

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

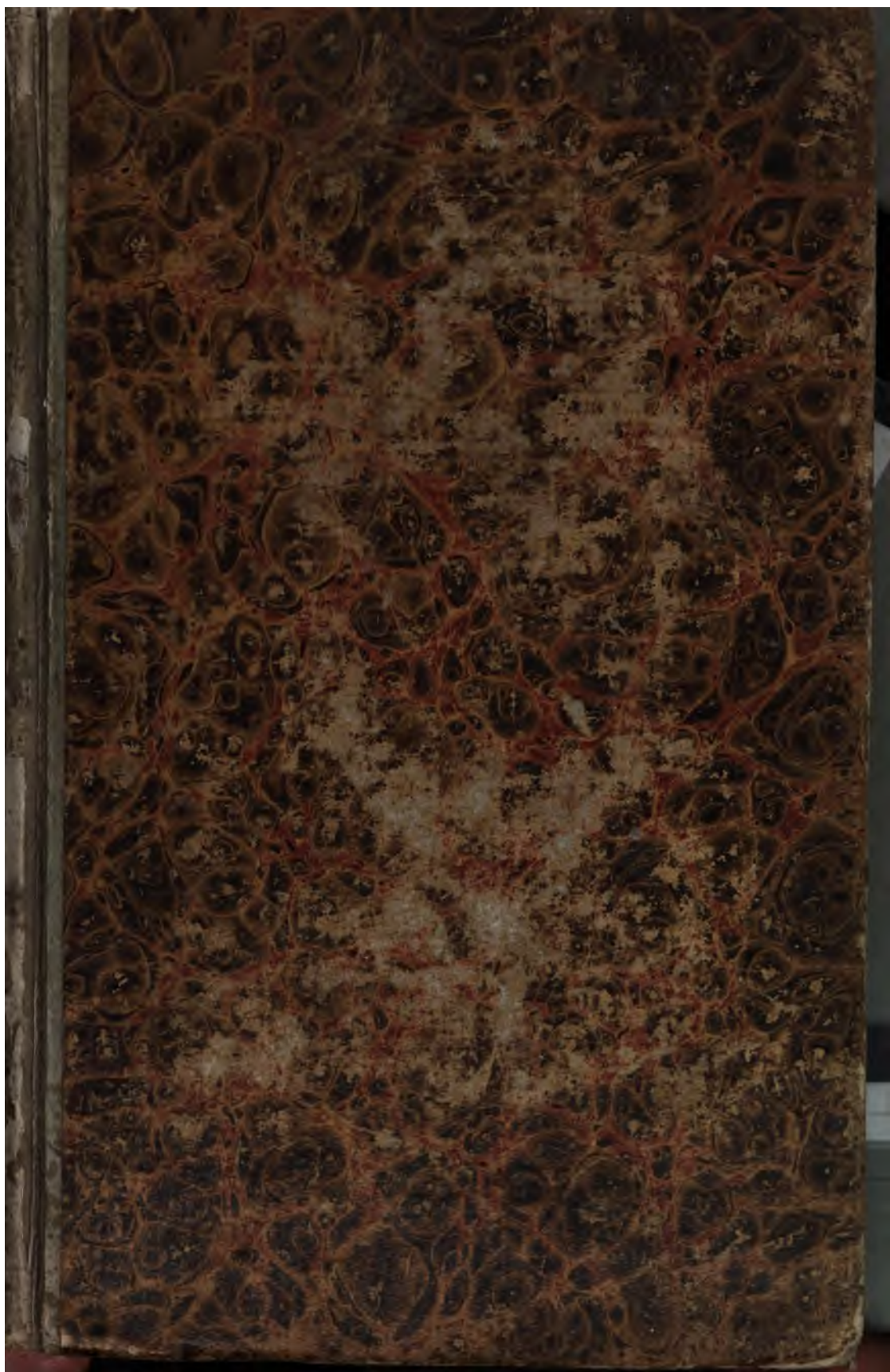
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

61065

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

Kollár
RÓZPRAWY

o
G M E N Á C H,

POČÁTKÁCH I STAROŽITNOSTECH

NÁRODU

SLAWSKÉHO

GEHO K MENŮ

OD

JANA KOLLÁRA

CJRKWE EW. PEŠTJANSKO-BUDJNSKÉ S. B. KAZATELE, UČENÉ
SPOLEČNOSTI KRAKOWSKÉ ÚDA.

Antiquam exquirite matrem!
Virgil.

Jana Dominice Weiss
filia.

W BUDJNĚ

W KRÁL. UNIVERSICKÉ TISKÁRNĚ,

1830.

D147

K6

SŁAWO! *stare bożyszcze Sławińskiego rodu,
Rozświeć zamierzchłe dzieje północy i wschodu.*

**Woronicz,
Wstęp do Lechiady.**

Woronicz

W. R. D. I. A. T.

W. R. D. I. A. T.

O B S A H.

Ú V O D.

- §. 1.—15. Wšeobecné úvahy o gménu osobnjm *Strana.*
a národnjm. 3

R O Z P R A W A I.

O gménu Slaw.

D J L I.

Wšeobecné úvahy o gménu Slaw.

- §. 1. Gméno Slaw, *wšeobecné a zvláštnj.* 19
§. 2. *Půwod* gména Slaw. —
§. 3. Gako se má Slow, Slaw, k německému *Lob* a
latinskému *laus.* 21
§. 4. Slaw ze *slownického* ohledu, kde se ukazuje,
že *slowiti* znamenalo a znamená to co *slawiti.* 23
§. 5. Přirozená powaha zwuku *Sl*, a s njm spříz-
něných *cl hl chl.* 25
§. 6. Rodina a pokrewnost slowa Slaw se stegnými
anebo podobnými *cuzořečnými a slawskými* slovy 28
§. 7. Poznamenánj ku předešlému §-phú. . . . 32
§. 8. Způsob *zniku* gména Slaw. 36
§. 9. Swědectwa a starodáwnná domněnj *cuzinců* o
slawném významu gména Slaw. 41
§. 10. Chybné a nepravé odwozowánj tohoto gmé-
na od rozených Slawů. 45

*)

§. 11. Swědectwa a starodáwná domněnj rozených <i>Slawů</i> o slawném významu gména Slaw.	49
§. 12. Odwozowánj gména Slaw od <i>slowo</i>	52
§. 13. Slaw, Slawen tolik co gméno <i>národnj smluwy</i>	55
§. 14. Ślaw, Slowan tolik co <i>gmenec gmenowanec</i>	58
§. 15. Srownáwánj gména Slaw s <i>cuzyými</i> gmény a sice :	
Hebregskými	59
Greckými.	60
Latinskými	65
Německými	68
§. 16. Gména národů a měst, z těchto zde wyložených osobnjch gmén zniklá a gménu Slaw <i>obdobná</i>	70
§. 17. Srownáwánj gména Slaw s <i>domácjmi</i> slaw- skými, tentýž anebo podobný smysel magjcjmi gmény.	71
§. 18. Mezi <i>národnjm</i> gménem Slawowé, a mezi <i>oso- bnjmi</i> gmény na Slaw, <i>gest podstatnj swazek</i>	73
§. 19. Časté užjwánj a zvláštňj oblibowánj výra- zu Slaw, slawný, slawiti, a geho rozličné vý- znamy u Slawů.	75
§. 20. Gméno Slaw z <i>archäologického</i> ohledu, aneb o Slawině oděwu, a Slawinisku zbrogi Slawinů.	79
§. 21. Význam a potah slova <i>Sklawe</i> (otrok) ke gménu Slaw.	81
§. 22. Etymologický, děgo-a zeměpisnj důwodowé, že ze <i>Slaw Salv Slavin Salmat</i> , powstalo <i>Slab</i> , <i>Talm</i> , <i>Dalmin Dalmat</i>	85
§. 23. Rozličnost <i>psánj</i> gména Slaw u rozličných národů.	91
§. 24. Příkladj zkracowánj a zdrobňowánj gmén Slaw.	95

D J L II.

Částka I.

Gméno Slaw w Historii slawské.

A. Wúbec:

- §. 25. Naystaršj spisowé we kterých gméno Slaw nalezáme. 94
- §. 26. Časoslowný pořádek naystaršjch, našemu národu přináležejících, gmen na Slaw. 96

B. Obzvláště:

- §. 27. Gména králů, knížat, vůdců, spisowatelů a t. d. 98
- §. 28. Příklady a zůstatky přetvářeného gména Slaw mezi sausedními Gothy, Wandalý a známými Wendy w Sasjch. 100
- §. 29. Úvahy nad těmito osobními gmény. 102

Částka II.

Gméno Slaw w Geographii slawských kragin wúbec.

- §. 30. Pozoru hodný obyčej u Staroslawů. 103
- §. 31. Gméno Slaw w Geo-Choro-a Topographii slawské:
- a.) Celé obce a kraginy. 104
- b.) Krage a okolj. 105
- c.) Města, wesnice, hrady, hory, řeky:
- W Čechách str. 106. w Morawě str. 108. w Uhřjch str. 109. w Sedmihradsku, we Slesku, str. 111. w Polsku str. 112. w Pomoransku str. 113. w Rusku str. 114. w Chorwatsku, Slawonsku, Dalmatsku, w Serbsku str. 115. we Styrsku a Rakausjch str. 116. w Korytanech str. 117. w Krainsku, w Moldawě a Dacii, w Bulgarsku, w

	<i>Strana</i>
Paganii, w Morei str. 118. w Natolii, w Sicilii str. 119.	
§. 52. Úvahy nad těmito geographickými gmény.	119

D J L III.

O gménu Slow.

§. 33. Gako se <i>Slaw</i> u některých kmenů na <i>Slow</i> proměnilo.	121
§. 34. Nedůvodnost toho, žeby cuzinci <i>Slow</i> na <i>Slaw</i> byli proměnili.	124
§. 35. <i>Protimluw</i> spisowatelů w odvolávánj se na <i>wýmluwu obecného slawského lidu</i> , a negistota odtud braného důvodu pro <i>Slow</i>	128
§. 36. Poraženj některých <i>námjtek</i> proti slawnému významu gména <i>Slaw</i>	139
§. 37. Závěrky a výplynky ze všeho.	133

ROZPRAWA II.

O gménu Srb a Chrb.

D J L I.

O gménu Srb, a geho odrodech Srm, Trb.

§. 1. Národnj gméno <i>Srbů</i> pošlo z <i>osobnjho</i> gmé- na <i>Srb</i>	137
§. 2. Etymologické zpytowánj gména <i>Srb</i>	138
§. 3. <i>Srb</i> se w prwnjm kořenu se gménem <i>Slaw</i> stýká.	139
§. 4. Příklady totožnosti aneb wzágemnosti liter <i>l</i> a <i>r</i>	140
§. 5. Žřjdloslowj kořene <i>sr</i> , a srownávánj geho s týmž kořenem cuzých řečj.	141
§. 6. Poznamenánj ku předešlému paragraphu.	144
§. 7. Co gméno <i>Srb</i> vlastně a newlastně, tělesně a duchowné, literné a figurné znamená?	148

	<i>Strana</i>
§. 8. Které gest staršj: <i>Sz</i> , čili <i>Sr</i> ?	149
§. 9. Gméno <i>Srb</i> <i>nenj</i> totožné se gménem <i>Slaw</i> , ba ani všecká <i>Srb</i> nemusegj býti totožná.	—
§. 10. Negasau všecká gména <i>Srb</i> , <i>Sorb</i> , slawská.	152
§. 11. Proménau prwnj litery <i>S</i> na <i>T</i> powstalo ze <i>Srb</i> <i>Sreb</i> , <i>Trb</i> <i>Treb</i> <i>Derb</i>	153
§. 12. Proménau třetj litery <i>b</i> na <i>w</i> , na <i>m</i> , pow- stalo ze <i>Srb</i> , <i>Srw</i> <i>Srm</i>	154
§. 13. <i>Naystaršj zmjny</i> gména <i>Srb</i>	156
§. 14. Gméno <i>Srb</i> w Historii slawské.	157
§. 15. Gméno <i>Srb</i> w Geographii slawské: a.) Celé kraginy, obce, okolj.	160
b.) Města, wesnice, hrady, wrchy.	161
W Čechách str. 161. Morawě, Slesku, Uhřjch 163. Sedmihradsku, Serbsku, Kraínsku, Polsku 164. Rusku, slawském Německu 165.	
§. 16. Weliká rozličnost psánj a wyslowowánj gména <i>Srb</i> u našinců i cuzinců.	167
§. 17. O gménu <i>Sarmat</i> a geho potahu ku gménu <i>Srb</i> <i>Srem</i>	169
§. 18. <i>Trp</i> <i>Trpdk</i> w Uhřjch, a <i>Drm</i> <i>Dromit</i> w Ru- sku, zdagj se býti zůstatkové anebo přetwory gména <i>Srb</i> <i>Srbak</i> , <i>Trb</i> <i>Trm</i>	171
§. 19. O <i>Serbule</i> u Constantina Porph.	173
§. 20. O gméně <i>Surbel</i> (<i>rusticus</i>) u Němců nad Renem.	175
§. 21. Gméno <i>Srb</i> (<i>Strib</i> <i>Trib</i>) z mythologického ohledu.	177
§. 22. Gméno <i>Srb</i> z <i>obdobného</i> (analogického) hledišťe.	179
§. 23. Snahy a pokusy giných, co do odvodu a výkladu gména <i>Srb</i>	180

D J L II.

O gménu *Chrb* čili *Chrob*, *Hrw*.

§. 1. <i>Swazek</i> mezi gménem <i>Srb</i> a <i>Chrb</i>	186
§. 2. Etymologičtj bratřj a synowé gména <i>Chrb</i>	—

	<i>Strana</i>
§. 3. Gako z <i>Chrb Chrob</i> powstalo <i>krepk. krobł, hrabn, chrabr.</i>	187
§. 4. <i>Krep</i> ze slownického ohledu.	188
§. 5. <i>Grab, Grub, Hrab Hrub rab</i> , ze slownického ohledu	190
§. 6. <i>Chrab-r, Chrob-r, Krob-l</i> ze slownického ohledu.	191
§. 7. Úvahy nad prwnj literau slowa a gména <i>Chrb</i> (Hrw, Krob).	194
§. 8. <i>Chrb</i> w podánkách a déginách slawských.	196
§. 9. Gméno <i>Chrw</i> (Krp Rb) w Zeměpisu slawském: a.) Celé kraginy.	200
b.) Města, wesnice, hrady, hory.	202
§. 10. Sluloli půwodně <i>Chorwi</i> či <i>Chorwati</i> ?	208
§. 11. O gménu <i>Chobr Obr Abar.</i>	—
§. 12. O <i>Crobizech, Kriwičech, Kribetanech.</i>	210
§. 13. O <i>Karpatu.</i>	211
§. 14. Gméno <i>Chrw Krob, Harw, Rub</i> z <i>archäologického</i> ohledu.	213
§. 15. Obyčegně odwozowanj gména <i>Chrw.</i>	214
§. 16. Obrazec, rodoslowj všech těchto gmén předstawugjej.	218

R O Z P R A W A III.

O gménu *Un*, čili *Hun, Wen Wend Wind Venet.*

§. 1. Slawové pod gménem <i>Unü.</i>	221
§. 2. Slovo <i>Un</i> geli slawenské a co znamená?	—
§. 3. Potah slowa a gména <i>Un</i> ke gménu <i>Slaw</i> a tuhý swazek mezi oběma.	223
§. 4. Zákony etymologické, na něž ohled mjtí dlužno při slowě <i>Un.</i>	—
§. 5. Žřjdloslowj slowa <i>un</i> , a srownánj geho s podobnými slowy giných řečj.	224
§. 6. Poznamenánj ku předešlému §phu.	225
§. 7. Litera <i>n</i> we gméně <i>Un Wen</i> , a odtud tekaucj wýplynky.	231

	<i>Strana</i>
§ 8. Formowacj syllaby a přjdawkowé <i>ad od id od</i> , aneb staženě <i>d et it ith t</i> , ku kořenu <i>un</i> nepřináležej,	232
§ 9. Důkazy a svědectwa staršjch Historiků, kteří dáwali Slawům gméno: <i>Unů, Hunů, Chunů</i> , bez přjdawku <i>at et</i>	253
§ 10. Důkazy a svědectwa starých Historiků, kteří Slawům dáwali gméno <i>Unů</i> s přjdawky aneb s koncowými východky <i>ad ed d, et it t, il el ul</i>	243
§ 11. Gméno <i>Un</i> w Historii slawské.	246
§ 12. Gméno <i>Un</i> w Geographii slawské:	
a.) Celé kraginy a krage	252
b.) Města, wesnice	253
W Čechách 253. Morawě, Uhrjch a Kroacii 254. Srbsku, Polsku, Rusku 255. Krainsku, Styrsku, Rakausjch, slawském Německu. 256.	
§ 13. O gménu města Beňátek: <i>Mletci, Mletky</i>	259
§ 14. Gako se <i>Un</i> u Nemců na <i>Wen, Win</i> , a u Čechů na <i>Ben</i> , proměnilo.	—
§ 15. Zmizenj gména <i>Un</i> a geho zůstatky.	260
§ 16. Gméno <i>Un</i> (<i>Unil</i>) w <i>Mythologii</i> slawské.	261
§ 17. Něco o <i>Wenetech</i> Armorických, Belgických, Adriatických.	262
§ 18. Zdánj Děgopisců o gménu a národu <i>Veneti</i> wůbec.	266
§ 19. Ne každé gméno <i>Un Hun Wand</i> gest slawské.	268
§ 20. O <i>Vandaljch</i> a gegich odnášce ku gménu <i>Un</i>	269
§ 21. <i>Buněwci</i>	272
§ 22. Rozdjl mezi <i>Uny</i> slawsko-europegskými čili západnjmi, a <i>Huny</i> aziatskými čili východnjmi.	273
§ 23. Srownáwanj gména <i>Un</i> s podobnjmi ginonárodnjmi gmény.	276
§ 24. O hrobech a mohylách uných, unských, (<i>Hünengräber</i>).	277
§ 25. O Unském oděwu (<i>Huně</i>) a Unské obuwi.	278
§ 26. O Unských Runách, rolech, pěnjzech.	281

	<i>Strana</i>
§. 13. Gména geogr. téhož druhu w giných slaw- ských kraginách: w Uhřích, Kroatku, Štyraku, Serbaku, Slěsku, Polsku, Rusku.	319
§. 14. Obrazec, rozmanitost psánj gména Čech představujc.	522
§. 15. Srownáwanj těchto geographických gmén mezi sebou.	523
§. 16. Historické úvahy nad těmito geographi- kými gmény.	325
§. 17. Stav a obličej země České w najstarších časjch.	326
§. 18. Mnohonásobný swazek mezi Čechy a Srby Lužickými i Mjšenskými.	329
§. 19. Gméno Těch Čech w složenj s ginými část- kami řeči.	333
§. 20. Gméno <i>Wog-těch</i> , geho přeloženj, složenj, význam a swazek se gménem Těch Čech.	334
§. 21. Další považowanj gména <i>bert</i> , <i>bart</i> , <i>pracht</i>	335
§. 22. Užjwanj gména Těch, dle geho významu, u giných národů, aneb Těch z analogického ohledu.	338
§. 23. Saugména, čili druhové a bratrowé osob- njho gména Těch u samých Slawů.	340
§. 24. Druhové národnjho gména Těch, powsta- wšj z osobnjch gemu podobných.	341
§. 25. Gméno Čech, Čechel, z <i>archäologického</i> ohledu.	344
§. 26. Rozličná ctwozowanj a výklady gména Čech, od giných.	346

P Ř J D A W E K.

I. O gménu Rus Rut.

§. 1. Rut, Rus z etymologického ohledu.	351
§. 2. Rus z mythologického ohledu.	354
§. 3. Rut, Rus z historického ohledu.	355
§. 4. O gmenách <i>Rurik</i> , <i>Zniew</i> , <i>Trubor</i>	358
§. 5. O gménu <i>Wareg</i> , <i>Wrah</i> , <i>Wagir</i>	362

§. 6. Etymologicko-historický důvod, že první Slavo-Ruská knížata nebyli cizinci, ovšem z germanského národu, nayméně pak ze Sasko-Švédského kmene.	367
§. 7. Práce a domněnj cizozemců, co do Ruské staré historie.	380
§. 8. Rus Rut z onomatologického a geographickeho ohledu.	385
II. O gménu <i>Polak</i> , <i>Bolach</i> , <i>Liach</i> , <i>Lengyel</i>	384
III. O gménu <i>Moldawa</i> , <i>Wladawa</i> , <i>Weleta-bi</i> , <i>Wilti</i>	390
IV. O gménu <i>Lutik</i>	392
V. O gménu <i>Kri</i> , <i>Korit</i> , <i>Karant</i>	393
VI. O gménu <i>Bodrok</i> , <i>Bodrec</i> , <i>Obodrit</i>	395

Ú W O D.

Vertical line of text on the left side of the page.

Small handwritten mark or signature at the bottom left corner.

Ú W O D.

Wšeobecné úvahy o gménu, osobnjm, národnjm.

§. 1.

Gméno wúbec gest poznačenj věci slowem; obzwláště; gest poznačenj slowem osob, národů, měst, krajin, ostrowů, hor, řek a t. d., a tu *wlastnjm gménem* sluge. *Přjgměnj* gest druhé gméno při prwnjm hlawnjm gméně. *Přezwisko* (u Slowáků) gest přezwánj čili proměněnj gména na jiné, neutrhawě a neposměšně; *Přezjwka* (rus. prozwiščje) gest gméno s posměchem a uštipkem. *) *Názew* gest gméno w naukách a uměnjch užjwané, a wšak newlastně i k jiným wěcem se potřebuge. *Plato*, w *Kratyle*, takto opisuge gméno: *δρῶμα διδασκαλικόν τι ἐστὶν ὄργανον καὶ διακριτικόν τῆς σοφίας*, t. g. gméno gest nástrog k učenj a k rozsazenj wěcj. Náš *gmě*, *gmén* pochodj od časoslowa *iměti*, *gměti*, *mjti*, *gměnj*. Gméno tedy půwodně tolik znamená, gako to, co někdo na sobě má, nosj, osobnj gměnj a magetnost. A proto některj kmenowé a nářečj slawská ani žádného rozdilu nedělagj mezi těmito slowy; tak k. p. w polském *imiennie* oboje spolu i *gméno* i *gměnj* znamená, aspoň w starých časjch znamenalo, gakoby tjm ukázati chtěli, že dobré gméno gest naylepšj gměnj a naywzácnějšj

*) Čechowé chybně řjkagj přezjwka, nepochodj zagistě ani od *zděti* ani od *děti*, ale od *zwáti*, *zwu*, *zjwám*, *přezjwám*: počet pák spohlásek w české řeči neslušj rozmnožowati ale raděgi umenšowati. Wúbec kořeny mnohých slow se u Slowáků čistěgi a neporušněgi zachowali, nežli u Čechů, k. p. *papruš* (kapradj), *medwěd* (nedwěd), *hrab* (habr), *pcháti* (česky psáti, od pichati, gako psáti od psati), *debnář* česky bednář; kteréžto poslednj slowo některj Čechowé chybně odwozujg z něm. *Binder*, aneb *Boden*; *Böttiger*, ant nic jiného nenj, než slowenské *debnář*, a pochodj od kořenej *dob*, *doba*, *nádoba*, odkud pošli i gména mnohého nářádj a nádobj, k. p. *dobanka* čili *dbanka*, *dbenba*, a odhozeným *d banka*, *báně*, *wanna* (die Wanne); *dban*, *džban*; *dber*, *džber*, *džbernice*; *debnář* (dělatel nádob) *debnugi* (nádoby dělám).

poklad; odkud i to přísloví povstalo: „Dobré jméno a cnota swatá, wjc platj než mnoho zlata.“

§. 2.

Lidé we stawu diwokosti a newzdělanosti žigcuj, nemagj ani nepotřebujg jmén, než gak mile se, bud' i gen na ten naynižšj stupeň towarystwa a wzdělanosti pozdwihnau, gména mezi nimi suiknau.

§. 3.

Wlastnosti dobrého jména gsau následujcuj:

1. Ať *pěkně znj*, nebo co se často opakuge, to má byti libozwučné, nemáli každého okamžeu gazyku našemu přelážku a uchu našemu omrzlost působiti.

2. Ať *wýznamnost* má a *wýrazitost*, aby nebylo tělo bez duše a mrtwý zwuk do powětrj; rozumný twor nič nerozumného na sobě nositi nema. *)

3. Ať *nenj přjliš krátké*, ani přjliš *dlauhé*; krátké se snadno přeslyšj a smizj bez učiuu, anebo se musj dwa i tři kráté opakowati, dlauhé gest obtžané i k wyslowenj i k slyšenj. Přjliš *krátká* magj gednoslabičnj Chynčané, přjliš *dlauhá* Amerikané, k. p. jména nyněššjch gegich wůdců a knžat: *Madowugkamagizhi gwaab*, *Oshauguscodih wagqua*, *Pikwankwatoansekah*, *Obnyshannoquotoqua*, *Oguhbahannuhquotwāahbi*.

4. Ať *ge z řeči a ze žiwota národu wážené*. A z tohoto tušjím ohledu prawj *Cóche*, že kdyby to w geho moci stálo, žeby wšem lidem, obwlišť bělohlawám (pěkné plati), libozwučná a wýznamnatá jména da!, už i proto, že to obcowě a swazkům i domácjím i towaryským gakýsi půwab propūgčuge a celý žiwot newinně okraíluge.

§. 4.

U rozličnjch národů byli rozličnj způsobowé a obyčegowé zachowáwání při wolenj a dáwánj jmén. *Mogžjs*, *Moyzes* jménowal se tak, že byl z wody wytažený, *Mo* zagistě w egypské řeči *wodu*, *yse* ochráněného, wytaženého znamená. U *Sangallů* dáwali jméno od těch okolostogičnostj, toho místa, neb času, w kterém se dítě narodilo, k. p. *Nocorozenec*, aneb dítě w noci narozené, aneb narozený, kdýž se to neb giné gjdlo připravowalo. U giwých národů, kdýž maika na cestě porodila, při břehu potoka, w hoře, w záhradě, tedy kladenu bylo naroženátku jméno *dítě cesty* aneb *cestodítě*,

*) „Soll der Mensch die Namen: *August*, *Anton*, *Philipp*, *Sophie*, *Therese* u. s. w. nicht besser verstehen als der Hund sein *Caro*, *Bello*, *Diana*?“ *Verdensschengswörterbuch* 3. *Aus.* Nordhans. 1819. S. 10.

dítě zadržady. dítě potoba aneb *Nant-hild*, jakové gméno druhé manželka Dagobertowa nosila. U *Korjaku* určuje los, které gméno, ze gmén v rodině se nalezajících, dítěti dáno býti má. *Tatarové* kladau dítěti gméno té osoby, kterau otec neb rodička v šestém měsíci po porodu prvnj potká, domnjwajíce se, že náhoda lepšj, než lidská rozwaha při gmenách. Obywatelé *Guiney* ten prvnj zwuk aneb slowo, gež dítě, mluwiti počjnage, z ust vypustilo, na geho gméno proměňugj: U *Peršanů* býwá udělowánj gména, co slawný nábožny obrad, považowáno, při němž kněz přjtomen býti musj: otec napsaw pět gmén na pěti kusech papjru, položj ge skrucené na Alkoran, a pak na zdařbůh geden z nich wybere a dítěti přiwlastnj.

§. 5.

Čjm oswojeněgšj gest národ, tjm wětšj pozornost i na gména swá obrací; čjm bohatšj na děginy, tjm wjce se usiluge wýznamná, historická gména swým synům a dcerám dáwati. Tu už bráno gména ne od slepé náhody, ale z pamatných, národu wzácných přjpadnostj, z wlastnjch osobnjch skulků a zásluh, z učnosti, z wytečného wtipu, z krásné postawy těla, z naděj a žádostj rodičů aneb rodiny, podle kterýchby sobě přáli, aby se gméno na dítěti w budaenosti sprawdilo, k dosaženj některého cjele, a obzwláště od slawných předků, aby gmenowanci přjklad těch následowali, gegichž gméno wedau, aneb ty cnosti konali, které gegich gméno w sobě obsahuge, aneb jako stářj prawili „*ut nomen et omen haberent.*“ Gména gsau w gistém smyslu zkrácená historia národu. Narodové se sami malugj we swých gmenách; co naywjce oblibugj, žádagj, dělajj a čjm se nayraděgi zaneprazdňugj, to přenděgaj a wléwajj do swých gmén, tak že ono přjslowj negen o wěcech a osobách, ale i o celých národech platj: „*Conveniunt rebus nomina saepe suis.*“ Řjmané k. p. dvě wěci obzwláště milowali, a w těch naywětšj pokroky učinili, totiž we staršjch časech *hospodářstwj*, obzwláště *rolnictwj*, w pozděgšjch pak *průwa*, proto sobě i nayraděgi gména na tyto wěci se wztahugjcej, přiřkládali, k. p. *Agricola* (rolnj), *Arator* (oráč), *Hortensius*, *Hortensia* (zahradnj), *Fabius* (faba, bob, srow. wšak i pop), *Cicero* (cicer, cizrna, plémě hrachů), *Piso* (pisum, hrach), *Lentulus* (lens, čočka, šošowice), *Caepius* (cibulák), *Cornelius* (haec cornus, dřjn, strom), aneb pozděgi *Justus*, *Justinus*, *Justinianus* a t. d.

§. 6.

I co do *wěku*, w kterém se gména dáwali, rozličnost panowala. *Židé* pogmenowáwali pacholata w *osmém* dni, při obřjzce, děwčata u počátku měsíce. *Řekové* nazwjce w sed-

mém neb w desátém, odtud *ονομασθησια*, *denatus*. *Rjmané* mužské pohlawj w *osmém*, ženské w *dewatém* dni, odtud *dies lustrj* aneb *nominalia*. To už *Homer* o swých časech swědčj, ika:

„*Nikdo nenj z člowěků bez gměna swěho zagistě,
Tak zlý gak dobrý, narozen když we swětě býwá,
Gměna wšem se kladau, co rodič gen dostane djtě.*“
Odys. D. v. 55.

U některých národů dávali se gen w dospělegšjm wěku gměna, a sice od té chyby anebo přednosti, od těch obyčegů, náklonostj a skutků, které při djtěti, mládenci anebo muži naywjce panowali a do oěj padali. To wšak nikoli o wšech, ale gen o *některých* národech platj, co *Makferson*, powěstný wydawatel *Ossiana*, prawj: „Vor der Einführung des Christenthums bekam Niemand einen Namen, er hatte sich denn durch eine wichtige That unterschieden, von der man den Namen herleiten konnte. Daher stimmen in Ossians Gedichten die Namen so wohl mit dem Charakter der Personen, die sie führen.“ *Wiz Ossian von Denis. Anmerk. zum II. B. p. X.* — U Sláwů *) stopy podobného obyčege též zhusta nalezáme.

§. 7.

Až do konce 15 stoletj dostávalo každé djtě w Europě gen gedno gměno, potom se wkradnul takowý neřád, že ge-

*) Litera *a* we gměně *Slaw Sláw*, *Slawowé Sláwowé*, mŕžě býti, co do časomjry, *obogetná* (anceps), gelikož se i od sláwa i od slawiti odvoditi mŕže. — Buď nám prominuto, že pŕjeme *Slaw a slawský*; totož gest zagistě i naystaršj i naypowšechněgšj, a proto k našjm Rozprawám naywhodněgšj forma. Slowenaky, slowacky, slowansky, slawensky, slawonsky a t. d. wztahuge se na gisté částky a kmeny, slawsky wšbec na wšecy Slawy. Co se libozwučnosti týče, ta we slowě slawsky nemŕže býti horšj, než w giných gemu podobných, prostých aneb složených, a wšbec užjvaných, slowjch, k. p. Boleslawský, Časlawský, Jaroslawský, Wratislawský, Katerinoslawský krag, aneb Waclawský, Morawský, Opawský, Orawský, Slawkowský, Stanislawowský powiat — a tisjce giných. Mimo to Slowáci wyslowugj to *w před ský* téměř jako *u*, rjkaŕjce k. p. *krauské* mljeko mjesto *krawské* aneb *krawj*, potom *Slauka*, *Slauký* a t. d. Gestliby se dále někdo zeptal, proč pŕjeme *Rozprawy* a ne *Pogednánj*, proč o počátkách a ne o počátčjch, proč nay-, už, mjesto ney-, giž; tedy ten wěziž, že *Rozprawa* (Tractatus) gest širšj, důkladněgšj a proto i delšj; *Pogednánj* (Dissertatio) kratšj a běžné některé wěci zpytowanj a onj psánj. Počátkách pŕjij a mluwěg wšickni ginj Sláwowé, wygmauce Čechy, a zagistě přechod od litery *t* ku *k* mnohem lehčegšj a libozwučněgšj gest, nežli od *t* ku *c*, který i gazyku nesnadný i uchu neljby gest. Likánj, čili počet mnohých *i*, w češtině musjme, kdekoli se to newiným způsobem učiniti dá, obmezowati. *Wiz naše Pogednánj o libozwučnosti řečj, w Kroku D. I. Č. 3.*

den muž, mimo gména rodiny, často geště dwacet i wjce křestnjch gmén nosil. Známó gest žestisádhové gméno, které nosil powěstný lékar *Philippus Aureolus Theophrastus Paracelsus Bombastus von Hohenheim*. I sám Joseph II. slul geště celým swým gménem *Joseph Benedict August Johann Michael Adam*.

§. 8.

Sláwové we starých časech gen gedno a téměř weždy čistoslawenské gméno nosjwali, cizonárodnj gména w našem národu welmi neskoró užjwána býti počala. Nynj w našjch časech, bohužel, téměř na opak, cizonárodnj gména wytiskli naše vlastnj. Čistoslawské, obzwlášté křestnj, gméno slyžeti, gest řjdkost; u *Serbů* wšak a *Rusů* předce geště častěgi, neži w západnj cjrkwí, kde wšeccko, i gména, latinizowáno aneb germanizowáno. My bažjme po cizonárodnjch gmenách a tjm odnárodnugeme nayprwé ucho, potom i srdce. U prostřed Sláwů zdá se nám gakoby sme chodili w řjjmě, anebo někde mezi Gothy a Allemanny, slyšjce gména *August, Philip, Alexander, Joseph*, anebo *Karel, Adolph, Wilhelm* —, a gen klabně *Wáclaw, Bohuslaw, Libuša*, a t. d. Či snad nemáme hognost vlastnjch pěkných národnjch gmén, že saháme po cuzých? Na to odpowjdáme s polským básnjfem:

„*Częstokroć na nasz język ptocho narzekamy,
Jest to skarb bardzo wielki, ale go nieznamy.*”

§. 9.

I té pošetilosti se některj Sláwové dopauštěgi, aneb dopauštěli, že se čistoslawenských gmén žtjili, schwálně ge a bez potreby do cuzých řečj překládajjce. Některj swoge gména přeněmčili, k. p. *Kožjšek* na *Pelzel*; ginj přemadářili k. p. *Kněz Knězowič* na *Kinezy*; *Král* na *Király*, *Swořen*, *Szworény*, *Breslen Pereszlény*; ginj ge přelatinili, k. p. *Černobyl* na *Artemisius*, *Orličný Aquilinus*, *Wrana Cornides*, *Rakowský Cancrini*, *Kulhawý Claudini*, *Zibek Dentulus*, *Štastný Felix*, *Čerwen Rubini*, *Horčička Sinapis*, *Liška Vulpius*, a t. d. gakoby swému národu ani gen památku swého vlastnjho gména přjji nechtěli! Takowáto přeobrazená a zpotworěná gména dozagista nezněgi krásněgi, nežli ona tak pěkná, rozmanitá, čistoslawská gména našjch předků. A proto nemáme přjčinnu hanbiti se za naši wážnau, starožitnau materčinnu, a cuzým latinským, hebrejským, francauským, skandinawským, a Bůh wj gakowým geště, gazykem se gmenowati. Komu tu nepřjgde na um ta twrdá, ale zaslawžená, námjtká, kterau giž *Krantius* we *Vandakii L. I. C. 4.* našemú národu učinil: „*Omne*

genus Vandalicum suam erubescit vernaculam.“ I gista Krásenka Polská stěžuje sobě na to, pšjc: „Cudzoziemcom się zdaie, že albo niemamy narodowego ięzyka, albo že mamy tak zły a gruby, že nim sami gardzimy.“ Wiz *List Dany do Redaktora Dziennika Wileńskiego* 14. Marca 1815. W pjsmach rozm. J. *Sniadeckiego*, T. III. Podobný neřád opravdu snad u žádného giného národu nenalezáme, a proto sobě náš wýborný *Dobrowský* podstatnj zásluhu zjská o náš národ wydánjm gak slibuge slawskéko *Gmenoslowy* čili *Onomatologie*, která čistonárodnj gména slawenská shromaždjc a obnovjc, cuzonárodnj odstraniti, aspoň umenšiti a uzbytečniti může. *)

§. 10.

Národnj gméno gest, at tak powjm, gméno wšech gmén w národu. Národnj gméno nebýwá vlastně dáwáno, ale wykwetá samo z národu, stwořj se z těch žiwů, které se w něm nalezaj: ono gest wýstřelek národnosti. Gména národů nepowstáwaj razem, ale pomalu, zdlauhawým weždy šjregi a šjregi se rozprostraňowánjm. Přjčina a prwnj počátek býwá malý, k. p. *geden muž*, tento pak postawj *hrad* podle swého gména, okolo hradu se rozložj *wes*, z wesnice se stane *město*, město se rozširuge, a opanuge celý *krag*, w krátkém čase rozkazuge celé *kragině*, celému národu, ano menšj gména před nim gako hwězdy před sluncem zmizegj. A tak osobnj gméno proménj se na topické (čili mjstné), topické na geographické, geographické na nacionálné, k. p. *Wladimir* kujže ruské, *Wladimir* hrad a město, *Wladimirsko* krag čili knžectwj, *Wladimiria* čili *Lodomeria* králostwj; *Sądomierz* (Sudimir) muž, *Sądomierz* město i *Sądomierzskie* Woiewódstwo; *Nekrasa* muž a *Nekrasowci* kmen slaworusinský w Bulgarii: tak i *Slawon* muž a *Slawonsko* Slawonia; *Caslav*, *Časlawa*, *Časlawsko*; tak i w Polsku powiat *Zaslawský*, *Braslawský*, *Bohuslawský*, *Mściślawský* a t. d. kterým kdyby časowé byli přjzniwji býwali, žeby se byli rozšjřili, tedy mohli tak dáti gména celým kraginám a gegich obywatelům, gako nynj *Bogdansko*, *Braniborsko*, *Braničewo* a t. d. *Surowiecki Sledz. počátku ndr. Słow. w Warsz. 1824. str. 47.* „Słowianie od wystápienia z pierwiastkowych siedlisk, až do przyjécia wia-ry chrześcijańskiéy, wazędzie żyli podzielone na drobne pokolenia. Pierwszy przyklad połączenia się wielu pokoleń pod jednym naczelnikiem, dali Słowianie południowo-zachodni w 7 wieku za Samona, gdy szło o zrzucenie jarzma Awarów, i o uwolnienie się od natřectwa Franków; ale ten związek trwał tylko dopóty, dopóki zamierzony cel nie został dopięty. — Dopiero około połowy 9 wieku zastápiły dwa waźne

menitjm zemřel: k žádnj gest, aby geho weřegně sljbený, hu Rukopis, tiřtěn byl.

połączenia, jedno pod Swiatopolkiem w Morawii, drugie pod Rurykiem w wielkim Nowogrodzie, które miuicy znaczące i drobne pokolenia zamieniły w poważne i stałe narody Czechów i Rusinów. Za tém przykładem nastąpiło w krótce podobne połączenia wielu pokoleń osiadłych nad Wartą, Odrą i Wisłą, z którego powstał znaczny naród pod imieniem Polaków albo Lachów. — Ktoby przed temi epokami choiał szukać narodów Czeskiego, Ruskiego, Polskiego, proznaby sobie zadawał pracę. Zamiast Czechów znalazłby tylko Morawianów, Luczanów, Bilinów, Prowenów, Kurymów, Chorwatów, Lutyczanów; w miysou Rusinów miałby Słoweńców, Poloczanów, Krywiczanów, Radomiozanów, Wiatyczów, Siewierczów, DREWLANÓW, Lutyczanów, i innych; zamiast *Polaki* znalazłby Podgorzanów, Siewierzanów, Słezów, Polanów, Kujawianów, Mazowianów, Pałuczanów; a za temi dalsze odosobnione pokolenia Kaszubów, Pomorzanów, Wilków, Obodrytów, Rugijanów, Polabów, Brzeżanów, Serbów, Dolomięńców i t. d. — Srow. Schlötzer, Nestor. II. p. 33. „Nestor nennt nur Völker nicht Staaten, er weiss nichts von Königen oder Fürsten (Knäsen), ausser Anführern im Krieg, und eben so auch unten, wenn er die ältesten slawischen Stämme recensirt. Im Anfang des bürgerlichen Zusammenlebens, lebten die noch halbwilden Menschen unter sich in demokratischer, oder vielmehr ohne alle, — Staats Verfassung; und selbst mit ihren nächsten Nachbarn traten sie in keine Verbindung zusammen, ehe sie nicht eine gemeinschaftliche Gefahr dazu weckte. Sogar noch zu Ks. Constantins Zeiten (950) lebten die meisten slawischen Stämme so: „Principes hi populi habent nullos, praeter Supanos, sicuti et caeteri Slavici populi eandem Republicae formam servant.“ De Ad. Im. p. 87. — Srow. Schlötzers Nord. Gesch. p. 144. 210. „Völker zu classificiren ist eine schwere Sache. Man kan die Hauptnationen eines Landes berechnen 1) Geographisch nach gewissen bestimmten und von der Natur selbst abgetheilten Bezirken, in denen sie wohnen. 2) Politisch nach der Anzahl der Staaten, in die sie sich verbunden haben. 3) Genetisch oder historisch nach ihrer Abstammung oder welches einerley ist, nach ihren Sprachen. 4) ganz willkührlich nach gewissen äusserlichen Aehnlichkeiten, die der ausländische Beobachter unter mehreren Völkern siehet oder zu sehen glaubt. — Die Isländer z. E. sind in der ersten Bedeutung Scythen und Nordländer, in der zweyten Dänen, in der dritten Germanier nach dem Genus, oder Isländer nach der Species. Die Schlesier sind in der ersten Bedeutung Sarmaten, in der zweyten anfangs Polen, nachher Böhmen, und heutzutage Preussen; in der dritten ehemals Slaven und herjetzo meist Germanier.“

§. 11.

Národnj gméno může se opět rozdrobiti na menšj gména, bud' nowým vypuštěným rogem, bud' geographickým položenjm, bud' panovánjm, bud' podmaněnjm sausedů. Tato nowá národnj gména opět gen dlouhostj času, rozmnoženjm swého lidu, a stanowenjm vlastnj historie stuhnauti a k národnj samostatnosti přigjti mohau. Národnj gméno, které pauze toliko z geographického položenj, a tak tedy z mrtvé věci powstalo, nikdy nás tak neudjrá jako to, které má živý historický aneb třebaš i mythologický půwod, kde obraznost ku prowozovánj swé čaroděgné hry, wolné prostranstwj nalezá, kde se nás oit tušenjm starožitných tagemstwj naplniti a srdce naše při ohni lidských, nýbrž národnjch důležitostj zehřjti může: nebo pro člowěka na zemi nic paměti a učastnosti hodnějšjho nenj, gako geho roweň, člowěk, bez něho i ty nayutěšenějšj kraginy nemagj pro nás ceny a krásy. Gméno *Hochländer* (Holländer), *Njzozemec*, *Pomorán*, *Zachlumec*, *Podhorec*, *Goral*, *Bukowinčan* a t. d. neučinkuę tak diwně na nás, gako gméno *Teuto*, *German*, *Frank*, *Čech*, *Srb*, *Slaw*, *Un* — nebo prwnj nás na nic lidského, na žádného pamatného muže, na žádný smělý skutek a podnik, ba mi gen na žádnau proměnu našeho národu neupomjnagj, gegich gména gsau gen passivná; gen přítomnost a nowějšj časowé mohau tam pro nás pamatnými býti: než u těchto tu gsau i stařj i nowj časowé rovně zanjmawj. *Pomorán*, *Goral* a *Morawan*, gako tařowj, nikdy nebudau mjti *národnj Epos*, když naproti tomu *Čech*, *Lech*, *Chrobat* geg sám pro sebe mjti může.

§. 12.

Národnj, negeographická gména půwod swůg berau:

1) Od *otce čelednjho*, a toto byla naystaršj a nayobyčejnějšj studnice národnjch gmén, k. p. *Amoregštj* od *Amorea*, *Judas* a *Judstwo* čili *Zidé* (1. Saud. 1. 2. 3.), *Sabaei* národ, *Saba* kragina i město w Arabii od *Seba* (Slaw) wnuka *Hamowa* (Josephi Antiq. L. 1. c. 12).

2) Od *wogenských wůdců*, *knjžat* a *králů*, *Řjmané* a *Romulus*, *Clotar* a *Clotaringia* čili *Lotringen*, w středowěku řjše, nynj *knjžectwj*; *Čech* (Těch) a *Česko*, *Ratibor* *Ratiborsko*, *Branibor* *Braniborsko*; *Wogmir* *Wogmirsko*, (nynj *Wagmarsko*); *Bogdan* a *Bogdansko* (nynj *Moldawia*); *Laz* - *Vilajeti* (Srbsko u *Turků*, od *Lazara*).

3) Od *podmaněnjch* národů, k. p. *Gothowé* přezwali se w Hispanii na *Hispany*, *Longobardowé* w Italii na *Italy*.

4) Od pamatných *skutků* aneb *obchodu*, k. p. *Chrypsaei*, *Argiraei* u *Plinia* a *Melu* od zlata a strjbra, které nalezli a dobýwali; *Korjaci* od *kora* (t. g. *Rennthier*).

5) Od *osazowatelů*, k. p. *Penn* a *Pennsylvania*.

6) Od *tělesné postawy*, k. p. *Mirmidoni* u Homera že byli malj gako mrawenci, *Makroni*, *Welikani*.

7) Od *zbroge*, k. p. *Kosdk* *Kosdci*.

8) Od *pokrmu*, k. p. *Hippophagi* (koňogedci), *Iphthiophagi* (rybogedci).

9) Od *oděwu*; k. p. *Melanchlaeni* (Černohalenci).

10) Od swých *wlastnostj*, smělости, diwokosti, k. p. *Quadi* (ukrutnjci, dle Cariona).

11) Od *Swatých* neb Swětíc k. p. *St. Domingo* a t. d. Ostatně znamená *Asseman Orig. Eccl. Slav. T. V. p. 117.* „*Graeca vocabula: Nomades, Hamaxobii, Abii, Galactophagi, Melanchlaeni, Hyperborei et similia (Ripuarii, Campani, Montani) non propria sunt ejus gentis nomina, sed mores, habitum sicutumque apud graecos Scriptores exprimentia.*“ — My též rozdjl činjme mezj gménem národnjm a gménem mjstnjm.

§. 13.

Přjroda, národové a čłowěčenstwo řjdy se wůbec gedněmi zákony. A proto pěkně a práwě píše hrabě *Ossoliński* o podobnosti náboženstew starých národů: „*Wie die Menschen einander gleichen, so auch ihre Handlungen und Vorurtheile. Ohne sich mitzuthellen, verfallen sie oft auf Eins; ja ahmen einander nach, ohne von einander zu wissen.*“ *Wiz Anmerk. zu V. Kadlubek, Warschau 1822. S. 176.* Toto se cele i na gména starých národů wztahuge. Mezi nimi nalezáme podobnost a rownost až ku podiwenj. Téměř skrze wšech Europegsko-Aziatických národů gména táhne se pochop *slawného, gasného, swjtcjho* se. Nebo na newzdělané, tělesné lidi šedé starowěkosti, to naysilněgšj učinek působilo co do smyslů padalo, co tělesně weliké, silné bylo: to nazjwali *Jud, Hell, Gall, Val, Bol, (Pol.) Sal, Slaw, Srb, Clyt, Lit, Bar, War, Tit, Tot, Ehr, Kun, Hun, Un, Ang, Eng, Fin, Ind, Rom, Ram, Rum, Pop, Pap.* Půwod téchtwo gmén padá, ať tak powjme, geště do dětinského wěku čłowěčenstwa, kde se sjla, wláda, tělesná krása, wjtězstwo nad nepřjtelem, panstwj, skwostnost, nádhernost a podobné wěci za nayžádaucegšj powožowali. *) A proto snadno pochopi-

*) *Christ. Dolz, die Moden in den Taufnamen, Leipz. 1825. str. 8.* „Fast alle unter den Griechen übliche Namen bezeichnen einen Begriff, durch welchen eine gute Eigenschaft angedeutet werden sollte.“ *Str. 19.* „Alle altgermanischen Namen haben eine Bedeutung, welche sich auf Ansehen, Grösse, Hülfe, Stärke, Tapferkeit, Kühnheit, Sieg, Schönheit und andere achtbare Eigenschaften oder auf Volk und Vaterland bezieht.“ — *Srow. Fleischners Onomatologie Erlang. 1826. st. 4. 5.* „Die alten Völker überhaupt legten hohen Werth daran, ihren Kindern vor allen solche Namen zu geben, die nach ihren Begriffen von hoher Bedeutung waren, die von merkwürdigen Ereignissen herrührten, schöne Eigenschaften des Körpers oder der Seele bezeichneter, oder die schon ihre angesehenen Vorfahren geführt hatten.“

telno, že takowáto gména u starobylych národů nayhustěgi nalezáme, a čjm wjce se některé gméno k tomuto půwodnjmu smyslu bljžj, tjm silněgaj rakogemstwj vysokého wěku swého samo w sobě nosj.

Gméno sice, gako gméno, nenj ani čest ani hanba pro národ, nebo tato wisj gedině od činů, osudů a památek, které gméno to w paměti našj obnowuge. Gméno gest gen ráam, gehož obraz rozličně ceny býti může, gen nádoba gegjž ob- sahem gest žiwot národu. Wšaecko záležj na tom, gakowé ná- sledky a přjspěwky už některý národ swau gestotau k wywi- ňowanj lidského žiwota podal, gakowé zásluhy sobě gméno ná- rodu o wzdělanost, oswětu, nauky, umělstwa, a wše, wo pra- wého, krásného a welikého gest, zjskalo, gak a nakolik na běh welikých udalostj swěta učinowalo, nakolik poklad užiteč- ných nálezků a zkušénostj rozajřilo a obohátilo, slowem gako- wý podjl bralo na zdokonalowanj celého žiwota a čłowěčen- stwa. Meztjm se wšak, cit a okus magjcmů, čłowěkowi ljbj i sama forma, a wýznamnými libězněgjcjmi gmény žiwot lid- ský práwě tak okrášlen a zpřjgemněn býwá, gako zahrada krásnými, woňawými, třebas i práznými a hmotného užitku nepřinášegjcjmi, kwěty a stromy. Krása gakowákolia kdekoli sama sebau se ljbj w obrazu, we kwjtku, w básni, we zpěwu, na twáři a proto i we gméně.

§. 14.

Užitek z práwého wýkladu národnjch a osobnjch gmén plynaučj, tak ge weliký a rozmanitý, že se od podobného stu- dium žádným křikem a upodezřiwowanjm nemáme dáti odstra- žiti: obzwláště pak my Sláwowe, gegichžto staršj historii to neštětj potkalo, že žádné vlastnj wnitérnj kontrole nemá, padši pauze do rukau zewnitrných, řeči našj zhola nepowě- domých, cizinců, kteřj se gmény našjmi práwě tak nemilosrd- ně a swéwolně zacházeli, gako i s našjm národem. A předce snad žádného národu historia s osobnostmi tak hustě prople- tena a tak tuze spogena nenj, gako historia našeho národu, co se ze způsobu gegich wlády a spráwy kraginské a wogenské wyswětliti dá. Kdo zná půwod gména, zná půwod národu. Nebo počátek národnjho gména a počátek národu spolu sply- wá, tak, že gedno ode druhého laučiti nelze. A proto i w těchto Rozprawách když se o gednom mluwj, mluwj se tjm samým už i o druhém; pročez sme i za zbytečné drželi wšudy a wždycky to obzwláště znamenati a opakowati. — *Heyne* a za njm *Karamzin* 'Is. G. I. poznam. 29. prawj: „*Wir müssen die ältesten Denkmäler eines Volkes aufsuchen, und deren Zeit als die erste Epoche seines geschichtlichen Daseyns annehmen.*“ Bez dobrého wýkladu gmén opravdiwá historia, gak wšebec tak u nás obzwláště, ani možná nenj: přjgdeme zagistě snadno do toho nebezpečénstwa, že neznagjce totožnost gmén, z gednoho a téhož národu anebo kmenu dwa i tři roz-

ličné učiníme, bytnosti bez potřeby množice; anebo naopak neznajíce podstatnj rozdiľnosti gmén, ze dwau, třj rozličených národů učiuje geden. Ať mlčjm o tom, že gména newymluwně i samy skutky, děje a přjhydy národu obgasňugj, we-dau nás k duchu a národnosti našjch předků, a samému zeměpisu výbornau službu prokazugj. Owšem i staw a proměna řeči národnj w rozličených časjch, tu so nám naywěrněgi předstawuge, gegj půwodnj duch, starožilný sklad, ohebná tworemnost, přjbnost s ginými řečmi, nikde so tak znáti nedává, gako při zpytowánj těchto gegjch naystarsjch a naygisté-gjch památek, totiž gmén, gak osobnjch tak národnjch. A proto nalezáme, že nayznamenítgšj mužowé zdravé Etymologii, obzwláště w mudreckých a historických djlech, geduo z přednjoh mjst dáwali, gako toho w pjsmech *Herodosa, Aristoteles, Cicerona, Tacita*, a giných plno důkazů máme. Kdo pak choc wěděti, gak wysoce sám *Plato* o této věci smýšlel, ať čjtá obzwláště geho *Kratyla*. *Schlötzer* sice a geho družina pozdwiħli w nowěgšjch časch lermo proti užjwánj Etymologie w Historii, chtěgje gi téměř docela z nj wen wyobcowati, ale Etymologia se na takowýchto swých nepřátelech tjm naypěk-něgi pomstila, že wyhnawše gi nayprwé, potom předce sami za nj běželi, a tak proti swému vlastnjmu zákonu nayčastěgi hřešili. Etymologia má nad giné nauky, obzwláště tu nebezpečnau vlastnost do sebe, že snadno k samolásce, a to k nesnášeliwé, swodj, že w gegjm okoli každý gen swé djtky miluge a cizj odsterkuge, každý swau Etymologii za nayzdrawšj, a swé nálezky a wýmysleky za nayprawěgšj drže ginými pohrdá. *Schlötzer w Nestore, Götting. 1802. D. II. str. 38. 39.* takto piše: „*Den Ursprung und die Bedeutung der Völker- und Länder-Namen betreffend, fragt man die Grübler ob wohl unter sehen von ihnen Einer sey, der auf die Art seinen Familien Namen erklären könne? Ein unbedeutender Zufall, den kein Andenken, keine Chronik aufbewahrt, ist meist der Anlass zu Namen, wer darf es wagen, sie nach Jahrhunderten entziffern zu wollen! Ausnamen machen nur solche Namen die ihr ursprüngliches Appellativ, so zu sagen, noch an der Stirne tragen, und wenn solches Lage und Eigenschaften des Landes bezeichnet, (wie Derewier, Holtsaten, Polen, Lausitz). Weg also mit solchen etymologischen Kindereyen bey dem Namen Rus, eben so bey dem Namen Slaw, und überhaupt aus der ganzen alten-Geschichte weg damit.*“ My na to odpowjdáme s *Thunmannem, Unters. ü. d. Gesch. Nord. V. p. 157.* „*Mögte Herr Schlötzer von Rudbekismen und falschen Etymologien weniger geredet, und sie besser vermieden haben.*“ Podobná deklamowánj, muže gináče welikého, předce žádného, hlavu a srdce na prawém mjstě nosjčjho, Historika a Etymoloģa od předscwzetj odraziti nemagj: a sám *Schlötzer*, gak řečeno, tjm historickau Etymologii naylépe osprawedliwil, že gen přem

gi neprjzniw byl, skulkem ale gi sám často nžjwal, owšem nadužjwal (srow. geho etym. gména *Carni*, *Ugr*, *Wogul*, *Semgall*, a t. d.). I tu má to přjslowj mjsto: „*Abusus non tollit usum!*“ Neslušj djtě s kaupelem wylji. Etymologii cele zawrhowati, práwě takowá pošetilost gest, gako gi samu zbožňowati. Wšeccko záležj na *způsobu*, gak co činjme, a na *důwodech*, nimíž wěc potwruzgeme. I záwrat etymologický, i nenáwist Etymologie gsau extrema, kterých se warowati. Naproti tomu mjrnost, střizliwost, gasná samopowědomost, zralý rozsudek, nepřehnaná kritika a snášeliwost budtež ustadničné průwodkyně Etymologie, obzwláště w Historii. Slněněgi a střizliwěgi psal *Schlötzer* o této wěci w prwnějšjm swém djle, *Nord. Gesch. Halle, 1771. p. 107.* „*Ein Mittel haben wir den historischen Fond von einer Sage manchmal wieder zu finden: — Nomina propria. So wie Ideen, die einem denkenden Wesen wie Blitze durch die Seele schiessen, und unwiederbringlich und eben so geschwinde wieder erlöschen, als sie entstanden waren, durch Wörter gefesselt und figirt werden: so verewigen sich historische Nachrichten durch eigenthümliche Namen. Und ein Factum, dieses höchst flüchtige Ding, das sich sonst, nachdem es beobachtet worden, wieder verloren hätte, prägt sich durch dieses Mittel, anfangs dem Gedächtnisse und in der Folge den Zeitbüchern unvergänglich ein, durchlebt Jahrhunderte, und wird für den späten Geschichtsforscher eine kleine Anale.*“ — „*Wenn ich einen Namen finde der allen Nachstellungen unachtsamer Zeugen, verschönernder Geschichtschreiber und schlafender Kopisten glücklich entronnen ist, und sichtbar noch in einer Ursprache mit einer solchen Bedeutung perenniret, die ungezwungen, in der Verbindung aller Umstände, und nach den Regeln einer gesunden Wortforschung, auf den alten Namen passt: dann etymologisire ich zwersichtlich. Nur nicht wie Rudbeck, Pezron, Dalin, Bou langer etc. Diese Leute haben über dieses vortrefliche historische Hilfsmittel eine Art von Infamie gebracht: doch nur in den Augen derer, die einer Wissenschaft selbst aufzubürden pflegen, was Privatfehler der Gelehrten sind. Die Wortforschung hat ihre Regeln, ihre Grundsätze, ihr System, so gut wie jede andere Wissenschaft.*“ — Gestliby se tedy někdo nalezal, genužby na um padlo zeptati se: Kčemu konečně toto celé obtjžné, bedliwé, tolik času a práce wyhledáwagjej zpytowánj gmén a počátku národů slawských, co na tom záležj, či se Slow neb Slaw, Wend neb Un, Čech neb Těch — gmenugeme? gakowý užitek z toho všeho pro národ a nauky plyne? — Tedy mjsto dlahého hádánj, tomu odpowjdáme gen na krátce se *Schlötzerem*, *Nord. Gesch. p. 344.* „*Wer dieser Frage fähig ist, für den ist diese ganze Arbeit nicht gethan.*“ —

§. 15.

Prawidla při odwozovánj národnjch gmen:

1.) Musjme ge ne ze života wen wytrhnauti, ale w sauwisu celého národnjho života považowati, ne s *gedné*, k. p. pauze grammatické, ale ze wšech stran a ohledů, z lingwistického, s geo - choro - a topographického, historického, mythologického, analogického, archäologického, tradicionálnjho. Máme ge na půdě národnj považowati, kde zrostli, a ne w obloze obrazotwornosti a samowolnosti. Národnj gména považugme gako knihu, do které ne smysel wnesti, nýbrž z nj wen wynesti máme; k tomu ošli musjme celý život národu rozhrabati, zbjragee žiwly a hmotiny; a proto odwozugice národnj gména nestogme nad národem, w powěťj, ale wryme se do wniternostj národu. „*Prima Etymologi disquisitio esse debet ne peregre id quaerat, quod vel ante pedes vel in uicinia sponte sese offert.*“ *Joh. Ihre Glossarium in Proem.* p. 2. Nic nenj lehčegájho, ale i nic hnusněgájho na swětě, gako gména národu toliko na speculatiwně cestě podle zwuku a sluchu, anebo panhým toliko *a priori et in theoria* rozumovánjm odwoditi, nebo tu sedna na stoličku nepotřebugeš do ruky ani *gedné* knihy, ani žádného historického, aneb geographického důkazu a swědka, a předce za hodinku třebas sedemdesátero sedmero gmen pohodliwě wyložjš. Odtud tak mnoho wykladů, a tak málo prawých.

2.) Národnj gméno považugme a srownáwegme s ginými gmény kmenů, rodin a osob téhož národu, srownáwegme národnj gméno se wšemi geho spoluwrstownjky a spolutowaryši k nalezenj podobnosti a rovnosti, gestli ne slownj aspoň smyselně (k. p. *Slaw, chwal, čest*). Nenagdemeli příkladů podobných, tedy náš odwod gest welmi negistý.

3.) Národnj gména srownáwegme i se gmény cuzých, bljzkých i dalekých, starých i nových národů. W žiwotě zagisté wšech národů geden a tentýž zákon panuge, a panowal obzwláště we starožitnosti, dokud se národowě od přírody a sami od sebe gestě tak daleko nebyli wzdálili. A proto nenalezámeli *obdoby* rovného gména u giných národů, už o prawosti našeho odwodu příčinu máme pochybowati.

4.) Národnj gména ale předce hledegme na domácj půdě a we vlastnj řeči národu, nikoli pak w cizině; nebo žádný národ nešel k sausedům gména sobě půgčiti. A které cizj gest (k. p. *Fin*, aneb u Turků *Frank*), už to práwě proto nenj národnj. Naši Onomatologii, ba celau Etymologii potkalo, bohužel, zwlášť w nowěgých časjch, to neštětj, že cokoli bezprostředně s *němčiny*, aneb aspoň podle prawidel němecých Etymologů, Adelungä, Grimma a g. odwedeno nenj, to už předkem s potupovánjm anebo s politovánjm zawrhugeme a o geho prawosti gen proto pochybugeme. Nepamatugj takowjto Slawistowě na to, že každá řeč má i z tohoto ohledu

swého vlastnjho ducha, a že etymologická pravidla německé řeči, za pravidla slawské řeči naskrze slaužiti nemohau. Tak k. p. *Grimm, Serb. Gram. p. 23.* prawj „*Serbe Srb, nicht Serue od. Serue, denn wie kann w in p übergehen?*“ — Německý etymolog může owšem s podiwenjm tuto otázku předložiti: *wie kann w in p übergehen!* nikoli ale slawský, kde nic obyčejnějšjho nenj, gako proměňowánj liter *w* a *p*, k. p. *wčela pčela, wták pták, wrawěti prawiti* a t. d. Tak se Grimmowi a Adelungowi ani gen nesnjwá o tom, žeby *Wend Wind* slawského původu býti mohlo. A proto přestaňme i tu u gednau cizj modly wzjwati! —

5.) Národnj gména ani od sněmů, ani od towarystew, ani od Grammatiků a Slowárnjků národu předpisowána a kladena nebywajj, a proto nedowolugme přjliš vlastnjmu wtipu, a subtilnostem nowějšj učenosti, ale přjdržegme se prostoty a pospolitosti, učenost pak ledaže k zewniternému obgasněnj našeho wykladu potfebugme.

6.) Při odwozowánj národnjch gmen odstraňme od národu wšecku přjtomnost, wšecky osudy, děginy, rozdřly, meze, hranice, zpráwy a wládý žemské, náboženstwa, obyčejge a giné okolostogičnosti nowějšjch časů a wmyslime se, nakolik možné, do naystaraj minulosti. A z tohoto obledu dobře prawj *Schlötzer, Nord. Gesch. p. 118:* „*Ich wünschte den Nebenbegriff der Grösse hinweg, der uns nach unserm heutigen Staatensystem immer bey dem Worte Volk anklebt, den aber weder der Römer noch Germanier hatte, bey denen jeder Gau ein eigenes Volk hies, und folglich ein Dutzend Völker in einem ganzmässigen Bezirke Raum hatten.*“

7.) Národnjmu gménu hledme nayprwé geho prawau půwodnj twárnost a postawu přinawrátiti, které snad nářečjmi, cizinci a během času pozbylo, k. p. *Čech* půwodně *Těch*. Pozorugme, netrpeloli gméno proměnu per *Aphaeresin, Epenthesin, Metathesin, Emplasmum, Rhinesmum* a giné grammatické způsoby: to wšak čijnme střjzliwé a bedliwé, aby sme nepřjšli do oněch zábludů, w nichž některj tjmto způsobem celau *slowendčinu z hebrejčiny* aneb giných řečj, ba gméno *Europy z Azie* odwozowali.

8.) Nehledme gako toto nebo giné gméno pozdějšj děgopisci a kronikáři psali, ale gako ge psáti měli. Historik zagiště a kronikář nemá za cjl gméno, ale skutky a děge národu; a staršj kronikáři neměli ani učenosti. ani kritiky tolik, aby se s podobnými wěcmi *platně* byli mohli objrati.

9.) I na obecný lid národu nenj bezpečno w této wěci zcela a zupna se spoléhati, an i on časem, sausedstwjem, otroctwjem, porozenjm nowého nářečj a ginými osudy a weplywy prawé wyslowowánj swého gména zkrautiti a přetwáriti může.

Podle těchto pravidel chceme tedy i my wyklad gména našeho národu hledati.

R O Z P R A W A I.

◦
G M É N U

S L A W.

„Z drugoi strony wychodzą na wielki theater historii SLAWIANE, pod tym imieniem dostoinym ludzie woinstwen-nych i chabrych, ibo jęgo można proizwodzić od SLAWY.“

Karamzin.

„Gloria non minor est nomen servare paratum
Quam quaesisse novum.“

Steph. Taurinus.

D J L I.

Wšeobecné úvahy o gménu Slaw, Slawen, Slow, Slowan.

§. 1. *Gméno Slaw, wšeobecné a zvláštnj.*

Wšecka pokolenj našeho národu spoluwzatá slugj gednjm wšeobecnjm gménem *SLAWOWÉ*. K tomuto gménu se přiznawaj všickni, bez rozdjlj nářečj a mjsta přebýwánj, totiž: *Rusowé, Serbowé, Kroatowé, Windowé* čili *Slawenci, Čechowé, Slowáci, Polané, Sorbowé*, i menšj těmto kmenům podzřizené ratolesti. Z tohoto půwodnjho naystaršjho gména *Slaw, Slawowé* powstali potom w pozděgšjch časech, přidáwánjm rozličných východků podle rozličnosti nářečj, následugcj nowégšj gména: *Slaweni, Slawiane, Slawonci, Slawinci*, neb *Slowinci, Slawáci* neb *Slowáci, Slowané*. Čjm kratšj, prostégšj a gednonásobněgšj gest *slowo*, tjm ge staršj, čjm wjce přjwěsků má, tjm ge nowégšj.

§. 2. *Půwod gména Slaw.*

Toto gméno našeho národu pocházj bezprostředně od *slawiti, slowiti*, která obadwa gsau už iterativa kořene *slúti, nominari, vocari, laudari*; tak, gako od *plúti* pochodj *plowati* a *plawiti*. A tak tedy *slawiti* a *slowiti*,

gako iterativa, znamenagj tolik, gako často *slauti*, aneb w činném smyslu : *saepe aliquem nominare, saepe loqui de aliquo, laudare, celebrare, glorificare aliquem, inclytum esse vel facere*. Zdali tedy *Slow* (*Slowan*), anebo *Slaw* (*Slawan*) řjkáme, to vše gedno gest, nebo obo-ge z gednoho kořene *slu, slúti* pocházj; oboge powýšeno gest už přjdawnými formowacjmi syllabami *ow, aw* na stupeň iteratiwné čili opétowacj formy *slowiti slawiti*, oboge tedy i gedno a tož znamenagj, totiž tolik, co *slowený, slowutný, často slutý, často wyslowowaný, slawený, slawný, častokráte zpomjnaný, chwálený*, gehož gméno pro nĕgakowé pěkné vlastnosti, skutky a zásluhy často w ustech znĕlo, *slulo*: práwĕ tak, gako u Řeků *κλεος, κλυτος*, a u Latináků *inclytus, inclutus*, od *cluo*, s kterými naše *slu, slúti, slynutí, slowutný, Slawen, Slowan* z cela i gedn lógický smysl, i gedn etymologický kořen má. Geštĕ w 13 a 14 wĕku znamenalo u Čechů *slauti* to co slawenu býti, *slulý proslulý* to co slawný *inclytus*, wiz *Tři Zlomky epic. básnj z 14 wĕku, w Časopisu muz. III., Swaz. 3. p. 66. řádek 25.* „Porodi to klaté dietie, *Proslulé* iuž na všem swĕtie.“ Ano, podle prawidel wyššj philosophické Etymologie *) přináležj k tomuto smyslu a kořenu i *clarus, celebris, celsus, (celsissime Princeps) excelsus, excellens, gloria, solennis*; recké *κλεος, καλος, γλωσσα*; hebrejské *halal* (laudavit) a *hallelujah*; německé *hell, heilig, Heil* (Heil dir, Sláwa tobĕ); slawské *chlúba, chwála* a z tohoto pošlé maďarské *hála*. Litery *h, ch, k, c, g, s* často se gako přjbužné, stĕj-

*) Philosophická Etymologia obĕrá se půwodnjmi we všech řečech sobĕ wjce, ménĕ podobnými, w přirozených zákonech ducha lidského utkwenými (fixowanými), a zewniternjm předmĕtům přimĕřenými zwuky, které půwodnj onomatopoeia nazjwati můžeme. Grammatický etymolog odwodj řeč gednoho národu od řeči druhého národu, slowa od slow, syllaby od syllab; philosophický etymolog gde wyše, on hledá kořeny kořenů, on odwodj lidskau mluwu wúbec od přjrody, a ukazuge swazek mezi žiwly řeči, totiž zwuky a syllabami a mezi předmĕty nimi poznačenými. Ta řeč gest nappřirozenĕjšj, která zwuky od samých předmĕtů bĕře a barwau hlasu wĕci maluge. Srow. *Harder a Süssmilch* o původu řeči lidské; a naše pogeďnánj o libowúwodnosti w *Kroku D. I. Č. 3. str. 36. 37.*

dagj a gedna za druhau kladau; k. p. *Herz*, cor, καρδια, srdce; calva, glawa, hlawa; slimák, hlemýžď; χορον kytle; culmen, chlum, halom; Glocke, kolokol; chatrč, katrč; slunce, zastáněti, zacláněti, clona, české nakloniti řjkagj Srbowé nasloniti — a t. d. *) — W latinském *cla-rus*, *cele-bris*, *cel-sus*, *glo-ria*, gsau toliko prwnj syllaby kořen, poslednj gsau hned rhinesmus, hned formowacj wýchodky a přjdawky; we slawském pak *chwála* gest w po *ch* toliko epenthetické, tak gako čo, čwo; chytám, pols. chwytam, chwátám; kypjm, kapám, kwapkám. Gegich swazek takto se předstawiti může:

h	}	l	חלל חללה	čti halal; hallelujah.
h			heil, hall, gellen, Schellen, Schall; Heil, heilig (salus, salutium, salutare, calowati, celeti, celý).	
ch			chwála, maď. hála; chluba; halas, hlas, hlahol, ělaěol, γλωσσα, clamo.	
k			κλος; κλος, κλο.	
c			cluo, inclytus; clarus, color, cello, percello, procella, excellens, celsus, celebris, colo, (Deum colere, honorare) cultus, solennis.	
g			glos; (chloris); gloria, gloriosus; Gala, galant.	
s			slúti, slaw, slow; sluch, sluchati, slyčeti.	

Tento swazek njže geště obšjrněgi rozwineme.

§. 3. Gako se má Slow, Slaw k německému Lob a latinskému laus.

Od našeho *Slow*, *Slaw* pošlo, zdá se, opět i německé *Lob*, *loben*, *löblich*, i latinské *laus*. Němec zagistě a Latinák při kořenownj syllabě *sl*, nemoha aneb nechtě gi wyslowiti, tři cesty a případy k gegjmu wyhnutj se následuge, totiž: anebo klade mezi ně do prostředku ginau spolu — aneb samohlásku, k. p. *Sklave* mjsto *Slawe*, *splendor* mjsto *slenor*, *slendor*; anebo proměňuge

*) „Die Buchstaben ändern sich, indem sie aus einem Zeitalter, aus einem Lande, aus einer Sprache, in die andere übergehen: allein sie ändern sich nach Gesetzen, die durch Induction aus Beyspielen vieler andern Sprachen erwiesen werden können und müssen. Das *h* wird in *s* verwandelt: nicht weil aus einem Buchstaben leicht ein andrer werden kann; sondern weil unzählige Beyspiele aus ganz verschiedenen Sprachen diese Verwandlung des *h* in *s* in gewissen zu bestimmenden Fällen wirklich zeigen.“ *Schlötzer*, Nord. Gesch. p. 108.

s, na *ś, h, k, c*, ginauže přjbuznau zwučku, k. p. *sláma, Halm, calamus; slabý, schlaff*; anebo wynecháwá to s docela, k. p. *slyšjm, lauschen; slib, Gelübde*; poslednj, *letzte*; *slimák, limax; slunce, luna, chleeb, Laib* (u starých Němců i *Hläbs Hlaib*). Tak powstalo i od *slowo* hollandské *Lof* a německé *Lob, slowiti loben*, Boha *slawiti, Gott loben, Bohuslaw, Gottlob*; w se často na *b* měnj, *ow, aw* na *of, ob*, k. př. *Slawen Σκλαβηνος, Lomonosow* pjšj Němci *Lomonosoff, Orlow Orloff, owoce Obst, plawý falb, Awar Obr*; tak i od *Slaw, Sláwa, slawjm* powstalo *laus, laudo*, litera *d* gest toliko formowacj přjdawek, gako *clavis claudo, splenor splendor*. Tjm způsobem mohu se srownati i naše *Slawina* a latinské *Lavinia* manželka *Aeneašowa*, a gměna měst w Italii: *Lavicum* (sr. *Slawikow, Slawkow*), *Lavinium* (sr. *Sklabina, Slawina*), *Laureolavinum* a t. d. Tato srownalost mezi *s-law-o* a *Lob*, mezi *s-law-a* a *lau-s* tak daleko gde, že cuzé řeči negen náš smysl, ale práwě i naše pohlawj w nich zadrželi a přeložili. *To slowo* ge u nás generis neutrius, tak i německé *das Lob*; *ta sláwa* ge u nás generis foeminini, tak i latinské *haec laus*. Powěděl-li by někdo, že se i na opak státi, a od *Lob, laus* naše *slow slaw* pügčeno býti mohlo, tedy odpowjdáme: nikoli! nebo kterékoli *slowo*, čjm wěrněgšj gest swému kořenu, čjm zachowaněgšj we swé etymologické celosti u některého národu, tjm staršj a národu tomu vlastněgšj gest; naproti tomu čjm wjce proměněné, porušené, zkrácené a kusé, čjm wjce na swé cestě od gednoho národu ke druhému už otlučené, zedrané a ochroměné gest, tjm nowěgšj a cuzegšj býti musj u toho národu, k. p. *Historia, Ptolemaeus* gest staršj než wlské *Storia, Tolomeo*; *Apotheca* staršj než maďarské *Patika*; *Wladistaw* staršj nez *Ladislaw, Wládař, wladawec* staršj nez krotské *Ladawec*; *Hluboka* (wes we Chrud. kragi) a *Hlupětjn* staršj gsau, než německé *Lubokay, Lupetjn*; *tknot* (tkáti, tkanice) staršj než *knot*; *wlna, Wolle*, staršj než *lana*; *chwatiti, chwaliti* staršj než srbské *watiti, faliti*; *slza* staršj nežli polské, aneb raděgi gen

gazykem polských Němců obezhlawené, *řza*. Prawdiwé gest poznamenánj Professora *Fr. Šjra*, w *Pautnjku Slow. w Praze 1826. Djl II. str. 95.* „že nenj geště rozhodnuto co wše Germanizm gest. Zdali wjce slowančiny w němčině nezůstalo od Wendů zněmčených, nežli Čechowé (ba wůbec Slawowé) od Němců přigali.“ „Učení badacze wykažá zapewne z czasem: czyli składnia i mowa Słowiańska z bogacała się lub kształciła przez Grecką a Łacinską, czy te ostatnie przez Słowiańską, i która z nich więcej dochowała zabytków z mowy pierwotney“ prawj *Surowiecki w Sledz. Pocz. str. 127. Rakowiecki pak w Prawdě Ruské T. II. str. 153.* potwruzge s daufanliwostj za *Freretem*, že „co do počátku epoki języka Słowiańskiego, to, pominawszy inne, poprzeda počątek epoki języków Greckiego i Łacinského, które od niego wzięły swój počątek, iako to znany uczonemu światu *Freret*, w historycznych swych we względzie Greków badaniach, dostatecznie okazał.“ To gisté dokazuje i *P. Solaric* w pogednánj swém: *Rimljani slawenstwowawšii, w Budjné 1818. str. 21.* „wlastni smo utwerďawati da język Rimljaná, po směsi sgruwawšise u ňi naróda gest směsa iz języká grečeskoga, slawenokoga, i jošce zar nekakwoga, jednoga ili wyše ňi.“

§. 4. Slaw ze słownického aneb lexicalnjho ohledu; kde se ukazuje, že slowiti znamenalo a znamená to, oo slawiti.

Giva Gunduliča, r. 1580 — 1638, *Osman*, wydán w Dubrownjku r. 1826. od *Ambr. Markowiče*, na konci prwnjho Djla nalezá se malý slawensko — wlašký Slownjk, kde na str. XVII. tento článek stoj:

„*Slawiti*, i *slowjeti*, lodare, celebrare, esaltare.“

Že u *Gunduliče* *slowiti* tolik znamená co *slawiti*, toho mnohé příklady w *Osmanidě* nalezáme, k. p. we *Zpěwu III. ř. 21.*

„U nich iošte was swjet punni
 Glas, i bojna djella *slouu* (t. g. oslawugj se)
 Od Lauša, ki se krunnj
 U Budimu i Krakowu.“

Micalia Blago iezika Slovinskoga illi Slownik, Laureti
 1649. má pod článkem:

„*Slawan* clarus, nobilis, illustris, felix ab omni laude,
 florens gloria, *Slavonia* Illyricum, *Slovinac* Dalma-
 ta; *sloviti* vidi *slaviti*.“ — I podle Mikalie tedy
slowiti a *slawiti* gedno znamená.

Glossar. Slavicum in suppl. Diction. Carniol. Viennae
 1792. p. 94. „Is *slowesam* rezhi“ mit Ehren zu
 melden, honoris gratia saepe saepius effertur; in quo
 utriusque (Slavenci et Slovenci) fundatur derivatio.“

Joach. Stullii Lexicon latino-italico-illyricum, Buda-
dae 1801. pod článkem:

„Gloria *slava*, *dika*, *hvala*, *pohvala*, *slavnocsestitost*;
 gloria aliquem afficere, *slóviti*, *slaviti*; magna
 gloria aliquem afficere *izslóviti*, *izsláviti* koga;
 gloriam consequi, stéchi slavu, *slóviti slaviti*;
 gloriae largitio *slavoslovje*, *slavoslovstvo*; gloriosus
slavan.“

Jos. Voltiggi Ricoslovník illir. iezika u Beceu 1803.
 má na str. 492. „Slavonac, Slovano, Illirico, Sla-
 vonier; na str. 494. Slovin, Illirico, Illyrier, Slo-
 vinci, Slavoni, Slavonier.“

Sam. Linde Polski Słownik, pod článkem:

„*Sława*. Crn. słowa, fama, sławetny = slowutný;
 sor. 1 *slowotny*, *swowotny*, *swowotnost*. Miastecz-
 ko sławetne sklady kupieckimi, Biel. hist. 291;
 sławić Bos. *slaviti*, *slóviti*; Słowak, Sławak, Crn.
 Slavęnz. Dawni Sławaki nas nazwaliby Słabakami
 od słabości, bośmy bardzo osłabili. Stryk. 102.
 — *Słowák*, *Sławak* służy u nas (Poláků) mieszkań-
 cowi rodu Słowiańskiego w Węgrzech nad Duna-
 iem, koło Presburgu.“

Wýplynky. Tu tedy widjme, že u Sláwů *polednjch*,
 obzvláště we staršjch časech *slowiti* a *slawiti* geden
 smysl měli. A proto když slyšjme aneb čteme, že se

Slovenci aneb *Slovinci* nazjwagj, tedy pamatowati máme na to, že u nich *sloviti* znamená *laudare, celebrare*, a *Slovinac* totéž znamená, co *Slavonac*, gako se obywatelé Slavonie až posud skutečně gmenugj. Wiz *Math. Ant. Relkovicha: nova Slavonska Grammatika* Agram, 1767. — Tato posud nezpozorovaná wěc gest důležitá, nebo ona sama už konec činj všem posawád wedeným zporům o půwodu a wýznamu gména *Slov, Slav.* —

§. 5. *Přirozená powaha zwuku sl, a s njm spřjzněných cl, hl, chl.*

Pozoru pak hodno gest, že kořen tento *Sl* w řeči Slawské, ba wůbec *) we všech řečech, nayradági užjwán býwá k poznačenj předmětů welikých, důstogných, aneb aspoň gasných, blyštjících se, znamenitých buď pro *oko*, k. p. *slunce, slnauti slynauti, slon, sůl, slzký, sol, solennitas, culmen, chlum* a t. d., buď znamenitých pro *ucho*, k. p. *clango, clamor, Schall, Schallmey, hlas, hlahol, chwála, sláwa*. Čjm zagisté prwotněgšj, staršj a newzdělaněgšj gest řeč, tjm gest chudobněgšj na slowa, tjm častěgi býwá w nj gedno slowo pro wjce smyslů (zrak, sluch, čich) potřebowáno, tjm wjce tedy i wýznamů má w nj gedno slowo. Kultura potom když přistaupj, tedy rozštěpuge ona štáwnatá, mnohowýznamná slowa na wjce slow, rozluštuge a rozlučuge ony spolustěsněné wýznamy, rozwinuge plnost gegich puků na ljstky, tyčinky, korunky, určuge smysl každého rozličnými formami, předložkami, přjdawky, zkrácenjm, prodlauženjm. Wzdělanost činj rozdjl i w předmětnosti mezi zewniternjmi wěcmi, i w podmětnosti mezi smysly člowěka, činj rozdjl mezi působcjm a působeným, mezi přjčinau a účinkem čili následkem, mezi

*) „Concessum est literas quasdam esse fundamentales et generales e. gr. V W vacillandi, ST standi, Ro Re Ri rotandi, regendi, rigandi etc. quae ubique fere locorum eodem sensu occurrere solent.“ *Tripartitum s. de Anal. Ling.* p. 132. Sem polož i litery L, SL, GL, HL, k poznačenj swětla a blesku.

rownostj a podobnostj, mezi tělesnými a duchovnými věcmi, které ve stawu přirozenosti a newzdělanosti gestě, a tak powjm, všecko spolusrůstlé gest. Slowesa starých řečj gsau proto opravdiwé kořeny a kmeny, pozdějšj čas a vzdělanost rozratoleslujj ona slowesa na weždy tenčegšj halauzky, wětwe, wětwinjky, gako se pabřesky slunečné sklem na rozmanité barwy rozpadaj, aneb gako *mhla* mléčné cesty na nebi hwězdárskými nástrogi na nowé swěty, slunce, země, měsice se děl j a rozčástkuge. Slowa starých řečj gsau gako *lowy*, ze kterých oheň oswěty a kladiwo času rozmanité nástroge, nářadj, šperky a ozdoby wykuge. Odtud se wyswětliti dá to, že staré východnj řeči, obzwláště hebrejská (a chaldegská), gednjm slowem dwa, tři, ano pět i wjce předmětů poznamenawaj, k. p. *čam* horký i černý (gedno pro chuť, druhé pro zrak nepřjgemné); *ur* oheň i swětlo (přjčina i následek); *faran* sláwa i krása; *sale* posel, střela, ratolest; *ofra* prach, olowo, hřebec; tak u Mařariů *nap* slunce i den; *fa* strom i dřewo; a w naši řeči *djti*, *djti se*, *nadjti se*, *nadjwati*, sagen, geschehen, hoffen, füllen; tak i *wati*, *wjti*, *wjtr*, *wicher* pro sluch, a z toho gistého kořene *wanauti*, *woněti*, *wině* pro čich; tak i *čúti* audire et sentire. u Slowáků; tak i *kazati* (serb. loqui) pro ucho, a *kázati*, *ukázati* (monstrare, apparere) pro oko; tak i *slúti*, *slynauti*, *slnauti*, *slunce*, *slawka* pro oko; *slyšeti*, *slowiti*, *slawjk* pro ucho. Tak prawj i *Rakowieczki* obzwláště o spoluhlásce *l* a *ł*, w *Prawdě Ruské T. II. str. 286. a 287.* „Naypiérwsze i naycelnieysze spółgłosow tych znaczenie iest światło, iasność i wszelki widok przyiemny za pomocą światła zmysłowo i umysłowo poymywany. — Ztąd utworzone zostały wyrazy: *stowo*, *stawa*, *stynąć*,“ a k těmto se přidati může i *złato*, *glaz* (rus. oko), *skło*, *glacies*, *led*, *hladkost*, *Glanz*, *šlechetný*, *lesk*, *lysý*, *lux*, *luč* a t. d. Že i toto všeobecné prawidlo swé wýminky má, to ležj w přirozenj samé věci; některá wšak slowa na *sl* do této třjdy ani nepřináležej, k. p. *sluge* polsky *slói*, eine Schichte, Lage, Grotte od *s-ložiti*. I *Linde* w Předmluwě na

swůg Słownjk takto prawj: „Zdaie się iakoby zwyklye te dwie głoski *h-l* slůžyły do wyrażenia *iasności*, a ponieważ $h-l=s-l=s-ln=s-n$ zastanowmyž się nad następującym szeregiem: Graec. *ἔλλος*, Vallis. *hauł*, Litt. *saule*, Dan. *soel*, Svec. *sol*, Lat. *sol*, *solis*, Rus. *solnce*, Pol. *ślonce*, Boh. *slunce*, Vin. *sunze*, *sonze*, Car. *sonze*, Croat. *szuncze*, Crim. Tatar. *sune*, *son*, Ang. *sun*, Germ. *Sonne*.“ — Spoluhlásky gsau, co do nástrogů mluwy, čtvernásobné: *retowé* (labiales) b, p, w, f, m; *guzykowé* (linguales) n, l, r, d, t; *dásnowé* (palatinales) c, č, s, š, z, ž; *hrdlowé* (gutturales) k, g, ch, h, j. Prawidelné a nayčastěgi se litery *gednoho nástroge* wzágemně progjmajj, ač často předce i do giných přestupujj *). Litery *z, g, h, ch*, býwajj sice často gen přjdawné, sesilugjčj, k samé podstatě kořenu ne wšudy přináležegjčj předrážky, k. př. *ruda*, *gruda*, *hruda*; *řad*, *hřada*, *hřadka*; *robur*, *chrobry*, *lopotowánj*, *klopotowánj*; *braň*, *zbraň*; odtudto wšak zawjratí neslušj; žeby snad i při *slowo*, *slawa*, litera *s* (a gegj přjbužné) gen zbytečnau předrážkau byla; zde přislauchá ke kořenu, anž se w etymu naystaršjch řečj, k. př. hebrežské, chaldegské (*halał*), řecké (*κλεος*) nalezá, a gen w nowěgšjch řečech, k. p. w latinské (*laus*), francauské (*loue*), německé (*Lob*) odhoozena a zanedbána gest. Rodoslowj tedy opět tohoto našeho kořene gest toto:

*) „Consonantium literarum series hae sunt:

- 1) b. f. ff. p. ph. v. w.
- 2) c. ch. g. h. k. ck. q. x.
- 3) d. th. t. tt. tz. Amica haec series seriei 7.
- 4) l. r.
- 5) m
- 6) n
- 7) s. ss. z.
- 8) sc. sch. tsch. schtsch. modo ad seriem 2. modo ad seriem 7. pertinent, prout praevalet aut s. aut c. Jam quae ejusdem sunt seriei literae, facile permutantur.“ *Merian, Tripart. s. Analog. Ling. Viennae 1820. T. I. p. 79.*

s l u - t i

slowiti (loben)

slawiti (laudare)

slowo (Lob) slowutný, Slowan;

sláwa (laus) slawný, Slawian.

Přirozeněgi gest zagisté odvoditi *slowo* od iterativum *slowiti*, nežli hned od primitivum *sluti*, nebo tam gest snadný přechod, tuby byl skok we formovánj.

§. 6. Rodina a pokrewnost slowa Slaw se stegnými aneb podobnými cuzořečnými a slawskými slowy.

K wětšjmu obgasněnj našeho hlawnjho cile předstawjme zde celau rodinu a pokrewnost, gak bližšj tak vzdáleněšj, tohoto prakořene, která se téměř we všech řečech nalezá, my gi ale gen we známěšjch řečech ukážeme:

H, Ch, Š, S, C, K, G, (b, w, p, f.)

L (r)

pro oko, swětlo:

pro ucho, zwuk:

Ebr. *halal*, (lucere, splendere), *halah* (lux, splendor); *heilel* (luna), *chalon* (fenestra), *šal-a-d* (dominari), *šali-d* (dominus), *Šilo* (rex Messias), *sal-a-d* (ardere, aestuare, splendere), *šalum* (perfectum integrum), *šelem* (sacrificium, zápal), *šalom* (pax, felicitas), *gul* (orño, oblecto).

Chald. *gelah* (splendere).

Arab. *hiłil* (luna).

Graec. *ēλη* (splendor), *ήλιος* (sol), *άλς*, *αλουήνη*, *σάλος*, *θαλασσα* (cf. lat. *salum*), *ήλαρος* (splendens, hilaris), *σέλας* (lumen, fulgor), *σεληνη* (luna); *γελῶ* (rideo a chald. *gelah*, est enim risus

Ebr. *halal* (laudare), *hiłlah* (laus, gloria), *hallelujah* (laudate dominum); *halás* (contudit, a sono per contusionem edito), *šaleu* (gloria aeterna, cf. *Seeligkeit*, *blahosláwenstwj*), *hilles* (laudare), *killus* (laus).

Chald. *šeleh* (sláwa wěčná).

Turc. *selim*, (sláwa wěčná).

Indic. *swaha* (sláwa, mutato *l* in *w*).

Graec. *κλαω*, *κλαω* (znjm, lámí, od zwuku lámánjnjm wydaného, srow. *haluz*); *κλειω* (zawjráám, od hřmotu zawjránjnjm učiněného); *κλαω* (kwjłjm, zwuk plačliwý wydávám),

faciei splendor, cf. alleman. *gil* [wesely], germ. *geil*, slav. *chlipný*), *γλαύσσω* (splendeo, video, non videmus nisi per medium illuminatum), *γλαυκός* (splendens, caesius); *καλώς* (pulchritudo, claritas); *καλαμύς* (perla), *χλός* (herba, flos); *χέλως* (*slimák*, cf. *želwa*, *slawka*); *αἴς* (*sül*); *λαός* (video); *λαίω* (laevigo); *λύχνος* (lucerna), *ελευθερός* aneb *ἐλευθερός* (cf. *sloboda*, *libertas*).

Latin. *sol*, *celeno* (gedna hvězda z Plejad), *serenus*, *serenitas* od *selenus*, (*r* se na *l* proměnílo gako *klik* a *krik*, eng. *clash* a *crasch*, Albania *Arbania*); *splendor*, *solennis*, *solemnitas* (cf. *ceremonia*, *slawnost*), *solium* (trůn); *clarus*, *claritas*, *clareo*, *Clerus* (cf. *ἱερός*), *glos*, *gloris*, (obsol. nynj flos); *glacies*; *color*; *hilaris*, *solatium*, *solare*, *consolari*, *consolator*, *econsolatio* (cf. *Těch*), *salto* *prosilio*. *salax* (cf. germ. *geil*), *salus*, *Salvator*, *salve* (cf. *sláwa* tobě, *Heil* dir), *saluber*, (cf. hebr. *salmo*, *Salomon*, *Salome*, a latin. *incolumis*, *Ab-solon* *gratus*, *felix*); *solidus*, *sal*, *salum*, *calamites* (perla), *gliciscere*, *flamma*; *luna* *lumen*, *lux*, *lucerna*, *lustrare*; *illustrare*, *luxus*, *laevigo*, *limax*, *laetus* (staroněm. *clat*, Ang. *glad*), *caligo* (defectus claritatis), *calescere* (cf. *gliciscere*).

κλαίω (*křičím*); *καλέο* (*wolám*); *παράκαλο* (*prosjm*, *potěšugi*); *παράκαλομαι* (*těšen býwám*), *παράκλησις* (*potěcha*), *παράκλητος* (*potěšitel*), *κλησις* (*vocatio*, *ecclesia*); *κληρος* (*Clerus*, *clarus*, *electus*), *ἐκκλησία* (*wywolenj lepěj částky*); *πέλομαι* (*weljm*, *rozkazugi*); *κλυω* (*slyšjm*, *subjective sono*), *κλειω* (*slawjm*), *κλυτος* (*slyšáný*, *gehož sláwa se slyšj*), *ακλυτος* (*neslyšáný*, *neslawný*), *κλιω* (*historia*), *αγγελία* aneb *αγγελία* (*nuntio*), *γλώσσα* (*gazyk*), *χέλως* (*lýra*, *lautna*), *ψάλλω* (*plesám*, *hudu*, sr. *salio*, *salto*) *ψαλμός* (*p-salmus*, *zpěw*) *ψάλτης* (*cantor*), *ψαλτρια* (*cantatrix*) *σαλπῆξ* (*trauba*).

Latin. *cluo*, *clueo*, *clango*, *inclutus*, *inclutus*, *clamo*, *lamentor*, *calumnia*, (cf. *κλημα* *accusatio*, *klewety*: *Klatscherey*), *clator*, *nomenclatio*, *claudio*, *clavis*; *claustrum*, *conclave*; *clades*, *gladius*; *clarus*, *clarinette* (*hudebný nástrog*), *clarion* (*zwučná trauba*), *clarichord* neb *clavichord*; *glos* *glosia* *gloria*; *gallus* (cf. *gellen*, a rus. *pětel*); *cello*, *percello*, *procella*, *antecello*, *excelllo*, *celsus*, *celeber*; *colo* *cultus*; *ludo*, (*hrám* i *zpjwám*) *lusus*, *laudo*, *laus*, (*ludo* a *laudo*, *canendo* et *ludendo* *instrumenta musica* *laudabantur heroes*), *luscinia* (*a lusus* vel *laus* et *cano*, *praecino*, (cf. *slawjk* et *Nachtigall*); *alauda* (cf. Fran. *alouette*, Arab. *alud*, *laus* et *ludo*); *laute*, *lauticia*: *leo*, (cf. *κλειον*); *loquor*: *sileo* (cf. germ. *still*, cum *t* epenth. *contrarium* *cluo*, sicuti *sluch* et *hluch*); *chalx*, *chalybs*.

Gall. *soteil*, *parasol*, *parasélene* (Nebenmond), *porcelaine*; *gala*, *galant*, *galanterie*, *galon*; *glace*, *glairé*, *glaiue*, *glisser*, *joli* (cf. germ. *hot-d* allem. *gil*); *eclat*, *éclatant*, *eclater*; *eclair*, *eclaircir*; *châl* (cf. *clona*); *jalousie* (cf. heb. *chalon*, fenestra).

Germ. *Sonne*; *hell*, *Halle*, *Saal*, *heilig* (Sved. *helig*, Dan. *hellig*, Island. *helgr*, cf. Germ. *hehr*, et omissa adspiratione *Ehre*, *ehren*); *Heil*, *seelig*, *Seligkeit* (cf. *salus*); *Huld*, *huldigen*, *hold* (cf. *joli*); *Held*; *Glas*, *Glasure*, *Glanz* (Isländ. *glans*, *glossi*), *glatt*, *gleissen*, *glitschen*; *Gold* (Lapp. *galle*, *gulle*, Is. *gull*); *Silber*; *klar*, *Verklärung*; *glotzen* *anglotzen*, (cf. *hled*) *Gluth* (cf. *Kohle*), *glühen* (cf. *hlawęń*, *h* et *w* mutant *Schlehe*, *sliwa*), *Flamme*, *flimmern* (cf. Ang. *glimmer*); *schüpf*-*rig*, *schleifen*, *schlitten* (Ulphil. *slaitts*, Graeci *s* abjiciunt *leios*), *Schale* (cf. *chelys*, *želwa*), *schlecht* (u starých Němců dobrý, *šlechtný*), *schlicht* (olim *clarus*) a odtud *Licht*, *s* odhozeným *s*, které se w slowě In-*slicht*, *Unschlitt* zachowalo, *Leuchte*, *Erluchtung*, *Erlaucht*, *Durchlaucht*.

Angl. *the sun*; *holy*, *hallow* (heiligen, glänzend machen); *heal*, *hail* (cf. germ. *Heil*); *glory* (Ruhm, nimbus, Strahlen um einen Heiligen); *glare*, *glance*, *gloss* (Glanz, Schimmer); to *gleam* (scheinen, strahlen), *glimps* (Lichtstrahl), to *glimmer* (flimmern), to *glitten*, *glisten*, (glänzen); *glib* (glatt); *glass* (Glas); *clean* (čistý, ozdobný);

Gall. *clos* (eingeschlossenes Stück Land, Garten. cf. germ. Schlag), *cloisson* (Verschlag); *cloche* (zwon), *glousser*, *glouglotter*; *salve* (strelba), *gloire*, *glorieux*, *glorifier*, *glorification*, *gloriette* a giná latinskému podobná.

Germ. *Hall*, *Widerhall*, *Schall* *erschallen*, *Schalmey* (cf. *calamus*, píšťala), *schellen*: *gellen* a odtud *Nachtigall*, (že w noci znj, zwučj, zpjwá, cf. *s-lawjk*, cf. *gallus* a w laské *Papagallo*, *papaušek*); *Glocke*, (Scot. *klucka*); *Klang*, *Klinge*, *klingeln*, *Klage*, *klagen*, *klatschen*, *Klatscherey*; *schelten*; *schluchzen* (cf. *χελουσαι*); *schlagen*; (olim *mluwiti k. p.* *rathschlagen*, *vorschlagen*, *anschlagen*; *srowneg* naše *slawiti*, die *Nachtigall* *schlägt*, *slawjk* *slawj*, *pęge*), *schliessen*, *Schluss*, *Schloss*, *Schlüssel*, *Schleussen*; *Laut*, *lauter*, *lauschen*; *fallen*, *Gefallen*, *Beyfall* (srow. serb. *faliti*, *chwala*, *pochwala*).

Angl. to *slay*, to *slaughter* (erschlagen), *clash* anebo *crash*, (Schlag, Schall, Klang), *clap* (klopfen), to *clutter* (rasseln). *Anglosax.* *slaegan*, *slean*, *slan* (percutores).

Aleman. *slahon*

Belg. *slaen* } schlagen.

Island. *sla* }

Iric. *cloth* (laus, laudo, cf. *Clothar*).

cleanliness (švárnost), clever (hezký, způsobný) sleek (glatt), to slide (glitschen); salve (cf. salbe, salvare, heilen) — shawl (cf. Schleyer, šlár, člona).

Island. glár (moře), cf. Ital. golf, Golfo.

Slav. slnce, slunce, soluce, slonice, sunce, sloniti, zasláněti, zasláněti, clona, (cf. wýhel, Hülle Schleyer), oslona, slnutí, oslnúti, slynauti; slnic (pol. flimmern, et per metathesim lšnic, lšknac, lšnac się, lis-kotati, lišgotati, slepy (slunce newidje; swěta zbawený, temný, jako slych a hluch); slawka (Carn. Austern, cf. chelys; viz Slawkow, němec-ky Austerlitz); slzký, slizký, slza, klzký, kluzký; slimák; sol, sůl (sal a splendore); slon, a mnohá tomuto rovná a podobná gména silných a velikých zwjrat k. p. elephas, elaphos (Hirsch), lew, lwice, leaena, laně gelen, kaluch, boluch (gelen mladý), síla (cf. graec. σίλη die Stärke, lat. salus), celý, zaceleti (cf. heilen); celowati, calowati (cf. salutare); hledjm, ěled, ěliad, ělaz (rus. oko); hledký; chlipný (ohniwý bugný), sladký; zlato, zoloto (cf. solidus, žold, Gold, Geld, gelten), kaliti (okrašlowati, čis-titi; potom gemu odporné: čistoty pozbawiti), katý u Slowáků kalebný, kelabný (pěkný, krásný), klid, klidjm, klud (cf. sklad, klad, lad, Lada, ladný); hlawěš, uhel, sličný, ljce, ljčjm, ljčidlo; libačka, lišgačka (cf. lišgotati se); luč (rus. pabresk), lučiwo (Brennholz); led, ledek; lech (cf. šlechetný,

Guin. halle (mluwjm), halla (hrom).

Lapp. halab, hal, (zwuk, cf. germ. hallen).

Tibet. halen (zwuk).

Magyar. hallok (audie, passiva ratione sono), halús (auditus, h. e. sonus subjective sumtus).

Slav. slúti, slowiti, slowo, slowutný, slawiti, sláwa, slawetný (cf. pol. szlachetný); slawjk, sluch, stych (auditus, fama, et contraria significatione gluch, hluch, eo zwuku neslyš), slyšjm, slušeti slušnost, slech, zastechnu, sluha (který rozkazy slyš; poslauchá, poslušný gest), slepice (srow. gallina gallus), chwála, Serb. wala, fala, Sorab. kwawa, pochwala, (cf. germ. Beyfall), chwáľiti, pochwdľiti (Serb. zawaliti, zafaliti = děkowati, cf. jemanden einen Gefallen, eine Gefälligkeit thun, wděčnost, wděčnost, chwály hodnau wěc učiniti); chlúba, pochľubugi, pochľebugi, (přjlis chwáľjm) pochľebeistw); haluz: (cf. κλαζω, klad a klada, kladj), hlas, halas, helekati, hulákati, hluk, hľučeti, hľučný, hľuza, lůza (cf. λαος, lid), hľahol; ěľgotati; kľik, kľiču (rus. wolati) kľik; kľegi, kľagi, lagi, kľuu, prokľuárno, kľetba; kľewety, kľebety, š-kľeb, ušklěb; kwěľ, kwjľjm, (cf. graec. κλαω); kľinkati, kľinkot; kľok (Zungenschlag, Schmatzer mit dem Munde), kľoka (kwočna), kľokot (sonitus aquae in ampula), kľokoč Klatschbaum); kľadu (od zwuku kladenjm působeněto), kľadiwo (od hřmotu), kľáti, kľálati (od zwuku), kľugi, kľowati, kľubati, kľus, cwal, kľu-

šlechta) a lechna čili lachua (cf. šlechtična, slečna, pan-na); sklo (sttklo, steklo, stak-lo, w tčecho get t epenh).

sati, cwđlati, kles, klesati, klest, (sr. haluz) klestjm, kles-njm (cf. κλαῦω); klet, příklet, klec, kletka, chlěw, Lusat. klew, klatka, klúč, kljč; klep, kle-pati, chlastati, chlestati, (klat-schen); szelest (Pol. Rauschen Gerassel), chlopiť, chlopnau-ti, klopiť, příklopiti; šluhati, šlehati; žel, žal, žalowati (cf. klagen, fleo, ž a f se promě-ňugj, k. p. fel ž-luč, fulvus, žlutý).

§. 7. Poznamenúnj ku předešlému §-phu.

1) Nechceli kdo všecho toto gako Etymologii ged-noho kořene powažowati, ať powažuge aspoň gako Ana-logii slow a řečj, třebas i gen w takowém swazku a příbuzenstwj, gakowé gest mezi prwnjmi rodiči w rági a gegich nyněgšjmi potomky, nebo naposledy předce wše na gedno vycházj. Znamenitý Joh. Ihre w Před-mluwě na swé Glossarium str. 1. a 2. takto prawj: „*Ut aliquoto cognationis gradu, sed per monumentorum defectum hodie inexplicabili, omnes homines inter se connexi sunt, ita etiam ad unam et primigeniam omnes per suam naturam reducuntur linguae, etiamsi per nostram scientiam et post tot saecula hodie earundem cognatio et sensim facta immutatio, ob oculos poni nequeat. — Certum est omnes linguas a centro primigenio prodire, easdemque longius ab eodem puncto productas, a prima origine magis magisque recedere, donec tandem spatium, quod inter se describunt, non possit non immensum esse, idque ita, ut Linguae quae primum in diversas dialectos abiire, deinde varias Linguas progenuerint, non minus dissimiles quam ab Europae incolis Aethiops. — Optassem equidem — prawj* týž Ihre dále — *ut Slavonicarum Lingvarum aliquali notitia imbutus fuisset; non enim dubito, quin illae multa contineant quae Scytho-Gothicis Linguis lucem haud exiguam additura essent.*“ — I Hugo Grotius Ad-not. ad Genes. XI. 1. w týž smysl píše, řka: „*Verius primaevam linguam nullibi puram exstare, sed reliquias*

ejus esse in linguis omnibus.“ Srow. Schlötzer, Nord. Gesch. p. 108. „Wer nur etwa 4 Sprachen versteht, den frappirt es, wenn er einen ihm bekannten Schall in einer neuen und 5-ten Sprache vorfindet, verstünde er 40 Sprachen, so würde er wissen, dass dieser ähnliche Schall in allen 40 anzutreffen sey, das Frappante würde wegfallen.“

2) Onen rozdíl mezi okem a uchem nemá se příliš tesklivě klásti a bráti, nebo často splývá geden s druhým, často wzájemně swá mjsta zastupují, k. pr. *chelys* eine glänzende Muschel, pro oko, *chelys* eine Zitter, pro ucho; tak i něm. *hell* slauží i oku i uchu, ein *helles Licht*, eine *helle Stimme*; latinské *clarus* pro oko, a *clario* klarinet pro ucho; tak i *gloria* gest i pro oko i pro ucho, pro prwnj gako *nimbus*, Heiligenschein; pro druhé gako rozhlásovánj řečj aneb zpěwem.

3) *Kleu*, *claudo*, *Schluss*, *klet*, *chlěw*, *kladu* a giná tčmto podobná, bezdušný a beznástrogný zwuk znamenagjčj, swa, přináležej sem gen gako pobočnj odnohy gednoho kořene, a zde se toliko pro úplnost položili.

4) Někdy se mohau swa gedné a též řeči spolu srownati a gedno ode druhého bezprostředně odvoditi, k. p. slawské *sluch*, *slaw*, *slow* ode *slíti*; někdy se ale musej swa gedné řeči od slow druhé cizj řeči odvoditi, k. pr. slawské *celý*, *celeti* nemá se ani od *slunce* ani od *slíti* a t. d. bezprostředně odvoditi, nýbrž s německým *heissen*, s latinským *solid*, *salus*, *salvare* srownati.

5) Kdoby hledal na prwnj pohled mezi *Luscinia*, *Nachtigall* a *Slawjk* pokrewnost a půwodnj gednotu? a předce gi na cestě zdrawé Etymologie snadno nagdeme. Wúbec z tohoto, zpěw, aneb zpěwu podobný hlas, znamenagjčjko kořene *sl*, *gl*, *kl* pošla mnoha gména ptáků, k. p. *gallus*, *gallina*, *slěpice*, *columba*, *holub*, *Nachtigall*, *slawjk*, *papagallo*, *fringilla*, *kuřich*, *kalas* a t. d.

6) W některých slowjch se kořenowá litera před *l* už setřela a ztratila, k. pr. w řeckém *law* (widjm

cf. γλω, γλανσσω); ελεος, ελεήμων (cf. *clemens, clementia*); *Elorum (Helorum), Eleus, Eleusina* (a *Celeus, Seleucus*), λεων (κλεων); w latinském *lamentor, laevigo, limax*; w slawském *lesk, ljece, lew* a t. d.; w giných se zbytečná předrážka před kořenové litery klade, a to buď spoluhláska, gako *p* we slowě *p-sallo*, kteréžto *p* se i mezi kořenové litery klade we slowě *s-p-lendor*; buď samohláska, gako *a* we slowě *a-lauda* franc. *alouette*; w giných se kořenová prwnj litera mēnj na giné, zdanliwě nepřjbužné, litery, k. p. *g* na *f chlos, glos, flos*; *glimmiern, flimmern*; *g* na *b glotero blatero*; *g, k, c* na *b* aneb *p, glister clarus, Blitz, blesk, plesk*.

7) *Glos, Genit. gloris*, mjsto *gloria*, má geště *Fridegodus in Vita S. Wilfridi C. 63.* takto: „*Pignore sanctorum multa quoque gloire venustus.*“ — *Vossius (Joh. Ger.)* prawj: „*Gloria a κλεος si Festum audimus; vel juxta Scaliger facta est a glosia; quomodo ara ab asa, arena ab asena; Isacius derivat a κλεος, κλεοια, gloria.*“ — *Cluo, clueo* užjwá *Lucretius* pro *glorificari, celebrari, cluere consilio, cluere virtute.*

8) O slowci *luna* wiz *Vossii Etymol. a Hederich Mythol. Lexicon* genž pod článkem *luna* takto pjše: „*Luna von dem griechischen κατ' αφαιρισιν der Sylbe σε von σελήνη (aeol. σελλάνα), weil sodann aus dem übriggebliebenen λήνη gar leicht l u n a kann gemacht werden.*“

9) *Slon* a *s* wynechaným *s, elephas, elaphos, leo, chamaeleon, lew, Elen-dthier*, kteréžto wynechané *s* opět vycházj na swětlo, w postawě přjbužných liter, we slowjch *gelen, kaluch. Adelung* w *Slownjku* pod článkem „*Lö we*“ takto pjše: „*Es ist mehr als wahrscheinlich, dass dieses Thier von seinem fürchterlichen Brüllen, welches Menschen und Thieren schrecklich ist, seinen Namen hat. Dieses Brüllen wird durch das noch im gemeinen Leben, besonders Niedersachsens, übliche leuen, englisch to low, holl. loeyen — sehr bestimmt nachgeahmt, wo es auch von dem Brüllen des Rindviehes vorkommt. Selbst Laut, Leben, Lob und andere mehr gehören zu dieser Verwandtschaft, ob sie gleich schwächere Arten des Schalles ausdrücken.*“ *Slowo lew*

gen w europegkých řečech ztratilo to *s*, které se we východních řečech ještě po dnes zachowalo, k. p. Arab. *Ar-slan*, Turc. *Ar-slan*, Magyar. *Oro-szlány*, Chorv. *oro-slan* (se slovy *ar*, *oro* srowneg naše *ur*, *urus*, *urus*, *Auerochs*). A však i europegštj spisowatelé zachowali ještě památku onoho odhozeného *s* aneb *c* před *l*, k. p. *Stadius*, Syl. 4. píše: „*Cleonaeum sive Leonis sidus*.“ Odkud směle ten závěrek táhnouti můžeme, že ona mnohá, obzvláště w poslaupnosti Římských papežů a Carihradských csařů se nacházegicj, latinská gména na *Leo*, nepošli od zvjřete *.lwa*, nýbrž od *κλεων* a potom *λεων*, a půwodně znamenagj tolik, co *Slaw*, *Slawek*, *Slawen*, tak by sme ge tedy vlastně i překládati měli, k. p. *Leo* Isaurus, *Leo* Sapiens, *Leo* otec Kyrilla a Methodia.

10) Některé slowo značj přjčinu, k. p. *ἀλ-ιος*, giné působek té přjčiny, k. p. *cal-or*, třetj nedostatek toho působku, k. p. *kal-t*, *chlo-d*; tak i *slunce*, *clarus*, *clona*, *slnauti*, *slpnauti*; někde gest opět podobenstwj, k. p. *sol* a *solium*; ginde následek k. p. *zlato* a *Gold*, *Geld*, *gelten*.

11) Latinská slowa, k. p. *clarifico*, *celebritas*, etc., která se w nowo-europegkých řečech francauské, englické, wlské a djlem německé, gen s maličkau proměnu opětugj, drželi sme za zbytečné zde obšjrně we všech řečech wyložiti.

12) Tato zde wyložená slowa gsau, téměř u všech národů, nayobyčegněgšj studnice gmén; tak že téměř negen z každého kořene ale i z každé wětwe a ratolesti powstaly celé rodiny gmén, k. p. u Židů *Salmon*, *Absolo*; u Turků *Selim*, *Selima*, *Soliman*, *Soltan*; u Řeků: *Hellas*, u Homera *Selli*, kteřj u Pindara *Helli* slugj, *Helops*, *Chalciope*, *Gelasius*, *Hilarius*, *Chloras*; u Řjmanů *Serenus* (mučennjk), *Serenius*, *Serena*, *Fulgentius*, *Cultianus*, *Salvianus*, *Salvator*, *Salustius*, *Florus*, *Florium*; u Němců: *Geilo* (cf. *yellow* a u Slováků *Čelo* Sebechlebský), *Geiler*, *Haller*, *Hellmuth*, *Hellwig*, *Helmold* a t. d.

13) Zeptáli se kdo, či naše *Slaw*, *Slawa* se všemi těmito zde wyloženými slovy a gmény we swazku a w

přátelstwj stoji? tedy odpowjdáme: owšem! a však w rozličných stupnjch pokrewnosti, a w rozličných poztažch smyslu.

Našli sme tedy už na *etymologické cestě* naše *Slu, Slaw*, a sice gak widěti, w lůnu staré, weliké, rozšjřené, stkwaucj rodiny, obkljčené spoluslowy, gako bratřjmi a sestrami, které wšecky něco pěkného a wznešeného wyznamenawagj a vysoké úrady w obci lidského gazyka a žiwota zastupugj.

§. 8. Způsob zniku gména Slaw.

Z počátku mohl gen geden čelednj otec, slawný wůdce, aneb knže, toto gméno *Slaw* (gako w nowějšjch časech: *Magnus, le Grand, der Grosse, der Einzige* a t. d.) na důkaz uznalosti a wděčnosti dostati, které se potom z *appellativum* na *proprium* proměnilo a na syny, rodinu, potomky, kmen, sausedy a celý národ tjm snadněgi rozšjřilo, že swau libozwučnostj a znamenawostj každému pochlebowalo. *) Těto důmjnce dáwagj wáhu a hodnowěrnost i někteřj historikowé; tak pjše *Mirchond, Abulpheda* a ginj arabšjtj letopiscowé „*Slavos aliosque septentrionales populos a Japheto Noemi filio genus duxisse; qua in re Annalibus Russorum consentiunt; Slavos autem vocant Secaleba, auctorem gentis Seclab, hoc autem nomen volunt ab eorum primo parente seu principe derivatum.*“ Wiz *Herbelot. Biblioth. Orient. p. 794.* a *Assemani Calend. T. I. p. 219.* — Tak swědčj i Polák *Bogufal* wydánj *Sommersb. Lips. 1630.* „*Sunt autem Slavorum multiformia genera linguarum, se mutuo intelligentia, licet in quibusdam vocabulis et pronunciatione verborum aliquantuliter discrepare videantur, quae tamen ab uno patre Slavico, unde et Slavi, originem habuerunt.*“ — Srow. knže *Jablonowski Act. Soc. 1774. p. 251.* „*Nomina Slavicorum Principum, quae tum simul cum natione Slavica innotuerunt, certe longe ante jam oriri debuerunt.*“

*) „*Slavonorum, Slavinarum nomen datum potius, quam arrogatum opinor.*“
Jos. Mikoczi Otior. Croat. 1806. Budae. pag. 147.

In primis, quibus orta est haec natio, temporibus, nomine Principis sui appellata, tandem multis rebus praeclare gestis, illud sibi vindicavit nomen, quod sero quidem innotuit, in terrae suae finibus vero jam pridem usitatum fuisse videtur.“ W téhu času byli k tomuto půwodnjmu gměnu *Slaw* rozličnj přjdawkové, dle rozličnosti nářečj, kladeni a sice hned z předu k. p. *Wladislaw*, *Wele-slaw*, *Pre-slaw*; hned ze zadu k. p. *Slawibor*, *Slawi-mir*, *Slawi-druh*, a všeligaké koncové východky *en, ena, enec, in, an, dk, ek, njk, ko, on, oš, oj* u. pr. *Slawen*, *Slawena*, *Slawenec*, *Slawin*, *Slawan* (*Slovan*), *Slawák* (*Słowák*), *Slawek*, *Slawnjk*, *Slawko*, *Slawon*, *Slawoš*, *Slawoj* a t. d.

Starožitným národům totiž všeccko záleželo na wogně a na pokogi. Mezi těmito dvěma břehy tekł ustawičné potok gegich žiwota; na tyto dwa předměty býwaly všeccky gegich žádosti, myšlěny a řeči obráceny. Uměnj, nauky, knihy, školy, spisowatelstwj, učenosť, přjroda, wynálezky, wychowatelstwj, kupectwja a gině, nowěgšjm národům tak drahé, wysoce wážené a tužebně hledané wěci, oni málo znali a šetřili: bogowánj, pokogné rolnictwja (toto poslednj u Slawanů obzwlášťe): *) byli gegich nayhławněgšj zaneprazdňowánj. *Bráněnj se, bofenj, wjtězstwja, bog, wogsko, pluk, meč, wláda, msta, hněw* a těmto podobné wěci, byli gegich ustawičné rozmluwy. Wogou, aneb aspoň pŭtky, wedli gak mezi sebau, tak i proti cizincům, a proto se i gegich gměna naywjce na tyto dvě wěci wztahowali, totiž na *wognu* a na *mjr* čili pokog. Kdo silným, zmužilým byl a w bogi sobě statně počjnał; kdo po dlauhé wálce pokog do kraginy uwedł, kdo *mjr* zrušený *pomstil*, kdo wčas pokoge sprawedliwě *saudil* a rozwaděné *smjřil* — toho *cti*, *chwály*, a *sláwy* hodného býti uznáwali; odtud powstala následugcja gměna:

*) „Znayduja się zmianki, że od prac rolniczych, mianowicie w czasie žiwya, nie wyłączały się nayzamōżniejsze kobiety Słowiańskie. Witiich. L. 2 an. V. S. Ott. Lc.“ *stat. Surowiecki* Sledz. str. 163.

wztahující se na *wognu* :

wog, bog: *Bojan, Bojata, Bogslaw, Biwog, Bofiwog, Budiwog, Dobriwog, Dluhowog, Castowog, Ctiwog, Chotiwog, Kruwog, Nawog, Ostriwog, Predwog, Pribog, Protiwog, Rozbiwog, Radiwog, Radiwogewič, Sudiwog (Sandiwog), Slawog, (Slawiwog) Slawibog, Skorowog, Stfeziwog, Swatobog, Wibog, Wladibog, Wogek, Wogha, Woyczyński, Woynicz, Wognitowicz, Wogslaw, Wšebog, Zábog, Zábognj.*

bor: *Bořena, Borich, Boril, Boris, Borita, Borut* (snad i *Burian Borian*), *Borislaw, Chotebor, Ctibor, Dalibor, Jesutbor, Izbor, (odtud Izborsk), Lubor, Lutobor, Nutibor, Přebor, Předbor, Přebor, Přisnobor, Prostěbor, Ratibor, Sambor, Soběbor, Spitibor, Stabor, Stfezibor, Tęgoborz, Wlastibor, Wšebor, Zabor, Zemibor.*

bran, chran, hág; *Branis, Branibor, Branko, Brankowič, Obranowič, (snad i Přeboram), Chranislaw, Hágislaw.*

wjt (wjtěz): *Dalewjt, Dobrowjt, Drahowjt, Hirowjt, Karowjt, Lidowjt, Marowjt, Porowjt, Rugowjt, Swatowjt, Wjtoslaw, Wjt, Wjtek, Wjtěz, Wjtězowič.*

man: *Man, Maňa, Manauch (Hág.), Bezman, Bogman, Boleman, Čechman, Dušman, Dragoman, Horiman, Litman, Lubman, Neman, Nemanja, Podman (Podmanjk), Radman, Spoitiman, Wukoman, Wuzman.*

msta, hněw, lutý, ljtý, **bo drý**: *Mstis, Mstěna, Bohumest, Mstislaw, Mstidruh, Mstiwog; Hněwoš, Jarohněw, Stoghněw,*

wztahující se na *njir*
(*tich, těch*):

*Branimir, Bohumir, Bolemir, Budimir, Chotimir, Chranimir, Chwalimir, Ctisair, Delimir, Dobromir, Drahomir, Horimir, Jaromir, Libomir, Litomir, Lidmir, Ludowira (manž. Swatopluk.), Lumir, Kresimir, Kazimir, Kantemir, Klonimir (ne od kloniti, ale od *nšor* jakoby Kleonimir, cf. *Klunibert*). Menšimir, Mesamir, Mjrek, Mjren, Mjro, Mjrnjk, Marobud, Mironoga, Miroslaw, Mogemir, Mučimir, Namir, Nemir, Nedamir, Prelimir, Polemir, Predmir, Radomir, Rodomir, Rozmir (Rozmirowič), Rusmir, Rusmira, Samomir, Skarbirimir, Slawimir, Snišičky, Spitimir, Stogmir, Stratimir, (Stratimirowič) Stražimir, Swatimir, Sudimir (a od tud w Polsku Sendomir, Sandomiria) Těšimir, Trpimir, Tugomir, Welimir, Wladimir, Wogmir, Wolimir, Zdimir, Zwonimir, Želimir. A k těmto se mohau přidati i následující, a jim podobná: *Kriwosud, Milhost, Sudislaw, Tichomil, Radhost, čili Radegast* a t. d.*

Spitihněw; *Litobor*, *Litomysl*;
Badrok, *Bodor*, *Bodrec* a gme-
ra národů *Luticj*, *Bodrici* čili
Abodrici.

g a r ý, s j l a, w l á d a, w l a s t :
Jarož, *Jarošewski*, *Jarušewič*,
Jarzecki, *Jaroslav*, *Jarohněw*,
Jaropluk, *Jarožir*; *Siloslav*;
Władisław, *Wlastisław*, *Wla-*
stislawa, *Zbywlast*.

pluk: *Jaropluk*, *Swatopluk*.
rat, rot, hrot: *Ratisław*,
Ratibor, *Ratata*, *Rotek*, *Hro-*
tek: *).

s t a n: *Stanisław*, *Stanimir*.
z b i: *Zbihon*, *Zbisław*. **)

Tato zde představená gména potvrzují to, co
smě w Úvodě této *Rozprawy* §. 6. o obyčejí dáwání
gmén od zásluh, zvyků, skutků a t. d. mezi Slawy,
druhdy panujcjm, podotkli. A srownáwaj se snami
w tom i ginj Slawistowé, obzvláště Jos. Mikoczi
Otiar. Croat. str. 146. „*Slavica hoc genus nomina*
apud Croatas (Slavos) non haereditaria, seu quae ad
filios, nepotesque transirent, sed his, quibus indita es-
sent, fuisse propria, vel ex hac (Croatiae) Ducum Re-
gumque serie patet. Nullus certe, si Cresimiros, Se-
culi XI. Reges excipias, avi patrisve nomen habuit.
Parentum arbitrio data, nemo negaverit, De eorum
autem imponendorum et ratione et tempore cum illis
sentio, qui, ut ait Dobnerus in Ann. Hagek.
existimant, apud gentes barbaras literarumque rules
nunquam morem fuisse, aliquod sub ipsum diem natalem
imponere, neque infantibus certa fuisse nomina; sed
tandem cum adolevisent, seu casu, seu merito, seu
quandoque demerito ac vitio nomen invenisse. Id ad-
verto Croatis in Slawo nomine efformando, SLAVA et

*) Kořen *rot*, *rat*, wztahuje se na wognu, odtud *ratag* (wogák); *rota*
(*pluk*), *ratisťe*, *ratice* t. g. rozšťep, ošťip.

**) K těmto se přidati mohau i gména na rychlost se wztahujcej k. p.
brz, *berz*: *skoro*, (Skorochoď); *Spis*, gméno u Serbů posawád užj-
wané, odkud powstalo i gméno zámku a stolice w Tatrách *Spis*,
Spiská stolice.

MIR prae caeteris placuisse. Sane vetera Ducum, Regum, Banorum nomina alterutro illo vocabulo terminata; ut Sedislaw, Miroslaw, Goislaw, Terpimir, Cresimir, Gode mir.“ — Srow. *Taube Beschr. des K. Slav. Leipz. 1777. I. B. S. 68.* „*Bey den Illyriern sind beständige Geschlechtsnamen eben so ungewöhnlich, als in den Morgenländern. Ein jeder führt den Namen, der ihm bey der Taufe gegeben ist. Doch wenn der Vater ein berühmter Mann gewesen: so behält der Sohn dessen Namen, welchen er mit einer Sylbe verlängert.*“ — Z tohoto wšeho widěti: gak galowé a přenáhlené gest to, co *Schlötzer Nord. G. p. 108.* prawj: „*Der Uebergang der Bedeutungen und die Entstehung der nominum propriorum aus appellativis, geschieht nach Regeln und analogisch. Z. Ex. Hundert Völker (?) haben ihre Namen von der Lage und physischen Beschaffenheit ihres Landes; aber vielleicht zwey oder gar keines (!) von moralischen Eigenschaften, diess erweist die Induction, jenes also ist analogisch. Dass Gothen gute Leute, Quaden quate oder böse Leute, Chaucen gute Erliche Kautzen und Slaven berühmte Leute bedeute, glaube ich nicht: es sind lauter moralische Eigenschaften, wegen welcher noch dazu die Geschichte diese Völber nicht genug charakterisirt.*“ *Schlötzer* neměl pochopi e zniku národnjho gména: *Slawowé* k. p. neznamená *slawny lidé*, ale *lidé*, gegichž otec a půwodce *Slaw* se gmeno-
wal, pró geho tělesnau anebo mrawnau sjlu.

Slawská gména na *mir měr* půwodné též pochop *swětla*, *blesku*, *sláwy* w sobě nosili, a tento pochop zachowal se až posawád we slowjch *mjr*, rusky *swět*, wes*mjr* universum, zamjerný u Gunduliče *slawný*, *znamenity*, *diwný*, *zamiernost*, *slawnost*, *diw* a t. d. ale pozděgi saužil se ten pochop na *pokog*, *swornost*, *tichost*, *skrownost*, gakožto *mrawné swětlo* a *mrawnau sláwu*: *pokog* a *tichost* magj i w skutku cosi *slawného* a *wznešeného* do sebe, gako to už obyčegně způsoby *mluwenj*, k. p. „*eine feyerliche Stille*“ a t. d. ukazugj. Wiz naše pagednánj o gménu *mar*, *Magyar*. Čas a stoletj, we kterém se tato proměna smyslu slowa *mir*, *měr*

stala, nelze určití. *Hágek, list LXII.* prawj už o *Stogmirowi* že mu Němci řjkali *Stillfried*. I u giných národů nalezáme gména na *pokog* se wztahující, k. p. graec. *Irenaeus*, lat. *Pacianus*, *Tranquillus*. Goth. *Amalafrida*, *Fredigernes*, němec. *Fredegar*, *Hermanafrid*, *Gottfried*, *Friedrich* a t. d. Ostatně se gmeny *mir*, *měr*, srowneg podobná gim gména: *tich*, *těch*, aneb *Čech*.

Srowneg s tjmto co *Dufresne in Glossar. ad Scrip. med. Lat.* pjše pod článkem *Gloria*: „Titulus honorarius, concessus regibus et Magnatibus. *Anast. Bibl. in Martino P. P. p. 50. de Exarcho. Oportet Gloriam tuam ut sicut nobis suggesit' Paulus Patriacha, peragere. Testamentum Bertichgrami Episc. Cenoman: Unde tibi, gloriosissime Domine Chlotarie, bona retribuamus: at tamen de id, quod Gloria Vestra nobis contulit. Epist. Ledradi A. Ep. Lgd. ad Carol. Imp. Ecce adsunt in conspectu Gloriam Vestrae. Adde Gregor. M. L. I. Ep. 23. 47. Gesta Dagoberti C. 36. — Gloriosi dicti praecipui Magistratus. Reges interdum ita compellatos, multis probat Bivarius in Comment. ad Pseudo Max. p. 65. et seq. qui ejusmodi titulum affectasse Wisigothorum Reges demonstrat.“*

§. 9. *Swědectwa a starodáwná domněnj cizinců o slawném. významu gména Slaw.*

Pamatno gest, že už od wěků práwě i u cizozemců a Neslawů toto *slawné* wyznamenánj gména našeho národu negen wšeobecně známo, ale i wěřeno bylo. Žádnému narodnjmu gménu se tento význam tak gednohlasně nepřipisowal, ba nikde ani tak pozornost na sebe netáhl, gako w našem národu. Některé příklady toho zde časoslovným pořádkem položjme:

Tak pjše už Jan Marignola, Wlach z Florencie, kterého *Hágek* „mužem nad giné učeným“ nazjwá, a který rozkazem cjsaře Karla IV. historii sebral a sepsal, wydanau od *Dobnera w Praze 1765. na str. 138.* „*Ab Elysa Sclavi, qui corrupto vocabulo Solani dicuntur, quasi Solares vel luminosi, vel magis gloriosi dicuntur*“ str. 139. *Haec namque generatio fuit generosa moribus, statura de-*

cora, capillorum fulgore venusta, proceritate corporum grossa, moribus placida, conversatione pacifica, curialis et affabilis ac deliciosa.“ — Kde, kdy, který Spisowatel o vuzém národu něco chwalitebnějšho powěděl? — *Marignola* psal mezi rokem 1343 a 1364. a tak tedy dříve než *Pulkawa*; nebo Rpis. S. Kijže wětjšho w Staro-Praze swědčj, že *Pulkawa* gedině 1374. djlo swé Kroniky dokonal. Mimochodem i to poznamenáwámě, že čtenju *Pulkawy*, na něž se *Dobrowský* odwołáwá, rozličně gest, a někteřj Codd. na mjestě „quod corrupto vocabulo *Slavonicum* dicitur“ magj „quod corrupto vocabulo *Slovanicum* dicitur,“ což aspoň toho důkazem býti můžě, že se toto slovo už starobylým odpisowatelům neljbiło, a neetymologické býti widěło. Dobrý *Pulkawa* sweden byl zmatkem gazyků při wěži Babel, o němž právě rozprávěl a od něhož i řeč slawskau odwodj, ku chybné etymologii od slowa a gazyka.

Johann Carion, Professor we Frankfurtě (nar. 1499. zem. 1538,) w Chronice od Melanchtona wydané, we *Frankf. n. M.* 1624. str. 636. „*Slavorum nomen cum recentius sit (quam Sarmatarum et Henetarum) unde extiterit dubito, praesertim cum pene toti genti tributum ceu commune nomen consensu gentium reperiam: an a celebritate famaе atque jactantia gentis sit tractum, ut aliquibus placet? —*“

Zacharias Garcaeus (žil 1574.) psal *Geneal. et Topog. Marchiae Bran.* wylisťenau we *Frankf. a w Lipsku* 1729. „*Tradunt eruditi vocabulum Sclavus in lingua heneta factum esse a nobilitate et celebritate gentis, quae hac appellatione sese voluit distinguere a Scythis et Tartaris.*“

Joach. Curaeus (1532. † 1573.) *Chronica rer. Siles. Leipz.* 1607. str. 17. „*Der Name Slavus heisst so viel als Edel. Wann der Name Slaven aufkommen sey ist zweifelhaft.*“

A. Bohorizh (r. 1548.) *Arct. horulae:* „*Slavorum epitheton a rebus praeclare gestis, genti huic merito suo obtigit. Nam Slawa nostris hominibus gloriam significat, hinc Slavi quasi laudabiles, celebres et clari dicuntur. Siquidem etymon vocis nunquam quis melius derivaverit, quam ex cujusque gentis propria lingua.*“

Jacob Schikfusz (1574. † 1636.) *Schlesische Chronik, Bresslau* 1625. L. I. C. 3. str. 17. „*Diejenigen, denen die Henetische Sprache bekannt ist, halten gewiss dafür, dass der Name Slavi vom Adel, und desselben Volkes fürtrefflichen Beruf (t. g. Ruhm, Sláwy) genommen sey.*“

Joh. Lud. Schönleben (1618. † 1681.) *Carniolia antiqua et nova. P. III.* str. 306. „*Nomen Slavorum (in Pannonia) etiam caeteris ejusdem gentis populis in septentrionem diffusis placuit, propter significationem gloriosi.*“

Joh. Jac. Hoffmann (1635. † 1706.) *Lexic. Un. Histor. Geogr. Chron. Basilias* 1683. pod článkem Slavi: „*Nominis origo Slava, quod famam seu gloriam genti denotat, quam illa rebus magnis et praeclaris contra Romanos ac finitimos gestis comparavit.*“

Joh. W. Valvassor (1639. † 1693.) *Ehre des Hgthums. Krain, Th. II. B. V. str. 20.* „*Slavi von slovo scheint ziemlich weit gesucht, angemerkt der slavonischen Sprache viel Worte mangeln, darum sie nothwendig andere muss ansprechen und solche von ihnen entlehnen. Etwas scheinbarer ist dieses: man habe sie von der Glorie, oder Ruhm und Herrlichkeit, die bey ihnen Slawa genannt werde, Slavinos geheissen. Gewiss ist, dass Anfange, wie dieses Volks erst weltkundig worden, es gar hoch benamt und berühmt gewesen, wegen seiner ungemeynen Streitigkeit.*“

Joh. Reiskius (1644. † 1701.) *in notis ad Cluver. Geogr. L. IV. C. 3.* „*Sclavonia — origo nominis a Slava, i. e. gloria seu fama insigni petium.*“

Con. S. Schurtzfleisch (1644. † 1708.) *Dissert. de reb. Slav. Wittenb. 1670. §. 1.* „*Ampla Slavorum gens, amplius a gente titulus.*“

Frid. Lucae (1644. † 1708.) *Schlesiens curieuse Denkwürdigkeiten, Frankf. a. M. 1689. str. 32.* „*Sie waren Heneter — wie wohl sie auch bisweilen Slaven genennet werden, welcher Name vom Adel und desselben Volkes für trefflichen Beruf gleichfalls zum Unterscheid genommen ist.*“

Joh. Piscatoris (Fischer 1697.) *De orig. ac util. Ling. Slav. p. 5. §. 3.* „*Dalmatis, Liburnis, Epirotis, Macedonibus, Bosnensibus, Croatis, Serviis, Moldavis, Rasciis, Polonis, Bulgaris, Cosacis, Russis, Massoviis, Bohemis, inque Asia Circassiis, Mingreliis, Garazitis plurimisque Turcis notum est a Slava h. e. celebritate, gloria denominatos Slavos, ut a Slavis Slavia descendit.*“

Sam. Grosser, Rector Gorlického Gymn. ve swých pamatnostech Lužických w Lipsku, a w Budišjně 1744. „*Der empfindlichste Einbruch der Slaven in die deutschen Länder geschah unter dem Kayser Valentius III. Denn da sondernten sich diejenigen Heneti oder Winithi so an der Ost-See herzogen von den andern Sarmatischen Völkern ab, und nannten sich Slavos d. i. Ehren-Leute, und unter diesen etliche wieder Sorben, d. i. Schwerdt-Leute und das geschah theils Distinctionis theils Ostentationis causa, wegen ihrer glücklichen Progressen.*“

Anonymus *Coment. de pari vel dispari forma Boh. ac Austriae, et reliqu. Imperii Romano-Teutonicorum Territoriorum. 1725. p. 9.* „*Omnibus gentibus Slavicis libertatis studium natura insitum, declarat ipsa gentis appellatio Slav, quae innuit ipsorum lingua idem ac liber, Frey.*“

M. Alex. Döderlein, Lycei Weissenb. Rector, w kni-
ze *Slavonisch-Russisches Heiligthum*, str. 11. „*Slavonisch,
Sclavonisch wird promiscue nach Belieben von den Scriben-
ten geschrieben. Doch jenes öfters von den Alten, als
welches abstammt von dem Wort Slavi, wie dieses von
Slawa, welches Wort im Slavonischen so viel als Lob und
Ruhm bedeutet.*“

Petrus Kohlius, *Intr. in Hist. et rem. liter. Slav.
Altonae 1729. str. 13.* „*Ex Etymologia vocis, scripturae ve-
ritas judicanda est; optima autem est a Slavonico vocabulo
Slawa, gloria, derivatio, quam solam etiam Rutheni
alique Slavici Scriptores agnoscunt.*“

Grosses Universal Lexicon 1743. Leipzig, und
Halle durch Zedlern, pod článekem Slaven: „*In dem III.
IV. VI. VII. Jahrhundert sind die Slaven aus dem innern
Seythien, ohngefähr wo jetzt die grosse Tartarey in Asien
ist, hervorgebrochen und haben starke Kriegsheere in die
Europäischen Welttheile herum geschickt. Sie bezwangen
ganz Thracien, Mysien und Macedonien, nebst dem gröss-
ten Theile von Ungarn, und hernach wandten sie sich ge-
gen Abend und Mitternacht, giengen über die Weichsel
und brachten alle Länder bis an die Elbe und das Baltische
Meer unter ihre Gewalt. Und da sie sahen, dass alle ihre
Unternehmungen so glücklich von statten giengen, so eigne-
ten sie sich selbst den Namen der Slaven zu, indem Slawa
so viel als Lob und Ruhm heisset; dass also durch einen
Slaven nichts anders als ein Berühmter oder Ruhmbe-
gieriger Kriegermann angedeutet wird. Wie wohl
auch andere sind, welche dafür halten, dass diese Völker
um desswillen Slaven genennet wurden, weil so viele von
Adel zu alten Zeiten unter ihnen gewesen wären.*“

J. D. Köhlers, *alle und mittlere Geogr. Nürnberg. 1765.
Th. III. str. 136.* „*Slavia war durch die Elbe und Sale
von Francia orientali abgesondert, und ein Inbegriff von
einer Menge Völker, die sich Slavos das ist berühmt
nennten.*“

J. H. Steffens, *Index Geogr. Europ. Cellis 1768. str.
581.* „*Slavorum nomen Sarmatica lingua gloriosum mul-
tisque decoribus ornatum significare dicitur.*“

G. H. Airer, *in Hermanno Slavico, Gött. 1768. str. 2. 3.*
„*Nomen Slau s. Slawa diversimode a diversis explicatum
invenimus. Fuerunt enim qui Slavos quasi verbosos di-
ctos fuisse existimarent. Alii Slowos s. Slowacos vel-
uti veraces, quod dictorum et promissorum tenaces fuis-
sent, vocatos esse putarunt. Sed rectius interpretantur, qui
Slavos, utpote, sicuti libertatis studiosissimos, ita gloriae
cupidissimos, a vocabulo slau, quod gloriam, laudem
et honorem, originarie denotat, adpellatos fuisse, adeo-
am nominis indoli gentis exacte respondere,*

contendunt, qua nullam honestiorem fuisse, Helmolikus Presbiter Bosoniensis, magnae in rebus ipsorum fidei Auctor Chronici Slavorum testatus est. Hinc etiam tot nomina sunt orta, quae in Slau desinunt, et omnia pulchri quid indicant ac honorificam significationem habent, sicuti etiam vocabulis Slawni et Slawaki nobiles et illustres denotantur. — Fuit adeo Slavorum nomen, si ad ejus vim et significationem respicientes rem ipsam accuratius pensitemus, non tam proprium gentis et originarium, quam potius appellativum et adoptivum, siquidem posteaquam victricia arma fere ubique circumtulissent, a rerum praecclare gestarum gloria Slavi maluerunt adpellari, quam pristinum suum Venedorum nomen retinere.“

Encyclopedie ou Diction. raisonné de Sciences etc. par une Société de Gens de Lettres, a Livourne 1772. pod článkem Slaw. „Quant à ce qui regard l'origine des Slaves, il est certain que leur vrai nom est Slaves, tiré du mot Slawa, qui signifie en esclavon et dans toutes les langues qui en proviennent, gloire ou reputation. Ces Slaves étoient les mêmes que les Grecs nommoient Enetes, au contraire ce mot Enete, au Grec ενετες n'est que la traduction du mot Esclavon Slawny, Slawaci, l'un et l'autre signifient fameux, louable, renommé.“

Gottlob, Ben. Schirach in Act. Soc. Jab. 1774. Diss. de Hennetis p. 20. „Nomen Slavorum huic genti proprium et ab ipsa in usu habitum, Slawi enim sunt eximii lingua propria.“

Srowneg s tēmito: Aegid. Fletcher, *The History of Russia*, C. 13. — Fr. Junius, *In Etymologico Anglicano článek Slave*. — Schilteri, *Thesaurus Antiq. III.* — Abraham. Frentzel, *Etym. Vandal. et Slav.* — Hevelii, *Silesiograph. C. 1. §. 25. a t. d.*

§. 10. Chybné a nepravé odwozowánj tohoto gména od rozených Slawů.

Diwno tedy, že když, gak sme widěli, cizj národové gménu našeho národu tento *chwalitebný smysl* a výklad samochtě dáwagj, my sami naproti tomu všemožně se ho ztrásti a zprostiti hledáme, wtíp swůg všeligak na tom tupjce, aby sme tento tisjcowěký, wznešený, s'aroswatý a wýznamuplný titul našeho národu wypráznilj; zničili aneb aspoň zchaternili, a gemu násilným slova toho zkrucowánjm ledagaký njzký smysl podstrčili, gakoby nás mrzelo slawnými býti a slauti. To znamená perly do bláta metati ancho

ge za sklo a hrkálky zaměňowati. Ginj národowé se usilugj škaredá gména zpěkniti, chaterná znádherniti, zatmělá oslawiti, zleznégjcz zlibozwučniti; my pěkné poškarediti, wznešené pošlapati, sladkozwučné zhorčiti a zhnusiti; ginj národowé slawné gméno w cuzých kraginách široko daleko hledagj, potem a krweprolitjm mnohoročným wogen ge sobě dobywagjce: my už nalezené a hotowé neznáme cjtiti a ctjti! „*Heu, quam difficilis gloriae custodia est!*“ zwolal *Seneca*. Rozený Slaw ledwa swogjm vlastnjm očjm a ušjm wěřj čjtage, aneb slyše, gak rozenj, w lůnu národu žigjcz, Sláwowé toto gméno odwozugj:

hned od selo, *Seloweni, die Wanderer, die Angesiedelten* gako Krainec *Linhart* w Děgopisu Krainska, D. I. str. 417, kde wýslovně dj: „*die Ruhmvollen gefallen mir nicht.*“

hned od sedlo, *sedlowaten, Sjedloweni, Sdlawini, die Ankömmlinge, Metanastae* (wlastně *die Gesattelten*), gako Lužičan *Anton*, na wzdor swému vlastnjmu od *awer*, *Ant*, *Anton*, pocházegjczmu gménu;

hned od Krainského poslawiti, poslowiti se t. g. *odebrati se, rozlauciti se, sich beurlauben*, gako wydawatel *Glossarii Slavici ad Carniol. Viennae 1792. p. 94.* kde prawj: „*Slavęnz aliis a slawa, aliis qui scriptum volunt Slovenz a slowo, sed probabilius sibi gens hoc nomen indidit, vel ab aliis inditum fuit, eo: quod ii, qui in terras longinquas abire decrevere, remanentibus valedicebant, quod poslawiti poslowiti se dicunt, ab eis Slavenzi seu Slovenzi, germ. Beurlaubte, vocarentur.*“

hned od ělowěk, *-Slowák, homo, vir* gako, gináče wysoce učeny Slowák, *Matěj Bel*, w Předmluwě na *německau Grammat. str. 7.*

hned od skála, *skalawi, skalawané, Petraei, Alpini*, gako Čech *Durich*, in *Biblioth. Slavica, Win-dob. 1795. Vol. I. p. 13.* kterého se wšak pozděgi sám odžehnal;

hned od *Herculis clava*, gako Chorwat *Kerceslich* in *Notit. praelim. de Regno Dal. Cr. et Slav.*

Period. I. p. 26. kde takto píše: „postquam Slavi eorum (Hercuniatum) quoque terras obtinuissent, se ab Herculis clava, Slavos vocarint; ut Herculei enim amplificarunt territorium suum.“

hned od řeky Labe, z Laba, Venedus qui ab Albi veniebat, gako gistý Bezegmenec in *Actis Soc. Jablon. Lips. 1772. p. 195.*

hned od low, lowjm, lowiti, gako Slowák *Bilský*, w Rpisu. knihowny P. M. Jankowiče, takto píše: *„Enim vero diffiteri non possum gentem Slavam cupidam esse gloriae, facinoribusque praecclaris a se editis depredicandis indulgere, quod minime vitio vertendum est, si modo quo gloriatur habeat, at non eo vesaniae processisse Slavos credo, ut a gloriosis factis nomen sibi indere voluerint.“* (Držte smjchy a hněwy!)

hned od hlawy, z hlawy, Sklavi gako naynowěgi Morawan *Dankowský*, w Prešpurku, in *Fragm. zur Gesch. d. Völker d. Slav. Zunge, Pressb. 1825. str. 18.* *„Unter den Stämmen dieses Volkes (Skythen) zeichnet sich besonders derjenige aus, welcher am Dnepr blieb, und dem König Skythi (z kýtý, von der Hüfte abstammend) gehorchte, in ihrer eigenen Sprache nennen sie sich Z hlawy, das ist die vom Haupte abstammenden; welches Herodot durch Königliche Skythen ausdrückt. Dieses Z hlawy schreiben die Byzantinischen Griechen Σκλαβοι, sprich Sklawi. Später ist aus Sklawi der vielbesprochene und so oft missgedeutete Name Sláwi entstanden.“* *)

*) Giná nezdarná tohoto gména odwozovánj sotwy zmjnyk hodna gsau, k. p. od něm. *schlau*, klug (*Gundling XI. 56.* a Fr. *Jos. Müller Ansicht d. Gesch.*); od *sklav*, Leibeigen, weil Karl d. G. alle Wenden leibeigen gemacht haben soll (*Hr. Einzinger von Einzing S. 146*); od litewského *Salawa*, *Sala*, ostrow, Leute die auf Werdern, Inseln wohnen (*Ostermeyer, alte Bew. Preus. 8. 71.*); od *Sclow Scklow*, města nad Dněprem; — a t. d. O těchto a těchto podobných wykladačech národnjch gmén prawj knjže *Jablonowski, Act. Soc. 1772. in Epla. Viro Cl. S. D.* „Impudentiam vero nonnullorum peregrinorum Scriptorum satis quidem mirari nequeo, qui in sua ipsorum lingua quaerunt et invenisse sibi videantur etymologiam nominis, quod ad gentem plane peregrinam pertinet.“

Takowěto a tomuto podobné počínání rozených Rušislawů gest, ať upřímně wyznám, anebo newčasná skrownomyslnost a pokornjčkowanj, anebo wšetečnost, anebo newděčnost; ba wjce geště, gest wina uražené welebnosti národnj, gest prohřešenj proti těm naydražšjm pokladům národnjm. Cizozemcům a Neslawům, ani řeči ani žiwota slawského dokonále nepowědomým, snadno se podobné chyby a prohřesky prominauti mohou; ale pták do vlastnjho hnjzda nečistjcy, Slawen w neslawě swěho národu sláwu hledagjcy a člowěk wtipu swěho ke swé a swých potupě užjwagjcy do gedné třjdy náležegj. „Čest hledati a sláwu cjtiti, prawj *Mendelsohn*, gest už samo w sobě nečo wýborného a krásného, bytřpakby při tom i žádného giného cjele a ohledu nebylo, nebo to samo už gest znamenjm welikého srdce, a spanilé nezobecnělé duše.“ A Cicero pro *Rabirio* dj: „*Hoc generi hominum quasi a natura datum est, ut quā in familia laus aliqua forte floruerit, hanc fere qui sunt ejus stirpis, cupidissime prosequantur.*“ Takowjto Etymologowé zdagj se mi podobni býti oněm Amerikánům, o nichž nám putowatelé wyprawugj, že swé vlastnj národnj obličěge a okrauhlé přirozené hlawy nemohau wystáti, a proto swým djetkám hlawu mezi dve prkna anebo břewna kladau, stjskagjce a tlačjce gi tak dlauho, pokud se končítá a pleškatá nestane. Neljbjli se komu naše starodáwné *Slaw*, nechť se gmenuge třebas *Katerlakem* anebo *Anthrophagem*, gen nechať se nečistau anebo lehkomylnau rukau nedotýká *wšendrodnjho Palladium* tohoto, a tak swatokrádeže se nedopauštj. Wýborně prawj *Jean Paul Richter*, we swé *Vorschule der Aesthetik, III. Abth. II. Vorles.* „*Ein Einzelner kann nicht Namen erschaffen, die Majestät der Volksstimme muss ihr Siegel darauf drücken. Die Eigennamen der Völker und Ortschaften sind wichtige historische Denkmäler, sie können auf die Herkunft und den ursprünglichen Zustand der bezeichneten Individuen leiten. Der Name bezeichnet nicht nur eine besondere Handlung oder Eigenschaft der Person; sondern er umfasst ihr ganzes bleibendes*

Daseyn: dieses anzutasten, verwundet im Innern des Herzens.“ Takowjto Rušislawowé měliby sobě do srdce wepsati onen werš *Stephana Taurina, Stauromach. IV. 7. 55.* který sme za motto této Rozprávě předložili.

§. 11. *Swēdectwa a staroddwnd domněnj rozených Slawů o slawném wýznamu gména Slaw.*

A wšak negen mezi cizinci, i mezi našinci a domácjmi národu, nalezali se od gakžiwosti, kteřj slawný wýznam gména *Slaw* tušili, ač půwodu a přjčiny tohoto wýznamu gasně sobě powědomi nebyli. k. p.

K a d l u b e k, biskup Krakowský, r. 1226. in Hist. Pol.—, *Slawi qui Saec. V. et VI. per plures famosas victorias Romanis belle innotuere, cumque gens se idiomate proprio gloriosam, id est Slawna vocaret, a Latinis successu temporis, latinisato vocabulo Slawný národ, gens Slawa dicta est.*“

D u b r a w s k ý, biskup Holomucký, r. 1552. odwodj sice gméno *Slowan* nayprwé od *Slawa*, potom wšak, gakobystjm nebyl spokogen, dokládá: „*Ab ipsa praeterea gloria, quae apud illos Slawa appellatur, Slowutnj, dicti.*“ „Snad chtěl řjci *Slawnj*, neb gména *Slowutnj* kořen gestí *slowo*, ne pak *Slawa!*“ prawj *Dobrowský.*

S t a n i s l. O r z e c h o w s k i, r. 1561. Annal. 1. „*Slavi igitur Poloni sunt, quo nomine ab amplitudine laudis omnes eae gentes sunt dictae, quae intra Illyricum, Macedoniam, Dalmatiamque incolunt. Et quoniam hi populi praeter caeteros habiti sunt bellicosi, ideo Slawos, h. e. fama celebres et gloria plenos ipsi sese voce patria appellaverunt. Slawa enim idem est Ilyriis quod gloria Latinis, atque huic nomini ad haec usque tempora genus illud Slaworum magnificum atque bellicosum respondet.*“

S a r n i c k i, r. 1587. Hist. Pol. L. 4. C. 23. „*Slavaci autem dicebantur quod famam majoris facere soliti erant, quam aurum, argentum et quaequae pretiosiora.*“

M a r t. C r o m e r u s, r. 1589. Chron. de orig. et gest. Polon. L. 1. C. 8. pjs: „*Slavoniam a Slavis, non hos ab illa appellationem accepisse. Propius autem vero est, eos a celebritate et gloria potius, quam a verbositate, quae in vituperio est, nomen sibi sumpsisse, cum res magnas et praeclaras contra Romanum imperium et finitimos quosque gererent.*“

B a r t h o l. P a p r o c k ý, r. 1593. Zrcadlo markrab. Morawského, w Předmluwě: „*Čteme o národu Slawenském, že wšecky giné swau Slawau přewyšowal. Čehož mu ginj nepřáli.*—

Předkové naši na tom toliko všecto své dobré zakládali: aby paměť nesmrtedlnou po sobě zůstaviti mohli. O žádné jiné umění, toliko o to, kteréž slowe ars militaris, nedbali. — Wěz také o tom, že Slawáci, to gest národ Sláwy veliký, zdáwna byl hrozný a posawád gest ndrodu pohanskému.“

Paul. Piasecki, Chron. gest. in Europa Cracov. 1648. st. 55. „*Gentibus Sarmaticis late per orbem diffusis diversa erant cognomenta, mores, armorum studia et linguae, tamen ubi una gentium istarum Sarmaticarum, quae dicitur Slauna, derivato nomine a Slawa, quod in latino sonat gloria, excellere coepit. multitudine nobilitatis, gloriae armorum et principatus potentia ac vitae cultioris studiis, facile aliae in ejus dialecton consenserunt.“*

Pessina, r. 1680. Mars Morav. L. 1. C. 2. „*Nomen Slavorum plerique a Slawa, quod nostrae genti gloriam significat, derivant: quod vel ipsum etymon nominis palam ostendit. Ob res igitur praeclare et gloriose gestas, tam contra Romanos, quam alios vicinos hostes, Sarmatarum vel Venedorum promtiores aliqui Slawnj vel Slawaci id est gloriosi dici voluerunt. Et sicut olim homines istius gentis, ac praecipue viri nobilitate generis illustres, ut plurimum nomina, ex illa voce Slawa composita, et in Slav latine Slavus desinentia, assumebant, qualia sunt: Wenceslaus, Stanislaus, Boleslaus etc. ita hodieque similibus prae caeteris nominari et dici amant.“*

Balbin, r. 1689. Dec. I. L. II. C. 23. „*Propius accedit veritati opinio asserens a celebritate nominis etiam Slovanos Slovacosque dictos ut Slavinos et Slavos a gloria appellatos. Nam Bohemis slowutnost est amplitudo seu claritas famae, et slowutný seu na slowo wzaty, celebris dicitur, Slawa gloriam significat. Et favent nomina Boenis Polonisque usitatissima a Slawa seu gloria derivata, ut patet in Wratislaw, Boleslaw, Miroslaw.“*—Tentýž in Notis ad Christannum: „*Ob familiarum celebritatem et multitudinem nobilitatis (nam plerique nobili genere orti erant) Slowakos se, vel Slawakos, i. e. nominatos et gloriosos vocaverunt. Slaviccae nobilitatis primordia antiquitatem maximam continent. Polona et fraterna nobiscum gens maximo nobilitatis numero gaudet, ut nulla prope villa, nulla arx, nullum oppidum reperire sit, quod non generosa aliqua stirpe ex nobilitate illustretur.“*

Theodor Polycarpow, r. 1704. Zpráwce tiskárny w Moskwě. W nedostatku půwodnjho djla klademe zde přeloženj od P. Chambres, w T. II. Encyclop. methodique, Histoire, str. 2. „*Theod. Polycarpowiz (?) dans un Dictionnaire latin et esclavon imprimé a Moscou 1704. remarque,*

que le mot Slawa, d' ou est formé Esclavon, signifie en cette langue gloire.“

Joh. Georg. Středowský, r. 1705. Mercur Morav. Prop. II. p. 9. „*Post Attilas mortem, cum Sarmatae varia fortitudinis et heroicarum virtutum, tum contra Romanos, quam alios vicinos hostes, gloriosa edidissent specimina, primo ex eo tempore a Sláwa, quod est gloria, Slavni vel Slavaci, quod sonat gloriosi, dici coeperunt.*“

Kunschke et Pannach, r. 1713. Dissertatio histor. in Hofm. Script. rer. Lusat. „*Constat omnes in universum, Venedos, Lusicos et Sorabos non fuisse Germanos sed Sarmatas, quia sibi ipsis dicebantur Slavaci, i. e. gloriosi sive inclyti.*“

Kulcsinki, in Append. ad Spec. Ecol. Ruth. Romae 1734. p. 101. „*Quamvis gentibus Sarmaticis late per orbem diffusis diversa fuerint cognomina, mores varii, animique discordes, imo et linguae ejusdem confusiones multiplices, ubi tamen eadem gentes Sarmaticae sub communi Slavorum nomine a Slava id est gloria, derivato, armis ac potentia excellere coeperunt, facile quoque in unius linguae dialectum consenserunt.*“

Joh. Chr. Jordan, Orig. Slav. Vindob. 1745. Pars IV. p. 101. „*Vocabulum Slavini propriae domesticae est originis a primitivo Slava, quod est gloria et laus. Inde venit adjectivum Slavni, celebres, laudabiles. Hoc nomen igitur ipsa gens sibimet assumpsit, et sicuti vicina ipsis in Europa gens Gothorum a God, bonum, se nominavit Goden, bonos, sic illa elegit Slavni, celebres, laudabiles, ut se tales praestarent in bello contra inimicos, in pactis erga amicos, et in moribus inter se, quae qualitates quoque a Scriptoribus aequis genti ei attributae leguntur. Poterant quoque Slavi in hoc eligendo nomine respicere ad populos Asiae trans mare Ponticum Paphlagonas, qui se Enetos graece dicebant, ita ut Slavi ab hoc exemplo simile nomen sed proprii sermonis susciperent.*“

Joh. Seberini, Com. hist. d. vet. in Hung. 1769. p. 87. „*Lis est, unde potissimum Slavorum nomen enatum sit. Perperam id a Sklow urbe Borysthenis, item a Swëtlo voce Slavica, lumen significante, et a Slowo verbum a multis deducitur. Verius a Slava, Slavni addita vocali, vel dempta conspua Slauini et Slavi, quasi gloriosos dixeris; Graecorum Heneti tantundem significabant. Sane vix quispiam negaverit, gentem Slavorum, dum etiam alio nomine compellaretur, gloriae fuisse multo studiosissimam.*“

Knjže Jablonowski, Act. Soc. 1774. p. 251. „*Slavani in idiomate slavico idem ac gloriari, se jactare significat. Natio Slavica nomine principis sui appellata, tandem multis rebus praeclare gestis, illud sibi vindicavit nomen.* p. 294. *Celeberrimi enim certissime erant*

tantarum regionum a mari nigro ad Adriam, ab Albo ad Balticum pertinentium Domini.“

Jos. Mikoczi, Dioec. Zagr. Presb. Orior. Croat. Budae 1806. str. 144. „*Slavorum, Slaunorum, Slauinorum nomen a vernacula voce Slava ductum, quod postea Graeci graece reddiderunt, Enetosque vocabulo, vocabulum Slauni exprimente, compellarunt. Str. 147. Slauorum nomen datum potius, quam arrogatum opinor. Ignorat nemo solenne illi quondam fuisse populo, ut nominis cuique proprii partem ex to Slava conflarent, ut Boguslav, Ladislav, Wratislav; hinc sumptam occasionem puto, ut vicini populi Slauos, Slauinos, Graeci ανετες, ενετες gentem universam appellarint, et ipsa appellationem haud ingloriam acceptaverit.*“

Synopsis Rossiskaja, sobranna iz raznych Auktorow, str. 3. „*Narod slawenskii razširiwsja na stranach Polunoščnych, Wostočnych, Połudennych i Zapadnych, pročich waječ, siloju, mužestwom, i chrabrostiju przewyde, strážěn i slaven wsemu swietu byst. Ni w čegom bo inom, točiju w djelje wojennom upražnjašesja, i ot tude prepitanije i wsjakja potreby swoja ispolnjaše i ot slawnych djel swoich, naipače že woinskich Slavianami, ili Slavnými zwatisja načasa.*“

Anonymus, Krátké poznamenánj Swěta, to gest malý spis kragin, měst, wod, ano i národůw rozličných, roku páně 1759. Rpis. slowenský w knikowně Széchénské. str. 174. „*Slowenská kragna, ze slova slowenského Slawa nazwana.*“

Joan Raič, Istorija slawenskych narodow 1794. Djl I. str. 36. „*Ot Slawyli, ili ot postojanstwa w slowje dowoditsja Slawjan porjeklo sporiti nebudem. Oboje bo slawy i chwaly dostoino djelo jest, i krjepku wo oružii byti, i postojanju w slowach, jaže sut sobstwennyja dobrodjeteli Slawian.*“

§. 12. Odwozovánj gměna Slaw od Slowo.

Přibjk Pulkawa, w přeloženj latinské rozkazem Karla IV. sebrané Kronice píše: „*Tu gest na tom mjstě (při wěži Babel) gedna řeč slowanská, gesto nedobře slawanská sluge, počátek swůg wzala; od ktréžto gisté řeči lidé toho gazyka Slowané gsau nazwáni: nebo w gich gazyku slowo latině se dj verbum, a slova latině werba slowau. A tak od slowa neb slow nazwáni sau ti lidé Slowěné.*“

Mart. Szentiványi, in Curios. Miscell. Tyrn. 1681. Dec. 4. „*Slavi a slowo h. e. verbum, quod nimirum Slavonicum idioma et facile pronunciatu sit ac ingentem habeat copiam verborum, et nullum magis idioma per orbem diffusum sit.*“

Fort. Durich, Bibl. Slav. Vol. I. p. 27. „*Nihil jam obstaré mihi videtur, quo minus a voce slowo, quatenus*

sermone significat, originatione ducta, Slovene idem sint ac sermonales, ut Tertulliani vocabulo utar, sed proprii sermonis communione, quae patriae vocis signo sufficienter designatur, proxime derivato ex nomine adjectivo slovný sed forma apocopata sloven."

Surowiecki, Sledz. Pocz. n. St. str. 27. „*Jest podobieństwo, że imię Słowianin, Słoweniec i t. p. w narodzie rozdrobnionym na liczne osobne pokolenia, powstało późniéj dla oznaczenia wszystkich spółplemienników, z któremi się można było wysławić, czyli rozmówić, i że było niejako ogólném nazwiskiem wewnętrzném, różném od zewnętrznych, które jako dawniéjsze pozostały ciągle w użycowaniu u obcych.*"

Proti tomuto odwozovánj pje kuje Jablonowski A. Soc. 1774. p. 294. „*A verbo, slovo, ut quasi verborum si dicerentur, non potest derivari nomen Slavorum, quia semper per a scribitur; sed potius a slawa, quod est laus, sic laudabiles sunt, vel celebres.*" Pak Dobner, An. Haj. Prodróm. „*Minus recte Slavorum nomen a slovo repetitur, unde aliqui Slovacos, et genti Slavicae hodie proprium vocabulum Slowáci, slowanská zem, řeč, derivata crediderunt, autumantes inde compellationem istam profuisse, quod Sarmatica gens gloriae perquam studiosa, sive ab innata sibi eloquentia, sive a linguae commercio toti genti eodem communique, sibi hoc nomen indiderint. Nam primum quidem: parum verosimile est, Sarmaticam gentem, nihil minus quam literarum scientiarumque curiosam, ut eam depingit Jornandes, Procopius et Paulus Diaconus, ab eloquentiae studio et praecellentia nomen assumpsisse. Quod alterum est: vix cogitatione effingere aut mente consequi licet, quomodo Sarmatarum gens, tantis jam terrarum spatiis per Europam Asiamque dispersa, tot diversis compellationibus et rebus publicis distincta uno velut puncto temporis, circa Saeculi VI-ti initium aut V-ti exitum, concordi calculo in novum a communione linguae desumptum nomen, missis prioribus conspiraverit, et cur hoc novo nomine unanimiter delecto, mox tamen postea alia atque alia nomina sectata sit, ut pro rerum publicarum partitione alii se Antas, alii Bulgaros, alii Čechos, Dalemencios, Obotritas, Polonos, Srbos, etc. tacita Slavorum compellatione nominare mauerint! Non apte videlicet ex linguae nostrae posteriori dialecto vera sinceraque hujus vocabuli et nominis etymologia deducitur. Nam quis nescit linguam nostram patriam toto prope coelo deflexisse a prima sua dialecto? cujus rei testimonio sunt tot vetusta monumenta ad huc dum in Archivis Bibliothecisque servata. Plurimis indiciiis proditum est, vocem hanc posterioribus temporibus a patriae nostrae hominibus depravatam esse, qui se Slovacos, terramque Slavanicam dixere scripsereque; ex veteri enim dialecto*

Slavi patria lingua Slawnj et Slawaci, non Slowan j, Slownj aut Slowaci dicti sunt, quam enunciationem Graeci, Latini aliaeque prope gentes omnes sequentes, nos Slavos, Slavinos et Slavanos vocitarunt, vocitantque hodie. Imo vix non compertissimum est: vocabulum slowo non esse primogenium veteris dialecti Slavicae verbum significans, quod praesertim in vetustioribus libris Slavicis Croaticisque quaesitum nusquam reperi. Nam Slavi veteres hodiernique vocabulum latinum verbum reddunt per rech, quod idem est ac nobis řeč, Bulgari vero Croataeque per glagolie, cujus rei plurima exempla legere est apud Joh. Kohlium. — Quare recte Chronicon Anonymi: Idioma Slavonicum corrupto vocabulo Slovanicum appellatur.“

Celý tento rozpor o *Slow* a *Slowo*, a odvozování z něho gména našeho národu, powstał gen z nedorozumění toho, že ti, kteří *Slow* zastávali, neznali aneb nemysleli na to, že *slowo*, *slowiti* totéž znamenalo a znamená, co *slawa*, *slawiti*. Srow. §. 4. této Rozprawy, *Slownjk Mikalie, Stulliho, Lindeho* a jiných. W Bosnickém, Dalmatském, Karniolickém nářečí *slowo* to znamená, co *gloria*, *fama*, w Sorabském nářečí *slowotný*, w Českém *slowutný* gest to samo, co w Polském *stawetny*. U Starorusů bylo *slowo* = *oslawování*, *opěwání* někoho, k. p. *Slowo o Plku Igorowie t. g. Lobgesang, Heldengesang*. Že i w Českém *slowo* někdy *sláwu* znamenalo, potvrdzují negem mnozí, až posawád užjwanj, způsobowé mluwenj, k. p. *na slowo wzaty*, *čilý slawný*, ale i nesčjsejnj příkladowé starších *Spisowatelů*, k. p. „*Tu sú dávali dobré slowo Janowi Zmrzljkowi, že gest statečně na ty Němce udeřil*.“ *Kronikář l. 1430*. — „*Ostawjš po sobie slowo neužitečné*.“ *Aleš ze Sternberku, l. 1445*. — „*Sedláci této bylině slowo dali, žeby purgowati měla*.“ *Veleslawjn, w Herbaři*. — „*Weliké slowo o sobě mjti, dobré slowo u lidj mjti sin gutem Rufe stehen*.“ *Vesl. Sylva*. — „*Magj weliké slowo že gsau byli wymluwnj; to slowo gest o něm, že gest milosrdný; ne wšeligak dobré slowo u někoho mjti*“ *Ginterrod Cyrip*. — „*Slowo osobě měli, že laupežnjci byli*.“ *Kralické přel. Bib.* — *Srow. Časopis Muz. I. 1. str. 77*. Anobř negem *slowo* ale i geho kořen *slúti*,

slulý, proslulý, znamenalo u Čechů geště w 13—14 stoletj sláwu: wiz *Časopis, třetj ročnj běh. Sw. 3. str. 66.* „Dietie *proslulé* iuž na všem swietie.“ *Slowané* gako *mluwjcy* (verbosi, loquentes), mohlby každý národ slauti, nebo každý mluwj a sobě rozumj, a předce, dle mého wědomj, na celé twáři země mezi národy, ani gednoho příkladu toho gména nenalezáme. Kde nalezáme u Germanů národy a kneny *die Wörtner, die Spracher, die Namerer*, aneb u Latináků *Linguates, Loquentes, Kerbosi*? Toby byl totiž příliš všeobecný, všečlowěčenský názew. Gména pak národu mjwagj zvláštnj ne powšechné příčiny. — Co *Schlötzer* mluwj o Osech, *Nord. Gesch. p. 108.* „*Die Osier, sagt Praetorius, haben vom slawon. Uzy, der Schnurrbart, den Namen: allein ich kenne kein Volk, das von Schnurrbärten den Namen hatte,*“ to platj i o odwozowánj Slawů od slova.

Národ we stawu newzdélanosti geště žigjcy, gako byli Starosláwowé, neobracj tak swau pozornost na slova a na řeč, gako raděgi na hmotné, do očj padagjcy wěci, *slawné skutky*, činy, boge, dobrodružstwa, toť geg pohne, to on rád i gménem značj. Z té příčiny magj we mnohých řečech *sila* a *s-lawa*, *robura* a *rumor* geden kořen, že půwodné u diwokých národů gedno znamenali. Takowý národ wjce *činj*, nežli *mluwj*, wjce pečuge o sláwu, než o slovo a gazyk.

§. 13. Slaw, Slawen tolik, co gméno národnj Smluwy.

Polský děgopisec *Sarnicki*, in An. Pol. L. IV. C. 22. takto píše: „*Germanorum nomen a confoederatione, Galli eos fratres seu Germanos, pobratym, vocarunt. Ita Sarmatiae populi i. e. reliquiae Vandalorum et Antorum Alanorumque, symmachia inter se sancita initoque solenni foedere, nomen Slavorum, quod essent homoglottoi, i. e. ejusdem linguae et loquelae, sibi imponunt. Cum enim audiissent, Romanos eis minitari, ne imparati ac veluti scopae dissolutae inter se dissidentes invenirentur, omnes in unum conspirant. Ne*

vero altera natio prae altera aliquid ea in re privatim aucuparetur, non jam nomen, quod partis erat, vel unius nationis, toti multitudini imponunt; nec jam Polonos, Boemos, Bosnenses vel Rascios, Croatasque aut Roxolanos se vocant omnes. Hoc enim invidiam intestinam concitaret. Sed nomen tale, quod ex aequo omnibus quadret, et de energia initi foederis cunctos semper commonefaciat, magno omnium consensu sibi adoptant, Slavos se cognominantes, h. e. populos multos et varios, sed tamen ex una stirpe originem ducentes." Podle tohoto domněnj by tedy Slaw, Slawen nebylo gměno národu, ale gen gměno smluwy a swazku anebo roty, asi tak, gako Hansa, Liga, Tory, Rheinbund, Allianz, Hetaira a t. d. Než ať o tom nic nedjme, žeby se gměno smluwy nikdy tak široko a hluboko w celém národnjm žiwotě nebylo mohlo rozkořeniti, *) že w celé historii sotwy kde podobný příklad nacházjme, aby se smluwjn gměno na národnj bylč proměnilo, anebo i ku poznačenj osobnjch gměn potřebowalo; tedy o podobné smluwě ani šlaku w děginách domácjch nenalezáme, kdeby wšak tak pamatnau, swětoděginskau wěc, bylaliby skutečná, nebylo možno býwalo mlčenjm pominauti. Ba dobrý náš Balbin práwě hořekuge nad tjm, a to slušně, že Slawowé nikdy spolu nedrželi a žádného swazku mezi sebau neměli. Wiz *Epitom. L. I. C. 4.* „*Slavi Principes multi neque sibi fidentes (quod malum omnia imperia hactenus perdidit), sua quisque tuebantur et spectabant commoda, et quasi in uno non peterentur omnes, nihil in commune aut consultabant aut gerebant, cum, si jungere arma et foederibus stabilire potentiam tot Slavorum populi (Poloni, Russi, Bohemi, Moravi, Redarii, Obotritae, Daleminci, Hevelli, Lunkini, Visci aliique innumerabiles), aut si*

*) Srow. Gebhard, *Wend. G. I. Vorrede* p. 26. „Keine freye, ausgebreitete und in mancherley Stämme zertheilte Nation kann den Gedanken haben und ausführen, plötzlich alle ihre Stammnamen nebst dem allgemeinen Volksnamen abzulegen, und dafür einen neuen anzunehmen.“ A. Schlözer, *Nord. Gesch.* p. 108. „Die Völker pflegen sich nicht durch Reichstagschlüsse selbst Namen zu geben.“

etiam consilia hostium occupare et Hunnos, pridem amicos, in societatem bellorum trahere voluissent, non modo libertatem suam retinere fortissima natio, ut eam Witikindus Saxo commendat, sed et obruere hostes omnes et sub jugum mittere potuissent. — At quantum fortitudinis et invictae duritiae ac potentiae ad bellum adferebant, tantum etiam rusticae cujusdam simplicitatis, ut omnium hostium suorum paterent insidiis, et quoties pax, quantumlibet insidiosa, offerretur ab hostibus, de suo ingenio alios metientes, libenter acciperent.“ — Něco podobného poznamenal o Sláwech i Nestor DjI I. Kap. 17. „*I wsta rod na rod i byša usobici, i wojewati sami na sia počaša.*“ A Mauritius, *Strateg. L. II. C. 5.* w Dobrow. Slówance str. 80. „*Die Slaven leiden keinen Beherrscher und hassen sich unter einander.*“ — Gebhardi *Gesch. d. Wend.* prawj též kdesi: „*Erbliche Feindschaften der Slaven sind die Ursache ihres Verfalls.*“ — Kopitar, *Gramm. Vor. str. XXII.* „*Man denke was unter einem einzigen Oberhaupte aus dieser gigantischen Nation (Slav) schon früher hätte werden können.*“ — Týž *Jahrbüch. d. Lit. 30. B. str. 163.* „*Dušans Hofbeamte (Baronen, Magnaten) vereinzelt nach seinem Tode zu eigensüchtigen Zwecken die Gesamtkraft der Nation. So unterlagen diese einzelnen kleinen Herren nach einander dem einzigen türkischen Grossherrn.*“ — Tak žalugj i nowégšj, k. p. *Dobrowský,* w listu 10 Srpna 1794. z Mešic Rybaymu psaném, nynj we zbjrce w kuihowně p. Jankowiče w Pešti se chowagjcm: „*Es ist recht ärgerlich, dass die Slovaken es nicht mit uns halten wollen. Die Varietäten in Dörfern soll man doch nicht für Dorisch, Attisch, Ionisch halten. Die Deutschen wären hierin klüger als wir uneinigen Slaven.*“ — I gak žeby tedy tito neswornj Sláwowé od swornosti a smluwy byli mohli gméno dostati? — To cjtíl sám *Sarnicki,* a proto odstupuge w nasled. kapit. od tohoto wýkladu, řka: „*Slavaci autem dicebantur, quod fama majoris facere soliti erant, quam aurum, argentum et quaeque pretiosiora.*“

§. 14. *Slaw, Slowan tolik, co gmenec, gmenowanec.*

Geště geden wýklad gména našeho národu zaslaužj zde poznamenánj. *Dobrowský* totiž, takto pjše we swém spisu: *Hist. Krit. Untersuch, woher die Slaven ihren Namen erhalten haben*: „In den ältesten Zeiten waren die Benennungen der Slaven verschieden, es gab verschiedene Geschlechter, deren jedes seinen besondern Specialnamen führte, schon damals haben sie sich nach der Lage ihrer Wohnsitze benannt. Weil nun dieser Localnamen eine grosse Menge seyn musste, so war es wohl nicht möglich, wenn man die ganze Nation nennen wollte, alle einzelne Specialnamen herzuzählen. Man war daher bemüssigt alle diese Namen in Einem allgemeinen zusammen zu fassen. Man sagte: *Slovane*, die Genannten, Benannten, das ist diejenigen, die ihre Namen haben. Dieser allgemeine Name war sehr gut gewählt, indem die Slaven dadurch sich alle unter einem Worte begriffen und von andern Völkern, denen sie in ihrer Sprache keine bedeutende Namen beysetzten, unterschieden haben.“ *Linhart*, *Gesch. Krains* D. I. str. 417. činj proti tomuto následugjczj poznamenánj: „*Etymologisch mag er (Dobrow.) Recht haben. Allein die Geschichte hat dafür keinen Beweis. Den Anlass, den Zeitpunkt, die Ursache, wann und warum sie so genannt wurden, wie die Bestimmung Genannte, den so zerstreuten Zweigen dieses grossen Volkes im Norden und Süden allgemein eigen wurde, erklärt mir keine Thatsache.*“ — My sme wýše ukazali, že „*nominari, vocari*“ gest gen daleké přenešené a podružné (metaphoricum, secundarium) wyznamenánj časoslowa *slúti, slugi*. Prwotnj a vlastnj wýznam gest znjti, zweněti, *zwučeti* (κλυω, clango), s pochopem *gasného, blyštjczjho se*, tak, že pro oba smysly, *sluch* i *zrak* užjwáno býti může, gakobys řekl *gasně zwučeti*, a *zwučně gasněti*, kterýžto půwodnj spogený wýznam cele se geště zachowal w polském *stynąc, slynauci* t. g. *stkwjti se, lesknauti se, kwětnauti, wznjti, slawným býti*. We slo-

wjch *slawjk* a *slawka* (Crn. concha, Austern, se kterým srow. kroat. *selva*, české *želwa*, řecké *chelys*) ten původnj význam už se na dvě rozdělil, pro každý smysl obzvlášť; *slawjk* se zagisté od zpěwu do ucha, *slawka* od lesku do oka padagjcjho gmenuge. Naše *Slaw* se tedy s řeckým *onymos* (k. p. Hieronymos, Onomakritos) gen newlastně srownává, vlastně mu odpowjdá naše *zwanec* (k. p. Dimitrij Samozwanec, *Safar. Gesch. str.* 432), *gmenec*, *bezgmenec*. Naše *Slaw* rovné gest hned etymologičně i logičně spolu, hned gen logičně následugjcjm *hebrejským*, *řeckým*, *latinským*, *německým* a *domdcjm* gménům:

§. 15. *Srownáwdnj gména Slaw s cuzými gmény*
(Argumentum ab Inductione), *a sice*:

A. *Hebregskými, a sice pocházegjcjm od*

- 1) *Jud*, aneb s emplasmem *Jehud*, t. g. slaw, chwal, od *ioda*, in Hiphil *toda* celebrare, gratias agere. *Wiz 1. Mogž. 29. 35.* „I počala (Lia) a porodila syna a řekla: giž nynj chwáliti budu Hospodina, pročěž nazwala gméno geho *Juda* (t. g. chwála),“ a *1 Mogž. 49. 8.* „*Judo*, ty gsi, (to- tiž chwála) tebe *chwdliti* budau bratřj twogi.“ Srow. Buxtorfi, *Lex. Hebr. p. 299.* „*Illud nomen post scis- suram tribuum, soli tribui Jehudae impositum est, tandem in universos traductum qui vocantur Judaei.*“ — Odtud powstala nasl. gména: *Juda*, *Juditha*, *Judas*; a složené *Abiud* (Otcoslaw), *Abiatar* (Otcoslaw, Patrocles), *Amiud* (Lidoslaw), snad i *Jetro* (slavný tchán Mogžišů. S tjmto hebregským kořenem *Jud*, *Jut*, srowneg naše *jutro*, *gitro*, *watra*; *hod*, *hodnost*, *hody* (lat. *gaud-ium*), *hodst* aneb *host*, *hostina*, *godspod*, *gospod*, *hospodin* (t. g. pán.), srow. gr. *ευδοος*, něm. *gut. Tacitus Hist. V. 2.* odwodj diwným etymologizowanjm gméno Židů čili Judeů, od hory *Ida*.
- 2.) *Ar*, *er*, *or*, *ur*, které se wšecky na *swětlo*, *blesk* wzta- kúgj: *Arias* (lew neb swětlo páně, 2 Kral. 15. 25), *Ariel* (lew neb swětlo božj, Ezdr. 8. 16), *Arimat*, (lew neb swětlo páně, 1 Sam. 11), *Arnán* (swětlo synowo, 1 Par. 3. 21); *Aner*, (swětlo lidu, 1 Mogž. 14. 13), *Asser* (Blahoslaw, 1 Mogž. 30. 12); *Achior* (bratr swětla, Jud. 5. 5.); *Ur* (oheň, swětlo, otec Elifalůw, 1 Par. 11. 35.), *Urit* (můg oheň, otec Bezeleele, 2 Mogž. 31. 2.), *Uriaš* (oheň páně, mnoho osob toho gména), *Uriel* (oheň božj, syn Tachatů,

- 4 Par. 5. 24), *Urim* a *Thumim* (swětlo a prawda). Stjmtó hebrejsko-cháldegským kořenem srowneg: maďarské *Ur* (pán); něm. *Er, Ehre, Herr*; ang. *Earl* (král); lat. *ardeo, arsi, ardor, uro, urere*; serb. *jarko*, slaw. *jarý* (ohnivý), a t. d.
- 3.) *Chram, Ran* (*rem, rom, rum*), t. g. slavný, silný, vysoký. *Rabbi, Ribbi* (Dominus), *Rebeka, Roboam*; *Abram* aneb *Abraham*, turecky *Ibrahim* (otec slavný), *Adoniram* (pán slavný), *Efrem, Efraim, Ezrom, Rama* (excelsa); *Semiram, Semiramis, Remus, Romulus, Remaclus* (Swatý w 7 století), *Rumor, Rumorides* (řmský Consul 1155.), *Guntchram* (král Burgund. r. 562), *Cimram, Gimram, Bertram, Olbran, Wolfram, Wahlram* aneb *Walrab, Robespierre, Robinson*, a t. d. Stjmtó kořenem srow. něm. *Graf, grob, Grimm*, (Grimwald), *greifen, Kraft, Raub, rauben; Ruhm, rühmlich*; lat. *robur, robustus, rapio, raptor*; slaw. *chrabrý, chrabrý, dalm. rabreniti, rus. rewnost, rwenie, Hrabě; kripast krepkost* (sr. *Kraft*), *rab* (násilnj), *rob, rabowati, rúbatí; ramě, rameno*. Powrchně wěc považugjej udělagj námjku: gak *rumor* a *robur, Ruhm* a *Raub* z gednoho kořene pocházeti mohau? Odpowěd': We starém newzdělaném swětě gen ten byl *slavný*, kdo byl tělesně *silný*. Gak dalece gsau *poprawce* a *rozprawka, poprāwistě* a *prawda*, co do wýznamu, vzdálená, a předece z gedné etymologické studnice tekau.
- 4.) *Malch, melch, molch* (t. g. swětlo, panstwí) *Malchus, Malchiáš, Melech, Melchias, Melchisedech, Moloch*. Srow. *Wlach, Walach, Woloch*.
- 5.) Sem přináležej i násled. gměna: *Adonibezek* (blesk páně, Saud. 1. 4.), *Aggeus* (slavný, swatý, srow. graec. *ἀγιος*), *Barak* (blesk), *Baruch* (Blahoslaw), *farán* (sláwa, krása), *Jairus* (oswjcený), *Tobias* (dobrý pán), *Achitob*, (bratrdobrotý, od hebrejského *tob*, bonus, praestans, se kterým srowneg naše *dob-rý, ozdobný*, něm. *tap-fer*). *David*, (milý, ctěný, od kořene hebr. *dods* emplas. *daíd David*; s hebr. *dod* srow. řecké *Tit*, něm. *Teut*, a gměna *Dido, Dedalus, Thettalia* (aneb *Thessalia*), *Dodona, Doda, Doda, Donda, D'unda, Didila* a t. d.

B. Greckými a sice:

- I. Těmi, která od časoslowa *κλειω* celebrow, glorifico, *το κλειω* gloria, splendor nominis, w rozličných formách, složejnjch a skončejnjch pocházejj, gako:

- 1.) *Kle*, *Kli*, *Kly*, *Klo*, (zkráceně z *κλειο* *)
- a.) Prostá: *Klaia* (Claca, Nympha), *Kleia* (dc. Atlantowa), *Kleio* (Nereida), *Kleis* (Nympha), *Kleo* (dc. Danaowa), *Klio* (bohině děgin), *Kleon* (mnoho mužů), *Kleones* (syn Pelopůw), *Kleone* (dc. Asopowa), *Klonia* (t. g. *Kleonia Nympha*), *Klonius*, *Klinias*, *Klenius*, *Kleonius*, (syn Priamůw). Srowneg s těmito naše *Slawa*, *Slawena*, *Slawina*, *Slawka*, a mužské *Slawon*, *Slawek*, *Slawata*, a t. d.
- b.) Složená: *Kleainetus* (wůdce Athen. Ctislaw), *Kleanthos*, *Kloanthos* (towaryš Aeneašůw, Kwětoslaw), *Klearchus* (aneb Learchus. Wiz Natalis Comes L. 6. 69. Hederich Lex. Myth. syn Athamantůw), *Kleemporos* (Essior. legat. apud Appian. Kupcoslaw), *Klemens* (aneb Clemens, Slawomysl, cf. pol. wspaniałomyślny, germ. Edelmüthig.), *Klenartus* (Chleboslaw, odtud Lenard Lehnhart), *Kleobios* (Siloslaw), *Kleobulus* (Radoslaw), *Kleochares* (Slawomil, u Curtia), *Kleocharea* (Leposlaw), *Kleochus* (Wozislaw), *Kleocritus* (Sudislaw), *Kleodamas* (Podmanislaw), *Kleodaeus* (syn Hyllůw, Bohuslaw), *Kleodice* (Prawoslaw), *Kleodora* (Darislaw, Nympha), *Kleodoxa* (Ctislawa), *Kleolaus* (Lidoslaw), *Kleombrotus* (Deštislaw, Borislaw, οὐβρος bauře), *Kleomedes* (μῆδης rada, péče, Radislaw), *Kleomestra* (Radislaw, dcera Trosowa), *Kleopas* (Wšeslaw), *Kleopatros* (Otcoslaw, Wlastislaw, uřednjk w Koryntě), *Kleopatra* (Wlastislawa, πατρις wlast), *Kleophanes* (Widislaw), *Kleophantus* (Widislawič), *Kleophon* (Smutnoherec, Znislaw), *Kleophile* (Miloslaw, manželka Lykurgowa), *Kleopompus* (Otec Parnassůw, Pýchoslaw), *Kleostratus* (Wogslaw), *Kleoxenes* (Slawihost), *Klidemes* (δεμο budugi, Budislaw; Domoslaw), *Klymenus* (μηνις hněw, pomsta, Mstislaw), *Klymene* (Mstislawa, matka Phaëtonowa), *Klysthenes* (Wladislaw).
- c.) Složená ze tří slov: *Periclymenus* (Po-msti-slaw), *Periclymene* (mnoho žen), *Theoclymenus* (syn Polyphidůw, Bohomstislaw).
- d.) S wynechanau w některých nářečjch literau k na počátku: *Leon* (od *Kleon*, srow. Lauko Slawko), *Leontion* (diminut. od *Kleon*, přítelkyně Epikurowa), *Leontina*, *Leonteus*, *Leontejus* (milenec Helenin), *Leonidas* (patronymicum od *Kleon*, hrdina), *Leonides* (král Laced. srow. Laukonides, Slawkonides), *Leonatus* (spoluúčednjk Alexandra W.), *Leanira* (Mužislawa), *Learchus* (syn Athamantůw, srow. Clearchos), *Leochares* (řezbař, srow. Kleocharea a Charicles), *Leocritus* (syn Evenorůw, srow. Cleocritus), *Leodamas* (mudřec,

*) Gen při neznámějšich položena gsau poznamenánj. S. znamená syn, dc dcera, O. otec.

srow. *Kleodamas*), *Leodokos* (Argoplawec, Mnislaw), *Leogoros* (otec Andocidůw, Träislaw), *Leosthenes* (sr. *Klisthenes*), *Leodaxos* (*δαιξω* hryzu, Hryzislaw).

e.) S wynechánjm litery *k* w prostředku: *Acusilaus* aneb *Acusilaos* (Slyšislaw), *Agelaus* (král Korynt. *αγω* wedu), *Agelades* (fezbař), *Agesilaus*, *Anaxilaus*, (*Kralislaw*), *Anaxilides*, *Antileon*, *Archelaus*, *Arcesilaus* (*Pudislaw*), *Aristolaus* (srow *Aristocles*), *Autolaus* (*Samoslaw*), *Charilaus*, (sr. *Charieles*), *Chrisolaus*, *Demoleon*, *Demoleus*, *Deileon*, *Dorylas*, *Epilaus*, *Jolaus* (*Siposlaw*), *Kritolaus*, *Lais* (cf. *Clais*), *Laius*, *Menelaus*, *Mnesileus*, *Nicolaus* (cf. *Nicocles*, *Gleonices*), *Oileus*, *Penthesilea* (*Hořislawa*), *Perilaus*, *Philolaus*, *Protesilaus*, *Pterelaus* (*Křjdoslaw*), *Sthenelaus*, *Stratolaus* (sr. *Stratocles*). — Podobné příklady i we slawských gmenách nalezáme, k. p. Alex. Guagnini Sarm. Eur. Spirae r. 1581. píše *Swětolaus* mjsto *Swětoslaw*, a Byzantinci *Boesilas* mjsto *Wogslaw*.

Pozn. 1. Upomínáme, že od kořene *kl* pošli i recké *laos*, atticky *leos*, i slawké *lid*, i německé *Leut*, a znamenali puwodně tolik, co *flechta*, *wogako*, *pluk*, *Adel*, *Heer*, *Trupp*, *cohors*, *turma*, *tribus*, gen w běhu času dostali širěj význam a zchaterněli. „*Leute Leudes wurde der Hofstaat oder die Vasallen der alten Fränkischen Könige genannt.*“ prawj *Dolz*. p. 34. *Kleos* tak se má ku *leos*, *laos*, *laicus*, gako se má *clut*, *inclutus*, ku *lid*, *Leut*; gako se má *slaw* ku *sluka*, *Sklav*; gako *Serb*, *Seraph* ku *servus*; *Helen* ku *helos*. *Pop*, *papa*, *pompa* ku *populus*, *Föbel*.

Pozn. 2. Gméno powěstné králowny Amazonek, *Penthesilea*, pocházj od *περδος* *žel*, *hoře*, *smutek*, *Zelislawa*, *Gorislawa*. Nedobře *Pešina* gméno toto překládá od *περτα* *pět*, nepřje se zagisté per *Tau* (*τ*) nybrž per *Thita* (*θ*). Wiz Mars Morav. L. 1. C. 3. „*Penthesilea vel juxta idiotismum Slavicum Pianta Slava, seu Pátá Slava, quod Ori-thyam ipsiusque sorores Antiopaeam, Menalipasam et Hippolytam, quae erant virgines fortissimas, et per quas tunc ut plurimum stabat gloria ac omnis fortuna Amazonum illa successerit Quinta aequo fortis ac gloriosa.*“ Virg. Aen. I „*Ducit Amazonidum lunatis agmina Celtis Penthesilea furans.*“

f.) Se wloženjm samohlásky *a* mezi *k* i *kal*, *kall*; čjm se smysl *slawného* na *krásné* měnj; *Sláwa* zagisté a *Krásá* gsau sestry: *Kalais* (argoplawec sr. *kleis*) *Kaletor* (brat *Klytiůw*), *Kalianassa* (*Nympha*, *Slawokrálka*, *Krásó-kněžna*, *Belokniegína*), *Kallicrates* (*Wladislaw*, *Krasosil*), *Kalimachus* (*Wogslaw*), *Kalinicius* (*Krasowjt*), *Kalliope* (*Muza*, *Hlasislawa*), *Kalliphaeia* (*Zořislawa*, *Swětislawa*), *Kallisthenes* (sr. *Klisthenes*) *Kallisto* (*Krásena*, *Slawena*).

2. *Klit*. *klyt*: *Klytos* (Homer. II. 20. Virg. Aen. 9. gest naše particip. passiv. slaven, *inclutus*), *Klytios*, a ženské *Klité*, *Klytia*, *Klytoria*, *Klytarchus* (ztracený degopisec řecký *Prwoslaw*, *Kněžislaw*), *Klytemnestra* (*Pomnisla-*

wa), *Klytippa* (Konislaw), *Klytomachus* (Mečislaw), *Klytomedes* (Radislaw), *Klysonymus* (dialecticum pro *Klytonymus*, gako glotta glossa, Gmenoslaw), *Democlytus* (Lidoslaw), *Teleclytus* (Siroslaw).

S témito gmény gsau i následugjej we spogenj: *Clotar* a s wynechánjm *C*, *Lotar*, *Luter*, *Chlodwig*, a *Ludwig*; potom *Luitpert*, *Luitgard*, *Lithulf*, *Litobrand* (kral Longobard.), *Litopyrga* (dcera krále Longob. Desideria). Sem patřj i slawské *Ljutioi*, *Litoslav*, *Litomériee*, *Lutobor* a t. d. W našem *lutost*, *ljtost*, *lutý*, *fortis*, *clemens*, *misericors*, *inclytum* *animum* *habens*, ztratila se prwnj litera *k*, tak gako *Clut*, *Lnd*, *Lond*; *Clutetia*, *Lutetia*; *Colatium*, *Latium*.

3. *Kles* (*cleas*, *clius*, *cleus*, *chus*, *cleon*, *cleates*, *clides*, *cleotes*): *Agasicles* (Wúdcoslaw, kral Laced.), *Agathocles* (Dobroslaw), *Amyclas* (Branislaw), *Amycla* (dc. Niobina), *Amycleus* (otec Daphnin), *Amphiclia* (dc. Aristonowa, Oslawa), *Androcles* (Mužislaw), *Androclides* (apisowatel pod cjsařem Aurelianem), *Anticlus* (Řek, w trojanském koni skrytý, Protislaw), *Anticlea* (matka Ullyssowa, Protislaw), *Anticlia* (dc. Autoljkowa), *Aristocles* (mudřec, děd Platonů, Naylepšislaw, Slechtoslaw), *Aristoclea* (sestra Pythag.), *Aristoclines* (panownjk w Orchomenii), *Charicles* (Miloslaw), *Chariklo* (Miloslaw, dvě Nymphy), *Chariclus* (syn Chironůw), *Ctesicles* (Držislaw), *Damocles* aneb *Democles* (pochlebnjk Dionisiůw; Budislaw), *Diocles* (Bohuslaw), *Diocleas*, *Diocleus* (s. Orsilochůw), *Diocleates* (Bohuslawský), *Deuclion*, *Deucalion* (*δευς* aeol. Bůh), *Dorychus* (Kopjslaw, syn Priamůw), *Empedocles* (mudřec i básnjř *εμπεδοκλος* na poli, na bogiři slawný, Bogslaw), *Epicles* (Předslaw), *Eteocles* (Druhoslaw), *Eteoclus* (s. Iphůw), *Eucles* (Blahoslaw) a odtud *Euclides*; *Euryclia* (Siroslawa, dc. Opisowa), *Heracles* aneb *Hercules* (Jaroslaw, od heros garý, silný), *Heraclius* (cjsař východnj), *Herculius* (cjsař řjmský, gináč Maximianus), *Herculanus* (gména Spisow. 15. a 16. stoletj), *Heracleon* (Grammatik w Egyptě), *Heracleonas* (cjsař východnj), *Heraclitus*, *Heraclices*, *Heracleotes*, *Hermocles* (Tlumačislaw), *Hippoclytus* aneb *Hippolytus* (Konislaw), *Hippoclines* (učedlnjk Epikur.), *Isthyclus* (Stanislaw), *Iphiclus* (Wladislaw, syn Amphitrionů), *Kallicles* (Kraslaw, řezbař), *Lamprocles* (syn Sokratesů), *Mandrocles* (*μανδρα* djra, Mönchszele, unde *Archimandrita praefectus monachorum*), *Manticlus* (Wěštislaw), *Megacles* (Weleslaw), *Meneclides* (Hněwislawič, Corn. Nepos in Epam.), *Nicocles* (Wjtězoslawa, in Orat. Isocrat.), *Neocles* (Nowoslaw), *Oicles* (*οικος* nosjm, Nosislaw), *Oecclus*, *Oioclus* (*οιος* sám, Samoslaw), *Patroclus* (Wlastislaw),

odtud *Patrocleus*, snad i *Paterculus*, *Pericles* (Oslaw), *Phanocles*, (básnjř, Switislaw), *Pherocles* (Nosislaw, Romanus Cons.), *Philocles* (Miloslaw), *Phrasicles* (Mluwislaw, Rom. Cons.), *Prochus* (Predslaw), *Proculus* (Čech, r. 1608. w Borowského pohřebnjch kázanjch), *Proclea* (dc. Clytiowa), *Remachus* (Swatý w 7. stoletj Chrabroslaw), *Thecla* aneb *Theoclea* (Bohuřtawa), *Themistocles* (Sprawedliwoslaw), *Timocles* (Ctislaw, Rom. Cons.), *Socleus* (syn Lykaonů, Chodislaw), *Sophocles* (Mudroslaw), *Sozocles* (Chranislaw), *Stratocles* (Wogslaw), *Xanticles* (Žlutoslaw), *Xenocles* (Hostislaw), *Xenoclea* (kněžkyně Apollowa), *Zancleus Zanchus* (Žiwoslaw). Řecká patronymická forma *ides* i u Slawů w užitku gest, k. p. *Stanislaw Stanislaides*, Slawko *Slaukonides* aneb *Laukonides* a t. d.

4. K těmto se přidati mohau i *Hal*, *Hel*, *Cel*, *Sel*, *Chal*, k. p. *Hellas* (syn Perseů, Slaw), *Helena* (Slawena, *Lichtvolle*, *Berühmte* u *Fleischnera*), *Helenus* (syn *Priamůw*), *Helice*, *Heliseus* aneb *Eliseus*, *Helvius*, *Helvia*, *Helicardus*, *Heliodorus*, *Heliogabalus* (Konislaw), *Hellanicus* (děgopisec, srow. *Callinicus*, *Nicocles*), *Helops* (Hlasislaw, *Centaurus*); *Haleus* (Apollo swetlý, slawný), *Halia* (dc. *Nereowa*), *Haliakmon* (syn *Oceanůw*), *Haliartus* (wnuk *Sisyphůw*), *Halimede* (dc. *Nereowa*), *Halimon* (otec *Kretin*), *Haliphion* (ot. *Deukal.*), *Halirrhothius* (syn. *Neptun.*), *Halocrates* (syn *Herkul.*), *Celeus* (rex *Eleusinae* vel *Celeusinae*), *Celeustanor* (syn *Herkul.*), *Celaeno* (*Amazonka*), *Seleukus* (srow. *Slawek*), *Sulla*, *Sylla*, *Solon* (srow. *Absolon*), *Chalko*, *Chalcis*, *Chalybe*, *Chalciope*, *Chalkodon*, *Chloe*, *A-glaza*, a arabské *Ali*, *Alin* (srow. *Hel*, *Hal*). a t. d. Wřecka tato gména z gednoho kořene a pochopu znikla.

II. Těmi, která co do kořene sice rozdiľná, ale co do smyslu stegná gsau s předešlymi, a sice od

- 1) *Αἰνος* laus, *αἰνεω* laudo, k. p. *Aineias* aneb *Aeneas* (Slaw), *Aristaenetus* (Dobroslaw, Rom. Cons.), *Exaenetus* (Wýslaw, R. Cons.), *Epaenetus* (w listu k Řjm. 16. ř. 5.).
- 2) *Δοξα* gloria, k. p. *Eudoxus* (Dobroslaw), *Eudoxia*, *Kleodoxus* (Ctislaw), *Doxopater* (spisowatel řecký, *Wlastislaw*). Slovo *δοξα* pochodj od *δοξω*, se kterým srow. lat. *decus*, *decorum*, *condecorare*, *decere*, *dignari*, slawské *djka*, *diciti* (serb. chwáliti), *děkowati*, *wďěka*, *wďěčnost*.
- 3) *Σεβω*, honoro, *veneor* (hebr. *sab*, *sam*), k. p. *Saba*, *Sabas*, *Sabbas* (sanctus), *Sabbatius*, *Sabinus*, *Sabina*, *Sabothius*, *Samuel*, *Samson*, *Sebastos*, *Sebastinus*, *Sebastianus*. A gména národů *Sabaei*, *Sabini*, *Sabinetes* aneb

- 4) Τιμή honor, laus, k. p. *Timaeus*, *Timon*, *Timanthes* (maljř), *Timagoras* (Athenčan), *Timarchides* (R. Cons.), *Timasius* (R. Cons.), *Timocles* (R. C.), *Timolaus*, *Timoleon*, *Timocreon*, *Timosthenes* (Ctiwlad), *Timosithens*, *Timotheus* (Ctiboh), *Timagenes* (Ctirod), *Eutimius* (Bolečest), *Diotimius* (Bohučest), *Bartimaeus* (syn Timaeůw), *Pheretima* (matka Arcesilaua III.).
- 5) Τιμή honoro, ctjm, slawjm, k. p. *Titus* (Ctěn, Slawen), *Titius* (Aeneid. 6.), *Titian* (filius Coeli, Mythol.), *Titianus* (R. Cons. 804.), *Titian* (maljř), *Tithonus* (filius Laomedontis), *Titornus* (Ptakoslaw, Aelian. L. 12.), *Titirus* (cf. Irus, Iris, εἶπε dico, praenuncio). Srow. i *Katharina* (čistá).
- 6) Κόσμος *Cosmus*, *Cosmas* (sr. lat. *mundus*, slaw. *mir*).
- 7) Δῆλον (patefacio, clarifico) τελεω, τελειωω (consecro, sanctum, clarum facio), k. p. *Aristoteles* (Dobrosław), *Panteles*, *Pantelin*; *Telamon*, *Teleclitus*, *Telegonus*, *Telemachus* (Wogslaw), *Telephus*, *Telethusa*, *Telmesus*; *Thalia*, *Thales*; a u Řjmanů *Tullus*, *Tullius*, *Duilius*, snad i *I-tal-us*; něm. *Thillo*, *Till*, *Tell*, *Tieleman*; slaw. *Dalimil*, *Dalibor*. Sem patřj i *Delvin*, *Delphin*, *Dauphin* t. g. knžje u Span. a Franc. — Litery *s*, *t*, *d* gsau přjbužné, proto srow. s *τελεω* a *δηλωω* i *sol*, *salw*, *slaw* a t. d.

Powázjmeli tuto welikau srownalost mezi gmény řeckými a slawskými, tedy nebudeme se diwiti nad tjm, že některj spisowatelé i národnj swazek mezi nimi hledali, k. p. Ořechowski, L. I. c. 4. „*Polonos esse natione Slavos, gente Graecos.*“ Ulricus Huttenus in App. ad Taciti Germ. „*Ingenia Slavorum habent sane graecum quiddam referentia, eo, quod in Asia vicini Ionum; in Illyrico Graecorum fuerunt.*“ Hudebnjci nalezagji w národnjch melodiech Řeků a Slawů welikau srownalost.

C. 8 L a t i n s k ý m i :

Augustus, *Augustinus*, *Augustulus*.
Benedictus; *Brutus*, *Brutius* (srow bert.); *Bellus*, *Bellius*, *Bella*, *Arabella*, *Dulcibella*, *Isabella*, *Floribella*, *Mabella*, *Mirabellus*, *Mirabella*, *Morbelli*, *Rosabella*, *Hanibal*, *Decebal*.
Celsus, *Paracelsus*; *Clarus*, *Claranus* (Seneca Ep. 66.) *Clara*, *Cantoclarus*; *Clemens*; *Clodius*, *Claudius* (srow. *Clytus*, *Clotar*), *Cultianus*, *Caligula*, *Caracala*.
Cinna, *Cincinatus*, *Cnaeus*, *Cnejus*, (srow. *Chan*, *Kun*, *König*, *Kanut*. slaw. *Kněz*, *Činislav*, rus. *Čin*.)

- Festus*; *Flaccus* (Vlachus, i Ansbert pjae naše *Wlach* latinsky *Flaccus*).
- Gallus*, *Gallatinus*, *Colatinus*, *Latinus*; *Galva*, *Galba*, *Galbinus* aneb *Calvinus* (R. C.), *Galvanus*, *Gallienus*, *Galerius*, *Gellius*, *Galenus*, *Calenus*.
Gloriosus (swatý), *Gloriosus* (mudřec w Neapoli 1572.), *Gloriosa* (mučenice w Tarsis, dne 10 Března), *Glorioso* (Joh., mudřec a mathem. w Neap.), *Glorieri* (Alex. učený Wlach 16 stol.), *Maglorius* (Sanctus, 28 Oct. franc. *Magloire*, srow. Moislaw).
- Helva*. *Helvia*, *Helvius*; *Heloise* (Aloisia).
Honorius (cjsař řjm.), *Honorinus* (cjs. ř.), *Honoratus*, *Honorata*.
- Laus* (z Katanei w Sicilii r. 1675.), *Lavinia*, *Lavienus* aneb *Labiens*, *Laudus* (swatý 21. Zářj), *Laudati* (Nicol), *Laudon*.
Lucius, *Lucas*, *Lucinus*, *Lucanus*, *Lucinda*, *Luculus*, *Lucilius*, *Lucretia*, pocházegj od *lux*, swětlo. Srowneg stěmíto i *Flamma* (R. C. r. 446.) *Flaminus*, *Lampadius*, *Selenus*, *Serenus*, *Rutilius*, *Fulgentius* a t. d.
- Mundus* (srow. *Orbinus* *Orbilus*, srow. řecké *Cosmas*, slav. *mjr*, *měr*, *swět*, *swit*). Kořen *m-n* značil swětlo, wysokost, sjlu, panstwj a geho učinky, totiž potlačenj a otroctwj, k. p. *mena* (grae. luna), *mensis*, der *Mond*, *Monat*, *mane*, *manifestare*, *mundus* (čistý, gasný, swět), *monstrare*, *monstrum* (Erscheinung), slav. *měna*, *měhawý*, *proměna*, *rozmanitý*; *mannichfaltig*; *mons*, *montes*, *eminere*, *eminens*; *munus* (čest, dar, úřad, panstwj); *mando*, *mandator*, *monéo*, *minari*, *minator*, *minax*, *manus* (t. sjla, gako ram, rámě), *munire* (be-festigen), *manuor* (rauben), *manubiae* (Räuberey), *mancipium* (sjlau lapený, přemožený), *minister* (soběma srow. slaw. *man*, otrok), *minuo* (schwächen, verkleinern). Z tohoto kořene pošli mnohá gměna: *Manlius*, *Manilius*, *Mancinus*. Něm. ein *Mann* a t. d.
- Nobilior* (R. Consul), *Nobilis*, *Numa*, *Numitor*. S kořenem *nob*, *num* srow. hebr. *nabih* (propheta, sanctus), *nephil* (Held, Riese); *Nimrod*, *Naman*; něm. *Nibelung* (Taufname im 10—13 Jahrh.); lat. *nimbus*, *nubes*, *nebula*, *nubila*, *numen* (supremum), *nomen*; gall. *renommé*; magy. *neve* (nomen), *nemes* (nobilis), *nap* (sol, lux); slaw. *nebe*, a gměna národnj *Nemetes*, *Němec*.
- Papa*, *Pappus*, *Papias*, *Papius* (*Fabius*, *Favus*), *Papaeus*, *Paphius*, *Papianus*, *Papenius*, *Papinius*, *Papinianus*, *Popilus*, *Popilius*; *Peppus*, *Pepinus* aneb *Pipinus*, *Pompus*, *Pompejus*, *Pompilius* aneb *Popilius*, *Pomponius*, *Pomponia*, *Pompejanus*, *Pompianus*, *Pomponatus*, *Theopompus* (R. C.), *Pompadur*, *Pupius* (R. C.); *Pupienus* (R. C.), — *Publicius*, *Pubilius* (R. C.),

Publicola (R. C.), *Poplicola* (R. C. 401.), *Babillas* (Swatý, 24 Led.), *Babilla* (Swatá, 21 Máge). Kořen všech těchto gmén gest *pap*, *pep* (pip), *pop* (s rhinesmem *pomp*), *pup*, *phoeb*, něco krásného, slavného, pyšného, nadutého, měkého, utlého znamenagjej, k. p. *Phoebus* (slunce), *papilio* (motýl), *papaver* (mák, pro krásný květ), *pepo* (dyně, tykew, pro nadutost), *peplum* (ženská ozdoba, sláf), *pompa*, *publice* t. g. *pompese*. Že *m* ve slowě *pomp* gen rhinesmické gest, swědkem gest *And. Corvinus*, in *Fonte Latinitatis Francofurti* 1660. Pars II. p. 202. „*Forum Pompilii invenitur etiam Popilii absque litera m.*“ Sem patří i slawské *zpupný* (pyšný), *zpupnost*, *upýpawý*, (nádherný), *papinkový* (utlý, spanilý), *papušina* a s rhinesmem *pampuch*, *pampučky* (bjlý, nadutý, skwostný koláč), *papaušek* (od pěkných, stkwawucjeh barew, gako lat. *papilio*); *popel*, *pepel* (die Asche, od ohniwosti, srow. *phoebus* a *πυφλάω* *ferveo*, *ardeo*), *pop*, *popa*, *papež*, *popel* t. g. kněz, *zpupný*, slawný člowěk.

Pulcherius, *Pulcheria*.

Rumoridus (Roman. Cons.), *Rabirius*.

Sylla, *Silius*, *Salvius* (cjsař), *Salustius*, *Syllanus*, *Sulla*, *Sullus* (srow. *Tullus*), *Sullius* (srow. *Tullius* s proměnou *s* we *t*, gako *sonus*, *tonus*), *Sulvius*, *Sulvicius*, *Sulpicius*. Se *Syl*, *Sul* srow. *Hell*, *Sel*, *Slaw*.

Seianus (srow. slaw. *sejaju* ich glänze).

Servius (Tullius), *Servilius*, *Servasius*, *Servatus*, *Servata*, *Servatius*, *Serapius*, *Serapion*, *Seraphin* a *servo*, *servare*, které rozličný mělo wýznam, znamenalo půwodně tolik, co *possideo*, *teneo*, *sum dominus alicujus rei*, potom tolik, co řecké *δοξω*, odkud *δοξα*, *puto*, *existimo*, *obserwo*; potom tolik co *salvo*, *liberum incolumem praesto*, *tueor*, k. p. „*Servatum ex undis Strophadium me littora primum Accipiunt.*“ *Virg. Aen. 3. Servator* a *Salvator* geden magj wýznam. *Servus* půwodně znamenalo tolik, co *possessor*, *držitel*, *wládař*, *wládyka*, potom *praefectus in domo*, *major domus*, *qui servavit ordinem*, *rexit*, *dominium exercuit. Observantia* gest to, co *Achtung*, *Ehre*, srowneg *Festus*, *Scaliger*. Se slowem *servare* stojj naše *třjmati* w etymologickém swazku, přoměně njm *s* a *t*, *v* a *m*. Od *Servius* powstalo i *Sergius*, tak gako *fulvus*, *fulgidus*. S. lat. *Servus*, *servatus* srow. co do smyslu, řecké *Soter*, *Sosthenes*, české *Držikrag*, *Držislaw*.

Valens, *Valentius*, *Valentinus*, *Valerius*; *Venerabilis*, *Venustus*: *Vindius* (Romanus, tempore Antonii Pii, cf. *Vend*).

D. S N ě m e c k ý m i , a s i c e o d s l o w :

Adal, Odal, Udal (Adel, Besitz, hohe Geburt), *Adela, Adeline* (Slawena, šlechtična, slečna), *Adelbert, Adalbod, Adelfried, Adelgard* (Střezislaw), *Adelhold, Adetrath, Adelrich* (Udalricus), *Adeltrude, Adelwin, Adelfolf, Adolf*. Srow. graec. ἀδελος, τέλο a slaw. utlý.

Bret, brit, bert, precht, brecht, brand, brund (prächtig, geschmückt, berühmt); *Britwald, Berchtold, Berechtwald* (Archiep. Angl.), *Ambert, Aribert, Engilbert, Harbrecht, Ruprecht, Gumbrecht, Unwerth* (Hunbert), *Wiz* Rozprawy o Těch §. 21.

Bod, baud (kühn, tapfer, Held; srow. Gebiether, Gebot, *Botmäsigkeit*), *Bodo, Bodwin, Marbod, Radbod*, srow. gr. ποτις, lat. potens, potis, potentia, magy. bátor, mongol. batur, rus. a pol. s empl. bohater, slav. bodrost, bodrý, *Bodrok* (řeka w Uhrjch), *Bodroci, Obodritae, Abodritae*. — „*Litera Aest augmentum initiale, nonnunquam otiosum.*“ Lyc. Dict. Gako se má Rab ku Arab, tak se má Bodor, bodrý, bodrok ku Abodrit. — Naše *Bodry, Bodrici* wyslowugj Němci *Abdrizi*, s přeloženjm samohlásky, tak gako robota něm. *Arbeit, rámě Arm, rod Art.*

Clun, Hun, Hein, Kun, Kon, Gun, Gund, chind, kind (kühn, König, tapfer, edel; srow. lat. Cnaeus, Cnejus, rus. Cin, der Rang, die Ehre, české Činislawa, Kněz): *Kuno, Chunibert, Kunibert, Chunigunde, Kunigunde, Kunhild* aneb *Gunihild, Kunimund* aneb *Gunimund; Kuneman, Konrad, Konradin: Hunarik (Hejnrich), Gund, Gundeline, Gundebert, Gundakar, Gunderich, Gundisalv, Gunifort: Witichind, Wirikind* (slawské knjze w Hawelberku).

Deg, teg, dag (tapfer, berühmt; Luther nomina propria Germ. p. 28.) *Dagobert, Degenhart, Tegenhard, Taculf, Murtagon* (Bulg. král). „*Luther und Becman bemerken sehr richtig, dass degen so viel, als dügen, taugen* (valere, validus) *heisse, woher auch das Wort Dugent, aus welchem in Laufe der Zeiten unsere Tugend hervorgegangen sey.*“ Dolz, S. 110. — Sněm. *dag, deg* srow. chald. a hebr. *dakah, takah* (purus, justus), řecké *δοξα*, lat. *decus, dignitas*, slaw. *djka, dičiti*.

Er, Ir, Ar, Her, (Ehre, Ruhm): *Aribert, Ehrenbert, Herbert, Arimund, Erhard, Everhard, Eberhard, Ehregott, Ehrenhold (Arnold), Ehrenfried, Ehrenreich, Ehrenfest, (Ariovist), Ervin, Hervin, Herold, Herman.*

Frank (frey, edel), *Franz, Frank, Franciscus, Francisca. Hel, Hil, Hell* (srow. *Helas, Helene, Lucius*), *Hell, Helle, Helfried* (Slawimir), *Hellmuth*, (Litomysl), *Hel-Wjtoslaw*).

- Help, Hilf, olf, ulf* (srow. lat. *salv-are, serv-are*); *Helz, Welf, Gueif, Ehrenhulf* (Arnulph), *Gangolf*, a *Wolfgang*, *Gottihelf*, *Landulf*, *Ludolf*, *Rudolf*, *Ramulf*, a *Walfram*, *Taculf*.
- Hold, held, hild, child, huld, klot, chlod, lot, klut, lut, Lud*, (srow. řecké *slur*, lat. *inclutus*); *Klotar* (*Lotarius, Luter*), *Klotoald* (*Chlodoald*) *Ludwald*, *Klothilde* (*Chlotilde, Ludhilde*), *Klodwig* (*Chlodowig, Ludwig*), *Chlodobert* (*Childebert, Lusbert*), *Berthold*, *Treuhold*, *Childebrand*, *Childerich* (*Huldreich*), *Hildemund*, *Hildegard*, *Hildas*, *Hulda*. (Veleda).
- Klan, Klun* (srow. řecké *Kleon*), *Klonmar*, *Klunibert*, *Koloman* (*Clemens*).
- Lob, löb, leb*: *Gottlob, Lobegott*,
- Mar, mer, mir* (berühmt, gross, Herr): *Marbod*, *Waldemar* a *Mérwald*, *Titmar*, *Volkmar*, *Vitimar*, *Siegmar*, *Siegmeier*. Wiz Abhandlung über *mar*.
- Mund, mundus* (srow. řecké *Kosmos*, lat. *mundus*, slaw. *mir*). *Adelmund* (*Slawomir*), *Arimund*, *Bohemund*, *Borismund*, *Edmund*, *Egmont*, *Florimund*, (*Florimond*), *Friedmund*, *Frohmund*, *Gundemund*, *Gunimund*, *Gutmund*, *Poldmund*, *Rosamund*, *Treumund* a t. d.
- Preiss*: *Gottpreiss*, *Christianspreiss*.
- Rein, ren* (čist, čest): *Reiner*, *Reinhard*, *Reingard*, *Renard*, *Reinhold* (*Rinaldo*), *Reinmar*, *Reinmund*.
- Teut, Deut, Diet, Theod* (srow. řecké *tr*, lat. *titulus*) *Dietmar*, *Titmar*, *Dietrich*, *Detlev*, *Theudebald*, *Teudebert*, *Teudelinde*.
- Volk* (srow. *pluk*): *Volkhard*, *Volkman*, *Volkmar* (*Swatopluk*).
- Wal, bal, wil, bil, wol*; *Walfried*, *Balafried*, *Wilfried*, *Wolffried*, *Walamir*, *Walarich*, *Walaswinde*, *Walbert*, *Wilbert*, *Wilhelm*, *Willibald*, *Bilibald*, *Willebrand*, *Wohlgast*.
- Wald, bald, bold, pold, volt* (sr. slaw. *wlad, wolod*, lat. *valid*): *Waldek*, *Volta*, *Walter*, *Voltaire*, *Gualter*, *Baldo*, *Waldemar*, *Britwald*, *Bernwald*, *Oswald*, *Haubold*. Sem patřj i něm. *Wald*, slaw. *Wladst* (wlast), slaw. *lad*, něm. s rhines. *Land*. „Ubi nunc *Land* est, antea *Wald* fuit.“ *Merian*.
- Win, wen, wun, wind, winde, wende, swinde, sinde* (srow. řecké *avn*, henet, lat. *venustus*, slaw. *un, uny*), *Wenemar*, *Winfried*, *Wunefried*, *Winibert* a *Bertwin*, *Wunibald* a *Baldwin*, *Hartwin*, *Bernwin*, *Malwine* (*Ossian*), *Walaswinde*, *Kloteswinde* (*Klotesinde*), *Amalawinde*, *Swanhilde*.
- Anglické**: *worth* (= *Werth*, *Preiss*, *Vorzug*, *Ruhm*): *Worthley*, *Edgeworth*, *Hawkesworth*, *Houldsworth*, *Kenilworth*, *Wentworth*, *Wordsworth*.

Sem přidáváme geště i následující gména, králů Gotských: *Walamer*, *Witimer*, *Dietmar*, *Theodemundus*, *Theudus*, *Totilas*; Ostrogotských: *Agesilau*, *Theodemir*, *Walemir*; Wisigotských: *Tendigislaus* (Teutoslaw?); Wandalských: *Godigisclus*, *Honorius*, *Gelimer*; Herulských: *Odoacer* (sr. *Otochar*); Longobartských: *Aristulphus*, *Aripertus*, *Iunipertus*, *Raimbertus*, *Klephes*; Danských: *Fridleuus*, *Hacletus*, *Lotherus*, *Wickletus* (Wogslaw); Švedských: *Atisus*, *Waldemar*; Frankowských: *Clodio* (Chludion), *Chlodebald*, *Chlodomer*, *Charibert*, *Pipin*, *Wandegisilus* (Abbas, 628), *Clodulphus* (Episc.) a t. d. *Wiz Saxo Gr. Krantius*, *Stritter* a jiné.

§. 16. *Gména národů a měst z těchto vyložených osobnjch, cuzofečných gmén zniklá, a gménu Slaw obdobná.*

1. *Národů*: *Bruttii* (populus in Italia), *Britti*, *Brittiani*, *Borutti*, *Beyreuth*, *Borussi*, *Prussi*, *Rutuli* (populus in Ital., srow. lat. rutilo = stkwjm se), *Ruticli* (Ptolem.), *Russi*, *Ruteni*; *Celsitani* (populus Sardiniae); *Klitae* (populus Ciliciae in Asia minore); *Armalausi* (cf. Wogslaw, Branislaw; populus ad Danubium in Tab. Peuting.); *Doxani* (gméno slawského kmene a řeky mezi mořem Baltickým a Odrau, kteréžto gméno gest nepochybně řecké přeloženj našeho Slaw, *doxa* zagisté sláwu znamená. Že Slawové nad Baltem s Řeky smíšeni žili, toho důkazem gsau mezi jinými i tamějšj od *Masche* nalezenj slawsko-řečtj bůžkové a modly). Snad i gméno *Dáků* sem patří, srow. *decus*, *doxa*, *dičiti*.

2.) *Mest a mjst*: *Amiclae* (Mstislawice), *Cleopatra* (m. Egypt., srow. naše Wlastislaw), *Herculanum* (m. w Ital. láwau zasypané, rovné našemu Jaroslawl, Jaroslawice), *Heraklea* (m. w Řecku), *Heraklea* (m. Egypt.), *Heraclea* (m. Sicil.), *Heracleopolis* (tři města), *Heracleotes* (m. Cic. Tus. L. 2), *Dioclia*, *Diocleŕia* (w Dalmat., srow. naše Bohuslawice); *Timachus* (potok mezi Serbskem a Bosnau, nynj Timok). — Latinské: *Laus Pompeja* (m. in Gallia, Flor. II. 3. Liv. 5. 34., srow. naše Jekaterinoslaw), *Laus* (m. Ital.), *Laus* (potok Ital.), *Laus* (sinus maris, Ital.), *Lucania* (krag Ital. a luce).

Německé: *Löbau, Löben, Löbnitz, Lobendau, Lobenstein, Lobenhausen, Lobsdorf, Lobstadt, Ehrenstein, Ehrenfriedensdorf, Ehrenburg, Ehrenfeld, Ehrwald* a t. d. — Odtudto tedy widno, že gméno *Slaw* nikde nestogj samotné, ale i na poli *osobných*, i na poli *mjstných* i na poli *národných* gmén člowěčenstwa, všudy má swoge podaby a obdoby.

§. 17. *Srownáwanj gména Slaw s domácjmi slawskými, tentýž anebo podobný smysl magjcmi gmény.*

čast, čest, cti: *Časta, Česta, Častek, Cstjk, Časton, Častata, Cstata, Častawa, Cstawa, Častal, Častibor, Ctibor, Ctitoh, Čestmir, Ctimir, Čmj, Častislaw, Časlaw, Častowog, Ctirad, Ctimil; Bolečest, Pribyčest, Wšečest, Ubyčest, Necta, Nectom* (tak, gako *krom, widom, swědom* od *krýti, widěti*). *Wiz Dobrow. Gesch. d. böhm. Spr. str. 92 — 102.* Sem se zdá patřiti i Sarmatský čili Venedský, od Ptolemäa III. 5. zmjňený kmen *Cestoboci*, gehož gméno powstalo z osobného *Čestobož, Častobož, Ctiboh*, (sr. *Chwalibož, Modlibož*). To *ž* na konci znělo gako *k*, *Cestobok*, odtud in plurali *Cestoboci*, literu pak *č* Řeci, Řjmané ba i sami Sláwowé (*Ctiboh*) na *c* změňowali. — Máme i kmen *Božomilů, Boždanů* a *g*.

Chwal: *Chwal* (*Dobrow. Gesch. str. 92*), *Chwal* (*Žižka*), *Chwalec, Chwalak, Chwalena, Chwalata, Chwaliboh, Dobrochwal* (sr. *Dobroslaw*).

Chwast: „*Hrabě Ossoliński, w poznamenánjch ke Kadlubkowi, wydaný od Lindeho, Warš. 1822. str. 234* prawj o polském knjžeti *Popielowi* takto: „*Andere nennen ihn Ch w o s t e k.*“ Gméno *Chwostek* pochodj od *chwastati* se, polsky *chwostać się* t. g. *chwaliti se, chlubiti se*; — *Voltiggi str. 90.* ma *hwastattise*, při němž stogj italské přeloženj *pompeggiare*; latinsky *pompam facere, iactare se*. Tu widno, že *Popel, Pompilius* a *Chwastek* gedno gest, co do smyslu. *Čast,*

čest, čist, chyst, chystati, chwast, chwastati geden kořen magj. *Chystati, prichystati* znamená *čistiti, připrawiti, ozdobiti*. *Čast, ctjti* tak se má ku *chwasta, chwastati, gako slaw, slawiti* ku *chwda, chwáliti*.

dika (serb. gloria), *Dikla, Dikosawa* (cf. Vuk Lex.), *Děka* (Čech r. 1088).

grd, hrd; Grdoň, Hrdoš, Hrdobor, Sobehrd, Wšehrd. kal, (kalý, kalebný t. g. krásný, řecky καλος); Klen (syn Čechův sr. Kleon), *klimba, Klimbogna, Kolostug, Kolowrat* (sr. Klebert, opačně Wratislaw, Bertislaw), *Klonimir* (srow. Klonmar) a t. d.

kaz, Kazi, Kazimir, Kazan (kragina): od kořene *kaz, kazati, ukázati se, ukazowati se, scheinen, ukaz* (phoenomenon), *okazalý* (splendidus), *okazalost* (Pracht), potom we mrawnjm smyslu *kazati* (splendere, dominari, imperare), *rozkázati, rozkaz, kazár* (dominus, *kazár* tak se má ku *rozkaz, gako kněz* ku *zákon*). S našjm *kazár* srow. gr. *kaisar*, lat. *caesar*. Zchaternělý význam slova *kaz* gest *kaziti, violentare, destruere, kažn, kážeň* (poena, tantum *potentes* puniunt.)

lut, lit, lid; (sr. clyt, clut), Lut, Lutek, Lutoš, Litobrat, Lutobor, Lutomir, Lutomysl (srow. Clemens), *Litoslaw, Strelut* (Strežilut?), *Zbilut, Ludmila*.

pap, pop (srow. *pompa*): *Pop, Popel, Popow, Popowič, Popowský, Papánek, Papke* (Pomořan učený), *Popce* (Dobrow. Gesch.), *Podpope* (Diplom Staro-Boles.). *Popel* tak powstalo od *pop, gako Lubel od Lub*. S těmito gmény se srownawagj: *kněz, knjže, Kniážnin, Kniaziewicz, Knězowský*.

swit, swět, swat, wjt: Switak, Swecek, Swecena, Swět-lijk, Swětlana, Swětkowič, Swěticki, Swietlowský, Swetoslaw aneb *Swatoslaw, Swaton, Swatawa, Swatohna, Swiatoša, Swiatko; Wjtek, Wjtko* (u Nest. *Wiatko, Wiatici*), *Wjtoslaw, Wjtěz, Witas*. Srow. s těmito i gména od *sijati, sinauti* k. p. w českých Diplomech: *Sjna, Sinaz, Sinogor*. U

Kroat. znamená *swet* die Welt, *swit* der Putz, tak gako *mundus*, *κοσμος*.

wlad, *wlast*: *Wlad* (knjže Bulg.), *Wlad*, *Wolod* (rus.), *Wolodša* (rus. 1181), *Wládař* *Wolodar* (rus. 1065), *Wládyka*, *Wlastelin*, *Wsěwlad*, *Wladimir*, *Wlastislaw*. Odtud gméno kraginy *Wladawa* aneb *Wladany* (pokaženě Moldawa, Multany); gméno národu aneb kmenu: *Wladawi*, t. g. lidé, potomci *Wlawowi*, (pokaženě *Weletawi*, *Weletabi*), gméno řek: *Wladawa* (pokaženě *Wltawa*, *Moldau*, *Fulda*) a t. d.
zor, *zar*: *Zora*, *Zorka*, *Zorena*, *Zorawa*, *Zorek*, *Zorič*, *Zarský*, *Zarinský*, *Zrin*, *Zrinský*, ku kterýmž přideg i *Giskra*, *Žizka* (od žhu), *Ogninski*, *Horimir*, *Sestrogor* a t. d.

Poznam. S těmito se srownawagj i osobno-národnj gména: *Srb*, *Chrb*, *Chrabr*; *Un*, *Wen*, *Pan*; *Těch*, *Bol*, *Boliak*, *Polák*, o nichž obšjrněgi na swém mjstě gednáno bude.

§. 18. *Mezi národnjm gménem Slawowé a mezi osobnjmi gmény na Slaw, gest podstatnj swazek.*

Že mezi wšeobecným gménem našeho národu *Slaw*, *Slawia*, a mezi těmi tak mnohými na *slaw*, *slawa* se skončugjcjmi aneb začjnagjcjmi gmény gednotliwých osob, knjžat, synů a dcer geho, ne toliko negaký náhodilý *), ale záměrný a podstatný swazek, wniternj pokrewnost a wzágemnost se nalezá, o tom tomu, kdo tagemstwj národnjho žiwota zná, pochybowati nelze. To už *Sarnicki* a *Balbin* dobře zpozorowali, když onen

*) „Man könnte auf den Gedanken kommen, die Uibereinstimmung des Slavischen Namens mit dem Worte *Slawa*, *Ruhm* sey zufällig.“ —prawj Müller in *d. Abhd. v. den Völk. Russ. in Büschings Magazin. A Schlüßer, Nord. Gesch. p. 108.* „Die Völker erhalten Namen zufälliger Weise durch die Nachbarn.“ Gak liché, bezpříkladné to potwrzowánj! Mnohem lépe prawj knjže *Jablonowski in Act. 1772.* „Absque dubio quaeque natio ipsa sibi proprium nomen indidit, nec est suspicandum, eos (Yenedos et Slavos) aliam consuluisse gentem, de nomine sibi imponendo.“

L. 4. 23. takto píše: „*Nomen Wratislavi Bohemiae regis a Slavis est dictum, sicuti et Polonici reges affectabant omnium maxime sic vocari.*“ A Balbin, *D. I. L. 2. C. 23.* „(opinionem a celebritate nominis Slavinos et Slavos esse appellatos) favent nomina Bohemiae Polonisque usitatissima, a Slava sive gloria derivata, ut patet in Wratislaw, Boleslaw etc.“ Totéž twerdj Sal. Semler, *Acta Soc. Jabl. Lip. 1772. p. 58,* negen w národnjm, ale i w zemépisném potahu, řka: „*Slavia comprehendebat longas latasque illas Provincias, quae postea nostrorum Scriptorum usu Bohemia, Polonia etc. dicebantur. Nec de suo repererant illi Francisci Scriptores id nomen Slaus, Slauus: sed saepissime audiendo, tam multa nomina terminari syllabula las, laus, provinciis istis inde nomen repertum atque tam Graecis quam Latinis Scriptoribus usitatum fuit.*“ Tato gména nacházegj se rozšjrena po celém Slawenstwu, w každém stoletj, we všech kraginách a nářečjch, w poledno - východnjm tak, gako w půlnočno-západnjm kmenu, mezi českými, polskými, ruskými, serbskými, chorwatskými, bulgarskými ano i obodritskými a sorabskými panownjky a osobami, a to tak zhušta, gako žádné giné. „*Slaw, Slawa das beliebteste Wort für den zweyten Theil der Zusammensetzung*“ prawj Dobrow. *Gesch. d. b. L. 1818. str. 101.* A K. G. Anton *Ver. ü. die alt. Slaven. S. 131.* „*Vorzüglich lieben die Edlen der slavischen Nation diejenigen Namen, in welchen die Wörter mir, Gast, Slawa vorkommen.*“ Mezi gménem národu a gmény národowců neomylně takowá gest wzágemnost a odwisnost, gako mezi celostj a částkami, mezi všeobecnostj a obzvláštnostmi, mezi tělem a údy, aneb geště bljžegi, gako mezi rodinau a potomky, mezi otcem a syny, mezi gménem Peter a Petrowič, Stanislaw a Stanislawowič, Iwan Iwutow a t. d. Forster, w poznamenánjch ke knize *The Anglo-Saxon Version from the Historian Orosius by Aelfred the great. London 1773* str. 251 praví, že se Aristokratové Sarmatů slawnými gméněwali, když pak obecný lid tyto wytisk-

nul, že sobě sám s řizenjm země i titul přiosobil, čím se gméno *gednoho stawu* na gméno *celého národu* proménilo. I u giných národů příklady podobného swazku nalezáme, kde hned národnj gména od osobnjch, hned osobnj od národnjch wisegj, k. p.

Osoby :	Národ :	Kragina :
<i>Jud, Jehud, Judas, Judita</i>	<i>Judaei, Židé</i>	<i>Judaea.</i>
<i>Graicos (syn Thessalůw)</i>	<i>Graeci</i>	<i>Grascia.</i>
<i>Hyllus, Hellas, Helladius</i>	<i>Heleni</i>	<i>Hellas, Hellados.</i>
<i>Hellanicus, Helena</i>		
<i>Cyrus, Cyrillus, (α κυρος)</i>	<i>Cyreni</i>	<i>Cyrenia.</i>
<i>Gallus, Gallio, Galenus</i>	<i>Galli</i>	<i>Gallia.</i>
<i>Italus (rex Siculor.)</i>	<i>Itali</i>	<i>Italia</i>
<i>Collatinus, Colatinus</i>	<i>Latii, Latini</i>	<i>Latium.</i>
<i>Latinus (rex, socer Aeneae)</i>		
<i>Remus, Romulus, Romanus</i>	<i>Romani, Rumunje, Romanum Imp., Rama, Rumelia.</i>	
<i>Valerius, Valeria</i>	<i>Valerii</i>	<i>Valeria (prov. Pannoniae).</i>
<i>Goth, Gothe, Göthe</i>	<i>Gothi</i>	<i>Gothland, Gotha, knížectwj.</i>
<i>Herman, Germanus, Germain</i>	<i>Germani</i>	<i>Germania.</i>
<i>Teut, Tišmar</i>	<i>Teutsche</i>	<i>Teutschland.</i>
<i>Frank, Franz, François</i>	<i>Franken, Francauzi</i>	<i>Francia, Franconia.</i>
<i>Angel aneb Engel, Angles</i>	<i>Angeln, Engelländer</i>	<i>Anglia.</i>
<i>Angelbrecht, Engelhard</i>		
<i>Sachs, Sachsus, Saxus</i>	<i>Sachsen</i>	<i>Saxonia.</i>
<i>Hans Sachs, Saxo Grammat.</i>	<i>Schwaben</i>	<i>Schwabenland.</i>
<i>Schwab, Svevus, Svevezelius</i>		
<i>SLAW, Boleslaw, Slawomir</i>	<i>SLAVI</i>	<i>SLAVIA, SLAVONIA.</i>

§. 19. Časté užjwánj a zwláštňj oblibowánj wýrazu *slaw*, *slawný*, *slawiti*, a *geho rozličné wýznamy u Slawů.*

Tak hluboko a široko do slawského národnjho žiwota sahá toto slovo, že ne gen na žiwé, ale i na bezdušné věci, stromy, hrady, města, řeky, gezera, studnice, raucho, nástroge, pjsně a zpěwy, nowiny, titule a hodnosti, swátky a pamatné dny wzťahowáno bylo a býwá, tak že toto slovo *miláčkem* našeho národu slauti může. Wšecko, co milé, krásné, wýtečné, weliké, znamenité, swaté, sluge tu *slawným*. k. p.

w Rpsu. Libušin saud: slawný sněm, slawná kněžno.
w Drewnych Ruskych stichotworeniach w Moskwě 1804.
 str. 1. *slawnago goroda, slawna gostja*, str. 46.
slawnowa sudarja, str. 74. *slawnago Rostowa, slaw-*

nago kniaza, a tak we všech těchto starobylých zpě-
wých, že snad není pjsně mezi nimi, kdeby se toto
slovo několikrát nenalezalo.

w obecném životě: slawné panstwo, město; slawná obec,
wrchnost, stolice, rada královská; slawné wjtěz-
stw, slawné králowstw, slawnj předkowé; nebe,
moře na pohled slawné. W Slowari Akad. Ros.
slawny žiwopisec, bajatel, moreplawatel, slawne
dilo, trudy, podwiği. U Čechů slowutný pane,
Waše Slowutnost. Brkoslaw pták, u Palkow. od
slawných; krásných brků a per. Že pak zpěwnj
Slawowé nayzpěwnějšjho ptačka Slawjka, tak
řečeně zaswého bratra držeti, a geg gměnem swého
národu gmenowati budau, to bylo k očekáwanj.

w cjrkwijnj životě a w biblické řeči: prawoslawna
cerkow, prawoslawje cerkwi wostočnoj, Slownik,
(způsob zpěwů), Slawilščik; slawoslowiř, piesno-
slawiř, Slawoslowje, Slawoljubje, (Slowar Ak.).
Slawné Evangelium (1 Tim. 1. 11.), slawný cedr (Ez.
27. 23.), slawný kmen (Ez. 17. 8), slawný hlas
(Sir. 17. 14), slawné raucho (Sir. 6. 30), slawný
užitek (Maudr. 3. 15.), slawný skutek (Luc. 13.
17), slowutné město (Germ. 49. 25.), slowutnj
muži (4 Mogž. 16. 2), blahoslawentswj, blahosla-
witi, oslawowati, slawnost wánočnj, welikonoč-
nj. Ba i sama sláwa o rozličných wěcech, užj-
wána býwá, sláwa chrámu, sláwa gměna, sláwa
slunce, hwězd; sláwa tolik, co wěčný žiwot, co
modlitba (Wuk. Slownj), co radost, co památka
a swátek. Wiz Srbske pjesme Kn. II. str. 234.

„Slawu slawi Kralewiču Marko
Slawu slawi swetoga Dordija.“

W Mythologii slawské znamená Slawina bohy-
ni, latinsky Juno gmenowanau. Wiz Slawonische Gram.
v. Mar. Landspvich, Ofen 1795. str. 51.

I u cizinců, we středowěké Latince znamenalo Sla-
win ... *nia dluhé Staroslawům obyčejné rau-*

cho. U *Mauricia a Lwa* σκλαβινια, σκλαβινισκιον gest způsob šjpu aneb střel, kterých Slawové ve wognách užjwali, odkud snad pro podobnost powstalo srbské slawina der Zapfen, Epistomium. U *Wlachů a Dubrowničanů* značilo Slavin hodnost a úřad; wiz *Vocabulario Italiano-Latino, Venezia, 1786. Tom. I. „Schiavino, nome di dignità e magistrato.“* Tjmh způsobem i u *Helenů*, gmenowitě w Athenách, znamenalo *Helicaea* saud, úřad, *Heliastae* saudcowé. *Thunmann* píše, *Unters. d. nörd. V. Berlin 1772. str. 281. „Die neuern Griechen haben ein eigenes Wort Σδλαβοσαι ausfindig gemacht, welches die Ausartung der Völker, die unter slawischer Herrschaft auch slawische Sprache und Sitten annahmen, sehr naiv bezeichnete.“*

Žadný národ se tak wraucně do tohoto slova a významu nezamilowal, w žádném giném nenj ono tak domácj a důwěrné, tak od knjžete až ku pastýřským chalupám rozlité, tak s národnjm žiwotem propletené a s njm spolu srstlé; w žádné giné řeči nenj užjwánj geho tak rozšjřené a zewšedněné, tak často a mnohostranné, s takowau národnj ljbstj, o tak mnohých wěcech a předmětech, a při tom tak wolně a ohebně, bez násilj, potřebowáno. A to potřebowáno z lásky, ne snad z nauze a nedostatku giných výrazů, nebo Slawská řeč má i giná mnohá, tento aneb gemu podobný smysl magicj, slova, k. p. *chwalitebný, powěstný, zwelebený, welebný, rozhlášený, chýrný, ctný, čestný, poctiwý, wzácný, hodný, znamenitý, šlechtný, usšlechtilý, wýtečný, wýborný, spanilý, důstogný, wznešený, wážný, statečný, čacký, zmužilý, urozený, šetrný, hrdý, nádherný, hrdinský, udatný, rekowský, chrabrý, silný, okazalý, aneb ukazalý* a t. d. Gak směšně a nemotorně by to wypadlo, kdyby někdo w latinském, německém aneb giném gazyku *gloriosus* aneb *löblich* we všech oněch wýše dotčených příkladech swětského aneb cjrkewnjho žiwota užjwati chtěl, kde se wšak we slawském wšeccko tak přirozené, nenucené, krásné a wěcem přiměřené býti zdá, nepochybně proto, že tu samochtě z *ducha řeči* a ze hlubo-

kosti národnjho žiwota vyplýwá. Pěkně o tom píše slavná Ruská cjsařowna *Katharina II. w 1. D. Bibliothek der Grossfürsten Alexander und Constantin, oder Aufsätze betreffend die Rus. Gesch. Berlin u. Stettin 1785.* „*Alle slawischen Stämme hatten den Gebrauch, ihre männlichen und weiblichen Namen aus ihrer eigenen Sprache zu entlehnen. Man bemerkt, dass die slawischen Völker gerne überall das Wort „Slawa“ anzubringen gesucht haben. Die Namen der Fürsten und Anführer waren damit zusammengesetzt, z. B. Swetoslaw, Jaroslaw, Wenceslaw, Witslaw, Slawomir, Předslawa, Wozmislawa, Budislawa, Podražislawa, Zbyslawa, Wratislawa, u. s. w. Selbst in Volksliedern besteht der Chor, oder der Zwischengesang, von jeher bis jetzt aus dem Worte Slawa.*“— Podáváme zde příklad takowého zpěwu z *Eroty ruské w Petrowě 1792. Kniha V. číslo 201.* z tak řečených swjatošnych, podbljudnych pjsnj :

„*Slawa Bogu na nebě: Slawa *)!*
Slawa našej Gosudaryně na sej zemlě: Slawa!
Čtoby našej Gosudaryně ne starětsja: Slawa!
Jeja cwtěnomu plaťju ne nosiřtsja: Slawa!
Jeja dobrým konjam ne izjezdřtsja: Slawa!
Ješče etu my pěsnju chlěbu-pojem: Slawa!
Ješče chlěbu-pojem, chlěbu čest' vzdajem: Slawa!“

*) Přípěv slawa slědujet v pěni za každym stichom podbljudnych pěsen.“ — Ostatně stjnto přípěwem „slawa“ srowneg židowské „Selah, Halleluja“ w žalmjch a w cirkewnjch křestanských zpěwjch se nalezagjej. Podobně i w *Serbských nar. zpěwjch, k. p. D. I. str. 53.* pod titulem kad se ustaje u slawu :

„*Ko pije wino za slawe božje*
Pomoz mu, Bože, i slawo božja!
A šta je liepie od slawe božje.“

Kopitar Jahrb. d. Lit. 1825. w recensii této pjsně pod hwězdičkau takto prawj: „*Slawa bedeutet Ruhm und auch den Gesundheits- und Ehrentrunk, welcher letztere hier mit gemeint, und eben deshalb unübersetzbar ist.*“ Tuto sláwy ljbst wrišem wyrazil i *Woronicz w Sibylle, w Lwowě 1818. str. 15.* kde o starých Sarmatech takto zpjwá :

„*Tych plemie, przyswoiwszy sławę za rzemiosło,*
Wzięte imie Słowaków (lépe Sławaków) szeroko rozniósło.“

§. 20. *Gmėno Slaw z archäologického ohledu, aneb o Slawině, oděwu Slawinů, Slawů.*

W životě národu wúbec znamenati ten obyčeg, že mnohá wěc, která od některého národu aneb kmenu nalezena, a u něho uzjwána byla, potom, když k giným sausednjm kmenům a národům přešla, gmėno swého národu dostala aneb zaderžela. Takowáto od národů pügčėná gmėna dostali, k. p. tance: *Polonese*, ital. *Polacca*, *Mazurka*, *Ecossoise*, *Hongroise*; z broge: *Damascentka* (Serbs.), *Damaszener Säbel*, *španjelka slow.*, *Spanisches Rohr*, *Sclabinia* neb *Sklaviniskion* (slawinisko) střela slawská, lučičště; nástroge hudebně: *Multanki* (pols.)eine Moldauische Flöte; barwy a látky: *Indich*, srow. *Venetus color*, *Damast*, *Damašek*, *Kazimir*; d obytek: *Valach*, *Arabčjk*, (koně), *Moldawky* (woli), *Mogulice*, *Mongolice* (swině); kow y: *kositer* (serb. cjn, srow. Cluver, Ant. Ger. L. 2 36. Insulae Britannicae vulgo Cassiterides.) a t. d. A z tohoto ohledu geden zwláštnj, posawád málo dbaný, úkaz nacházjme w Archäologii europegské, totiž ten, že ne gen onna známá gmėna rolj „*Windische Beeten*“, a hrobů „*Hünenbette*, *Hunengräber*, *Sorbenhügel*“, ale i mnozj způsobowé oděwu w Europě užjwanj, slawského půwodu gsau, we slawském národu powstali, slawská gmėna měli a djlem až posud magj, k. p. *Slawina*, *Dolman*; *Surowica* (graec. syrma, Schleprock), *Serbula*; *Horwatica*, *Krabatek*, *Grabatia*, *Karpetia*, *Krevet*; *Uša*, *Huně*, *Huňawa*, *Poňawa*, *Poňwa*, *Buniwa*, *Bunda*; *Čechel*, *Čechljk*, *Čechol* a t. d. kterážto wšėcka gmėna znamenagj oděnj u Slawů, u Serbů, u Chrobatů, u Unů čili Wendů, a Čechů obyčėgně a odtud k giným přenešené. Zde gen o rauchu *Slawina* něco přiwedeme, o giných zmjnj se na swém mjestě.

Wiz Glossarium mediae et infimae Graecitatis, auct. Car. Du Fresne Lugd. 1688. T. II. p. 1392. „*Σκλαβίνα*“ *Sclavina*, *vestis longior, sagi. militaris instar*, *Sclavis familiaris: praeterea stragulum, Σιούρα*

ut est in corona pretiosa. Glossae Graecobarb. ἱματιον, φεχην, ἀπευκην, ἡ καρπετια, η σκλαβινα.“

Wiz Glossarium mediae et infimae Latinitatis auct. Car. Du Fresne, Basil. 1762. P. 1. T. 3. pag. 127. „Sclavina, Sclavinia, vestis longior, sagi militaris instar, Sclavis ut videtur familiaris, unde nomen mansit. Ugutio: Amphibalus vestis villosa, sicut est Sclavina. — Joan. de Janua: Armelausa Sclavina. Italis Schiavina. Corona pretiosa, σκλαβινα, stragulum, σισσα. Henricus de Knyghton: Venire videbant virum elegantem cursantem, de una Sclavina alba vestitum. — Hac potissimum utebantur peregrinantes, ut observat Malbramus, Lib. 10 de Morinis, C. 12. quod firmatur ex Chronico Andrensi: pedes incedens in habitu peregrini, qui vulgo dicitur Sclavina. Herbertus de Miraculis L. 1. C. 25. Vidit ipsum instar alicujus Jerosolymitani, palma, pera et baculo insignitum atque Sclavina coopertum. — Caesarius L. 12. Mirac. Cap. 40. Peregrinus quidam de transmarinis veniens partibus Sclaviniam suam pro vino exponens etc. Idem Cap. 42. Peregrinus quidam moriens, Sclaviniam suam Sacerdoti legavit. — Jac. de Varagine, in Chron. Januens. apud Murator. Tom. 9. col. 45. Anno Domini 1622 de mense Augusti venit Januam quidam Teutonicus, nomine Nicolaus in habitu peregrini, quem sequebatur multitudo magna peregrinorum tam magnorum quam parvorum, et omnes habebant Sclavinas crucibus insignitas. — Le Roman d' Aubery, MS.

*Qu'il viegne a moy ausement come espie
S'ait Esclavine et bordon de Surie.*

Le Roman du Renard:

*Un Esclavine i vit renard
Que cil avoit deles son chief.*

Rabbi Kimchius Esclavinam pro veste vili usurpavit. Vide Bernardum Justinian. in Vita S. Laurentii Justiniani C. 5. Vitam S. Andreae Corsini C. 5. Italis Schiavinia est teges, coperta grossa die letto.“

Srow. Dictionair François-Allemand, Joh. Leon. Frisch, herausgegeb. von Mauvillon, Leipz. 1663. p. 855. „Esclavine, olim, ein gewisses langes, rauhes Kleid, dessen Tracht aus Slavonien gekommen ist.“

Srow. Vocabolario Italiano Latino, in 4. Venezia 1786. T. I. p. 416. „Schiavina, veste longa die panno grosso, propriamente da Schiavi, lat. cento, centunculus, se ne fano anche coperte da letto, dette Schiavine.“

Srow. Adelung Wörterb. T. III. S. 1556. „Die Schalaune, ein kurzer Mantel dergleichen z. B. die Schüler auf den Fürstenschulen in Meissen zu tragen pflegen, aus dem Lateinischen Scholana, nemlich Vestis.“ Adelung tu bludné Schalaune od lat. *scholana* odwodj, nebo adjectivum *Scholanus* ani w latinčině w užíwánj, nikdy nebylo. A Schalaunu nosili netoliko žákové a školáci, ale i ginj lidé. *Srow.* Grosses Univ. Lexicon, b. Zedlern, B. 34. p. 819. „Schalaune-amiculum, gehört nach Sachsenrecht zur weiblichen Gerade.“ Band X. p. 1047. „Es sind im Sächsischen Landrecht L. 24. und Weichbilde 23. die zur Gerade (Geräthe) damals gehörigen Stücke deutlich specificirt, vornehmlich des Eheweibes Putz, Zierde und Kleider: als Arm-Bänder, Bade-kappen so die Frauen getragen, Bade-kessel, Schachteln darinnen Bänder und Spitzen, Schalaunen u. s. w.“ Schalaune tož samo gest, co *Slawina Sclavina*. —

Z tohoto všeho widno, že *Slawina* a *Huně* gedno znamenáj, totiž raucho *slawsko-unske*, čili u *Slawů* a *Unů* obyčegné. O *Slawinisce*, grae. *σλαβινισιον*, t. g. slawinské střele čili kuši, wiz *Hoffmani Lexic. Univ. Histor. Basiliae* 1683. pod článkem: „*Sclabinia seu sclabiniscion apud Mauricium et Leonem est jaculum leuius, quo Slavi utebantur.*“

§. 21. Význam a potah slova Sklave (otrok)
ke gměnu Slaw.

Už z §. 14. str. 62. Pozn. 1. dosti widno, že *Něm. Sklave*, *Swed. Slaf*, *Ital. Schiavo*, *Franc. Esclave*,

Wallach. Sklabu, nepowstalo, gak se někteřj domnj-wagj, u Němců: od podmaněných tam *Slawů*, ani latinské *servus* od podmaněných *Srbů*. Oboge gsau stará europegsko-asiatická slowa, aniž půwodně *potupný* smysel měli, nýbrž značili *úřad*, *hodnost*, *panstwj*, w rozličných stupnjch. Nižšj panstwj ale gest naproti wyššjmu weždy služebnictwj. Nižšj pán gest wyššjho poddaným a sluhem, odtud ony dwogsmyslňj, i panstwj i službu spolu znamenagjcj, výrazowé: *Minister*, *Vasall*, *Comes*, *Mar*, *Schalk*, *Chal*, *Thiun*, *Knecht*, a t. d. Německé slowo *Knecht*, půwodně znamenalo *Knjže*, *králowský uřednjč*, wiz *Glossar. Monsel.* 413. Europegský výraz *Sclava*, pošel už w dawných časjch z toho kořene, ze kterého i řecké *Hel-ot*, něm. *Schal-k*, franc. *Chal* (*Marchall*, *Senechall*), ital. *scalco*, slaw. *slug*, *chlap*, *slab*, *slabý*. Téměř u všech národů podobné příklady nalezáme, kde gméno bud' zchaternělo, bud' odporný smysel dostalo. A to se stalo hned na cestě towaryského žiwota postawowanjm a podzřizowanjm stawů a úřadů proti sobě; hned přirozeným samé věci způsobem. Tak k. p. gména, od tělesné sily a vlády pošlá, museli se přirozeně na *dwě* stránky rozděliti, totiž na *dobré* chwalitebné wynakládánj sily, gako *Ram*, *Rom*, *Robust*, *Rumor*, *Ruhm*, *Tit*, *Tot*, *Bert*, a na *zlé* ukrutné wynakládánj sily, gako *Rab*, *Räuber*, *Tat*, *Bardus* a t. d. Wjce příkladů wěc lépe obgasnj:

Dobrý, chwalný význam

Zlý, zchaternělý význam:

Hellas, Hellen. { *Helotae* (mancipia graecor.), srow. slaw. *holota*, *holomek*, *hluza*, *luza*, *hluk*, *kluk*, *klukowina*.

Kleos, Klyt,
Lut ljtý (ljtost, clementia) { *Laos, Laici*, slaw. *lid*, *čeled*, něm. *Leut*, altdentsch *hleod*.
Ljtý (ukrutný).

Clotar, Lotar,
Colatinus, Latinus. { *latro, lotr, Luder, lüderlich.* „Mer-
cenarii milites olim a Latinis dicti fue-
rant *latrones*.“ Pasor. Lex. p. 435.

Tel, Del, Delos, Del-
vin, Delphin, Deli
(*tux* c. wogák). { *δῆλος* (graec. *servus, Minister*). *dělnjk*,
dělali (sr. *rob, robiti*).

- Hun, kun, König, kněz.* } *Knecht, knappe, knave (ang. fur, latro);*
graec. dia-konos servus.
- Man, German, Ale-* } *mancipium, minister, man (slav. otrok)*
man, Manlius, mun- } *mahas; mania (diwokost), immanis,*
duš. } *manubiae, mancus (beraubt, verstüm-*
mel), mendicus; Gemeinde, gemein, pol.
gmin, slav. knjn.
- Rama, Rum, Rom,* } *rob, rab (otrok), rabil (krain. • kat):*
Rob; } *Räuber; rabidus, rabies.*
- Chraber, Hrabě, Graf.* } *Grobian, hrubian; chrom, ochromiti;*
robošt (rus. Feigheit).
- Dom, Domitius, Do-* } *δημος (populus, turba); tma (slav. pluk,*
mitianus, Dominus, } *množstwji lidu),*
Dominicus, Domitor } *domus (čeled), domestique; damna-*
(sr. δημος a τιμη). } *tus, condemnatus (srov. Kas, ká-*
zeň).
- Graecus, Gracchus,* } *Räcke, Recke, Racker (něm. násilnjik,*
Krak; } *ukrutnjik).*
- Krat, Autokrator,* } *krut, krutý, ukrutný; crudus, crudelis,*
Aristokrat; } *kradu (násilně беру).*
- Κυριος, Cyrus, Car,* } *Kerl; Karzel (pol.); Karljik (boh.*
Kar, Oskar; } *Zwerg); kar (graec. servus, apud Tho-*
Kyrill, Karl, Karol, } *mam Magistrum).*
král, Krak, Krok.
- Tit, Teut, Tot, Dad.* } *Tat, (slav. zbojnjk, zloděg), Tod, Töd-*
ter, tundo, tudo occido, (sr. mar a
marš, Mord); Deut, Diet, Diuda (něm.
Lid, populus, srow. Ulphilas, Adel-
ung, Dolz.).
- Kat, Chat, Quad,* } *Katona (chorw. a mad. wogdk), kat,*
Chatti, Quadi; } *katan, katowati. Chatra (d. Pöbel).*
- Katwald, Katharina,* } *Katančič.*
- Bar, (t. král) Bavar,* } *Barbar, fur, ferus, Fera (zwär), Fu-*
War, Wagir, Baro. } *ria; birič, sbir, bořiti, bauřiti, buřič,*
sbor (srow. pluk).
- Brut, Brit, Bert,* } *Brutus, a, um, Brutum animal; britký*
Brutii, Brittani; } *(slav. ostrý, ukrutný): praedo, pi-*
rata.
- Ruttii, Russi, Rutuli,* } *Rota (sr. pluk, turma), ratag, ratar (rol-*
Rutheni, Ritter, rat } *njk, sedlák); roden, ausrotten.*
(slav. bellum)ratnjik
(rus. bellator).

- Frank, Franz.* { *Frant*, (česky, pols., rus. *Spitzbub, Be-trüger*).
- Pop, Pomp.* { *Populus, Pöbel; pumilio*, (Zwerg).
- Nemes (mad.), Nē-mec, Nephil, Nobilis.* { *Nemset* (mad. *populus*), *nabal* (hebr. blázen, zločinec), *nebulo* (lat.), *nem nēm* (t. dumm, stumm), *nehmen* (t. rauben).
- Wlad, Wládyka, Va-lidus, Gewalt.* { *Wild*, ein *Wilder, blud, blázen, blaud, mlad, mladý, mledan* (illyr. mdlý), *malatný* (srow. *valetudo bona et mala, valetudinarius*), *mládenec* (u Slo-wáků = sluha).
- Wlach, Pulcher, Bo-liach, Polach, Lech, Šlechta, šlechtný; Ge-schlecht, schlecht (gut)* { *Volk, vulgus, pluk; Walach* (slow. pastýř owec), *Phallach* (arab. rusticus); *mlah, mlahav* (illyr. schwach); *fala, lich. Schlecht; schlechter Mensch.*
- Mar, mir, mer.* { *der Mahr, Mayer, Magernjč* (pastýř kraw.), *Mörder, Mars, Mors, der Mohr, Maurus* (otrok), *marha* (ho-wado), *mori o* (blázen, srow. d. Thor).
- Dacus, Dag, dika; diw, diwný.* { *Dacus, aneb Davus* (graec. et lat. ser-vus. Strab. 7); *Dikla, Dekla* (slav. u Voltig. Magd. Dienerin), *děwa, djwka; diwý, diwok; thegs, the-gen, thigwa, thjw* (teuton. servus). Gako se má *Davus, děwa, thiw* ku *Dag, Dačus, Dekla*, tak se má *Slav* ku *Slug, Schalk a Serb, Serv* ku *Serg, Srig, Scherge*. U Greků ge *Davus* a *Dacus* tak gednostegně, gako u Slávů *diwý* a *diký* (ferus, násilný).
- Un, junak, pan.* { *Hunek* (sprosták, sedlák, sr. Linde) *Gunia* (černilid) pols., *Inaš* (madar. a slaw. sluha).
- Tar, tor, tur, (hebr. altus, potens).* { *Thor* (germ. srow. *rabidus*); *turma, turba, Truppen, tribus, tribialis* (vel *trivialis, pöbelhaft*), *Trabant, drab, trup, trupstwo.*
- Tyrii, Turek, Trak (Trax), Trupp.* { *Servus*, graec. *σπανωρ; Scheriff* (ang. Barggraf; Landvogt), *Sergeant* (Franc. Feldwebel, eng. Stadtknecht); srow. i *surowec; srah, skrbný*, (servilis, non magnificus, skarby poklady shromaž-dugjcj), *Serbal* (něm. Bauer).
- Serb, Srb, Seraph;* { *rab, rob, grabežnjč, Chrapaun* (rusticus).
- Chrb, Chrah, Chro-brec, Chrabornjč, Cherub;* {

SLAV

chláp (silný muž),
Lopota (vládyka),
člověk (dobrý výz-
 nam).

Sluha, chlap, chłop, klopota, lopota (bjda, otroctví), *člověk, človečenství* (*Leibeigenschaft*), *chlipnost, lup, lup, lúpežník; slabý* (otroctvím síly zba-
 wený, srov. vláda, mlad, míleď, mlý); *Sklav, Schalk, Chal, Sel, Geselas* (teuton. Kriegsdienst, Kriegsgesellen).

Gmēno *Sklave* tedy právě tak slawskému národu ku potupě neslauiž, jako naše *Rab*, aneb něm. *Räuber* — *Rjmanum* a *A-rabum*, aneb jako naše *Tat* — *Teutonum*; *nebulo* — *Němcium*; *Kněcht, Kunicht, Huhek, Inak* — *Kunum, Hunum, Chanum, Unum*; *Frank-Frankium* a *Francauzium*. Že to mám, že gmēna *Deqax-ov, servus* a *Schalk, Schlad* mnohém staršj gsau, nežli podmaněnj Slawů w Němcjch: ba se gmēnem národu slawského počátečně ani w žádném potahu a swazku nebyli, gen w pozdějšjch časech ge nenawist a křiwda německá na náš národ arci slowem i skutkem skrutila.

§ 12. *Etymologičtj, Děgo-a Zeměpisnj důvodlowé, že ze Slaw, Salv, Slavin, Salmat, powstalo Tlab, Talm, Dalmín, Dalmát.*

Kdo to z historis wj, že už Wendowé adriatičtj Slawowé byli; že Hyrík od dáwna sídlem a domowetnj Slawů byl; kdo wj, že litery dásnozubowé *S, T, D* přibuzné a wzágemné gsauce, často se zastupúg (k. p. *δόνν, οδύη* (wúně); *visus - video, risus - rideo*; *sonus - tonus - Donner, sladký - dulcis, sluha - δούλος*); že Řekowé gmēno *Slaw* psali a nepochybně i wyslowowali jako *Tlab, Athlab*, odkudž ku *Talm, Dalm* snadničký přirozený přechod (viz *Kalaidowič, Joh. Exarch. Bořg. p. 98. „ἡ μεγάλη Ἰεσθλαβα - Weliký Periklav“*; a pak *Geörg. Acropolitá p. 21. ap. Stritter, II. p. 109. „δ Ἀθλαβός - loco Sclavus, Slavus - ita et infra scribitur;*“ kdo napodědj wj, že se u samých Slawů gmēno *Srb, Srm* na *Trb, Treb, Trm, Derbl, Drom* přegináčilo: ten sobě to snadno wyswětj, jak se *Slaw, Salv* w latinských ustech na *Dalm, Dalmat* změnilo, obzwlášte gestj zřenj obrátj na to)

že se to gisté gměno w němechých ustech též na podobné tomuto přetvořilo, totiž na *Dalmit*, *Talmit*, *Dalmat* a s rhinesmem *Talmint*, *Dalmint*, *Daleminci* (srow. Slavante), gináče u *Dithm. L. 5.* a w giných starých Diplomech: *Zlomixi Zlomekia*, *Glomozi Lomae*, t. g. *Slowak Slowáci* aneb *Slawek Slawci*. Srow. *Leutsch, Markgraf Gero, Leipz. 1828. p. 12.* Ba někteřj Historici, k. p. *Sigibertus Gemblacensis*, *Conradus Ursbergensis*, *Crancius* a ginj, wýslovně *Dalemince* od *Dalmatů* odwozuj, a ge za gedno magj. I *Balbin Misc. L. II, C. 16.* prawj: „*Ex Dalmatia Dalemintiae nomen verisimiliter profluxit.*“ *Starý geogr. Rukopis, we Mnichowské knihovně nazjwa ge „Talaminci.*“ Srow. *Leon Chalcocondyl. de rebus Turcic. L. 3. p. 238.* „*Sarmatarum lingua similis est Illyriorum Jonicum ad Venetos usque accolentium, utri autem horum vetustatis praerogativa gaudeant, et utri alterorum regionem teneant: an videlicet Illyrioi in istam Europae partem recedentes Poloniam et Sarmatiam incoluerint; aut an Sarmatae ad haec Istri loca adeuntes Mysiam et Triballorum Illyricorumque regionem, quaversus Jonium patet usque ad Venetos, inhabitaverint, neque quemquam audivi veterum commemorantem, nec ipse possum ea quam verissime explicare.*“ Srow. *Dolci, de Illyr. linguae vetustate, Venet. 1754. p. 26. 27.* „*Utinam nunc Graeci nunc Latini Scriptores urbium, oppidorum et Dalmaticarum insularum nomina vitata minus, minusque corrupta literis tradidissent.*“ *Haud equidem, Dagorzi in Daorisios, Diklici in Diocleatas, Derasciani in Deretinos, Siekoczi in Siculotas, Grabliani in Grabeos, Pilciani in Pilarios, Mlet in Miletam, Rassegnani in Rizzonitas, Ozzignani in Olkiniatas et forsam Perasetani in Pirustas, Corita in Curitam, Illyricis prorsus interemptis vocibus, abiisset. — Vardeos quoque, quos Plinius L. 3. C. 22. populos Italicae dicit, Strabo vocat Ardicos; gaudeo tamen ab ipso adnotari, eos ab antiquis fuisse Veralios (vide Illyricam s. Slavicam vocem vark, wřely, quae ardorem animique strenuitatem exprimit) vocitatos. Tandem Appianus de Bello Illyrico ita claris*

verbis Salonam Slanum et Tarpagum Terpum dicit, ut oporteat caecutire in meridiem, ne utriusque vocis primigeniam originem prorsus fuisse Illyricam (Slavam) asseramus. — Quodsi adhuc quispiam in epocham (immigrationis Slavorum in Illyricum) anni 600 a Tubrone constitutam jurat pertinaciter; sciat velim ad a. 500. Imperatori Justiniano Illyricum (Slavum) Uprawda nomen fuisse, ut ex Bulgarorum Archivis Jacobus de Luccaris refert, atque hinc per se inferat, Slavonicae linguae semina fuisse in Illyrico a Slavenis inventa.“ Ad. Fr. Kollarii Amoenit. Vol. 1. p. 76. „Dixi superius, Serbios ab Septentrionali Danubii ripa in meridionalem, sive Graecorum solum, commigrasse; existimo enim, illa Leonis sapientis, Constantinopoli scribentis, verba: *αἰῶν τὸ δαυσις, ultra Danubium, aliter recte intelligi non posse; cum autem idem Leo transdanubianas partes omnes propriam Slavorum regionem, propriamque terram appellet, et Graecos et sui et nostri temporis consuetudine constanter Romanos nominet; veram erroris eorum originem retexisse mihi videar, quae Slavicos populos saeculo primo VI. in Romanas provincias immigrasse commenti sunt. Immigrarunt quidem tum Slavi in provincias, sed in provincias Novae, non Veteris Romae; quam etiam ob rem inter doctos homines nunc jam belle convenit, Slavicos populos jam pridem ante et Dalmatiam et Pannonias obtinuisse, et fortasse cum ipsis veteribus Romanis pro Pannoniarum libertate dimicasse.*“ Srow. Voltiggi; Ricoslownik; Wien. nae 1805. Praef. lat. p. 4. „Cum jam Illyricum innumeris incolis (Slavis) alendis haud sufficeret, pars eorum magis pauper emissa ultra Carpatos transit montes, atque in solitariis incultisque terris consedit. Auctae per Saecula generationes, sese effuderunt usque aquilonem novamque zemljam. Cum propter maria ulterius dilatari haud possent, — disseminatis quaque versum populis ac lingua eadem retenta, meridiem versus retrogrediebantur, donec tandem, — cum veteri stemmate, scilicet Illyrico, sese rursus tardissimi nepotes conjunxerunt. — I Nestor wywodj Slawy z Illy-“

riku. — *Surowieckiego Sledz. Pocz. str. 180. 181.* „Czwarty národ Wenetów już za Herodota od niepamęt-nych czasów zamieszkiwał nad Adriatykem. Do jego rodu należeli medzy innemi, *Noriki, Zalaszy, Wenny, Windeliki, Istrianie, Daulenci, Dalmaty, Illirjanie.* Ich język zdaniem Pliniusza trudny był do wymawiania Rzymianom. W téy szczupléy liczbie ich wyrazów i nazwisk, które nas doszły, pomimo zwyczajnych przekształceń, widać powiększý części właściwy tok i znaczenie Słowiańskie. Ich miasta, *Belazora, Slana, Korinnum, Kurkum, Olchinium, Lesinum, Pola, Ravenna, Jadera, Bregentium*; powiaty czyli osady *Wenów, Windelików, Dalmatów, Daulenców, Ozeriatów, Istriów (Ostrów), Latowitów, Warcianów, Likawców, Medwaków, Stupitów, Salasów, Karniów, Goritów, Sewaldów, Norików*; rzeki *Sawa, Drawa, Timawa, Narona Lech, Isara, Plawia*; góry dzielące Dalmatów od Pannonów *Bebion, Horion* i t. d. każdy Słowianin bez namysłu poczyta za wyrazy lub przetwory swego języka, i po większý części wywiedzie ich źródła i znaczenia.“ K tómu se může geště přidati i *Liburnia* (sr. *Lubor*), *Quastus* (potok, sr. *kwět*), *Strido Stridon*, (město, kde Hieronym narozen, sr. *středa*), *Salvia* (město, sr. *Slawa*), *Rizin* (město), *Labeates* (osada, sr. *Slawat*), *Butua* neb *Budea* (město), *Skrivium, Ascrivium* (hrad), *Lissus Alesia* (město), *Sarumetes* (popul. in Rhaetia, sr. *Sarmat*). Wiz o tom dále: *Schaffarik* Abkunft d. Slav. p. 159. *Katančić* de Istro in praef. p. 7. „*Eruditi veterem illam paroemiam, sermonem Slawum his in Provinciis (Dalmatia, Illyrico) ante quintum sextumve saeculum non esse auditum, fabulis, e tenebris migrantium tempore medio populorum ortis, accensere velint, gentem Illyricam non ab Caucaso et umbris Gimmeriis, amplius derivaturi, sed suae comperturi dem.*“ *Srow. Kopitar*, Jahrb. d. Lit. B. 42. p. 81. „*Im J. 679 besetzen die Bulgaren Moesien, das sie bereits von sieben Stämmen Slaven bewohnt finden, von deren früherer Ansiedelung aber hier, wie in Pannonien, die Geschichte gänzlich schweigt.*“ *Gebhardi*, Hung. Gesch. III. T.

p. 409. „In der griechischen kaiserlichen Hofsprache hiess ganz Dalmatien Slavina.“ J. Grimm, serb. Gram. p. II. „Die nomina propria, welche sich auf römischen, in Illyrien und Sarmatien gehauenen, Inscriptionen darbiethen, verdienen von einem gelehrten Slavisten kritisch zusammengestellt und bearbeitet zu werden. Möglichkeit, ja Wahrscheinlichkeit, dass jene frühere Illyrier und Sarmaten schon wirkliche Slaven gewesen, leugne ich nicht.“ I samé slovo *Dalma* w latinské a řecké řeči ani kořene nemá, ani významu, a ukazuje že gest cuzé! Naposledy i ta srovnalost zaslauží pozornosti, že gako wedle *Slav* stogj *Sclave*, *Sklaven*, wedle *Srb*, *Servus*, *Служавъ*, tak i wedle *Dalm* stogj *dulevo*, *dulevia*, *dulos* s pochopením *sluhy*, *otroka*: a gako u starých *Sclavina*, *Sclavinia* gméno gistého raucha bylo, právě tak nalezáme i *Tolman*, *Doloman*, tak že *Slavina*, *Schlaune*, *Tolman*, *Doloman* i etymologicky i logicky totožná gsau, a *Doloman* tak powstalo ze *Slawina*, gako *Dalmat* ze *Slaw* (kõncowina at we slowě *Dalmat*, gest forma gentilitia u Latinákũ i u Slawũ obyčegná, srow. Chorwat, Slawata, Hroznata a t. d.). Srow. *Italien. Deutsch. Wörterb. v. Romani*, Nürnberg. 1786. p. 387. „*Dalmatica*, *Priesterrock*, item *der lange Rock*, den die römischen Kaiser bei ihrer Krönung anhaben.“ Srow. *Franz. Deutsch. Wörterb. v. Frisch*. Leipz. 1763. p. 604. „*Dalmatique*, das Kleid, Messgewand, so die Capelläne tragen unter dem weissen: diese Tracht soll aus Dalmatien gekommen seyn.“ Srow. *Steph. Leschka*, *Elench. Voc. Budae* 1825. p. 61. „*Dolmány*, *tunica*, ein kurzes ungarisches Kleidungsstück; pertinet ad voces, quae Gram. Debr. p. 352. incertae ponuntur originis, etiamsi in eadem Gram. p. 334. cum Turcico *Tolman* comparetur, eo non obstante, ego existimo, et *Turcas* suum *Tolman* et *Magyaros* suum *Dolmány* a nationibus Slavicis accepisse.“ *Leška* sám nepráwě toto slovo odwodj od *dol*, *dole*, *dolů* infra a *man*, *mantl*, *mentik*, gakoby prey *vestis inferior*. Přirozeněgšj gest swazek mezi *Slavina* *Slowan*, a *Tolman* *Dolman*.“ O *Dulebjch* wiz *Nestora*, k. X. p. 112. a 121. „*Obri* vo-

jewata na Sloweny i primučiša Dulěby, suščije Sloweny, i nasilje tworjachu ženam Dulěbskym. Aščé pojechati biaše Obrinu, ne dadaše wpriaci ni konja, ni wola; noweliša wpriaci tri, ili četyre, ili piat žen w telěgu, i powesti Obrina, i tako mučacha Dulěby. Str. 121. Dulěbiže žiwiachu po Bugu, gdě nynie žiwut Wolyniane.“ Schlötzer prawj w poznamenánj 31. str. 117. „Diese Dulebier kennt niemand: Nestor erklärt sie aber nicht nur ausdrücklich für Slaven, sondern für russische Slaven, die er an den Bug setzt. Aber sollten die Abaren je in diese Gegenden eingedrungen seyn?“ — Newyšili tito Dulěbowé na Bug a do Ruska z Daľmácie, bywše zde od Abarů tlačeni? dle *Constan. Porph. de Ad. Im. C. 30.* Pozdějšj Serbské a Bosenské *Dbrno*, *Dumno*, mjsto *Dalmin*, *Dalmino*, powstalo už z Latinského, a w *Dumno* tak wynechaly serbské usta kořenowné *bugako* w *Saw*, *Milosaw*, mjsto *Slaw*, *Miloslaw*. — Ostatně i to gest geště otázka nerozhodnutá, či *Dalmat*, *Dalmin* od města *Dalmio*, *Dalmin* (sr. *Slawin*), čili od některého zvláštnjho, w tomto kragi někdy panowawšjho wůdce, neb knjžete, asi *Slaw*, *Slawin*, *Slawata* gmenowaného, čili od samého všeobecného národnjho gména *Slawů*, *Slowanů* powstalo. Srow. *Lucius, De Reg. Dalm. L. I. C. 6. p. 33.* „*Dalmatia ab urbe Dalmio, ut vult Stephanus, a Dalminio, ut Strabo, a Delminio vero, ut Polybius et Appianus, dicta fuit: — et sicut a principio Dalmienses vel Dalmatae pro incolis tantum urbis Dalmis vel Dalminii accipiebantur, ita ante primum Dalmaticum bellum arctos terminos habuisse constat; variis deinde bellorum casibus Dalmatia dilatata, Romanae Monarchiae tempore, usque ad Titium et Drinum flumina, mare, et Pannonas extensa fuit. Dalminio autem primo bello Dalmatico exusto, in locum ejus Salonam successisse constat.*“ Slovo *Talmin*, *Dalmat* od *Slaw*, nenj wětšj zpotwořenost, než *Třem*, *Derv*, *Črem* od *Srb*; *Greb*, *Krob* od *Chrob*; *Wan*, *Ban*, *Panon*, *Wend*, *Wind* od *Un*; *Diech*, *Čech*, *Zach*, *Koch* od *Těch*.

§ 23. Rozličnost psánj gména Slaw u rozličných národů.

Naskytuge se otázka: kdeže nalezáme nayprwnějšj zmjnk u gména *Slaw*, u kterého spisowatele, a we kterém kmenu Slawském? Dřjwe nežbychom na tuto otázku odpověď dali, potřebné se widj poznati ty rozmanité způsoby a proměny, se kterými gméno *Slaw* i w našině i w cuzině wyslowowano a psáno. Přewelikau pak zde nacházjme strakatost, an gméno toto všeliga přetwařowano, zkracowano, prodlužowano a zcizoložowano bylo. Nic méně však i w tomto zdánliwém zmatku panuge gista prawidelnost, duchem každého gazyka a národa upodmjnëná (bedingt), gako to následujcj obrazec, postawu tohoto gména a geho odwoděnců we psánj a wyslowowanj u Řeků, Latináků, Němců, Skandinawů, Francauzů, Wlachů, Maďarů, Tatarů, Arabů a samých Slawů, ukazujcj uć:

Slaw slau selau silau solau ¹⁾ schalau claw tzlaf

zlaf ²⁾ law ³⁾ slew ⁴⁾ sliw ⁵⁾ sleif sljew

sleff ⁶⁾ slawl sawl salw šaw ⁷⁾ sla suła

silas ⁸⁾ slow swow ⁹⁾ slo szló ¹⁰⁾ sl zel ¹¹⁾

Sclaw sclau scla sklav esclav schiav scau ¹²⁾

sčala sclo ¹³⁾ skalau scalc ¹⁴⁾ skliv.

Slab slob lob low slob ¹⁵⁾ (sreb. arb. serb. sarb. sorab

srib srim srib sirm srem srb sarm; chw chrb chrob chorwab carpat)

Sklab seklab siclab sakalib saklab soklob

sokolaw ¹⁶⁾ cloub ¹⁷⁾

Stlab ¹⁸⁾ stla stula; Sthlab asthlab athlab

ustlab thlab ¹⁹⁾ talm dalm stlav (staw) ²⁰⁾

Slag slauga ²¹⁾ sslag klag

Slan solan ²²⁾ salan.

1) Jerosolau rex (t. Jaroslau), Rpis. chrámů, s. Audomara. Schlötz. Nestor III. p. 233. — 2) Bolizlaf Witich. L. II.—3) Prjanolaw Gebhar. IV. p. 15. — 4) Slevénye Otto v. Kirchberg. r. 1378, Gebh. Vorred. XII. — 5) Sliwenstga, Lüneburgštj Wendowé, wiz Dobr. Slovanka 1814 p. 26. 6) Gersleff (t. g. Jaroslau) Münchner Handsch. v. XI. Jahrh. 7) War-

žawa t. Wratislaw, dle Linde, což však nám pochybno. 8) Boesilas t. Wogslaw, Byzantinci, Stritt. mem. 9) Sorabsky. 10) Madarsky. 11) Německy Wencel (Wacław). 12) Jordan, Cod. Ambros. sr. Thunmann. Act. S. Jab. 1774. p. 100. 13) Cimusclo t. Činišlů, Franc. Ann. 14) Scalvus snad Slawko, Saxo Gram. L. 1. p. 25. 15) Burgaleben t. Borislav w Čechách. 16) Šah Nameha neb Firdusi. 17) Cloubochori, Slawochori in Graecia. 18) Nicephorus. 19) Perthlaba (Prelawa), Kalaidowič. 20) *Sclavani*, *Stavani* Ptolem. 21) Primislauga t. Pribylaw. 22) *Selax*, Jaromir w Pomoří. Gebhar. 1. p. 65.

Tu tedy máme asi 70 rozličných, ne snad gen možných, ale skutečných případů a způsobů, dle kterých kořen gména našeho národu *Slaw* psán a wyslowován býval a bývá. Wynechání pak gsau přitom všechny ty přemnohé rozličnosti ve psánj gednoho a téhož gména, k. p. Rostislaw, Rastilaw, Rasticen, Rastidus, Rasticus, Rastiz, Rastir, Rastrix, a u Aventina Rotisolaw, Raschla a t. d. Dle této Tabulky může se tušj každému, od cuzinců zpotvořenému, gménu ne nesnadno na pravý šlak přigiti; může se určit, kam náležej ona, w latinských, obzwaště Fuldanských a Metzských, letopisech w středowěku se namjtagjci gména Cimusclo, Swentislav, Moyslav, Sclamar čili Sclagamar, u Norweských degopisců Burisleif, aneb u nowějšjch Serbů Mirosawljew, u Rusů Buslawjew, Perejaslawl, u Maďarů Császól, László a t. d. A však potřebná gest prozřetelnost při odwozowánj a srownawánj gména Slaw. Proto gména, k. p. Celeadrag, Ceadrag, Keladrag u latinsko-německých, a Celagast u řeckých kronikářů, ačprávě by se i za Slawidrag, Slawihost držeti mohla, předce raději w zawěšenj nechati radjme, anž Celidrah, Celihost, aneb raději Želidruh, Želihost býti mohou, gelikož Řeci a Latinci, neměwše pro naše Ž zvláštnj čteny, takowé skrze C značili. — Ne wsickni národowé, ani všechny ty osoby, gau Slawowé, w gegichž gméně se negakowá podobnost se gménem *Slaw*, aneb s geho zde představenými formami, nalezá: nebo we všech řečech gsau mnohé, sobě wjce méně podobné, powšechně, prastaré zwuky. Mámeli něco za práwě slawské držeti, tedy to se musj ne spauhau toliko Etymologiau, ale s celým žiwotem národu wšestranně srownawati, s geho totiž geographickým bydlenj a položenj, s děginami,

obyčejí, mravy, vlastnostmi, a to ne na gednom mjstě, a w gednom čase, ale powšechně. Co tuto průbu newy-
deržj, přeč snjm, aspoň do řjše pochybnosti. Gména *Got, God, Hod; Ram, Rom, Rab, Rum; Tit, Tot, Teut; Mar, Mir, Mer; Bod; Un, Wend; Bert, Brand; Gall, Hall, Sull* a t. d. gsau ethnologická europegsko-aziatická.

§. 24. *Přjklady zkracowdnj a zdrobňowdnj gmén Slaw.*

Bohuslaw, *Bohuslawek, Bohuslawko, Božko, Božkowic, Bauša, Baužek, Bušek, Buško, Bohuš*, něm. *Bogsch*; *Boleslaw, Bolek, Bolko, Bucek, Bocěk, Bok*; *Branislaw, Branko*; *Jaroslav, Jaroš, Jarek*; *Mečislaw, Meško, Miesko*; *Pribyslaw, Prencel, Frencel*; *Radislaw, Račko, Račkowič*; *Stanislaw, Stančo, Staněk, Stenko, Zdenko, Stano, Staněwič, Zlienek*, něm. *Stenzel*. *Wacław, Waceslaw, Wjačeslaw, Wacek, Wac* (srowneg město *Wacow*), *Wašek, Wašjček, Waša*; *Unislaw, Wnislaw, Wenceslaw, Waněk, Wanko, Wienko, Wanka, Waniček, Wjtoslaw, Weta*; *Wladislaw, Ladislaw, Ladiszló, László, Ladislawek, Lašek, Lacek, Laci, Lacko, Lackowič, Lackowský, Lackoci*; *Wratislaw, Wracek, Wrac*. W některých, obzwláště od cuzozemců porušených, gmenách se gen dvě prwnj kořenowé litery *st* aneb *zt* zachowaly, k. p. *Wenzł* aneb *Wenzel*, w některých gen gedna, totiž samá prwnj *s*, k. p. *Pre-s-burg* (*Preslawburg*), w některých zkrácených wšecky zmizely, k. p. *Wac, Wrac, Bolek*. — A však některá z těchto, od *Altera* (Slaw. Diplom.) a giných, za zdrobněná a zkrácená wydaných, gmén, my za takowá neuznáváme, nýbrž raděgi za půwodně celá, prostá a samostatná, od kořene formowacjmi přidawky utwořená, k. p. *Božek, Božko, Bohuš* (od *Boh*); *Bolek, Bolko* (od *bolij, bolje, lépe*); tak i *Branko, Jaroš, Stano, Stanek, Wanek, Wanko* (*Unek*) a t. d. třebas by se tu i tam *per abusum* aneb omylem mjsto dlauhých *Bohuslaw, Boleslaw, Branislaw, Jaroslav, Stanislaw* w obecné mluvě užjwali.

D J L II.

Č Á S T K A I.

Gméno Slaw w Historii slawské.

A. W ů b e c.

§. 25. *Naystaršj spisowé, we kterých gméno Slaw nalezáme.*

Známo, že mezi cuzinci *Procop* a *Jordan*, onen w V. tento w VI. stoletj žiwšj, nayprwnějšj gsau, kteřj gistau, pochybnosti práznau, zmjnkú o *Slawech* čili *Slawenech* učinili. *Procop* píše okolo r. 494. „*Cuncti Sklavenorum populi eos (Herulos) per fines suos transmiserunt.*“ a opět roku 527. „*Hunni Sklabeni et Antae Sklabenorum accolae.*“ *Jordan* pak prawj: „*Ermannicus in Venetos arma commovit, qui ab una stirpe exorti, tria nunc nomina reddidere, id est, Veneti, Antae, Sclavi.*“ Geště před oběma temito má *Ptolemäus* (roku 130.) gméno *Stavanů* nad *Donem* a *Okau*, o kterého slawskosti však rozepře gest mezi učenými. Ačprávě se we staršjch, *Hartknoch*, w nowějšjch časech zvláště *Lomonosow*, *Schlötzer*, *Naruszewicz*, *Thunmann* a ginj walnými důwody o ni zasadili. *Srow. Act. Soc. Jab. 1774. p. 251. 286. 287.* „*Prima Slavorum vestigia apud Ptolemäum III. 5. reperiuntur, qui eos Stauanos appellat. Scilicet Graeci et Latini, qui hanc vocem Slauanos non poterant efferre, illos Stauanos, tandem Sthlavanos appellarunt. Facili errore librarius Slauanos mutare potuit in Stauanos. Alterum argumentum, quod probat Stauanos esse Slavos, inde ducitur, quod nimirum ab aliis tribubus Venedicis cingebantur. Limitibus enim ad sinistram attingebant Cestobocos, quos*

Slavos fuisse, nomen ostendit. In Borussia hodierna tractus exstat, more germanico vocatus Schälavensis, cujus metropolis est Olesko, ubi lingua Slauonica etiam nunc viget.“ A Thunmann tamže, str. 58. seq. str. 98. „Amplissimam regionem Stāvani habitarunt, quippe quae maximam Poloniae et Lituaniae partem complecteretur. Nulli tamen eo magis, nisi uni Ptolemāo nomen hocce cognitum fuisse apparet, quod quidem de tam valida gente mirum esset, vixque ullo modo credibile. Quidni igitur nomen mendose scriptum, credam; quum huius opinionioni innumera, quae ex ipso Ptolemāo sumi possunt exempla, satis faveant, quumque, quae facta corruptio est, ita exigui sit momenti, ita perpetrata facilis, ita denique Graeculorum ingenio conveniens, ut nulla ratione mirum esse possit, factam fuisse. — Nullum est dubium, in nomine scribendo peccatum fuisse vel ab ipso Ptolemāo, vel quod multo magis credo, a quodam librariorum, et pro plane ignotis Stauanis, Slauanos rescribi debere. Hoc multi jam olim observarunt, et verum eos observasse, sedium situs et amplitudo, quae eadem hisce Stauanis Slavenisque Jordanis et Procopii, ac Venedis Taciti fuerant, affatim evincunt. Ne igitur Stauanos amplius vel legamus vel scribamus. Insignem Slavorum gentem Ptolemāum indicare voluisse, certo certius est. Vix opus esse credo, ut moneam, et Galindas, et Sulanes, et Sudeanos partem quoque Slaviae exstitisse, eosque solos inter multos Slavicos populos nominasse, quia solus nosceret, ceteros omnes, quorum nomina ignoraret, sub Slavanis comprehendisse.“ Naystaršj pak slawský spis, w kterém gména Slaw nalezáme, gest Rpis. „Sněmy čili Libušin saud“, kde Dobroslawský chlumeč a Zutoslaw, a za tjm Kralódworský Rps., kde „Slavoj, Wlaslaw, Ludislaw“ čjtáme. Hdžek klade gméno Čimislawa y manželky Lechowy, a Borislawa geho nástupce, asi do polowice V. stoletj. Za tjm gest Obodritský král Visilaw čili Wislaw; na to opět u Čechů Lesislawa a syn. geho Slawobog, budowatelé Budče, potom w časech Krókových a Libušiných weždy haufněgi w ústre-

ty zdau, až w nowégých stoletjch gegich welikému množstwj téměš počtu nenj.

§. 26. Časoslovní pořádek najstarších, našemu národu příndležejících, gmén na Slaw.

Nebude od věci, zde předstawiiti stjnopis těch synů Slawy, kteří nás na onen swazek mezi nimi a matkau, na onu wzáemnost a gednotu mezi všeobecným názvem národu a zvláštnjmi názwy osob, tak živě upomjnagj, že gi ne cjtiti ale makati lze. Což pro wětšj zřegmost takto časoslovně předstawjme:

<i>Slawani</i> (Stawani)	150	(u Ptoleměa).
<i>Sclawi</i>	376	(pod Ermanrikem u Jordan).
<i>Solaweni</i>	494	(Procopowi).
<i>Čimislawa</i>	550	(dle Hagka 674).
<i>Borislaw</i>	550	
<i>Wisilaw</i>	605	král Wendů aneb Obodr.
<i>Lesislaw</i>	} "	678.
<i>Slawobog</i>		
<i>Drewoslaw</i>	"	684.
<i>Rohoslaw</i>	} "	685.
<i>Domoslaw</i>		
<i>Protislaw</i>	"	715.
<i>Hlasislaw</i>	"	718.
<i>Dobroslaw</i>	} "	w Rpisu. Sněmy.
<i>Zutoslaw</i>		

Rodislaw syn Kašin 728, Slawoš, manžel Tetčín, 732.; Dolislaw 733., Wlastislawa 735., Budislawka 735., Dobroslawka 735., Rodislawka 735., Samoslaw 741., Radislaw 741., Mnohoslaw, otec Šarčín, 741.; Weslaw 754., Slawimil 756., Horeslaw 756., Hostislaw 764., Slawena, dcera Nazamyslowa, 769.; Pětislaw 769., Miloslaw 772., Hrozislaw 775. Domaslawa 780. Strezislawa, manželka Mnatowa 781., Borislaw 787.

Až potud stogj Čechowé sami. Tak vysoko nemůž žádný giný kmen slawský toto gméno w Historii ukázati následuj Morawané, kde Samoslaw r.

791. potom Kroatowé, kde kniže Wladislaw r. 821. za těmito Rusowé, kde Swiatoslaw, Wolodislaw, Předslawin u Nestora, we smlauwé Iğorowé s byzantickau řiěj, r. 992. a tak ostatnj weždy pozděgi. Abychom pak pochop měli, i o hognosti i o rozmanitosti tohoto pěkného národnjho gména, aspoň u gednoho slawského kmenu, dále pokračowati budeme we předstawé oných historických, nayprwé gen pospolitěgšjch gmén, které nám čas u Čechů nayšťastněgi zachowal.

Za. Borislawem následuge Časlaw 796. Slawkwas 798. Wozislaw 801. Slaw 803. Horislaw 807. Lidoslaw 807. Wratislaw 807. Prostislaw 810. Wlastislaw 828. Držislaw 833. Chleboslaw a Zbraslaw 840. Troslaw 848. Slawog 850. Ponislawa, manž. Neklan. 852. Slawitěch (Slawitah) 857. Zbyslaw 869. Zwentislaw. Witislaw, Mogslaw 872. Hraboslaw 873. Miloslawa, manželka Hostowit. 873. Leslaw 876. Slawibor 877. Sukoslaw 879. Dlahoslaw 887. Zbyslaw 887. Držislaw 890. Slawibor, otec Ludmilin, 891. Lidoslawa, matka Ludmil. 891. Brzoslaw 907. Pribyslawa, dcera Wratisl. 910. Bohuslaw, probošt, 915. Držislaw 925. Radoslaw, kněz, 928. Kreyslaw 929. Dolislaw 938. Chotislaw 945. Domoslaw 946. Sudislaw 949. Bogslaw 960. Slawnjk, otec Wogtěch. Střezislawa, matka Wogt. Bohuslaw, Časlaw, Sebeslaw, bratřj Wogtěch. 969. Prostislaw 969. Krotislaw 970. Brodislaw 972. Koloslaw 973. Kosislaw, kněz, 977. Samoslaw (Wranowský) 995. Cemuslawa, manž. Boleslaw. 999. Boleslaw, w král. Rpis. 1003. Pribyslaw (kaplan), 1018. Preslaw 1031. Wyšeslaw 1040. Činislaw 1050. Wozislaw 1051. Mstislaw 1061. Slawonoš 1071. Onoslawa 1071. Zdoroslaw 1072. Protislawa 1081. Slawa, rytjř, 1087. Množislaw 1090. Letoslaw 1090. Dobroslaw, Wogslaw, knězj, 1124. Zdeslaw 1130. Diwislaw 1130. Miroslaw 1130. Nowoslaw 1130. Střezislaw 1130. Litoslaw 1134. Mudroslaw 1136. Hoběslawec (snad Soběslawec, u Pelzl. II. p. 220.) r. 1145. Bohuslaw 1159. Božislaw 1161. Horislaw, opat, 1169. Wogslaw 1170. Wogslawa, mniška, 1190. Wogslawa (Domicella, w Augездě). Božislawa 1206. Ubislaw 1222. Sulislaw 1222. Swatoslaw, u Pelz. 1222. Sulislaw, tamž, 1221. Bohuslaw, Kresislaw, tamž, 1222. Sudoslaw 1224. Budislaw, biskup, 1227. Wratislawa, žena Kojatowa ze Hněwinmostu, 1227. Jaroslaw, kaplan, 1227. Bohuslaw Unka 1227. Bohuslaw 1131. Jaroslaw (Sternberg) 1252.

Tolik hle gen po tento rok 1252, nalezáme u bamých Čechů Slawských, skrze Historii nám zachowaných gmén. K těmto se geatě pridati mohau gména, ze Smertopisu Benedictinského Kláštera w Podlákicjch, we Stokholmě se nalezajicjho,

z něhož ge *P. Dobrowský* wypsál, a do swé *Histor. Lit. České, Prag 1818.* wložil: str. 92. *Zlawa* muž, str. 93. *Zlawek.* str. 94. *Zlawník.* str. 97. *Zlawos,* str. 100. *Boguzlaw,* str. 101. *Borislawa, Bratroszlawa, Brecislaws, Budislaw, Caslaw* a t. d. Kdo pak nám spočtuge ona, we starých i nowých časech, na nichž osud tmy a nepaměti ležj?

B. O b z w l á ť t ě.

§. 27. Gména krdlů, knjzat, wůdců, spisowatelů a t. d.

U Čechů, knjzat, krdlů 22. a sice: *Wnislaw, Wratislaw I. Wáclaw I. Boleslaw I. Boleslaw II. Boleslaw III. Břetislaw, Wratislaw II. Břetislaw II. Wladislaw I. Sobieslaw I. Wladislaw II. Soběslaw II. Wáclaw II. Břetislaw III. Wladislaw III. Wáclaw III. Wáclaw IV. Wáclaw V. Wáclaw VI. Ladislaw I. Wladislaw IV.*

Spisowatelů: 137. a sice Wáclawů 116. Bohuslawů 8. Stanislawů 5. Wratislawowé 4. Soběslawů 3. Weleslawjnowé 2. Slawaty 2. Blahoslawowé 2. Wladislawowé 2. Wáclawjček, Bogislaw, Budislaw, Ludislaw, Boleslawský, Krasoslaw, Šlawomir, Domoslaw, Jaroslaw, Pribyslawa, Hagislaw, Liboslaw, Zbraslawský.

Do počtu těchto se přidati mohau geťt i následugjej, od *chwdly* a *cti* pocházegjej *synonyma* anebo gména, gménu Šlaw, co do významu. rowná, a sice z dotěného *Smertopisu Podlažického w Hist. Dobr. str. 92. Hual.* str. 94. *Hualec.* str. 96. *Hualena.* žen. str. 98. *Hualata.* str. 100. *Hualibog.* Dále str. 92. *Časta* ženská i mužská; str. 93. *Castek* m. str. 96. *Cstena* (Častena) ž. str. 96. *Časton.* str. 98. *Cstata* m. str. 98. *Cstawa.* str. 100. *Cstibor* str. 100. *Častowog* str. 111. *Boleccest, Pribyčcest, Swečcest, Ubičcest:* se kterými sr. *Boleslaw, Pribyslawa, Wšeslaw, Vbislaw.* W kralodw. Rpisu: *Čestmir, Cstmir, Čmir.* Gméno *Časlawa,* které powstalo z *Častislawa,* tak gako *Wlaslaw* ze *Wlantislawa.* Potom: *Chwal* (Hertwig, Hág. 1437.), *Chwal* (Žiaka), *Chwal* (z Řepice r. 1420.).

U Morawanů, knjzata a markrah. *Samoslaw, Nosislawa* (wůdce), *Rastislawa, Miloslawa, Wratislaw, Slawomir, Břetislawa, Soběslawek, Wladislawowé 3. Stanislawa* učitel Husůw. *Zemislawa* (ze Strabenic), *Chwalko* (opat hradětský 1291).

U Slezáků, knjzat 19: *Boleslawů 9. Wladislawowé 3. Wáclawů 6. Mečislawa.* A biskupowé: *Žitoslaw, Žiroslaw, Imislawa, Precislawa, Ctislawa* (opat Saganský r. 1432).

U Poláků, panownjků 18: *Zemanyslawa* (u Hágka r. 965). *Miečislawa I. Boleslaw I. Miečislawa II. Boleslaw II. Wla-*

- dislaw* I. *Boleslaw* III. *Wladislaw* II. *Boleslaw* IV. *Mieci-
sław* III. *Boleslaw* V. *Boleslaw* VI. *Wladislaw* Lokietek,
Wacław, *Wladislaw* IV. *Wladislaw* V. *Wladislaw* VI. *Stani-
sław*. Spisowatelů aneb gináče pamatných osob, dle polského
prawopisu: *Stanislawů* přemnoho, *Wacławowé* 2. *Godziław*,
Bogusławski, *Slaski* čili *Slawski*, *Boleslawius*, *Jaroslawski*,
Mirowslawski, *Pekostaw*, *Peczstaw*, *Pakostawski*, *Przeclawski*,
Sławinski, *Stoslawski*, *Weslawski*, *Wroclawczykowé*,
Wloclawczyk, *Stanislaw* swatý biskup, *Bronislaw* (Swě-
tice), *Wysseslaw* a manž. *Bolesl. Krimislaw* matka kněž.
Ból. *Żelislaw* (wůdce), *Głodzlaw*, *Boislaw*, *Benislawski*,
Witoslawski. a t. d. Saugména čili Synonyma: *Bogu-
phal* (Bognchwał), *Chwałkowski*, *Falenski* (t. *Chwalen-
ski*). *Falibogowski*, *Falimierz*, *Falissowski*.
- U **Rusů**, *panownjki* 18. a sice: *Swatoslaw* I. *Jaroslaw*,
Izjaslaw I. *Weslaw*, *Swatoslaw* II. *Mstislaw* I. *Wiace-
slaw*, *Izjaslaw* II. *Rostislaw* I. *Izjaslaw* III. *Mstislaw* II.
Mstislaw III. *Izjaslaw* IV. *Jaroslaw* III. *Swatoslaw* IV. *Jaro-
slaw* IV. Dále *Rodislaw* syn *Olegů*, *Peredslawa* dcera *Swja-
topolk* 1104. *Sbyslaw* 1102. *Zwenislaw* dcera *Wsewo-
łodowa*, *Werchuslaw*, *Gremislaw*. *Nowgorodčané* :
Siroslaw, *Twerdislaw*. Spisowatel: *Slawianecký*.
- U **Dalmatů**, *knjžat* 13. a sice: *Wladislaw* I. *Tomislaw*,
Sebislaw, *Twerdoslaw*, *Pribyslaw*, *Radoslaw* I. *Ciaslaw*,
Petrislaw (cf. *Bodrislaw*), *Dobroslaw*, *Radoslaw* II. *Do-
broslaw* II. *Radoslaw* III. *Wladislaw* II. K těmto přideg:
Chwalimir, *Sclavus Thom*. Spisow. 1591. *Schiavoni* ma-
lij, *Sclafanus* aneb *Scrofano* lékař 1605. *Wladislaw*
(*Mincetich*), a ženy: *Zaprislaw*, *Zorislaw*, *Krunoslaw*.
- U **Serbů**, *knjžata* a giné historické osoby: *Woislaw*, *Ra-
doslaw*, *Pribyslaw* r. 890. *Ciaslaw* 931. *Wladislaw* 1015.
Dobroslaw 1039. *Woislaw* a *Woislawička* 1051. *Pejs-
slaw* knjže *Rascie* 1051. *Woislawič* 1080. *Radoslaw* 1082.
Dobroslaw 1106. *Primislaw* 1158. *Radoslaw* 1224. *Wla-
dislaw* 1230. *Berislaw* 1526. *Tolisthlab*, u *Cantakuc*. r. 1350.
Miroslaw (knjže *Chlumské*), *Wladislaw* (knjže *Dioklie*),
Boleslaw (kn. *trebinské*), *Radoslaw* (kn. *Zenty*), a jeho
synowé: *Branislaw*, *Gradislaw*, *Goislaw*, *Dobroslaw*; *Dra-
gislaw* (kn. *Chernanské*). *Borislaw* (kn. *Rasc.*) *Ninoslaw*
(kn. *Bosn.* 1271.). *Prwoslaw*, *Petrislaw*, *Predslaw*, *Sebe-
slaw*, *Woisaw*, *Zibislaw*, (ban *bosen.*). Ženy: *Slawa* (manž.
Urošowa), *Wukosawa*, (dc. *Lazar*), *Woisawa* (matka
Kastriota - *Skanderbega*).
Spisowatelé: *Chranislaw*, *Rukoslaw*, *Stanislaw*fwjewič, *Wla-
dislaw*fwjewič.
- U **Kroatů**, *knjžat* 12 a sice: *Tomislaw*, *Wladislaw*, *My-
slaw*, *Januslaw*, *Držislaw*, *Unoslaw*, *Sebislaw*, *Miro-
slaw*, *Braslaw*, *Slawiš*, a *Bánowé*: *Swetoslaw*, *Goislaw*.
Spisowatelé: *Berislawič*, *Slawodrug*.

- U **Bulgarů**, *knjžata*: *Borislav*, *Swetislav*, *Wladislav*, *Boislav*, *Radoslav*, *Stanislav*ow biskup *Weliké Bulg. Ezboclia* wůdce, snad *Zbyslaw*? W *Bogdansku* žili w *Moldawii* *Lacko* wůdce. *Srow. Bulgari Chwalini, Slawi.*
- W **Řecku**: *Slaw* r. 1226. (pán w *Rodopé* žili w *Ochridé*.)
- W **Uhřích**, *panownjci*: *Wladislawů* 7, *Waclaw* geden; *Boleslaw* A. Bisk. *Ostr.* 1322. *Ladislaw* A. B. *Ostr.* 1524. *Ladislaw* I Bisk. *Nitr.* 1368. *Ladislaw* II. tamž 1696.
- U **Wendů**, *knjžat* mnoho, a sice: *Bogislawowé*, *Pribyslawowé*, *Slawidruhowé*, *Wercislawowé*, *Mislawowé* (*Mečislaw*), *Mstislaw*, *Burislaw*, *Slawomir*; *Tetislaw* a *Wislaw* (*Knjžata rýgenská*). *Slawina* (manž. *Kruk.* 1105), *Mirislawa* (*mniška* 1380), *Woislawa* (*dcera krále Norwegského Burewina*, manželka *Pribysl. II.*), *Redslob*, *Redslobin* (of. *Radislaw*, básnička w *Lučicech*, *Wiz Jöcher Gel. Lex. II.*); *Slawko*, třicátý druhý opat kláštera *Bergen.* 1345. (*Wiz Chron. Monast. Berg. in Meibom T. II. p. 304.* „*Abbas Zlawco* administravit Monasterium per annos 12. Nomen peregrinum arguit vel Bohemum vel Polonum fuisse); *Slawo* (čtvrtý syn prwnjho *Pruského krále Waydewuta*; *Woidislaw* (*Danský wyslanec w Rusku r.1559*).

§. 28. *Přjklady a zůstatky přetwářeného gména Slaw mezi sausednjmi Gothy, Wandaly a zněmčnými Wendy w Sasjch.*

Slaw se u cizinců, we starých časech se slawským národem sausedugjcjch anebo pomjchaných, obzvláště germanského kmene *Gothů* a *Vandalů*, proměnilo na *sklaus*, *sklus*, *sklos*, *sklas*; *schalk*, *silaus*, *laus*, *laif*, k. p. *Godigisclus*, *Godeschalk*, *Hermegisclos*, *Ornigischus*, *Theodogischus*, *Vergasilaus*, *Olaus*, *Dogalaiff*, *Hildigisleus* a t. d. *) U Němců pak nynějšjch, literu *e* milugjcjch, proměnilo se *Slaw* w pozdějšjch časech na *Slew*, *lev*, *sleve*, *leve*, *sleven*, *sleb*, *sleba*, *slebe*, *schlebe*, *lebe*, *sleben*, *schleben*, *leben*. Odtud onna mnohá gména osob, rodin, wesnic na *sleb* w těch německých kraginách, kde někdy *Sorabowé*, *Wiltowé*, *Lutici*, *Po-*

*) „*Quamvis Gothos, Vandalos et Longobardos, Slavis adnumerare; nequeam, legitimis nihilominus rationibus adductas, contendo, maximam eorum partem ex Slavis constituisse; nec tantum innumeros Slavos exercitui suo adscriptos, sed et belli duces natione Slavos habuisse.*“ *Princ. Jablon. in Act. Soc. Jabl. 1774. p. 251.*

morane a jinj Slawové bydleli, a která we vzdálenějších od Slawů kraginách, k. p. w Tyrolsku, we Sweycársku a t. d. nenalezáme. Některá gsau už značně německým gazykem změněná, některá se ale hned na prwnj zřenj poznati dagj že gsau původu Slawského, k. p. *Bartensleb*, *Wartensleben*, srow. *Břetiskw* aneb *Wratislaw*, wendicky *Wartislaw*. „*Bartenslebio - Sverinica familia*“ gest we *Chronice Sverinské Bernh. Herderika*. Sem náložegj i následugjcj rodiny: *Ausleb*, *Berwedleb*, *Brandenslew*, *Gorsleb*, *Hartensleben*, *Kisleb*, *Malschleb*, *Todeslew*, *Wansleb*, *Velslew*, *Witzleben* a t. d. Se kterým srow. naše *Uslaw*, *Prwoslaw*, *Branislaw*, *Gorislaw*, *Hradislaw*, *Častav*, *Miloslaw*, *Tetiskaw*, *Wáclaw*, *Weslaw*, *Wjceslaw*; — A gména slawsko-zněmčilych wesnic: *Aldislew* (cf. *Ladislaw*), *Alvensleb*, *Bischleb*, *Emerslew*, *Gaterslew*, *Germerslebe*, *Hereslewen*, *Intesleb*, *Izleb* (*Eisleben*, cf. *Izjaslaw*), *Oscherleb*, *Rodenleb*, *Rosleb*, *Sentersleb* (cf. *Svantoslaw*), *Schleben*, *Tundersleb*, *Wegersleb*, *Wilmarsleb*; a w samých Čechách, w litom. kr. proměnili Nemci české *Borislaw* na *Burgsleben*, wiz *Schallera. Meibom, Tom. III. p. 51.* newěděw co dělati má se slowem. *sleb*, *leb*, řjka „*frequentissimum illud in Saxonia, Thuringia Lebe*“ (*slebe*) *per gulum (!) significat.*“ *Adelung* w ýznam slowa *sleb*, *leben*, dobře ctil, ale na žřjdo mu netrefil. *Nic. Leutingerus, Topogr. Marchiae, Francof. et Lip. 1729* pje, na str. 992. „*Slavi familias ordinis equestris non paucas condiderunt, ex quorum numero hodie esse videntur* *Quitsoviana, Arnimiana, Bredovinia, Luchoviana* (cf. *Lach Lech*), *Jagoviana* (cf. *jaký - silný*), *Slibeniana* (cf. *Slaw, Luneburg. Sliv*), *Zabeltitziana, Nostevitziana, Staupitziana, Marvitziana, Minkwitziana et ejus generis aliae plures.*“ Dle *Sturlesona* přišli s *Ođinowau* družinaw i mnozj *Wendowé* do *Skandinawie*, kde se posud gegich šlepěge, we gménách mjstných i osobných nalezaj, k. p. w *Dánii*, we gmenách na *slef*, *lef*, *Jerslef*, (okolj i wes, srow. *Jarošlaw*), *Bollersleben* (sr. *Boleslaw*), *Maasleben* (w.), a t. d. U *Angličanů* ge naše *slaw* = *sley* k. p. *Brinsley, Chardsley, Dodsley, Elmsley, Wellsley*.

§. 29. Úvahy nad těmito osobnými gmény.

Představená tato tablice gmén, negen za počátek wšeslawského gmenoslowj slaužiti, ale i nesmjrné bohactwj, hebkost a rozmanitost grammatických forem našj řeči tjmto gednjm slowem naylépe ukázati může. Gak silný a šlawnatý musj býti kořen a peň tohoto stromu, který tak mnohé ratolesti a wýstřelky w naykrásněgěj zelenosti na wšecky strany žene. Mysljmeli sobě k těmto geště i podobná nesčjselná gména ženského pohlawj a lidj nižšjch stawů we wšech časech, a kmenech slawských, gegichž gména nám žádná kniha nepoznamenala: tedy *slaw slawa* by snadno polowici wšech gmén, našeho národu učiniti mohla, obzwláště dokud geště cuzozemská gména k nám nepřišli. Wezmime gen do rukau cjrkewnj, obzwláště staršj, *Matriky*, (knihy křestů, sobášů a pohřebů), anebo i za našjch časů konané kraginské, měské a wesnické popisy gmén, tedy, aspoň w Uhřjch, diwiti se musjme, gak se při takowé mjchanici a tlačenicí národů, předce geště až po dnes tak hogný počet těchto prastarých názwů slawských zachowati mohel, a to negen u wyššjho, ale i u nižšjho stawu lidj, k. p. *Slauko* a odtud *Lauko*, *Slauček*, *Slaukon Laukon*, *Laukonides*, *Slaučjk Laučjk*, *Slaukowini*, *Slaukowič*, *Slawkowský*, *Slowecký*, *Slaučinský*, *Slawota Lawota*, a t. d. Spoluhlaska před *l* býwá we wšech řečech často wynechávána, k. p. *Clotar Lotar*, *Cleon Leon*, *Sleben Leben*, *Slauko Lauko*, *Slawina Lavina Lavinia* a t. d. A spogená: *Bohuslawský*, *Sanislawský*, čili *Stanislaides*, *Wáclawský*, *Wladislawský*, aneb zmadárštěné *Lászlowský*, a tau měrau proměňuge maďarský gazyk, wšecka naše *slaw* na *szló*, (*slow*), tak že gméno *Slow*, *Slowák*, *Slowenec*, půwodně na této cestě powstati mohlo, a od Maďarů nayprwé k naybližšjm sausedům, a potom wůbec do slawské řeči w běhu času, se wkradlo. Známýi gest každému z Historie swazek mezi těmito národy, obzwláště pak těmi našinci, kteři *Slow* řjkagj aneb ge práwě we swém názwě nosej. Tak proměnili Maďari naše postaw na

posztó, baza na bodza, kawka, čawka na taška, macocha mostoha, lawica lóza, žaltár Zsoltár, ſwađer sógor, tak mohlo i ze Slawen Slowan, ze Slawek Slowak w maďarských, aneb raděgi w samých slowenských, ale už maďarizujcých, ustách powstati. Tjm způsobem i, s Maďary pomjchanj, Kroatowé proměnili swé Slawkowec na Slokowec. O weplywu maďarčiny na slowenčinu wiz naši *Předmluwu k I Swaz. Pjanj světských lidu slow. w Uhřjch, w Pešti 1823. str. XI.*

Č Á S T K A II.

Gméno Slaw w Geographii slawských kragin, wúbec.

§. 30. Pozoru hodný obyčej u Staroslawů.

Slawowé milowali wšecky znamenitégřj důležitosti náboženstwa a národu swého hned i do samého žiwota wtáhnauti, přesaditi a ge sobě w názwech mjst a měst, hradů a kragin, hor a potoků zesmyselniti a zwiděliwiti. Gegich mnohá bjlá a černá města: *Belgrad* *) , *Černgrad*, *Bjlá hora*, *Černá hora*, *Belopole*, *Bialistok*, *Białokościół*, *Belotič*, *Belobaba*, *Bela reka*, *Bjelšč*, *Bełice*, *Belsko*, *Bełjn*, *Belotýn*, *Bela*, *Bělkow*; *Belkowce*, *Belošice*, *Bělčice*, *Bělenice*, *Bilawa*, *Belakow* — a naproti tomu: *Černá*, *Černo*, *Černec*, *Černauš*, *Černik*, *Černikow*, *Černětice*, *Černowec*, *Černowica*, *Černiště*, *Černina*, *Čerenčany*, *Černelowce*, *Počernice*, *Crnišawa*, *Crnuća*, a těm podobná, magj, wygmauce ta, která od osobnjch gmén powstali, *náboženský* wýznam, a potah na předstawenj gegich *dualismu* mezi

*) „Notandum est, quod nationes Slavicae ut plurimum sedes suorum Principum nomine *Belgrad* solitae erant olim insignire, ut de *Belgrado* in Serbia, de *Alba Regali* in Hungaria, de *Alba Julia* in Transilvania, de *Alba Nezer* arce ad Tyram flumen sita videmus, quae omnes dicuntur aliquando sedes fuisse Principum.“ *Verantii Iter Buda Hadriam.*

Belbohem a Černobohem. „Keine Nation hat verschie-
denere und so zu sagen mehrere Local-Gottheiten ge-
habt, als die Wenden“ pravj Thunmann, *Ueber die
gottesd. Alth. d. Obod.* p. 308. To platj i o milém a
swatém gim stromě *Lipě*. Srow. *Wýklad ku Sláwy
Dceře*, Zn. 4. a naše vydánj Pjsnj swětských lidu
slow. w Uhřich. Swaz. II. Pred. XVI. a str. 121. To
platj ale obzvláště o gegich nayobljbenějšim národ-
njm Kochánku *Slaw*, *Slawa*, které negen na sobě
nositi, ale i mimo sebe všudy widěti, slyšeti, ma-
kati a ge sobě zpřjtomniti chtěli. Odtud onna pře-
mnohá geographická gména na *slaw*, která sme, k
obgasněnj otázkowého předmětu, na kolik možno by-
lo, shromažditi a w následugjcj *Wšeslawistě*, abeced-
njm pořádkem, umjstiti hleděli. Kolik zagistě historicko-
geographických gmén na *Slaw*, tolik důwodů pro *Slaw*,
tolik bogownjků proti *Slow*. — Až nám nikdo nenamjt-
ne, že některá z těchto geo-choro- a topographických gmén
gsau nowěgějšho původu, my zde bereme a bráti musjme
slawský žiwot w geho celku, gednotě a sawwisu staro-
žitnosti s přjtomnostj.

§. 31. Gméno Slaw w Geo-Choro- a Topogra- phii slawské, obzvláště.

A.) *Celé obce a kraginy*, (Slaw z geographického ohledu):

Kragin a obcj, které gméno *Slaw*, *Slawia*, *Slawia-
nia*, w rozličných časech a stranách Europy nosily, asi
12 nalezáme, totiž:

1. Gednu w Serbské Dalmacii při Dubrownjku.
(*Slavinia* occident. et orient.)
2. W VII. stoletj we Walachii a Moldawě.
3. *Slavinia* r. 758. nad rekau Strymon w Macedo-
nii. (Stritt. Mem. II. p. 79.)
4. W Korytanech.
5. Od roku 803. mezi Drawau a Sawau, nynj *Slavonia*.
6. W řecké cjsarsko - dworské řeči slula celá Dal-
macie *Slavinia*.

7. U frankowského dworu slulo Krainsko, Korytany, Windická Marka, část Rakaus a Slawonska we VII. století *Slavinia*.

8. Malá *Slavania* slula obec osemnácti wendických kmenů w Braniboře, Meklenburku, Lauenburku, Holsteině, přednjm Pomořj.

9. *Slavia* slula djl Pomořan za Odrau a Kašuby (Srow. Gebhard G. d. W. Vor. V.).

10. *Slavania* we východnjch Prusjch, něm. *Schla-lauen*. (Srow. Hartknoch Alt- und Neu-Preussen, p. 24.)

11. *Krag Slawů, Regio Slavorum*, we Frankonii, obzvláště w Bamberku, Wircburku a Bairaitu. (Wiz Büsching Erdb. VII. p. 848.)

12. *Slawiany, Zemlja slawenska* byla w Rusku, kde nynj Novgorod. (Sr. Nestor. K. II. Karamzin 1.)

B.) *Krage a okolj*, (Slaw z chorographického ohledu):

1. Boleslawsko, krag w Čechách.

2. Boleslawsko, krag we Slesku.

3. Braclawsko, Braclawskie Woiewodztwo, Bratzlaviensis Palatinatus, w Polsku.

4. Braclawski Powiat čili krag, w Litwě w Polsku.

5. Časlawsko, krag w Čechách.

6. Katerinoslawsko, Jekaterinoslaw, (Die Ekaterinoslawische Statthalterschaft), w Rusku.

7. Jaroslawsko, (Die Jaroslausche Statthalterschaft), w Rusku.

8. Jaroslawský krag čili okolj, w Jaroslawsku w Rusku.

9. Jaroslawsko, (Jerslef-Herred), okolj w Danij w Jütlande.

10. Inowraclawsko, Inowroclawskie Woiewodztwo, (Juni-Vratislaviensis Palatinatus), w Polsku.

11. Nowoslawsko, okolj we Slezku, (Namslauer Kreis).

12. *Slaw*, Slawský krag, (Der Schlawesche Kreis), w Pomořj, (Büsch. T. VIII. p. 783).

13. *Slavany*, Sclafani hrabstwj we Wlasku.

14. *Slawenčice*, obšjrné, ze mnohých wesnic záležgjcj, hraběcjm u rodu Hoym patřjcj, panstwj we Slesku.

15. *Stanislawowsko*, krag w Polsku, (*Stanislawowscher Kreis in Galliz.*)

16. *Wanzlow*, (*Wanzlowscher Gau*), w Pomoří, (bud' *Wáclaw* neb *Unslaw*).

C.) *Města, wesnice, hrady, hory, řeky*, (Slaw z topografického ohledu):

W Č E C H Á C H :

Aubislaw (*Ubyslaw*, w. bydž. kr., *) *Aubislaw* (prch.), *Aubislawice* (w. bydž.), *Bohuslaw* (w. lkt.), *Bohuslaw* (w. bls.), *Bohuslaw* (w. brn.), *Bohuslaw* (w. bydž.), *Bohuslaw* (w. žtč. něm. *Wuslaw*), *Bohuslawice* (w. hrd.), *Boleslaw* stará (m.), *Boleslaw* mladá (m.), *Bořislaw* (m. ltm. německy *Burgsleben*), *Braslaw* (prch.), *Braslawice* (w. bchn.), *Budislaw* (w. bchn.), *Budislaw* (w. chrd.), *Budislaw* (tbr.), *Budislawice* (w. prch.), *Časlawa* (m. čsl.), *Časlawek* (w. hrd.), *Časlawice* (bls.), *Časřice* (prch. sr. *Časlawice*), *Časlawky* (hrd.), *Časlawsko* (w. čsl.), *Ctislaw* (hrd.) *Cuclaw* (chrd.), *Čuslawice* (prch.), *Deslaw* (w. rkn.), *Deslawice* (w. čsl.), *Dobroslaw* (brn.), *Dobroslawský chlumeč* (stará geogr. hrd.), *Domoslawice* (bls.) *Domoslawice* (w. hrd.), *Domoslawice* (bydž.), *Domoslawina* (mappa *Dobner. in Hagek.*), *Drmislaw* (klt.), *Držlawice* (w. čsl.), *Drslawice* (klt.), *Dryslawice* (prch.), *Haslaw* (w. lkt.), *Haslaw* (klt.), *Hlasislaw* (m. žtč.), *Hoslaw* (w. žtč.), *Hoslawice* (prch.), *Jaroslaw* (w. hrd. srow. řecké *Heraclea*), *Jaroslaw* (w. hrd.), *Jaroslaw* (chrd.), *Jaroslawice* (bdg.) *Kuteslawice* (ltm. sr. *Chotislaw*), *Miroslaw* (w. křm.), *Mzdislawice* (bls.), *Nadslaw* (bydž.), *Nemeslawice* (bls. snad *Nowislawice*), *Oslaw* (prch.), *Prawoslaw* (kde?), *Praslawice* aneb *Braslawice* (tbr.), *Predslaw* (klt.), *Přeslawice* (w. kde?), *Pokislaw* (plz.), *Prislaw* (hrd.), *Přislawice* (bdg.), *Přibyslaw* (w. hrd.), *Přibyslaw* (bydž.), *Přibyslawa* (w. čsl.), *Přibyslawice* (bls.), *Přibyslawice* (w. čsl.), *Přibyslawice* (křm.), Ra-

*) Litera *m.* zamená město, *w.* wes, *kr.* krag.

slawice (brn.), *Reslaw* (w. plz.), *Seslawky* (chrd.), *Setzlaw* (plz.), *Slawný* (hrd.), *Slawče* (bdg.), *Slawec* (rkn.), *Slawce* (bdg.), *Slawatan* (w. prch.), *Slawetice* (w. prch.), *Slawětjn* (m. rkn.), *Slawětjn* (w. prch.), *Slawětjn* (w. čsl.), *Slawětjn* (tamž), *Slawětjn* (w. hrd.), *Slawice* (chrd.), *Slawjn* (tbr.), *Slawjn* (tamž), *Slawik* (w. brn.), *Slawikow* (w. hrd.), *Slawikow* (bydž.), *Slawikowice* (klt.), *Slawikowice* (w. plz.), *Slawiš* (ltm.), *Slawka* aneb *Slawkow* (m. lkt. něm. *Schlacken*, srow. *Cleonae*, m. w Achaji, Senec. Nat. 9. L. 1. C. 4.), *Slawkow* (w. brn.), *Slawkow* (w. chrd.), *Slawkow* (bls.) *Slawkowice* (klt.), *Slawkowice* (w. chrd.), *Slawkowice* (w. prch.), *Slawenec* (hrd.) *Slawěnice* (bdg.), *Slawnice* (čsl.), *Slawnjk* (les, prch.), *Slawonow* (w. hrd.), *Slawoňow* (prch.), *Slawoňowice* (tbr.), *Slawošow* (w. brn.), *Slawošow* (w. čsl.), *Slawošowice* (w. bchn.), *Slawošowice* (klt.), *Slawošowice* (bdg.), *Slawoštice* (w. hrd.), *Slawoštice* (bydž.), *Slawsko* (tbr.), *Soběslaw* (m. bdg.), *Soslawky* (chrd.), *Stogislawice* (tbr.), *Stohoslawice* (star. geogr.), *Sudislaw* (w. čsl.), *Sudislaw* (w. hrd.), *Sulislaw* (w. plz.), *Sulislawice* (Gindřich ze Sulislawic, klt.), *Tislawice* (bdg.), *Uslawa* (potok, prch.), *Wáclawice* (w. brn.), *Wadislawice* (star. geogr. Pelz. II. p. 100.), *Weleslawjn* (w. rkn.), *Wenceslaw* (hrd.), *Weslawice* (w. křm.), *Wjceslawka* (studánka, bdž.), *Wlastislaw* (wes. i hrad, star. geogr.), *Wlastislaw* (wrch, ltm.), *Wogslawice* (w. čsl.), *Wogslawice* (w. bchn.), *Wogslawice* (w. prch.), *Wratislaw* (chrám, chrd.), *Zbraslaw* (m. brn.), *Zbraslawice* (m. čsl.), *Zbraslawice* (prch.), *Zbroslawice* (w. křm.), *Zbislaw* (tbr.), *Zbislaw* (klt.), *Zbyslaw* (w. čsl.); *Zbyslawice* (w. čsl.), *Zdaslaw* (klt.), *Zdaslaw* (w. plz.), *Zdeslaw* (chrd.), *Zdeslawice* (w. čsl.), *Zdeslawiček* (w. čsl.), *Zdislaw* (w. chrd.), *Zdislawice* (w. chrd.), *Zdislawice* (w. čsl.), *Zdislawice* (křm.).

Pochybné : *Ausilau* (snad *Uslaw*, w. plz.), *Laun* (Slawen?), *Luclau* (w. hrd.), *Salau* (w. čsl, snad *Slaw*), *Zlabow* (w. bchn. Snad *Slawow*), *Braunschlag* (tbr. snad *Branislaw*), *Bretterschlag* (bdg. snad *Břetislaw*).

Podobné: Chwala (křm.), *Chwały* (w. r. 1088. w listu krále Wratisl.), *Chwalow* (tbr.), *Chwalow* (čsl.), *Chwalow* (křm.), *Chwalow* (brn.), *Chwalowice* (hls.), *Chwalowice* (prch.), *Chwalowice* (bdg.) *Chwalenice* (w. plz.), *Chwaletice* (w. chrd.), *Chwalin* (w. bdw.), *Chwalina* (w. bdw.), *Chwalčin* (w. bdw.), *Chwalkow* (w. čsl.), *Chwalkow* (w. tbr.), *Chwalkow* (w. bdw.), *Chwalkowice* (w. hrd.), *Chwalkowice* (w. tamž), *Chwalis* (hrd.), *Chwalšowice* (klt.), *Chwalšowice* (hls.), *Chwalšowice* (prch.), *Chwalšowice* (bdg.), *Chwaltina* (křm.) *Chwalžjn* (m. bdw. sr. Chwalšjn), *Nechwalow* (w. brn.), *Nechwalice* (kde?), *Pochwal* (w. čsl. něm. Pochwald), *Pochwalow* (žitš); — *Castowice* (hrd.), *Častow* (chrd.), *Častow* (proh.), *Častkowice* (křm.), *Častin*, *Čestin* (křm.), *Častoboř* (brn.), *Častonin* (tbr.), *Častonice* (prch.), *Častonice* (rkn.), *Častrow* (tbr.), *Častrowice* (křm.), *Čestný* (brn. srow. Slawný), *Čestin* (klt.), *Čestin* (křm.), *Čestin* (čsl.), *Čestice* (proh.), *Čestice* (hrd.), *Čijn* (prch.), *Činowes* (rkn.); *Čista* (bdž.), *Čista* (rkn.), *Čistý* (hls. Čistow (tbr.), *Čistowice* (brn.), *Čistowes* (hrd.); *Sloweč* (bdž.), *Slawěnice* (w. křm.), *Slowenice* (bdg.), *Slowice* (plz.); *Welbjn* (ltm.), *Welbiechy* (brn.), *Welbina* (ltm. sr. welebiti.-slawiti).

W M O R A W J E:

Bohuslawice (w. brn. kr.), *Bohuslawice* (w. hrd.), *Bohuslawice* (w. hlm.), *Bohuslawice* (w. tamž), *Bohuslawice* (w. hrd.), *Bohuslawek* (w. přer.), *Braslawice* (w. brn.), *Časlawice* (w. zn.), *Držlawice* (w. hrd.), *Hoclawice* (w. přer.), *Hoslawice* (w. zn.), *Januslawice* (kde?), *Jarostlawice* (w. zn.), *Jarostlawice* (w. hrd.) *Jarostlawice* (w. přer.), *Mirowslaw* (aneb *Mislíce*, m. zn.), *Nosislaw* (m. brn.), *Oslawa* (w. brn.), *Oslawa* (řeka), *Oslawany* (m. brn.), *Oslawice* (welká i malá, w. ghl.), *Ottaslawice* (w. hlm.), *Paclawice* (m. hlm.), *Praslawice* (w. hlm.), *Predslaw* (w. brn.), *Přemyslawice* (w. hlm.), *Přibyslawice* (w. brn.), *Přibyslawice* (w. ghl.), *Raslawice* (hornj i dolnj, w. brn.), *Raslawice* (w. přer.), *Raslawice* (w. ghl.), *Raclawičky* (w. brn.), *Ruclawice* (w. přer.), *Slawětjn* (w. zn.), *Slawětjn* (w. hlm.), *Slawětice* (w. zn.), *Slawice* (w. zn.), *Slawice* (w. přer.), *Slawiček* (w. zn.), *Slawičjn* (w. hrd.), *Slawičky* (w. ghl.), *Slawikow* (w. hlm.), *Slawikowice* (w. zn.) *Slawikowice* (w. brn. něm. Lakowitz), *Slawkow* (m. brn. něm. Austerlitz. srow. Crn. *slawka* die Auster), *Slawkow* (w. přer.), *Slawkow* (w. tamž) *Slawkow* (w.

těž tam), *Slawkow* (w. hrd.), *Slawkowice* (w. brn.), *Slawoňow* (w. hlm.), *Slawonice* (m. ghl.), *Stanislaw* (w. brn.); *Swatoslaw* (w. ghl.), *Swatoslaw* (tamž), *Swatoslaw* (w. zn.), *Swatoslaw* (w. brn.), *Swogslaw* (w. brn.), *Waclawa* (w. brn.), *Waclawka* (w. zn.), *Waclawice* (w. hlm.), *Waclawow* (w. hlm.), *Wladislaw* (m. ghl.), *Wladislaw* (m. hrd.), *Wratislawka* (w. brn.), *Wrchoslawice* (w. hlm.), *Zbraslaw* (w. brn.), *Zdislawice* (w. hrd.), *Zdislawice* (w. brn.).

Pochybné: *Salawice* (w. ghl. snad *Slawice*), *Rötz* (w. Rakausjeh, dle Středowského *Radislawa*), *Neslowice* (w. brn.).

Podobné: *Chwalatice* (w. zn.), *Chwalice* (w. ghl.), *Chwaletin* (w. ghl.), *Chwalčow* (w. přer.), *Chwalna* (kde?), *Chwalnow* (w. hrd.), *Chwalkowice* (w. hrd.), *Chwalkowice* (w. přer.), *Chwalkowice* (w. zn.), *Chwalkowice* (w. hlm.), *Bohuchwalowice* (w. něm. Hohendorf), *Nechwalim* (w. brn.);—*Castkow* (w. zn.), *Častkowice* (w. ghl.), *Castotice* (w. zn.), *Častohodice* (w. zn.); *Swětlá* (w. ghl.), *Swětlý* (w. hlm.), *Swětlow* (w. hrd.), *Oswětiman* (w. hrd.), a něm. *Josephsruh* (w. hlm.).

W U H Ř J C H:

Bogislaw (magy. *Bogyiszló*, w. pešt. st.), *Boğoslaw* (w. šopr.), *Boğoslaw* (w. bih.), *Bogoslaw* (w. tamž), *Bogoslaw* (w. žel.), *Bohuslawice* (w. trenč.), *Braslaw* (w. sab.), *Borislaw* (w. šar.), *Budislaw* (chlum Tetry), *Časlaw* (w. satm.), *Časlawce* (w. unğ.), *Dobroslaw* (w. šar.), *Domaslaw* (w. hew.), *Doroslaw* (w. tek. snad půwodně *Dobroslaw*), *Doroslaw* (w. žel.), *Doroslaw* (w. tamž), *Drağoslawa* (w. sal.), *Dragoslawec* (w. sal.), *Jaroslawec* (w. přeš. zkráceně *Jaslowec*), *Kraslaw* (dolnj a hornj, w. uğoč.), *Lacko* (t. g. *Wladislaw*, w. hont.), *Lackowa* (w. spiš.), *Lackowce* (w. zempl.), *Přibyslawice* (w. saš.), *Raslawice* (w. šar.), *Ruslaw* (mad. *Oroszló*, w. bar.), *Široslawice* (w. žel.), *Slaweč* (mad. *Szalats* w. sal.), *Slaweča* (hornj a dolnj, w. žel.), *Slawenec* (welký a a malý, w. aba.), *Slawina* čili *Sklabina* (hrad, turč. *),

*) *Claver. Germ. Ant. L. 3. C. 44.* „Hodieque sunt Slavici generis populi in Hungaria sub Carpaticis sive Sarmaticis montibus inter Vagum

Slawina (w. turč.), *Slawinka* (w. turč.), *Slawina* neb *Stlabina* (w. nowohr.), *Slawkow* (welký a malý, maď. *Szalok*, něm. *Schlagendorf*, w. spiš.), *Slawkow* (vyšnj, w. spiš.), *Slawkow* (nižnj, w. šar.), *Slawkow* (w. wespr.), *Slawkow* (w. tamž), *Slawkow* (w. hew.), *Slawkow* (w. sal.), *Slawkowec* (w. ěemer.), *Slawkowec* neb *Stakowec* (w. sal.), *Slawkowce* (pokažené *Stakowce*, w. zempl.), *Slawnica* (w. trenč.), *Slawnik* (w. šar.), *Slawoška* (aneb dle maď. *Slaška*, w. tek.), *Slawošowce* (welké a malé, aneb *Slaboška*, w. ěem.), *Sebeslawce* (w. turč.), *Sebeslawce* (Swato-ondregské, w. turč.), *Sobeslaw* (w. sab.), *Stanislaw* (w. sat.), *Wáclawa* (maď. *László*, 21 měst a wesnic.), *Wečislawa* (w. žel.), *Wislaw* (w. bar.), *Wislaw* (w. borš.), *Wislaw* (w. šim.), *Wislaw* (w. šar.), *Woislaw* (maď. *Waiszló*, w. bar.), *Wraskw* (w. šim.), *Wratislawa* (něm. *Wratislaburg*, *Breslaburg*, *Presburg*, *Presburg* m. přešp. srow. *Avent. L. 4. Pubička*, Ser. chr. str. 332. *Belius*, Not. H. T. I. p. 81.).

Pochybné: *Salkowa* (w. zwol. maď. půwodně *Slawkowa*.)

Podobné: *Falkocz*, *Faukowczy* (w. žel. t. g. *Chwalkowce*), *Falkušowce* (w. zempl. *Chwalkušowce*), *Folkušowa* (w. turč. *Chwalkušowa*), *Dička* (w. nitr. srow. *dika*, *dičiti*).

Poznam. Wětšj část těchto mjst na *Slaw* w Uhřjch, pochodj z dáwných *předmaďarských* wěků. *Slawow*, vyššj a nižšj, museli někdy do gednoho okolj přináležeti, ale po rozdělenj Uherska na stolice, rozlautili se tak, že gedno z nich do Spiské, druhé do Šariské stolice padlo. W Saladské a Simeňské stolici gsau oni zůstatky *Priviny*, *Hexila* a *Braslaw*; w Železné a sausednjch stolicech gsau plody *Kroatů*, *Serbů* a *Wendů* tam bydljoch. — *A. Fr. Kollar*, in *Notis ad N. Olahi*

Granumque omnes, in ea Slavici generis gente quae vulgo Germanis dicitur vicus *Findisch Proben*, a quo haud procul alius vicus ad Vagum amnem de universae gentis vocabulo vocatur *Slavinia*." Srow. *Belius*, *Not. Hung. T. II. p. 321.* „Non contrainimus iis, qui ad *Slavos* originem molis (arcis) referunt. Nam idquidem, ut credamus, cum ipsa regio, *Slavis* olim habitata, tum denominatio arcis suadent. *Stlabina* enim, aliquibus *Sclavinia* dicitur, quod ipsissimum *Slavinorum* nomen est. — Nescio, saltem, haud sine causa, dubito an *Jornandis* illa *Sclavinia*, cujus de rebus Geticis *C. V. p. m. 16.* memo-
-ratur in isto terrarum angulo sit quaerenda. Certe historici narra-
-tes videtur abducere; quidquid regionis fautores, dicant.
-bus passim *Stlabonya* lego.“

Hung. Vindob. 1763. p. 91. „*Gentes Slavicae in Slavos, Polonos, Ruthenos, Bohemos, Moravos, Croatas, Dalmatas, Swonos, Serblicos sive Rascios divisae, partem regni Hungariae maximam complectuntur; ut adeo pars ista Europae cum rursus faciem resumere videatur, quae illi ante adventum Hungarorum fuit. Nam a septentrione et meridie gentes passim Slavicae in ipsa iterum regni viscera revertuntur et per omnes regni provincias latissime sese diffundunt. Minima Hungariae portio est, quae Hungaros, sive populum Hungarico solum idiomate utentem, habet.*“

W S E D M I H R A D S K U :

Slawos (maďarsky Szlabos, w. w nižšj alb. st. *)

W S L E S K U :

Berzislawice (opol. kr.), Bogislawice (w. ols.), Boleslaw (m. leh.), Boleslawice (kde?), Borislawice (w. kozl.), Braslawice (hornj i dolnj, w. ols.), Broslawice (w. opol.), Buslawice (w. opaw.), Časlawa (w. hloh.), Dobroslawice (w. opaw.), Domaslaw (w. těš.), Domaslawice (w. těš.), Deichslawa (snad Těchslawa aneb Držslawa, w. ol.), Goslaw aneb Koslaw (kde?), Goslawice (opol.), Goslawice (w. breh.), Leslaw (w. hloh.), Mislawice (w. sal.), Nowoslawa (m. wrat. něm. Namslau, Nambslau), Načeslawice (w. hloh.), Oslawa (w. leh.), Poleslaw (rat.), Přibyslawa (m. hloh.), Raslawice (w. hloh.), Samoslaw (w. rat.), Slawa (m. hloh. něm. Schalwa), Slawenčice (panstwj, opol.), Slawikow (w. rat.), Slawice (potok, we Fridek.), Slawice (wrch, tamž), Slawkow (w. opaw.), Slawkow (w. hloh. něm. Salkau), Slawošice (w. breh.), Slawošjn (w. ols.), Stanislaw (w. těš.), Širowslawice (w. breh.), Wáclawice (w. těš.), Witoslawice (w. opol.), Wogslawice (w. breh.), Wratislawa (m. wrat.), Wratislawa (malá, w. opol.).

*) W nedostatku úplných Topographij a dokonalých geographických Slovníků, přinuceni sme w následujících nyní kraginách, ne wšeka, ale gen některá hlavnějšj gména, zde poznamenati, totiž ta toliko, která sme we wicobecných Zeměpisech našli: mezi nimi gsau owšem některá i chybně psaná, která my, nechtěwše chyby množiti, raději tak sme nechali.

Pochybné: Sulau (město i krag, snad Slau, Slaw). *Kadlubek*, naystaršj polský spisowatel, píše mjsto *Slezáci* všudy *Sileuci*, *Sileucia*; se kterým srow. *Silauci*, *Slawci*, *Slawce* (něm. Sklagen- aneb Klagenfurt), *Slauzi*, *Selauci* w Hornjm Krainaku (Slavin *Dobr.* p. 293); ze Slawci snadno powstalo *Słuzi*, *Słezi*. Nyněšj Poláci řjkaj *Słąsko*, srow. *Slawsko*.

Podobné: Chwałenićoe (w.), *Falkowitz* (t. g. *Chwałkowice* w. op.), *Falmirovitz* (t. g. *Chwałmirowice* w. op.).

W P O L S K U s H O L I Ć E M:

Bogusław (w. w malém Polsku), *Bogusławice*, *Bogusławinstwo* (m. litw.), *Bolesław* (w. krak.), *Bolesławice* (m. krak.), *Borislawice* (nad Wartau), *Brasława* (podol.), *Bronisława* (w. krak.), *Bronisława* (kopec, tamž), *Cziesławice* (w. krak.), *Gosławice* (u Warty), *Jarosław* (m. Hol.), *Jarosławice* (w. Hol.), *Jasławice* neb *Jarosławice* (w. tamž), *Inowłodisław* (nad Wisłau), *Inowrocław* (w. kuj.), *Krasnisław* (m. litw.), *Krasnisław* (m. maz.), *Kresławice* (krak.), *Lawinsk* (t. g. *Slawinsk*, pozn.), *Lawišowice* (w. polt.), *Lanisław* (w. sam.), *Milosław* (pozn.), *Mirosław* (kal), *Mścisław* (litw.), *Presław* (m. Hol.), *Presławka* (krak), *Prihysławice* (w. kal.), *Rasławice* (m. kiel.), *Rasławice* (řeka, kyew.), *Slaw* (w. kališ.), *Slawatice* (podol.), *Slawatice* (Hol.), *Slawiska* (m. maz.), *Slawišjn* (kal), *Slawkoč* (m. nad Horzynom), *Slawkow* (m. nad Białau), *Slawkow* (grodn.), *Slawkowska* (ulica, we Krakowé), *Slawno* (w. sand.), *Slawořow* (pozn.), *Slawořow* neb *Słařow* (m. sand.), *Slawska* (w.), *Slawuta* (m. zaslav.), *Stanisławow* (m. mazur.), *Stanisław* (m. Hol.), *Stanisławčjn* (w. Hol.), *Wisław* (w. Hol.), *Władisław* (m. litw.), *Władysławow* (m. woj. Plock.), *Wodzisław* (m. krak.), *Woysławice* (m. chelm.), *Wroclawek* (maz.).

Podobné: Słowinsk (m. litw.), *Cchwałšewo* (m. pozn.), *Czestochowa* a t. d.

w P O M O R A N S K U,
a giných Německo-Slawských Kragech:

Dargislaw, Haslaw (w hor. Sas.), Labišin (t. g. Slawišin, w pruském Polsku), Lauenburg (t. g. Slauenburg, w Bytowském kragi), Lauenstein (t. g. Slauenstein, w mjšensk. kr.), Lavina (t. g. Slavina město *), Slage (t. g. Slawa hrad), Schlagentin (t. g. Slawétin, pewnost w hor. Sas., při městě Müncheberg), Schlagentin (w hor. Sas.), Schlagentin (gezero, tamž), Schlawe (okolj), Schlawe (město **), Schlavestorf, Slawská brána (Sclaves Porte, w Lemgowe ***), Slawin (w.), Slawkow (něm. Schlachau, w malé Pom.), Slautiz (Slawetice, něm. Schleutz, Gerken Cod. Dipl. Brand. T. I. p. 10.) Slavante (klášter, w Njzozemsku, při městě Maastricht, Unislaw (w pruském Pols.), Wenzlow (t. g. Waclawow, w hor. Sas.), Wladislawsburg (na břehu Balt.).

Poznam. Sem přináležej i gména mjst w Němejch a Skandinawsku na *slev*, *sleb*, *slef*, *leb*, *leben*, *slag*, *schlach*, se skončugj, k. p. *Adestew*, *Bischleb*, *Jerslef* (m. w Danii, sr. Jaroslaw) a t. d. o nichž wiz §. 28. Toto roztraušenj slawských osad a wesnic téměř po celé německé zemi, wyswětluj nám sami němečtj Letopiscowé, k. p. *Anonymus Saxo*, in *Menken. Ser. Rer. Ger. II. p. 64.* „*Carolus Magnus assumpsit etiam populum Transalbinum ad 10000 utriusque sexus et per omnes terras distribuit, unde hodie per Teuto-*

*) *Srow. Act. Soc. Jablon. 1774. Tom. IV. p. 95.* „Quarta urbs (Wandalicae Pomeraniae) occurrit dicta *Lavina*, cujus nomen dignum est, quod explicetur, significat autem sedem aut domicilium, et certum est, Germanem, primum Lusatiae Marchionem eam constituuisse sedem suam.“ Knjže Jablonowský tu myslel na *lawo*, *lawica*, a odtudto odwodj *Lavina*, ale omylně. Němci, i sami Slawové někdy, kde se u počátku slova dvě spoluhlásky nalezaj, často prwnj u wyslowowanj wynechawaj k. p. *Wchynský* — *Chynský*, *Tkadljk* — *Kadljk*, *Wčelakowský* — *Čelakowský*, tak i *Slawina-Lavina*, tak z morawských, w Holom. kr. se nalezajj, mjst *Slatiny*, udělali Němci *Lasein*, ze *Slawkowice Lakowitz*; ze *Mlýnice Lenz*.

**) „*Schlawe* oder *Schlags*, ehedessen *Slawina* und *Slawena*, eine Stadt an der *Wipper*, im Herzogthum Pommern.“ *Büsch. T. VIII. p. 783.*

**) *Srow. Act. Soc. Jabl. 1773. p. 89.* „Tantum *Wendorum* ait *Neuwaldus* in Comitatu *Lippensi* fuisse amplitudinem et potestatem, ut *Lemgoviae* et *via* et *porta* nomen ab illis obtinuerint; et *portam* quidem in hodiernum diem *Slavorum portam* (die *Sclaves-porte*) appellari.“

niam Slavicae villae inveniuntur.“ Srow. *Frencel de Orig. Ling. Sorabicae, Praef. „Dicam plura: omnes fere urbes, oppida, vici, atque pagi, ratione nominis Slavica sive Sorabica sunt, lapidesque, ut sic dixerim, clamant, fuisse his in oris cultores ejus linguae.*“ Srow. *And. Mollerus in Prooem. Tract. de Vita et Obitu patris sui: „Constat ex auctoribus fide dignis, Suevos olim non in urbibus sed pagis habitasse, et Slavos Sorabos, qui post migrationem Vandalorum ex his (Misniae) locis Suevis Hermunduris se immiscuerunt et terras derelictas intra Albim, Salam et Sudetes montes occuparunt, primos urbes et castella in hac regione condidisse.*“ Srow. *Schlötzer Nord. G. p. 335. „Germanien wird bewohnt im Osten von Wenden oder Slaven, von der Ostsee an, längst der Elbe, durch ganz Nieder- und Ober-Sachsen, Böhmen und die übrigen Oesterreichischen Staaten, bis an das Adriatische Meer herunter. Ich setze nämlich voraus, was schon der blosse Anblick der Grösse dieses Strichs wahrscheinlich macht, und so viele andere Gründe mehr als wahrscheinlich machen, dass diese slawischen Bewohner fast der ganzen östlichen Hälfte Germaniens nicht damals erst, wie sie sich zuerst in den Annalen zeigen, nicht erst im V. Jahrhundert nach Christo, hier eingewandert sind, sondern dass sie diese weite Gegenden von jeher, als wahre Aborigines von Deutschland, obgleich den alten Römern unbekannt, und ausser dem engen Kreise ihrer Weltkunde liegend, besessen haben.*“

W R U S K U:

Berislaw (m. nik.), Boguslaw (nad Dnepr.), Boguslawice (w. minsk.), Braslaw (nad Bugem), Godslawice (minsk.), Jaroslawl (krag, město), Jaroslawec (maloj, kalug.), Jekaterinoslaw (krag, město), Jzjaslawl (volh.), Kraslaw (nade Dwinau), Krasnislaw (m. minsk.); Lawikinskaja (w. donských kozakû), Miroslawič (m. kyew.), Moslawstaw (m. kyew.), Mstislaw (moh.), Mstislaw (m. na Molozie), Mstislawec (m. smol.), Perejaslawl (m. kyew.), Perejaslawl (zaleskoj), Perejaslawl (räsanskoj), Pereslawské ozero, Pribyslawce (volh.), Roslawl (m. smol.), Slawenoserbksk (w. jekat.), Slawičaja (m. kyew.), Slawiansk (ukraj.), Slawinka (potok u Petrowa), Slawitin (w. nowg.), Slawskoj neb Slowskoj (w. nowg.), Slowuta (volh.), Sudislawl (m. kostr.), Ustlabinskaja (pewnost w Astrach. nad řekau Kuban), Zaslav (m. volh.),

Slawenskije ključi (Slawenské studnice, Viz *Schlötzer, Nestor: I. K. 22. p. 191.* „Izborsk *SWüch von Novgorod, 26 Werste von Pskow, an einem Flüssgen Slawenskije ključi, die slavischen Quellen genannt.*“ Srow. *Karamz. I. p. 115.* „*Deržawa trech Wladětelej prostiralas tolko do Estoni i ključej slawianskich.*“

Podobná: Chwalinsk (m. saratow.), Chwalenské more (Sr. Kleczewski, Zdanie o pocz. ięzyka Pols. 1761, we Lwowie 4. str. 18. „Morze kaspiyskie z dawna Chwaleńskim czyli Słowiańskim zwane, świadczy, że tam Słowacy pod tymże imieniem siedzieli.“ Sr. Jablon. Act. Soc. 1774. p. 285. „Dicerem ipsum mare Caspium nomine vocari slavico Chualenskie morze et Slawenskie. Haec sunt synonyma, qualia sunt laudabilis et gloriosus.“

w CHORWATSKU, SLAWONSKU, DALMATSKU,
a banatském pomezj:

Berislawec (w. zagr.), **Brasljewica** (w. sluin.), **Braslawie** (t. g. **Braslaw**, w. zagr.), **Budislawec** (w. zagr.), **Jaroslawica** neb **Jaslowica** (potok, wer.), **Lackowichewo selo** (w. zagr.), **Ladislawec** (w. waražd.), **Ladislawû** (swatých 5.), **Moslawinie** (zagr.), **Moslawina** (w. kris.), **Moslawina** (hrad, kris.), **Moslawina** (w. wer.), **Neğoslawce** (w. sirm.), **Oroslawci** (hornj a dolnj, w. zagr. srow. *Rus*, mad. *Orosz*), **Oslawci** (w. kris.), **Radosawce** (w. wer.), **Rajsawac** (w. pož.), **Slabinia** (*Slavina*, w. 2. R. Ban.), **Slakowce** (*Slawkowce*, w. brod.), **Slakowec** (*Slawkowec*, w. kris.), **Slawetich** (w. zagr.), **Slawica** (w. zagr.), **Slawonia** (kragina), **Slawnağora** (w. zagr.), **Slawnygrad** (Dalm.), **Slawsko pole** (w. 1. R. Ban.), **Slobiz** (*Slawice*, w. při *Buccari*), **Waislawe** (*Wogslawa*, walach. *illyr.*). **Woslawichewo selo** (zagr.).

Pochybné: Chlebena, (stará Geogr. u *Constan. Porph.*)

w S E R B S K U:

Belosawci (w. krağuj.), **Belosawe** (w. krağ.), **Berisawa** (w. rudnic.), **Bogosawac** (w. šabac.), **Darosawa** (w. belohr.), **Fetislan** (zturčené, t. g. *Swetislaw*, m. belohr.), **Leposawič** (w. nowopaz.), **Mirosawci** (w. belohr.), **Pinosawa** (w. gročan.), **Prkosawa** (w. belohr.), **Slawe** (w.

herzeg.), *Slawkowica* (w. walew.), *Wišesawa* (w. sokos.), *Wukosawci* (w. krağ.).

Podobné: Čestin (w. krağuj.), *Čestobrodica* (w. užic.).

1. *Poznam.* Pašaliku Bosenského, Skadarského, Rumelského, Widjnského mjsta, nedostatkem studnic, chybugj.

2. *Poznamendnj o řece Sawa.* Magjce ohled na to, že se Serbowé, obyvatelé a sausedé Sáwy, na tolik litery *l* štjéğj, že gi negen w obyčegných slowech, k p. čowek (člowek), tumačiti (tlumačiti), kieda (kljeda, Slawi in Resia), anobř i w samém národnjm gméně *Slaw* wynechawagj, řjkagjce *Milosaw*, *Dobrocawa*, *Stanisawljewič*; potom hledjce na to, že se we slawských kraginách maohq řek a potoků gménem národu slawského nazwanych nalezá, (k. p. *Slawa* w Dalmacii, *Uslawa* w Čechách, *Oslawa* w Morawě a t. d.): tedy neukáže se nám tak nowořeká onna důmjnka, že i řeka *Sawa*, *Suawa*, a krag *Savia*, půwodně *Slawa*, *Slawia* sluly. Negen *Nestor* ale i *Kadlubek* L. 1. pjše: „*Panonia est mater et origo omnium Slavorum et eorum nationum.*“ *Srow. Bel. Comp. Hist. R. H. Pos. 1779. p. 21.* „*Slavoniam inter Dravum et Savum positam, fere semper slavicae originis populi incolebant, quod ex historia facile potest probari. Slavonia vocabatur olim Panonia interamnensis, item Savia.*“ *Srow. Schönleben, Carn. Ant. et Nov. P. 1. p. 205.* „*Vinidi seu Vendi ab interamnensi Pannonia, quam colebant, nempe Savia, Graecis appellata Suavia, dicti fuerunt Suavi et demum meliori pronunciatione Slavi.*“ My naopak mysljme, že od gména národnjho, kmennjho aneb osobnjho, gména mjstnj, řeky a krage, powstali. I sausedaj řeka *Drawa Trawa* (*Trawena* w Pomorj) ukazuge na *Trb*, *Srb*; gako giné slawské řeky *Sarpa*, *Sarwica*, *Srbec*, *Sorbec* *Srebuša*. — Slowem, gako se má gméno řeky *Trawa Drawa* ku gménu *Srb Trb*; gako se magj řeky *Krupina*, *Krupa*, *Raba*, *Rawa* ku gménu *Chrw Chrob krep*: tak se má *Sawa* ku *Slaw Slawa*.

w e S T Y R S K U :

Braslaw (město, něm. *Fraslau*).

w R A K A U S J C H :

Brumeslavesdorf (sr. *Pryby*—aneb *Prwoslaw*, w diplom. cjsaře *Henr. IV. r. 1059. Wiz Jahrb. d. Lit. B. 40. Anzeigbl. S. 38.*)

W KORYTANECH:

Slawec, (Slawce, Selawce, pokaženě Selance, Želance), německy *Clagenfurt*, t. g. *Sclagen*-čili *Slavenfurt*. Naše aw proměňuj Němci často na *ağ*, k. p. *Skla-gamar*, *Slage* w Pomor., ba i Korytanskau řeku *Dr-wu*, gmenuj *Drage*, wiz *Büsching Erdb. Th. V. p. 491*. *Clagenfurt* tedy nepochodj od *Klagen*, želeti, nafjkati, nebo naystaršj Zeměpiscowé nepjšj *K*, ale *C*, což samo už zrazuge geho slawský půwod. Potom máme Analogie, t. g. podobného názewného příkladu w Europě, kdeby před *Furt* stálo časoslowo *klagen*, *weinen*: všudy mu raděgi předkládajj gména národů k. p. *Windfurt* (in Vindelicia urbs per Attilam diruta), *Frank-furt*, *Schwein-furt* (trajectus Svevorum), *Hessenfurt*, *Saxenfurt*, *Katzen*-aneb *Kattenfurt*, tak i *Deutschbrod*, *Ungrischbrod*, *Böhmischbrod*, a dle této obdoby i *Slavenfurt*, *Sclavenfurt*, *Clagenfurt*. Latinské *Clau-diforum* gest nowějšj nemotorné přeloženj, má býti *Slawofurtum*, tak gako *Slawo-graecium Windischgrätz*. Zábawno gest patřiti na to, gak sobě na odwozowánj toho názwu mnozj hlavu trudně, a však daremně, lámali. *Aeneas Sylvius*, *Münster* a *Belleforest* třjmagj geg za poloněmecké *klagen*, a pololatinské *fur*, *furtum*, krádež, gakoby prý *Judicium in fures*, *contra furtum*. Maudřegi mluwj *Megisserus L. II. Carinth. Chron. 12*. „*Nihil certi propter temporum injuriam et scriptorum negligentiam de ortu progressuque urbis hujus sciri posse.*“ I sám *Linhart* se všeligak mocuge s negapným toho názwu odwozowánjm, hned od *selo*, *Zelowez*, *Zlowez*, *Urlaub*, *Wohnsitz*, hned opět w *II. D.* od *celo*, *ganz*, *celá wez* *Celowes*, *ein ganzer geschlossener Ort!* ačprávě w tétéž periodě sám prawj: „*Noch heissen die Slaven in Kärntens Geilthale Slawci*,“ předce mu nepřišlo na um, že mezi *Slawci* a *Slawec* neomylně swazek a gednota býti musj, a že prwnj negen obywatelé a sausedé ale i zakladatelé poslednjho gsau. Tak člověk často w dalekosti hledá, co má na blize před sebou. Ale cò dělati? Pán *Linhart* sobě gednau za-

wzal do hlavy ten předsudek „*Die Ruhmvollen gefallen mir nicht*,” a pak ge konec všem zdravým důvodům historie, geographie a etymologie.

w K R A Í N S K U :

Slawina (w. w prostřednjm kr.), *Schaalkendorf* (Slawkow (w. w prostr. kr.).

Pochybné: *Dunschall* (w. snad *Domaslaw*), *Ziecla* (snad *Časlav*, w.), *Slouneg* (wroh, snad *Slawnjk*?).

w M O L D A W J E a D Á C I I :

Časlow (werch, snad *Časlav*, žili *Časoslow*? w *Molda wě*), *Slawitešti* (m. w *Dácii*).

w B U L G A R S K U :

Berislawec, *Glabinitza* (m. nad *Istrem*. u *Anny Comn. srow. Slawnica*), *Preslaw* (star. geogr., *) *Proslawica* (m. u břehu čer. moře, *Const. Porph.*), *Silawna* (*Slawna*, *Büsching*), *Szeslaw* (snad *Wieslaw*), *Witislaw* (u *Trojan. mostu*).

w P A G A N I I (stará geogr.):

Labinetza (*Constant. Porph. de Ad. Im. C. 36. nynj Slawinac*), *Lobitz* (hrad, u *Nicet Chon.*).

w M O R E I :

Sklabochori (m. někdy *Amyclae*, pod horau *Taygetes.*) *Srow. John Bowring, Servian popular Poetry, London 1827. Introd. p. VIII.* „*In the neighbourhood of Sparta is a town called Σηλαβοχωρι, and it is notorious, that the language of several of the Grecian Archipelago, Hydra for exemple, is Slavonic.*“

*) *Preslaw* bulgarsky *Perejaslawec*, předtjm *Marcianopolis*, pak *Megalopolis*, a za času bulgarského knžete *Mokra Weliký Perthlaw*, ἡ μεγάλη Περθλάβα *Srow. Kalajdow. Joh. Exarch, Bulg. str. 98.*

w NATOLII (turec. cjsar):

Boleslagum (w. Galatii, wiz Joh. D. Köhlers *Alte u. mit. Geogr. I. Th.*), *Lavena* (m. w Amasii nad břehem čer. moře).

Pochybné: Kerkisla, Sinescla.

w SICILII:

Sclafani (hrabstwj, *Büsching IV. Th. p. 529.* nepochybné od některé slawské, snad ze sausednj Dalmácie tam přešlé, rodiny tak nazwané).

§. 32. Úvahy nad těmito geographickými gmény.

Z osobnjch gmén powstali gména *topographická*, z *topographických chorographická*, z *chorographických Geo - a Ethnographická*. — Wezmemeli už všeca tato geographická gména *kragin, kragů, měst, weonic, tek, potoků, studnic, werchů* do hromady, tedy widjme, že ge nimi wětšj část země slawské zakryta; wezmemeli pak i historická i geographická gména spolu, tedy gest nimi we skutku w naywlastněgšjm smyslu toho slowa, celá Sláwia *oslawena*. W Tatrách, okolo Tater, při Wisle, w Uhersku, Slesku, Polsku, nalezáme i naystaršj i naymnožšj gména na *Slaw*; čjm oddáleněgi od Tater a Dunage, tjm wjce řednau, aspoň tjm wjce nowotau páchnau. Toté žiwý komentář k letopisům Nestorowým, a nayhodnowěrněgšj důkaz toho, že owšem Tatry, od nepamatných časů, hnjzdo a kolébka Slawů byly. Srow. *Prokop a Mauric: „Slavorum gentes in sylvis et ad fluvios habitare amant.“ Jordan: „Slavini sylvas pro civitatibus habent.“ Severini, Com. hist. de vet. in H. „Mediis in Hungaris, simulac collem objectum videas, extemplo Slavos colonos inveneris.“* Srow. Přjchod Čechů a kopec *Rjp.* — A *Schlötzer Nord. Gesch. p. 239. „Die Slaven scheinen von den ältesten Zeiten hier — in Ungarn — gewohnt zu haben, und nirgends will sich in der Geschichte die geringste Spur von ihrer Einwanderung finden.“* Mysljmeli sobě k těmto geště i giná, w žádném dęga-

pisu a zeměpisu nepoznamenaná, osobnj a mjstná gména, tedy w tomto moři *Sláwy* utonau, samy sebau, wšecky malicherné výklady tohoto welikého, welikému národu dobrým osudem přáného, gména. Měst a mjst na *Slaw*, ač totožný se *Slaw* význam magjcjch, předce tak skrowničký počet gest, že u přirownánj k těmto sotwy pozoru hodna gsau, anť asi gedno na každau kraginu slawskau přigde a gegich nowěgšj půwod snadno dokázán býti může.

Než toto buď už dosti k ukázánj toho, gak hluboko široko Sláwa celý narod a žiwot slawský, wšecky gehu články a žily proniká. Nalezagj se sice i u cizinců geographická, tento smysel slawného, chwalitebného a poctiwého nesaucj gména; ale ani tak mnoha, ani tak s národnjm žiwotem spogená, ani tak z národu pošlá a k němu zpět-wedaucj, ani tak často, téměř we všech národnjch nářečjch, kmenech a pokolenjch, w rozličných postawách a způsobách se sama zase opakugjcj, (sr. *Srb, Chrob, Un, Wend, Bol Bolak Polak, Těch*). U giných gsau ona gen případná, u nás podstatnj. K giným národům přišla Sláwa gen pro nawštjwenj na swé cestě, u nás sobě stálé bydlo a sjdlo zwolila. Co osud dal z tohoto ohledu giným skaupě, to nám dal štědře, co ginj magj gen po řjdku a po částkách, to my máme w celosti. Tu se zdá wšeliká rozmanitost pablesků našj národnosti, gako w barwách duhy, slučowati; wšecky, gináče rozrůznéné, mlúwy a kmeny slawské, stogj zde, gako wůkol společného národnjho ohniště sbratřené a sgednocené; toto gest zlatý, nás wšecky wjžjcj, řetěz; slowem okolo této tagemstwa plné osy, točj se weškeren slawský swět i žiwý i mertwý, i minulý i přítomný. Putugjcjmu po Slawenských kraginách Slawowi srdce plésati musj, anť se wšudy a ze všech stran na swé cestě těmito drahými, na gehu národ geg libě upomjngjcjmi, gmény obkljčeného widj, nebo kolik měst, wesnic a werchů na *Slaw* se začjngjcjch aneb zkončugjcjch, tolik žiwých pomnjků a obelisků národu swému wystawených před sebau spatřuge. I w gehu Historii, téměř každé druhé, třetj gméno wyobrazuge mu w

gedné osobě celý národ, zpřítomňuje mu w gednom zwuku celau starobylost, rozšířenost a krásu řeči Slawské; celý národ stogj před geho očima w *Oslawenj*; *) — tak že i z tohoto ohledu slušně s Karamzinem (Ist. I. Predislow. 12.) řjcti můžeme: „*I chyžiny dělajutsia ljubopytnymi pamjatnikami, i němyie predmety krasnorěčiwymi. Těni minuwšich stolětij wezdě risujut kartini pered nami.*“

D J L III.

O gménu, anebo prawěgi lichogménu, Slow.

§. 53. *Gako se Slaw u některých kmenů na Slow proměnilo a zodrodilo.*

W tomto tak welikém, téměř nesčjselném, počtu historicko-geographických gmén, nenalezagj se we starých časjch, žádná na *slow*, k. p. Rosti-*slow*, Brani-*slowa*, *Slowota*, *Slowko*, *Slowena*, *Slowica* a t. d. což samo už zřetelným důwodem toho gest, že i we gméně národu půwodně, ne *O*, ale *A* všudy státi muselo, a že *Slawen*, *Slawian* gen pozděgi, neli, gak výše dotknuto, od Maďarů, tedy od Poláků a Rusů, aneb ode všech spolu, na *Slowian* promeněno, od těchto pak časem i ku *Slowákům* a *Slowencům* přenešeno bylo. Poláci totiž a Rusové ten obyčeg magj, že, obzvláště na počátku slova w prwnj syllabě po *l* rádi, kde gen mohou, a na *o* změňugj, k. p. Wlach proměnili na Wloch, Wolech; glawa, pols. glowa, rus. golowa; slad-slod-

*) „Ljto mi gest, wyznal sám zwěčnělý *Dobrowský*, že odwozowanj slawského gména od *sláwy* zawrhnutí musjm; a práwě bych, gako rozený Slaw, rád byl účastnjkem sláwy swého národu.“

solod; zlato - zloto zoloto; slawina slonina; mládenec mlódenec, slawjk slowik solowej a t. d. Tjm způsobem přešlo i Slaw na Slow, Slawian na Slowian. Gestli pak by se někdo zeptal: kdo rozhodne která samohláska, w těchto a těmto podobných slowjch, *staršj* gest, a co se w nich půwodně psati má, či *a* či *o*, zdali tedy Poláci a Rusowé, čili ginj Sláwové prawdu magj? Tedy odpowjdáme předně, že *a* wjce swědků na swé strané mezi samými kmeny slawskými má, než *o*; nebo toto má samé toliko Poláky, Rusowé gsau w tomto punktě toliko následownjci Poláků; i to ne we všech slowjch; potom pak máme příklady slów mnohé, kde se negen we všech slawských nářečjch, ale právě i we všech cuzonárodnjch europejských řečech *a* nalezá, gediné w samém polském gazyku *o*, k. p. latinské *flamma*, wlské *fiamma*, francauské *flamme*, německé *Flamme*, české, serbské, krainské, chorwatské, staroslawské *plamen*, ruské *plamia*, sám toliko Polák má zde *o* *plomień*; tak i *flavus*, něm. *falb*, české *plavý*, pols. *plowy*. Prawdě podobněgšj tedy gest to, že prwnj gsau prawidlo, poslednj gen pozděgi učiněná wynjmka. Pilněgšj slawenčiny zkaumánj přeswědčj nás o tom, že we mnohých slawských kořenech, kde nynj *o* stogj, stálo 500 i wjce léty před Kyrillem geště *a*, gako posud w samskritu, w latinčině, řečtině, němčině a t. d. Tak k. p. naše *gost*, *host*, samskrit. *kasti*, něm. *Gast*, a ne bez přjčiny psali řečtj a lat. Kronikáři *Peragastos*, *Radegast*; naše *gospod* půwodně *gaspadi* (*padi* samskr.-*pán*) a t. d. Tuto proměnu potwerzugj i historická swědectwa, k. p. *Anonymi in Mentken. Scrip. Rer. Germ.* pšjčjho: *Idioma Slavonicum corrupto vocabulo Slovanicum appellatur.*“ Rowně *Phil. Cluver, Germ. ant. L. 3. C. 4.* „*Venedos posterior aetas rectius vocavit Slavos, quia sibi ipsi dicebantur Slavini Slavaci, et variante dialecto Slovani.*“ W osobných však, wážné starowěkosti přináležejcých, skrze čas, historiú a knihy už upewněných a stwerdlých gmenách, tuto proměnu učiniti se i sami milownjci litery *o* neopowážili, řjkagjce a pšjčjce až posawád, gako ginj Slawové: *Stanislaw*, *Włodislaw* *Boleslaw* a t. d. a to

tjm. wjce, že toto s druhým spogené *Slaw* nenj zde počátečná ale poslednj, a proto polsko-ruskému gazyku už ku wyslowenj snadnějšj, syllaba we slowě. Sami rozonj Rusowé to i we skutku otewřené wyznáwagi, ačpráwě, gako wniter stogjcy a účastnjcy, této zde přednešené nářečnj příčiny sobě powědomi negsau. Tak píše *Karamzin*, w *Hist. Gos. ros. D. I. Primječania* 45. str. 276. „*Od-nakož mnogija sobstwennyja imena Slawian, na priměr Swiatoslaw, Rostislaw, Mstislaw – zastawljajut dumať, čto i w narodnom imeni byl u nich A, a ne O. Bizantiiskie Istoriki pisali wsegda Sclawini, Sklavi; Gotskii Jornand takže.*“ A opět D. I. G. I. sr. 19. „*Z drugoi storony wychodjat na welikii theater Istorii Slawiane, pod sim imenem, dostoinym ljudej woinstwennyx i chra-brych, ibo jego možno proizwodiť od slawy.*“

Welice tedy slabé gest to, co P. *Kalajdowič*, a však gen gakoby mimochodem, w poznamenánj pod textem Předmluwy, ke spisu od něho w Moskwě 1824. wydanému *Joan Exarch Bølgarsky*, píše, str. 1. „*W dřewnich pamětnikach (kde, we kterých, gakyč?) wsegda pisali Slowěne, Slowěnin, slowěnsk, potom slowěnsky; w XVII. wěku načali izměniat bukww o w prwom slogě na a, i pisali Slawene; togdaže (Gram. 1648. goda, list 47), pojavljajetsja nowyj nynějšny wygowor i prawopisanie: Slawiane, Slawianin, Slawiansky.*“ Položme, žeby to i prawda byla, tedy by to gen toho důkazem bylo, že w časjch surowosti a newzdělanosti psali rušj předkowé o chybně a omylně, gak mile ale do času vzdělanosti vstupowali, o swé řeči, swém národu a gméně mysliti a Grammatiky psáti počali, tu, cjtiwě chybu, prawějšj cestu nastaupili. — *Müller*, *Abhandlung von den Völkern Russlands, w Büschingowě Magazině, Th. XVI. str. 302.* — prawj: „*Mann könnte auf den Gedanken kommen die Uebereinstimmung des Slavischen Namens mit dem Worte slawa, der Ruhm, sey zufällig, zumal wenn man weiss, dass in alten Russischen Schriften der Name Slaven allezeit (?) Slowane geschrieben wird, als ob derselbe beredte Leute anzeigen sollte. Allein dieser letzte Umstand dienet zu keinem*

Beweise, weil nach den verschiedenen russischen Mundarten nichts gewöhnlicher ist als o für a, und a für o auszusprechen.“ Pán Kalajdowič, dopustil se sám we swém djle neodpustiwe winy w tom, že zcizoložil wšecky titule knih, kdekoli *Slaw* stálo, a nabil ge na swé kopyto *Slow*. Tak zfalšował titul *Raičowy* historie: „*Istorija raznych Slowenskych narodow od Joanna Raiča*,“ kde sám Raič má *Slawenskych*. Tak poproměňował wšudy i Raičůw text, který str. 6. 7. přiřodj, tak zprznil i wýraz Jana *Rutoslawa*, překladatele Plutarcha. P. Kalajdowič tjm smad gen tĕm poklonu a zaljbenj učiniti chtěl, genž raděgi *slownj* než *slawnj* slauti chtěgj; ale to páchne negen nesnášeliwostj, nýberž i neswědomitostj, čelo cuzé knihy aneb cuzý text přegináčiti. Nechegme každému swé!

§. 34. *Nedůwodnost toho, žeby cuzinci Slow na Slaw byli proměnili.*

Žeby cuzinci Slow na Slaw (gako Morawa na Marahania, host na Gast a t. d.) byli proměnili, nigakž wěřiti nelze, proto:

a) Poněwadž nám i na takowých příkladech nechyb, kde opačně, cuzinci naše *a* na *o* proměnili, k. p. Prawno Próna; Záhor Zohor (prešp. st.), Sambor Samobor Zombor; Waršawa Warsovia; dar δωρον: hlas γλωσσα; mak d. Mogen, Mohn; hana der Hohn; klada klát d. Klotz; klášter Kloster, škrata scrotum; chraber robur; lakati-locken; wtasiti stossen; a české u Hágka se nalezagicj gméno Strachkwás, přeložil Němec Schreckenquoss. A na opak my sme mnohé cizé *a* na *o* proměnili, k. p. Adelrich Oldrich, Andreas Ondřeg, Gerlach Garloch; kositer serb. *κασσιτερος*; potom u Čechů uhona mjsto uhana, od hana, šřowjk mjsto šřawjk od šřawa; u *Korytanů* dle *Kopit. gramm. p. 246. matika* mjsto motika; lonj lanj, loket laket; a u *Luněb. Wendů*: rodust mjsto radost, soney mjsto saně, rono mjsto rana a t. d. *Wiz Dobrow. Slowanka str. 12.*

b) W samém našem národu gest, gak sme widěli, ánj názwu *Slaw*, aspoň we gmenách osob, mno-

hem staršj, nežli *Slow*; které gak w historii tak i w žiwotě welice pozdě nalezáme.

c) Wěc gako *sláwa* u nás, tak s celau bytnostj a podstatau národu spolusrostlá, tak po všech žilách a nerwých národnjho žiwota tekaucj, tak po weškeré půdě slawské rozsátá a rozkořeněná, musela ze *wnitřeku* samého národu wykwětnauti, musela z něho wen wynešena, nikoli pak do něho wnešena býti.

d) I cuzonárodnj naystaršj, negen řečtj a latinštj, ale i němečtj, ba negen europegštj, ale i neeuropegštj Arabštj, Mongolštj, Perštj spisowatelé nikdy nepjšj o nýberž *a* w prwnj syllabě. *Mogžjš Chorenský* pjše Skalau Skalawi, kde prwnj *a* gen epentheticko-euphonické gest. *Abul Faradži* má na třech mjstech str. 43. 79. 181. Sclavi Slawi. Aspoň *Vitichind*, *Ditmar*, *Adam Bremenský*, *Helmold* a ginj, kterj u prostřed Slawů bydleli a psali, byliby gisté neobmeškali někde do swých *Dégopisů* asi takowěto, aneb gemu podobné, poznamenánj wtrausiti: „*Slavi, qui se sua vernacula Lingua Slowi, Slowane appellant*,“ kdyby *Slow* už tehďáž w běhu a w užjwánj hylo býwalo. Poslednj dwa už anielatinizugj *sclav*, ale čistě pjšj: *Slavi, Slavia Slavania*, tak gako to z úst těch Slawů slyšeli, w gegichž lůně seděli a psali; k. p. *Adam. Brem. Hist. Eccl. L. II. C. 10.* „*Nos autem quoniam mentio Slavorum toties incidit, non ab re arbitramur, si de natura et gentibus Slavaniae historico aliquid dicamus compendio.* Slavania amplissima Germaniae provincia a Winulis incolitur. L. II. C. 17. *Ecclesiae in Slavania ubique erectae sunt. Testis est rex Danorum Svein, cum recitaret Slavaniam in duos de viginti pagos esse dispertitam.* L. II. C. 54. *Archiepiscopus ordinavit Episcopos: Abelinum in Slavaniam.* L. III. C. 21. 24. 25. *In Slavania res nostrae magna gerebantur prosperitate. Slavania Sacerdotibus Ecclesiisque plena fuit. In Slavania ulteriori nemo unquam Godescalco potentior surexit. Saxones Christianitatem in Slavania per avaritiam turbarunt.*“ a t. d. *Schurzfleisch*, Orig. Pom. pjše o něm: „*Adamus Bremensis exploratissimae vir industriae et magnae apud nos*

auctoritatis. — I Helmold *wstudy píše Slavi, Slavia, k. p. L. I. C. 14. 16.* „*Ecclesiae in Slavia ubique erectae sunt. Slavi totam Nordalbingiam ferro et igne depopulati sunt; deinde reliquam peragrantes Slaviam omnes Ecclesias incenderunt.*“ *Chronic. Lubecense ap. Meibom. ad A. 1153.* „*Pax firmabatur in Slavia.*“ *Chronicon Steterburg. ad A. 1208.* „*Henricus dux Slaviam depopulatur.*“ — *Chronica Slavica incerti auct. Hamburgi edit. 1706. C. 1.* „*Sciendum quod Slavia, sive Sclavonia duplex est, scilicet major et minor.*“ *Dobner, An. Haj. p. 45.* „*Vetustus vitae Mathildis scriptor et Anonymus de Convers. Carantanorum Slavos perpetuo vocat, nulla litera c interjecta.*“ *Schurtz-fleisch, De Reb. Slav. §. 3.* „*Regio quam coluit gens Slaviae nomine insignis, multis floruit modis. Slaviam in publicis Erici, Daniae Regis, tabulis lego. Legit ante me Lambeccius. Reddunt monumenta Danica Frochonem quendam Slaviam subegisse. Neque tamen Slaviam solum legas sed et Sclavanam, quin et Slavoniam.*“ *Hartknoch, Alt- und Neu-Preussen, Th. I. C. 1.* „*Nächst an dem Oletzischen Amt, wo jetzt die Ämter Tilsit und Ragnit liegen, ist ein Land, welches vorzeiten geheissen und noch heisst Slavonia oder Slavania, sonst auch Schaulauen, wie es die Kreuzherren, bey ihrer Ankunft in Preussen genannt haben.*“ *Z tohoto všeho už snadná odpověď na to, co Dobrowský píše w Časopisu muzeg. 1827. Sw. I. str. 83* „*Mám za to, že kraginy w nichž řeč Slowanská, slovo slowanské panowalo, Slowy se gmenowali. Odkud gména Slowan a Slowák, jako Polák a Polan od polj, Morawan a Morawec od Morawy, Slezan a Slezák od Slez půwod swüg braly.*“ *Kdyby nám tento, gináče tak tuze na swédky a Diplomy dotjragjcy starček, i gen gednoho swédka a spisowatele, bud' starých bud' nowých časů, byl gmenowal, kterýby to twerdil, aneb i gen tu naymenšj zmjnků činil o kragině Slowy. Kraginy Slawia, Slawania, Slavonia magj všecky Mappy a Dégopisy. Nawet u řeckých Spisowatelů nalezáme tu i tam gméno našeho národu čistě a nepoškwerně psané, negen se samohlaskau a, ale i bez liter c,*

k, mezi Sl. k. p. *Nicephorus Patriacha* (†828.) píše „*Σλαβῆνα πληθῆ*.“ Viz *Stritter. Mem. II. p. 71.* Ostatně to snadno gest i k pochopenj i k odpuštění, že náš Dobrowský, gakožto znamenitý, do slow pohřžený a zamilovaný Grammatik, tento grammatický *slownj* smysel i do gména národu, obzvláště w poslednjch rocech žiwota, tak usilně wložiti žádal a hledal, nebo se swým miláčkem každý se nayradše pěstuge, a swúg wniterný swět každý člowěk rád i do zewniterného překládá.

W Letopisech Nestorowých arci, gak ge nynj máme, stogj *Slowene, Slowensky*, ale předně: Nestor byl už sám rozený, o po *l* milúgcj, Rus, a gestli ne od něho samého, němohloli pozděgi od geho ruských přepisowatelů toto gméno tak poruštěno býti, gako Wladimir na Wlodimir? když sám *Schlötzer* (Nest. T. II. p. 75.) wyznává: „*Slowiene, Slowane, Slaweni, so verschieden wird der Name in den Codd. geschrieben.*“ Potom Nestor žil pozdě, w XI. stoletj, gména pak *Slavia, Slavini, Wislaw, Witislaw, Mečislaw, Čimislawa, Zutoslaw, Dobroslawský Chlumeč* a t. d. už ze IV. VI. VII. stoletj máme. A však we spogených gmenách sám Nestor píše weždy *slaw*: *Izjaslaw, Swatoslaw* a t. d. *Karamzin, w Istor. Gos. D. V. G. 4. str. 398.* prawj: „*Woodšče jazyk naš ot 13. do 14. wěka priobřel bolěje čistoty i prawilnosti. Ostawljaja upotreblenie sobstwennago Russkago neobrazowannago nařečija, Pisateli tšiatelněje deržalis Grammatiki cerkownych knig ili drownjago Serbskago, kojego pamjatnik jest naša Biblija, i kojemu slědowali oni ne tolko w sklonenijach i w sprjaženijach, no i w wygowore ili w izobraženii slow: odnakož, podobno Ljetopiscu Nestoru, stibalis inogda i na upotreblenie; ot čego w slogě našem zakoreněla pestrota, oswjaščennaja drownostiju, tak, čto my i nyně w odnoi knigě na odnoi stranice pišem zlato i zoloto, grad i gorod, mladost i molodost.*“

U Čechů gsau wýchodkové gmén na *on en* welmi řjdcj a neobyčegnj, na *an* welmi častj a uchu známj; (k. p. mešťan, kragan, pohan, křesťan a t. d.), z té příčiny řjkagj raděgi *Slowan* než *Slawon Slawen; Slawan*

pak *Slawian*, pro sběhnutj dwau a, Čech nemiluge. Nebo blahozwučnosť gazyka českého nemá tu powahu, gako maďarská, aby po sobě wjce stegných hlásek trpěla, pročěž i latin. *corona* w *korunu* přeslo, tak též *Slowan* mjsto *Slawan*, kteréžto poslednj ušjm českým gaksi re-libě znj, w polském wšak tratj se tato neljbst wložejm i *Slawian*.

Slowem, gakoby to byla daremná a smjšná hádka: zdali se má *Sorb* či *Sarb*, Chorwat či Charwat, *roß* či *rab*, *Ros* či *Rus*, *Wind* či *Wend* aneb *Wand* psáti a mluwiti, tak ge i se gménem *Slow* a *Slaw*. I tu *litera zabjgj, ale duch obžiwuge*.

§. 35. *Protimluw Spisowatelů w odwoldwánj se na wým-luwu obecného slawského lidu, a negistota odtud braného důvodu pro Slow.*

Řjká se dále, že se *Kašubowé* w Pomoransku, *Słowinci* a *Windowé* w Krainsku *Slowenci* gmenugj, a to že gest důwodem pro *Slow*, *Slowan*. Tak píše *Surowiecki* w *Sledz. Pocz. str. 27.* „*Niektórzy pisarze, chcąc imie Słowian wyprowadzać od Sławy, obstają za tém, żeby ich zwano Sławianami. My obieramy pierwsze dla tego, że w dialektach większy części (?) pokoleń Słowiańskich tak znajdujemy dochowane.*“ Než naproti tomu *Haquet*, w *Dobrowského Slawjně, str. 298,* takto prawj: „*Die Wenden, Sławenci (ne tedy Slowenci) in Oberkärnthen, heissen von dem Flusse Sila Silawci.*“ Tak i *Linhart, D. I. str. 416* a za njm *Anton D. II. str. 20.* „*Noch heissen die Slawen in Kärnthens Geilthale Selauzi, Sławzi.*“ *Srow. i Gloszar. Slav. in suppl. ad I. P. Diet. Carn. Viennae 1792. p. 94.* „*Slawenz, germ. Slav. lat. Slavus, aliis a slawa, gloria, aliis qui scriptum volunt Słowenz a slovo vox.*“ Komu že nynj máme wěřiti? Bez pochyby *nikomu*, ani samým *rozeným* *Kašubům* a *Kraincům*! Obecny člověk, sedlák, neuk, černilid, nemá w podobných wěcech žádného *platného hlasu*, on se řjdy ne *historiau*, *národnostj* a *samostatnostj*, ale *náhodau*, anebo *wlnami času*, *weplywem sausedstwa* a *panstwa swého*, *čistotu geho*

národnjho žiwota téměř každého. stoletj zginačugjcm, obzwlášťe gestli takowj lidé we stawu odwisnosti, rozdrobenosti a pomjchanosti s ginými národy žigj, a gestli nesestawugj spolu weliký djl národu, nýberž gen maličké, snadno porušitelné, částečky, gako *Kašubowé* a *Krainci*. — Že w některých pokolenjch a nářečjch německých pospolitý lid swůg národ a gazyk nazjwá *Teyč*, *Toyč*, *Táč*, *Tyč*, *Tuč* *) odtud neslušno zawjratj, že tedy i gméno celého národu takowé býti musj, a nikoli *Deutsch*. We Wlašjch pospolitý lid řjka o sobě *Taliano*, *Taliani*, wzdělanci pak a spisowatelé *Italiano*, *Italiani*, kdo necjtj které gest prawdiwějšj? W podobných důležitostech gen historia, etymologia a kritika wůdcem a saudcem býti powinna. Gak negisté a klamné gest takowéto na sprostý lid se odwoláwanj a odtud záwěrkowanj, paterno býti může na tom, že k. p. w Uhřjch už i sami rozestý Slowáci, Turčané a Sklabinčané, neřjkagj wjce, gakoby měli podle prawidla, *Slawina*, ale raděgi řjkagj s panugjcmi nad nimi sausedy a cuzinci *Sklabina*. Tak i w Gemerské stolici neřjkagj *Slawošowce*, ale chybně s cuzinci *Stabošowce*. Poddanj totiž a newzdělanj národowé zprawugj se we mnohých wěcech podle národů nad nimi panugjcmjch, přigjmagjce od nich rozkazy a psané památky, kde se gegich gméno podle cizjho wyslowenj tak často zpomjná, že naposledy oni sami k němu přiwjknau. *Wendowé Lüneburštj* nazjwagj; dle swědectwj *Heninga*, swůg národ a řeč *Sliwensga*, wiz *Dobrow. Slowanku*, str. 26. následugeli odtud že se tedy my všickni *Sliwene* gmenowati máme? — Než dēgme i tomu, žeby se *Wendowé Slowinci* gmenowali, tedy neslušj na to zapomenauti, že w Karniolickém nářečj *Slowa* práwě to znamená, co naše *Slawa*. Wiz *Slownjk Mikaližw* a *Lindeho*, kde stogj: „*Crn. Slowa fama gloria*.“ Pak srow. *Glossar. Slau. in supplem. ad l. P. Diction. Carniol. Viennæ 1792. p. 94.* kde stogj: „*Is slowesam rezhi mit Ehren zu melden, honoris gratia saepe saepius effertur!*“ Srow. *Syrenu od*

*) Wiz *Prwotiny pěkných uměnj*, od *J. N. Hromádky* we *Wjdnj 1813. G. 1. S. 3. list 47. str. 194.*

Zriniho w *Obszide Szigeczke*, 35. *strofě*, ř. 4. a t. d. A tak tedy *Słowinci* i tu neznamená *Verbosi, Loquentes*, ale to samo, co *Slawenci, Slawowd*; význam gest všudy geden, toliko wyslowowánj proměnné. I gméno *Slawů uherských*, nenj všudy stegné, anž se hned *Słowák*, hned *Slawak* pjsé. Tak pjsé Polák *Strykowski*: „*Dawni Slawaki nas nazwaliby Slabakami od slabości bošmy bardzo ostabili.*“ Tak *Kuntschke* a *Panach* hned *Słowak* hned *Slawak* pjsj. Tak *Linde* prawj: „*Slowak Slawak, służy u nas mieszkańcowi rodu Słowiańskiego w Węgrzech nad Dunaiem.*“ — Wubec takowéto odwoláwánj se na čjré holé příklady, nic nedokazuje, nebo tímto příkladům můžeme zase giné odporné na proti postawiti, tak k. p. známo gest, že se obyvatelé *Slawonie* všickni a všudy, w životě i we knihách gmenugj, a gmenowali od gakžiwosti, *Slawonec, Slawonci, Slawonská zem, Slawonský gazyk.*

§. 36. *Poráženj některých námjtek proti slawnému významu gména Slaw.*

Podle našeho zdánj a přesvědčenj nebylo sice gméno *Slaw* u počátku hned celému národu dánō, ale nypřwé toliko gednomu muži, wůdci, knjžeti, od něhož se potom w běhu času na mnohé rozšřjilo. Mezitjm že i ten muž gméno toto ne bez příčiny a zásluhy nosil, i celý národ že se s njm a za njm tohoto gména hodným státi, ge zaslaužiti a na sobě před světem osprawedliwiti usilowal, o tom, leč *Pán Protislaw*, nikdo pochybowati nebude. Onna, ať tak powjm rauhawá námjtka: „*že Slowané geště w ten čas žádných slawných skutků neučinili, pro kteréby se byli mohli Slawy gmenowati*“ sama se swau derzotau zatracuge a odpowédě hodna nenj. Tak se, mezi ginými, s vysokopozdwiženým obočjm ptal už *Pán Müller, Abhand. von den Völk. Rus. Büschings Mag. Th. XVI. str. 302.* „*Wer sollte ihnen den Namen Slawen beygelegt haben? Sie selber? das wäre ruhmredig; Fremde? das wäre unvühnlich. Nachbarn pflegen sich eher nachtheilige*

Benennungen zu geben.“ Němci swé gméno odwozuj od Boha *Teut*, a předce to nenj ani „*ruhmredig*“ ani „*gottesiästerlich*.“ — Škoda, že i sám *Palcel* swau Kro-
niku tjmto cuzonárodnjm záwistiwým předsudkem zne-
uctil: — Medle známeli my wšecky skutky Slawů? —
„*Slavi-dj Pešina, Mars Mor. L. 1. — contenti face-
re fortiter et ad faciendum res memoratu dignas ma-
gis, quam ad memorandum promptiores, insuper lite-
rarum rudes, parum curarunt, ut temporum rerumque
a se gestarum vices literis mandando posteriorum memo-
riae factorumque aeternitati consulerent, sed cuncta eo-
dem, quo corpora tumulo clausa sepultaque permise-
runt.*“ Dluhoš přepolštěný w knize o Poczátku i daw-
nych królach národu Wandalów, w Warszawie 1826.
str. 62. píše: „*Dzieje ich godne pamieci, woyny za
czepne i odporne, czyny stawne, wiekopomne i wielkie,
powodzenie szczęśliwe lub nieszczęśliwe, czas i przeciąg
panowania, przymioty świętne, i obyčaje chwalebne,
wady i występky obeyście domowe i z sąsiadami odległos-
cia hieków, i brakiem nauk i pisania (których niezna-
no wstędy w Polsce, owšem w celém Slawenstwě) w
wieczną poszty niepamięć! tak dalece, že imiona nawet
Xiążat z własnéy ich oboietności o uwiecznienie w po-
tomnéy paměci rodu zwycięztw i dzieł własnych zagła-
dzone i zabaczone zostały.*“ — Kdy a kdeže se začala
psáti historia Slawů? a kdo gi pjsal? čizozemci, nená-
wistnjci. A wšak i tito, nebýwagjli často přinuceni k
upřjmnému, našemu národu ke cti a sláwě slůžjcmu
wyznánj? Němec *Witichind*, nepřjzniwý našemu náro-
du, předce gemu toto pěkné swědectwj dáwá, *Ann. L.
2. „Slavi bellum quam pacem elegerunt, omnem mise-
riam carae libertati postponentes. Transeunt sane dies
plurimi his pro gloria (sláwa) et pro magno latoque impe-
rio, illis pro libertate ac ultima servitute varie certan-
tibus.*“ Tak píše i *Fabric. Orig. Sax. L. 3. „Slavos mori
maluisse, quam servitute premi, in qua nec animi es-
sent quieti, nec fortunae tutae, nec corpora pericu-
lorum vacua.*“ Tak *Mich. Beuther, Discep. Hist. C. 1.
p. 29. „De celebriore et potentiore gente quam Slavica*

nullibi legitur in Historicis; — quae olim totam orientalem fere Europae plagam continuerit, utpote Illyricum, Bojemiam, Poloniam, Dalmatiam usque ad mare Sarmaticum, Balticum et Adriaticum: ita, ut si iisdem modis regna quibus occupantur, etiam tenerentur, Slavi omnium jam essent populorum potentissimi et totius mundi Domini.“ A Salam. Hausdorf, in Abr. Frencelii Orig. Ling. Sor. w Předmluwě:

„*Si par virtuti Slavis fortuna fuisset,
Orbis adoraret Slavica sceptrata tremens.*“

Srow. Surowiecki Sledz. Pocz. str. 167. „*Kiedy widzieli (Slawowé) že muszq pýydź pod obce jarzmo, nie chcąc dożyć tey niedoli, całemi gromadami sami sobie zadawali śmierć dobrowolną.*“ Karamzin. Istor. Gos. Ros. D. 1. str. 57. „*Črezwyčainaja otwaźnost Slawian byla stol izwiestna, čto Chan Avarskij wsegda stawil ich w peredi swojego mnogočislennago woiska, i sii ljudi, neustrašimyse widija inogda izměnu chitrych Awarow, gibli s otčajaniem.*“ A Anton, Versuch über die al. Sl. I. str. 32. „*Dass Tapferkeit die Slaven auszeichnete, ist wohl nicht erst zu erinnern nöthig, denn ohne dieselbe, hätten sie nie die Besitzer der grossen Länder werden können, die sie zum Theil noch haben.*“ — „*Mira rerum conversio,* prawj Krantzius Vand. L. 1. C. 1. *ita gentem nunc haberi contemptui, cujus patres res magnificas exantlaverunt.*“ — A Spisowatelé byzantičtj, gakožto upřjmněgšj a nestranliwěgšj, o kterém newzdělaném těch časů národě chwalitebněgšj wěci poznamenali, nežli o Sławském? „*Plena — dj Matég Bel, w Předm. na Dolež. Gram. — de Slavorum antiquitate, bellis, victoriis, variante item fortuna, atque susceptis migrationibus sunt apud maxime idoneos scriptores omnia.*“ — O nás a nyněgšjch Slawech platj prawda wjce to, co Seneca prawj: „*Paterna gloria nos reddit inglorios, quum ab ejus vestigiis dissimilitudine resilimus.*“

§. 37. Závěrky a výplynky ze všeho.

Ze všeho tohoto plynau tedy tyto zásady:

1.) Názew našeho národu pochodj od *slawiti*, *slowiti* bezprostředně, od *slauti* prostředně a zdaleka, gako wnuk od otce.

2.) *Slowiti* a *Slawiti*, gako iterativa, magj geden smysel, často *slutého*, *slowutného*, *slawného*.

3.) Mezi názwem národu *Slaw*, a mezi podobnými názwy geho synů a dcer gest tuhý, nerozlúčný národnj swazek.

4.) *Slaw* gest řečné, pravidelné, všeslawské; *Slow*, *Sliw* nářečné, chybné, liché.

5.) *Slaw* gest dřewněgšj a prwněgšj, *Slawen*, *Slawon*, *Slawian* pozděgšj, nowěgšj. *Slaw* gest gméno národnj, *Slawen* *Slawon*, *Slawinec*, *Slowák* gsau gména kmennj; to značj celost, tato částky.

6.) Matka tedy našeho národnjho gména gest *Sláwa*.

7.) Pravidelné a podle základu Etymologie a prapopjsebnosti má se psáti *Slaw*, *slawský*, aneb *Slawen*, *Slawenka*, *Slawenský*: a však i kdo *Slowan* píše, nehřešj, proto že všudy *geden* a *týž* význam.

Ostatně srowneg o tomto předmětu: *Balbin*, Misc. C. 23. L. 2. D. 1. — *Durich*, Intr. in Bibl. Sl. C. 1. §. 1. — *Dobner*, Hagekii Ann. B. I. p. 45. — *Anton* Versuch über die Slaven, p. 16. — *Müllers* Abh. in Büsch. Mag. Th. XVI. p. 302. — *Dobrowský* Untersuch, woher die Slaven ihren Namen erhalten haben. Prag, 1784. a w Časopisu muzeg. 1827. Sw. I. str. 80. — *Pelcel*, Kronika česká, w Praze 1791. D. I. str. 53. — *Karamzin*, Istor. Gos. ros. D. I. str. 276. — *Palowicz*, Wörterbuch der böhm. Sp. při slowě „Slowan.“ — *Surowiecki*, Sledz. Pocz. nar. sl. str. 27. — *Jungmann*, Hist.

lit. čes. str. 2. — *Schaffarik* Gesch. d. Slav. Spr. Ofen 1826. str. 5. — *I. M. Král*, Sláwové, praotcové Čechů, w Hradci kral. 1825. — Kanonik *Siarczyński*: Rozprawa, czyli Sławianie lub Słowianie zwać się i mówić właściwie mają, w Czasopiśmie naukowym Księgozbioru publicznego imienia Ossolińskich, we Lwowie, 1828. Sw. I. str. 39. Tamż we Swazku III. r. 1829. Rozprawa o témż od *A. Rościszewskiego*.

R O Z P R A W A II.

o

GMENÁCH

SRB A CHR.B.

„Nie masz na świecie narodu, któryby przez miłość obywatelstwa wrodzoną, nie żyzył sobie wiedzieć o początkach swoich.“

Naruszewicz

Hist. nar. pol. T. I. k. 4.

D J L I.

O gménu Srb a geho odrodech Srm, Trb.

§. 1. *Národnj gméno Srbů poslo z osobnjho
gména Srb.*

Geden znamenitý kmen našeho národu nosj na sobě gméno *Srbů*, nepochybně od některé osoby, otce aneb vůdce *Srb* gmenowaného. U Slawů totiž byla někdy „*democratica regiminis forma*“, každý otec byl králem, vůdcem a gmenodatelem své čeledě a rodiny, odtud nalezáme we staršj historii našeho národu tak mnohá gména kmenů, národků, plemen a pokolenj. W samé německé kragině udávajj historici na 30. většjch a menšjch osad, kmenů a národků slawských, k. p. *Obo-tritů, Wilců, Lutiků, Circipanů, Ciervistů, Zrivianů, Trebovanů, Drevanů, Wagrů, Rugianů, Tolensů, Da-leminců, Ukrů, Kašubů, Kisinů, Hevelů, Werlů, Bra-niborů, Milcienů, Neleticů, Kolediců, Chuticů, Sel-pulů, Zemzizů, Nizanů, Redarů, Brizanů, Polabů, Linů, Sorabů* a t. d. Která rodina se sjlau a bohactwjm wyznačowala, ta rostla a rozprostraňowala se i zewni-terně, sausedy a rodiny giné sobě podmaňowala, až tak konečně z čeledě se stala rodina, z rodiny kmen, ze kmenu národek. Toto gest domněnj negen přiroze-njm samé věci, ale i historickými swědectwjmi potvrzené, tak zagisté prawj *Jornandes, Cap. 5. „Winidarum na-tio populosa — quorum nomina licet nunc per va-rias familias et loca mutantur a t. d.“ a Procop: „non uni parent viro.“* Kdo ale byl tento *Srb*, gehož čeled, rodina, kmen po něm *Srbowé, Srbowj* lidé sluli, o tom nám historia žádné památky nepozůstawila: ne-pochybně nebyl toliko geden, ale gich bylo wjce w

rozličných kragech, z nichž každý swému rodu a potomstvu gméno o swé zanechal. — Srow. *Thunmann*, Nord. V. p. 167. „*Es war bei den aus Asien kommenden Völkern eine gewöhnliche Sache, sich nach ihren Fürsten zu nennen. Abulghazi giebt wohl hundert Beispiele davon an.*“

§. 2. Etymologické-zpytowanj gména Srb.

Gméno *Srb* půwodné z toho kořene pochodj, ze kterého i slovo *srab* u Slowáků, Kroatů, Bosňáků užjwané, a wůbec *pálenj*, *hořenj*, das *Brennen*, potom obzwláště *pálenj těla a kůže* anebo *pálčiwau nemoc* znamenagj. Od ohně zagisté a *pálenj* mnohé nemoci gména dostali, k. p. *ohěň*, *růže*, *ohěň pekelný*; *horaučka*, *horaucj zimnice*, *horaučnost*, *zahořenj*; *pálčiwost*, *zapálenj*, *zápal*; *zanjcenj*, *zánět*, *suět*, *zasnět*; *suchoty*; *wred* (od *wru*, lat. *uro*, *uredo*), *pekelný wred*, *žjžeň*, *žáha* aneb *záha* (od *žhu*), a latin. *siriasis* (nemoc *pálčiwostj slunečnau způsobená*); potom duchownj nemoci: *hoře* (od *hořjm*), *pěče* *pečal* (od *peku se*), *sura*, *skorb*, *starost*, *žárliwost* at. d. U Slowáků ge *páliti* a *swrběti* až posawád totožného smyslu, nebo řjkagj tak často *ruka mne pálj*, gako *ruka mě swrbj*, aneb *ruka mne prlj*, *prhlj* (srow. *pražiti*). W českém, srbském, ruském a staroslawském wloženo gest we slowé *srab*, mezi *s-r* epenthettické *w*, čehož hogně příkladu i w giných slowjch slawské řeči máme, k. p. *sraka swraka* (serb.); *chytam chwytam chwatam*; *škřeti*, *skrena-škwar*, *skwerna poškwarna*; *chorý chorost*, rus. *chworyj chworost* a t. d. aneb raděgi toto *w* powstalo ze samohlásky *u* we slowé *sur*, *surjm*, *sura*, gakoby *surab swrab*, dle příkladu *Unislaw Wnislaw*, unogo *vnogo*. *Srab*, *swrab*, *bosn. serbesg sribesg*, *sarbesg*, rus. *sverb*, *sverbež*, *sverbota*, *swrběti* půwodně žádný nepřigemný a hnusný význam nemělo, gen následek nemoci, totiž *nakaženj*, přilepilo tomuto slowu tento pozděgšj a wedlegšj smysel. Proto se u *Wendů*, dle *Lindeho Slownjka*, *srab* nazjwa gináče i *garje harju* t. g. *hoře*, *hořeti*, *páliti*, a latinsky *pruritus*, *prurio*, t. g. *per-uro*, *per-uritus*, aneb od *buro*, *bu-*

rere comburere, gako by *bruritus*. *Swrab* se gmenuge řecky $\psi\omega\rho\alpha$, srow. *Lexicon Latino-Graecum a Balthas. Garthio.* p. 729. kde stogj: „*Scabies ψώρα* Lucian. *ψωριασις* Hesich. *Scabiosus ψωραλεος, ψωραδης. Scabie laboro ψωριαω* Plato.“ Obé tato slova geden kořen magj totiž *s-r*. We slawském slowě *swrab* gest *b* *ab* formowacj přjdawek, w řeckém pak gest *p*, *p-sora* gen zbytečná, u Řeků a Nemců obyčegná předrážka, gako *p-sallo*, mjsto *sallo*, *Pfund* srow. *pondo*. Od *srběti* powstalo *srbati*, *srebati*, *střebati* t. g. žjžeň uspokogiti, oheň uhasiti: srbenj swrbenj, skončiti. W arabské řeči znamená *serav* sitivit, žjžnil: od *srab* *srbeti* powstalo i *skrab*, *škrabati*, *drbati*, *trmati*, *trmácti* gako *následek* swrbenj aneb prostředek k geho ulewenj. Gestliby se pak někdo mrzel a smutil nad tjmto přjbuzenstwjm gména *Srb* s nemocj *srab*, tedy ten nechať se udobřj a potěšj tjm, že gméno *Srb* na druhé straně zase we welmi krásné a wzácné pokrewnosti stogj, totiž se samými angely a to sice *Serafjny* a *Cherubjny*, gako hned njže uwidjme.

§. 5. *Srb* se w prwnjm kořenu se gménem *Sl* a w stýká.

Ale i *Srb* i *srab* gsau už gen kořene druhého stupně, čili pňowé, z giného geště staršjho a hlubšjho kořene wyrostlj, totiž z kořene dwogslabičného *s-r*, který kořen se stýká spolu s kořenem *s-l* (slugi, slawa, slnko), tak že *sl* a *sr* půwodné geden žiwel a kořen byli, asi takto $S\frac{l}{r}$, a gen časem a nařečjmi kořen gegich we dwa pně se rozčesnul. Litera *b* (*w*) we slowě *Sr-b* gest gen pozděgšj formowacj přjdawek, a wšak tak dáwný, že už ku kořenu swému cele přilnula a s njm se téměř spolu srostla: tak gako w kořenu *sl* litera *w*, slaw. Že se gazyčné litery *l* *r* často gedna we druhau mēnjwagj, to wšem Zřjdoslowcům a Grammatikům známo gest. O této přjbuzenosti swěděj obzwláště chynská řeč, která nemagjc w sobě žádného *r*, wšudy na geho mjsto *l* klade. Srow. *Kopitars, Alban. Valach. und Bulg. Sprache, in den Jahrbüchern der Literatur, B. 46. p. 93.* „*Dass l und r verwechselt werden, kommt häufig vor in allen Spra-*

chen, sogar in den Mundarten einer und derselben Sprache. So sagt z. B. der Neugriecher neben $\acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\omicron\varsigma$ auch $\acute{\alpha}\delta\epsilon\rho\phi\omicron\varsigma$, $\eta\rho\theta\alpha$ neben $\eta\lambda\theta\alpha$. So machte der Thraker auch *mora* aus dem lat. *mola*, *ceru* aus *coelum*, *per* aus *pilus*, *mar* aus *malum* (Apfel), *soare* aus *sol*, *sare* aus *sal*, *kare* aus *qualis*; *tare* aus *talis*, *parumbu* aus *pallumbes*, u. s. w.“

§. 4. Příkladý totožnosti aneb wzdgemnosti liter l a r:

a) w cuzých řečech.

Téměř ve všech řečech, a to hogně příkladů nalezáme, kde se hned *l* na *r*, hned *r* na *l* měnj a we-spolek se náměstkuj. k. p.

gména věcj:

gména osob, měst, krajů:

$\sigma\epsilon\lambda\eta\nu\eta$ - serenus.	Elisabeth - Eržebet, Erzi (maďar.).
sol - sore (val.) srow. Osiris.	Katařin (maď.) - Katharina.
filum - firu, hiru (val.).	Peřtram (slav.) - Bertram, Bertrand (lat.).
papel (hisp.) - papyrus.	Siřiak (něm.) - Cyriacus (graec.).
celebro (hisp.) - cerebrum.	Gřigorije (serb.) - Gregorius.
steli stłati (slav.) - sterno (lat.)	Tivoli (ital.) - Tibur.
slovo - - sermo.	Amstelodamum - Amsterdam.
Siřber - - srebro střjbro.	Mogol - Mogor.
křjuka - - Krücke (germ.).	Sulmo, Sulmoneta - Sermoneta (wes krawica. w Ital.).
Kařb, Kařbitz (germ.) - Krawa,	Inflaste - Euphraste (Chalcocond.).
clasch (ang.) - crasch (ang. zwuk).	Albania - Arbania.
tlup, tľum (slav.) - Truppe (germ.).	Włachy, Błachy - Brachy (Stritter III. p. 883.).
řařmage - - surma (slov.).	Buřgari - Worgara (u Nowogreků).
fřlřstřkřm (maď.) - Frřhlřck.	Director (slav.) - Director.
Koliander (slav.) - Coriander.	řegstra (slav.) - regestra.
Dilector (slav.) - Director.	marřle (gall.) - marmor.
řegstra (slav.) - regestra.	sabre (gall.) - řawle.
marřle (gall.) - marmor.	Salřpetka (rus.) - serviette (gall.).
sabre (gall.) - řawle.	
Salřpetka (rus.) - serviette (gall.).	

b) a w samé slawské řeči:

blěsk - břěsk	pabřěsk	papřsk.	halošna (slav. tibiale) - hariřna (maď.).
plamen - pramen.	řlık řliču (rus.) - řřik řřiřejm.		
řřěsk - řřěsk.	řřeptati - breřptati.		

tlepkati - tšepati.	dlapjm -	- dšepjm.
stópati - sorbere, strebati.	čulám -	- čurám.
h/uk (h/č) - hrk.	plusgier (slov.)	- pryskýf.
sh/uknauti - shrknauti.	plépelica (croat.)	- přepelica.
ch/est, še/est - oh/est.	Kladruby(čes.)	- Kradruby(mor.).
ch/ast, ch/ost - chšesci.	k/uka k/ika	- kruk, krjuk(rus.).
h/tan - hrtan, chštán.	h/awa -	- hšawa.
lōbro (dol. Luž.)	šebro.	

§. 5. Zřjdloslowj kořene SR, a srowndwánj geho s týmž kořenem cuzých řečj.

Kořen *sr* s nářečnými variacemi *chr*, *sr*, *tr*, nalezá se w asiaticko-europešských řečech hned prostě a půwodně, hned s formowacj aneb intensivnau literau *b*, která se někdy na rowné sobě *p*, *w*, *m*, *f*, mēnj. Tak k. p.

1. *Hebregsky*: *sara chara* (arsit rusit), *saraph* chald. *šerav* (incendit flagravit), *serapha* (incendium), *sarab* (aestus, torridus locus), *sarah serah* (ortus solis, srow. *zoře zare*), *sarach* (luxuriavit, splendebát): *surah* (principale, clarissimum, excelsum, sublime, optimum, adeps), *ser* (*corona*, *nimbus*, *oslona*), *sar* (princeps, srow. *car*), *sara* (principissa, domina), *sarebit* (sceptum aureum, splendens, srow. *žežlo ode žhu*), *chereb* (flamma, gladius, falx), *Cherub Cherubim* (flammans, angelus, angel zhaubce, srow. *Chrab-r*, *krep-ký*), *Seraph seraphim* (ardens, flammeus, angelus, srow. *srp*. *Wiz Joh. Buxtorfii Lex. Hebr.* p. 849. „*Seraphim angelorum nomen, qui a claritate et aspectus splendore quasi flammantes et ignei visi sunt. Jes. 6. 2.*“) Sem přináležej i gména osob, *Sara*, *Saraias*, *Sardis*, *Serebias*, *Syrus*; národů a krajin *Suria*, *Assuria* pozděgi *Syria Assyria*, *Syrus* aneb *Tyrus*, *Saara Sahara*. Z tohoto kořene pošlo i *Chram* (srow. *Chereb*), aneb s odhozenau prwnj literau *ram* *rab rom rob* (t. g. skwaucej, silný, vysoký), k. p. *Rabbi*, *Rebeka*, *Abram* (*Abchram* by bylo těžké k wyslowenj), *Efraim*, *Roboam* (Augustus); potom *charaph* arab. *rapuit*, hebr. *proburo affect*, srow. *sramóta*. Ostatně tato hebregská slowa nacházegj se i w chaldegské, egypské a arabské, ba i perské a turecké řeči, proto tyto zde ohzwláštěně wyložiti nepotřebj. Srow. k. p. *Syrius*, *Osyris* (slunce).
2. *Řečty*; *σιρος* (uro, srow. *Serius*, *sirius* ardor, *Virg.*); *ξηρος* (k-seros aridus, exustus), *ξηρος* (urens, acer), *ψορα* (p-sora, *p* gest toliko předrážka jako *p-sallo*, *swrab.*), *ψορισ* (*swrbota*), *ψορισω* (*swrab mám*); *θερμο* (uro, calefacio, litera *θ* stogj w prostředku mezi *s* a *t*), odtud *thermae* (teplice), *thermometer* (teploměr); *τηρω* (animum clarefa-

cio, exhilaro), *τερψις* (potěšenj, oswjcenj myslj), a gměna drahých, blyskawých kamenů: *sardius*, *sardonix*; potom *τύραννος*, *tyrannus* (t. g. princeps); pak *ἄρπη* (čti hrome, chrabrost, robur, odtud Roma, Řjm), *ῥώμιλος ῥώμαλεος* (chabřý, robustus, odtud Romulus, Remus), *ἀρπη* (falx, ensis, sr. *chereb*, *srp*, *scharf*), *ἀρπαξ* (violento, rapio), *ἄρπαξ* (sr. *rab*, *rapax*), *ἄσβεστος* (berla, žezlo), *κορυφή* (summum, apex), *κορυφαίος* (dux, princeps), *πρυμνος* (strmina), *πρυμνος*, *ἄσπετος* (chřen) a t. d.

- 3) *Latinsky*: *surio* (ardeo, sich nach der Begattung sehne n), *seresco* (trocken werden, sr. ital. *siroko* - ohniwý wjtr.) *torreo*, (pražjm, peku), *torris* (ein Brand), *torror* *horror* (cf. užas, hoře), *serius* *seriosus*, a s emplasmem *severus* (ohniwý, horliwý, zůriwý); *durus*; *serenus* (splendens, clarus); *servia* (wěnac, *sertum*, corona); *cerno* (subjective splendeo, video), *certus* (clarus); *cremo*, *crematum*; *crimen* (ohniwý, surowý skutek, sr. wina), *crambe*, *carbo* (hořjci uhel), *carbunculus*; *crabro*, *scarabens*, *scorpio*, *serpens* (od pálenj užtknutjm působeného); *cura* (sura, péče), *sursum*, *surgo* (sr. hora, wzhůru); *turtis*; *taurus*; harpe (ensis); *raphanus* (chřen, od ohniwosti); *rapa*; *orbare*, *orbus*, *orphanus* (cui raptum est aliquid, e. g. parentes, bonum). Ostatnj slova splýwaj s řeckými.
- 4) *Německy*: *sehr*, *sehre* *versehren* (spaliti), *Sorge* (srow. sura, cura, péče), *schürren* (das Feuer), *Schorstein*; *dür* *Dürre*, *dör* *dörren*; *scharf* (ohniwě, ostře), *Schärfe* (srow. heb. *chereb*, *gladius*); *schroff* (strmo); *sauer*, *Säure*; *sauber* (glänzend, sr. *šwarný*); *scherb* (aridus, Germani ad Rhenum), *Sturm* (sr. *strmo*), *strafen* (sr. trapiti), *Kraft*, *Graf*, *Grimm*, *Harm*, *grob*, *greifen*, *Raub*, *arm* *Armut* (beraubt), *Arm* (rámě), *Ruhm*.
- 5) *Anglicky*: to *sear* (versehren), *sor* (ein versehrter Ort), *sorrow* (sorge), *cheer* (Heiterkeit, physische und moralische), *Scheriff* (pán, hrabě, princeps); sem přináležej i Germauská gměna na *chram*, *Bertichram*, *Gundichram*, aneb s odhozeným *ch* *Walram*, *Robson*, *Robinson* a t. d. Sem patřj i engl. *Sir*, franc. *Sire*, ital. *Sere*, něm. *Herr*, se kterými srow. *fan*, *ban*, *pan*, *rabbi* (hebr.) a t. d.
- 6) *Slawsky*: *sur*, *surjm* (uro, urgeo), *surá* (ursio, urens urgens negotium), *surjk* *surdjk*, (pekelec, teplé mjsto za pecj), *syra* *syрка* (žiwý oheň), *syr* (swara, swařeně mléko), *syryj* (rus. surowý), *sirý* *osiralý* (súry, péče, bjdy plný), *sirota* *siroba* *siromactwo* (staw súry. a péče); od *siry* *surý* powstalo *pasir* *pasur* *pasor* *pastor*, *pastorek*, *pasierb* (pol. t. g. dítě rodičů pozbawené, do *sury*, *siroby* upadlé, opiekuně potřebujc): srow. *orbus*, *orphanus*, arm. We slově *pastorek* gest t toliko epenth. tak gako *streda* *sreda*, *stjn* *sien*; *pa* gest předložka gako *pachole*; *starati* se (suřitj se, pečowati), *starost* (sura, skorb, péče); *twář* (blesk,

skvělost, slunce těla), *twořiti* (silu, moc namáhati, dělati, sr. *robiti*, *junačiti*), *swar* (oheň, wada), surogy srogy (rus. a pol. ohniwý, přisný), *seršen*, *horš*, *sčer štir jester škwor* (od ohně, gedu), *srd arditý srdce srdoš*; *šwár šwárný* (skwaucj, smělý), *škreti škřiti škwařiti*, *skwrna poskwrna*, *skoro*, *skorý* (prudký), *tur turý*, *twrdý*, *durný zdorowati*; *tur towar* (= zbožj, dobro).

a.) s-r-b: *srběti swrběti* (urere) *srab swrab*; *srbati střebati*, *čerpati*; *škrabati*, *trmati trmaceti drbati* (swrbenj kogiti, ulewowati); *srp serp* (ohniwý, ostrý nástrog, sr. *kropěr* a hebr. *chereb*, *seraph*, něm. *scharf*), *šarpati rozšarpati* (rozsekati, roztrhati), *srubiti* aneb s odhozenjm s, *raubati*, *rub wrub*; *šram*, *štrb*, *štrbina* (ostrost zatupená); *trpký* (gakoby srpký, horký, ostrý), *trpka stremcha* (strom trpké ovoce ne-saucj), *trpnauti štrpnauti* (učinek trpkosti, po gedenj trpkého ovoce zuby trpnau, trpkými se stanau): *srm srmal srebro střjbro* (skwaucj, blesku plný kow), *škarb* (pol. poklad), *škorb* (starosl. péče); *surmlju* (rus. černiti), *surmilo* (černá zpalená uhlíwá barwa), *sram šram sramota* (Brandfleck, *škwrna*, neucta): *srmu surowo swerepo srmu* (ohniwě, ostře, prudce, odtud *strumien*, *Trawena*, *Drawa*), *surowý sweřepý*, (ohniwý, diwý), *swerepec žerebonok žrebec hřebec* (ohniwý kůň); *chreb krep*, *krepek krepký*, *krepost*, *okropny* (pol.), *krupo krupně* (ohniwě, ukrutně), *krop ukrop* (ohniwá čili wraucj woda, die Brühe), *krop* (rus. kopr, od páljci, prudké chuti), *kropiwa* (žihlawa, urtica, urit mature quod vult urtica manere), *kropěr* (srp, ostrost), *krb krbec* (ohniště, srow. *treb trebiště*), *křemen* (ohniwý kámen, pyrites), *křemelak* (dub, robur), *kramola*, *kramoliti*, *škorpiti škarwaditi* (do ohně přigiti, hněwati se), *škrob* (Stärke, Kraftmehl); *hrab chrab chrob chrabr chrabrost* a s odhozenjm *ch rabrost*, *rab* (násilnj, wězeň, sr. *dráb trabant*, *rabel* krainský - kat) *rabowati hrabati arpati* (il-lyr.), *drápati*, *rob parobek* (gunák), *robiti podrobiti tropiti trápiti*, *roztropný* (pol. duchowně silný); *ramě ramo* (t. g. sjla, silný úd, w hebrejčině ramě a sjla gedno), *rebro* (sr. *robur*, *chrabré* tělo, twrdý hmot). *rewniti* (žeh-rati, *hor-liti*); *rwenj* (horlenj) *rewniwost* (žehrawost), *rumený* (ohniwý, čerwený), *rwáti ruwati se* (do ohně, bitky přigiti, *chrabrost cwičiti*, *gewiti*, něm. *raufen*); *chrobák robak* (sr. žjžala), *hrom hrměti* (zwuk oheň blesk), *hrab* (habr, silné dřewo, srow. lat. *sorbus*), *chrpa charpa* (modrák, swětly kwět), *řepa řepice* (t. g. ohnice), *řewa řewj*, *chrdm* (sr. *srub*, gasný pěkný swatý přjbytek; gako *palde palota* od *pálati páliti*, *swětlíce swětnice swatyně* od *swit swět*, *swětlo swjtiti*, *sjň* od *sijati sinauti*), *chrom churaw chor chorob* (ztráta chrabrosti, učinek chrabrého skutku); *rum* (zbořeniny, působek sjly, srow. zkáza a okazalý, srow. *hromada hrba*).

b.) s - r - b - trb *třeba*, *potřeba* (quod urit, urgens res), *trbiu drbiu dyrbu* (treba mi, musjm), *třeba* (zápal, obět, srow. i *trawa trawa strawa potrawa polrm žertwa* t. g. gjdlo modlám dáwané, obětowané, pálené), *třebiti třjbiti* (reinigen, läutern, glänzend machen), *trebný trefný* (čistý, způsobný), *třpyteti* (česky, blyštěti), *trowili tráwiti* (concoquere, wařití w žaludku), *ustraba* (valetudo, hilaritas), *ustrabiti* (silným weselým učiniti), *strawie, zdrawj zdorowy* (surowý, krepký, chrabřý).

K-r, **H-r**: *kuř* *kuřjm*, *kořalka* *goralka hořalka* (sr. *crema*), *hřegi hřjti*, *hřjwám*, *hořjm*, *horliwý*, *horký*, *horaučka*, *horkost* (sr. trpkost), *hořec*, *horčice*, *hoře*, *horšjm se* (w ohni gsem, hněwám se), *hřesjm hřesiti* (u Slowákú hněwati se, zlořečiti), *hřjch* (wúbec horšenj se). **Hor** - žar *požar*, *žarliwý*, *žáře*, *žertwa* (sr. *třeba*), *žrec* (sr. swiaščennik od swět swit); *hora* (altum, excellens), *wzhůru*, *horowati* (altum petere, excellere), srow. graec. *βερα* (-hora, kopec) a slaw. uny-wznešený, srow. *chrob* a *hrob pahrb*, *pahrbek*, *hrbol hrwol* (Kropf).

Z-r: *zřjm zřeti zřám* (očima swjřjm, oheň a swětlo cjtjm, subjective luceo), *zrak* (blesk, paprâlek u Serbú i u Slowakú: sto zrakú t. g. bleakú hromú, do tebe, u Kroatú *trak*), *pozor*, *prozor*, *wzor*, *zurny zuriwý* (*žehrawý*), *zoře záre* (zapálenj nebe); *zrati dozrati* (dopecti, wypáliti se sluncem) *zralost*, *dozralost*.

§. 6. Poznámendnj ku předešlému řpu.

Pro zběhlé gazyka a geho zákonú zpytatele nepotřebj žádných dalřjch wýkladú, gediné pro začátečnjky tu některá návěštj za nezbytečná drřjme:

1.) **S** a **T** se mēnjwagj, k. p. lat. sonus-tonus; illyr. sen sjen, rus. tjen tienawa, boh. stjñ: sulica sudlica-tulich *Dolch*; sreda trjda *streda čreda*; sraka-tarka *tarkawý* (slow.), tak i Srb *Trb*.

2.) **S** a **H** a **K** se mēnj, k. p. **S**-rdce, něm. **H**-erz, řec. **K**-ardia, tak i sur *hor kauř*: Od **S** ku **Ch** gest **Š** most, k. p. dusiti duřiti dúchati, tak i sur srb — škre-ti řwárny - *čhrab*.

3.) **G**, **H** a **Z** se mēnj; k. p. noga noha noze: g-wi-azda h-wězda z-wězda, s-idus.

4.) Srownáwámeli onny, w předešlé Rozprawě wýložené, kořenys těmito kořeny, k. p. hebrejská slowa *ha-la-l* a *chara*, *sala-d* a *sara*, *chaleb*, a *cherub*, *šelem* a *seraph*, *šilo* a *sar*, egýpské *sir*, *Sirius*, *Osir*, *Osiris* a *sol* slunce;

latinské *salvo seruo, Salvator Servator*, která stegný, aneb aspoň podobný, význam magj, tedy nelze výce pochybovati, že i *Slaw, Srb* a *Chrb*, z gedného prakoréne pošli, že ne sice bliženci ani bratrowé, ale předce krewnj potomci gsau gedného a téhož předka, gsau roge gedného úle.

5.) Literá *b*, aneb *ab eb ib*, we slowe *srab*, *tréb* *trib*, gest formowacj přjdawek, tak gako čarbati od čara, *kostrb* *kostrba* *kostrba* od *kostr*, *kosti*; aneb *korab*, *ko-cab*, *dareba*, *welbiti* *welbiti*, *hanba* *hanebny*, *hanoba*. Naše *swrab* zachowalo se w řečtiné gešté bez *b*, *sora* anebo *p-sora*, *ψωρα*.

6.) Slowa *surjm*, *sura*, *surdik* u Slowáků gešté posawád w častém užjwánj gsau, a nalezagj se i w *Putkow. Slownjku D. II. str. 2294.* „*Súra y, f. Eile, dringende Umstände, urgens res, sura aneb sura mi ge.*“ Srow. latin. „*proximus a rdet Ucalegon.*“ *Surjm, switi*. pressiren, *urgere*, t. g. *páljm*, gako latin. *ursio*, *ad-ursorium* od *uro*. Slowem, *sura mi ge*, a *tšeba mi ge*, gsau totožná. A proto rozenému Slowákowi ukazuje se tento odwod gména *Srb* od *surjm, sura*, welmaj přirozený a k pochopenj snadný, nebo tato slowa gsau gemu anáma a každodennj: když naproti tomu giným kmenům a nářečjm, u nichž užjwánj těchto slow už zmizelo, i toto odwozowánj, bude se snad, aspoň na prwnj pohled, zdáti cuzé, studené, daleko hledané. — A wšak i u giných kmenů, k. p. *Srbů*, slowo *sur sura*, gen nedáwno zmizeti muselo, an se gešté r. 1645. osobnj gména z něho twořená u nich nalezagj, k. p. *Suric*. Srow. *Kačičůw Rozgow. ugod. p. 155.* „Na 1645. Bih od owe kuchie silni junak i glassovit witez Don Stipan *Surich*, od koga Latini čudne stvari piscu.“ Sem patřj i *syr*, *syrowatka*, *srwatka* (t. g. swarené mléko, *syr* se ohněm strogj), i české *swjranj*, *swjrati se* (Quaal, Brandung), lépe sem se hodj, nežli ku *sewrjti*; potom *siry* *syrot*, *windicky* a *styrsky srota*, *sirom*, *pasierb* *pastorek* (*chudý*, *opuštěný*, *pečemi trápený*).

7.) Gako *žjžek*, *žjžala*, *žjžanka* (u Windů) pocházj od *žiž* *žhu*, tak *seršen* od *sr*, *surjm*, *tramiel* (pol.

čmela čes.) od *srb trm*, *chrobák* od *chrob* hebrej. *che-reb*; gako *prhlawa* od *prhljm prahnu prahjm*, aneb *žihlawa* ode *žhu*, tak pochodj *tropiwa* od *krep treb* *srb*. We slowě *ga-štěr*, gest *ga* toliko předrážka, gako we slowě *gi-zba izba*, HLuž. *sba*, Kašub. *špa*, DLuž. *stwa*, něm. *Stube*, starosl. *župa*, *supa*, mad. a chorw. *soba*. Latinské *serpens* nepochodj od *serpere*, ale raděgi toto od onoho, gako w německém *Schlange* — *schlängeln*. *Srub chrám terem* gsau i kořenem i smyslem totožná, a tak se magj gedno ke druhému, gako *Srb* a *Chrh*. *Chrám* značj u Nestora a u Windů posud *dům*.

8.) We slowě *rab rob* odpadla prwnj litera, která ale opět na swětlo vycházj we slowjch *drab trabant*, tak gako i *robiti* ukazuge se celé we *tropiti*, a podrobiti w *trápiti*, *trpěti* (*tropenj*, *trápenj snášeti*). — Slowa: *žertwa*, *treba*, *straba* aneb *strawa*, *kar karmina*, geden i kořen i smysel magj. *Strawa* (u Gotů dle Jornanda), *Strauizo* (u Wlachů), *kar karmína* u Slowáků a Poláků, byli pohřebnj zápalowé a oběť, při nichž i hostina deržána býwala, odtud wšecká tato slowa dwüg smysel magj *páliti* i *gjsti*. S nimi se srownáwá i *slawa* u Serbů, k. p. „*Slawu slawi* kralewiču Marko“ — (Wiz Rozp. I. §. 19.), *heyno* (hod, dar, obět swadebnj) u Slowáků, *banket pan-keť* u Čechů (od *un ban pan*).

9.) *Srebro* sluge u Serbů gináče i *srma*, *střjbrný* pak *smali*, obyčegným *š* a *m* proměňowánjm: u Latináků též tak pochodj *argentum* od *ar-deo urio*. — *Srebro srma*, *střjbrný* a *smali* ukazuge nám gako ze *Srb*, *Srm Srem*. *Sarmat* powstalo.

10.) Gako se *S* na *T*, tak se zase někdy *T* na *Č* aneb *Ž* měnj, k. p. *trenowé* aneb *črenowé* zuby, *molaris dentes*, a *žernow*, *molaris lapis*, geden kořen magj, totiž *tru třjti*. Tak i z kořene *Srb Trb*, *Trm* nalezagj se rozměny čili rozmanitosti *Trm*, *Črem*, *Čremošné*.

11.) Z kořene *sur* powstalo i *tur*; (silný ohniwý wůl, srow. *swerep*), *turý* (sr. *hora hura*, *wysoký wznešený*, hebr. *sur*, *tur*, *splendidus*, *praestans*, *sublimis*), odtud gména mnohých osob, hor a mjst, k. p. *Tura*, *Turé*, *Turec*, *Šturec*, *Turček*, *Turany Tarsko*. *Hora* a *Tur*

geden kořen má. Sem patřj i staroslawský Bůh wogny a zmužilosti *Tur Tor Twor*, dalm. *Davor*, ragus. *Turo Turizza*, graec. *Thuros*. Odtud pak s emplasmem *tabor* (t. g. wogenské leženj, bogiště), a *Turice* swátky *turské*; *Turowi* slawené.

12.) Odtudto poznati, které gest prawidełnégšj či *hrab* či *habr*; či *krop*, *kropiwa* či *kopr*, *kopřiwá*? *Kropiwa*, *ukrop* (Brühe, Hitze) a *kropěr* (meč) gedem má kořen. *Kopřiwá* i u Latinákú od pálenj gméno má: „*Urit mature quod vult urtica manere.*“ Slowa: *krop* (kopr), *kropiwa*, *hraphanis*, *řepa*, *řepice*, *rmen*, *rumanček*, *žežucha* *žerucha*, *žihlawá*, *žahawka*, *ohnice*, *ožanka* *ožahanka*, *prhliwa* *prhlawa*, *horec*, *horčice*, *trpka*, *čhrpa* a t. d. gsau to we králowstwj rostlin, co *chrobák* *robak*, *žjžek*, *žjžala*, *žihadlo*, *ogorik* (Krain.), *seršer*, *trźmiel* čmel, *štyr štěr gaštěr*, *škorpión*, *serpens*, *swerepec*, a t. d. we králowstwj žiwočichů. I ku poznačenj prudkých wod užjwá se tento kořen, k. p. *streinnina*, *strumién*, *Trawa*, *Drawa*, *Krbawa*, *Krupa*, *Krupina*, *Krapina*, *Rába*, se kterými srowneg podobná: *bystřica*, *bystřina*, *garek*, *bodrok*, *praud* a t. d. Potok *Rába Rawa* tak se má ku *chrab*, gako *chrobák* ku *robak*. Dale užjwá se ku poznačenj hradů, k. p. *Krupa* *Krapina*, *Kremł* a t. d. srow. twrzé, pewnost.

13.) Slawské *sram skwrna*, tak se má ku *surjm*, *skřjm*, *skrietí*, gako německé *Fleck* ku latin. *flagito*, *flagitium*, *flagro flagrum*, anebo *Brandmahl* ku *brennen*.

14.) W Sanskritské řeči znamená *srim*-an, bohatý, skwostný, a w Irsko - galské *sarmaith* wyborný, co wše půwodně k tomuto kořenu patřj.

15.) Slovo *pasierb* užjwalo se (tak gako *rob roba*, *parob* *parobek*, *otrok*) we dwogjm smyslu, gako králowský sluha, dwořan, a gako djté, wnuk. Srow. *Rakowiecki*, *Prawda rus. I. str. 88.* „*Tych którzy składali dwór Bojarski nazywano naprzód Pasierbami i Otrokami, a potem Dziećmi.*“

16.) *Sram* a *šram*, gedno gest, *Fleck Narbe*, poškwrna *mrawnj* neb *tělesná*; *Sturm stürmisch* gest naše *strmo strmj*.

17.) Tato slova všeecka geden prakořen *Sr̄* magj, totiž: *sudlice, sušice, saule šawle, Säbel, tušich Dolch; chalybs, chereb, serpe, srp, bramp* (illyr. *Haue*), *kropěr, šaršun*; tak gako i *hlaweň uhel, Kohle, carbo*. Konečně připomjáme, že i tento kořen *s-r, chr*, půwodně dwěma smyslům slaužil, negen oku ale i uchu, odtud geho na zwuk a šust se wztahugjcj slova: *chramostjm, chrápám, chropot, hřjmánj, hrom, surma* a g.

§ 7. *Co tedy gméno Sr̄ b vlastně a newlastně, tělesně a duchowně, literně a figurně znamená?*

Wšeecky odtažené mravné pochopy a výrazy powstali z názoru (intuitio, Anschauung). Ty vlastnosti těl a hmotů, které člověk nayprwé swými smysly widěl a čtil, přenášel potom z tělesného swěta do mravného, duchownjho a aesthetického. Časem tento mravný význam tělesných výrazů tak se usamostatnil, že často už nynj geho physického půwodu ani powědomi negsme, k. p. při slowě *swět, swatý*, už nemyslme wjce na *swjtjcj, swjtiti, swětlo*: při slowě *horliwý* nemyslme na *hořjcj ohněm*, při *wznešený* na *wysoko wynešený*, anebo při *smutný* na *mut, mutný, mautiti*. — Podle této zásady bude tedy slowo *Sr̄ b* vlastně, tělesně a literně tolik znamenati, gako *sůřjcj, pdljejc, plápolagjcj, hořjcj, ohniwý, surowý*; přenesené pak, mravné a obrazně tolik, co *horliwý, prudký, ljtý, silný, wládny, bogowný, chrabry, krapký, bodryj*; a gelikož s ohněm i blesk spogen gest, tedy i *lesklý, krásný, znamenitý, swětla, blesku, sláwy plný*, a tak tedy podobné gest gménům *Slaw, Chrob, Un, Těch, Rut, Rus, Boljan, Boljach Lach*, a t. d.

Tento pochop swatého a slawného we slowě *Sr̄ b* (*Trb*), zachowal se u Lüneburských Wendů, kde slowo *Trebe* znamená *Swátky, obzwláště wánočnj*: srow. *Dobrow. Slowanka*, str. 74. „*Trebemon Trübemon der December d. i. Weihnachten-Monat; denn trehe hieß bei diesen (Lüneburgischen) Wenden Weihnachten.*“ Mnohá slova magj w gednom nářečj široký,

wšeoecný, we druhém úzký, zvláštnj význam : tak u Poláků slowo *Swátky* značj obzvláště *swatodušnj*, u giných Slawů wůbec wšeliké Slawnosti, tak gest i se *Trebe*. U Poláků slugj Wánoce *Chwalebne swięta*, co se s *Trebem*, *trebnym* srownává. We *staroslaw.* řeči znamená *Trebnik* swatau knihu, *Trebiště* chrám, obětnici, *trebasobět*, zápal.

§. 8. Které ge staršj Sl čili Sr?

Hledjce na ten zákon přírody, podle něhož malé djtky, a w gegich obrazu i celé národy a celé člowěčenstwo, swau mluwu wywinugj, že totiž djtky weždy prwé literu *l* wyslowugj a gen po přeběhnutj mnohých roků, i to těžce, k literě *r* se přiucugj; že se nalezagj gednotliwj lidé, kteřj literu *r* w celém žiwotě wyslowiti we stawu negsau, wšudy na gegj mjesto *l*, aneb cosi polowičatého mezi *l* a *r*, kladauce, co Němci „*das Ratscheln*“ nazjwagj; potom, že se celé půwodnj řeči nalezagj, k. p. w Chyně a Americe, které zwuk *r* cele neznagj a nemagj; že zwuk *l* materialně swětlu přjbuzněgšj, přiměreněgšj, ge žiwěgi a přirozeněgi malugjcg gest, nežli zwuk *r*, naposledy na tu okolostogičnost, že ze syllaby *sl* wyrostlých slow mnohem wětšj počet se w řečech europegsko-asiatických nalezá, nežli ze syllaby *sr*: tedy můžeme slušně ze wšeho tohoto zawjratj, že z těchto dwau bratrů a blíženců předce *sl* prwněgšj a staršj gest, že se prwé w řeči lidské wůbec nalezalo, nežli *sr*, či obzvláště i w řeči slawské? to určitj těžko, wjře wšak podobno.

§. 9. Gméno Sr b nej totožné se gménem Slaw, ba ani wšecká Srb nemusegj býti totožná.

Nalezali se Slawistowé, kteřj potwerzowali, že *Slaw* a *Srb* totožná gsau tak, že buď toto z onoho, buď onno, z tohoto powstalo. Srow. *Jungm. Hist. čes. lit. p. 2:* „Oni sebe sami *Srby*, a snad pozděgi *Slowany* nazjwali, ano gak w samskritu wubec, tak někdy až posud w češtině, zvláště w obecné mluvě, čteny *r l*, a *w b* sebe wespolek zastupugj, odkudž *Srb* snadno do *Slw* přegiti,

a tak gména *Srb*, *Serb*, *Sirb*, *Sorb*, *Sorab*, *Serw*, *Slaw*, *Sklaw*, *Sklab*, ano s přesazenjm čten *Spor* powstati mohlo. Spisowatel této Rozprawy byl zprwu sám tohoto domněnj, a sice tak, že negen *Slaw* a *Srb* ale gešté i *Chrw*, *Horb*, za totožné deržel. Ale po hlubšjm patřenj do wniternostj gak řeči tak i národu, cjtil gakési násilj pri takowém stotožňowanj, a opustil onnu, wše sgednotiti chtégjcy, stezku Etymologie. Gména národů powstáwagj najčastégi ze gmén familij, a kolik familij, tolik může býti kmenů a národů, kdyby gim štěstj přjzniwé bylo. Ani *Chwal* a *Slaw* negsau totožná, ačprávě gednowýznamná, tjm méně *Srb* to býti může. A proto dle našeho přeswédčenj *Slaw*, *Srb*, *Chrb* gsau sice totožná, ale gen etymologičně w gegich kořeni, nikoli pak ethnologičně, nikoli w samých gegich wétwech a ratolestech. Každé z nich powstalo na swé vlastnj cesté, každé z nich ge samostatné, w giném a giném čase, w giné a giné kragině, w giné a giné časti našeho národu zniklé, tak gako *Un*, *Těch*, *Boljan* (Polan), *Bodrok* a t. d. Raditelnégj gest tu hlas střjzliwého rozumu a rozsudku následowati, nežli křjdlá swodné, wšECKO strakatě mjchati chtégjcy, obrazotwornosti. Gména slawských osad w Němcjch: *Sorabů*, *Zrivanů*, *Serivanů*, *Serimuntů*, *Ciwistů*, *Trebovanů*, *Trewanů* aneb *Drewanů* *Dervanů*, nepochybně wšECKA geden základ magj, totiž gméno *Srb*, ale kolik osob, otců, wıdců a knjžat se mohlo nalezati toto gméno měwšjch, a ge swé rodině dawšjch? Kolik rozdjlých osob gméno *Slaw* nosiwšjch sme widěli? Toto nám rozhodnauti může i onnu hádku učených: či Srbowé gužnj od sewerných *Srbů* (*Sorabů*), či títo od oněch pocházegj? Gména gegich, ač na poli etymologie totožná gsau, předce na poli ethnographie a historie samostatná a rozdjlná býti mohau, gako to i rozličnost gegich nářečj potwerzuge, anť gedni, dle Dobrowského, ku třjdě *A*, druzj ku třjdě *B*, přináležegj. Pročež aspoň welmi pochybné a negisté gest to, co prawj *Dobrowský*. *W. Jahrb.* 1826. *B.* 37. „*Die Aehnlichkeit des Namens der Wendischen und Illyrischen Serben, ist nicht*

zufällig, sondern stammt aus uralten Zeiten her; unter diesem Namen waren beide Ordnungen der slawischen Völker, ehe noch der allgemeine Name Slaven aufgekomen, ehedem begriffen.“ Právě na opak, Slaw gest i staršj i všeoobecněšj, ba zdá se prwnjm počátečnjm gménem našeho národu býti, proto, že se k němu až po dnes každá částka gako k celku přiznává, gestli ne slowem aspoň čitem. Polák, Čech, Slowák, Rus, ba ani Chorvat nikdy to, ani necjtj wniterně, ani nemluwj: „Gá gsem Srb, srbského národu, mé nářečj ge srbské,“ ale všickni to hluboké, w dáwnowěkosti ugruntowané, třebas tu i tam už i trochu tmawé, wnuknutj a cjtěnj magj: „Gá gsem Slaw, Slowan,“ i sám Srb se gmenuge Slaweno-Srb. Tak ge i sami Historici považowali, k. p. *Fredegar C. 68.* „*Dervanus dux gentis Surbiorum, qui ex genere Sclavinorum erant.*“ Nikde ale nenalezáme „Slavi qui ex genere Serborum erant.“ Tak i *Const. Porph. C. 29.* „*Servi cum reliquis Slavis jugo Romanorum excusso, se in libertatem vindicarunt.*“ Nepowěděl, aniž by byl mohel poweděti na opak „Slavi cum reliquis Serbis.“ — *Pubička, Ser. Chr. p. 147.* 148. dobře dj: „*Omnes Serbi sunt Slavi, non tamen omnes Slavi sunt Serbi. Prius nomen est specificum, alterum genericum.*“ — Sama rownost gmén geště nenj důwodem totožnosti aneb swazku kmeňů. Máme tataž gména w rozličných kraginách a časjch bez historického sawwisu a genetického swazku, k. p. *Lutici* w Lužicech a *Lutici* nad Dněprem; *Obotriti* w Dacii, *Obotriti* w Meklenburku a *Bodroci* w Panonii; *Srbi* nad Dunagem a *Srbi* nad Labem; *Chorwati* w Tatrách a *Chorwati* w Dalmacii; *Druguwiti* w Macedonii a *Druguwiti* w Rusku; *Srem* (Sirmium) nad Dunagem a *Srem* nad Wartau w Polsku; *Volini Volhini* w Polsku a *Vilini* w Marce; *Stodor* we Styrsku a *Stodor* w Pomořj; *Morawa* w Serbsku a *Morawa* při Čechách; *Dalmat* při Dubrownjku a *Dalmat Dalemít* w Mjšni; *Rusi* nad černým a *Rusi* nad baltickým mořem a t. d. Při tak welmi rozšřřeném, welmi rozdrobeném a roztrhaném, demokratickau aneb raděgi patriarchálnj zprawau a wladau

řizeném, národu; mohli stegná gména powstati tak, že gedno o druhém, ať tak djm, nic newédálo a neslyšelo: ač některá zase owšem i we společném historickém swazku gsau, když totiž, skrze přestehowánj se do giných kragin, na giná mjsta přesazena byli, gako to k. p. *Constantin Porph.* o Serbjch a Chorwatech pjše. *Srow. i Jablon. Act. 1774. p. 26.* „*Solebant novi Coloni prisca-rum sedium imaginem sibi reddere.*“ A *Sal. Semler. Act. Soc. Jab. 1772. p. 59.* „*Solent convenire novorum oppidorum nomina; quae quasi pristinam sedium memoriam conservant.*“ Gméno národnj musj býti gen gedno, žádného bratra a wrstewnjka nemagjčj, samostatné, při všech proměnách času a mjsta stálé, naystaršj, naywšobecněšj, ku kterému se wšickni i doma i w cuzině hlásagj, nebo zniklo u počátku národu, když tento byl geště malý, nerozšjřený nerozdělený, pod gednjm otcem. Gména kmenů mohau býti mnohá, mohau bratrů a wrstewnjků mjti negen w rozličném ale i w gednom a témž času a kragi. A proto weliký gest rozdjl mezi národnjm a kmenjnm gménem. Cizozemci mohau owšem často i kmennj a částečnj gméno na národnj změniti, gako k. p. Francauzi wšecky Němce *Alleman*, gménem kmene Francauzům někdy naybližšjho, gmenugj, ale wniternj kmenowé a synowé národu to nečinjwagj.

§. 10. Negsau wšecká gména Srb Sorb slawská.

Negsauli w samém našem národu wšecká *Srb* z každého ohledu *totožná*, tjm méné tedy budau podobná cizonárodnj a cizokraginská gména našemu národu přináležeti. Příklady gména *Srb*, osobám, řekám, gezerům, horám daného, nalezáme téměř u všech národů a we všech kraginách, k. p. w *Egyptě*, *Indii*, *Arabii*, u *Řeků*, *Řjmanů* a t. d. ale máli takowéto gméno našemu národu právem přiwlástňowáno býti, musj historii, geographii, a geli možné i grammatickau formu (*Srbec*, *Srbjn*, *Srbiště* a t. d.) slawskau mjti. Takowá cizá, našemu podobná, gména gsau k. p.

1. *Historická.*

Sarmot, Asarmot Tarpeia (Řjmanka).
 (praprapprawnuk Semů). *Trebellius* (Spis. řjm.).
Serapis (Bůh egypt.). *Trebatius* (Řjman).
Seraphus (angel). *Trevinnius*.
Seraphinus (swatý). *Trevisa*.
Serebiáš (w bibl. oheň *Trevisa*.
 páně). *Trevisanus*.
Sarpedon (král Lycie). *Tribonianus*.
Servius.
Servia (sr. wěneč, Una).
Servilius.
Servianus.
Serulus (swatý w
 Krainsku).
Sergius.
Sertus.
Sertorius.
Severus (Imper.).
Serubabel (žid).
Sirius.
Cyrus, Cyrillus.
Seravulli (národ w Africe).

2. *Geographická.*

a.) řeby.
Saraba (Ind.).
Sarabat (Asii).
Serbon *Sirbon* (gezero,
 Egypt.).
Serbiša *Serwiša* (Pers.).
Serbes (Maurit.).
Sirbes (Lycii).
Zarb (Pers.).
Zarbis (Pers.).
 b.) mjsta.
Sarbana (Ind.).
Sarbana (Mesop.).
Sarepta (Palest.).
Sarmahia (Galat.).
Serpa (Hisp.).
Sirbitum (Aethiop.).
Soroba (Kapad.).
Sorva (Armen.).
Sariph (wrch, Pers.).

§. 11. *Proměňau prwnj litery S na T, powstalo ze Srb Sreb—Trb Treb, Terb Derb.*

Poznamenali sme už; že litery *S, T* přjbužné a stří-
 dawé gsau, a sice dwogjm způsobem, hned čistě hned
 mjšeně. Čistě, když se prostě gedna we druhau měnj,
 gako sonus tonus; suro torreo; sors consors, társ (mad'.)
 towaryš; servo třjmám; syr τυρος; ov (attice) tv (do-
 rice); sen sjn ten tjen tuoňa; sulice tulich; sud sada
 ted tady; Srdec Sardica—Triadica (u Řeků): mjšeně,
 když se *s* a *t* gakoby w gedno sroste, k. p, kot koten,
 kotnjik, kontal, a kost kostenec kostliwec; pařat a prst,
 chobot a chwost; kwetitý—kwetistý; udatný udastý
 (serb. et vind.); trnisko strnisko; čjtati čjsti; sen sjan
 tjn stjn; sreda streda; slup slup; πλαται plešči plece;
 Tyr Styr (u Hágka); Tribog Stribog: proto se w řečtině
 i geden znak pro *st* nalezá σ, k. p. σλαβος, Sthlabos.
 Totěž nalezáme i při Srb, Trb, Třeb, Strib Štrib, Trm
 Strm, Třem Črem. Že se i *T* na *D*, měnj, to wů-
 bec známo: sám Hágek má Trebič neb Drevič; u

Constantina Porph. Derblenini, chybně i Berbiani Verbiani, gelikož se D na B (dolere - boleti) snadno skluzne, t. g. Terbleni, Srbli, a u Nestora Drevliane, které gméno on nepravě od dřeva odvodj. Srow. Stritter II. p. 113. „Serviorum Nomen Scriptores Byzantini non uno modo efferunt. Constantinus enim Serblos alii plerumque Servos, interdum et Servios vocant. Chroatorum semel, Scytarum etiam, Dalmatarum praeterea, ab Anna Comnena, Triballorum denique a temporibus inde Joannis Comneni et hoc quidem omnium frequentissime insigniuntur nominibus.“ Srow. Const. Porph. ap. Stritter, II. p. 408. 409. „Terbuniarum Canalitarumque eadem regio est, incolae vero a Serblis descendunt. Terbuniae principes semper Serviae principi parebant, et regio ipsa lingua Slavorum locum munitum significat.“ Terbun, lépe Trbjn Srbjn, bylo gméno hradu, tak gako Slawjn, Tešjn, Děwjn, Budjn. Constantin držel snad nomen proprium za appellativum, rem signatam za rem signantem; a však i Terbun Trbin mohlo někdy to znamenati co Kreml, Kremlin, Krepost, tak že Constantinůw výklad pravý býti může.

§. 12. *Proměna u třetí litery b na w na m, powstalo ze Srb — Srw, Srm (Serv Srem, Sirm, Sarmat Sauromat).*

Litery *b, w, m, p* gsau gednoho nástroje, totiž *retů*, a proto zhusta se we všech řečech střidajj. K obgasněj věci položjme zde příklady:

<i>b - m</i>	<i>w - m - p</i>	<i>w - p.</i>
Orbus (lat.) arm (něm.).	Elwir - - Elmír.	wčela - pčela - bučela
Erebus - Eremus.	Kiow - - Kiama (Cin-	(Krain.).
turba } -turma, Trupp.	Nowgorod - Nemogard	wrawjm - prawjm.
tribus } -plémě plemeno.	(Const. Porph.)	war waijm - par pařjm.
plebs - plémě plemeno.	Novoslaw - Nawslaw	Swatwočer - spatwočer.
hibern sever - zima, hyems.	(we Slesku)	wták - pták.
Stolb rus. } columna.	Wltawa - Moldawa.	rywák - rypák.
Slup čes. } -	Postup - Potsadam.	strowjc - křpec, crepida.
Stěblo } Stamm,	Čerwen - Carmin.	stawako } - Stapel.
Stopka } stemna stipes.	čerwený - čermák čerm-	stawadlo } - wrat - - porta.
trabes - tram strom.	čerwený - čermák čerm-	áček (pták). wrator - prator (serb.
Scabellum - Schemel.	owrant - merenda.	frater).
Sabath - Samstag.	prwý - primus (lat.).	
Babenberg - Bamberg.	curvus } {krumm, γουρός,	
Polaborum mons. - Palm-	berg (Ratzeb.). křiwý } {krüppel, chrom.	

Kabinet - Komnata.	vulgare - promulgare.
Bahre, - Máry.	nowce (serb.) - numi (lat.).
Scherbe, strep - κερραμος.	trepet - tremula.
bolvan illyr. } (molva mola	znogo (croat.) - mnogo.
bolvarstwo } (modla, mod-	šarwatka - Scharmützel.
larstwo.	brewno - pram, přamice.
habere haben } imam iměti.	drw drwo - tram strom.
avere, avoir } melius.	Gewand - kment.
botje - melius.	střewo črewo - Darm, Ge-
bodřý wedar wedro-modřý	därme.
múdrý.	stwo twj, - thum (k.p. bo-
ruber - rumený.	hactwj - Reichthum).
srub, obruba - rám rámecc.	župa izba špa stwa - Stuba.
darebný - daremný.	servo (lat.) serbo (ital.) -
potagebně - potagemně.	třjmám.
pjacobnost - pjecamnost.	woda - -macedo madidna.
chyba - chyma.	mravenec - formica βυρμαξ.
drbatí (čes.) - drmati (serb.)	wraštiti } - zmrítiti zma-
treba - trema.	sráska } štiti.
Trebošnice - Trebošnice	šwierka } - smrk smřčina.
(w Cechách).	swrcina }
	wab wábiti - mam mámiti.
	swěd - -amed (žjžěň).
	šwihati - -šmihati (Ber-
	nolak).
	swad (pol.) - smud.
	slawka } slimák,
	želwa } hlemýžd.
	chwátati - chmatati.
	wochomůrka - muchomurka.
	tawny (serb.) - temný.
	gušno - -humno.
	prawo - priamo, přjmo.
	robur } βομπος
	chrabr } hromný ohromný.
	Valrabonus - Valram.
	Robbert - -Rambert.
	Deus - -daemon.
	neve (maď.) - nomen, Name.
	děw děwa - Dame, Demoi-
	selle (gall.).

Z tohoto obrazce snadno sobě každý vyswětli, jako slovo Srb Srbi od cizinců na Servi, Sirmium, Sarmat, Serment, anebo od domácjch na Srem, Srpski, proměněno býti mohlo. Gméno Sarmat chwěge w prostředku mezi Srb a Chrobat. Přjwěsek at, w Sarmat, gest wýchodek řecký, latinský a slawský těch slow, která se gentilia gmenugj, a na ata, eta, ita aneb ates etes se skončugj, k. p. Asiata, Dalmata, Galii, Galatae, Galatia, Helvi Helvetae Helvetia, Aenii Aenetae, Israel Israelitae, aneb Oseriates, Turosates, Deciates

a t. d. Se kterými srovneg naše Slawata, Hroznata, Koiata, Bojata, Uněta a giné.

§. 13. Naystarsj zmjny gmena Srb.

Plinius, Hist. Nat. L. 6. C. 7. „*A Cimmerico accollunt Maeotici, Vali, Serbi, Arrechi, Zingi, Psessii, dein Tanaim omnem gemino ore influentem colunt Sarmatae.*“

Ptolemäus, V. 9. „*Inter Ceraunios montes et Rha fluvium Orinaei et Vali et Serbi.*“

Procopius, B. G. III. 14. „*Nomen quondam Sclavinis et Antis unum erat: utrosque enim appellavit Sporros (t. g. Srbos) antiquitas, ob id, opinor, quia σποράδιον, hoc est sparsim et rare positis tabernaculis, regionem obtinent.*“

Fredegar, C. 68. „*Dervanus dux gentis Surbiorum (chybně Urbiorum) qui ex genere Sclavinorum erant.*“

Alfred w Historii Orosia, gmenuge „*Surpe (Srby) a Sermende (Sarmat).*“

Constantinus Porph. De. Ad. Im. C. 32. „*Sciendum est Serblos oriundos esse a Serbliā non baptizatis, qui etiam Albi cognominabantur, et ulteriora Turciae incolunt in loco ab illis Boici nuncupato.*“ C. 9. „*Ineunte Novembri mense, eorum princeps cum universa Russorum gente egrediuntur Ciabo (Kiowia), et proficiscuntur, in oppida quas Gyra (sr. grad) appellantur, aut in Slavinae loca Berbianorum, Drugubitarum, Crubitzurum, Serviorum, reliquorumque Slavorum, qui Russis tributarii sunt.*“ — Se slowem Boici srow. Thunmann, Nord. V. p. 145. „*Was Constantin unter der Gegend Boiki oder Woiki verstanden, in welcher die heidnischen Servier gewohnt, ist wohl schwer zu bestimmen. Vielleicht war es die Gegend um den Bug, wo, nach Nestors Bericht, ein Slavisches Volk, die Bugen, gesessen hat: vielleicht auch die Provinz Wag, in klein Polen, deren im Diplom des Kaisers Heinrich III. Erwähnung geschieht. Inde ad orientem hos fluvios (Episcopatus Pragensis) habet terminos: Bug scilicet et Ztir, cum Cracova civitate, provinciaque cui*

Wag nomen est. Der Bugstrom wird bei Kadlubek Buk genannt.“

Cosmas Prag. má : Zribia (kragina) a Zribin (Srbia). Zeměpisný Rukopis, asi XI. století, w knihowně Mnichovské; viz *Hormayrs Archiv, XVIII Jahrgang, April, 1827 p. 282, 283.* „*Juxta illos (Helfoldos) est regio quae vocatur Surbi, in qua regione plures sunt, quae habent civitates. L. Zaireani habent civitates CCCXXV. Zeriuani quod tantum est regnum ut ex eo cunctae gentes Sclavorum exortae sunt et originem sicut affirmant ducant.*“ — A opět něco njže má „*Serauici.*“

Pliniowi a Ptolemäowi Serbi bydleli we Skytii nad Wolgau, Fredegarowi a Alfredowi w Germanii, Constantinowi gedni při Karpatech, družj w Illyriku; gíných byla gsau negistá.

§. 14. Gménu Srb a Historii Slawak.

Zde prawda netekau pramenowé tak bohatj, gako při gménu Slaw, a wšak předce dostatečnj k našemu cili:

1.) *Srb Serb Sarb*, negistý otec čelednj, widce, knjže. Srow. *Boguchwała Polaka* († 1255), *Hist. u Sommersb. str. 19.* „*Sorabe dicitur a Soraben, quod duplicem interpretationem designat. Nam Gallici appellant istam regionem Serviam, quod videtur per Nemrot, vel ut servi ejus ibidem fuissent locati. Verius tamen creditur quod Sorabe a Sarb, quod et Sarben dicitur, nomen accepit, sicuti a Juda Judaei, inde a Lech Lechitae, et caeteri nominantur.*“

2.) *Dervan Dervian* (srow. Treban, Sriban, Serbian) knjže Sorbské r. 630. Wiz *Fredegar, ad hunc annum:* „*Dervianus dux gentis Surbiorum, qui ex genere Slavorum erant.*“ Srow. *Jos. Mikoczi Otior. Croat. p. 84.* „*Trebani, Drebanii in hodiernae superioris Lusitiae agro ad Görlicium, dicti etiam Deruiani, Fredegaro Urbii (Surbii). Horum dux, teste eodem Fredeg. primum Dagoberto studuit, postea Samoni adhesit. Deruianum autem non suo, sed populi nomine, id est, ducem Dervianorum appellatum suspicor.*“

Nam se zdá na opak, že tepru od osoby *Treban* powstało okolj *Trebanů Trebowanů*, gakožto geho statku a poddanstwa.

3.) *Truvor Trivor*, (Trub Trib Srb), ruské knjže, brat Rurikůw, r. 862. Srow. *Nestor*, K. 20. p. 188. „*I siede starějšii (brat) u Ladozie, a drugi Sineus na Bielie ozerě, a tretii Truvor (Codd. Trivor) u Izborsku.*“ Ostatně o tomto gměnu čti rozwodněgi w *Rozp. o gměné Rus.* §. 4.

4.) *Strebor Trebor*, Čech. Wiz *Kralodw. Rpis.* od W. Hanky, str. 64:

„*I kaže kněz na Střebora,
Střebor Ludislawa ziva.*“

5.) *Strab, Straba* (Srb), Čech. Srow. *Hágek.* r. 869. „*Toho času w Luckém knjžectwj byla žena, kteráž měla pastorka gměnem S t r a b a.*“ Litera *t* zdá se býti gen česko - epenthetická: samohláska pak *a* gen latinské změkčenj twerdého *Srb*, tak gako u *Cosmasa Zribi.*

6.) *Sermo* (Srb), Chorwat, brat Nectoma, r. 1019. Srow. *Cedrena T. II. u Strittera II. p.* 399. 400. Anno 1019. „*Subacta Bulgaria Imperatori Basilio se didit etiam contermina Chorbatorum gens, et ejus principes, fratres duo, quibus Imperator honores ac opes amplas tribuit, solus adhuc imperium decretabat Sermo, Sirmii Dominus, Nestongi frater.*“ Tu widěti i přjbužnost mezi *Sermo* a *Srem Sirmium*. Gměno *Nectom*, (Nestong) u Čechů též nalezáme. Gměno *Sermo*, na kolik mi známo, ani u samých Latináků w užjwánj nebylo, tjm méně u Slawů, a nic giného nenj než *Srbo Srw.* — Gměno *Sirm, Sirmium, Srem*, u *Const. Porph. Sermion*, powstało geště před přjchodem nyněgšjch Srbů do těchto kragin, nebo se už u *Catulla* a *Ptolemaa* nacházj. I w Polsku gest krag *Srem, Sremsk.* I u *Ariana* gest „*Syrmus Triballorum Danubii incolarum rex.*“

7.) *Srpota*, (Srbota), Čech, w *Podlažickém Smer-topisu*, w *Dobrow. Hist. lit. čes.* 1818. p. 92. — 8.) *Trebeč*, (srow. *Srbek*) tamž, str. 93. — 9.) *Trebon*, tamž str. 96. — 10.) *Treba*, tamž str. 97. — 11.) *Trebata* tamž 98. — 12.) *Treba* (Trebka Srbka) žena, tamž, str. 94. — 13.) *Trebawa* žena, tamž str. 99. — 14.)

Tamž se nalezajj geště i následugjij sem, ač gen nepřimě, náležegjij: *Sara* (ž.), *Sera* (ž.), *Sirawa* (ž.), *Styr*, *Stýrek*, *Trpen*, *Zorka*, *Zorena*, *Zorawa* (sr. *Zorislawa*).

15.) *Srpoš* (Srboš), Čech, w *Kralodvors. Rpisu* w básni *Ludiše a Lubor*. Wiz Wydánj od W. A. *Svobody*, w Praze, 1829. p. 112.

„*Knieni na Srpoše kaže*“

I hna Srpoš w Spitibora

Spitibor Srpoše seče

Srpoš w chladni zemiu pada.“

16.) *Trebota*, Čech, r. 1046. w. *Palcol. Kr. I. p. 325.* w *Diplomě o nadánj kostela w staré Boleslawi.* —

17.) *Treben*, tamž. — 18.) *Ostraba*, tamž r. 1088. w *založ. kap. Wyšehr.* — 19.) *Trebeč*, tamž r. 1088. w *založ. kap. Wyšehr.* — 20.) *Trebata*, tamž r. 1088. —

21.) *Trebuta*, tamž r. 1115. — 22.) *Tribata*, tamž r. 1115. — 23.) *Trebihost*, *Treborad*, *Trebomysl*, aneb

dle *Schallera* i *Strebomysl*, někdy gména osob w Čechách a w Morawě, nynj gména mjst.

24.) *Serbizo Mattio*, měštan w *Jadře Dalmat.* r. 1248, zpomjná se we starém pjsmě u *Lucia* p. 166.

25.) *Zerbst* Adam r. 1300, *Zerbst* Ernst, *Zerbst* Joh. r. 1643. W *Univ. Lex.* od *Zedlern*, B. 60. p. 1639: se tři mužowé tohoto gména wypisugj, prwnj a poslednj bohumluwci, prostřednj jako práwnj.

26.) *Trúbek* Wogtých, Morawan, r. 1349. srow. *Schwoy Topog. II. p. 679.* Se gménem *Trubek* srowneg *Trbek* *Srbek*.

27.) *Zrep* (Srb), wůdce wogska knjžete *Srbského* *Lazara*, r. 1381. Srow. *Pejacsewich, Hist. p. 329.*

„*Lazarus anno 1381 per suos armorum duces Zrep et Vitomirum ad Dubranicam Turcis cladem attulit.*“

28.) *Serben* (Hans Heinrich), gako swědek w *Diplomě od r. 1414.* *Univ. Lex. B. 60.*

29.) *Syrbius*, otec *Joh. Hein.* r. 1671; *Syrbius* syn, *Joh. Jac.* r. 1674. oba rozeni we *Waimaře*, kde onen i kazatetem byl, tento pak nayprw tamtéž, potom professorem w *Jeně*: Wiz o nich *Zedlern, B. 60. a Laurent. Reinhardi, Compend. Hist. Philosophicae, Lips. 1725 P. I. p. 152.* „*Johannes Jacobus Syrbius, veris-*

sinum illud Jenensis Academiae decus et ornamentum, non tantum philosophiam primus in pristinum locum atque honorem restituit, et philosophiam rationalem mira concinnitate exposuit, sed etiam omnis doctrinae philosophicae nexum peculiari libro, germanica (škoda!) lingua, confecto, eleganter admodum ostendit."

30.) *Carpovius*, gméno toto w 16. a 17. stoletj slawné rodiny we Braniboře, w Mjšni a w Lipsku, též Slawům patrj, a pošlo bud' od *Srbec Srbcow*, *Sarpcow* přelatiněnjm *S* na *C*, gako srdce cor, aneb Srbiště *Serbesta Cervesta*. Zerbst, bud' pošlo od *Chrab*, *Hrab*, *Krap*, *Karp*. *Jöcher* w učeném Slowniku, přiwoď deset učených mužů a spisowatelů tohoto gména; kteří kwětlí we práwnictwji, bohomluwectwji a giných uměnjch.

31.) *Sarbiewski* — 32.) *Sierpski* — 33.) *Surwit Syrowit* — 34.) *Syrma* — 35.) *Scharbimierczyk*, polštj spisowatelé. — K těmto se přidati mohau i *Ščerbатов* (Rus), *Ščerbic* (Polák), *Styrea* (Čech), *Surowec* (Slowák, zbornjk), *Surowiecki* (Polák) a t. d. Potom polské rhineumowané *Trębecki*, *Trębicki*; serbské *Tribumir* (knjže, u Dandula, r. 878. u giných sluge Terpinir), *Trebislaw* (knjže Kroat. wiz Tom. Miklouschich, Izbor, str. 45. u giných sluge Predislau, Prebislaw), potom nowěgšj serbské *Stremboš*, české *Srb*, *Srbek*, srow. *Dobrows. Bem. u. d. Nam. u. d. Sitt. d. alt. Serb. in J. Ch. Engel Gesch. v. Srb. 1801. S. 156.* „Sogar einige Böhmen führen den Namen *Srbek* noch als *Zunamen*.“ Pak české *Třebický*, *Třebnický*, *Tribakius*, *Tribucelius* a t. d.

§. 15. Gméno Srb Trb w Geographii slawské.

A. Celé kraginy, obce, okolj:

1.) *Servia* nad Wolgäu w I. stoletj, (u *Plinia* a *Ptolemäa*.)

2.) *Servia* Magna seu Alba, (*Const. Porph. C. 32. Serblia* baptizata.)

3.) *Servia* (regio Dalmatiae, Pannoniae et Moesiae; nepatrjli sem i *Bessarabia* - *Wšesrb*?).

- 4.) *Sarvica Servica* (při Thessalonichu r. 640. Gebhard. G. d. Wend. I. p. 73.)
- 5.) *Servia nowá* (w Rusku, krag).
- 6.) *Serpeisk* (krag w Rusku, *Der Serpeiskische Kreis*).
- 7.) *Serpuchowsko* (krag w Rusku, *Der Serpuchowsche Kreis*).
- 8.) *Sorabia, Srbako*, (w Němojck a Lužicech).
- 9.) *Srbsko w Čechách*, (*Stará geogr.*).
- 10.) *Zeriwane* }
11.) *Seravici* } we Mnichowském Rpisu.
- 12.) *Srem* (*Sirmium*).
- 13.) *Sremsk* (w Polsku, nad Wartau).
- 14.) *Sarmatia*.
- 15.) *Derbleny* (u zřjdel Dněstra).
- 16.) *Terbunia, Trabuni* (u Const. Porph. při Dalm.)
- 17.) *Trebowany*, krag w Lužicech, (*Dipl. Henr. III. Leutsch. Gero p. 203. Naruszewicz. H. I.*)
- 18.) *Ciervisti*, krag w hornjch Sasjch, (*Leutsch. Gero p. 191.*), nynj *Zerbst*, knjžectwj.
- 19.) *Serimunt, Sermode, Srobot*, krag w hor. Sasjch (*Leutsch. p. 192. Meibom, III. p. 108.*)
- 20.) *Tropawa*, we Slesku, krag, (*rozdjlné od Opawy*).
- 21.) *Trpácko*, krag w Uhřjch (w *Hontské a Nowohradské stolici*).

B. Města, wesnice, hrady, wrchy;

- 1.) W Čechách a.) *Srb Sirb* (w. klt.), *Srby* (w. rk w.), *Srby* (w. klt.), *Srbec* (w. rk w.), *Srbec* (w. chrd.), *Srbec* (w. hdž.), *Srbice* (w. brn.), *Srbice* (u Schallera *Sirmitz*, wes i potok, ltm.), *Srbice* (w. klt.), *Srbice* (w. tamž), *Srbice* (w. žtc.), *Srbiz* (w. křm.), *Srbow* (u Schall. *Srabow Swrabow*, w. tbr.), *Srbow* (u Schall. *Srabow*, w. křm.), *Srbsko* (w. brn.), *Srbsko* (w. bls.), *Podsrbsko* (w. prch.), *Mlikosrb* (bdž.).
b.) *Strb, Trb, Treb, Trem*: *Střehl* (plz.), *Střeban*, *Treban*, (brn. srow. *Dervan*, knjže srb.), *Střebowa Trebowa* (chrd.), *Střebaul, Třebaul* (křm.), *Střebochowice Trebochowice* (rk w.), *Střebelice*,

Třebelice (čsl.), *Sřebelice* (tbr.), *Střebes Třebes* (hrd.), *Střebiegice* (bdw.), *Střebišow* (klt.), *Střebišťe*, *Třebišťe* (tbr.), *Střebišjn* (klt.), *Střebnice*, *Třebnice* (brn.), *Střebnice* (brn.), *Střebnuška* (brn.), *Střebonice Třebonice* (rkw.), *Střebotz Třebotz Třeboč* (žtc.), *Střebušice Třebušice* (ltm.), *Střem* (bls.), *Střemelice* (křm.), *Střemelice* (tamž), *Střemošice* (chrd.), *Střemilow Třemlow* (tbr. od Srbl, *Tremł*, *ł* epenth.), *Střiman* (rkw.), *Střepsko Třebesko* (brn.); — *Trebendorf* (lkt.), *Třebice* (žtc.), *Třebice* (wysoké, žtc.), *Třebice* (německé, žtc.), *Třebnice* (brn.), *Třebnice* (ltm.), *Třemlice* (tbr.), *Třemšín* (brn.), *Tribow* (chrd.), *Tribischl* (žtc.), *Tribice* (chrd.), *Tribsch* (ltm.), *Tribšice* (žtc.), *Tribel* (plz.), *Tribsch* (bdw.), *Tribschel* (bdw.), *Tribischen* (prch.), *Trmice* (ltm.), *Tirpes* (chrd.), *Tropschitz Trupschitz* (žtc.), *Trpin* (chrd.), *Trpisk Trpist* (plz.), *Trpišow* (chrd.), *Trpišowice* (čsl.), *Trubská* (brn.), *Trubiow* (hrd.), *Trubin* (brn.), *Třebač* (bdž.), *Třebanice Třebnice* (ltm.); *Třebanice* (prch.), *Třebautice* (ltm.), *Třebechowitz* (hrd.), *Třebešice* (čsl.), *Třebešice* (křm.), *Třebešow* (hrd.), *Třebešow* (tamž), *Třebetin* (čsl.), *Třebiček Třebušek* (ltm.), *Třebiček* (bdw.), *Třebičko* (bdw.), *Třebin* (bdw.), *Třebin Ržebin* (ltm.), *Třebiš* (rkw.), *Třebniausowes* (bdž.), *Třebnice* (brn.), *Třebnice* (klt.), *Třebau Czebau* (plz.), *Třeboč* (žtc.), *Třebonin* (čsl.), *Třebošnice* (bsl.), *Třebošice* (chrd.), *Třebotow* (brn.), *Třebotowice* (bdž.), *Třebowa* (hrd.), *Třebowetice* (bdž.), *Třebušek* (ltm.), *Třebušin* (rkw.), *Třebušice* (ltm.), *Třebušina Třemošna* (hora, brn.), *Třemošna* (tbr.), *Třemošna* (bdž.), *Třemoša* neb *Křemoša* (ltm.), *Křemešnjk* (tbr.), *Třemošna* (plz.), *Třemošna* (chrd.), *Třemošnice* (plz.), *Třemošnice* (čsl.), *Třemošnice* (křm.), *Třemšín* (prch.), *Třemšice* (ltm.), *Třepčín* (brn.), *Třepš Třipš Třepkow* (prch.), *Třepšice* (klt.), *Třepšowice* i *Čeprowice* (prch.), *Třewotowice* (bdw.), *Třeblice* (ltm.), *Třibrich* (chrd.), *Tschebaus*, *Třeboř*, (kde?), *Zerby* (wiz Srb). Potom složená gmé-

na: *Střebomyslice* aneb *Třebomyslice* (prch.), *Třebihost* (bdž.), *Třebihostice* (křm.), *Třebihostice* (prch.), *Strebostice* *Třebostowice* (snad staženě *Třebobostice*, rk w.), *Třeboradice* (křm.), *Třebobuz*: *Cšebus* (plz. snad *Třebobud*?), *Třemblat* (křm. snad *Třebowlad*?), *Trpoméč* (rk w. snad *Trbomeč*?).

Podobná: *Kaujym*, *Hořice*, *Hořowice*, *Ziželice* a t. d. — Ostatně k politování jest, že Němec *Schaller*, ve své *Topogr.* česká gména tak zpotvořil, tu i tam i pomátl: proč *rozený Čech* podobnau práci nepodnikne?

II. W *Morawě*: *Třebetin* *Střebetin* (w. brn.), *Trabešowice* (w. brn.), *Třebomyslice* (w. brn.), *Třebetice* (w. přer.), *Třebowice* *Střipcowice* (w. přer.), *Trpčowice* (w. zn.), *Třebelowice* (w. zn.), *Třebetice* (w. gih.), *Třebič* (m. gih.), *Třebenec* (Srbinec, w. hol.), *Třebelice* (w. hol.), *Třebšina* (w. hol.), *Trpenowice* (w. hol.), *Trpin* (w. hol.), *Třebowa* (m. hol.), *Třebenowice* (w. hol.), *Třebowačow* (w. hol.), *Třebowka* (potok, hol.), *Třemisko* *Třemsko* (sr. Šrém, Svemsk, w. hol.), *Třemešek* (w. hol.), *Třemeničko* (w. hol.), *Trúbek* (Srhek, w. hol.) *Drbošany* (*Trbošany*, w. brn.), *Drbalowice* (*Trbalowice*, w. hol.), *Sarawice* (w. hol. star. geogr.).

Podobné: *Znogmo* (odznog — páčiwost).

III. We *Slesku*: *Serville* (w. freyb.), *Serbe Zerbow* (w. hloh.), *Sorgau* (*Sorbgau*), *Strebisko* (w. milič.), *Strebel* (w. swjd.), *Sarmat Carpat* (hory, we knížectwí těšinském, srow. *Büsching*, *Erdb. Th. X. p. 736.* „*Bey Jablunka, in Fürstenthum Teschen, nimmt das karpatische Gebirge, Carpates, Sarmatici montes, seinen Anfang, welches Polen und Ungarn trennt.*“

IV. W *Uhřjch*, *Kroacii* a w *Pomezj*: *Serb*, *Sirb* (w. arad.), *Srbice* (w. nitr.), *Serbaska* (w. kraš.), *Serbeli* (w. zagrab.), *Serbest* (w. bih.), *Serbliany* (w. reg. ban.), *Serbowce* (w. bereg.), *Sirb* (w. mar.), *Sirbi* (w. satm.), *Sirbowa* (w. temeš.), *Sirma* (w. ung.), *Serme-šag* aneb *Sarma-šag* (w. solnok.), *Serb-*

- inum (star. geogr. nynj *Pit kostelů*), *Sarwica* (řeka), *Trebejow* (w. saria. mad. *Terebő*), *Trebstow* (w. turč. sr. *Trebstost*, *Trebihostow*), *Čremoš* (wrch, oraw.), *Čermnuc* (w. lipt.), *Čermošňa* (w. gem.), *Čermosňa* (potok, tamž), *Čremošno* (w. tarč. sr. *Srbos*), *Trebatice* (w. nitr.), *Trebin* (w. tren.), *Trebichawa* (w. trenč.), *Trebušowce* (w. hont.), *Trebula* (w. zwol.), snad i *Trenčín* t. g. *Tremčín*, *Srbek Srbčjn* (m. Trenč.), *Štrba Čorba* (w. lipt.), *Čorba* (w. čongr.), *Čorba* (w. kum. maj.), *Trebina* (w. kroat.), *Trebowec* (w. kroat.), *Servola* (w. litoral.), *Srem* (Sirmium, krag), *Sremoš* (wrch w gem. stol. wiz *Bartholm. Cot. Gm. p. 9.*), *Trem* (possessio ad praesidium Crisiense, r. 1635. *Kovachich Index in Decr. Com.*), *Sarölingstein* (hrad a wes w Rakaus.)
- V. W Sedmíhradsku: *Sërba*, mad. *Čërba Čërba* (w. hunyad.), *Serbota* (wrch, hunyad.), *Serbellen*, *Serbaja* (w. zarand.), *Czerbel* (w. huny.), *Szirbvalya* (w. huny.), *Sarap-háza* (w. thord.), *Trepen*, *Törpen* (w. bistr. D.).
- VI. W Srbsku: *Serb* (rowina, sr. Jordan. App. hist. 263.), *Surbium* (m. u Diocleat.), *Sumbra* a *Surbia* (tamž.), *Servica* (m. při Thesb.), *Trebin* (hrad u Const.), *Trebinje* (w.), *Trebnica* (w.), *Trebičac* (potok), *Trebuci* (gezero), *Trebič* (hora), *Trebiwit* (hora, w Bosně), *Trebsan* (potok w Bosnii), *Trebišat* (potok, tamž.), *Trbuowac* (w.), *Trbušac* (w.), *Trbušani* (w.), *Trbušnica* (w.), *Tremešnica* (m.), *Tremišti* (m.); *Sremčica* (w.), *Stremica* i *Stermica* (m. w Bosn.), *Cerbianum* (m. Thrac.), *Srbowlaš* (w. sr. *Danica*, r. 1829. p. 223.). Sem patřj i řeka *Dra-wa* (t. g. *trba*; *strma*, *strumičn*, srow. i *Raba*, *Rabnica*).
- VII. W Kraïnsku: *Serf* (hrad), *Treffen* (Trebin, hrad), *Treviso* (?), *Termeč* (hrad, Trbec?).
- VIII. W Polsku: *Sarbiewo* (w. odkud *Sarbiewski*), *Serbinowka* (m. wołh.), *Serwec Sierwec* (m. litw.), *Sierwiliszky Surwiliszky* (m. litw.), *Sierpe* (m. ploc.), *Sierpca* (m. ploc.), *Zermony Syrmuny* (m. litw.).

srow. Trebon, Srbon), *Srem* (m.), *Sremsk* (krag, nad Wartau), *Sierpsko Sierpski powiat* (krag, we Woiew. ploc.), *Trębowle* (hrad), *Crzembowla* (m. gall.), *Turbin* (m. chelm.).

- IX. W Rusku: *Serpeisk* (město i krag), *Serpuchow* (město i krag.), *Slawenoserbsk* (w. jekat.).
- X. We slawakém Německu: obzvláště w Sasich hornjch a dolnjch, dle *Büschinga*: *Sarebon Sa-reben* (gezero, Pomor.), *Sarbesta Zerbst* (m. H. S.), *Servica* (w. H. S. uker.), *Sorbenburg* (hrad, H. S. nad Salau), *Creba* (w. H. Luž.), *Sorau* (w. Luž.), *Srbice Zörbig* (m. u Lipsk.), *Sorbe* (řeka, Thüring), *Trebač* (w. H. S.), *Trebin* (m. H. S.), *Trebel* (řeka, H. S. w Pomoří), *Treplin* (w. H. S.), *Trepeln* (w. H. S.), *Trebenow* (w. H. S.), *Trebendorf* (w. H. S.), *Trebetow Tribetow Treptow* (m. Pomor.), *Trečichow* (w. H. S.), *Tribses Trebozes Trebezses* (m. Pom.), *Tre-bice* (w. H. S.), *Trebnice* (w. H. S. Anhalt), *Trebnice* (w. H. S. Mittelmark), *Trebra* (w. H. S.), *Trebsen* (w. H. S.), *Trepsen* (m. H. S.), *Treptkau* (gezero, H. S.), *Treptow* (m. H. S.), *Tribšice* (t. g. Třebošice w. H. S.), *Tribus Tribs* (w. H. S.), *Tribstewitz* (t. g. Trehostowice, w. H. S. w Mjāni), *Triebe* (gezero, H. S.), *Triebiš* (potok, H. S.), *Triebiš* (gezero, H. S.), *Triptitz* (w. H. S.), *Triptis* (m. H. S.), *Tröbnitz* (w. H. S.), *Tromlitz* (w. H. S.), *Siersleben* (Serbleben, w. H. S.), *Stripow* (w. H. S.), *Zarben* (w. H. S.), *Sarau* (Srb. w. D. S.), *Sershof* (Serbow, w. Frank.), *Trebitz* (w. D. S.), *Trebnitz* (w. D. S.), *Tremshlützel* (w. D. S.), *Tribbekau* (Srbkow, w. D. S.), *Zarpen* (w. D. S.), *Zerben* (w. D. S.), *Zerbst* wiz *Sarbesta* (m. knjzet. Anhalt.), *Zerbst Zerwest Krewest* (hrad a klášter, Altmark), *Zerbstgen* (w. při Witeberku), *Zerbeutel* (w. H. S. srow. Sjbota), *Zerbo* (w. Branib.), *Tarpe Terpe* (D. Lužic.), *Terp* (D. Luž.), *Triebel Trebule* (D. Luž.); gméno řeky Pomořanské *Trawa Trabena* (srow. strumień). Sem patřejj geště i následugjci, kde se *S*, *T*, na *C* aneb *K* w německých ustech proměnilo: *Carve* (w. H. S.), *Carven* (w.

Pomor.), Carbitz (w. H. S.), Carwin Carwinden (w. Branib.), Carmcow (t. g. Srbcow, w. H. S.), Carpcow (w. H. S.), Cremcow (w. Pom.), a u Zedlern Univ. Lex. Cherovist (ein Dorf über d. Elbe im J. 1198).

Chr. Leutsch, we spisu: *Markgraf Gero, Leipz. 1828.* přiwodj tato ze starých Diplomů a Chronik sebraná, tam i se studnicemi poznamenaná, w H. Sasjch položena, djlem už zmizelá, gména osad a wesnic: *Serebetz* (nynj *Schrabitz* w. Daleminc.), *Strobowiki*, *Trebanj*, *Trebisk*, *Trebonizi*, *Trebuouncili*, *Tribeni Tribur* (lépe *Tribus*, *Trebsdorf*), *Triburn Trebra*, *Trubsdorf Trebsdorf*, *Treben Dreben*, *Tribus*, *Drebkow Trumpsize* (u Meibom. *Trumisce Trumisice* t. g. *Trebusice*), *Trimin Drömlin* (sr. *Tribin Srblin*), *Pricervi* (w. Branib).

Pozn. 1. Ze slawského *Srb*, *Sorbenburg*, udělali Němci *Schwarm*, srow. *Büsching, Erdb. T. III. p. 671.* „*Bey der Stadt Saalfeld* (im Fürstenthum Altenburg, Stargrad), *siehet man noch ein uraltes Gemäuer eines wüsten Schlosses, welches gemeinlich der hohe Schwarm genennet, und für eine Gränzfestung der ehemaligen Sorben-Wenden gehalten wird, daher es auch einige die Sorbenburg heissen.*“ *Chr. Jordan, App. Hist. p. 252.* „*Rudera arcis Soraborum Saalfeldiae ad Salam adhuc conspiciuntur, olim die Sorbenburg dictae, vulgo der hohe Schwarm, de quo Sylvester Lybl, Saalfeldographia, quae adhuc in MS. extat, integro Cap. 24.*“

2. O powěstném městě *Zerbst*, w Horn. Sasjch we knjžectwj Anhaltském, geho rozličném psánj w rozličných časech, listech a diplomech, i geho nemotorném od Němců odwozowánj, wiz: *Universal Lexicon, v. Zedlern, Th. 61. p. 1368.* „*Zerbst Servesta, eine Stadt, im Fürst. Anhalt. Unterschiedene Arten das Wort zu schreiben: In Churfürst Johans Confirmation der Zollbefreyung der Stadt Zerbst vom. J. 1259 Tservist, civitas Tservistensis; im J. 1285 Zcherwist; im J. 1288. Zchervist; im J. 1322 Scervist; im J. 1259 Cervist; im J. 1450 Czerwest; 1452 Czerwist; auf dem Stadt-Wappen Tsherwist. Unterweilen auch Soteropolis, welches Wort sich das Ministerium daselbst in ihren Attestaten zu Anfange des 17. Saec. vielfältig bedient, vermuthlich a Servando, mit welchem das Wort Servesta einige Gleichförmigkeit hat.*

Was den Ursprung des Wortes Zerbst anbelangt, so wollen wir nicht untersuchen, ob es zu alten Zeiten Scher-Vest, und nach erfolgten Unglücksfällen Zerwüst, sey genennet, oder auch von der Ceres den Namen möge bekommen haben. Althammer nimmt ihn von den alten Cheruscieren her, nennet auch deshalb die Stadt selbst Chernscam (pošetilec!). Aber Städte zu haben ist den alten Deutschen nach Tacitus (Germ. C. 6.) ganz unbekannt gewesen.“

3. *Constantin Parph. de A. Im. C. 34. pravj: „Terhunia vero principes semper Serviae parebant, et regio ipsa lingua Sclavorum locum munitum significat, quando quidem multae in ea munitiones sunt.“* Slovo Trb Trbin, nenedobře tu přeložil Constant. nebo Trbun; Kreml a Krepost, gak už dotčeno, gedno gsau i kořenem i významem.

§. 16. *Veliká rozličnost psánj a vyslowowánj gména Srb u našinců i cizinců.*

Gméno Srb, pro geho zvláštnj sběh liter, pro geho bezsamohlasný zwuk a twerdé cizincům wyslowenj, skruceno, porušeno aspoň přetwárnostěno gest tu i tam až k nepoznánj; a potřebj nemálo kritiky i známosti k tomu, aby se wšecky ty metamorphose k půwodnjmu týpu nawrátiti, celá ta zpotwořilá rodina w gedno pokolenj přirozeně spogiti, mohla. Srow. *Regino ad A. 789. „Fuerunt autem (cum Carolo M. in expeditione contra Wilzos), Slavi Urbi,“* a pak *Notae Struvianae ad Reginonem ap. Jordan. App. Hist. p. 252. „Annales Bertiniani, Loiseliani, Auctor incertus vitae Caroli M. legunt: Suburbi; Monachus Egolismensis: Sururbi; Annales Metenses: Surui; Annalista Saxo: Surbi. Nulli alii fuisse videntur quam Sorabi, qui et Sorbii, Serbii, Sworbii, Swerbii, Swirbii, et Sirbii dicti fuerunt, teste Sagittario hist. Lusat. §. 13.“* Urbi zdá se býti od přepisowatelů Fredegarowy Kroniky pokaženo, kde stálo dwoge s pospolu, gedno na konci předcházejcjhо, druhé na počátku následujcjhо slowa, totiž *genti-s S-urbiorum*, ale gedno w předřikánj a přepisowánj přeslyšáno a tak i do pozdějšjch kronik přenešeno. Ku snadnějšjmu přehlednutj a srownáwánj klademe zde obrazec onny rozmanité postawy tohoto gména ukazujcj:

Srb Sarb Serb Sirb Sorb Surb.

Srb.	Sarebon.	Serbi.	Sirbi.	Sorbium (Di-	Sarbi. (Rp-
Srp-oi.	Sarbiewo.	Servi Serf.	Swirbi.	ocleat.).	Mnich.)
Trb.	Sarwica.	Swerbi.	Sirmium.	Sorau (Slez.).	Surhi Urbi
Drbošany,	Sarmat.	Sermo, Zer-	Sirvia (Ls-	Sorp Spor	(Fredeg.)
Drnislaw.	Zarben.	mon.	unclav.)	(Procop.).	Saurbi Sub-
Trp.	Carv Carm	Srem.	Zyrbia (nem.	Sorbi Sorabi.	urbi.
Trpák,	Carpe.	Serp (Jordan.	kron.).	Sworbi.	Šumbria (Di-
Trpja.	Šwarm.	A. H. 253.)	Zribia (Cos-	Trob Trób.	ocleat.)
		Zerbia (Mat.	mas).	Dróm.	Surpe (Al-
		deMichov.).	Sirf (u Tur-		fred.)
		Seravici (Rps	kž).		Surui Survit.
		Mnich.).	Cairbel (va-		Suirbi (Ann.
		Zerivane	lach.).		Moiss.)
		(Rps Mnich.)	Ciervisti		Zurba (Dir.
		Cserba (ma-	(Leutsch).		Dipl. T. I.
		dar.).	Sierpe (pols.)		p. 155.)
		Streb Treb.	Sierviliska		Trub Trump.
		Terb Derv	(pols.).		
		Terob Dreb.	Strip.		
		Trep Trem.	Trib Trim.		
		Cerbianum	Trip.		
		(Thcoph.).			
		Cerv, Crem,			
		Črem.			
		Krev Zerv.			

Matthaei, we *Wend. Gramm.* má str. 58 *Szerb* oder *Szorb* ein Wende, a str. 59 *szerski* ein Wendischer. *Hauptmann, Nieder-Laus. Gramm.* w Registře má: Wende, wendisch *szerski szarski*; auf Wendisch na *szerske*. *Wuk Stefanowić* má w Rječniku, str. 786 gako Substantiva: *Srb*, *Srbal*, *Srbin*, *Srbilin*, *Srbljanin* der Serbe; *Srbekaňa*, *Srbenda* augment. von *Srb*; *Srbo*, vertraulich der Serbe; *Srpčad* *Srpčiči* collect. junge Serben; *Srpka* *Srpkiňa* die Serbin, *Srpče* junger Serbe; *Srbadija*, collectiv das Serbenvolk; *Srbija*, *Srpska* Serbien; *Srbulja*, serbisches Kirchenbuch; gako adjectiva: *srbinski*, *srpski* serbisch. — Naywětšj wšak proměnu trpělo gměno *Srb* u *Čechů*, gegichž břískawé ř, a sausedstwj Němců, gměno toto, gak w Schallerowě Topogr. widěti, w následugjej potwory přeobrazilo: *Srb*, *Trb*, *Trub*, *Trm* *Drm*, *Trp*, *Trup*, *Střeb*, *Střep*, *Střem*, *Střim*; *Třeb*, *Třep*, *Rzeb*, *Rzep*, *Czeb*, *Tscheb*, *Třem*, *Třew*, *Křem*; *Třib* *Rzib*; *Zerb*. — I druhá syllaba gměna *Srb*;

Serbia rozličně psána byla, tak druhý *Anonymus* u *Sommersberga*, p. 15. gmenuge Serviu aneb Sorbiu *Servantium*, řka: „*Nullis contenti terminis (Slavi) citra Servantium ultra marinas quoque nationes et insulas suas subjecerunt servituti.*“ To rhinesmické *an en in* nalezá se i w giných slawských gmenách, k. p. Dalmatia Dalmantia:

§. 17. O Gmenú Sarmat a geho potahu ke gmenú Srb Srem.

Slyšme nayprvé o tom některé swědky. Salamon, biskup Kostnický († 920), w Rpisu *Matar verborum*, wykladá Sarmaty a Sarabaite skrze Sirbi, str. 302. col. 2. „*Sarabaite Sirbi proprie currentes,*“ str. 303. c. 3. „*Sarmatae nuncupati — — — — — Sirbi tum dicti,*“ a opět český geho wykladač, *Wacera*, str. 471. C. 1. *Sarmatae populi, Sirbi.*“ — *Chronicon Carionis* (1538) a *Phil. Melanchtone*, *Francof.* 1624. L. 4. p. 604. „*Ex nomine Sarmata existimo factum esse nomen Sorabi, paucis literis mutatis. Pag. 636. Sauromatarum appellatio ad Sorabos et Servios translata. — Sarmatarum nomen quod Sorabi referunt et Servi, manifestum est.*“ — *Chytraeus*, *Chron. Sax.* p. 15. „*Servios et Sorabos a Sarmatis veteribus nomen habentes — — — .*“ — Anton, *Versuch über d. a. Sl. II.* p. 37 „*Wenn folgende Sätze wahr sind 1.) Unter den Sauromaten sind die Slaven mit begriffen, 2.) Die Nation welche wir zuerst als Slaven kennen, hiessen Serben, 3.) Der Name Sarmat, klingt ganz slavisch und kan slavisch seyn, 4.) Polen, der älteste Sitz der Serben, hiess inuner Sarmatien: So kan auch mit der grössten Wahrscheinlichkeit gefolgert werden, der Name Sarmat, Sauromat ist mit Serben der nähmliche, nur von den Griechen nach ihrer Sprache akkommodirt worden. — Merkwürdig war mir, dass der König Alfred, in seiner Uebersetzung des Orosius, wo dieser Sarmaten nennt, allemal von Sermenen redet, und im ersten Kap. wo er eine eigene Geographie seiner Zeit liefert, und Mähren, Dalaminzen, Serben und Obotriten kennet, kein Polen hat, sondern das Land noch Ser-*

mende *nannet*.“ Srow. Dobrowsky, Lehrgeh. d. böhm. Sprache, Prag. 1800. Vorr. VI. „*Der Name Serb mag etwa nur eine Verkürzung von Sarmat (na opak ze Srb Srbata powstalo Srm Sarmata), folglich kein genetischer, sondern wieder nur ein geographischer Name seyn, der von der Zeit an, zu welcher die Slaven sich in Sarmatien ausbreiteten, auf mehrere ganz verschiedene Stämme übergehen konnte.*“ — Z tohoto všeho widěti, že owšem prawdu magj ti, kteřj potwerzugj, že nikdy nebylo národu na zemi, kterýby se *Sarmat* byl nazjwal, nebo toto nenj prawě ale gen zcuzinštěné gméno *Srb*, *Srem*. Srow. Schlötzer. Nord. Gesch. p. 116. „*Sarmatae heissen nichts: sie sind eine historische qualitas occulta.*“ A *Linhart*, Gesch. v. Krain, I. p. 345. „*Ausgemacht ist es, und jedem Forscher der Geschichte muss es auffallen, dass es nie ein Volk mit diesem Namen (Sarmatén) gab.*“ U samých Slawů gméno *Sarmat* nikdy w užjwánj nebylo, nebo nikké nenalezáme wesnice, města, ba ani osoby, wůdce, knjžata *Sarmat*. Slawowé pak wšudy, kde bydleli, necháwali za sebau stopy měst, wesnic a fek slawských. *Sarmat* gest toliko knihowé, nikoli žiwotné slovo, a we psánj geho u naystaršjch Dégopisců prawě takowá rozličnost panuge, gako we gméně *Srb*. Herodot pjše *Sauromat*, Scymnus *Sarmat*, Scylax *Syrmatés*, Alfred *Sermen*. I gméno *Sirm Sirmium*, pjše Constantin *Sermion*. Rozličnost a strakatost těchto forem gednoho a téhož gména nemá nás mýliti ani diwiti. Gméno tak široko daleko rozprostraněného, wšelikými cuzinci obstaupeného a promjchaného, w rozmanitých horaucjch i studených podnebjch, wysokých na mluwné nástroge u činkugjcjch horách a dolinách bydljcjho, národu, nemohlo na všech mjstech a we všech časjch stegně znjti, a geho rozličnost nenj wětšj nežli we formách: *Teut*, *Teutates*, *Taut*, *Thiud*, *Tuiskon*, *Tuisto*, *Tiod*, *Theodan*, *Thuidon*, *Titsch*, *Teutsch*, *Diet*, *Deot*, *Deut*, *Deutsch*; aneb *Gall*, *Galat*, *Glat*, *Lat*, *Keltae*, *Celtae*; anebo *Boliach*, *Boljan*, *Blach*, *Wlach*, *Wolock*, *Polach*, *Lach*, *Lech*, *Polak*, *Olah* a t. d. — Prwnj zmjnká gména *Sarmat* činj se r. 88. před nar. Kr. a sice u *Justina* (38,

5.) a u *Appiana* (p. 310 — 351), kde se tři kmenové Sarmatštj (Basili, Jazygowé, Korallowé) mezi těmi národy nalezaj; které Mithridates proti Řjmanům válečně vedl. Ostatně newěřjme žeby všickni národové, kterým gméno *Sarmatů* dáwáno bylo, slawského kmene byli, a *Schlötzer* prawdiwě pjše, *Nestor*, T. II. p. 26. „*Skythien und Sarmatien deutete Anfangs* (wie Kelten-land und Indien) *ein mässiges, bestimmtes und, wenigstens von einer Seite, bekanntes Land und Volk an, in der Folge aber trug man sie auf die ganze nordische Welt über.*“ *Strabo*, w *Georg. L.* 12. wýslowně dj, že gméno *Sarmat* Homerowi geště známa nebylo, ono zniklo asi za času Hérodota před narozenjm K. r. 400. Práwě tak, podle ducha našj nahoře wygadřené saustawy, ani to neradjme, aby se každé mjsto, řeka, krag, gméno *Sarb*, *Sarab* a gemu podobné, na sobě nesaucj, za půwodu slawského třjmačk. Máli něco Slawské býti, — geště gednau opakujeme, — to se musj srownáwati s onjm *Assemanowým* prawidlem: (Kal. III. p. 44), „*Conveniunt tempora, nomēn, locus, historici denique.*“

§. 18. *Gméno Trp Trpák w Uhřjch, a Drm. Dromit w Rusku, zdajj se býti zůstatkové anebo přetwory gména Srb Srbák, Trb Trm.*

Mezi Slowáky w Uhřjch bydlicjmi nalezá se kmen, značně rozdjlnau od giných řeč mluwjcj, lidé ti slowau *Trpáci* *Terpáci*, a nářečj gegich *trpácké*. Bydlegj naywjce w Gemerské, Hontské, Šariské, djlem i Nowohradské stolici, ač už i ginám se rozlezli tak, že hranice gegich nelze úsečně určití. Gméno gegich omylně některj od slowa *teprw*, *trpow*, odwozugj; mnohé důwody to potwerzugj, že toto gméno se gménem *Srb* stegné anebo přjbuzné gest, a lidé tito že gsau staré zůstatky aneb osady Srbů. Samé gméno *Srb*, gak sme na nesčjselných přjkladech widěli, ménj se w ustech Slawských i na *Trb*, *Trp*, *Treb*. Přjdawek *ák* gest skončowanj gmén u Slowáků nayobyčegněgšj, k. p. Slow-*ák*, Pol-*ák*, Rusn-*ák* a t. d. Gegich nářečj až posawád se na české a slowenské roz-

plynauti nemohlo, a má vlastnosti mnohé, které se Srbským a Chorvatským nářečím úplně se srovnávají, jak co do formy tak i co do materie řeči, k. p. v časování mají prvň osobu ve wjcném počtu se Srby společnau, totiž *mo*, *budemo*, *idemo*, *nemámo*, *chodjmo*, kde všickni ostatnj Slowáci řjkagj *budeme*, *ideme*, *nemáme*, *chodjme*; potom čestoj místo častoj, literu *l* nemilugj právě tak jako Srbowé, k. p. *suanina*, *puatno*, *wouky*, *piekua som* (t. g. *slanina*, *plátno*, *wolky*, *pekla som*, srow. serb. *čowek*, *wuk*, *dug*, *bio sam*, místo *člowek*, *wlk*, *dług*, *był sem*). Mjstoj *roz* řjkagj častěgi *raz*, *razswit*, *razcesty*, *raztoky*. — Genitivum pluralem řjkagj *deh*, k. p. *těch rybách*, *těch rukách*, *těch horách*, jako Srbowé a Kroati, u nichž však *ch* už téměř cele zmizelo, řjkagjce *rybaa* místo *rybách*. Dále Trpáci mluwěgj *salo* (*sadlo*), *motowišo* (*motowidlo*), *war* (*wěru*), *kotrý* (*který*), a t. d. — Srow. naši *Předm. k I Swaz. Pjsnj světských lidu slow. w Uhřjch, w Pošti 1823. str. XII. a Swaz. II. str. 159.* kde sme i některé ukážky trpáckého nářečj w pjsněch položili. We Slowácku se nalezagj i drahná gména wesnic tomuto gménu *Trp Trb* podobných neb rovných, k. p. *Trebejow*, *Trebstowo*, *Čremošno*, *Trebatice*, *Trebin*, *Trebichawa*, *Trebušowce*, *Trebula*, *Čorba*, *Štrba* (we gméně *Štrba* gest *t* tak epenth. jako *k* we gméně *Sklabina*) a giné: potom *Horwatice*, *Horwatějk* a t. d. Srow. *Dobrow. Slawin, str. 242.* „*Durch die Gegenden der Slowaken zogen die Kroaten so wohl, als Servier im 7 Jahrhunderte, da sie unter Heraclius in die Provinzen des Griechischen Kaisorthums als Kolonisten aufgenommen wurden. Sollten diese beyden Stämme nicht auch eine Zeit lang da in Oberungarn gesessen haben, und einige davon nicht auch zurückgeblieben seyn?*“

O gméně *Drn*, *Dromit* (t. g. *Trn*, *Strn*, *Trb*) srow. *Simeona Logotheta*, u *Strittera II. p. 966.* „*Russi, qui et congruo rei nomine Dromitae, nuncupantur. Dromitae vero ut appellarentur cursus celeritas causam dedit.*“ A *Theophanes*, ed. Paris. p. 262. „*Russi Byzantium migraverunt. Hos Dromitas vocant (velut palantes ac cursu veloces).*“ Při slowě *Dromité* mýslegj mno-

zj vykladači ná řecké δρόμος běh, ale možnoli to, aby se Rusové, aneb některý gegich kmen, řeckým gménem byl nazjwal? *Dromitae* nic giného negsau než *Srbi Trbi Trmi*, s řeckým národovitým východkem *it, itae*, gako Izrael *Izraelitae*, aneb od slawského *Srbota Serbeta Serbesta*, asnad s pozdějšjm naráženjm na slovo *strmý prudký, strmo běžeti, velociter currere*. Se gménem *Dromitae* a geho výkladem *celeriter currentes*, srow. *Mater verborum Salamonis*, w Rpisu od r. 1102. we Praze, kde též cosi podobného stogj: „*Sarabaite Zirbi, proprie currentes vel sibi viventes*.“ O obogich těchto gménách a kmenech Trpáků i Dromitů platj to, co mluwj *Sarowiecki, Sledz. pocz. p. 48.* „*Ponieważ nam tak mało zostało wiadomości o początkowych dziejach narodów Słowiańskich, stąd więcęcy trzeba szukać pomocy w rozmaitych domysłach, niż w świadectwach spóczesnych*.“

§. 19. O Serbule u Constantina.

Constantin de A. Imp. C. 52. píše: „*Serbi Romanorum lingua Servi dicuntur: unde Serbula vulgo Sarrorum calceamenta appellantur, et Serbulianos (Tserbulianos) illos vocamus, qui ita viliter et pauperum more sunt calceati*.“ Slovo *Serbula* tak se má ku *Serb* gako *Slavina* ku *Slav*; *Karbatina, Karpetia, Krpec, Cravat, Horvatica* ku *Chrb*; *Huně, Bunda, Penda, púněocha pancúha, pantowla, jančarka* ku *Un*. *Serbula* prawda tož samo gest co *trwl črewl*, ale všecká tato gména gedén kořen magj totiž *Srb*, ze kterého w rozličných Slawských nářečjch powstalo: *třew třewik, třewjc, črjewc, črjewice, červije* (w udolj Resia), *črewl, čewel* (Krain.), *třepky, škarpat, škarpetle, karpeta* (pol.), *karpetka* (rus.), *krpce, karpce, krampa*, a od těchto pošlé řecké *σαρβατωα* a latinské *crepida*. Všecká tato gména obuwi půwod magj nepochybně ode kmene *Serbsko-Chorvatského*, a přešli odtud negen k giným slawským kmenům, ale i k giným, se Srby obcowawšjm, národům, Řekům totiž a Řjmanům, právě gako *Slavina* a *Crabat*. Řeci a Řjmané w teplých kragech bydlewše, půwodné nenosili ani nepotřebowali obuwi; Srbowé a Chorwati w

půlnočních stranách a ve studených horách Karpatských, museli nohy proti zimě, ledu a sněhu něčím, obyčejně plátnem, kůžj neb remenem zakryti a ozbrogiti. Poněwáž pak Srbówé a Hrvati, gako to už twerdost gegich gména swědčj, nayprwé mezi Slawy do hornatých a studených kragů se dostali, tedy oni byli i nálezcowé teplegšj, ač, podle stawu všech obywatelů hor, gen chudobné obuwi, kterau od nich i ginj slawštj kmenowé přigali a gménem půwodců *srble trowle třepky črewé krpce*, nazjwali. Řeci a Řjmané slyšeli a přigali to gméno od Slawů, a to přirozené w půwodnjm, totiž chaterném, na ubohé horáky ukazujcjm smyslu. Diwno, že za našjch časů toto slovo geště tentýž chaterný smysel má, který mělo už za časů Constantina. U Slowáků zagistě *črjewé krpce*, u Čechů *škarpat* tu naychudobněgšj, téměř opowrženau, obuwi značj, a takowj ubozj, gi nosjci lidé, gmenugj se u Slowáků *Krpelec Krpelci, Zakrpelec, Krpelani, Krpčjari, Čarapári*, která s německým *Kirpl*, Bindische *Kirpl*, *Surbel* nad Rénem a s Constantinovým *Tzerbuliani* gedno a tož gsau. Slovo *strap, strapec tšapce*, srbsky *krpa*, francausky *charpie*, gsau kusy, zlomky z oděwu sedraného, od těchto powstali: *šarpati ošarpati, ošarpanec strapatý, šarpaně*, lat. *carpere*, které opět zpátkem ku zřjdlu *trp, krp, trápiti* plynau. We slownjku *Lindeho* neprawé a směšně stogj „*strzewik, ab intestinis animalium s. chordis, quibus soleas in inferiori parte pedis veteres Slavi colligebant.*“ Že gméno obuwi od národů anebo kmenů powstati může, příklad máme na slowenské obuwi *gančarka, gančarky*, která neomylné od srbských *Jančarů* swůg půwod má. Ostatné od *serbula, trowl, krpec, crepida* rozdilné gest, co do kořene gméno *škorně*, lat. *ocrea*, nebo toto pochodj od *škóra, kůra kora*, lat. *corium cortex*, a tato opět od *kryti, krygi*, kam i *krow pokrowec, kromě saukromj* a t. d. náležj. — Se slowem *Serbula* může se srownati i slowenský oděw *Surowica*, o němž *Barthol. Mem. Prov. Csetnek*, p. 59. „*Slawi togam Surowica adpellant,*“ srowneg *Slawina, Horvatica, Huně* a t. d. *Ne-nji* i *Širica* zkrácené ze *Surowica*? U Řeků značilo *Syr-*

ma to, co surowica dlahé široké raueho. Srow. I. G. Schneider, Griech. Wörterb. Jena 1806. B. 2. p. 396.

§. 20. O gménu Surbel (*rusticus*) u Němců nad Renem.

Wiz (Merian) *Tripartitum, de Anal. Ling. Viennae* 1822, *Contin. II.* p. 555. „Torf, Zurb. V. *Leg. Alamann. LXXXIV. cui Surbel ad Rhenum (rusticus), et latinum turpis jungere fas est.*“ Německé Surbel nepochodj od Torf, ale od Srbl, *Srbel, Srbljn*, a má tentýž význam gako gméno *Slaw Sclaw*; oba i Srbowé i Slawowé tak byli wýbornj, pilnj, zkušenj mistrowé w rolnictwji, že gegich národnj gméno a gméno gegich najoblibenějšiho powolanj spolu splywaly a stotožňowána byly; *Srb, Sclaw* bylo Němcům wzor a gméno rolnjka. (Srow-neg „*Windische Beete.*“) I slovo *Sclaw* u Němců neznačilo půwodně otroka, ale rolnjka, sedláka, člowěka s hospodárstwjm se objragjčjho. Snadno tedy k pochopenj to, gako se slovo *Surbel* nad Ren dostalo. Srow. Anonym. Saxo, in *Menten Scrip. Rer. Germ. II.* p. 65. „*Carolus M. assumpsit etiam populum Transalbatum ad 10000. utriusque sexus et per omnes terras distribuit, unde hodie per Teutonicam Slavicæ villas inveniuntur.*“ Srow. Ecchard. *L. 23. 24. 25. ap. Chr. Jordan, App. Hist. p. 251.* „*Circà tempus synodi Salzburgensis de A. 741. jam in Dioecesi Wirzburgensi ad excolenda Novalia, sub certa census annui pensitatione receptæ erant diversæ familiae Slavorum propinguorum, qui quoniam Episcopati et Parochiis obnoxii erant, Bargildi, sive Parochorum censuales et accolæ vocabantur. Nacti sunt Episcopi Wirzburgenses hos Slavos censuales ea occasione, qua ipsis quoque cura ecclesiarum in finibus Saxonum et Slavorum sitarum commissa esset.* (Jordan dodává: *In vicina Bohemia tunc nullæ erant adhuc Ecclesie Christianæ, ergo nec Bargildi ex illa patria, sed Sorabia erant.*) *In privilegiis aliquibus Wirzburgensibus mentio fit Winidorum, Slavorum, Serborum, sive Soraborum, ac Radenz-Winidorum; Mainwinidi erant, qui agros colebant ad Moenum, Radenz-Winidi, qui ad Radantiam, colebant quoque ad alios fluvios, Auracham,*

Wisentam, Aischam, Itscham et Baumacham, item in Buchonia sylva. — In Silvestribus locis Ratantiam inter et Moenum a S. Burhardi tempore (id est, ab A. 741.) Slavi Winidi ex Sorabis puto et Behemannis sive Bohemis, sedes fixerunt, et terram excoluerunt.“ Srow. Gebhardi, *Gesch. d. Wend.* B. I. p. 43. „*Der Ackerbau hob sich unter den Wenden so stark empor, dass man sie in Deutschland für die geschicktesten Anbauer sandichter Gegenden zu halten anfing, und die Landesherren der Staaten, Fulda, Würzburg, Lüneburg, Beureuth, Pfalz und Hohenlohe viele wendische Colonisten in ihre unangebauten Einöden versetzten, oder auch durch mancherlei Vorrechte und Unterstützungen in ihre Gebiethen zu ziehen trachteten.*“ S. 74. *Slawische Colonien fanden sich in Schwaben und im Rheinlande, dort im heutigen Fürstenthume Hohenlohe, und hier im Lobedongau zwischen Mannheim und Heidelberg.* *Act. Acad. Theod. Palat. T. I. p. 215.*“ *Týž B. II. p. 324.* „*Verschiedene Herrn versetzten die sorbischen Landleute in ihre fränkischen und rheinischen Landgüter zum Anbau wüster oder waldigter Gegenden.*“ Srow. I. C. Pfister, *Gesch. d. Deutschen, Hamb. 1829. B. I., S. 341. 349.* „*Wie sich die Germanen als Krieger in die römischen Provinzen getheilt, so sind dagegen die Slaven als friedliche Anbauer in die verlassenen deutschen Länder herein gekommen. In Teutschland ist ihre geräuschlose Niederlassung und ihr stiller Fleiss von den wohlthätigsten Folgen gewesen. Auch später sind noch Kolonisten von ihnen geholt worden, und man hat gewisse Aecker, nach ihrer Art zu pflügen, windische Beeten genannt.*“ Srow. Surowiecki *Sledz. Pocz. str. 5.* „*Inne zdobywczę narody wprawione do życia wojennego, przelatowały z miejsca na miejsce w przerażających tłumach, szukając nieprzyjaciół na to tylko, żeby ich gnębić i wydzierać gotowe tupy, Słowianie niestraszni z oręża, tagodni z przyrodzenia, przez wolne wędrówki szukali jedynie ziemi, którąby potem własnego czoła upłodniać mogli.*“ *Týž str. 163.* „*Znaydują się zmianki, że od prac rolniczych mianowicie w czasie żniwa, nie wyłaczają się naysamożniejsze kobiety Słowiańskie.*“

§. 21. Gméno Srb (*Strib Trib*) z *mythologického* ohledu.

K tomuto našemu kořenu patřj i gméno boha *Tur*, a swátek gemu poswěcený *Turice*, kteréž gméno swátku se až posawád u Slováků zadrželo. Křesťanstwj blahozwěstowé a učitelé hledali opaterně pohanské swátky, ne cele zničiti, nebo takby pohanský lid od křesťanstwj byli odpudili, ale jim gen giný křesťanský smýsel podložiti; odtud se gešté tak mnoho dnů a swátků, pohanské gméno nosjčjch, posawád nalezá, k. p. *Koleda, Smertná neděle, Hromnice, Lotnice, Kračun* (sr. *Krak Krob*), *Rusala Rusadla, Waganky, Turice, Trebe, a t. d.* Ze slova *Tur Tor*, powstalo emplasmičně *Tuor Tuor Davor Damor Tabor* (bogiště, chrám, stan Tora). *Tur* (*Sur*) značilo půwodně u Slawů *ohně*, a posawád se wogna a bitwa *ohněm* nazjwá, k. p. šli do *ohně*, ten wogák byl už dwakráte w *ohni*. W Igorowé zpěwé kladau se slova *jar* a *tur* gako přj dawná, a znamenajj tolik, gako ohniwý, silný, bogowný, k. p. tamž str. 12. „*jar - tur* Wsewolok.“ U Čechů bylo *Tur* (u Cosmu *Tyro*, u Dalimila a *Hägka Štyr*) osobnj gméno, odkud i mjestnj gméno *Tursko*. *Tur* značj w Kralodw. Rpisu i silné, ohniwé zwjře, lat. *taurus*, a odtud powstalo, proménau *t* na *z*, *zur zaur, zaurj, zubr subrice*. — O modle *Tursow*. Appendini, *Notizie Ist. Crit. Ragusa*, 1802. T. I. p. 56. — 62. „*Si veggono tuttora presso i Ragusei tenacissimi delle cose antiche nel tempo del carnevale, e in qualche altro giorno di festa popolare tre persone del volgo, che rapresentando queste tre Divinita nel modo, in cui sono espresse nel loco rathé, al suono di un rozzo piffero, e tamburo per pubblico ordine sen vanno per tutta la città ballando una villereccia danza con gran risa degli spettatori. Marte, che in loro linguaggio Scitico, o Slavo chiamasi Turo, Turrizza o Turissa, come in confronto delle altre è un Gigante. — Nell' alta antichità Marte era dai Greci detto anche Θῆρος (Turos), Salmasio (ad Solinum p. 1235.) avverte, che Doroteo antichissimo poeta Greco dava a Marte il nome di Turo non come epiteto, ma come nome suo proprio, e che sostituiva τὸν Θῆρον al nome istesso di*

Marte. In Omero s' incontra spesso Θῆρος ἄρης (Turos Ares, srow. jar - Tur u Igora), cioè Marte l' impetuoso; il forte, il guerriero, essendo preso per epiteto di Ares, ossia Marte. Pausania c' insegna del pari, che Marte fu detto Therite o Thirite. — Ma anche Adamo Bremense, e il Loccenio c' attestano il culto di questi tre Dei presso gli Svevi e Goti. Ecco come ne parla il primo (De Sveon. p. 152.): Thor (inquiunt) praesidet in aëre, qui tonitrua et fulmina, ventos, imbresque, serena et fruges gubernat. — E poco dopo: Thor cum sceptro Jovem exprimere videtur. Il Loccenio (In Ant. L. I. C. 3.) poi si esprime così: Imprimis Thorum quasi coeli et aëris praesidem Sveones et Gothi quondam coluerunt, et cum illis Galli, quibus Tharan est dictus velut Getis Thar aut Thor. — Bochart (Chan. C. 42.) da Taran fece Taramis, è così si esprime: Taramis est Zeus βρονταῖος, Jupiter tonans: Taram vel Taran Cambrica lingua hodieque tonitru, ut Germanice Donner, et veteri Svevica Thor. Unde Jovis dies Germanica Donnerstag, et Svevica Thorsdag, Anglica Thursdag. — I Sarmati Transalbiani adoravano pure Marte come il massimo degli Dei sotto il nome però di Serovito, o Svanto-Vito. E' lo scrittore della vita di S. Ottone, Apostolo dei Pomerani; che ce l' attesta: Deo suo Serovito, qui lingua latina Mars dicitur. I vicini Russi, e Polacchi conoscevano Marte col nome di Turo. Fra essi dura sempre un tal nome.“ U Slawû se gméno Tur Tor zemplasmowalo na Tawor Dawor Damor: srow. Fortis I. p. 115. a Anton I. p. 50. „Dalmatische Götter. Bei dem Brautzuge der Wlachen werden noch folgende Schutzgötter ausgerufen: Dawori, Jara, Piko.“ Od tur tábor towar powstal towaryš, t. g. spolubogownjk, commilito.

Gako u gužných Slawû boha Tur nalezáme pod gménem Tawor Dawor, tak geg u sewerných nalezáme pod gménem Tur-boğ (Turboh, Turi boh), aneb staženě s pohlceuým u, T-ribog, Tribog, a s obyčegna u zbytečna u předrážkau litery S, Stribog. U Čechû porušili pjsaři Tribog na Tribek, Třjbek; tak gako u Nestora Striboga na Stribu aneb Stribuboga. We zpěwě

Igorowé zachowáno toto gméno cele a neporušeně. — Srow. Nestor, w *Sanktpeterb.* 1763. p. 70. při ro-
ku: 980. „I načá knjažiti Wolodimir w Kiewě jedin,
i postawi kumir na cholně wně dwora teremnago, Pe-
runa drewjana, i Chorsa i Dažbu boga, i Stribu
boga.“ Srow. Igor, od Hanky w Praze 1821. p. 12.
„Se wětri, Stribožij wnuci, wějut s morja strjela-
mi na chrabryja plky Igorewy!“ Srow. Kaysarow,
Slav. Myth. p. 102. „Striba auch Stribog, lange
wusste man nicht was Stribog für eine Gottheit war,
jetzt aber wissen wir aus dem Gesange dem Heere von
Igor, dass er ein Gott der Winde war, denn diese
werden hier Enkel des Stribog genant.“ Srow. Tkany,
Myth. d. T. und Sl. II. 121. „Striba Stribog war
im Russischen Glauben der Gott der Luft, daher die
Winde Stribogs Enkel genannt werden: Er übte die Ge-
rechtigkeit gegen die Gottlosen und besonders gegen die
Verbannten und Verfluchten, ist also ein Ueberbleibsel
einer ausführlichern Göttersage.“ Odkud toto čerpáno? —
Ant. Jungmann píše w *Kroku D. II. Č. 3. str.*
374. mimo *Striba* i *Striw* (z gákové studnice?) ano i
Strigoň, než toto poslednj děl j se nepochybně cele od
Striboga, a znamená u Slowáků to co čaroděgnj, wěštec.
Strigon muž *striğa* žena, u Slowáků i *stariğa* (stariha),
powstalo, zdá se, od *star*, *starý stará*; obyčegně gen *sta-
ré* ženy za *striğy* držáno.

S ruským *Stribog* srownává se i český bůh *Trj-
bek*, o němž wiz *Naruszewicza, Hist. T. I. K. 3. p. 475.*
„Trzybek. *Středowski* w *historyi kościelnéy Moraw-
skéy kładnie to bóstwo Słowiańskie między ziemskimi
bogi, zowiąc ie po Łacinie lues zaraza, pomorek.*“
Wšecka tato gména *Tur Dawor Tribog Stribog Tribek*
geden wýznam magj, gen maličko stupňowaný. S nimi
se může srownati i slovo *třeba* t. g. zápal, obět.

§. 22. Gméno Srb z obdobného čili analogického
hledišťe (per Inductionem).

Obdoba čili analogia, gsau zde gména, logičně co
do smyslu stegná, třebas i etymologičně rozdílná. Slovo

Srb pochodj, gak sme widěli, půwodně od *sur sura*, *suriti* t. g. *hořeti*, *blyštěti se*: a gmén tento anebo podobný smysel magjcejch mnoho se nalezá gak u cuzých národů tak i w našem vlastnjm. Gen některá zde připomeneme, a sice:

1. U cuzých národů:

a) *Latinská*: *Arderius*, *Ardonius* (od *ardeo*), *Flamma* (biskup w Chio. a druhý mnich), *Flammellus*, *Flaminius*, *Flavius*, (flavus a flammeo colore), *Fulgentius*, *Favius Fabius* (srow. *favilla*, slaw. popel), a odtud pošlá *Phoebus*, *Paphius*, *Pappus*, *Papias*, *Papias*, *Papinius*, *Popus*, *Pompus*, *Pompejus*, *Popilius*, *Pompius*, *Pomponius*, *Pupilla* (srow. zřelnička od světla); *Lucas*, *Lucius*, *Lucinus*, *Lucanus*, *Luculus*, *Lucilius*; řecky: *Photius Photinus*, *Phosphorus* a giná, která wiz w Rozprávě Slaw §. 15.

b) *Německá*: *Bren*, *Brennus*; *Brand Hildebrand*; *Brit*, *Brigitt*, *Bret Bert*, *Albert*, *Bertold*; *Flamming*, *Flämning*, *Flamstädt* a t. d.

2. We sła wském národu: *Wara*, *Warlý*, *Werly*, *Wrelý*, *Wrel*, *Wrekan*, *Wreloljub*, *Wreloslaw*, *Wrelowej*, a odtud kmen *Werlů* (chybně i *Herlů*, *Herulů*); *Hořin*, *Horewit* (Herowit), *Harimir*, *Horeslaw*, *Horomysl*, *Horboj*, *Garasier* (snad *Goresrb*?). *Horowlad*, *Horozwuk*, *Jar*, (t. g. páčiwý, skwaucj, srow. „Starý ale garý“, a serb. garko sunce), *Jaran*, *Jarek*, *Jaroš*, *Jarota*, *Jaroboj*, *Jarohněw Jaromil*, *Jaromir Jaroslaw*, *Jaropolk*, *Jarožir*; *Ožegowič* (u Kačiče. 241), *Ogaň*, *Ognana Zora Zorka*, *Zbrislaw*, *Zoroljub*, *Zorodrag*, *Žarko*, *Žarimir*, *Žarislaw*, *Žurin*, *Žurimir*, *Popel* (knjže), *Popowič*, *Wjt*, *Swět Swět Swiat*, *Swatowit*, *Swetimir*, *Žička* (od žič, žhu) a neščjsebná giná.

§. 23. *Snahy a pokusy giných, co do odvodu a výkladu gména Srb.*

Naystaršj výklad gest od *Salamona*, *Kostnického biskupa* († 920), w *Rpisu Mater Verborum*, w *Praze*, a to sice dwogj, aneb raděgi trogj, str. 302. col. 2. „*Sarbaite Zirbi proprie currentes, vel sibi viventes.*“ a opět str. 303. C. 3. „*Sarmatae . . . Sirbi dicti a serendo.*“

Constantin Porph. De Ad. Im. C. 32. „*Serbli Romanorum lingua servi dicuntur: unde Serbula vulgo servorum calceamenta appellantur, et Tzerbulianos illos vocamus, qui ita viliter ac pauperum in modum sunt calceati. Servi autem inde sic cognominati sunt, quod Romanorum imperatori*

servirent.“ Dobrý Constantin tu zapomenul na to, co krátce předtím sám pravil, že Srbů gmeno už prvé bylo, nežli Srbové. Řimanům slaužili: „sciendum est Seruios (Dalmaticos, qui Romanorum imperatori suberant) oriundos esse a Seruiis non baptizatis, qui ulteriora Turciae incolunt, in loco ab illis Boici nuncupato,“ a tyto první Srbové nebyli Řimanům poddáni ani slaužej. Dobře Pejacsewich pravj w *Přjdwkdech* str. 37. o tomto mjetě: „Haec tunc apud Constantinopolitanos traditio, quanquam non vera, fuit, est enim antiquius Serblorum nomen.“

Ze nim Wilhelmus Tyrus, biskup r. 1174, in *Historia belli* L. 20. C. 4. „Habent vetustae traditiones hunc omnem populum (Serviae) ex deportatis et deputatis exilio, qui in partibus illis ad secunda marmora et effodienda metalla damnati fuerunt, originem habuisse, et inde nomen traxisse servitutis.“ Na to odpowjda Lucius in notis ad *Hist. Dioeclesis*, de Reg. Slav. „In hac Serblorum nominis a servitute denominatione Graecos, et ex iis Latinos, hallucinatos sciunt, quicunque Slavorum idioma callentes contermini Serblianis sunt: nam quos Slavi Serblicos dicunt, hos Graeci, asperitatem vitantes, Serblos sive Serbulianos vocant: terram autem quam habitant Slavi Srboka uocant; quod cum Graecis difficile esset proferre, Seruiam dixerunt, et sicut Constantinopoli post imperii declinationem latinus sermo diu in usu fuit, ita denominationem Seruiorum a servitute uoce latina promanasse commentis sunt, cum in Serbia inter asperitates Scardi montis metallarum fodinae existant, a seruis ad metalla damnatis Seruios originem traxisse, Wilhelmus a Graecis edoctus scripsit.“

Christ. Jordan, *App. hist.* p. 253. Nro 943. „Srbj populi (aut interjecta ubique uocati Serbi, Sirbi, Sorbi, Serbi) dicti sunt a Srp, srpiti, vel, ut antiquitus, a Srb, srbiti. Srb vel Srp Slauice falcem, srbiti metere (we kterém nářečj?) significat: unde mensis Augustus Slavis Srpem a messe dicitur. Cum itaque omnis populus Slavorum, loca siluestria et herbis florentia, utpote alendis pecoribus aptiora: tunc temporis praediligeret, Slavini illi, qui intra montes Dalmatiae conuenerant, ab herbarum copia et messione sedes has novas et sese ipsos insignierunt. (Už před přichodem do Dalmacie Srby sluli). In cuius rei testimonium in regione illa, quae a Dalmatia maritima, seu Lica et Corbavia, continuis montium jugis, Tsemernica dictis, a reliqua Croatia fluuio Una, a Besnia proprio fluuio Pliva et a Slavonia fluuio Sava, seceratur, inter montes diuicatos Unae planities set uasta nomen antiquum Srp, adhuc in hoc tempus conseruat, luculento signo, in hac regione olim Slavos Serbios seu Seruios conuiderunt. Occurrit etiam uocula Srb per B in ueteribus uestigis Bohemicis, u. g. Mlikosrb uilla, in dominio Chlumec ad Zidlinam, circuli Regino-Hradecensis in Bohemia,

nomen inde traxit, ac si diceretur locus herbis ita foecundus ut quasi lac metatur (!): mliko enim lac est. Srb vocabulum Slavice non habet vocalem formalem, sed virtuale tantum in litera R, quae medium quid inter e, i, o, u, sonat, et magis ad o, vel u, quam ad e, vel i, accedit; unde Germani audientes pronunciationem Slavicam, et Sorb vel Surb se comprehendisse rati, Sorben, Surben et laxius Soraben pronuciavere et latinum Sorabi deduxere.“

Universal Lexicon, v. Zedlern, r. 1746. Th. 61. p. 1368. pod člankem města Zerbst, Servest: „Peter Albin, Meisz. Landchron. p. 150 meldet, dass Zerbist oder Zerbitz einen schwarzen Grund heissen soll, gleichwie Zernowitz, Zernobock, schwartzer Gott. Wir werden aber hoffentlich näher kommen, wenn wir den Ursprung der Serviorum oder Sirborum, und also auch das Wort Zerbst, von dem Slawonischen Worte Čærstwy oder Čærswy, frisch, lebhaft, hernehmen, dergestalt, dass wie die Slawonische Nation sich von dem Worte Slow oder Slowa, d. i. Lob und Ruhm, Slawen, d. i. Lob- und Ruhmwürdige genannt; also diese sich Čærswie d. i. die Frischen, Lebhaften, geheissen, woraus die auswärtigen Völker Servii und Sirbi gemacht. Wie die Schweden ihren Namen von Suen so jung, frisch heisset, hernehmen.“ — Se Suen, srow. naše Unjun.

Clem. Grubbisich, Disqu. in Or. et hist. alphab. slav. glagol. Venet. 1766. p. 30. „Getae olim Zarabi vocabantur. Ita Jornandes primum Zarabos Tereos, deinde vocatos pileatos; a quo nomine postea Sorabi et Serbi dicti sunt. Zaraba enim, vel Zarapa (srow. §. 19.) slavonica vox est, et calceamenti ex filo facti genus designat.“ Srow. L. I. Schersohnik, in Act. Soc. Jabl. 1773. p. 84. „Argumenta, quibus Grubbisich Getas Slavos esse visus sibi est demonstravisse, tenuia sunt. Aio, Grubbisichium aut non intellexisse Jornandem, aut mala fide verba ejus corrupisse. Locus enim Jornandis (De reb. Goth. C. 5.) is est: „Unde et pene omnibus barbaris Gothi sapientiores semper exstiterunt, Graecisque pene consimiles, ut refert Dio, qui historias eorum annalesque Graeco stylo composuit. Qui dixit primum Zarabos Tereos, deinde vocitatos Pileatos hos, qui inter eos generosi exstabant, ex quibus eis et reges et Sacerdotes ordinabantur.“ Ex quibus patet, non omnibus, sed generosioribus tantum id nomen fuisse attributum. Huc accedit, quod in Exemplari, a Muratorio ex codice Ambrosiano exscripto, et luce publica donato, hic locus aliter legatur, atque pro Zarabi Terei vox Tarabostes occurat: ut refert Dio, qui dixit primum Tarabostes, dein vocatos Pileatos.“ Se slowem Zarabi Terebost, šlechtice a kněze znamenawǎjm, srownáwá se owšem i etymologičně i logičně naše Srb, Treb, Trebnik, Zrec, které též nobilem, regem, sacerdotem znamená, a s názvy vysokých někdy uradů Scherif, Trabant Drab, Tribunus we spogenj stogj.

Anonym: *Serbia illustrata, sive de ortu et interitu regni Syrbiorum, Rps. od. r. 1712.* Raič dowodj z něho we swé Historii K. V. G. IV. §. 4. tato slowa: „*Pročeje perwoobraznoje Syrb, od kotorago Syrbal, Syrblanin, Syrbsko i pročaja Swerbotu znamenujet: jako da ne otměnoje pročich sebě so narodnych wozimut i Syrblu pronaimenowanije. Zane ašče wsi obče Slawy, sijest slawny ili blagonaročstij naziwajut-sia, inij obče Erwati, inij Verli, inij inako narečeni suť. A sij, sirěč Serbi, ot swerboty wojenyja slawy i obylnyja do-biči naimenowanije sebě počelali.*“ Byť pak hy i Raič o tomto wykladu mluwil „*čto malo komu wěrojatno budet, da by imja Serbsko ot Sw r a b a proizwodimo bylo*“ tedy předce tento wyklad mnohem lepšj gest, než geho, an se mezi wděm ginyimi naywjce ku zřjdlu gměna přibljžil, ašprávě i on předce geště mělký gest, an se newpustil do logičko-etymologičké hlubokosti a širokosti, ale zůstal na powerchu a twárnosti. Srb nepochodj od *swrab, swerbota*, ale obě i *Srb i Swrab swerbota* pocházegj geště od třetjho wyššjho, oheň a geho účinky páliwost, swětlo, gasnost wyznamenáwagjejo. — K tomuto hned připogme:

Raič, *Istor. Kn. V. Gl. IV. §. 11. p. 154.* „*Gestli počelajet čitatel mojego w proizwedenii Serbskago imene mně-nija, mojaby to radost i želanije bylo, jestliby ja w sastojaniji byl so swidětelstwy dokazati onoje. No kogda w tom točiju dogadky město imějut, to i ja moje objawijaju mně-nije i gadanije. Naši Serbi pod imenem Unnow ešče iz samych drevnostei w swětě prebywali, jakože uže doselě dokazanno; no poneže Unni tii ot stran i rěk i pribládných slučajew sobstwannaja počelali pronaimenowanija, tako i Serbi Saberow, ili Sabirow priobrěli imja, ili od Sobranija ili od Severa, oboja bo město iměti mogut. K tomu drevnějšaja Unnow strana, po opisaniju Praya Jezuwiťa, byla nyněšnijaja wsia Sibir, w kojei paki neždu Irťšem i Obijem rěkami protjažennaja strana naziwalasia Sibir swoistwannaja, w kojei Tobolsk grad prestolnyi jest. Sibir paki sija po priličiju, poneže k Sěweru ležit, od Sěwera i prozwanna Sibir. Wesma ubo prikladno skazat možno, čto Unni w toi straně oby-tajuščii imenowali sia Sabiri, ili Siberii, aki k sěweru oby-tajuščii: od koich po tom prorastli Sirbii, po wremeni že narečeni Serbi. Tako w sem mněni prebywajem, čto drevnějšejje otečestwo Serbow Siberia byla, ot kojeja i nazwali sia tako. Gestli simi čitatel dowolstwowatisia neizwolit, (niže k tomu prinuždaju jeho,) puť izwolit proiskati dobrich swidětelstw, i těm isprawit mněnije moje.*“ — Sewer Sěwera Srb magj rozdjlne kořeny, Sew-er, hib-ernus, hiem-s, zim-a magj geděn kořen; syllaba er, w sewer, gest formowaoj přjdawek. Žeby Slawowé a Serbowé kdy w Siberii bydleli, nenj prawdě podobno, aspoň neděgopisno.

Katanacsich, Com. de Istr. p. 216. „*Neque ineptius quid esse potest, quam Slavam vocem e Graecis aut Latinis fontibus derivare; quoniam a Serbino Pannoniae inferioris oppido, ex Antonii hodoeporico circa Savum jacente, aut ab agro Bosnae Szery nuncupato, Serblorum originatio facilius, mea quidem opinione, deduci potuerit.* pag. 218. *Srblin ab animando vocari potuit. Srbi prurit; unde srbsz prurigo. Quod et ad Venerem posset referri, cui deditos Thracas (Serborum majores) Nepos in Alcibiade testatur. Est quoque apud nos potus, qui S herbe dicitur vulgo, ex melle et aqua paratus, omnibus pene Illyricis, maxime Serblis usitatus, a quo hi nomen accipere poterant. Quanquam ex S herbe a srbež, illicium, pruritus, vocari potuerit.*“ Katanacsich, gak widěti, byl velmi štědrý Etymolog: gednjm dauakem čtyři vyklady čtenářům předkládá k dobrohlbeznému wywolenj.

Dobrowský, Bemerk. über den Namen u. die Sitten der alten Serben, in Engels Gesch. v. Serb. 1801. S. 156. „*Im Vorbeigehen merke ich nur an, dass die Oerter Srb, Srbec in Böhmen, gewöhnlich tief an einem Bache liegen, so dass ich das Wurzelwort Srb, das nun in keinem Dialecte mehr eine Bedeutung hat, obschon sogar noch einige Böhmen den Namen Srbeč als Zunamen führen, für eine niedrige sumpfige Gegend erkläre.*“ Týž, Inst. Ling. Slav. p. 154. „*Srb, Srbel, Srbia; arbulja liber vetus serbicus; Srbska, Serbia, quae male haecenus Servia scribebatur. Significatum radicitus Srb, consultis etiam dialectis omnibus, nondum licuit eruere.*“ Aníž kdy lze bude podlé etymologie Dobrowského, který každě slovo gak nynj w přjtomnosti gest za kořen dráž; nehledage prwnjch žiwlž a zárodů ze kterých zniklo, aníž dbage na stoletj přes která cesta k nám konala.

Schaffarik, Abkunft d. Slaven, p. 198. „*Man sieht, dass sich Ableitlinge der Urwurzel arb, besonders als Eigennamen der Flüsse und Städte, durch mehrere Sprachen Asiens und Europas ziehen. Ein Wunder wäre es, wenn in denselben keine Appellativa von derselben Wurzel mehr anzutreffen wären. Und dennoch kann ich aus den mir näher liegenden und bekannten Sprachen keine andere anführen, als das lat. sorb-eo, sorb-itiū, sorb-ilis, sorb-ium, das slowen. srb-iti srb-ati (in streb-i, streb-ati einiger Mundarten ist das t nur epenthetisch, wie in strjebro, straka, stre-da, stretnu, stjřž u. a. derselben Mundarten für srebro, sraka, sreda, sretnu, srjesh), und das Arabische zrb, die insgesamt, dem deutschen schlürfen entsprechen, ferner das hebr. zarab fließen, und das mehreren orientalischen Sprachen eigene sirb, serb, welches canalis, euripus, Wassergraben, Meerenge, bedeutet. Die Vergleichung aller dieser Wortformen und ihrer Bedeutungen führt, auch mit Berücksichtigung des persisch-türkischen scharab, scherbet, tschorba u.*

a. zu der Annahme, dass die ihrer Natur nach wahrhaft onomatopoeitische Wurzel srb, schon in der grauesten Urzeit nicht nur den Act des Schürfens, Trinkens, sondern auch den materiellen Gegenstand desselben, das Flüssige überhaupt, und ganz insbesondere das Wasser, etwa mit einer Nebenbedeutung des Zärpens, Sicherns, und Rauschens desselben bedeutet habe. — Oder sollte es wohl ungerührt seyn, den Namen des grossen Volkes der Serbo-Slowenen von einem Flusse herzuleiten? Der Name des Weltvolks der Hindu, der sein Entstehen, nach der gewöhnlichen Annahme dem dunkelblauen Flusse Indus verdankt, und die Namen der spätern slowenischen Morawane, Polabi, Pomorane, Posawoi, Hronci, Timoçane, Nereçane, Bobrane, Bužane, Havellane, Jezeroi (*Ezeritae*), Ražci, Ráci, Donci, Suliçi u. a. die insgesamt von Flüssen, Seen und Küsten hergenommen sind, mögen wenigstens als Beispiele eine Hypothese entschuldigen, die für sich nur den Grad der Möglichkeit in Anspruch nehmen will.“ *Nám' se následugjoj stupňowanj a stjňowanj smyslu tohoto kořena zdá býti přirozenější: Hebr. a Chald. sarav-arsit, Arab. serav-sitivit, latin. sorbeo-sitim seu ardorem exstingvo. Anebo raději slova sorbeo, strebati (ku kterým patřj i slopati, chlipati, chlemtati) a t. d. položiti by magj do giné třjdy a k ginému, ač s tímto našim sr Srb owěm spřibuzněnému kořenu, totiž ku kořenu č-r, črjeti, lat. haur-io, ze kterého potom formowacjmi literami č, p powstało črpak, črpka, čerpalo, čerpadlo (mjesto k čerpání vody), přístaw, žlab, canalis, Hafen, Meerenge, rečky s wynechánjm předdechu. (heripus eripus) euripus. lat. (hripa) ripa.*

D J L II.

O gménu Chrb, čili Chrob, Hrv.

„Es ist gewiss, dass auf dem sprachwissenschaftlich-geschichtlichen Wege noch viele Dunkelheiten des Alterthums aufgehellt werden können.“

A. W. Tappe Gesch. Rus. I. 25.

§. 1. Swazek mezi gménem Srb a Chrb.

Kdo prvnj Djl této našj Rozprawy, obzvláště geho §. 5. pozorně čítal, ten má už dostatečné světlo i pro tento druhý Djl. Nebo gméno *Srb* a *Chrb* gsau rodnj bratřj, negen na poli etymologickém a logickém, ale i na poli ethnologickém a geographickém; gedině s tjm rozdjlem, že onen staršjm tento mladšjm býti se zdá. Chrb a Srb měli a magj posawád tentýž půwodnj wýzuan, gen wzdélanostj trochu stjňowaný a stupňowaný, totiž smysel *gasného, ohniwého, horliwého, silného*. W pátém paragraphé pod číslem 6. wyloženo stogj gegich rodoslowj, se všemi gegich bratřjmi, bratrance, sestřenci, sestrami i sesternicemi. Gako *Srb* powstalo ze *Slaw*, tak zase *Chrb* powstalo ze *Srb*. Wšecká tři gména *Slaw*, *Srb*, *Chrb*, magj gádro a pupeň z něhož wyrostly syllabu *Sl*, která se časem a nářečjmi proménila na $S\frac{1}{r}$ a potom na $\frac{sl}{ll}$
Ch, H, K | r.

§. 2. Etymologičtj bratřj a synowé slowa Chrb.

Bratřj slowa *chrb* gsau: *krep*, *krepek*, *krepký*, *krepost*, *krepčiti*, *okropný*, *krupo*, *krupně*, *krop*, (Krain. siedénd Wasser) *ukrop*, *kropiwa*, *kropër*, *krb* (ohniště), *krbec*, *kremen*, *kremelak*, *škorpiti*, *škarwaditi*, *škrob*,

hrab, grabati, grabati, rab, rabovati, rob, parobek, robiti, podrobiti, ramě, rameno, rebro, rewniti, hrwati se, rãati se, Chrobák, robák, chrab, hrom. Synové gsau: krob-ly, krob-li krob-we (Matthaei, Wend. Gr. p. 143. krobli kühnlich) hrab-ini, hrab-na, hrab-no (Völtig; tapfer), chrab-ě; chrab-r, hrab-ren. Odrody a zmetky gsau: chobry, chubry, rabren. Nestor píše chorobry místo chrobry, viz u Schlöckera II. p. 131. „U nichže sú i chorobryja keny lowiti, zwierie krepky.“ — W. drewnych ruskich Stichotworenijach, w Moskwě, 1804, str. 214, stogi družina chorabraja.“

§. 3. Gako z Chrb Chrob powstalo krepk, krobly hrabz, chrabr.

Z tohoto widíme, že z původnj prosté slova formy *krp chrb* (chrob), gakožto *ex adjectivo abstracto apocopato*, čtverým způsobem *adjectiva concretā* formována býwagj, přiwěsejnj totiž hned formy *k* (*ek, ky*) *krepk, krepet, krepky*; hned formy *l* (*li, ly, l se* někdy i *na* w ménj) *krobly kropoy*; hned formy *n* (*ni, ny*) *hrabni hrabna hrabno*; hned a nayčastěgi formy *r* (*ar or pri ry*) *chrabr, chrabar, chrabry, chrabra, chrabre*. Příklady to geště zřegněgi wyswětliti mohau:

Od *krb krep* tak powstalo *krepky* gako od *heb hebky, krot krotky, niz nizky, lom lomky, hrom hromky* (rus.).

Od *krob* tak powstalo *krobly* gako od *ob obly, tep teply, swět swětlý, kruh okrauhly, štip štiply, kys kyselý, a u Serbů žabli, ribli, brawli, diwli, mužewli, sinowli*.

Od *hrab (chrab)* tak powstalo *hrabny* gako od *slaw slawný, moč mocný, wlad wládny, hod hodny, chlad chladny*.

Od *chrab* tak powstalo *chrabr chrabar chraber chrabor chrabry*, gako od *dob dobr dobar dobrý, od chyt chytrý, mok mokry, kyp kyprý, ost ostrý, byst bystry, bod bodry, mod modry, mud maudry*.

A u Serbů, dle Wukowy Gramm. str. 41. „*Adjectiva auf ar z. B. rabar (t. g. chrabar), mudar, mokar, oštar (estr).*“ W itéhož *Danici*, n. 1828. str. 140. „*ar z nepostojanim: a. histar, wedar, dobar, kstar, itar, (chytr.), jodar, kadar, kaštar, modar.*“ We staroslawské řeči, dle *Dobrow. Inst. p. 328.* „*Adjectiva formae z. dobr a doba, chrabr (chrabar), bodr, h'zdrj (vigil) nunc bodryj, mudr, štedr a štediti, pestr, mokr a mok, moknu.*“

Ostatně slova *krep krobš, hrab grab, chrabr* nám na toto naše gméno *Chrob Hru*, i z každého ohledu nayvětšj světló hoditi mohou, nebo ono chvěge mezi všemi, anebo raděgi toto gest středisté čili koncentracie oněch.

§. 4. Krep ze slovníckého ohledu.

Staroslawsky: srow. *Dobrowsky, Inst. Ling. Slav. p. 238.* „*Kriepok, kriepkyi, fortis, Psal. 23, 8. Gospod kriepok i silen (σπαρανος και δυνατος), kriepost fortitudo. Wozljublju tja gospodi krieposti, moja. Psal. 17, 2. diligam te domine fortitudo mea. kriepitisia, kriepljutsia, confortari. krepeščese dynawoumawos. Coloss. 1, 11. in antiquo Apostolo, nunc wozmogajušče. — Kramola seditio, a. u. P. Alexieya Cerk. Slovar, p. 142. kramola bunt, kramolnik, rus. buntowščik.*“

Rusky: srow. *Rossiiskoi Lexicon, izdany Fr. Geltergofom, 1778. Čast. I. p. 361.* „*Kriepkii, — ko, fest, hart, stark, stabilis, fixus, firmus; kriepitelny, was befestiget, stärkt, confortans; krieplju, ukriepet befestigen, zum Leibeigenen machen (srow. podrobiti), kriepljus sich hart machen, se indurare. Kriepost die Festigkeit, Stärke, firmitudo, die Festung, fortalitiuum, arx, castrum. kriepyš Geizhals, avarus (twrdoš, twrdý čłowěk). p. 322. kramola tumultus, der Aufruhr, kramolnik ein Aufrührer (násilnjt).*“

Illyrsky: srow. Jos. Voltiggi, *Ricsoslovník*, 1803. p. 191. a 192. „Krepak kripak, *forte, robusto, stark, fest*; krepčina, *corroboramento, Festigkeit*, krepiti kripiti, *fortificare, corroborare, befestigen stärken*, krepkost, *fermezza, corroboramento, Festigkeit, Standhaftigkeit*, krepost kripost, *virtu, vigore, possanza, Kraft, Macht, Tugend*.“

Dalmatsky w Dubrownjku: srow. Gija Gunduliča, *Osman*, r. 1826. w přidaném I. Částce Slovníku, str. VII. „krepak *constante*, krepko *fermento*.“

Windický we Štyrsku: srow. Peter Dainko, *Dehrb. d. Wind. Spr. Grätz* 1824. p. 68. „*Substantiva auf ost*: krepost *die Tugend*.“

Československy: srow. Palkovičů Slovník, D. I. str. 656. 657. „Křepký, *rasch, behend, flink, agil*, křepký *gonďek, ein flinker Junge an dem alles lebt*, Comen. křepčjm, *tanzen, springen, die Hände und den Leib behende rollen*. Krepeněti *skrepneněti hart, starr werden*. Kramoljím *pugno, violentiam, inimicitiam exerceo*.“ Srow. Bernolak, *Slovar, D. II. p. 1081. 1082*. „Krepenj, krepka, škriepka *lis, disputatio, Streit mit Worten*. Krepiti *disputare, impugnare, litigare, iurgari*; Krep *Frisur, ozdoba vlasů*, krepin trapce strapce (srow. rub) *der Saum eines Kleides, okrasa raucha*.“ Ku kořenu *krep krepký* přináležj i české *krumpowati* a pols. *krepować* t. g. *upewniti, stužiti, složiti*, spogiti, *swázati, splesti*, srow. pol. *Węzeł nas krepwie*; *krepność* složitosť; odtud w biblj české *krumpowaný* oděw, *krumpowanj = Stickerei*.

Polsky: srow. Bandtkie, *Wörterbuch* p. 499. „Krepować *befestigen*, krepá *die Krampe (upewnowacj nástroj)*; *okropny schauderhaft, ukrutný, násilný, okropnost násilj, ukrutnost*.“

Poznam. O přjbužnosti a wzágemnosti retnjch liter *w, b, p*, už w I Dju této Rozprawy obšjrně gednáno, zde stogte, k ukáznj totožnosti poslednjch liter *b* a *p*, we slowjch *křp krep* a *Chrb*, gen některé geště přjklady: Arab *arabski - Arapin* arapinski (illyr.); *lečka lepka*; Srbsky *Srpsky (Wuk)*; *bobna poboňky*; *rywák rypák*; *blecha blcha pchla* (pol.); *chlu-*

biti chępić się (pol.); páčiti : opľáči : baczyć : bacznosc (pol.);
 ban pán; babrati paprati (slow.); patalion Batalion; parma Bar-
 me; pakáz Bagage; púda Boden; parta Borte; pant Band;
 palice Bolzen; páo Beitze; perk Berg; Pambérg Bamberg a
 t. d. Tak i krp krep a Hrb Chrob.

§ 5. Grab Grub, Hrab Hrub rab ze slownického
 ohledu.

Staroslawsky u Dobrow. *Inst. p. 200.* „Grabiti ra-
 pere, grablenije Luc. 11. 34. ἀρπαιη; grabitelije ra-
 ptores, grub, grubyi *crassus* (půwodně *welký, silný*),
 rab *servus* (*victus, raptus*).“

Illyrsky u Voltiggiho, p. 73, 471. „Grabitelj Ro-
 bitelj *Plünderer, Räuber*, Grabiti robiti, *ital. aggra-
 pare, rauben, plündern*. Robstwo *das Rauben*, Raba
ital. serva, Rabuljak *plebeus, rusticus*.“

Serbsky u Wuka p. 106. 729. „Grabež *der Raub, ra-
 pina*, Grabiti *greifen, raffén*. Grub *grob crassus*,
 Grubijan *der Grobian*, grubianstwo *gruboča die
 Grobheit*. Rob *der Slave, servus bello captus*, robina
die Sclavin, robiti *zu Sclaven machen, in servitu-
 tem abduco*.“

Polsky u Bandtkieho p. 473. „Grabieć *unrechtmüssi-
 ger Weise wegnehmen, plündern, eigenmächtig neh-
 men*. Grabiež *die Plünderung, der Raub*. Grabiežny
räuberisch, Grabiežnik *ein Räuber*, Grabiestwo *die
 Plünderung*. Gruby *dick, grob*, grubian *grubianški
 grubianstwo, grubieć zgrubieć dick werden*.“

Česky, w Kralodw. Rpsu. wyd. od Swobody 1829. str.
 90. „nad hrabiwymi meči,“ str. 236 stogj wýklad
 „hrabiwý *laupežný*.“ Hrubý (*ohromný, weliký, tlu-
 stý, silný*), Hrubeš (*srow. surowec*).

Ostatné našemu *hrabě, grab, chrab-r* celé odpowjda
 židovské *Rabbi-pán, mistr*.

Poznam. Wtipáckowé nam zde udélagj tu námjtku, kam
 pak w tomto rodoslowj patregj slowa *hreb hreblo ohreblo,
 hrebsti, hrábie hrable, hrabati, hrob pohřbiti hrobař*, něm.
graben. Grube Gruft, a t. d. či, pro Bůh, i tato slowa do
 této třjdy položjme mjchagjce quadrata rotundis? Na to odpo-
 wjdáme, že prwnj, we stawu diwokosti a newzdélanosti žigjcej

lidé, gen dwogj práci snali, totiž zemi dělati a wognu wěsti, rolničiti a bogowati. Na ono prwnj, totiž na role a hospodárstwj, se wzťahowali slowa *hreb, srp, hřebjk, hřebie, hřebie, hřebec*, aneb *hrabie, hrabec*, a slowesa *hreb-sti, hreb-ati, rubati* (hauen), potom *robiti robota rab, rob, robotnjak rabuljak*; na toto, totiž bogiště a laupenj, se wzťahowali slowa (*hreb srp*) *kropěr* (seraph, cherub), *grabiti, grabitel, grabiež, grabiežnik, rab rob*, — *podrobiti rubati rubiti*. Prwnj zbroge a zbraně byly spolu i rolnické nástroje, srowneg: *hreb hřeblo srb, kopia kopist* (kopati), *kosa kosak, cep, mlat, klin klinka*; a latinské *clavus* (t. g. hřeb, ostrost, končitost, hospodárský nástroj) a *clava, Herculis clava* (Keule, bogowný nástroj). Prwnj lidé gednjm a týmž nástrojem oboge konali, i role dělali i bogowali, odkud se oni, dwog smysel magjej, wýrazowě až po dnes zachowali, k. p. *rat, ratiti, ratag* (rolnj i bogownjk), *grabarz hrabač, rabuljak, kopač, kosac, a grabiežnik*, der Räuber, *kopinjk kopydlnjk, kosak kosaci, cepnjci*. Geště nedáwno užjwali Čechowě *mlatů* a *cepů* we wogně. Od slowa *hreb hřeblo* powstalo i ruské *kormilo*, latinské *remis remigium* (t. g. weslo, hreb, oštjp, sochor ku weslowánj), potom rus. *korma* (t. g. hreb, končitost lodě, die Spitze des Schiffes), a odtudto i *korab, korabl, korba* a giné nástroje od ostré, hřebowé postawy. Práwě tak i u Latináků *rostrum* znamenalo „die Spitze, der spitzige Schnabel, daher tropisch alles was vorne spitzig hervorragt, z. B. am Pfluge, besonders Schiffsschnabel, an den Schiffen der Alten.“ Schellers *Lat. Lex.* —

§. 6. Chrab-r Chrob-r. Krob-l ze slownického ohledu.

Staroslawsky, srow. Dobrow. Inst. L. Sl. p. 214., „Chrabr *fortia, strenuus, chrabrost fortitudo, virtus, strenuitas*. Pol. chrobry, chobry. Croat. Illyr. hrabren. Srow.

P. Alexiewiče cerkow. Slowar, str. 576. Chrabornik, t. g. *chrabryi woin, ili podwižnik*.“

Ruský, srow. Slowar *wýše zmjněný*, str. 909. „Chrabro *tapfer, fortiter, Chrabrost die Tapferkeit, fortitudo, Chrabrijus sich tapfer halten*. Srow. Igor Swiatoslawič od *Hanky*, str. 26. *chrabraja družina*, str. 28. *chrabraja mysl, chrabrago plku*.“

Illyrsky, u Voltiggi, str. 87. „Hrabar Hrabni, Hrabren *ital. prode, valoroso, robusto, tapfer, herzhaf. Hrabrenik, ital. eroe, Held. Hrabrost, Hrabrenost Hrabrenstwo, valore, magnanimita, eroismo, Tapferkeit, Herzhaftigkeit*.“

Serbsky, srow. Wuk Stef. Rječnik 1818. str. 696. „Rabar, bra, vide wojno: Oswanu zvezda na wedrom nebu — Rabar devoici pred belim dworom. Rabar, bra, bro, tapfer, fortis. Rabriti anfeuern, animum addo: Srbadiju oko sebe rabre. — Rabrost die Tapferkeit, virtus.“

Česky, w Libušině saudě § 13. „Staglaw chraber na Radbuze chladne.“ Potom w kral. Rpisu, od Swobody, p. 96. 3. „Rwase Kruwoi chrabrost w swoje ludi.“ p. 114, 27. „Skusi Lubor chrabrost moju.“ 124, 11. „A w iesut by chrabrost, udatenstwie.“ 128, 10. „Mati božia dodaša iim chrabrost.“ 152, 21. „Wzhoru wzmušte chrabrost buinych srdec,“ tamž 23. „Za mnú, za mnú chrabro na Polany.“ W obgasněj téhož djla na konci klade se tento výklad, str. 235. 236. „Chraber srdnatý, Chrabros udatné, srdnaté, chrabrost srdnatost udatenstwa.“ Prideg k těmto i česká slova: kramole, rumřých, ruměge, rumný, (k. p. dobytek, strom).

Polsky, srow. Linde, Słownik pols. Literu Ch, pod článkem Chrobry: „Chrobry chrabry chobry chabry — smiały, odważny, tęgi, lepski; Ném. wacker, brav, kühn, tapfer. Croat. Rag. Bosn. Wind. hrabren, Rus. chrabryj, Sorab. 1. krobly krobli krobwe. Syr. כְּרִי. Příklady: Bolesław od Rusi chobrym, iakoby przezym, cierpkim, albo rostopnym, dla znamienitey cnoty nazwany był. Od którego nazwiska nowy zamek w milę od Wislice założywszy, Chobrzem go nazwał. Zwyczaj miasto chobry chabrym Bolesława uczynił się mianował. Krom. 72. Narod chrabry, Hor. 1. 216. Co przedtym mówiono chobry, teraz mówią pyszny, a drudzy nie wiedzą co iest chobry, Petr Har. 2. J. 3. 6. Ross. pochrabrowať — chęścić się, pysznić się, iunaczyć się; rus. ochrabrit — osmielać kogo, chrabrowať, chrabritsia — iunaczyć się; rus. chrabrec-bohatyr, rycerz, iunak. Ecc. ochrabortnik, chrabryj woin, chrabrec rycerz, zwycięzca, chabrski chabro — smiało. Croat. hrabrenoszt strenuitas,

hrabrensztwo - *magnanimitas*. Rag. hrabrenstwo *magnanimitas*, *praeclarum facinus*, hrabrenski *heroicus*, hrabrenik *heros*. *Bosn. et Wind.* hrabrenost *strenuitas*. *Sorab.* 1. krobwoscź-smiatość, wokroblu szo - odważam się.“ —

Poznam. Následownjci a ctitelé Dobrowského (mezi kteréž poslednj i my přináležjme) nepochybné proti nám a našemu rodoslowj křičeti, a nás se *Š . . . m* a *L . . . m* w Etymologii do gedné třídy klásti budau. My na to nedbáme, gen nechat nám *rozumné důwody*, ne žertjěky aneb takchcimjtky, naproti postavěj. My nikoho nenásledugjce, ale každého zásluhy ctjce, nelipěli sme w této našj Etymologii gen na mertwém sauzwukú liter a syllab, ale i na logickém sauzwuku smyslu a významu, a gen to od gednoho kořene odwudjme, kde tato oboge srownalost se náležá. Rozumj se to owšem, že gako slowo w literách (proměnu terpj, tak i smysel rozličnost a proměnu, čili stupňowanj, terpj. My sme se snažili wystřjhati i bazliwé uzkomyselnosti i opowážliwé širokomyselnosti w Etymologii, přeswědčeni gsauce o tom, že w prostředku pravá cesta ležj. Gestli *Dobrowský* slowa *dobr*, *mokr*, *šćedr*, *chjtr*, *ostr*, a t. d. neklade gako kořeny; ale ge od *dob*; *mok*, *šćed*, *chyt*, *ost*, odwodj, proč že totěž nečinj i se slowem *chrabr krob*, a proč že se neohlédł co *chrab*, *krob*, *krep* - znamená? Proč on (str. 92.) *dar* mezi kořeny klade, acprávě ge na giném mjstě (str. 295.) od *da*-ti odwodj? Proč *chwat* *chwyt*, *swit swět swiat*, *škre*ti *škwar škwerna* a mnohé giné, etymologičně totožné, gako cele rozdjlné a ginorodé kořeny klade? Takowým způsobem může slawenčina, ne 1605, ale třebas geště dwa i třikráte tolik kořenů mji! Než budeli to potom *logická* Etymologie? gegjz prawidlo gest: „*Entia non sunt sine necessitate multiplicanda.*“ Který německý Etymolog položj *Hell* a *Heil*, *hellig*, a *heilig*, *Helligkeit* a *Heiligheit* gako dwa rozdjlné kořeny? — *Swatý swětý* zagisté gest tolik, co mravně se *swjťej*, cnostmi se blyťej, duchownjho *swělla* plný. *Dobrowský* prawj, str. 258. „*Cui persuaderi possit gora a grom, a gora vero grad, gordyi, gorb, gruda, grud, gromada, griwa, griada, griadu, grebu orta esse?*“ Prawdu má arci *Dobrowský*, že tato slowa nikoli od *grom* a *hora* nepocházegj, ale wětšj gegjch počet předce má kořen *g—r* za základ; ba *gorb* (*hrba* slovac.) a *gromada* gedno gsau i etymologičně i logičně. Nač tu, při takowěto logicko-etymologické Genealogii slow, obzwláště pozorowati dlužno, gest to, že slowa gedné rodiny a poslaupnosti nemagj se sem tam rozmetati na rozličná mjsta, ale syn stog pod otcem, wnuk pod synem, prawnuke pod wnukem, brat wedle bratra a t. d. gináče owšem musj býti při zmaťku nesmyseł, gestli k. p. prawnuka pod děda, anebo bratrance wedle prawnuka položjme. Odřeáme od těla nahet, pa-

Srow. Duchowský, in *Act. Soc. Jab.* 1772. p. 104.
 „*Quod nomen Crobatorum non graecae sed slavicae est originis, non perinde a Graecis inditum ac proditum fuisse aestimari oportet: licet autem a Graecis misere nomen id detortum sit, dum quos Porphyrogenitus Chrobatos dicit, eos Cedrenus Saec. XI. in Basilio Bulgaroctono Coruatos, ac Nicephorus Caesar Bryennius etiam Chrobatos nominat, ad unam tamen slavicae radice ac pronunciationis imitationem singuli nomen istud retulisse sunt censendi: Hrvati namque in praesens gens illa se scribere amat.*“

§. 8. Chrb w podánkách a děginách (w Tradiciách a Historiách) slawských.

A. Gména bezprostředně sem patříj:

1. *Chrobat* (610 — 641) u Constant. Porph. *de ad. Imp. C.* 30. „*Chrobati tunc habitabant, ultra Bagibaream, ubi nunc sunt Belokrobati. Una autem generatio, nempe quinque fratres: Clucas, Lobelus, Cosentzes, Muchlo, CHROBATUS, duaeque sorores Tuga et Buga, una cum suis populis discedens ab ipsis, in Dalmatiam venit.*“ Osobné gméno *Chrobat* znělo půwodně pepochybně *Chrobata*, podle obdoby *Slawata, Myslata, Hroznata, Kojata, Swojata* a t. d. U Lužičanů se to koncowé a až posawád zachowalo, srow. Matthaei Gramm. p. 59. „*Krobot*, něm. ein *Krobot*.“
2. *Chabr*, (chybně mjsto *Chrabr*) Čech, u Hágka r. 742. „*Času letnjho stala se gest newole a různice mezi dvěma muži znamenitými, totiž Mladem synem Dobrowogowým a Smělaušem synem Chabrowým.*“
3. *Choriv*, (aneb *Chorv, Chorv Chrob*, w 9 stoletj) u Nestora, *Schlötzer K. VIII.* „*I byša tri bratja, jedinomu imja Kij, a drugomu Šček a tretjemu CHORIV, i sestra ich Lybed. I sědjaše Kij na gorěgdě nyně Zboričew, a Šček sědjaše na gorě, iděže nyně Ščekowica, a Choriv na tretjej gorě od negože prozwasia Choriwica.*“ Zwuk *i*, we gméně *Choriv*, gest toliko změk-

čenj anebo bříjskánj zvučky *r*, rowné českému *ř*, a polskému *rz*. U giných Slawů, zvláště Rusů, wyslo- wuge se toto *ř* tak gako *ri rj*, otdně powstalo Choriw mjsto Chořw Chörw. W bříjskánj litery *r* weliká rozličnost w nářečjch slawských panuge; mnohá slowa se w gednom nářečj bříjskánj we druhém nikoli, k. p. wrba wierzba, Rim Rzim, tak i Chrw Chorzw Choriw. Naruszewicz píše Chorew i Korew. Zdali gméno *Choru*, *Choriw*, skutečné historii, anebo gen podánkám a hágkám náležj, to pro nás ojt obogetno, nám dosti na tom, že gména tato z národu wykwétla, prástará gsau a weždy skutečnost za dno magj. „*W samých básniach možna iakičkoľwiek ślad pewności znaleźć*“ prawj Naruszewicz w *Hist. T. I. p. 117*. My w těchto a těchto podobných wécech přiswědčugeme *Simocattowi*, L. I. C. 17. „*Id senes nostri memorant, et iis fidem dare, nihil habet periculi.*“ A *Helmoldowi* L. I. C. 16. „*Narrant seniores Slauorum, qui omnes gestas res memoria tenent. Multa per diversas Slanorum Provincias facta memorantur, quae Scriptorum penuria nunc habentur pro fabulis.*“

4. *Hraber Chrabr* (10 — 12. stoletj) w Podlažickém Smertopisu, w *Dobrow. Gesch. d. böhm. Spr. Prag. 1818. p. 99*. „*Ableitungsformen er, ar, or, Dneper, Hraber, (für Chrabr tapfer)*“ *at. d.* W tom Smertopisu se nalezagj geště i giná, něco přetwořená, a wšak půwodné z *Chrb* powstalá, sem patřjcej gména, k. p. *Hrapa* (str. 92), *Hrapek* (str. 93), *Hrapawa* (str. 98), *Hrabele* (str. 99). W oněch třech prwnjch gmenách proměnili Čechowé *b* na *p*, gako Srboš, Srbota proměnili na Srpoš, Srpota, ačprávě wlastně zde obě litery *b* i *p* totožné gsau.
5. *Chreblian*, *Chreblianowich* aneb i *Greblianowič* (r. 1250 — 1300) otec a děd Lazara knížete serbského. Srow. Du Fresne *Illyr. C. V. p. 65*. „*Pribazius Chrebelanovichius (a Luccaro et aliis Grebaglianovich) nobilis ac baro Rasciensis, Lazari primi Serviae despotae pater, vixit sub Stephano Serviae rege ac imperatore.*“

6. *Chervat*, otec Wkazů čili Wukašů, děd Wchiche (Wukašiče) Hervoje. Srow. Du Fresne, Illyr. p. 125. „*Hervoja Wkcich filius Wkaz Cheruatic*“ a pod poznamenánjím f. „*Gio de Rauenna nell. Chr. die Hervoja Haruvatic*.“ Hervatič gešt tolik gako syn, gehož otec se gmenowal *Hervat*.
7. *Hervoje* aneb *Harvoje*, r. 1400 wogwoda Bosenský. Srow. Lucius L. 5. C. 4. „*Nos Hervoje supremus Voyvoda Regni Bosnae, ac Vicarius Generalis Principum Sereniss. Regum Regis Vladislai et Regis Ostoye*.“ — Srow. Du Fresne Illyr. p. 125 „*Harvoia seu Hervoia Wkcich filius Wkaz (Wukas) Chervatic et nobilis feminae Ragusinae ex Luccarica gente, Bosnensis protogeron fuit, ac Dominus Jaizae*.“ Skončenj oje w Hervoje gest serbská forma gmén k. p. Boroje, Branoje, Cernoje, Radoje Vidoje, Vladoje, Stanoje, Sladoje, Ostoje, tak i Hervoje.
8. *Charwat*, Jan, Čech r. 1421. Wiz Hágka, při tom r. List. 391. „*Šesté sme společně a gednostayně swolili a wywolili, ze sebe mužů wěrných a stálých 20, totiž Jana z Kniežowsi, Lideře z Ratkowie, Pawljka a Jana Charwata, měšťany welikého města starého a nowého měst Pražských*.“
9. *Chrabry* Wadim, Rus, r. 862. Wiz Nestor K. 22. p. 200. „*Togože léta ubi Rjurik Wadima Chrabrago, i inych mnogich Nowgorodcew*.“ Karamz. I. p. 115. „*Wadim, imenujemyj Chrabrym, pal ot ruky silnago Rjurika*.“
10. *Chrobry* Bolesław, král polský, nar. 971. zemr. 1075. Srow. Kromer zpolštěný 72. „*Bolesław od Rusi chrobrym iakoby, cierpkim albo roztroprnym, dla znamienitey cnoty nazwany byl*.“ Že toto gméno, *Chrobry*, ne vlastnj, ale gen přjdawné (non proprium sed appellativum) gest, nic nedělá, nebo půwodně wšecká vlastnj gména z takowýchto přjdawných powstala.
11. *Chrabry* Georg (r. 1461.) knjže Arvanitské. Srow. Raič Ist. III. p. 246. „*Brankowič pišet: wtoryi syn Georgia Despota knjaz Stefan Brankowič bra-*

- kom sočetan biaše so dšeriju Arvanitskago knjazja Georgia Chrabrago, zowomoju Gospoža Angelina.“
12. Sem přináležej geště i ona, w Uhřich a w Chorwatsku we starých i w nowých časjch užjwaná, téměř nesčjselná gména: *Chorwat, Krobot, Krabat, Horwat, Horwatin, Horwatinowič* a t. d.

B. Gména prostředně sem přináležejcj:

1. *Krepemir*, král serbský (r. 806.). Srow. Du Fresne *Illyric. p. 42.* „Crepimir XXII. rex, filius Primbislai, parentis necem ultus est, Bosinensis Bani copiis adjutus, regnavit annis 20. mense 1.“ Joh. Raič, *Istoria, Č. II. p. 213.* „Krepimir kral XXIII. (negli Krpimir za to narečen čto aki razodrannoje kralewstwo sšival) wstupil na prestol.“ Dobrý Raič myslel při tomto gméně, ne na *krepek krepky*, ale na serbské *krpa* (hadra, lacinia, srow. Karbatina, krpec): a gak že se tento král předtjm gmenowal prwé než rozedrané králowstwj sešil?
2. *Grubeš*, král serbský (r. 1118), syn Branislawů. Srow. Pejacsevich, *p. 134.* „Grubessam fratrem, suffragante augusto e carcere ad thronum provehunt, anno 1118. Praefuit regno Grubessa cum laude septennio; post cujus decursum, a redeunte Georgio acie profligatus, vitam in proelio posuit.“
3. *Grubeš*, Draginů staršj syn (r. 1130). Srow. Pejacs. *p. 135.* „Draginae filii Parvoš, Grubesa, Neman, Širok et Dragina junior, ut insidias a Georgio struclas effugerent, ad vetus majorum suorum asylum Dýrrachium evaserunt.“
4. *Grabovac*, slavná serbská rodina w Hercegowině, Srow. Kačich, *Razgovor ug. nar. slov. str. 161.* „Stoju Grabovczi u Roskom Pogliu, u Erczegovini, gdje biisce gniova stara didovina.“
5. Sem přináležej geště i něco přetwořená gména Bulgarských králů: *Chrobat* (aneb čhybně *Kuvrat Chubrat*), *Krum Kormes*; gména serbská až posud užjwaná, a w našem Gmenoslowj wyložena: *Krjepi-*

mir, *Krjepislaw, Krjepiwoj*; potom *Kermopot, Kerm-potič* (srow. *Krobot*), dále *Grabiš, Grabiša, Grabanta, Grbata, Grblja, Grabowan, Greban, Gromilo, Grubač, Gruban Grubeta, Grubeša, Grubišich, Krpan, Grabimir, Grabislaw, Gromislaw; Rabeša, Rubko Rabduch* (r. 918. *Dyrrachii praefectus*. Pejač. p. 85); gména česká *Chrapa* (Pelz. I. 430), *Krab, Krabice Krboš* (wěštec), *Hrabowec, Hruba*; a složená we kterých *ch* wypadlo: *Choterub, Kladrub, Wšerob snad i Chudichrom* (t. g. *Chotichrob*). Dále *Rab, Raw, Řjm Rim, Roma, Romow, Roman* (w Igoře), *Rumian, Rumiancow; Řepicha* (Polka), *Řepice* (u Čechů) a t. d.

Pozn. Sem patří i hebrejsko-assyrské gméno *Senacherib* (Tobiaš. 1. 21), potom *Cherub, Cherubini* a t. d.

§. 9. Gméno Chrw (*Krp, Rb*) w Zeměpisu slawakém.

A. Celé Kraginy:

1. *Chrobatia* (Belo-neb Welo). Srow. Const. Porph. *de Ad. Im. C. 32.* „*Sciendum est Servios (Dalmaticos) oriundos esse a Serviis non baptizatis, qui etiam Albi cognominantur, et ulteriora Turciae incolunt, in loco ab illis Boici (Boiki neb Woiky) nuncupato, cui finitima Francia est, uti et Magna Chrobatia, bapismi expers, quae etiam Alba cognominatur.*“ Srow. Schaffar. *Gesch. d. Sl. Lit.* p. 228. „*Im IX. Jahrh. geschieht noch der Kroaten in Schlesien Meldung. Nach Worba gab es zwey Provinzen dieses Namens, eine in Klein Polen, die andere in den Gebirgen Schlesiens.*“ Naruszewicz (*Hist. II. 53*) gmenuge Čerwenau Rusii aneb Galicii *Chrobaciau* čerwenau.
2. *Chrobatia*, djl Dalmatska, nad břehy Adriatického moře, dělila se na dvě částě, na Bjlaw a Čerwenau (*Chrobatia Alba et Rubra*). Srow. Raič, *Ist. K. III. G. 2. str. 21.* „*Dandul část Dalmacii ot raw-*

nych pol do Istrü, bôleju Kroacieju imenujet, i ot těch pol do Dirachia čerwennoju Kroacieju naričajet.“

1. *Krbawa, Karbawa, Corbavia*, krag w Dalmatské Croacii. Srow. Const. Porph. D. Ad. Im. C. 30. „*Divisa est ipsorum (Chrobatorum) regio in Zupantias XI. quorum nomina: Chlebiana, Tzentzina etc. Ipsorumque Banus tenet Kribasam*“ (Lucius, p. 47. Cribasa, Slave Karbawa).
1. *Croatia, Chorvatsko*, maď. *Horvat* - Ország, krag nynj k Uherské kraginé patřjcy a ze třech stolic záležejcy, totiž: Zagrabské, Křjžské a Waraždinské.
5. *Chrowati*, w Čechách, srow. *Diplom. Henr. III. ap. Cosmam*, a u Pelclá I. p. 415. „*Na půl noc tyto gsau biskupstwj Pražského hranice: Pšowané, Chrowati, a druhé Chrowati, Slezané, Trebowané, Boborané, Dedosene*“, latinsky *Pšowane, Chrovati, altera Chrowati, Slazane, Trebowane, Boborane a t. d.* „*Severini Comment. Hist. Sopr. 1767. p. 94. „In Bohemiá adhuc anno 1086. et postea, multarum dioecesium populi Chrobati appellabantur, ut hoc ex diplomate Henrici III. apud Cosmam Pragens. et Dalemilo poëta cognoveris.*“
1. *Krabatky (Krabatsko)*, Kašubowé w Prusku, Srow. *Hall. Allg. Lit. Ztg. 1827. Octob. p. 231.* „*Die Kassuben sollen sich, nach Anton, Sloviencen nennen, nach Mrongovius Krabatker.*“
1. *Kribet Kribetan Kriwič*, litew. *Kreewa-semme*. Srow. *Thunmann, Nord. Völk. 1772. p. 194.* „*Die Letten haben das ganze Russland nach dem alten benachbarten Volke, den Kriwiczen, Kreewa-semme benannt.*“ *Karamzin, Istor. I. p. 293.* „*Władénje sego naroda bylo wesma obširná, tak, čto Litowci wsju Rossiju nazywali Krewen - Zemla, ili zemleju Kriwičej.*“

B. Města, wesnice, hrady, hory :

I. W Čechách: a) *Chrabřec* (žtc.), *Chrabřec* (křm. něm. Krabrschitz), *Chaboř* (t. g. Chrabor, hrd.), *Chabr* (křm.), *Chabrowec* (čsl.), *Chabrowice* (tbr.) *Chabřice* (čsl.), *Charbušice* (hrd.), *Charwatec Karwatec* (bls.), *Charwatec* (rkn.), *Charwatice* (ltm.), *Chrbo-kow* (chrd.), *Chrbonin* (tbr.), *Chorboid* (sr. *Chrobl*, bdg.), *Chřib*, *Hřib*, *Krib* (rkn.), *Chramost*, (sr. *Chrabot*, bls.), *Chramostek* (bls.).

b) *Hřib* (sr. *Chrb*), *Hřibice* (tbr.), *Hřibsko* (hrd.), *Habr* (bls.), *Haber* (bls), *Habern* (čsl.), *Habartice* (*Chrabrtice*, klt.), *Habrowec* (čsl.), *Habrowčice* (čsl.), *Habrowčice* (též tam), *Habrč* (čsl.), *Habrkowice* (čsl.), *Habrles* (bdw.), *Habrowa*, (plz.), *Habrowa* (hrd.), *Habrowan* (ltm.), *Habrowičice* (čsl.), *Habrowec* (chrd.), *Habrowka* (křm.), *Habry* (t. g. *Chrabry*, bdg.), *Habry* (brn.), *Habry* (ltm.), *Habřina* (hrd.), *Habrinka* (chrd.), *Harbasko* neb *Horbasko* (bls.), *Hrabačow* (bdž.), *Hraben* (čsl.), *Hraben* (bdg. něm. Graben), *Hrabešjn* (čsl.), *Hrabešjn* (tamž), *Hrbow* (čsl.), *Hrbko* (bdg.), *Hřimow* i *Ržimow* (bdg.), *Hrobčice* (ltm.), *Hrobec* (rkn.), *Hrobičany* (bdž.), *Hrobice* (chrd.).

c) *Kraber* (t. g. *Chrabr*, něm. Grabern, ltm.), *Krabice* (křm.), *Karbice Karwice* (ltm.), *Kraborowice* (čsl.), *Krabšice* (t. g. *Chrabřice*, hrd.), *Krabřice* (rkn.), *Krb* (rkn.), *Krby* (bls.), *Krebs* (ltm.), *Krems* (bdg.), *Krepenschlag* (prch.), *Kreybice* (ltm.), *Krips* (plz.), *Kripow* (lkt.), *Krippenschlag Kruplowec* (tbr.), *Kroatenberg* (hrd.), *Kropsdorf* (bdg.), *Kropetsreut* (plz.), *Kropfetschlag* (bdg.), *Kropice* (lkt.), *Krupa* (čsl.), *Kraupay* (lkt.), *Kraupay* (rkn.), *Krupin* (chrd.), *Krupice* (žtc.), *Krupka* (ltm.), *Krupna* (brn. sr. *krupo*), *Křemelice* (ltm.), *Křemenice* (brn.), *Křemenice* (hora, prch.), *Křemešnik* (tbr.), *Křemešnik* (bchn.), *Křemice* (křm.), *Křemuš* (ltm.), *Křepenice* (brn.); *Křepin* (čsl.), *Křepice* (klt.), *Křepice* (prch.), *Křimice* (plz.), *Křipowa* (lkt.), *Kripel* (brn.), *Kürbice Kerwic Kerbitz* (žtc.), *Krumlow* (bdg. lat. *Cremonavia*).

d) S wynechanau prwnj literau: *Rab* (t. g. Chrab, chrd.), *Rab* (tbr.), *Rabakow* (bls.), *Rabaun* (chrd.), (*Raben* (bls.), *Rabin* (brn.), *Rabině* (brn.), *Rabice* (lkt.), *Rabice* (prch.), *Rabmühle* (lkt. snad Chrabomil), *Rabšice* aneb i *Hrobšice* (plz.), *Rabčjn* (plz.), *Rabuš Robuš* (bdž.), *Raby* (hrad, prch.), *Rem* (lkt.), *Remuta* (čsl.), *Repin* (Repnik), *Riman* (brn.), *Riman* (rkw.), *Rimay* (ltm.), *Robič* (lkt.), *Robice* (ltm.), *Robljn* (brn.), *Robočice* (plz.), *Romice* aneb i *Hromice* (plz.), *Rom* (brn.), *Roman* (tbr.), *Romanow* (bls.), *Romersschlag* (tbr.), *Romersreut* (lkt.), *Rambaus* (tbr.), *Rambauš Rompauš* (hrd.), *Ramša* (ltm.), *Ruben* aneb *Rum* (bdg.), *Rubena* (ltm.), *Rubence* (bdg.), *Rubin* (Ržibin), *Rublin* i *Roblin* (brn.), *Rumb* (bdg.); *Rwačow* (chrd.), *Rwačow* (bdž.), *Rwačice* (chrd.), *Rwiště* (chrd.); Snad sem přináležej i *Riphaei* (sr. *Karpat Krepak*) montes, das Riesengebirge.

Poznam. 1. Powědělliby někdo, že některá z těchto mjestných gmén pocházegj raděgi od *hrob* a od *habru* (stromu), tak gako od *dubu Daubrawa*, *bukus Bukowina* a t. d. tedy my to cele nezapjráme, při gednom, dwau, to se owšem státi mohlo; ale ptáme se, geli možno aby se wšudy *hrob* anebo strom *habr* tam nalezal, kde toto gméno stogj? potom od prostých slow *hrob* a *habr* čiby mohli možná a prawidelně byti tak rozmanité formy gmén, které swými skončenjmi *ec*, *oš*, *ow*, neomylně na žiwá mužská gména ukazugj. Při gmenách wesnic a statků musjme se weždy přeložiti w mysli do těch starých *feudalných* časů, kde statku, dobru, hradu gméno vlastnjka dáwáno bylo.

Poznam. 2. Roma a řjm tak se má gedno ke druhému gako *nox* a *ruš*, *doceo disco*, *moneo memzini*, *chopjm concipio*, *ohen igitis*, *Sohn* a *syn*, *sopire sipac* (pol.), *Slowen* a *Sliwen*, *hrom hřjmati*, *rok řjkati*, *toniti stjnit*, *konam činjm*, *lobzati* (starosl.) *ljbat* (čes.), *wolk wilk*, *mosjm* a *misjm* (musjm, u Slowáků), *dobroga* a *dobriğa* (arentan.) a tisjce giných. Sem patřj i Slawské slovo *niwa*, které nepochybně tož samo gest co *nowa*, *nowina*, *nowd role*, latin. *novale*; u Lüneb. Wendů gest *niw niwy* posud to, co u giných Slawů *now nowy*, wiz *Slowanka* p. 74. — Srow. *Palacký, Jahrb. des böhm. Mus. 1830. H. I. S. 91.* „*Characteristisch ist in der slavisch Russinischen oder Ruthenischen Sprache die häufige Veränderung des o in i*, z. B. des boh, *koš*, *pod in bih*, *kiš*, *pid*.

II. W M o r a w ě: a.) *Charwat* (w. hol.), *Chrbow* (w. hol.), *Chobřan* (w. hol.) *Chromec* (Kruppisch, w. hol.), *Chropin* (w. přer.), *Chrepice* (Krepice w. znog.).

b.) *Habry* (w. brn.), *Habrow* (w. brn.), *Habrowan* (w. brn.), *Hawerschitz* (t. g. *Habřice* w. hrd.), *Hrobice* (w. hrd.), *Habartice* (w. hol.), *Hraby* (w. hol.), *Hrabišjn* (w. hol.), *Hrubšice* (w. hol.), *Hrubšice* (w. zn.), *Hrabo-wa* (w. přer.), *Hrabůwka* (w. přer.), *Hrbow* (w. gih.).

c.) *Křepice* (w. brn.), *Křeptow* (w. brn.), *Krib* (w. brn.), *Kremarow* (w. brn.), *Krumwir* (w. brn.), *Krumšin* (w. hol.), *Křemenec* (w. hol.), *Kripow* (w. hol.), *Kopřin* (w. hol.), *Kopřiwnice* (w. přer.), *Kroměřiz* (m. přer.), *Krowice* (w. přer.), *Krumlow* (m. zn.).

d.) *Rab* (hol.), *Rapotice* (zn.), *Rabešowice* (brn.), *Rebořow* (hol.), *Řepow* (hol.), *Řepšjn* (hol.), *Řimařow* (hol.), *Řiman* (zno.), *Řimnice* (hol.), *Řimnice* (přer.), *Řipow* (gihl.).

III. W e S l e s k u: *Gorb*, *Garben*, *Grabownice*, *Karwin*, *Krapice*, *Křepkowice*, *Křipice*, *Krumlow*, *Replin*, *Repten*, *Röberwitz*, *Roben*, *Ruptow*, *Ruppendorf*.

IV. W R a k a u s j c h: *Krems* (potok), *Krems* (město), *Krems* (městečko), *Kremseck* (hrad), *Kremsmünster* (kláš-ter i město).

V. W U h ř j c h: a.) *Chrabor* *Chrabrany* (w. nitr.), *Chropow* (w. nitr.), *Čabrak* (potok a wes, hont. mjsto *Chabrak*, Maďaria Kroaté proměnili w některých slo-wjch *ch* na *č*).

b.) *Garabonc* *Grabonec* (w. salad.), *Garbowce* (w. aba.), *Garbowce* (w. satm.), *Graba* (w. toron.), *Graba* (w. salad.), *Grabec* (w. toln.), *Gribowa* (w. šar.), *Grabrownik* (w. salad.) *Grabačaty* (w. žel.).

c.) *Hrabor* (w. Kowačič, Index in Decr. Com. p. 161), *Herbatowa* (w. salad.), *Hrboltowa* (w. lipt.), *Horwaczka* aneb *Krabatek* (w. žel.), *Horwatčjk* *Horwatky* (w. aba.), *Horwatčjk* (w. torn.), *Horwaty* (w. horš.), *Horwaty* (w. tamž), *Horwaty* (w. aba.), *Horwatice* (w. hont.), *Horwaty* (w. sal.), *Horwatkút* (w. šimeg.), *Horwatowská niwa* (statek, w nitr.), *Horwatič* (w. žel.), *Hrabiště* (panstw, tek.), *Hrabkow* (w. šar.), *Hrabowé* (w. trenč.), *Hrabowec* (w. šar.), *Hrabo-*

wec, ruský (w. zempl.), *Hrabownica* (potok, bereg.), *Hrabowčjk* (w. šar.), *Hrabowka* (w. trenč.), *Hrabowka* (w. tamž.), *Hrabowo* (w. bereg.), *Hrabské* (w. šar.), *Hrabušice* (w. spiš.), *Hřebľa* (ruth. w. ugoč.), *Hrubowa* (w. zempl.).

d.) *Kerepec Krepec* (w. ěem.), *Kerepec Koropec* (ruth. w. bereg.), *Kerepeš* (w. peš.), *Krapliany* (w. zempl.), *Krpelany* (w. turč.), *Kurbaš* (w. hont.), *Korbesty* (w. arad.), *Krmeš* (w. lipt.), *Kromla* (w. spiš.), *Krupina* (potok, hont. od krupý, srow. bystřina, garek), *Krupina* (w. zwol.), *Krupinica* (w. zwol.), *Krupliwnik* (w. žel.), *Krobotendorf* (w. žel.), *Krobotendörf* (w. bereg.).

e.) *Raba*, (řeka, w Rab. st.), *Rabnica* (řeka do Raby tekaucj), *Rab* (m. lat. Jaurinum), *Rabča* (w. oraw.), *Rabčica* (w. oraw.), *Rabé* (w. toron.), *Rabe* (w. bih.), *Rabowce Rapowce* (w. neogr.), *Raboška Rapoška* (w. salad.), *Ram* (w. salad.), *Ramocza* (w. salad.), *Ramočowica Rumočowica* (w. bereg.), *Ramša* (wrch, lipt.), *Rebrin* (w. ung.), *Repce* (potok, žel.), *Repce* (w. wespr.), *Roma* (w. ostrih.), *Roman* (w. wespr.), *Romanowa* (w. nitr.), *Romanowec* (w. bereg.), *Romkaň* (w. neogr.), *Réw Rewišně* (w. oraw.), *Rewiště* (hrad, tekow.), *Rewaucá* (w. gem, a lipt.), *Rima* (potok, gem.), *Rimawa*, (w. gem.), *Rimowce* (w. neogr.).

Poznam. *Orawa Arva*, potok, hrad a stolice w lúnu *Karpatů* též sem patří, a gegj nyněgaj nové gméno powstalo *Rawa Raba* s předloženým maďarským *O*, k. p. *O-rosi* škola, (*Rawa* gest posud město i krag w Polsku); aneb raděgi *Rawa* i *Orawa* powstálo z *Chriwa Chorwa*, s wynechaným *Ch*. V *Orawě* gsau *Karpaty*, gsau wesnica *Rabča*, *Rabčica*, wše z ednoho kořene pošlé. Sami Chorwati řjkagj *Arvat* mjsto *Harvat*,

L W Chorwatsku, Slawonsku a Pomezj:

a.) *Chabar* (hrad, zagrab.), *Chabrany* (w. zagr.), *Chabranka* (w. zagr.), *Chubre Chabre* (w. zagr.) *Chrapinkowce* (w. waražd.).

b.) *Gabrowec* (wrch, waražd.), *Gerbael* (w. zagr.), *Gerbašewec* (w. križ.), *Gerbawec* (w. R. S. Georg.), *Gerbawec* (w. waražd.), *Gerbowec* (w. R. Val. Ill.), *Grab* (w. R. Licc.), *Grabar* (w. R. Szluin.), *Grabarek* (w. zagr.), *Grabarje* (w. R. brod.), *Grabarje* (w. po-

žeh.), *Grabe* (w. waražd.), *Graberčak* (w. križ.), *Graber* (w. križ.), *Graberje* (w. R. 1. B.), *Graberje* (w. R. križ.), *Graberje* (w. waražd.), *Grabrek* (w. zagr.), *Gribičany* (w. R. S. Georg.), *Graboštany* (w. R. 2. B.), *Grabowac* (w. R. 1. B.), *Grabowac* (w. R. Og.), *Grabowac* (w. R. Szlu.), *Grabowac* (w. R. Grad.), *Grabowce* (w. R. Petr.), *Grabowec* (w. zagr.), *Grabowi* (w. R. Grad.), *Grabowica* (w. R. 2. B.), *Grabowica* (potok, R. 2. B.), *Grabowica* (w. križ.), *Grabowo* (w. sremsk.), *Grabrich* (t. g. *Chrabrič*, w. križ.), *Grabrowec* (w. waražd.), *Grabrownica* (w. R. S. Georg.), *Grabrow* (potok, križ.), *Grabalin* (potok, križ.), *Grabussich* (starý hrad, R. Ott.), *Grebenac* (w. R. Ger. B.) *Greben* (zboženiny hradu, križ.).

c.) *Horwaczka* (w. waražd.), *Horwaczka* (potok, waražd.), *Horwaczko* (w. zagr.), *Horwaczkoselo* (w. R. 1. B.), *Horwat-Grob* (w. pož.), *Horwati* (w. zagr.), *Horwatichi* (w. zagr.) *Horwaticzewina* (w. waražd.), *Hrebac Hribac* (w. zagr.), *Hřebina* (w. zagr.), *Hrebinec* (w. zagr.), *Hrebinje* (w. zag.), *Hrič* (w. zagr.), *Hrič* (w. tamž), *Hribcz* (w. zagr.); snad i *Hermangrad* (zboženiny we Sremsku).

d.) *Kerbawa* (potok, R. Licc.), *Krembelich* (w. zagr.), *Krapina* (potok, sr. *Krupina*, *bystrina*, *garek*), *Krapina* (hrad).

e.) *Ramanowci* (w. pož.), *Rebrovichszello* (w. R. Og.), *Rewa* (wes slawon.).

VII. W Serbsku: *Rama* (králowstwí, krag), *Ram* (hrad), *Krupa* (hrad, w Bosně).

VIII. We Walachii a w Moldawě: *Kreminar* (hrad, wal.), *Rumili*, *Rumuni* *Romania* (krag), *Rimnik* (m.), *Roman*, *Romidawa* (krag i město, mold.), *Reboi* (wrch, mold.).

IX. W Polsku: a.) *Grabow* (m. wielun.), *Grabowice* (m. gall.), *Grabowice* (m. sądom.), *Horwal* (m. lit. sr. krol.), *Horbačewice* (m. lit.).

b.) *Kobryn Chobrin* (m. lit.), *Koprziwnica* (m. sąd.), *Krobia* (m. pozn.), *Krupiec* (m. wolin.), *Krupky* (m. minsk.), *Kremieniec* (m. wol.), *Krepice* (m. krak.).

c.) *Rabkowice* (m. gal.), *Rawa* město, *Rawskie* Wojewodztwo, *Rawa* (potok, tamž, srow. *Raba*, *Orawa*), *Rawa* (m. lubel.), *Rawice* (m. pozn.), *Repin Ripin* (m. dobrzyn), *Romanow* (m. lit.), *Rumszyski Romiszki* (m. lit.), *Rubiczewice* (m. lit.)

X. W Rusku: a.) *Chorobium*, srow. *Chalcocond. ap. Stritt. II. p. 1029.* „*Moscoviorum, Kiovensium, Tofariensium et Chorobiorum urbes a tyrannis reguntur.*“ p. 944. „*Moschovium, Kiovia, Chorobium, urbes nigrae Russiae.*“

b.) *Karpowskaja* (w. donských Kozáků), *Krapivna* (město i krag), *Krim* (město i krag), *Kreml* (hrad, w Moskwě), srow. *Büsch. Erd. I. p. 1004.* „*Der Kreml, welches vermutlich tartarisches Wort eine Festung bedeutet.*“ Kreml stál už před Tartary, w Moskwě; srow. *Krepost, Krupina Krapina, Trbuna t. d.*

XI. W Německu, a sice:

A.) W Hornjch Sasjch, města a wesnice: *Carve*, *Carven*, *Carvin*, *Carvese*, *Carvitz*, *Chrevitz*, *Corbussen*, *Crampnitz*, *Cremen*, *Cremzow*, *Crevese*, *Creybau*, *Crevitz*, *Criemen*, *Crimitschau*, *Crumpa*, *Crumin*; — *Grabow*, *Grabkow*, *Grabe*, *Gramzow*, (pomor.), *Gramzow* (uker.), *Grepin*, *Grevitz*, *Grieben* (altm.), *Grieben* (pom.), *Griebnitz*, *Griebenow*, *Gripeswald* (nynj Greifswald), *Gripken* (gezero), *Grüba*, *Gröben*, *Gröpszik*; — *Kürbitz*, *Korbitz*, *Kropen*; *Krebes Kremkau*, *Kremzow*, *Krevese*, *Kreypa*, *Kriebèn*, *Kriepel*, *Krimpe*, *Kripendorf*, *Krimitschau*; — *Robe*, *Roben*, *Rowe*, *Ruben*, *Rubkow*, *Rupin* (hrabstwj).

B.) W Dolnjch Sasjch: *Carben*, *Carber* (t. g. Chrabr), *Garmissen*, *Garms*, *Graban*, *Grabe*, *Graben*, *Grabow*, *Harpke*, *Kremlingen* (sr. Kreml), *Krempdorf*, *Krempe*, *Krempstorf*, *Kriewitz*, *Kröpelin*, *Kroppenstedt*, *Rabeneck*, *Robern*.

C.) W Prusjch a Braniboře: *Carben*, *Grabo*, *Grabow*, *Romow*, *Rominte* (potok).

D.) We starých Dipl. u Leutscha: *Grobizi*, *Grabaha*, *Grabow*, *Rabbuni*.

§. 10. *Sluloli půwodně Chorwi či Chorwati?*

Spisowatel této Rozprawy gen u třech, i to nowějšich Spisowatelů, gméno *Chorwi* našel, totiž u *Du Fresne*, *Illyr. Poson.* 1746. který w Předmluwě §. 4. prawj: „*Horuñ omnium (Serviorum) cultissimi sunt fortissimique Croatae, primum Chorwi, seu Chorbati, postea Croati vel Croatae adpellati.*“ Potom knjže *Jablonowský* in *Act. Soc. Tom. IV. r. 1774. p. 249.* „*Ex Theodosio Abbate Kiowiensi (snad lépe Nestora), qui initio Saeculi XII. scripsit haec accipe: Slavi sive Slauani secundum diversas provincias diversis nominibus insigniebantur. Erant Moravi, alii Tschechi, alii Choruii, alii Tebelli, alii Serwi alii denique Chorutani.*“ Pak *Thunmann*, *nord. Völk. p. 160.* „*Einige Slaven hiessen Moravi (Mähren), einige Tschechi (Böhmen), einige Serbi (Servier), einige Chorvi (Chrowaten), einige Tebelli, (vielleicht die Terbuniaten) und einige Chorutani (die Krainer, Kärnther und Steiermärker).*“ We *Schlötzerowé* a w *Petrohradském Nestoře* od r. 1767. stogj mjsto *Chorvi Tebelli, Chorwati belii.* Nemáli státi mjsto *Tebelli* raděgi *Trebeli* *Trbeli*? Gisté gest, že *Chorvi* staršj gest forma. Diwno, že *Nestor* a *Constantin* zpomenuwše *bělé* čili *bjlé* *Chorwaty*, *černých* *Chrobatů* ani oni, ani ginj nezpomjnagj. Toto nás wede na tu myšlénku, že u *Constantina* přjdawné *Belo-*, má snad býti *Bole-Chorwati*, to gest *Bolštj* čili *Polštj*, w nynějšim *Polsku* bydliwšj, aby tjm od *Chorwatů* w giných kraginách (w *Uhřjch*, *Čechách*, *Kašubech*, *Rusku*) rozeznáni byli. Ostatné mimo to, *wel běl byl bol* geden kořen magj: a *Belboğ* znamená to co *Bolbog* *Bolij* bog, t. g. dobrý bůh.

§. 11. *O gménu Obr Chobr Abar.*

Widěli sme, že slowo *Chrobry* *Čechowé* i gako *Chabry*, *Poláci* gako *Chobry* wyslowowali; nenosilli snad i celý kmen slawský toto gméno *Chobri* *Chabri*, a potom s wynechánjm *Ch*, *Obri* *Abri* *Abari*? A toto mohlo zawdati přjležitost k onomu zmatku mezi *Chobri* slawskými a *Vari* *Avari* aziatskými. Někteřj děgopisci

gméno *Slaw* a *Avar* výslovně jako totožná užjwagj, k. p. *Constantin Porph.* ap. Stritt. II. p. 20. 22. „*Slavinos qui et Abari nuncupantur*,” a opět: „*Slavi qui et Abari dicti*,” a opět tamž: „*Slavi sive Abari*.” — Otázka gest: nedalili tépruw Slawowé *Abarum* a *Hunum* do Europy přišedšjm tato gména, tak, že Řeci a Řjmané tyto Aziaty zwali gmény od gim naybližšjch, s nimi sausedugjcjch a spolubogugjcjch kmenů slawských, totiž *Chobrů* a *Unů*? Onyno hordy aziatické mohly mjti w Azii i w Europě swé vlastnj, ale historikum málo známé, gméno, tak jako *Maďari*, aneb jako *Suomi*, kteřj též slawským gménem *Fini Vini Uni* slugj. — To prawda gest, že *Theophilact* národ do Europy kú Dunagi přišlý, a wůbec *Avary* gmenowaný, *Pseud-Avary* razjwá, aby návěštj dal, že toto gméno gen falešné a newlastnj gest. Srow. *Theophyl.* u Stritt. I. p. 643. „*Usque ad nostram aetatem Pseudabares (sic enim magis proprie appellari debent) generis origine distincti, alii Var alii Chuni veteri nomine dicuntur.* p. 719. *Falso id nomen Abares Istrum accolentes usurpant.*“ A Stritter tamž, p. 625. „*Avaros vero an Pseudavaros dicam, nescio, olim in regionibus Caspii maris habitasse e Prisco colligitur: Pseudavari adhuc tempore Justiniani I. od Til seu Nigrum fluvium (Volgam credo) accoluerunt.*“ I to gest pamatná okoličnost, že se we starých Diplomech *Slavinia*, *Avaria* a *Hunia* často gago totožná užjwagj; srow. *Jahrb. d. Litt. B.* 40. *Anzeigbl.* p. 38. „*Slavinia häufig für Avaria oder Hunia, die Ostmark, wegen der grösstentheils slavischen Bevölkerung.*“ Sami Abari aziatictj se gináce zwali Ogur, Ugur, Tarniach, Cotzageri, Zabender, a toto mohli býti gegich půwodnj vlastnj aziatická gména; *Abar* *Oborgen* newlastnj europegská. — Sem přináležej i gména mjst we slawských kragínách, k. p. w Uhřjch *Oborjn* (abauj. srow. *Chobrjn Chrobrjn*), *Obornak* (salad.), *Obrankowce* (želez.), *Obrankowce* (šariš.), *Obrowac* (bač.), *Obrowac* (toront.), *Obrowa* (šance, bač.); potom w Kroatsku a Slawonsku: *Oborowo* (zagr.), *Oborowo* (tamž.), *Obrankowec* (križ.), *Obrownica* (križ.), a t. d. Serbowé totiž,

Kroati a i ginj Slawowé Ch cele wynechawagj (k. p. choditi — oditi), odtud Obr mjsto Chobr Chrobr. Obr znamená u Slawu w samém skutku tož samo, co Chobr Chrabrec, weliký, silný muž, ein Riese, a tento wýznam má i slawské Un, srow. *Hünengräber Riesengräber*. W polském pozdějšjm Olbrzym gest l toliko epentheticke.

§. 12. O Crobizech Kriwičech Kribetanech.

Srow. *Pubitska, Diss. de Venedis et Antis in Act. Soc. Jabl. 1773. p. 32.* „*Qui ante Strabonem vixit Scymnus Chius, in periegesi sua, ita canit: in confinibus autem Crobyzorum et Scytharum Terrae (Dionysopolis) Graecos habet barbaris permistos incolas. Crobyzi Plinio sunt ultra Aziacem fluvium, Thracibus eos Athenaeus L. 12. C. 17. et Herodotus Melpom. seu L. 4. adscribunt; Mysiae inferiori Strabo et Ptolemaeus, circa Istrum meridiem versus locat Stephanus; nec scio an iidem fuerint, quos postea Porphyrogenneta De Ad. Im. C. 9. Cribetaenos vocat, Russorum tributarios, et ipsos de Slavinorum genere.*“ — Srow. *Const. Porph. ap. Stritt. II. p. 982.* „*Sclabi autem ipsorum (Russorum) tributarii, Cribetaeni dicti et Lenzaneni, nec non caeteri Sclabini in montibus suis monoxyla, sive lintres, hiemis tempore caedunt. p. 985. Hiberna vero et aspera Russorum vivendi ratio haec est. Ineunte Novembri Mense, Ciabo in oppida proficiscuntur, quae Gyra (našjm domněnjm chybně, pro grad grad) appellantur, aut in Slabica loca Berbianorum, Drugubitarum, Cribitarum, Serbiorum reliquorumve Sclaborum, qui Russorum tributarii sunt.*“ Srow. *Nestor, od Schlötzer II. C. IX. p. 105.* „*Ot sichže i Kriwiči sđjat na werch Wolgy i na werch Dwiny, i na werch Dněpra, ich že grad iest Smolensk, tu bo sđjat Kriwiči. C. XI. p. 125. Siže obyčaji tvoriachu i Kriwiči. C. XVI. p. 153. W lěto 6364. (t. g. 859.) imechu daň Wariazi iz zamorija w Čudi na Slowenech, na Merjach i na wsiech Kriwičech.*“ — Sám pak *Schlötzer II. p. 107.* w poznamenánj 4. prawj: „*Konstant. Κοβίτιχοι Κοβίταινοι: Wer wird bei diesem Völkernamen an den alten preussischen Oberpriester Kriwe denken? Müller Orig. p. 17. In der lettischen Sprache heisst noch jetzt*

jeder Russe Kreews (srow. *Krep Chrob*).“ My sme silně o tom, podle našjch zásad, přesvědčeni, že *Krobici Kriwici Kribetainoi Krewe Krobati Chrowati* všechno slawská slova gsau, i na slawské kmény se wztahuj, až ge nikoli za *totožná* a gednomu toliko kménu přináležejcj nederžjme, nebo kolik rozličných osob, *Chrob* zwaných, tolik možno bylo i rozličných kménů a národů. — Gméno wendicko-pruského kněze, *Kriwe Kriweito*, neodwozowaliby sme od *krwe*, gako w *Kroku II. Č. 2. str. 383.* ale raději od *Chrw Chrb Krb* trebnik (treba t. g. obět), ani město *Romowe* od *hromowý hromowé*, ale od muže *Rom*, potom s přiwěšenjm possessiwného přj-dawku *ow*, *Romow*, t. g. hrad neb statek Romůw (*Chrobůw*). Už tato čisto-slawská forma *ow*, boguge proti *Thunmanno-wi*, který toto město Letům anebo Prusům přiwlastniti chce, ať mlčjme o tom, že wětšj počet pruských a let-ských bohů na půwod slawský ukazuj, k. p. *Perkun-Pe-run*, *Pikul-Peklo*, pekelnjk a t. d. Kde *Kriwe* někdy bydlel, tam, aneb aspoň w sausedstwj, gest posud gméno *Krabatků*; nebo dle *Mrongovia Kašubowé* w Prusku zů-stawajcj i *Krabatkowé* se gmenuj.

§. 13. O Karpatu.

Wšeobecné gest domněnj, že Chorwati gméno přj-gali od Karpatů: než mnohem prawdě podobnějšj gest to, že se na opak stalo. Od muže *Krepek*, *Krepak* aneb *Charwat* zwaného, gakožto wlastnjka a deržitele tohoto okolj, nazwali se *Carpaky* čili *Karpaty* tak, gako i giné, mužská neb ženská gména na sobě nosjcy, hory k. p. *Budislaw*, *Bronislaw*, *Radhost*, *Zlatibor* (w Bosně), *Bohušowa*, *Benikowa* a giné. Linde we Slownjku má: „*Karpackie góry*“ *Karpak*, *Krepak*.“ Constantinowo *Bagibarea*, odkud Chorwati vyšli, wykládaj někteřj skrze *Vagivarea*, t. g. Wagu werchy, wrchowiště, zřjdo. Pomnjmeli na to, že se hory Tatranské hned *Sarmatici montes*, hned *Carpaty* zwaly, a že posud *Babiegory* slugj, tedy tento wyklad zdá se owšem prawděpodobnějšj nežli *Dobnerůw*, který to za *Bavaria* deržj. Srow. *Christ. Jordan Ap. Geogr. p. 15.* „*Montes Sarmatici inceperunt haud procul a*

civitate hungarica Trentschin.“ Joh. Severini, *Com. hist. de vet. inc. Hung. Sopron. 1762. p. 94. seqq.* „Chrobati seu ut hodie nuncupantur Croatae, saec. X. si non universam, partem minimum Hungariae citerioris, incoluerunt. Saszkus ad arctos limites Popradi eosdem locat. Dicendum quod res est: Chrobatos cis Carpatias rupes a Hernado amne ad Albim, quoad montana Danubium versus exporrigitur, pertinuisse. — Ex hoc apparet Chrobatos hosce exiguo tractu Sarosiensi et qui circa est, concludi non posse. Habitarunt itaque sub aetatem Const. Porph. a Sarosiensi Comitatu versus Szitnam montem, ac inde Nitriam, Moraviam, Bohemiamque, Carpatico continenti jugo eos a Sarmatia seu Polonia discriminante. Verisimilius est primas Chrobatorum colonias ex nostra regione in Dalmatiam concessisse. Timon in *Epit. Chron. Rer. Hung. ad an. 1088.* Chrobatos ab Arvensium jugis eo commigrasse innuit. Sunt praeterea nomina pleraque apud nos, memoriam incolarum veterum redolentia. Ne quid de Carpatho dicam, quem aliqui ab his dictum putant, reperias apud nos vicus Charvaticae, et hujusmodi alios, et familias praenobiles Horváth: hae quodsi ex hodierna Croatia originem non trahunt, forsitan veterum erunt propago; eo magis quod Constantinus diserte loquitur: Chrobatos cum Turcis (Hungaris) affinitatem et amicitiam contraxisse.“ Dobnerowu pozornost minulo ono pamatné mjesto Const. Porph. *De Ad. Imp. C. 13. p. 62.* kde výslovně praví: „ὅτι Χρωβατοὶ πρὸς τὰ ὄρη τοῖς Τούρκοις παρακίβνται.“ t. g. Chobati ad montes Turcis adjacent, aneb Turcis cohabitant, juxta Turcas colunt, cožby o Chrobatech w Čechách bydlj-ejch nebyl mohel powěděti. — Srow. Graf Teleki, *Reise, in Dobrow. Slavin, p. 26.* „Der Kroat ähneln sehr dem ungrischen Slovaken.“ Srow. Tablice, *Hist. aug. wyz. p. 69.* „Blíž Skalice a w okolj někteřj Chorwatštj rodowé se po dnes zdržugj.“ Toto domněnj silně potwerzuge i gméno Orawa Arva, které, gak výše (str. 205.) dotknuto, tož samo gest, co Chorwa Charwa, s odhozeným od Madarů nenáwiděným Ch. Ba sami Sláwowé toto Čh často wynecháwagj, tak Illyrowé u Voltigg. řjkagj Arpa mjesto hrba hromada, arpati mjesto hrabati rabowati. Tak Ka-

čič we Zpěwjch wšudy má *Arvat*, *Arvatski*, *Arvatska* zemlja, *Arvatski* narod, mjsto *Harvat Chorwat*. *Arva Orawa* chwěge w prostředku mezi *Chrw Chrb* a *Raw Rab*. Tyto okolostogičnosti a srownalosti w řeči (ku pr. praesens 1. pers. *em*) welmi přjzniwé gsau té důmjnce, že Chorwati odtud wyšli kde nynj Tatranštj Slowáci bydlej: a wšak tjm neučjme tomu, že wšickni *Chrwi* a *Chorwati* we Slawských kraginách odtudto wyšli, nebo (což nemůžeme často dosti opětowati) rozličnost osob, *Chorv Chorwat* gmenowaných, zplodila i rozličnost rodin, kmenů a kragin.

§. 14. *Gméno Chrw, Krob, Harw, Rub z archäologického ohledu.*

Co gsme w prwnj Rozprawě o *Slawině*, oděwu slawském poznamenali, to má mjsto i při gméně *Hrw*, ze kterého, powstali gména oděwu *Karpetia*, *Karbatina*, *Kravat*, *Krobotek*, *Horvatica* a t. d. Už w řecké středowěké řeči nalezáme gména oděwu ἡ *Καρπετια*. Srow. *Carol. Du Fresne, Glossar. mediae et infimae graecitatis, Lugduni* 1688. *Tom. II. p. 1392.* „*Σκλαβινα*, *Glossae Graeco-barbaricae ἱματιον, ῥέχην* (sr. rúcho), *ἀπεικην* (sr. pauk, paučnjk, pawučnjk), ἡ *καρπετια*.“ Pod článkem *Καρπετια* stogj latin. *vestis stragula*. Z toho widěti, že *Slawina* a *Karpetia* slowa saugmenná gsau a oboge raucho u Slawů užjwané znamenagj. — *Karbatina* značilo oděw nohau aneb obuw, srow. *Fons Latinitatis, And. Corvini, Francof.* 1660. *p. 125.* „*Carbatinae, genus calceamenti rustici vile, ex recenti corio bubulo, cum solea subpactum, ἐποδημα μονοδεσμων, non multum differt aBaxeis*.“ Se slowem *Karbatina* srowneg slow. *Krpec Karpec*, a gemu obdobné *serbula, trowle, trepky*. U Francauzů znamená *Krabat* oděw hrdla, srow. *Dictionnaire François-allemand von Frisch, vermehrt von Mauvillon, Leipzig* 1763. *p. 576.* „*Cravate, von Cravate ein Croat, die solche Binden tragen, nach Menagii Meinung, eine Halsbinde, dergleichen von Anno 1636. erst in Frankreich bekannt sind*.“ Sem patřj i franc. *Robbe, Robe* ein weites Kleid, Röck, Ehrengewand, *Garderobe* Kleider-Kammer.

A však negen u cuzinců, i u samých Slávů, tato gména oděvu *Krabatek*, *Horwatica*, *Škabryně*, aneb s wynechaným *Ch*, *Rub* w užjwánj gsau: Srow. *Bandtkie*, Recension d. Schaffarik'schen Gesch. d. Sl. Lit. in der *Hallischen Allg. Lit. Zeit. Octoberheft. 1827. p. 297.* „*Die Kassuben sollen nach Anton sich Slowiencen nennen, nach Mrongovius Krabatker. Der Name Krabatker lässt an Croatiens denken, aber Welch eine ausschweifende Vermuthung. So viel Recensent hat erfahren können, nennen sie so ihre Kleidung um Bärwalde in Westpreussen.*“ O gméně pak *Horwatica*, wiz *J. Čaplonics, Croaten u. Wenden in Ungarn, Presburg 1829. str. 24.* „*Die UnterCroaten tragen ganz einfache, von Kotzen-Tuch gemacht kurze Jacken, welche Csoha auch Horwatica genannt werden.*“ — O *Škabryně* (chrabřině) wiz *Slownjk Paltow. II. p. 2348. kde stogj: „Škabryněskuně, Kotze.*“ — Se slowem *Krabat* srownáwá se i slowenské *rub*, w rchnj ženský oděw, kytile, a *rubáč* spodnj ženský oděw; potom české *rubáš*, *rubina* (košile). W Krainském a Kroatském nářečj znamená *rubazha* to, co u Francouzů *Crovate*. Srow. *Linhard, Gesch. Kr. II. p. 315.* „*Ein Halstuch mochten sie zur Bedeckung der Brust getragen haben, welches eingesaumt (?) war, und daher Rubazha hiess. Serbisch rubiško ein Halstuch, Chrobotisch rubacha, Russisch rubacha das Hemd. Krain. rob, Chrob. rub, Böhm. obruba, Rus. rubeč der Saum. Dieses Halstuch gieng vielleicht in ein kurzes Hemd über.*“ Sem patřj i české *Krabuška* a *raubek* der Schleyer, a u Voltiggiho *Rub* Saum, *Rubac* Schnupftuch, *Rubje* Wäsche. Že gedno gméno rozličný oděw těla a geho udů hrdla, rukau, nohau, dřjku, znamenati může, máme příklad na slowě *Hala*, *halina* *halena*, *halače*, které prwnj, *hala*, u Krainců a Horvatů dlauhé raucho, *halena* u Slowáků krátké raucho, *halače* u Krainců a Horvatů nohawice, punčochy znamená.

§. 15. *Obyčegné chybné odwozowánj gména Chrw.*

Obyčegné, téměř we wšech wezdegšjch knihách obsažené, odwozowánj gména *Chrw* *Hrwat* gest od *hor*, *hory*, gakoby prey, *Horiti*, *Horowati*, w *horách* bydljjej, tak gako, pry,

Goralí, Hordci, Bergbewohner, naproti *Polaniům, Polákům*, na poli bydlíejm. Toto odwozovánj má gen twárnost pro sebe, nic giného. Nebo *předně*, odwołáwanj na *Goralý* a *Poláky* gest welmi klamně a newhodné, *Goral* zagisté nenj národnj ale mjstné gméno, a *Polan Bolan Polach Polak* nepochodj od pole, ale od *Bole Boljan Boljar Boljach Wlach*, a stogj w sawisu s *Ljachem Lechem Leškem* tak, gako *Hrwat* a *Rwat. Horowaty* by už z grammaticko-logického ohledu ani nemohlo mjtí podmětný a osobný ale gen předmětný smysel, nemůže se na lid a národ ale gen na krag, horami a wrehy přikrytý, wztahowati, nebo forma *owaty, owatá, owaté* (k. p. *kaulowaty, hwězdowaty*), značj tolik, co podobný, nemecky — *artig kugelartig, sternartig*; řecky *oides (spaeroides)*. Horowaty byloby tedy tolik, gako *hoře podobný, bergartig*, nikoli pak *Bergbewohnend*. Ať mlějme o tom, že se sám kmen negmenuge *Horowat*, ani *Horit*, ale *Hrwat*, a gestliby toto gméno od hor pochodilo, gistéby při něm samohláska o práwě tak nebyla polknuta, gako při slowjch *Goral, Horňák*. A už předtjm, prwě nežli tito lidé do hor přišli, něgaké národnj gméno mjtí museli, i kteréže to bylo? Když pak potom z hor přeč odešli; byliby museli opět toto *hornj* gméno opustiti a na *rowinowaté* anebo *polnj* ge proměnití. Wůbec *mjstná*, kragská gména, a *národnj* gména gsau dvě rozdjlné wěci, a zřjdká se spolu srostagj w gedno. Wýborný *Schlötzer* welmi w tom zwimil, že podstatnjho tohoto rozdjlu mezi národnjmi a mjstnjmi, mezi ethnographickými a choro-topo-graphickými gmény nešetřil, oboge spolu mátl, a gakausi ljbstku čili swerbotu měl wšecká národnj gména gen od mjstnjch (zwláště od hor, *Holsaten, Drewljane* a t. d.) odwoditi. Wiz *Schlötzer Nord. G. p. 108.* „*Hundert Völker (kde? které?) haben ihre Namen von der Lage und physischen Beschaffenheit ihres Landes; aber vielleicht zwey oder gar keines, von moralischen Eigenschaften, diess erweist die Induction, jenes also ist analogisch.*“ Důkazy a příklady zůstal *Schlötzer* dlužn, aneb dal tu i tam welmi liché a zle rozuměné. Tak se pomstj každá obljběná gednostrannost i na wysoce učených mužech. Nebo on sám prawj, *tamž p. 210.* „*Geographische Namen haben von jeher in der Völkergeschichte grosse Verwirrungen angerichtet.*“ *Mjstné* gméno gest mladšj, odnosné (relativné), od sausedů sausedům dáwané, tak, že často samým pogmenowancům známé nebywá. Slowáci býwagj, co do mjsta, dělení na *Hornjáky* a *Dolníáky*, a předece, zeptáli se kdo některého z nich: kýho gsi ty národu? žádný nepowj gá gsem *Horňák horňáckého národu* aneb *Dolňák dolňáckého národu*. A tak gsau i giná mjstná slawská, gména, k. p. gméno čili přezjwka *Uskoků, Kopaničárů, Goralů, Černogorců, Bukowinců, Dubrawničanů, Pasekášů, Pomořanů, Powážanů, Polabů, Hronců, Morawanů* a t. d. Sám *Morawan, Pomořan, Goral, Bukowinčan* nikdy nepowj gá gsem *Morawského, Pomorského, Horalského, Bukowinského národu*, tak gako *Čech* řjká *Český národ, Chorvat Chorvatský národ*,

Poldák *Polský* národ. Gsau kmenové Slawětj, kteřj w horách nebydlegj, aniž od Chorwatů w horách bydliwšjch pocházegj, a předce gméno Krobotů, Krabatků, na sobě po swém zwlášt-njm a vlastnjm wůdci aneb otci nosej. Ba zeptegme se samé *Holsaty*, které Schlötzer od *Holz* a *sassen* odvodj, a ga tak často za příklad a důwod k potwřenj swé obljbené zásady přiwodj, kterého gsau národu? Powědjli *Holsatischer Nation*? Dogista nikoli, ale *deutscher Nation*. Tak i *Holländische*, *Niederländische Nation*, gestli se někdy řjká, tedy to se řjká gen newlastné a per abusum, nebo obogjho králowstwj obywatelé přiznáwagj se k germanskému národu. —

Druhý, něco zdařilegšj a wšak předce nepravý, wýklad zanechal *Constantin Porph. D. A. Im. C. 31.* „*Chroboti autem dicuntur lingua Slauorum id est multam regionem tenentes*, řecky: *Χροβατοι - οι την πολλήν χώραν κατεχοντες.*“ Některj k. p. *Lucius a Pejačewič*, tuto wýpowěd Konstantinowu nepravě a newlastné wyládagj, wztahugjce tato slowa „*multam regionem tenentes*“ na přjdawné slowo *Veli* aneb *Velo* —, ne pak na samé gméno Chroboti „*Chroboti, nempe cum addito Veli i. e. magni significare potest, quod ait Porphyrogenitus,*“ prawj *Pejač. Hist. Ser. in Addit. p. XXXIV.* Gisté wšak gest, že tu Constantin mezi Chrobot a *χώρα* etymologický swazek býti myslj: což i owšem gest, ale ne w Constantinowé smysle, nebo od *χώρα* nepošlo *Chrob*, ale oboge pošli geště z wyššjho zřjdlá. Recké *χώρα* a naše *krag* (*rag*, *regio*) tak se magj ku *sur char* a od těchto powstalým *chrw krp*, *chrob krep*, gako se má *wlast ku wlad*, *dobro ku dobrý*, *wěno panstwj ku un pan*, *držawa ku držjm*, aneb u Latináků *regio regnum* ku *regere regnare rex* a t. d. A proto na opak od žiwých osob, chrabrých wježů a podmanitelů dostala wybogowaná země gméno *χώρα*, *krag*, nikoli od této onino. Naše *kragina*, *krag*, *krdgeti* wztahuge se prawě tak na *ostrost*, *řeziwo*, *meč*, *zbrog*, gako i geho přibuzenci *srp*, *kropěr*, *rúbati*. A wšak i to nemožno, že *χώρα* powstalo s proměněnjm *h* na *ch*, od *όραω* zřjm widjm, a tak by odpowjdale slowenskému a polskému *widjek*, t. g. obzor, horizont, kolik se okem wúkolwiděti může. Bud' gak bud', k našemu kořenu wždycky patřj.

Třetj wýklad nalezáme u *Tomáše Archidiac. Spalat. Histor.* (žil. 13. wěku). Srow. *Asseman T. I. P. II. C. 7. n. 8.* „*Thomas Archidiaconus p. 7. (Edit. Lucii) de Croatis loquitur: Chrobotia est regio montosa a septemtrione adhaeret Dalmatiae. Haec regio antiquitus vocabatur Curetia, et propterea qui nunc dicuntur Croatae dicebantur Curetes vel Corybantes. Unde Lucanus: Confusus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto. Et Virgilius: Pulsantes aera Curetes. Dicebantur vero Curetes, quasi Curentes et instabiles, quia per montes et sylvas oberantes, agrestem vitam ducebant. — Hanc Archidiaconi allucinationem notat Joannes Lucius, ad Cap. 3. inquiens: Hic observandum, Archidiaconum existimasse, ante Slavo-*

rum adventum, Croatiae nomen usurpatum fuisse, Croatosque, eosdem fuisse cum Curetis. Verum peccat Thomas tum in Geographiam tum in Historiam. Alii sunt enim Curetes sive Corybantes de quibus Lucanus, et alii de quibus Virgilius: Hic Corybantes seu Curetes designat populos Craetae inulas, Utrique Idam montem incolentes; Lucanus vero populos Acarnaniae. Curetes longe distant a Croatis, populis montana Dalmatiae incolentibus. Quid? quod Croatae populi in Illyricum longe post Virgilii et Lucani tempora invaserunt, nimirum sub Heraclio Imperatore. —

Čtvrtý výklad nechal J. Ch. Jordan. in *Appar. Hist.* n. 712. p. 103. „*De Etymologia nominis Croata agitur. Nomen hoc transformatum est in latinismum et germanismum; secundum veram derivationem Slavicam proprie Chorwat scribitur et pronuciatur, apud Croatas Horwat. — Char est residuum ex nomine populi, qui ante Slavos has terras incolerat et Romanis Carni dicebatur, prouti quoque idem illud Char in nominibus, quae circa Caroli M. aetatem praecipue vigeant, nempe Charentani, Chariones, Charini, reperitur. Wat seu Waty est adjectivum Slavicæ formationis, et eandem significationem generat, ac terminatio osus, in formatione adjectivorum latina; v. g. Bylinowatý herbosus, hlino-watý argillosus, pjskowatý arenosus, kamenowatý lapidosus, Horowatý montosus etc. Slavi igitur, de quibus hic est quaestio, se dixerunt Charwaty eo, quod partim in, partim ad terras veterum, tum emigratione tum calamitatibus aliis ferme exstirpatorum Carnorum collocarentur. Dilatum deinde hoc nomen fuit in ultiores quoque terras Germanicas Saec. VI. a Charvatis Slavis occupatas, atque in populos Charvatarum imperio associatos Germanicos, et totus hic conjunctus populus, ut Slavice Charwati ita Germanice Charnter et latine Charentani et Carantani, dici coepit.*“ Půwodnj sice, učeny, hledaný, a však právě proto neuzitečný výklad! —

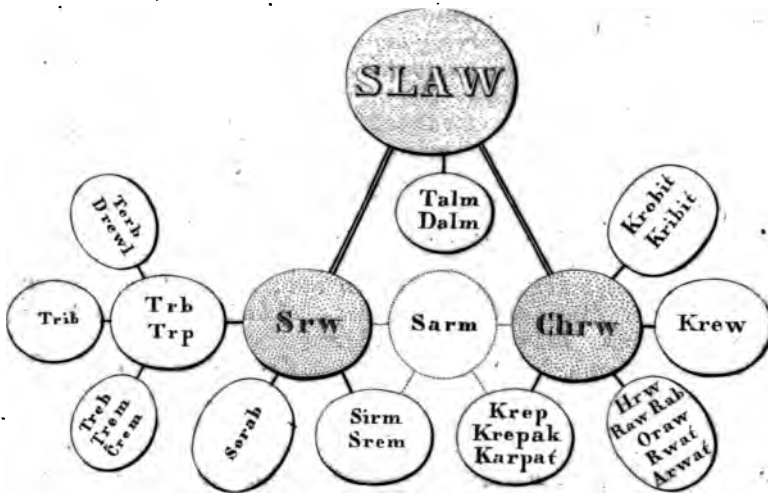
Pátý gest uherský Spisowatel Peter Reway. O němž viz *Raiče w Istor. K. II. G. III. §. 7.* „*Petr Reway nazývawjet stranu tuju Korwacia a naímenowanije proizwodit od Korwina Valeria Messalla: no gdě Korwin byl, kogda Charwati w Sarmacii žili? Posmotri jeho slowesa u Schwandtnera w Centurii VII. Tom. II. čjs. 8. str. 831.*“

Sestý našemu blzký, a však ne dosti gasnopowědomě myšlený a různé wyloženy výklad, nechal *Anonym*, viz *Raič. Ist. K. III. G. III. §. 8.* „*Pače sich i w szech pročích strannych pisatelej, Anonym wo Izjasnenoi Serblii, čast. I. str. 6. wiđitsia čto nailučše proizwodit Chorwatow proímenowanije. On goworit: wsi narodi Slawenskii obščim imenem nazývawjutsia Slawy, sijest, slawnii, ili blagorodnii, obače inii od těch Erwati (od chrwanja i borenija).*“ On tedy odwodj toto gméno od *rwati se*, aneb, gak Slowáci řjkagj, *rwati se*. Dobře sice, a předce i zle: nebo předně, od *infinítivu* osobná gména nikdy formována nebywali ani nebywagj, po-

tom samo *rwati* gest gen *brat*, nikoli *rodič* slova *Chrw.* — *Raid* pripoguge k tomuto wýkladu toto poznamenánj: „*T'ako maénje sago Auktora bylo, čto Chorwatskii narod byl Chrabr, i w borenijsack (jakože i nyně slawenskii narody obyčaj imut) upraknialsia, ot kotorago i imja sebě pritjažali.*“

Sedný gest Jos. Mikoczi Otior. Croat. Budae 1806. p. 59-60. „Nomen Chrobatorum unde natum quis definit? Plinius quidem Choatram montem, qui Tauri montis pars fuit, alibi memorat, alibi reliquos inter populos recenset Choatras: si opinionum recensitarum, quae placeat maxime dicendum foret, postreman, cujus quaedam vestigia in Plinio, Choatrarum scilicet, in Asia, ac Europa Serbis finitimorum (?), in Chrobatorum nomen subinde mutatum, ceteris verisimiliorem videri dicerem.“ — K těmto klademe gestě i *Luciã L. I. C. II. p. 44. „Dictio Slava Hruati nomen proprium nationis est, nihil aliud significans.“* To by byl nerozum, aby se některý člověk neb národ, hlaholem smyslu prazným a nic neznamenagjcjm gmenowal! — Srowneg s tjmto i *Dobrowského, Inst. Ling. Sl. p. 243. „Chrwat apud Micaliam Hrwat Hervat, i. e. Chrvat, Chervat, apud Wuk plane Rvat, supponit radicem chrv, cujus significatum difficulter determines.“*

§. 16. *Obrazec rodoslowj wšech těchto gmen předstawujcuj gest asi tento:*

ROZPRAWA III.

o

G M É N U

UN, HUN, HENET, WEND.

*„Slavi, qui hodieque in Danneberga habitant, nomen Veni
et venski agnoscunt.“*

Thunmann.

*„Der Name Wena blieb bey den ältesten Nachbarn der Wen-
den, nemlich den Finnländern, so wie bey den Sachsen und
Normännern im Gebrauche.“*

Gebhardi.

ROZPRAWA

O gménu Un čili Hun, Wen, Wend, Wind, Venet, Henet a t. d.

§. 1. *Slawové pod gménem Un ů.*

Slawové, aspoň znamenitá západnj část gegich, nazjwali se někdy *Uni*, *Unowé*, w gednotném počtu *Un*, ze kteréhožto prostého gména powstali, prostředkem přjdayků, rozličné formy: *Uneti*, *Uneli*, *Unuli*. Poněwadž pak w naymnožšjch řečech holé, w předku slowa postawené, samohlásky obyčejně někakowý předech, nayčastěji *H* aneb *W*, dostawaj, anebo podle rozličnosti nářečj w giné samohlásky proměnowány bywaj, odtud powstala rozmanitost gména *Un*, gak u cizinců tak i u samých Slawů. Naše *Un Uneti* proměnilo se u Latináků na *Veneti Veneti*, *Vinuli*, u Němců na *Wenden*, *Winden*, u Řeků na *Antae*, *Eneti*, *Heneti*, *Veneti*. Caesar má *Uneli*, Ptolemäus *Veneli*, gako ratorlest Wenetů Armorických. A *Surowiecki w Sledz. Pocz. nar. Stow. p. 121.* prawj: „*Nazwiska Enetów, Henetów, Antów, Wenetów, Wenedów, Wendów, Wenów, Windów, Wanów, Windelików były ogólno synonymicznemi przyzwiskami rodu Słowiańskiego.*“

§. 2. *Słowo Un geli slawenské, a co znamená?*

Słowo *Un* gest staroslawské a má týž, anebo podobný smysel, co *Slaw*, totiž wýborný, znamenitý, chwalebny, krásný. Srowneg:

I.) *Slowar Akadem. ros. w Sanktpeter. 1794. Čast. IV. str. 446.* „*Une, naricatelno slowo, wo wrawnitelnom stepeni uneje = lučše, poleznjeje.*“ Tamž níže: „*Unšij unšaja unšeje, prilagatelno slowo = lučšij.*“ Srow. *Mrazowič, Gramm. str. 85.* Kde má Positivum gradum: *blagij*, Comparativum: *unyj*, *unšij*, Superlativum: *blazajšj*. Pak w *Dobrowského, Instit. Ling. p. 86.* stogj *un* gako kořen, a p. 320. Comparativus *unij = melior.*

II. *W Biblii staroslawské* nalezá se toto slowo na následujcých mjstech:

Math. 5. ř. 29. 30. K. 18. ř. 6. „*Une jest jemu da objesitsia žernow oselsky na wyi jego.* (Lépe by mu bylo aby zawěšen byl žernow osliďj na lji gabo.)“

Luc. 17. ř. 2. „*Uneje jemu byloby a t. d.*“

Luc. 12. ř. 7. „*Ne ubojte sia ubo množech ptic unši jeste wy.* (Nehogte se mnohoť wy wrabečkj přewyjugete.“ Staroslawskému *unši* cele odpowjda slowenské *ona kwěgij* a české *ona čogij*).

Joh. 16. ř. 7. „*Une jest wam da az idu.* (Užitečné gest wám, abych gá odšel.)“

Joh. 18. ř. 14. „*Une jest jedinomu člowěku umreti za ljudi.* (Užitečné gest aby člowěk geden umřel za lid.)“

III. *W českém Rpisu Libušin saud* gest toto slowo we werši: „*Idieže su dubrawiny une.*“ *Wiz Kroka D. I. Č. 3. str. 52. a 60,* kde stogj wýklad: „*Uný gest dobrý, wýborný.*“ — *Wiz též Králoďw. Rpis od W. A. Swobody w Praze 1829, str. 198. a 241.* „*uny = prospěšný, wýborný.*“

IV. *Constantin Porphyrogenneta* tlumočj gméno Slawského města a potoka w Zchlumii, *Una* (chybně *Vuna* *Buna Bona*), wýslovně skrze řecké slowo *καλον* t. g. dobrý, krásný, takto píše, *De Adm. Imp. C. 33.* „*Zachlumi dicti sunt a monte Chlum, et alias Slavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii, qui post collem habitant, quandoquidem magnus ibi collis est, in cujus vertice urbes duae sunt Buna et Chlum, retro autem hunc collem flumen Bunos Buna nuncupatum, devehitur quod Graecis καλον significat.*“ *Pejačewich w Přjdawcých djla swého str. XLI. má wšudy Buna. Stritter Mem. p. II. p. 406. má w latinském přeloženj Bona, ale w řeckém originálu pod textem má Buna,*

což se dle řeckého Alfabetu i *Vuna Uuna* čjsti může a má. *Stritter* myslel tu na latinské *Bonus Bona*, a tudy domnjwal se, že *Constantin* chybil, mage ne *Buna Vuna* ale *Bona* psáti. *Una* a *Bona* gsau na poli geographicke - historickém rozdjlné, ačprávě, gak nižě uwidjme, na poli etymologicckém w gedno splýwagj.

§. 3. *Potah slowa a gména Un ke gménu Slaw a tuhý swazek mezi oběma.*

Un, *Uni* zdá se býti, gestli ne přeloženj, aspoň saugméno čili synonymon gména *Slaw*, tak že názwowé *Uni* a *Slawi* o slawském národu wzágemně se užjwali. Ten etymologiccký způsob, který sme w rozbeře *Slow* a *Slaw* spatřili, nalezáme opět i we slowě *un*, a diwnau mezi oběma podobnost, ba rownost. Gako tam, tak i zde se w ýznam na dwa smysly (oči, uši) wztahuge; gako tam, tak i zde z tělesných a smyslowých slow powstali odtažená, mrawnj, zduchowněná slowa; gako tam, tak i zde základnj w ýznam gest sláwa, chwála, čest; gako tam, tak i zde tuhý swazek mezi řeckau a našj řečj; gako tam, tak i zde slaužil tento kořen za bohatau studnici osobných, mjstných, národných gmen.

§. 4. *Zákony etymologiccké na něž ohled mjti dlužno při slowě Un.*

Tu na to předewšjm upoménauti musjme, že litery *h*, *w*, negen často pauhým zbytečným předdechm hýwagj, (k. p. edera - *hedera*, erb - *herb* (pol.), okno - *wokno* hohno (lužic.), avoir - *habere*, idu - *widjm*, οινος - *wino*, Eber - *wepř*, uhel, *hugel* (luž.), *węgiel* pol.); anobrž že se gako takowé často i wespolek zastupugj a gedna we druhau proměňugj. Pro začátečnjky we zřjdloslowj aspoň některé příklady toho zde stogte: *hesper-vesper*; *Hestia-Vesta*; *Hungar-Wenger*; *hmed-wnet* (pol.); *husenka-wasionka* (pol.); *Johannes-Giovanno* (ital.), *Iwan* (rus.); ύδωρ (*hydor*) - *Watter Wasser*, woda; ύδρια (*hydria*) - *wědro*; έλκω (*helko*) - *wleku*; όδος όδω - *chodjm vado* - *wandle*; *Hülle-velum*, *hüllen-velare*; *Hechel-*

wochle, Ahorn-gawor a t. d. Obzwláště u Dolňo - Lužických Wendů gest tato proměna, liter *H* a *W*, welmi obyčegná, wiz *I. G. Hauptmann, Nieder-Laus. Wend. Gramm. Lübben* 1761. p. 13. „*H und W wechseln mit einander, z. B. huzisch und wuzisch, lehren; humoz und wümoz, erlösen; Humožňick und Wümožňick, Erlöser; Hogeň und Wogen, Feuer; Woko und Woko, Auge; Hokno und Wokno Fenster; Husnasche und Wusnasche, Erkenntniss, hordowasch und wordowasch, werden. Hudra, česky Wydra, Fischotter.*“ — Že se w opět na *b* aneb *f* mēnj, to wübec známo; ale i toho hogně příkladů máme, kde se *h* na *f* mēnj. Srow. *Kopitara in Jahrb. d. Lit. B.* 46. w Recensii: *Albanes. walach. und bulg. Sprache, str.* 94. N° 6. „*Der Uebergang des f in h findet sich auch im Spanischen und Walachischen: hieru von ferrum, hiru von filum, herbu von ferueo.*“ Ku kterým přideg geště i latin. *hostis-fostis: herba-φειβα*; špan. *humo-fumus, hiel-fel*; něm. *Ham, heim, Haimath-familia* a t. d. Podobně i ze slowa *Un* powstaly odrody *Hun, Chun, Hen, Wen(d), Fin, Ben, Ban, Pan.*

§. 5. Zřjdoslowj slowa *Un*, a srownánj geho s podobnými slowy giných řečj: a sice:

A. Cizonárodnjch.

1.) *Hebregské: annah* (dixit, clamavit, cantavit, celebravit), *Onan* (sjla).

2.) *Arabské: an* (-cañere, laudare).

3.) *Grecké a sice a.) na zrak se wztahugjemi: αν-ωω, αν-ωωω* (pulchrum, laudabilem facio): *αν-θωω* (flos, pulchritudo); *αν-ωω, αν-ωω* (předložka přednost a důstognost značj); *χωω-ωω* (superbio, laudo me), *χωω-ωω* (superbus); a s předdechem *v* čili *f*: *φαι-ωω* (luce, splendeo), *φαι-ωω* (splendidus, pulcher), *βωωω* (altitudo, collis, princeps), *βωωωω* (altum facio, aggrego); potom: *δω-ηωω* (delecto, prosum), *δω-ηωωω* (voluptas, utilitas), *δω-ηωωωω* (utilis, sr. uny unšj).

b.) na sluch se wztahugjemi: αιω-ωω, (laus, gloria); *παρ-αιω-ωωωω* (collaudatio), *αιωωω-ωω, εωωωωω, εωωωωω* (laudabilis, gloriosus); s předdechem *v* (φ): *φωω-ω* (zwuk), *φωωω-ωω* (znjm, slugi), *eu-phon-ia*, *sym-phon-ia* a t. d.

4.) *Latinské*: unio (perla, skwaucj kámen), *onychium*, *onyx* (gemma a candore nomen habens. Corvin. flos latin.); *honoros*, *honor*, *honoro*, *honestamentum* (ozdoba, sláva); *Venus venustus*; *bonus*; *venia* (clementia), *veneror*; *Hanum* olim, nunc *Fanum*, *fanus profanus*; *fenestra* (a *φανω* luceo); *junior* (a s empl. *juvenis*); *cano* (celebro carmine), *conor* (honorem quaero).

5.) *Francauzké*: *honnête*; *honi* (honore privatus), *honte* (defectus honoris); *vignette* (ozdoba, okrasa).

6.) *Gothské*: *fana*.

7.) *Anglické*: *fin*.

8.) *Německé*: *Wunne* *Wonne* *wonnig*: *Schein Funke*, *schön*, *Schönheit*; *Hühn*; *Hohn*, *Schande* (defectus aut contrarium honoris). *Hiune* althochdeutsch gigas, *Grimm. II. 7.*

9.) *W sravnitelnom Slowarě* w Sanktpeterb. 1790. Č I. p. 232. stogj: *bun* zdrojow, chorošo, dobro, blag, Surinamski kreolski; *bun* dobro, blag, Saramacki w Surinamě; *buono* dobro, Italianski.

B. Slawských, z kořene *un*, w rozličných časech a nářečjch pošlých, a hned sjlu, hned krásu, hned čest, hned w šecko spolu značjčjch, takto:

un

sjla:	krása:	čest:
Un: (uno huno hyno) <i>heyno hogno.</i>	Un: (unada) <i>wnada</i>	Un: (uno) <i>weno wěno, weneć, wenčanie,</i>
— unogo mnogo, <i>unogymnohý.</i>	<i>wnaditi, hinba hiniti; bun.</i>	<i>heyno</i> (t. pocta, dar).
— (unák) <i>junak, jonak, jinoch, jonek.</i>	— <i>onaký onakwý.</i>	— <i>honositi se, honosný.</i>
— (van) <i>ban bajan, bojan, pan. buna, bunt.</i>	— <i>pan panj panna, spanilý punza</i> (Krain.).	— <i>winowaty</i> (dol. luž. poctiwý).
— <i>wino</i> (uný, silný ná-pog, silice, fecky <i>owog</i>).		— <i>uhona hana wina</i> (<i>honor malus</i>).
		— <i>haniti</i> } (dehone- — <i>winiti</i> } stare).

§. 6. *Poznamendnj ku předešlému §hu.*

1.) Že české *wnada* to gest co *unada*, důkazem gest české gméno *Wnislaw*, které powstalo z *Unislaw*. U se i gináče často na *w* měnj u samých Slawů, k. p. *udowa* serb. *wdowa*: *unuk* — *wnuk*; *uzeti* — *wzjeti*; *uzel* — *uzda* — *waz* — *wazba* — *swazek*; *u* wodě — *w* wodě — *w* wodě. Slawské *una-*

da, *wnada*, pols. *wnęć, wnąta*, i *nęta*, gest to, co staroněmecké *Wune wunniglich*, aneb *Wonne wonniglich*, a lat. *venustas*. Ku kořenu *un* přidán byl w českém nářečj formowacj východek *ada*, *unada* *wnada*, gako *hromada*, *mokr-ada*, w polském *et eta*. U *Voltiggiho* sluge *wnaditi-hiniti* (locken) a *wnada-hinba*, a odtudto widěti, že *wnada* nepochodj, gak by se na prwnj pohled zdáti mohlo, od pols. *węda wenda* t. g. (uda) *udice*, *Fischangel*, na njž se obyčegně nęgáká *wnada* (Lockspeise, Köder) nalezá, nebo *udice* a *wnada* negen logičně rozdjlná gsau, ale i etymologičně, gelikož w tom prwnjm (*udice*, *węda*) litera *d* podstatně ku kořenu přináležj, w tomto poslednjm pak (*wn-ada hin-ba*) nikoli. — Otázka gest: nenjli i gměno knjžete českého *Mnata*, přetwara *Vnata* *Unata*?

2.) We slowě *j-un junak ginoch*, gest *j* (*g*) toliko přjpadná, ku kořenu podstatně nepatřj, předrážka, gako we mnohých giných slowjch, k. p. už *guž giž*; utro *gutro gitro*; eště *geště*; ihla *gehla*; iskra *giskra*; istý *gistý*; izba *gizba*; iwera *giwera*; abatissa-*gebtiška*; Else, *gelše wolsě*; Esche, *gesen*; Igel, *gež*; Ahorn-*gawor*; Apel-*apfel-gablko*; Alse, *galec*; ozero-*gazero-gezero*; olen-*gelen* a t. d. Takowá, z předdechu *h*, *ch* powstalá, předrážka, zdá ze býti i w následugjčjch, k tomuto kořenu přináležegjčjch, slowjch: *konati činiti* (směle sobě počjnati, sji wynakládati, gako od *chrob*, *chrabr-robiti*), *čin* (rus. = čest, důstogenstw), *izkoni*, *zakon*, *knih*, *kněz*, *knjže*, *knet* anebo *kmet* (sr. něm. *Knecht*, *n* se mēnj na *m*, k. p. brana *brama*, *Nicolaus*, *Mikuláš*); snad i *kūn* (kón koon kowon komoň = silné, krásné zwjře, gako *swerepec*, slow. *swerjebec*, *žrebec* od *swerep*, *swrb*, *srb* a *gunec* od *gun*). Ba w některých gmenách se to *Unegen* na *W*, ale i na *Z* proměnilo, aneb cele zmizelo, wiz *Schwoy*, *Top. v. Mähr. Hrad. Kr. p. 688*, „*Znorow, in alten Urkunden auch Wnorow, Unirow und Norow genannt, zum Gute Wesely gehöriges Dorf.*“ Postupowánj gest toto: *Unor* (muž), *Unorow* (geho statek), *Wnorow* *Zwnorow* *Znorow* *Norow*. — Nepocházjli z tohoto kořene i názew měsje *Unora*? —

3.) Z kořene *un* nalezá se w latinčině *positivus gradus bon bonus*, we slawenčině pak *comparativus uny unšj*. Gako se we slawenském *dobrý, lepšj*, půwodně, ne na dobrotu, ale na krásu, ozdoby a *lepotu* wztahuge, tak se wztahuge i w latinském *bonus* na *venus-tus*. — Se slowem *Pán ban banus*, srowneg lat. *Bonus, Optimas, Mag-nas*; se slawským *panna, panj, punza*, srow. lat. *Ven-us*.

4.) We slowě *pě-k-ný* gest *k* epenthetické, gako w *li-k-nawý* (ljný leniwý), *hoře-k-owati*, *zaměst-k-náwati* a t. d.

5.) Následugjcj slowa tedy geden kořen magj: *Venys, Wanadis, panj, punza* (*Krain. = panice*), *gunak, ginoch, Juno, γυνη, žena, konu, quena*. Mladost a krása a sj-la spolu chodj, a má čest, sláwu za towaryšku neb následek, proto *un* wšecko toto spolu znamená.

6.) *Unogo unogo* se až posawád u Kroatů zachowalo, w giných nářečjch se *v* na *m* (labialis in labialem) proměnilo, *mnoho*. Půwodně značilo *unogo* to, co *moc syla*. I nynj geště mluwjme *moc* aneb *syla* hrušek t. g. mnoho. Poslednj syllaba *og ogo, oh oho*, we slowě *un-og un-ogo*, gest formowacj východek, gako *twar-oh, bat-oh, stoh, deloha, mátoha*.

7.) České *heyno hogno* tak se má ku *uno*, gako české město *Hýnow Cheynow* ku *Unow*.

8.) *Winowatý* aneb *winowati* gest to, co *unowatý* a znamená u Dolño-Lužičanů to, co *wnadný, spanilý, wzácny, důstogný*, wiz Hauptmanns N. Laus. Gramm. na konci w registře slow, pod článkem *Werth*, kde stogj: „*Werth = winowati, dostojni*.“ *Uhona hana haniti*, tak se má, co do opačného smyslu, ku *honor honositi*, gako *host* ku *hostis*, *swár swárny swárlnost* ku *sworný swornost*, *prostý* ku *sprastý*, *slona clona* ku *slunce*, ruské *stud* (*Schändlichkeit, turpitude*) ku českému *stud stydliwost*, něm. *schlecht* ku slaw. *šlechetrný*, serb. *gizda* (krása) ku čes. *hyzda ohyzda* a t. d.

9.) *Bajan bojan* gest emplasmus slowa *ban*. Srow. *Surowiecki Sledz. Pocz. p. 151*. „*Jeden Pan miał pod sobą kilku Żupanii; w niektórych prowincijach Wę-gierskich dawny Słowiański podział kraju na Banaty*

czyli Panaty, *dotąd się utrzymuje*. Pan, ban, župan, bannos, bannum, bannale, Banherr, Banera, Fahne z *jednego niezawodnie pochodzą źródła*. Bannum w *łaci- nie barbarzyńskiéy znaczyło władzę albo jurisdikciję, dominium, państwo: banalia prawa, czyli priwileje dominialne, po naszymu pańskie*. Niektórzy *Diplomatycy mniemali, że bannum, ban przyjęto od Dalmatów, którzy kraj swój dzielili na banaty rządzone przez banów czyli Panów*. — *Podobniejsze, że pochodzi z czasów nierównie dawniejszych, to jest, od Bannos, które, podług świadectwa Hesychiusa a starożytnych Italów (może Wenedów Adrijackich), znaczyło władcę albo królika.* — Z kořene *Un (an)* tak powstało *Van Ban Pan*, gako z kořene *At (ot)* powstało *Vater, Batko (malorus.), Pater*.

10.) *Banket panket* pochodj od *un ban pan*, a zna- čj slawnost, hostinu, skwosnost s panskau nádherností strogenau; srownává ce s podobnými slowy *slawa, strawa, kar, karm, rozkoř* (od těch, *koch*) a t. d.

11.) Slovo slawské, zvláště w Serbsku, w Bosně, w Bolharsku užjwané, *bun*, (sr. *Schaffarik, Abk. d. Sl. p. 64.*) znamenalo půwodně wúbec ljčidlo, okrasu, ozdoby, potom obvláště bělidlo, barwu k okrášlenj domu, gako řecké *καλος*, a od něho pošlé latinské *colorare, color calx*, něm. *Kalch*, česko-slowenské *kalý, kaliti* (stěny barwiti), a u Rusů *Krdsa die Schönheit a Kráska die Farbe*. Ze slova *un uno bun wuno*, powstało snad, shustnutjm hlásky *u* na *w* a této na *p*, *wauno wawno wapno*. — Serbské *buna buniti*, ruské *bun-t buntowať*, české *pun-t, spuntowati se*, illyrsko-slowensko-maďarské *bantowati*, (Voltig. p. 5.) značilo půwodně to, co (uniti) *junačiti*, t. g. silně, zmužile sobě počjnati, potom násilj, bauřen- nj, nepokog činiti; nepochodj tedy z německého *Bund*, práwě tak, gako *rab rabowati* nepochodj z něm. *Raub, rauben*. Tjm způsobem, gako ruské *kramola* (násilj, bauřen- nj, ukrutnost), *kramoliti, kramolnik* pochodj od *chrabr, krepky*, tak i *bun, bun-t, pun-t* pochodj od *unij*. Přjdawěk *t* gest pauze formowacj, ba w serbském se ani cele nenacházj. Slowensko-maďarské *banugi bano- wati*, tak se má ku *un*, gako *litowati* ku *ljut ljty*.

12.) Sem patřj snad i *snaga* (gakoby *sunaga*), u *Vol-tig*. Reinlichkeit, Sauberkeit, u *Wuka* die Stärke, Kraft; potom s odhozenau prwnj literau *neğa neğa* (une-ga) die Zärtlichkeit, *něžny* (uněžný) zärtlich, fein. We slowě *neğa, něžný*, zdá se toliko *n* kořenowé býti, ostatnj formowacj přjdawek; srow. *Jac. Grimm. Serb. Gram. p. XLIX.* „*Im lateinischen nosco und nascor ist nichts wurzelhaft, als das n, alles andere Ableitung, für gnosco, gnascor, ginisco genascor. Dergleichen Wörter, denen nur ein Buchstabe aus der Wurzel geblieben ist, haben alle Sprachen, auch die Slawischen, z. B. ralo böhm. radlo (aratrum), = r-alo, für or-alo, von orati (arare).*“ — Sé *snaga* sr. i staroslaw. *san-majestas*.

13.) Zchaternělý wýznam slova *un hun*, gest polské (u Lindeho) „*Hunek, može od guni, prostak, Bauer.*“ Potom tamž: „*Gunia-chłoptwo, gburstwo, das gemeine Bauernvolk. Nie tylko mitość w pańskiem łagnie sie blawacie, Znajdziesz ją czasem w guni i ubogiej chacie. Zimot. Siel. 166. Ręka twoja nie na gunie, nie na chłoptwo piana, ale na bohatyry sie rodziła. Pot. Arg. 82.*“ — Sem patřj i maďarsko-slowenské *Inaš*, t. g. *ginoch, ginoš, panoš*, znamenagcj sluhu, slau-žjchjo mládence, *panošé*.

14.) U Slowáků gsau *weno, heyno*, *pocta* totožná, posud w užjwánj, a znamenagj tolik gako „*čest něgakým darem mladé newěstě prokázaná.*“ *Weno* (sr. *bonum*) značilo půwodně wůbec dobro, *Bonum*, ein Gut, potom obzwlášťe *Heurathsgut*. Srow. „*Krásná panna polowica wena.*“ U Slowáků se *W* na *H* proměňflo; od-tud i *heyno, heynom* chodit, t. g. w čas swadby domy swadebnjků a přátelů nawštěwowat a od nich dar pro mladuchu žádat a shromažďowat. Totěž znamená *ipocta*, srow. *Palkowiců Slownjk II. p. 1543.* „*Pocta ein Geschenk, welches die Gäste zur Hochzeit schicken, nuptiale donum.*“ Ostatně *weno* wěno chwěge mezi *Bonum* a *Venus*. — *Dalemil* užjwá wěno za statek, dobro, negen při, ale i po swadbě, we starosti, když mluwj o Drahomiře:

„*A když kněz Wacław k letom přigide*
Z swé mateře moci wrgide,

*Wece: matka sed' na swém wěnie,
Ke mněť slušj země oprawenie.*“

Wenec Wě nec odwodj se sice obyčegně od *wigi winu*, ale tak by muselo byti *winec*, nebo *wigi winu* nikde w žádném způsobu a času neměj se na *wěgi, wěnu*. *Wě nec*, *wenac* znamená i *korunu* která se *newige*. *Wě nec* gest nepochybně *unec*, t. g. gloria, honor, nimbus, blesk wůkol hlavy swatých: odtud *unčati benedicere*, *consecrare*, e. g. *matrimonium*. Srow. *Petra Alexiewa cerkownyj Slowar w Moskwě 1773. p. 59.* „*Wě nec na ikonach označajetsia zolotom okolo ělawy izobraženago lica, wměsto sijanja, počemu i oklad zlatoj ill srebrenoj wokrug glawy položennoj wěncem imenujetsia. Wě nec nazwanie imějet ot wěna, t. g. podarka ili nagraždenia kakowy dawalis poběditeljam w drewnija wremena u Grekow i Rimljan. Otsjuda nazywajetsia wěńčanie t. g. blagoslowenie cerkownoje, prepodaje moje nowonewěstnym, i wozloženie na glawy ich wěncow.*“ *We staroslawské řeči slawa* a w anglické *glory*, znamená téz to, co *wě nec unec* t. g. *Heiligenschein*, okrasa, pocta hlavy; srow. *srub obruba rám*; tak i u *Latinákũ servia, sertum, corona*.

15.) Ostatně odstup to od nás, abychom my wšecy wšech řečj slova na *un*, aneb gemu bljký a podobný zwuk se začjnagcj, z tohoto *gedínkeho* a *samého* kořene odwodili, gako gsau k. p. latinské *untia, venire, venter*, něm. *wünschen*, slaw. *waně, wen wenku, wnuk* a t. d. Nebo a) Mnohé rozdjlné předměty mohli hned půwodně, negen w rozličných řečech a kraginách, ale i w též řeči gednjm aneb aspoň podobným zwukem poznačeny býti. b) Mnohý zwuk, který nynj gako *un* znj, mohel půwodně we starowěkosti docela gináče znjti. c) Mnohý zwuk, který se powrchně sem k rodině *un* přináležeti widj, předce nepatřj sem, ano *n* w něm toliko wložka aneb nosownice býti může, k. p. něm. *Wunsch* srow. s latin. *votum*, lat. *venter* sr. se slaw. *utroba, uterus*. d) Mnohý zwuk *un*, w některé řeči může býti ne domácj djtě, ale toliko host od ginud přišlý. e) Mnohý zwuk *un*, bytby měl i od půwodnjho cele rozličný aneb gemu i odporný wýznam, nic méně předce

od tohoto kořene *un* pochoditi může, gehu zagisté počátečný smysel mohel se w běhu stoletj a w tjsni sto řečj a nářečj tak proměniti, skrautiti, zablautiti, že my nynj ani tu nit a ten šlak wjce nagjti w stawu negsme, kteréby nás w labyrintu biografie toho slowa, až k onomu punktu wedly, kde se to slowo gako djtě od matky odtrhlo a na wlastnjch nohách cestu po swětě, po národech a kraginách konati šlo.

§. 7. *Litera n we gměně Un Wen, a odtud tekaucj wýplynky.*

Litera *n*, we slowě *un*, nenj toliko rhinesmus, čili nosowý zwuk, ale podstatně přináležj ku kořenu, nebo *předně*: we wšech řečech se nalezá, i w rhinesmugjčjch, i w nerhinesmugjčjch; *podruhé*: děgopisci toto *n* nikdy newynecháwagj, ale pšj ge často i bez přjwěskowého *d* aneb *t* na konci, k. p. Wani Weni Wizuli, Huni Chuzi; *po třetj*: toto *n* se někdy s předcházejcjmj, z *u* powstalými literami stěsnuge a srostá, beže wšelikého slyšenj rhinesmu, k. p. *Bnatky*, *Bneci Mnecl*, mjsto *Benatky*, *wnogo* *mnoho* mjsto *wnogo*; a naposledy toto *n* tak ge tu wýrazitě a čisto-aneb raděgi twerdozwučné, že se w některých nářečjch na změkčugjčj *t* mēnj (k. p. u Serbš *Mleci*, *mlogo* mjsto *Veneti*, *mno*), což se s temnozwučným rhinesmickým *n en an* nikdy nestáwá. Z tohoto tedy widno, že toto gměno nepochodj od latin. *unda*, aniž znamená to, co obywatele mořských, mokřých a wodnatých kragů, třebas owšem i u moře bydleli. Srow. *Monse, Gesch. Mährens, Vorrede „Des Prokopius u. Jordanes Anten scheinen nichts anders zu seyn als Wenden (Wanden), vermuthlich vom altpreussischen Wando, unda aqua, slawisch woda, Anwohner der Ostsee, so wie Pomorane von po more.“* We slowě *unda* gest *n* toliko nosownice, nebo *unda* pochodj od *udus*, *madidus*, *woda*, *údog*, *Watter* *Wasser*. — Aniž pochodj toto gměno od *węda*, *udice*, (Fischangel), gako mněl knjže *Jablon. in Act. Soc. 1774. p. 108.* „*Cum (Venedi) ad mare Balticum habitaverint, et ad tot fluvios, sequitur ut pisci-*

bus maxima ex parte vitam sustentaverint, unde etiam antiqui (kdo kde?) has nationes appellarunt Ichthyophagos (rybogedi). Hamum autem, quo ad pisces capiendos utimur, Vendi vel Slavi vocant Wanda seu Wanda. Quod Varroni Hamiota formatione graeca ab Hamis est; id slavice Wandarz vel Wendarz dicitur. Quod Ciceroni est esca piscibus capiendis, Vendice est wandny vel wendny pokarm.“ Jablonowský považuje zde nepravě částečnou vlastnost gednoho slawského nářečí, totiž rhinesmus, jako všeobecnou celé slawenčiny: když předce, mimo Poláka, nikdo jiný neřká *wenda*; staroslawsky sluge *uda udica*, rusk. *uda*, česk. *udice*, lužic. *huda*. Od lowenj a gedenj *ryb* byliby prawěgi sluli *rybaři*; ryby se mohau, obzvláště we stawu newzdělanosti, i bez udic lowiti. Ale mjsto všech důwodů stog ten: že litera *n* tu nepatří ku kořenu slova. — Aniž pochodj toto gméno od *Budinů*, jako se *Ossolihki* domnjwá, nebo *bud* a *un* gsau dwa docela rozdjlnj kořenowé. — Aniž pochodj od *Indů Hindu*, leda že tak, že mezi *Ind* a *Un* takowý *powšechný, daleký*, pauze etymologický swazek gest, jako mezi hebrejským *anah*, *on*, greckým *auos*, lat. *honus*, *venus*, gothským *fana*; nebo, jak řečeno, tento kořen gest prastarý, a téměř po všech europejsko-aziatických řečech rozratolestěný. Wjce smjchu než pozoru hodno gest odwozowánj tohoto gména od něm. „*die Wand, weil der Wende, wenn er unter Deutsche geräth, stumm wie eine Wand ist.*“ Wiz Frenceлии *Etym. Vandal. ap. de Westphal. T. II. p. 2407.* a *Gebhardi G. d. W. I. p. 64.*

§. 8. *Formowacj syllaby a přjdwkowé ad ed id od aneb staženě d, čili et it ith, staženě t, ku kořenu un nepřindležegj.*

Wýchodky *ad, ed, id, od, d, et, it, ith, t*, we gmenách *Venad, Vened, Winid, Weonod, Wend, Venet, Winith*, Ant nepatřegj ku kořenu, ale gsau gen tak gramatické formy, jako u Řeků a Latináků *Hellad, Galat, Dalmata, Sarmat, Chorvat*, a u samých Slawů *Serbad*,

Slawata, Chwalata, Unata, Myslata a t. d. Anebo gsau toliko tak řečená *Intensiva*, která kratičkému slowu *un*, wětšj výraznost a slyšitelnost dáwagj, gako ot-otec, gež-gežek, pup-pupek a t. d. Odtudto snadno se dá posauditi to, čo prawj J. o h. Thunmann, in Diss. de *Stavanis*, in *Act. Soc. Jabl. T. IV. an. 1774. pag. 68.*

„*Venedorum nomen, quo Slavos significari nemo dubitat, saltem quod ad Orthographiam attinet, Germanis debemus, et quidem, ni valde fallor Gothico cuidam populo, cui mos erat, propriis gentium nominibus quartum elementum, D, ad finem adjiciendi. Apud Danos adhuc mos ille viget, et apud Saxones etiam viguisse verisimile est. Quodsi ego recte judico, Slavorum hocce nomen Veni vel Voeni, vel etiam Vani (srow. un) olim et ab ipsis, et a multis vicinorum, enunciatum est. Timaeus, qui a Pythea omnia, quae de septemtrionalibus Europae regionibus memoriae prodiderat, mutuatus est, oram Prussiae, ubi olim Venedi, seu Slavi habitarent, Germanica quadam terminatione Vannomannam appellat. Constat etiam, Vanos vel Voenos, quibus cum, auctore Snurrone Sturlonide, Odino bellum fuit, Slavos fuisse. Slavum quoque Russiae incolam Finni Venae-laeinen, Estonae Venne-lane, Russiam illi Venae-jae vel Venahen-maa, hi Venne-ma (Venedorum terra) appellant. Slavi, qui hodieque in Danneberga habitant, nomen Veni et Venski (srow. Uni, unský) agnoscunt. At ex hoc Slavorum vero nomine adjecta litera D, ea, de qua dixi, Germanica gens, notius illud nomen (Venedi) formavit, eo plane modo, quo ex Svee (Suione) nomina Sved et Suedia, ex Scane Scand et Scandia, ex Fine et Scribefine, Findi et Scribefindi, exorta sunt.“ Srow. Dobrow. Slowanka, p. 26. „Bey Pfessinger heisst wendisch wenske.“*

§. 9. *Důkazy a swědectwa staršjch Historiků, kteřj dáwali Slawům gméno: Unů, Hunů, Chunů, bez přjdwků at et.*

I Historikowé a Geographowé starých. časů gméno *Un* Slawům hned všem, hned gednotliwým kme-

nům výslovně dávali, aneb aspoň gména *Un, Ant, Slaw* tak často spolu kládli, že odtud widno, že kmeny a lidi gednoho národu pod těmi gmény rozuměli. My ge zde letočctným pořádkem uwedeme :

1. *Saxo Grammaticus*, Hist. Dan. p. 134. „*Hac virium fiducia cum Hunis pugna conseritur. Cujus prima dies tanta interfectorum strage recrudit, ut praecipui tres Russiae fluvii cadaveribus, velut ponte, constrati pervii ac meabiles fierent. Itaque proelio septem dies extracto occidit rex Hun. Cujus frater eodem nomine inclinatum Hunnorum aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus non est. Ex bello septuaginta ac centum reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militaverant, submittere se regi. — Igitur Frotho vocatis in concionem Regibus, sub uno eodemque jure degendi normam imponit. Praefecit autem Olimarum Helingardiae, Oneum Conogardiae. (srow. Ungard, Chunigard), Hun vero captivo Saxoniam tribuens. Itaque Frothonis regnum Rusciam a ortu completens ad occasum Rheno flumine limitatum erat.*“ Odtudto widno, že *Saxo* pod *Huny Uny*, Slawy w Rusku rozumj. *Gebhardiho* saud o těchto *Saxa Grammatika* zprawách, wyzrazuge gen geho, Slawům wšudy nepřjzniwého a záwistného, ducha, kterým celé swé djlo tak hrubé poškwernil. Srow. *Gebh. G. d. Wend. I. p. 68.* „*Eben so unsicher ist dasjenige, was man in dem alten dänischen Geschichtschreiber Saxo von wendischen Begebenheiten der ersten Jahrhunderte findet. Denn dieses trägt das Gepräge neuer Erdichtungen. Als wendische Könige giebt Saxo an, Izmarus An. 460, Skalk 500. Winus etwas früher, und Strunico 580. Aber diese Namen klingen so wenig wendisch (!) dass sie Verdacht erregen. (Izmar Izmir ge čisté slawské, tak gako i Skalk vlastně Sclaw Slaw, srow. Godescalk - Godislaw, Strunik gest též slawské, buď od struna, buď od strona, srow. Stranimir, Stranský). Wären, Saxos Nachrichten gegründet, so hätten die Wenden, unter Anführung eines Königs Strunico, schon im dritten Jahrhunderte den Dänen in den Belten ein Sectreffen geliefert, wären*

etwas später in Verbindung mit den Kurländern den Dänen zinspflichtig gewesen u. s. w.“ Sprawedliwégi o tom saudj Naruszewicz, Hist. Pol. T. I. Cz. I. p. 200. „Saxo mówi, iż wszyscy Królowie Ruscy, prócz Olamira i Daga, w bitwie poginęli; nie iest to czysty wedle Prokopa, rządu Arystokratycznego u Słowaków wyraz: pewniey że Duńczycy, przywykłszy do rządu Monarchicznego, narodów Ruskich czyli Słowiańskich, wodzów, nazwali Królami, niżli oni tą godnością zaszczycać się mieli. — Wyznać należy; że to są nader ciemney starożytności ślady; lecz iak upartym ich stronni-
 kem być nie można, tak niegodzi się ich odrzucać zupełnie, ile że ie z nayduiemy w narodze Duńskim, mającym zdolność pamiątkę większą dzieiów przodków swoich zachować, niżli o naszych poprzedników Słowaków czynach, nam się dostata. Wspomina niżej tenże Saxo, o Olimarze Królu, iż mu Holmgardią, a Onowowi Konogardią, innym inne królestwa porozdawał, Dagonowi zas Hestią; są to wszystko starożytności poszlaki, które kdybym ich prawdę mógł zaręczyć, byłyby mi kluczem do odkrycia naytaiemniejszey o narodach Słowiańskich wiadomości. Przewiska Konograd podobieństwo w Helmoldzie z nayduię.“ — Tuto zprawu Saxa Gramm. potwerzuge i Erici, Daniae regis, Historia Gentis Danorum, ap. Erp. Lindenbrog, ed. I. A. Fabricii, Hamb. 1706. p. 164. „Rex Danorum 35. Frothi. Contra hunc Frothi venit rex Hunorum cum aliis 68. regibus, qui ex se 6. reges fecerant belli duces. Quorum quilibet habuit sub se 5. navium, et quaelibet navis habebat 300. armatos. Summa navium 30. summa virorum novies mille millia hominum, hos omnes occidit Frothi pugnans cum eis in mari juxta Bleking.“ — Už o Odinowi, Gothském hrudinowi, sewerné powěsti rozprávěj, že wybogował Vanaheim aneb Wanland t. g. Uny, Unsko aneb Wendy. Snorro gmenuge Borislawa knjže Pomorské kralem Finlandu, anglosasky Weonodland, což též Un za základ má. A sám Gebhardi prawj, p. 64. „Jornandes schreibt wechselsweise Vinidi und Wenedi; Adamus Bremen. wie auch Helmold gebraucht Winuli und

Winidi als gleichgültige Namen. Die Aussprache Wenden, erhielt sich in den österreichischen Gegenden, der Name Wena aber blieb bei den ältesten Nachbarn der Wenden, nämlich den Finnländern, so wie bei den Sachsen und Normännern im Gebrauche. Die Finnländer nennen noch jetzt die Russen Wenälaine und Russland Wennahenmaa (Wendenheimat). Der letzte Name Wanaheim war auch in der ältesten nordischen Sprache vorhanden.“ Ostatně o těchto věcech nemusíme souditi toliko podle zprávy gednoho spisowatele, gako se Saxem Gramm. Gebhardi činj, ale slyšme a srownegme spolu mnohé, sewerné i gužné, bljzké i daleké, latinské, německé i řecké; tak co se nám, gednotliwé považowané a ze sauwisu wytržené, nemožno a zmateno býti zdá, to se nám ze stogisté všestrannosti gako hodnowěrnost a pořádek ukáže.

2. Ptolemäus (w II. stoletj), *Geographia, Libr. III. C. 5. ed. Lat. Basil. 1540. p. 42.* „*Sarmatia Europaea. — Inter Peucinos et Bastarnas sunt Carpiani, supra quos Gellini. Postea Bodini. Inter Bastarnas autem et Roxolanos sunt Chuni.*“ — Srowneg s tjmto mjstem následugjcj spisowatele: Joh. Christ. de Jordan, *De Orig. Slav. Pars I. C. 14. p. 55.* „*Jazyges et Chunos, quos Ptolemäus memorat, quidam Hungaricarum rerum Scriptores Hunnicae originis esse putant; sed hoc tum Ammiano Marcellino, qui Hunnos, per Moeotidem seculo quarto in Scythiam Europeam irrupentes, abditam, igitur ignotam eo usque nationem, immo glaciali oceano ultra paludes Mosoticas propingquam asserere non dubitavit: tum Prisco, Historico, qui ulteriorem, id est Asiaticam ripam Moeotidis pro patria Hunnorum assignat, tum Agathiae, qui idem confirmat: nec non Procopio, qui Hunnorum populos inter Caucasum, Moeotidem et Tanaim collocat, nimium contrariatur. Si enim Hunnica quaedam natio sub nomine Chunorum jam seculo Secundo inter medios Getas, et sub nomine Jazygum prope ipsos Roxolanos sedisset, abdita seculo Quarto dici nequivisset.*“ Srown. Thunmann, *De Stavanis Ptol. in Act. Soc. Jab. 1774.*

p. 86. „*Geuni, Bodeni, Chuni apud Ptolemäum ignoti sunt. At quiq̄ fuerunt, juxta Bastarnas et Carpos habitasse eos, certissimum est: quod etiã ab Agathodãmone observatum video, qui eos ultra Peuceum montem, inter Amadocam paludem et Tyram fluvium collocavit.*“

Sem přináležj: Mannert, *der Norden der Erde, 2 Aufl. Lpz. 1820. S. 273*, „*Die Chuni (χοῦνοι), zwischen den Bastarnen und Roxolanen; also an beiden Ufern des Borysthenes, in der Ukraine. Ptolemäus ist der einzige, der die Hunnen, denn diese will er ohne Zweifel bezeichnen, vor ihrer spätern Einwanderung in Europa kennt. Betrügen kann er sich nicht; diess zeigt der gute Zusammenhang, der Name des Volkes, den ausser ihn niemand zu nennen weiss, und die südliche Lage in bekanntern Strichen. Besonders bleibt es immer, dass sie nicht mit unter den vielen Völkerschaften namentlich vorkommen, die nach dem Vordringen der Gothen die röm. Provinzen anfielen. Ihr Däseyn scheint unterdessen doch Ammianus Marcellinus (XXXI. 3.) zu beweisen, der den plötzlichen Einfall der vereinigten Hunnen und Alanen in das Reich der Gothen erzählt, und die Bemerkung hinzufügt, die Gothen hätten in der Eile einen Haufen anderer Hunnen gedungen, um mit diesen dem Feind entgegen zu rücken. Diese andern Hunnen können doch nicht ein Theil der eben Einfallenden gewesen seyn.*“ — To mjsto u *Anmiana Marcellina L. XXXI. 3. Ed. Paris.* znj takto: „*Igitur Hunni, Alanis adjunctis confidentius Ermenrichi (Gothorum regis) late patentes et uberes pagos repentino impetu perruperunt. Qui vi subitae procellae percussus: magnorum discriminum metum voluntaria morte sedavit. Cujus post obitum Rex Vithimirus creatus restitit aliquantisper Alanis, Hunnis aliis fretus, quos mercede sociaverat partibus suis. Verum post multas clades animam effudit in proelio.*“ — K wyswětlenj a k potwerzenj toho, co zde Ptolemäus prawj, třeba srownati násled. Spisowatele: Anonymus, *Auctor Chronici Slavorum, ed. Erpold Lindenbrog, in Scrip. rer. germ., septen. Franc. 1609. Edit. 3. I. A. Fabricius Hamb. 1706. fol.*

p. 189. C. II. „*Rutia a Danis Ostragard, i. e. in oriente posita, affluens omnibus bonis vocatur. Dicitur etiam Chunigard, eo quod sedes Hunnorum primo ibi fuerit. Hujus metropolis Chue (Kiow).*“ — To též píše Helmold, *Chron. Slav. L. I. C. I.* „*Russia vocatur a Danis Ostrogard. Haec etiam Chunigard dicitur, eo quod ibi sedes Hunnorum primo fuerit. Hujus metropolis est Chue.*“ Torfäus, *Hist. rer. Norvegiar. Kopenh. VIII. fol. p. 237.* „*Ibi (Vicar, rex Norvegiae) Sisarem Kaen - Ungardia, septemtrionalis Russiae partis, Jotunheimis proximae, Regem obvium habuit.*“ Slovo *Sisar*, geli gméno, čili ruské cjsař, car? *Kaen* wyswétluge sám *Torfäus*, že znamená tolik, gako *septemtrionalis*, sewerný. *Chalcocondylas*, nowégšj řecký děgopisec (r. 1512.), udělal z *Chunigardu Unkrat (Οὐκρατις)*, a z kraginy město, obec (*πολις*). *Stritter, II. p. 1029.* „*Versus Oceanum urbs est Ucratis nomine, hanc optimates administrant, divitiasque plurimas suppeditat. Ea regio (ne tedy město) extenditur usque ad oceanum Euphraste sive Inflaste (sr. Unwlast) nuncupata.*“ O slowě *gard*, srow. *Schlötzers Nord. Gesch. p. 503.* „*Gard heisst erstens: eine Burg, ein Hof, zweitens: ein Land, wie Thuidangard beyrn Ulfila, regis regio.*“ *Ungard, Chunigard* tedy gest *Unů kragina*, anebo s přidányi koncovýi východky *Unetů, Antů, Wenetů, Wenedů, Winitů kragina.*

3. *Appollinaris Sidonius, Arvernorum Episcopus in Gallia* (žil w 5. stoletj za času *Atily*), gmenuge, in *Carminibus VII. ad Avitum Augustum*, národy *Atilowi pomocné a podružné*, mezi nimi pak i *Chuny*, řka: — „*Pugnacem Rugum, comitante Gelone, Gepida trux sequitur, Scyrum Burgundio cogit, Chunus, Bellonotus, Neurus, Bastarna, Toringus.*“

„*Gen die Mitte des III. Jahrhunderts verliessen die Burgundionen die Nachbarschaft der Wenden (Unů Chunů), wurden im Jahre 24. durch die Gepiden besiegt, und tiefer in Deutschland hinein getrieben.*“ *prawj Gebhardi, Wend. Gesch. I. p. 68.* Pozoru hod-

no, že i u *Paula Diacona* Burgundowé (Vurgundaib) při *Antech* zpomínání a kladení býwaj. — *Prudentius*, w 6. stol. w básni proti *Symmachowi* klade pospolu tyto národy: „*Daca, Sarmata, Vandalus, Hunus.*“ — *A Ausonius* (4. stol.) *L. 1.* „*Qua vaga Sauromates sibi junxerat agmina Chuni.*“

4. *Procopius*, in *Hist. Arcana C. 18. p. 54. Anno 527.* „*Ex quo tempore rerum potitus est Justinianus Hunni, Sclabeni et Antae pene quotannis incursionibus crudelissime depopulati sunt Illyricum Thraciamque totam, Graeciam, Chersonesum.*“ Týž *De Bello Goth. C. 14. p. 496.* „*Jam enim saepe Hunni, Antae et Sclaveni, trajecto fluvio, Romanos pessime foedissimeque vexaverant.*“ Týž tamž, *p. 498.* „*Sclaveni et Antae — cum simplicitate mores Hunnicos in multis retinent.*“ Které swédectwj může geště ráznégj býti pro totožnost těchto *Unů* čili *Hunnů*, *Antů* a *Slawenů*? ku srownalosti gmén přicházj tu i srownalost *mrawů*. Ostatně srowneg *Strittera*, *Mem. pop. I. p. 451. Participant Hunnorum nomen Sclavi, apud Cedrenum, quod ad mores et vivendi rationem attinet, multa ipsis cum Hunnis communia fuisse Procopius ait.*“ *Schlötzer, Nord. Gesch. p. 347.* „*Beinahe möcht' ich glauben, dass Procopius unter seinen Hunnen Bulgaren verstehe: denn diese thaten, nach dem Zeugnisse anderer Schriftsteller, unter dem Kaiser Justinian verschiedene Einfälle in die griechischen Provinzen, und dennoch gedenkt ihrer Procopius nicht ein einziges mal, wohl aber der Hunnen, ohne dass man sieht, was er eigentlich für ein Volk unter diesem Namen verstehe.*“ Že u Bizantinců a giných *Dégopisců* gméno *Un Hun*, tak *wšeobecně* užjwáno býwá, přestaneme se diwiti, mysljce na to, že podobný los měli i giná gména, k. p. gméno *Sarmatů*, *Skytů* a t. d. „*Hiezu kommt — píše Thunmann, Nord Völ. p. 194. — die uralte und eben so natürliche als allgemeine Gewohnheit aller barbarischer, und in der Erdkunde unwissender Völker, ganze Länder, Reiche und Welttheile nach einer mäsigen Provinz, die ihnen am nächsten lag, zu benennen.*“

*Ich will davon keine alte und entfernte Beispiele, ob
 che sich gleich haufenweise darbiethen, anführen:
 will nur erwähnen, dass die Letten das ganze Russi
 nach dem alten benachbarten Volke, den Kriwicz
 Kreewa-semme (srow. Kroat, Chrwat), die I
 nen, Estland - Wiro-ma, von Wirland, und Deut
 land, Saxa-ma von Sachsen u. s. w. benannt hab
 Newěrjme tedy aniž uějme tomu, žeby wšickni, gmé
 Hunnū poznačenj, narodowé Slawowé byli, k tomu
 gisté sama etymologická podobnost aneb rownost, {
 dosti nenj, nepřistaupjli k nj gešté i *Historia, Geoq
 phia, Ethnologia* a giné důwody. Gako u Slawū ně
 rý otec čelednj, wůdce, knjže, Un, a geho rodina,
 kolenj, kmen, národ, Unowé se gmenowali, tak i u
 ných národů mohel se Hun, Chun, Kun, Chan, C
 Ind — nalezati, gehož gméno na geho potomstwo a
 poddanstwo se rozplynulo.*

5. Theophanes, in *Chonogr. ad A. 551.* „
*anno Unni et Sclavi cum maximis copiis in Thr
 am irruentes eam bello vastaverunt. Imperator (Just
 anus) bipuppes naves confici, iisque in Danubio ad
 sus Unnos, si quando transfretarent, excipere, et
 eis manus jussit conserere.*“ Asseman w *Kalendář*
 citowaw toto mjsto, prawj, *T. I. C. 2. p. 208.* pod čjslem
 „*Gens Slavorum Unni. En Slavi Unnis conjuncti,
 ab Unnis, nisi nomine, non diversi.*“

6. Cedrenus (r. 1057.) *apud Stritter I. p.*
 „*Ad Annum 551. Eodem Anno Hunni, qui et Scla
 ni dicuntur (ὁὶ Οὐννοὶ οὶ καὶ Σθλαβῖνοι), Thrac
 infestarunt.*“ Týž Theophanes, Cedrenus, An
 tasius zpomjnagj, r. 538. wogewody w Illyrii *Acu
 Godillam*, o kterémžto prwnjm wýslovně pjšj, že
 „*patria Unnus.*“ Srow. *Theoph. ap. Stritt. II. p. 4*
 „*Ad partes usque Thraciae irruerunt Bulgari. In
 autem Acum, patria Unnus, quem e sacro fonte
 scepit imperator Justinianus (sr. Uprawda), per I
 ricum militiae magister, expeditionem suscepit. E pu
 revertentibus ac laetis Romanis, alii Bulgari occu
 runt et Constantinum, Acum et Godillam inter*

perunt.“ Tamž Cedrenus: „Anno 12. Bulgari in Mysiam eruperunt. Hoc cum audivisset Acum Unnus, Illyrici rex (ὁ τῆς Ἰλλυρικῆς βασιλεὺς Ἀκὺμ ὁ Οὐννος), contra eos cum copiis egressus, Romanorum se exercitui conjunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit.“ Poněwádž práwě tito Dégopisci Uny a Slawy stotožňugj, tedy slušně zawjratí můžeme, že „patria Unnus“ zde tolik znamená gako „patria Slawus“ tjm gistégi, že i gména *Ak Akum* a *Godil* čistoslawská gsau. Se gménem *Ak, Akum* srowneg gména *Jak, Jakeš, Jakšič, Jakow, Jacimir, Jakimir* aneb, gak toto gméno Byzantinci pjšj, *Acamir*, od slawského *jak jaký* = silný, smělý. Gméno *Godil* pochodj od *God* tak gako *Godan, Godata, Godiš, Godimir, Godislaw, Godoljub Godomysl*. Koncowka *il* gest forma gmén gako: *Bodril, Boril, Dobril, Stanil, Těšil, Ostroil*.

7. Beda Venerabilis, *Eccl. Hist. Gentis Angl. (in Rer. Britan. Scriptor. Heidelb. 1587.)* „Eo tempore venerabilis Egbertus proposuit animo pluribus prodesse, id est, inito opere Apostolico verbum Dei aliquibus earum quae nondum audierant, gentibus evangelizando, committere, quarum in Germania plurimas noverat esse nationes, a quibus Angli vel Saxones, qui nunc Britanniam incolunt, genus et originem duxisse noscuntur, unde hactenus a vicina gente Britonum corrupte Germani nuncupantur: sunt autem Fresones Rugini, Dani, Huni, antiqui Saxones, Boruchtuani. Sunt etiam alii perplures iisdem in partibus populi pagani adhuc ritibus servientes.“ Srowneg Thunmann, *Nörd. Völker, Berlin, 1772. p. 130. 131.* „Ich kann nicht unbemerkt lassen, dass die erste Spur von den Slaven im nördlichen Deutschland bei dem Beda, der im Jahr 733 starb, anzutreffen ist. (Hist. Eccl. L. 4. C. 10). Es ist bei der Gelegenheit, da er Ecberts Entschliessung nach Deutschland auf Heidenbekehrung zu reisen (im Jahre 690), erwähnt. Er nennet sie Hunnen, und lässt sie in der Nachbarschaft der Dänen, Sachsen und Rugier wohnen. Auch in Deutschland und Dänemark hat man einst die Wenden so genannt. Die Hünnergäber im Nördlichen Deutschland, die

ganz gewiss von den Wenden her kommen, und die Sta Jomsburg oder Julin, die beim Sveno Agonis (p. 70) Hynnisburg heisset, können davon zeugen.“ Jomsburg Jonsburg Hynnisburg gest gedno slowo, totiž U s rozličnými předdechy anebo předrážkami, dle rozličných nářečj. Možno že toto Jons- neb Jont-, Hynis- n Hynit- burg gen odrody gsau slowa Winěta, Unieta, t gako Julin a Wošin. Ostatně srowneg. s tjmto mjsto Bedae Ven. geště i Adama Bremen. Hist. Eccl. I. C. 3. „Quaerentibus autem qui mortales ab ini Saxoniam coluerunt, compertum est nobis ex multa lect ne veterum quippe, si Romanis credendum est scrip ribus, primi circa Albiam et in reliqua Germania Suo habitatunt, quorum confines erant qui dicuntur Dru des, Bardi, Sicambri, Hunni, Wandali, Sarmati Longobardi, Heruli, Dacae, Marcomanni, Gothi, Nor manni et Sclavi.“

8. Krantzii *Vandalia, Hannoveriae* 1619. fol. 2. „Huni vero intra Germaniam numerabuntur, ut er bescant qui Asiaticos esse contendunt.“

9. Ostatně i w *Eddě*, a giných nordických *Sağac* často se zmjnká činj o *Chunech*, *Chunaland*, dle dor něnj učených nepochybně w potahu na *Slawy*, *Slowan*. Poněwádž ale ty powěsti až posawád přiliš temné, n gisté a zmatené gsau, my prozatjm z gegich prameň čerpati, a ge za platné swědky uwoditi, se zdráhau srow. Thunmann, *Ueb. d. Alt. d. Obotr.* p. 274. „den Gegenden um das Schwarze Meer hat Odin mit d Wenden unter dem Namen Wanen schon Kriege g führt. Die Frea oder Freja bekam in Scandinavien d Zunamen Wanadis, die Göttin der Wenden, vermut lich weil ihr Dienst daselbst, ursprünglich von d Wenden herrührte. — Endlich will ich nicht unbemer lassen, dass nach Sturlesons Bericht, ebenfalls eini Wenden in Odins Gefolge mit nach Skandinavien geko men; und dass wirklich in den Sprachen, die dasell geredet werden, verschiedene Wörter zu finden sind, t in keiner andern Germanischen Mundart anzutreffen, u die mit gleichbedeutenden Wörtern in der Sprache t

Slaven eine gänzliche und ungezwungene Aehnlichkeit haben, ohne dass man angeben kann, woher diese Aehnlichkeit gekommen.“

§. 10. *Důkazy a svědectwa starých Historiků, kteří Slawům dávali gméno Unů s příjďawky anebo s koncowými wychodky ad ed d, et it t, il el ul.*

1. Tacitus, *Germ. C. 45. „Venedorum et Fenorum nationes, Germanis an Sarmatis adscribam, dubito.“* Gméno *Fenů* aneb *Venů* gest to samo co *Unů*; w zemi nyněgšjch *Finnů* hydleli někdy Slawowé, o čemž i děgopisowé i řeč taměgšj, Slawenčinau značně promjchaná, swěděj. Gméno *Fin* gest pauze geographičně a sausedně na nyněgšj Finny přenešeno a samým Finnům neznámo. Srow. A. Fr. Büsching, *Erdbesch. Hamb. 1787. Th. I. p. 626. „Finland lateinisch Fennigia, Fennonia, Venedia. Die Herleitung und Bedeutung des Namens ist ungewiss. Einige führen ihn von den Wenden her, die an beyden Seiten des finländischen Meerbusens gewohnt hätten. In der finländischen Sprache wird das Land Suomi, Suomenma und Suomen saari genannt. Ein FINE heisst in seiner Sprache Somoladzh, in der vielfachen Zahl Some oder Suome.“* — Srow. G. H. Ainerus, in *Hermano Slavico*, p. 119. „*Meritissimus quondam Consiliarius regni Suec. Comes a Bond, in der Abhandl. vom Ursprung der Finischen Nation, p. 4. des Hist. Mag. demonstravit, Finos, sive Fennos, quorum Tacitus meminuit, Wenden, seu Finen Serifinnen s. Sud-finnes esse vocatos.*“ Schlötzer *Nord. G. p. 498. „In der Hjalmar-Sage in Runenschrift, die Peringsjöld übersetzt hat, ist Binland, beim Snorro und in vielen Sagen Finland und Vinland:“* — p. 301. „*Die Finnen nennen sich selbst Suoma-lainen, wo der uralte und dem Tacitus bereits geläufige Name Finn herkomme, weiss niemand.*“

2. Paulus Diaconus, *De gestis Longobard. in Murator. S. R. Ital. T. I. p. 413. „Longobardi tandem in Mauringam pervenientes, ut bellatorum possint am-*

pliare numerum, plures a servili jugo ereptos, ad libertatis statum perducunt. — Egressi Longobardi de Muringa applicuerunt in Golanda (Gotland) ubi aliquanto tempore commorati dicuntur. Posthaec Anthaib, Banthaib, pari modo et Vurgundaib per annos aliquot possedisse.“ Slowo *Banthaib* čtau někteřj, ale falešně, *Bathaib* a vykládajj ge skrze *residuorum* (scil. Gothorum!) *terra*. W giných Rpisech, k. p. in *Codice Modoëtensi*, toto slowo *Banthaib* docela chybuge a stogj pauze „*Anthabos et Purgandaibos*“ wiz *Muratorii*, loco citato, *nota sub textu* 49. Odkud zawjrati lze, že *Anthajb* a *Banthaib* gedno a tož gméno gest, a že půwodně gen gedno stálo, druhé pak gen gako wyswětlenj aneb saugmeno připogeno gest, až se časem i do textu wemknulo. Srow. Gebhardi, I. p. 75. „*Das Vaterland der Longobarden erstreckte sich von der Elbe bis zu der Weser, und wenn man annimmt, dass die Longobarden aus der Altenmark, sich durch einen Umweg nach Gotland in Preussen gewendet haben, so würde Antheim in Grosspolen, Bant-heim oder Vandalenheim in Schlesiën und Burgunderheim in Böhmen zu suchen seyn, und daraus erhellen, dass im 4. Jahrhunderte die Anten oberhalb den Wenden im mittlern Polen bey der Weichsel mit den Deutschen zusammengegränzt hatten.*“ — *Paulus Diac.* žil sice gen w 8 stol. († 799), ale přj-běhy swých předkůw které zde wyprawuge přjnáležegj čtwertému stoletj.

3. *Procopius, de bello Goth. C. 44.* „*Huni, Antae, Sclabeni.*“ *Lib. 3. C. 14.* „*Nomen quondam Sclavenis et Antis unum erat, utrosque enim antiquitas Sporos appellavit.*“ *Lib. 4. C. 4.* „*Ulteriora ad Septemtrionem habent Antarum populi infiniti.*“ Un tak se má ku Ant Enet, gako se má Slav ku Slaven.

4. *Jornandes, Episcopus Raven. de Goth. Orig. C. 23.* „*Ermanaricus in Venetos arma commovit, qui quamvis armis disperiti, sed numerositate pollentes, primo resistere conabantur. Hi ab una stirpe exorti tria nunc nomina reddidere, id est, Veneti, Antes, Sclavi* (geden Rpis čte *Entes, Sclaveni*). *C. 5.* „*Introrsus illi*

Dacia est, ad coronae speciem arduis Alpibus emanita, juxta quorum sinistrum latus, quod ad Aquilonem vergit, et ab ortu Vistulae fluminis per immensa spatia venit, Vinidarum (giné Rpisy Venetarum) natio populosa consedit. Quorum nomina licet nunc per varias familias et loca mutantur, principaliter tamen Sclavini et Antes nominantur. Sclavini a civitate Novietunense et lacu qui appellatur Mursianus usque ad Danastrum, et in Boream Visclatenus commorantur; hi paludes sylvasque pro civitatibus habent. Antes vero, qui sunt eorum fortissimi, qua Ponticum mare curvatur a Danastro extenduntur usque ad Danubium (giné Rpisy Danaprium), quae flumina multis mansionibus ab invicem absunt.“ Srow. Gebhardi *Gesch. d. W. I. p. 65.* „Dobrowsky hält (S. 281) die Namen Anten und Wenden für gleichgültig, weil ein Abschreiber der Geschichte des Jornandes für Antes Entae gesetzt hat.“ W Rpisu totiž *Ambrosowskiém stogj Entae.* Srow. Surowiecki, *Sledz. Pocz. p. 27.* „Nazwisko Antów, które w krótcie ustato, byto bez wotpienia osobnym dyalectem lub pisowną, przekształcone.“ Že řečtj dëgopisci, a za nimi i Jornand, Ant mjsto Unt psali, ne nj diwno, nebo oni i řecká, tomuto podobná, gména, tak proménné psali, k. p. gméno města w Galácii psali gedni (gako *Anna Comn. Nicetas, Ducas*) *Ancyra*, ginj (gako *Chalcocond.*) *Uncra.* Srow. *Stritter. IV. p. 507.* „*Uncra quae alias Ancyra.*“

5. *Fredegar. Chron. C. 48. A. 623.* „*Samo in Sclavos cognomento Winidos perexit.*“

6. *Jonas* (opat w Bobio, w Italii w 7. stoletj), in *vita S. Columbani, C. 53.* „*Cogitatio in mentem ruit Venetiorum, qui et Sclavi dicebantur, terminos adiret, coeasque mentes evangelica luce illustraret.*“

7. *Tabula Peutingeriana* (dle některých w IV, dle giných IX Stoletj) má *Venedi* a *Venadi*; ti tam půlnočné u wýtoku Dunage, tito při Bastarnech u sedmihradských hor. Srow. *Jordan. Or. Slav. Nro 492.* „*Venadi Sarmatae sub Alpibus veteris Daciae interioris, seu Transilvaniae hodiernae, itaque in parte Valachiae in Tabula Peutingeriana collocantur.*“

8. S. Bonifacius († 755) in *Epist. ad Athelbaldum*, in *Serarii Bibliothecae maximae Patrum, Lugd.* 1677. T. 23. p. 77. „*Et Wenedi—tam magno zelo matrimonii amorem mutuum servant, ut mulier, viro proprio mortuo, vivere recuset.*“

9. Alfred w *Historii Oros.* Lond. 1773. p. 19. gmenuge Pomorany „*Weonodländer*“ a Wagrii „*Winedum.*“ Srow. *Gebhard.* I. p. 72.

10. Adam Bremensis, ed. *Lindenb.* p. 18. „*Slavania amplissima Germaniae provincia, a Winulis incolitur qui olim dicti sunt Vandali.*“ p. 19. „*Odora pergens in Boream per medios Winulorum transit populos.*“ p. 24. „*Princeps Winulorum.*“ p. 25. „*Bernhardus dux, per avaritiam gentem Winulorum crudeliter opprimens.*“

11. Helmold, *Chron. Slav. L. I. C. 2.* „*Ubi Polonia finem facit pervenitur ad amplissimam Slavorum provinciam, eorum qui antiquitus Vandali, nunc autem Winithi seu Winuli appellantur. Odora transit per medios Winulorum populos.*“

§. 11. Gméno Un w historii slawské.

Gméno Un za starodáwna u Slawů hned *prosté* hned *složeně* w užjwánj bylo, a tepruw we nowěgšjch časech weždy wjce mizelo. Příklady tohoto gména gsau následugjcj:

1. Win Winus (Un), slawské knjže (w 5 stoletj). Srow. *Saxo Gramm. Dan. hist. Francof. a. M.* 1577. p. 94. „*Post hoc Starcatherus ad inhibendam orientalium defectionem, una cum Wino Sclavorum principe, delegatur.*“
2. Wanda Wenda (snad *Una* aneb *Uneta*, *Unada*) dcera Krakowa, kněžna Polská, u *Kadlubka*, *Boguchwala*, *Dlugoše*, *Hágka*, kterýžto pod r. 728. takto o nj píše: „*Toho času Lechowé neb Poláci, knjžete mužského pohlawj nemagjce, dceru někdy Krakowu za pána sobě wolili, gjžto gméno byla Wanda, panna krásné postawy a nad giné ušlechtilá.*“

- Henelius Ann. Siles. T. II. p. 199. a Naruszewicz Hist. T. I. K. 4. p. 710. Wandu gmenugj i Wendau. Srow. Jablonovius princeps, in Act. Soc. 1714. T. IV. p. 30. „Quod in majori Polonia appellant Vanda, in minori Venda dicitur.“*
3. Hynchwog (Uniwog) r. 736. w Čechách. Srow. *Hágek*, při tomž roku: „*Stratka řekla: widj mi se za slušné, aby ty Wlasto poslala k Přemyslowi a gá také pošli k Hynchwogowi, že tomu chceme, aby oni naši manželé byli. — Přemysl a Hynchwog, málo odstaupiwše na to se poradili.*“
 4. W onimir (Unimir) r. 796. *Eccard L. 25. C. 85. apud Christ. Jordan, App. Hist. p. 255. „Bellum eodem anno erat duplex, de primo refert Eccardus Ericum ducem Forojubiensem, media hyeme, militem lectum, cum W onimiro Slavo, ex Carantanis in Pannoniam ablegasse.*“
 5. Uneyo (r. 910.) w Čechách, učitel S. Wáclawa. Srow. *Vita S. Wencesl. quae Hyzoni adscribitur: „Misit eum (Dux Wratislaw filium Wenceslaum) in urbem nuncupatam Budecz, ut ibi disceret psalterium, a quodam reuerenti presbytero nomine Uneyo.*“ Srow. F. Procházk a, *Comm. de Saec. lib. art. p. 51.*
 6. Hunike (Unek) w Braniboře. Srow. *Univ. Lex. b. Zedlern*, pod tjmto článkem: „*Hunicke, altes adeliches Geschlecht in Brandenburg. Es hat sich 926 in der Stadt Brandenburg niedergelassen.*“
 7. Wnadek (Unadek Unatek) Čech, r. 1146. Srow. *Hágek*, při tomto roku: „*Téhož gměna geden starý muž, kterémuž bylo gměno Wnadek, ze wsi Lhotice, chodě po horách nalezl prut dlauhý a swětlý, an wyrostl ze země, domnjwage se žeby stříbro bylo.*“ Nestogjli w těch starých listinách, z nichž Hágek tuto zpráwu čerpal, *Unatek, Vnatek?*
 8. Unka, w Čechách. Srow. *Smertopis kláštera Podlažického (mezi 10 - 13 stoletjm) w Dobrowského Gesch. d. böhm. Sp. Prag. 1818. str. 93. 94. „Weibliche auf ka Vnca.*“ Se gměnem *Unka* srowneg kroat. *Winika.*

9. Unka Bohuslaw, Čech, r. 1227 Swédek listu nadánj kláštéra Křižow. na Zderaze. Wiz Polzel Kron. II. p. 466.
10. Unka z Magetjna, r. 1383. Morawan. Wiz Schwoy Topogr. Olm. Kr. p. 113. „Obrist Landrichtere des Obmützer Rechtes allein, waren, im Jahre 1383. Unka von Magetin u. s. w.“
11. Ingo (snad Unko, Unik) knjže Korytanské r. 798. Srow. Hist. Juvav. Ecc. de Conv. Corant. „Arnon Episcopus sedis Juvaviensis curam gessit, mittens in Slavoniam, in partes videlicet Charantanas, atque inferioris Pannoniae illis Ducibus atque Comitibus, quorum unus Ingo vocabatur, multum carus populis.“ Srow. Srpski Rječnik od Wuka, str. 90. „Wunko Mannsname, nomen viri.“
12. Inik, Inicus aneb Unik, knjže Kroatské. Srow. Lucius de R. Dalm. et Croat. p. 58. „Ab 864-881. Demogoy et Inicum Principes Slavorum tempore Ursi Participatii Ducis Venet. eorundem Historici referunt.“ Tento Inik byl wnuk knjžete chorwatského Unoslawa, a proto přirownáwámeli gméno Inik ku Unoslaw a ku polskému Inowłodz, Inowroclaw, tedy nelze pochybowati, že Inik to gest co Unik Unek.
13. Unislaw, Wnislaw, knjže české. Srow. Stranský Resp. Boh. p. 342. „Wnislau sprinseps Bohemorum pacis et populi amans in dignitate exegit annos duos et viginti. Mortuus 795.“ Srow. Dobrowsky Gesch. d. b. Spr. p. 69. „Vnizlau Uneslav, Prager Herzog. Dass man im 12ten Jahrhunderte die Bedeutung von Uni Unij, nicht mehr wusste, schliesse ich aus der, in der Dresdner und Wiener Handschrift vorgenommenen, Veränderung des Namens Unezlau in Vitozlau, der dem alten Abschreiber unverständlich seyn musste. Une heisst im Altslaw. melius, besser, und Unij der bessere, daher ist Uneslaw so viel als der bessere Ruhm.“ Zdá se že z Unoslaw powstalo u Morawanů Janoslaw, k. p. Janoslaw v. Pernstein, sr. Schwoy II. p. 283.

4. Unoslaw knjže chorwatské, r. 840. Viz *Lucius de R. Dal. et Cr. p. 57. 58. et 60.* „*Duces Croat. ex Actoribus et Privil. Anno 840. V nuslaws et Diodurus. — Unusclavum et Diadurum Sclavorum Principes Annales Danduli memorant, Ducis Tradonici tempore.*“
5. Junota, r. 1103. svědek testamentu, u *Lucia De Reg. Dal. L. p. 269.*
6. Ivanisius (sr. Uneš Oneš) r. 1159. syn krále serbského Draginy. Srow. *Pejacsewich, p. 135. p. 139.* W rodosłowj Tab. III. stogj *Ivanise*, bratřj geho byli *Radoslaw* a *Wladimir*. Nepochodj toto gméno od židovského Joan Johan, ale obě i *Un Jun Iwan*, i *Joan Johan* wrstewnjci a bliženci gsau.
7. W neslaw, wogenský wúdoe Čechů proti Tatarům, asi r. 1240. Viz *Králdworský Rukopis, od Hanky r. 1819. str. 24.* „*Wzhoru bratri wzhoru wola W neslaw.*“
8. Onoslawa (t. g. Unoslawa), sestra Wratislawa knjžete českého. Srow. *Hágek, r. 1071.* „*Roku toho Polemir syn Slawošůw z města Budče, kterýž byl z rodu Wršowských, poslal k knjžeti Wratislawowi, geho žádage aby mu dal Onoslawu, dal gemu odpověd: že toho učiniti nechce.*“ Hágek, aneb i geho předchůdce, newědauce co počati s wywětralým už toho času slowem *un*, chtěli ge připogiti k některému geště známému a gemu podobnému, odtud powstalo z Unoslawy *Onoslawa*, myslewše snad, omylně, na mjstogméno *on ona ono*. Čili snad Onoslawa powstalo z českého wyslowowánj dlauhého *u gako ou*, k. p. *Aunetice* čti *Ounetice*; anebo proméněnjm *u* na *o*, gako *zbrus - obrus*, *chut - pochotny*, *chudec chodec*, *musjm - mosjm* a t. d.
9. Oneš (t. g. Uneš), srow. *Dobrow. Gesch. d. b. Lit. p. 86. 87.* „*Zwölftes Jahrhundert. In der Urkunde, die Dobner in Kupfer stechen liess, ist Ones wohl wie Oneš zu lesen.*“ A w Diplomech w *Pelcel. Kron. I.* nalezá se při r. 1046. *Honyka* rybář, a 1086. *Hynek* robotnj. Poněwadž se oba tato gména

mezi pauze českými nalezají, tedy není k vůli podobno, aby, zvláště toto poslední, cizé bylo. Oba gména powstali z *Unek*, a gméno *Ignáca* gest tomuto poslednímu, gako pohanskému, gen později podsterčeno, čehož i u Serbů hogně příkladů.

20. *Vinika* (*Unka*), kroatská kněžna dcera *Zwonimirova*, r. 1390. Srow. *Diploma Steph. Tvartki*, apud *Jos. Mikoczi Otior. Croat. p. 434.* „*Confirmamus item omnia, quae filiae suae Winicae Dalmatiae et Croatiae rex Zvonimirus contulit.*“ Srow. *Tom. Miklouschich*, *Izbor dugoványh*, wu Zagrebu 1821. p. 59. „*Zvonimir, Demeter zwan, kojega žena prva, Helena, imala je kcher, Vinike zwanu, vudatu za Mihalya Lapsanovicha.*“ — Se gménem *Vinika* srow. i gméno kroatského spisowatele a biskupa *Zagrabského Benko Vinkovich* r. 1625. o němž wiz *Tom. Miklouschich* tamž str. 87.
21. *Inochod* (*Unochod*); *Inochodec*, *Inochodcew* u Rusů. Srow. *N. Greč, Opyt Istorii rus. lit. S. Petersb. 1822. p. 142.* „*Petr Borisowič Inochodcew a t. d.*“
22. Odtáhneli z mjestnjch gmen, ze gmen totiž hradů a wesnic, gména osob, gakožto gegjch zakladatelů a vlastnjků někdegšjch, tedy nalezáme geště u Čechů a Morawanů i gména *Uněta*, *Unhost*, *Unrad*, *Unmysl*, *Untěch*, *Unimir*, *Unibor*, *Unlub*; *Unlib*, *Unowlad* a t. d.
23. W českých ustách se *Un* proměnilo na *Aun* *Oun* *On*, *Won* *Wan*, *Ban*, *Wen*, *Ben*, *Bin*, *Hyn*, *Jen*. Odtud gméno *Uněš* sluge i *Oneš*, *Woněš*, *Beneš*; a wes česká *Wenešow* *Wenischau*, nazjwá se, dle *Schallera*, spolu i *Benešow*. Odtud *Uniw* a *Beniw*. Tauto proměna u powstali mnohá česká, k tomu kořenu patrijci, gména, k. p. w *Podlažickém Smertopisu*, w *Dobrowského Hist. lit. české*, str. 92 — 97. „*Ban, Ben, Pan, Banek, Binek, Bonek, Benka, Benec, Beneda* (muž), *Benedicha* (žena), *Beneš, Beneta, Bonata.*“ *Boĝopan*, *Circipan*, *Dobropan*, *Marcipan* *Gačpan*, *Gračpan* (serb.) které se s něm. *Baldwin* a t. d. srownáwaj. A nowěgšj gména *Waněk*, *Mladwaněk*, *Wan*

- ko, *Wančo*, *Waniček*, *Wenko*, které *Alter* we své *Diplom.* p. 136. omylně od *Waclawa*, tak jako i p. 131 gméno *Oneš Woneš*, zle od *Andreas*, *Beneš* zle od *Benedictus* odvodj. *Beneš* ze nalezá i w *Králdw. Rp.* p. 10. „*Beneš Hermanow.*“ Prostředné a nepřjme patří sem i *Wěnceslaw*, ba i *Mnata* (t. g. *Vnata*, *Unata*, sr. *vnogo-mnogo*).
14. Sem patří i *Unkowskij* (slavná rodina w Rusku, sr. *Ranffts* *Geneal.* I. p. 1016). Polštj *Spisowatelé*: *Unchal Unchwal* (r. 1600), *Unezowski* (r. 1693), *Juniewicz*, snad i *Swinka* a *Zwinike* (u *Helmolda*). Serbská mnohá gména *Wunko*, *Buň*, *Bundéd*; i morawské *Priwina* *Pribuna*; korytanské *Unrest* (spisowatel 15 stol.). Ba i *Henil Honil*, bůžek *Sorabů*, t. g. *Unil*.
15. Sem patří i wogwodský rod *Wenden* (*Unetû*) w Němcjch, *Familia Wendenorum*, o nž wiz *Meibom. S. R. G. T. III.* p. 365. „*Familia Wendenorum ut illustis est et pervetusta, ita foecunda fuit excellentium virorum. — Taceo quod invenerim duos fratres germanos, quorum alter se Wendenum alter Dalemium vocat.*“
16. Sem přináležej i gména učených *Slawů* w Němcjch, k. p. *Hunické* (srow. *Unek*), o němž *Jöcher, Gelehr. I.* p. *Lex. Ip.* 1582 píše: „*Hunické* (*AlbrechtFriedrich*), *Erbherr auf Ferbitz* (*Wrbice*), *Gamig und Meischau, Königl. pohlischer und chursächsischer geheimer Rath, und Ober-Hof-Richter zu Leipzig*, war 2. *Sept.* 1630. *aus einem alten adelichen Geschlechte in der Mark entsprossen; edirte verschiedene Orationes und Disputationes.*“ — Potom *Hunnichius* (*Rektor w Štetjně*, † 1623); *Hunnius* (geb. 1550. zu *Wineda bey Tübingen*, *Theologus*). Ano i gméno *Huňad*, *Hunyadi*, nic giného nenj než *Unět*, *Unata*, ač ge některj, směšné a nepřirozeně dosti, latinské *Huniades* býti prawj a až od *Hunů* *Atilových* odwozugj. Negen wúbec w celém *Sedmidradsku* mnoho gest *staroslawských* mjest a hradů, k. p. *Bystrica*, *Zlatna*, *Presmir*, *Brad*, *Rodna*, *Trstiany*,

Boica, Selik, Selišt, Slawoš a t. d.; ale i w samé Huňadské stolici, k. p. *Dobra, Branwička, Kočwara, Pištjn, Ji (Gi), Dewa, Tót-Váradgya*, nepochybně tedy i hrad *Huňat*, zmaďarštěně *Hunyad*, o němž *Belius, Compend. Reg. Trans. Poson. 1779. p. 152.* pravj: „*Huniad, castrum antiquum et Joannis Huniadis, atque comitatus denominatione, illustre.*“ Ostatně tu ne osobu, ale gen gméno slawským býti saudjme. — K těmto přideg i gména učených, spisowatelů a gináče pamatných osob na *Wenk; Wend* (lékař w Rostoku 1622); *Wend* (pastor w Lubeku 1618), *Wend* (Vandalus i Slavus, Biskup z Guströwa 1525) a t. d.

§. 12. *Gméno Un w Geographii slawské.*

A. *Kraginy, krage, okolice:*

1. *Wenetsko adriatické.*
2. *Venonia* (w Rhätii).
3. *Wenetsko armorické.*
4. *Uneli.*
5. *Hunesrick, Hunnorum tractus* (mezi *Mozclau* a *Rénem*).
6. *Venedi baltištj.* (Tacit. Ptol.).
7. *Venedia Fenonia, Finnia* (Büsch. I. p. 626.).
8. *Wena, Wenalaine, Waraheim* (Rusko).
9. *Wenden, Vandalia* (knžectwj w *Pomořj*).
10. *Wensko Veni* (Danneberg).
11. *Antsko Entsko, Antae Entae* (mezi *Dnistrem* a *Dněprem*, Proc. Journ.).
12. *Panonia* (w *Uhřjch* nad *Dunagem*, srow. *Venonia, Fenonia*.).
13. *Banat* (w *Uhřjch*).
14. *Buněwsko, Bonousko, Buniewci* (w *Uhřjch* mezi *Tisau* a *Dunagem*).
15. *Hontsko, Hont* (w *Uhřjch* stolice).
16. *Hanácko, Hana* (w *Morawě*).
17. *Hunia* (w *Rakausjch*, gináče *Slavinia*).

18. *Windische Mark* (w Krainsku).
19. *Hunesgau* (w Sasjch, okolíj).
20. *Winoti* (w Sasjch, okolíj).
21. *Wnesinsko, Wnesinskie dobra* (w Polsku krag, anstwj).
22. *Unislaw* (krag, w pruském Polsku).
23. *Inflaste* (krag, w Sarmacii).
24. *Inowroclawsko, Inowroclawskie Woiewodztwo* (uni-Vratislaw. Palat. w Polsku).
25. *Circipansko, Cerecepuni* (Adam Brein. a Helm.).

B. Města, wesnice:

W Čechách: *Aunetice* (aneb *Ounetice, Unetice*, od osobnjho gména *Uneta*, bydž.), *Aunetice* (rkw.), *Aunetice* (plz.), *Aunele* aneb *Onola* (plz.), *Aunice* (prch.), *Aunošt* (t. g. *Unhost*, rkw.), *Aunuš* (brn.); *Jeniowes*, (rkw.), *Jenčowice* (bls.), *Jenšowice* (chr.); *Honosice Honosowice* (klt.), *Heneberg* (srow. *Unibor*, ltm.), *Heneberg* (bdw.), *Hinow Chýnow* (*Unow*, tbr.), *Chyn Cheyn* (t. g. *Un Hun Chyn*, rkw.), *Cheyne* aneb *Heyna* (prch.), *Cheynewa*, *Chiniawa* (rkw.), *Cheynice* (rkw.), *Cheynew* (rkw.), *Cheynew* (brn.), *Honešow* (plz.), *Honice* (rkw.) *Hünberg* (prch.), *Hundorf* (ltm.), *Hundorf* (bls.), *Hundice* (plz.), *Hundmursch* (snad *Unimir*, bdw.), *Humpolec* (Unbol? čsl.), *Humplowice* aneb *Umpłowice* i *Umlowice* (bdg.); *Onomyšl*, aneb s českau předražkau *Wonomyšl* (čsl.), *Wenetice* (t. g. *Unetice*, welké i malé, plz.), *Wonikow* (prch.), *Wonišow* (klt.), *Wonice* aneb *Wunice* (ltm.), *Wonšow* (tbr.), *Wonšowce* (čsl.), *Wonšowce* (tamž), *Wonšowice* (křm.), *Wonšowice* (tbr.), *Wonšowice* (prch.), *Wanice* (chrđ.), *Wanowa* (ltm.), *Wanowice* (bls.), *Wendalberg* (ltm.), *Wenešow* aneb *Benešow* (brn.), *Wenkau* (lkt.), *Wenčechow* (sr. *Untěch*, prch.), *Wenčice* (bdw.), *Wenušna* (plz.), *Ungunst* (čsl. t. g. *Unhost*).

K těmto se přidati magjgeště i následujcjcj: *Banow* (brn.), *Banice* (brn.), *Benak* (bdw.), *Benatek* (hrđ.), *Benatek* (křm.), *Benatek* (žtc.), *Benatek* (chrđ.).

Benatek (bls.), *Benatek* (tamž), *Benátka* (tbr.), *Benátka* (hrd.), *Benátky* (čsl.), *Benátky* (plz.), *Benešow* (ltm.), *Benešow* (brn.), *Benešow* (bdw.), *Benešow* (tbr.), *Benešow* (bls.), *Benešowice* (bls.), *Benešowice* (hrd.), *Benetice* (čsl.), *Benetsko* (bdž.), *Beňow* (klt.), *Benice* (křm.), *Benice* (brn.), *Binow* (bdw.), *Binowice* (prch.).

- II. W Morawě: *Unky* (w. znog.), *Unčjn* (w. brn.), *Unčice* (w. hol.), *Unčow* (hol.), *Unerazy* (w. hol.), *Unirów* (pozděgi Wnorow, Znorow, Norow, w. hrad.), *Gimramow*, *Ingrowitz* t. g. *Unrow* (m. brn.), *Januslawice* (t. g. Unislawice, kde?), *Janowice* (w. brn.), *Jenč.* (w. brn.), *Jenišowice* (w. hrad.), *Jenikau* (t. Unkow, w. gihl.), *Ináčowice* (w. brn.), *Inast* (sr. Unhost. w. znog.), *Unkowice* (w. brn.), *Unětice* aneb *Hunětice* *Honětice* (w. hrad.), *Unišow* (wes r. 1228. ku klášteru Welehrad. patřiwsj, Schwoy, Hrad. Kr. p. 643.), *Unešowice* (tamž), *Chunowice* aneb *Kunowice* (w. hrad.), *Kunkowice* (w. hrad.), *Nenakunice* (w. hrad.), *Hunčowice* aneb *Hončowice* (w. hol.), *Hunjn* (w. brn. srow. Slawjn). Potom: *Banow* (w. hrd.), *Bunow* (w. hrd.), *Wanowice* (w. hrd.), *Honošow* (w. znog. něm. *Windschau*), *Anschau* (t. Unšow w. znog.), *Baňowice* (w. znog.), *Beňátky* (w. hol.), *Benešow* (w. hol.), *Benetice* (srow. Unetice, w. gihl.), *Boniow* (w. znog.), *Hana* (řeka, sr. Una.), *Hennerstorf* (w.). Sem patřj i *Hogno* (m. we Slez. sr. Hýnow), snad i *Kynast* *Künast* wrch sleský (sr. Inast Unhost.).

- III. W Uhřjch a Kroacii: *Ant* aneb *And* (w. tekow.), *And* (w. salad.), *Andač* (w. nitr.), *Ardice* (w. lipt.), *Andod* *Ondod* (w. nitr.), *Anth* (w. bihar.), *Antin* (w. šimeg.), *Hant* (w. toln.), *Hanta* (w. wespr.), *Hindice* (malé a welké, w. nitr.), *Hont*, (wes, hrad, krag), *Hunkowce* (w. šaris.), *Hunkowce* neb *Chonikowce* (w. abauj.), *Hunsdorf* i *Hundsorf*, *Hunivilla* (w. spiš.); *Ina* (w. tekow.), *Inowec* (wrch, ungv. a zempl.), *Inota* (w. belohrad.), *Inota* (w. wesp.), *Inta* (w. žel.), *Ond* (w. zempl.), *Ondawa* (potok, šaris.), *Ondich* (kroat.), *Onokowce* (w. ung.), *Onuk* (ugoč.),

Unowce (w. přeš.), *Unin* (w. nitr.) *Unčany* (w. kroat.), *Unka* (kroat.), *Unka* (winohrad, podhořj w Budjně, sr. *Csevap. Rec. Prov. Cap. p. 178.*), *Una* (řeka, kroat. latinsky i *Buna* in *Dipl. ap. Fejér, T. 4. V. 2. p. 289.*), *Unac* (dwě wsi, nad Unau), *Untowac* (w. kroat. šopron.), *Uny* (w. ostrih.), *Uňatin* (w. hont.), *Uňom* (w. žel.), *Uňat* (Hunyad, hrad w Sedmihr. odkud Hunyadi), *Wina* (hrad, ung.), *Winden* (w. mošon.), *Windschacht* (w. při Štáwnici), *Benátky* (lat. *Venetia*, w. šaris.), *Benice* (w. turč.). Sem patřj i *Ung-var* (srow. *Unibor*).

IV. W Serbsku: *Buna* (*Wuna Una*) a *Bunica*, dwě řeky w Hercegowině, *Unica* (w.), *Unešice* (w.), *Umka* (w. *Unka*), *Wuno* (w. Bosn.), *Wunac* (hornj a dolnj, m. Bosn.). — W Sla wonii: *Winkowce* (w.), *Ivan-kowo* (w.).

V. W Polsku: *Uniejow* (město), *Unislaw* (krag, w pruském Polsku), *Iniów* (město, litw.), *Inowłodz* (m. tamž), *Inowrocław* (m. tamž), *Inowłodislaw* (nad Wislau), *Henice* (m.), *Wenetowa* (m.), *Wnesinskie Dobra* (t. statky *Unešowy*, šest wesnic we Wojew. Gniezn.); *Unek* (řeka, w Podol.) *Vandalus* (řeka Wisla, srow. *Una*, *Hana*), *Wankowce* (m. Podol.).

Pozn. Předložené slovo *Ino* (*Uno*) w některých polských mjstech, k. p. *Ino-Wrocław*, *Ino-Włodislaw* — zdá se tolik znamenati, jako *unský*, *Wendisch*, a slaužiti k činěnj rozdjlu mezi, těmi městy, která rovná gména měli, ale k rozličným kragům a kmenům patřili, gédna totiž k *Unům* (*Wendům*), druhá ke vlastně řečenému *Polsku*.

VI. W Rusku: *Unža* (řeka), *Onega* (gezero), *Wenden* (m. *Lieff.*), *Wenewa* (m. tuliš.), *Wenewka* (řeka tamž); *Inflaste* (sr. *Unwlast*, *Unwlad.*) krag w Sarmacii, dle *Chalcocond. apud Stritter. II. p. 1029.* „*Ea regio extenditur usque ad Oceanum Euphraste sive Inflaste nuncupata. Huc appellunt a Dacia (Dania) et Germania naves, merces Gallicas et Anglicas in eam regionem advehentes.*“ Srow. *Stritter IV. p. 274.* „*Inflaste regio Sarmatiae, versus Oceanum sita.*“

- VII. W Krainsku, Styrsku a Tyrolsku: *Windische Mark* (*Büsch. T. V. p. 530.*), *Wenetek* (ostrow na cirknickém gezeře), *Unz* (řeka, Krain. sr. Una).
- VIII. W Rakausjch: *Hunia*, krag we staré Geogr. který spolu i *Slavinia* slul, německy pozděgi Ostmark Srow. *Jahrbücher d. Lit. B. 4. Anzeigeblatt p. 38.* „*Slavinia häufig für Hunia, wegen der grösstentheils slavischen Bevölkerung.*“ — *Büsching Erdbesch. Hamb. 1789. T. V. p. 375.* „*Dass in Oestreich ehedessen Winden oder Wenden gewesen sind, beweisen die Namen der Oerter, welche mit Windisch zusammen gesetzt sind; und in dem schönen Thal Stodor im Lande ob der Ens, bemerkt man solches an der ausgedehnten und singenden Aussprache, imgleichen an der Kleidung und Bauart der dasigen Einwohner.*“ — Sem patřj *Windisch-Land*, *Windisch Bühel*, *Windisch Feistritz*, *Windisch Matrai*, *Windisch Gärsten*, *Windisch-Steig*, *Windek*, *Windhay*, *Hundsheim* (hrad), *Viana* (někdy, nynj Voitsberg, město), ba i samé hlawnj a sjdelné město: *Wien*, *Vienna Vindobona*, česky a polsky s epenthetickým *d*, *Wjden*, *Wieden*. (We gméně *Wjden* gest *d* tak epenthetické gako we slowe *geden*, *gedna*, *gedno*, aneb we slowjch *salo-sadlo*, *bylo-bydlo*. Slowáci posud řjkagj *eno* mjsto *gedno*, a Lužičané, Korytané, Styrčané řjkagj weskrz *en*, *ena*, *eno*, bez epenth. *d*, které se ani w řeckém *ἐν*, ani w lat. *unus*, ani w něm. *ein*, ba geště ani w českém *gen* genom, nenalezá.)
- IX. W Slawském Německu: *Wenden* (krag, knjžectwj, Ducatus *Vandaliae* w Pomořj), *Wineta* (t. g. *Uneta*, w Pomořj), *Wenedin* (w. HSas.), *Wendeberg* (wrch, HSas.), *Wendgraben* (w. HSas.), *Wendisch-Bohra* (w. HSas.), *Wenningen* (w. HS.) *Wento-See* (HS.), *Winberg* (hrad, Waimar.), *Winddorf* (w. HS.), *Wendhausen* (w. HS.), *Windisch-thal* (w. HS.), *Wendersheim* (w. DSas.), *Wenddorf* (w. DSas.), *Wendeburg* (w. DS.), *Wenden* (w. DS.), *Wendessen* (w. DS.); *Wendgraben* (w. DS.), *Wendhausen* (w. DS. Hildesheim);

Wendhausen (w. DS. Wolfenb.), *Wéndtorf* (w. DS., Holstein), *Windbergen* (w. DS.), *Winden* (krag, Reichsland), *Wensburg Wandsburg* (w. Prusk.), *Winkwice* (w. Mjšeň), *Vüne Füne Finow* (potok HS.), Unsidlo Unselo Wunsiedel (m. Branib.). Potom: *Hennegau* (Hanovia, krag. DS.), *Hennweiler* (w. DS.), *Hünefeld* (w. Westph.), *Hüngheim*, *Hüngen* (w. Frank.), *Hunlibi* (Unlub, w. HS.), *Hunta* (řeka, Stargrad.), *Unker* (řeka w Sas. odkud snad Unkri Ukri), *Hynnisburg* (*Jonsburg*, *Jomsburg* nynj Julin Pomor.) *Jana Jena* (m. Weimar.), *Wendisch Jena* (nynj Klein-Jena), *Gana* (m. Dalem. nynj Jahna), *Ober Jahna*, *Nieder Jahna* (w. Mjšeň), *Jahna* (řeka tam, srow. Unna-Hanna), *Panis Peene* (řeka, Dol. Sas), *Panke* (řeka, H. Sas.). K těmto se přidati mohau i *slawské osady w Dánii*: *Hind*, *Hindborg*, *Hundborg*, *Hinds-gavel*, *Hindstedt*, *Wendssyssel* (Venilia, Vandalia, krag.), *Wends-hened*, *Winding*, *Fünen* (ostrow), *Fünshaf*, *Fenneberg*. Osady slawské we Šwedsku: *Hunneberg* (wrch.), *Hunestadt*, *Funnedal*, *Finstad*. W Liwlandě: *Windau*, *Uschewend*, *Wenta* (řeka w Kurland.). W Belgii: *Wynendal* (hrad), *Wendeldyk*, *Hunye*, *Hanuta*, *Hunna*, *Hunep*, *Hunesa*, *Hunesus*, *Hunesge*, *Suinum*, *Suindrech* a t. d. We Sweycarsku: *Enneda* (krag), *Ennetlind* (krag), *Ennetbüel* (w.) a t. d. Sem přináležej i někdy slawská, nynj zmizelá aneb znémčená, gména kragů, hradů, a wesnic w Sasjch, která Christ. Leutsch, we spisu: *Markgraf Gero*, *Leipzig*. 1828. ze starých Diplomů a Chronik spolu sebral, k. p. *Unihi* (t. g. Uni, okolj), *Unesburg*, *Unensburg*, *Ungerode* (Ungrad), *Untza* (sr. Unka), *Unzemzi*, *Hunlev* (Unslaw.), *Wanslebe* (Unslaw), *Wanzlow*, *Windischunsalebici* (t. g. Unslawice, w.), *Winethahusum* (klášter), *Winathahusum* (wes.), *Winnige*, *Wonnestroverich* aneb *Wunestroverich*, *Vona* (nynj Fühne), *Honide* (nynj Hungeda, sr. Uneta), *Onefeld* (nynj Ohmfeld), *Gunete*, *Gunmir*, *Quenstadt* a t. d. Týž Leutsch we spisu: *Ein Blick auf die Gesch. des Kön. Hannover*. Lpz. 1827.

má následující jména starých mjest, p. 18. „*Huenni Vennen an d. Ratte*; *Huenni Wahne*; p. 29. *Weni Weine an d. Alme*; p. 38. *Ungerode juxta Wisaram*.“ A u *Meiboma* T. I. p. 398. *Unna* (město), T. III. De *Pagis Sax. Hunesgau* (krag), *Winnoti* (krag), *Lamweneden* (w.). a t. d.

- X. Slawské osady w Bawořjch, Franonii, Fuldě: *Rednitzwenden*, *Bernhardswinden*, *Brodswinden*, *Ratzenwinden*, *Dautenwinden*, *Eglofswinden*, *Meinhardswinden*, *Mainwinden*, *Herzogenwind*, *Neidhartswind*, *Mechelwind*, *Rothenwind*, *Ettlaswind*, *Geisselwind*, *Winden*, *Winn*, *Windelsbach*, *Windsberg*, *Windstetten*, *Windshofen*, *Windsbach*, *Windsheim*, *Windischletten*, *Windischgailenreuth*, *Windsgau*, *Srow. Haas, Gesch. des Slavenlandes an d. Aisch*, *Bamberg* 1819. T. I. p. 5. — *Isis v. Oken*, B. 5. S. 1. — *Potom Innstadt* (lat. *Oena*, m.), *Wineda*, *Winendau* (při *Tubingû*, *Wirttemberg*).

Sem patří i *Hunesrik*, o němž viz *Universal-Lexicon* b. *Zedlern* pod tímto článkem, kde sloj: „*Hunsrück Hunesrück* (t. g. *Un-Reich*), *Lat. Hunorum tractus, Hunorum praesidium*, eine Landschaft zwischen der Grafschaft *Sponheim* und *Herzogthum Simmern*, der *Mosel* und dem *Rheine*. Einige führen den Namen von den hohen Bergen u. Thälern her; andere von dem Wasser *Obrinca* (slawské jméno), andere von den *Hunen*. Diese Gegend ist auch *Colonia Sauromatum* (slawský kmen) genennt worden, weil die *Hunnen* aus *Sarmatien* gekommen, oder *Pagus Hunnorum*, *Hunicus*, das *Hunengöw*. Es sind zwey vornehme Wälder *Jederwald* und *Sane* (srow. *gedle a san*). — *Villae dieses Pagi* kommen vor *Botenesheim*, *Enkirch* (sr. *Un*), *Rabengeresburch* oder *Rovengeresburch*, (sr. *rowina*), *Trachari*, *Tonnese* und *Symera*.“ — *Toto Hunsrück* čili *Unská říše*, ležj w prostředku mezi *Veneti* *Armoricko-belgickými* a mezi *Venedi* *Baltickými*, a gest nepochybně národnj řetěz a geographický most mezi oběma.

Srow. *Schaffarik, Abkunft d. Sl.* p. 171. „*Una* Fl. mit dem Doppelort *Unac*; vgl. *Aenus Oenus* in *Vindel.* hzt. *Inn*, *Unawa*, *Unza* F. in *Russl. Unowce*, *Unin*, *Unjatin*, *Unčany*, *Unčow*, O. in d. *Slow. Mähr. Kroat.* von *un unij* jetzt *dobr, bolji, gut*, daher *Uneslaw* jetzt *Dobroslaw, Boleslaw*.“ — p. 17. 8. „*Una* (Moes. 250) *Tab. Pent. Rav.* hzt. *Dobra*, merkwürdige Namensverjüngung von *un-dobr*.“

§. 13. O gménu města Beňátek: Mletci, Mletky.

Gméno *Beňátky*, (*Venetiae, Venedig*) gest pozoru hodný úkaz we slawské řeči a Etymologii, a proto i důležitý příklad pro tuto naši Rozpravu. U některých, téměř všech polednjch, Slawů slowe toto město *Mleci Mletci Mletky*, a obyčejnj etymologowé odwozugj toto gméno od *mleti*, gakoby prey město *mlynů*, něm. *Mühlstadt*. Zpytugemeli ale wěc náležitěgi, nagdeme, že *Mleci Mletky* powstalo z *Venecia Benátky*. Půwodně totiž slulo toto město *Uneta*, potom *Veneta Venetia*, Carniol. *Wenedke*, Česky: *Beňátky Benátky*, Croat. *Benetki* i *Mleczi*, Dalmat. *Bnetczi, Mleczi*, Bosensky: *Bnetke Mnetke*, Ragus. čili Dubrow. *Mlezi*. Obywatel pak Benátek čili *Benatčan* sluge Bos. *Mnecjanin, Bnecjanin, Bnetak*, Dalm. *Mleczanin*. Wšěcka tato, na oko rozličná slowa, gsau předce gen rozličné postawy a twárnosti gednoho a téhož gména. Nebo prwnj litera *V* měnj se často na *B*, a *B* opět na *M* (labialis in labialem); druhá pak kořenowá litera *n*, stogjli před nj geště gedna spoluhláska, měnj se w serbském nářečj často na *l*; tak řjkagj Serbowé mjsto *mnoho-mlogo*, mjsto *mj-ti - mli*, mjsto *znamenie - zlamenie*, mjsto *nagemnj* *najamlík* a t. d. tjm způsobem powstalo i z Benátek, nayprwé *Bnatky Bnetky*, potom *Mnetky Mnetci*, posléze *Mletci*, Genitiv. plur. *Mletaka*. — Kdopozná we slowě *Mletci* i gen naymenšj rumy a šlepěge půwodnjho kořene *un*? Nebudeli etymologický neuk tomu blázna spjlati, kdoby mezi *Mlet* a *Un* něgaký swazek, nercili půwodnj totožnost, hledal? Tak hle w Etymologii neslušj nic znáhla ani přigjmati ani zawrhowati. Srowney o tomto gménu i *Lindeho* Słownik, pod článkem *Venecya*, a *Wukowu* od *Grimma* zněmč. *Serb. Gramm. Předm. p. XXII.*

§. 14. Gako se *Un* u Nemců na *Wen Win*, a u Čechů na *Ben* proměnilo?

Germanštj národowě magj we swé řeči gedén zwuk, který, ač rozdjlně psán býwá, málo se předce we wy-

slowenj lišj, totiž: *v, f, u, w*. Litera *w* gest gakoby dwoge *uu*. Dámeli sobě literu *W* anglickýma ustama wyslowiti, tedy slyšjme téměr dwog tuze spogený zwuk, gakoby *ui* aneb *ue, ua*. Hláska *u*, zvláště na počátku slova, u Sewerčanů zřjcka čisto wyslowowána býwá; tak u Anglů znj hned gako *ju* (*unitas-junity*), hned gako *au* (*untia-auns*), hned gako *o* (*unctio-onkš'n*), a syl-laba *we* zněge často i gako *wi*, k. p. *Venetian* čti *Vini-šiän*, *Venus* čti *Vinos*, *venial* - *viniäll*, *vehement-vi-himent*. I francauské *oui* znj téměr gako *wui*. Slowem *U* gest $W\frac{e}{i}$. Ba i u samých Slawů mēnj se *u* nezřjcka na *w, wo*, k. p. *up, upjm*, rus. *wopl*. *Un* tedy w germānských a wšebec sewernjch řečech přirozeně se na *Wun, Wen, Win*, přetwořilo; od Němců pak, naybližšjch sausedů Unů čili Wendů, slyšeli a přigali toto gméno Řjmané a Řeci. *Chronicon Paschal. u Strittera I. p. 475.* má už tež *Venni* mjsto *Unni*. České *Ben* (*Beno, Beneš, Beňatky*) powstalo z německého *Wen*, proměněnjm *W* na *B*. Už u *Paula Diacona* nalezáme *Bantaib* mjsto *Vantaib*; a Němci w Uhřjch nazjwagj své sausedy Slowáky *Benden, Bindisch*; srow. *Bartholomaeides, Memor. Prov. Csetnek, Neosol. 1799. p. 46.* „*Germani (Dobschenses) in vicinos Slavos, quibus Benden et per contemptum Bindische Kirpl dicunt, odio ducuntur.*“ *Schaffarik, Abkunft d. Sl. p. 62.* — *Slowenské Prawno*, městečko w Turci, gmenugj taměgšj Němci hned *Windisch* hned *Bindisch* Proben.

§. 15. Zmizenj gména *Un* a geho zůstatky.

Z tohoto všeho widjme, že národnj gméno *Un* ze slawského žiwota už zmizelo, wygmauce slawské čili *unské* zůstatky w Daneberku, o nichž, gak wyše §. 8. dotčeno, *Thunmann* prawj: „*Slavi qui hodieque in Danneberga habitant nomen Veni et Venski agnoscunt.*“ Že gména kmenů w některém národu během časů zmizeti, a buď od cizinců zetřena, buď od sausednjch kmenů pohlcena býti mohau, toho máme dosti příkladů w samém slawském národu. Kde gsau gména kmenů slaw-

ských u Nestora zpomjnaných? Kde gsau Constantinowi *Zachlumité, Kanalité, Drugubité, Ultini, Lenzenini* a t. d? Anoberž i w osobnjch gmenách zmizelo už téměř gméno *Un*, aspoň w půwodnj geho čisté zdobě (formě), nikdo zagistě se w nowěgšjch stoletjch ze Slawů *Unem, Unkau* aneb *Unhostem* a t. d. negmenowal; a wšak we změněné málo zdobě, užjwá se až posawád u Rusů (*Inochod*), u Čechů (*Beneš, Wanek*) a t. d. Toto dáwnné mizenj a měněnj tohoto gména, a geho i řjdké i chromé rumy, důkazem gsau naleyšjím geho vysoké starowékosti.

§. 16. Gméno *Un* (*Unil*) w *Mythologii slawské*.

Srow. Ditmar, *Chron. Mers. L. VII. p. 226.* „*Habitatores illi (Sorabi in Lusatia) raro in Ecclesiam venientes, de suorum visitatione custodum nil curant: domesticos colunt deos, multumque prodesse eosdem sperantes, his immolant. Audivi de quodam baculo, in cuius summitate manus erat, unum in se ferreum tenens circulum, qui a pastore illius villae, in qua is fuerat, per omnes domos has singulariter ductus in primo introitu a portitore suo sic salutaretur: Vigila Henil, vigila! Sic enim rustica vocabatur lingua, et epulantes ibi delicate de ejusdem se tueri custodia stulti autumabant.*“ Z této zpráwy widno, že *Henil* byl strážný bůh, strážce domu, nebo imperativ *vigila* pochodj od *vigilare* stržci, střehnauti, bdjeti, pozorowati, a *vigil* gest naše strážce: tento wýznam dostává swětla a potwřenj geště i od následugjcjch, na tohoto boha se wztahugjcjch slow „*tueri custodia*.“ — *Frentzel*, a geho následownjci, neprawě geg odwodj od *honiti, honidlo*, nebo takby Ditmar byl musel psáti počátečnj literu ne *H*, ale *G*, poněwádž za geho času (976†1018) Čechowé a Lužičané geště wšudy *ĝ* řjkali, a tepruw dvě neb tři stoletj pozděgi, totiž w 13 wěku, počali *ĝ* na *h* proměňowati. Litera aneb syllaba *He*, we gméně *Henil*, gest podobná syllabe *He*, we gméně *Henet Henéti*, gakož někteřj Kronikáři Wendy nazjwali. *Henil* tedy gest půwodně *Unil*. Koncowka *il ilo*, byla welmi obyčegná

forma gmén, k. p. *Bodril, Chotil, Dobril, Dobrih, Dragil, Hromil, Ostroil, Stanil, Woilo, Wognil*. — *Unil* bylo nepochybné gméno něgakého dobře zaslaužilého, vládného, ostražitého, a proto ode mdlejších sausedů a wděčných potomků zbožněného, muže. Příkladů takového zbožněnj osob máme negen w gužne řecko-latinské, ale i sewerné Mythologii. Tak Šwedové zbožnili krále Erika, srow. *Thunmann Ost. V. p. 382. „Erik, Kriegs-held und mächtiger König, den die Schweden hernach vergötterten.“* Tak i we slawsko-pohanské Mythologii, k. p. *Swetowit, Marowit (Mirowit), Porewit (Prewit, anebo Borewit), Radhost, Misisla (Mstislaw, aneb Mečislaw)* a t. d. Gméno tedy bužka *Unil* tak se má ku národnjmu gménu *Un Unim*, gako *Rusalky* ku *Rus Rusim*; *Misisla* ku *Slaw Stawim*; *Radhost* ku *Rad Radim Radimičim*; *Swatowit* *Mirowit* *Porewit* ku *Wit Wēt Wiat Wiatkum*. — Se gménem a bohem *Unil*, srowneg i gméno a boha slawského we Šweřjně *Genedractus* (= *Undrag, Unedrah*), o němž takto píše *Arnold in Chron. Slawor. L. IV. C. 24. „Berno Episcopus Sverinensis per Christum confortatus, culturas daemonum (inter Slavos) eliminavit, lucos succidit, et pro Genedracto, Godehardum Episcopum venerari constituit.“* A *Gebhardi I. p. 26.*; potom gméno boha djwek u Krainců *Anek* (= *Unek*). *Wiz Krok D. II. Č. 3. p. 345.*

§. 17. Něco o Wenetech *Armorických, Belgických a Adriatických.*

Surowiecki, Sledz. Pocz. nar. Słow. w Warszawie, 1824. str. 11. „Piąty Główny naród Europeyski Wenedów zajmował rozciągte kraje od wschodnich brzegów Wisły ku północy až do źróděl Dniepru i Wołgi, przypierając do części Baltyku zwanéy od jego imienia odnogą Wenedyjską. Str. 12. W dzielnicy Keltyckiej prócz Illirijan, Dalmatów, Norików, Tusków, Ligurów, Akwitanów, Iberów, Turdetanów, Basków, Silurów i t. d. spółczesni wymieniaią trzy osa-

dy Wenetów, którzy się podobno jak tamci, rodem różnili od właściwych Keltów. Jedni z nich siedzieli w koło morza Adryatyckiego; drudzy w Belgii blisko cieśniny Kaletańskiej, i krąginy tak zwanych Morinów (sr. Pomorany), a trzeci w Galii w okolicy dzisiejszemy Wandei. Str. 40., Skoro nie ma żadnego śladu ani podobieństwa, ażeby Wenedy od wymienioney epoki (600. lat przed Chrześcijaństwem) mogli przywędrować do Europy, trzeba więc wniesć: że od dawna siedzieli w téj części świata, i że należeli do odwiecznych jey mieszkańców. Str. 60. Kto się tylko zastanowi nad niezmiernem tém rozsypaniem narodu Słowiańskiego, nie może się dziwić, gdy usłyszy o zabytkach jego w nayodleglejszych stronach świata, i gdy znajdzie ślady jego pomieszania z rozmaitemi rodami ludów ziemskich. Niemcy, Traki, Greci, Wołochy, Węgry, i wielu okolic Azijanie, winni są pokoleniom Słowiańkiem nie mało swojej ludności. Str. 178. Że naród Wenedów Bałtyckich był kiedyś spędzony i rozerwany, domyślać się można z pewnych śladów i podań starożytnych. Pisarze Rzymscy zastali jeszcze w czterech osobnych stronach Europy Wenedów, którzy wszędzie odróżniani byli od sąsiedzkich mieszkańców, wszędzie otoczeni od panujących, i wszędzie znajdowali się w posiadach warownych. Jak jednakie imiona odległych tych narodów nie mogły być przypadkowe, tak wyprowadzanie iednych od drugich przez spółczesnych, i odróżnianie ich od sąsiadów, musiało pochodzić z pewnych cech, któremi się wyraźnie odznaczały. — O Wenedach Armorickich, w okolicach dzisiejszemy Wandei, tyle tylko wiemy że siedliska ich rozciągały się do ujścia Loary, że wszystkie wyspy przyległe począwszy do brzegów Akwitanii, zwane Wenedijskimi, do nich należały. O Wenetach Belgijskich przyległych Morinom i cieśninie Kaletańskiej, powiada między innymi Cesar, B. G. III. 8. „Civitatis (Venetae) est longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum illarum, quod et naves habent Veneti plurimas quibus in Britanniam navigare consueverunt, et scientia atque usu nauticarum rerum ceteros antecedunt, et in

magno impetu maris atque aperto, paucis portibus interjectis, quos tenent ipsi, omnes fere, qui eodem mari uti consueverunt, habent vectigales.“ Główny ich port, który, jak się domyślać można, był razem stolicą narodu, zwat się Jezeriak (Jeziro iest wyraz właściwy Słowiański, i znaczy morze lub wielki zbiór wody). O tych Wenedach Strabo takie zostawił nam zdanie: „*Hos ego Venetos (ad oceanum Belgiae) existimo Venetiarum in Adriatico sinu esse Auctores.*“ — Czwarty naród Wenedów Wenedów, Enetów, Henetów, tak rozmaicie przyzwany, już za Herodota od niepamiętnych czasów zamieszkiwał nad Adriatykiem, gdzie prowadząc wielki handel na morzu, liczył 50. miast znakomitych. Do jego narodu należeli między innymi, Noriki, Zalasy, Wenny, Windeliki, Istrianie, Daulehcy Dalmaty, Ilirijanie. Tych Wenedów jedni wyprowadzali od Medów, drudzy od Paflagonów, inni z Galii; wszyscy zaś w tém się zgadzali z Polybiuszem, że „*Veneti gens vetustissima in Italia et alia a Gallis utentes lingua.*“ Str. 191. Poruszenia Keltów podług wszelkiego podobieństwa, przerywały związki Wenedów Baltickich z Adriatyckimi. Str. 193. Reszta Wenedów oderwana za Renem, doczekała się wraz z Armorickimi panowania Rzymian i losu, jaki spotkał wszystkie tam osiadłe narody.“

O Uneljach wiz Caesara, *Com. d. bell. Gall. L. 3. C. 116.* „*Caesar Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Unellos — mittit.*“ Ptolemäus *L. 1. C. 8. p. 17.* nazjwá tentýż kmen *Veneli*. Srow. téż Köppen u. Wagner *Univ. Lex. der Völker- und Ländergesch. Berlin 1806. T. IV. p. 263. 264.* kde toto stogj:

„1.) Veneller, Venelli ein Volk an der Küste in Provincia Lugdunensi. Sie bewohnten die Nordwestliche Spitze der Normandie, dass heutige Cotentin. Caesar kannte schon den Namen dieses Volks. Ihr Hafen hiess Crociatonum jetzt Carenton (srow. ruggenské Karez).

2.) Venetes ein Küsten-Volk in Provincia Lugdunensi, das lange vor Caesars Zeiten Handlung und Schiffahrt auf dem Oceantrieb. Die Gränzen des heutigen Vannes waren so ziemlich auch die Gränzen des alten

Volks. [Srow. Schaffarik, *Abkunft d. Sl.* p. 193. „Gehen wir zu den Gallischen Veneden über, so finden wir hier die Namen Srb und Wende ebenfalls beisammen. Der Nebenfluss der Mosel, die Saar, hiess noch zur Zeit der Römer Suraba, Saravus, und noch jetzt heisst der Bauer am Rhein Surbel, d. i. Srbal. Die Gallisch-belgischen Veneden hatten auch die gegenüber liegende brittanische Küste inne, und auch hier tritt uns das Wort Srb entgegen.“]

3.) Veneter (Veneti) eines der Hauptvölker in Oberitalien. Es war ein sehr geschicktes Volk, dessen Ursprung aber zweifelhaft war. Die Griechen gaben bald den Antenor, bald den Diomedes, zum Stifter dieses Volkes an: und leiteten die Veneter von den Henetis in Asien ab. Richtiger leitete man den Ursprung der Veneter aus Gallien oder aus Illyrien her.

4.) Veneter ein Volk in Paphlagonien, gewöhnlicher Eneti genannt.

5.) Vennonen, beym Plinius Venonetes, ein rhätisches Volk, ohne Zweifel die Einwohner der Vallis Venostica, Vinstgau.“

Krage o končiny téměř celé Evropy owěněné gsau gmény a národy Wenetskými, s maličkau proměnou zwuku. Gdime břehy od moře Baltického k Belgickému, k Armorickému až dole k Adriatskému, všudy toto gméno téměř nepřetržené nalezneme. — Jablonowský, *Act. Soc.* 1774. p. 250. „*Verum quidem est Slavos sub initium saeculi VI. ex septentrionalibus plagis advenisse, per Danubium migrasse atque in Dalmatia et Illyria sedes fixisse. Sed an inde sequitur, longe ante Slavos aut Slavicarum originis populos ibidem non vixisse?*“ — Grimm, *Serb. Gramm. v. Wuk*, p. 3. „Die nomina propria welche sich auf Römischen, in Illyrien und Sarmatien gehauenen, Inscriptionen darbiethen, verdienen von einem gelehrten Slavisten kritisch zusammen gestellt und bearbeitet zu werden. Möglichkeit, ja Wahrscheinlichkeit, dass jene frühern Illyrier und Sarmaten schon wirkliche Slaven gewesen, leugne ich nicht.“

§. 18. Zdáňj některých starých i nowějšjch Děgopisců
o gměnu a národu Wenetů wšibec.

Paulus Diaconus (814.) de gest. Longob. L. 2. C. 14. „*Eneti enim, licet apud latinis una litera (h) addatur, graece laudabiles dicuntur.*“ Constantin. Porph. de Ad. Im. C. 27. p. 84. „*Sciendum, Venetos nunc appellatos, qui olim Henetici dicebantur.*“ David Chytraeus, Chron. Sax. Lip. 1616. in Vandalia Krantzii, p. 3. „*Certum est autem ejusdem gentis, quam Wenden Germani appellant, appellationes esse Henetos, Venetos, Venedos, Venedas.*“ Belius in Praef. ad Gram. Dolež. Pos. 1746. §. 2. „*Certe si Slavi iidem sint cum Henetis ac Venedis, sicuti sunt omnino, doctissimorum quorundam virorum sententia, gentem habebimus cum antiquissimis quibuscunque, de originum vetustate haud iniquo successu certaturam.*“ Fr. Pubička, Ser. Chr. Viennae 1770. p. 47. „*Ajunt Slavos origine esse Henetos, quales Livius Paphlagoniae gentes facit, eo, quod ut Slavi a sláwa, sic Heneti évetos από τῶ ἀντὶς quod laudabilem sonat, et Heneti laudabiles seu gloriosi dicuntur. In ea opinione gravissimi quique viri sunt, eamque imprimis Matthias a Sudetis aliique acerrime tuentur. Nolim contra pugnando tot virorum eruditorum auctoritati derogare.*“ Jos. Mikoczi Otiar. Croat. Budae 1806. p. 144. „*Graeci nomen Slavorum graece reddiderunt, Enetosque vocabulo vocabulum Slavni exprimente compellarunt. Graeci enim, sive quod aliarum gentium sermonem ut barbarum aspernantur, sive quod in enunciandis, quae suo in sermone alii populi habebant, vocabulis, difficultatem sentirent, vernaculis hominum, urbium, fluminum, etc. nominibus vocibusque graecas sufficere solebant.*“ Balbin, Decad. I. L. 2. C. 23. pustil se s nezdařilým prospěchem do wýkladu tohoto gměna pjše takto: „*Vinidas — quos ego arbitror dictos a Slavonico vocabulo wina, culpa seu poena, unde Winjci, Rei, damna inferrentes, et winiti damnum inferre, peccare.*“ I. Wend i

wina, gak sme widéli, z gednoho sice kořene pošly, ale na rozličné ratolesti wyrostly. — Dobrowský, podle swé obyčegné obljbené saustawy, i gméno *Wend* Němcům připisuge a od Němců odwodj, *Lehrgeb. d. böhm. Sp. Prag. 1809. p. 3.* „*Jordanes nennt die Slaven nicht nur Slavinen und Anten, wie der Grieche Procop, sondern auch Winden (Winidae), an andern Stellen Wenenen (Weneti), weil sie zu seiner Zeit diejenigen Länder zwischen den Karpaten und der Ostsee einnahmen, in welche Tacitus die (deutschen) Wenden versetzt hat. So ging also der geographische Name des Wendenlandes auf die Slovanen über, der noch heute auf den Wenden in der Lausitz, und den Winden in Steyermark, Krain u. Kärnten haftet, wenn gleich die Slaven selbst in ihrer Sprache diese Benennung nicht kennen. Eben diess gilt von dem zweyten fremden Namen Anten, der den östlichen Slaven an den Küsten des Schwarzen Meeres vom Procop beygelegt wird, der sich aber schon im 7 Jahrhunderte wieder verlohren hat.*“ — Srow. G. B. Schirach, in *Act. Soc. Iab. 1774. De Henetis Venedis et Vandalis. p. 22.* „*Qui de his rebus anquisiverunt, in eo errarunt, ut quo tempore in scriptoribus primam gentis factam mentionem invenirent, huic tempori originem illius in his illis terris tribuerent, certe de antiquiori adventu nihil dicerent, quasi omnes populi non prius in terris suis incoluissent, quam eorum notitia in scriptore aliquo occurreret. — Qui quidem error nuperrime viros doctissimos Gerkenium et Thunmannum (my připogugeme i Dobrowského) ad varias opiniones, inaniter assumtas deduxit. Largimur, historicum decere sine auctoritatibus non vane conjecturas alere, sed quid certius esse potest hoc, gentes plerasque ante illa tempora, quibus memorantur, in iis terris, quarum incolae sistuntur, sedes habuisse? — Cur, sine omni probabili causa, sine omni historiae auctoritate, recentiori demum tempore immigratio Slavorum in Germaniam tribuitur?*“ — Srow. Schlötzer, *Nord. Gesch. p. 231.* „*Warum sollen die Slaven durchaus keine Stammvölker von Deutschland, sondern erst in 5 Jahrhunderte, vom*

Caucasus und von der Volga her, eingewandert seyn?
 — Diwno wěru, že tuto bágku o nowém půwodu a přichodu Slawů w Germanii, až po dnešek opakowati a wěřiti nepřestáno.

§. 19. *Ne každé gméno Un, Hun, Wand gest slawské.*

I zde to opětně ugištugeme, že my nemáme ten úmysel wšecky ty osoby aneb i národy Slawům přiwlastňowati, které gméno *Un, Hun, Enet, Henet, Wenet, Vandal, Fen, Fin* a t. d. na sobě nosili. Ga to ge slawské, co má, ne pauhau toliko etymologii, ale i historii a geographi pro sebe. Kořen *Un* nacházj setéměf we wšech europegských řečech, a gak w našem národě, tak i u giných národů mohli gména z něho urosti, nebo u wšech národů, w gistých wěcech, gisté wšeobecné zákony a obyčege panugj. I u aziatských národů nacházjme titule a gména k tomuto kořenu patřjcej, k. p. *Ban Bajan, Chan Chagan, Džingis-Chan, Batu-Chan*, u Chinesů *Čin, Hang, King, Kong* a t. d. se kterými srow. naše *pan, ban, k-něz k-njže, něm, Chunich* aneb *König*, rus *čín* (Rang, čest), starosl. *izkoni, zákon*. Mimo to mysljme mys *P u b i č k a u, Act. Soc. Jabl. 1773. p, 37.* „*Et Graeci sibi voces a Latinis, Gothi a Slavis adsciscabant, aut certe eorum consuetudine suas efferebant, quin Graecos et Latinos, item Gothos et Slavos eandem gentem quis audeat dicere. Sic Gothis vox Strawa, convivium, ut est apud Jornandem, significabat, tametsi vox ea Slavis fuerit propria Sic Gothorum regum nomina eadem syllaba qua Slavorum terminata comperimus: Valamir, Theodemir, Waldemir, etc. reges Gothis erant; ut Terpimir, Jaromir, Slavis Duces.*“ I to by pošetilst hyla, ptáti se, který národ půwodem a wlastnjkem gest slowa *un*, a který toto slowo *un* od giného půgčil, nebo gak řečeno, slowo to gest prakořen europegsko-aziatských řečj. Wúbec chraňme se už gednau wšech takowých etymologických třěštěnj, wšecko za naše deržeti, co něgakau podobnost má se gménem národu anebo kmenu ně-

— kterého, abychom se smjchu newysadili gako známj etymologowé gistého národu. My by sme se smáli tэм > Němcům, kteříby každé *Tat, Tet, Tit, Tot, Tut, Teut*, wšecky Tatarj Titusy, Titany, Toty a t. d. aneb kdyby Řjmané každé *Ram, Rem, Rim, Rom, Rum*; Britané každé *brat, bret, brit, brot, brut*, proto swému národu osobowali, že magj podobnost s gegich gménem; slušné by se to tedy i nám stalo, kdyby sme každé *Un, Hun, Chun, Chyn, Fin*, aneb i každé *Sl, Suob, Sr, Tr, Chr* — za slawské trjmati chtěli. Cigáni se nazjwagj gedni *Sinde* (Hinde) ginj *Rom*, dle *Puchmayerowy* cigánské Mluwnice, p. 3. či ge proto hned k Slawům (Unům) a Řjmanům přičítáme? — My, w podobných případech, rozdljný půwod národům, ale gménům gednu etymologii přiwlastňujeme.

§. 20. O Vandalech a gegich zodněšce (relatii) ku gménu Un.

Hádka gest mezi učenými, zdali *Vandali* (kteřj i *Vindili Vendeli* slugj) Slawům či Germanům náležej? Srow. zvláštnj o tom Pogednánj knjžete Jablonow. *Soc. Jab. anno 1774. Pars II. p. 53.* „*De Vandalis et Venetis*,” a pak Krantzii *Vandalia*. Našjm domněnjm byli *Vandali* slawsko-germanská směsice, sausedstwj a geographickým položenjm (asi tak gako Finni) pomjcháni. Gisto gest, že někteřj, a to němečtj hodnowěrnj, děgopisci Slawy čili Wendy wýslovné *Vandaly* nazjwagj, gako k. p. *Adam Brém. L. 2. C. 64. p. 18.* „*Slavania amplissima Germaniae provincia a Winulis incolitur, qui olim dicti sunt Wandali.*“ Tak *Lambeccius, Orig. Hamb. L. I. C. 3.* slawský čili wendský gazyk w Hamburku nazjwá *linguam Vandalicam*. A w Uhrjch gméno *Wend, Wind, Wandal* až po dnes saugmenné a stegosmyslé gest o Slawencjch w Železné a Saladské stolici. Srow. *Csaplowits, Croaten und Wenden in Ungarn, Presb. 1829. p. 49.* „*Die Wenden nennt man auch Vandalen, Vandali, ungrisch Wandalusok auch Tótok, sie selbst nennen sich Slowenci.*“ I to gisto gest, že mnohá gména králj *Wandal-*

ských neodporně slawská gsau, gako *Wislaw, Radhost, Witimir, Godeslaw, Korcigo* (Krok) a t. d. Knjžata Meklenburská, králowé Polštj, Danštj a Šwedštj, gelikož nad *Wendy* panowali, nazjwagj se we starých diplo-
 mech *principes Vandalorum, reges Vandalorum*. Hrobnj nápis we chrámě w městě Poznánj w Polště, od r. 1025. znj: *Hic jacet Boleslaus Rex Vandalorum seu Polonorum*.“ Ba už Salamon, Kostnický biskup († 920), wykládá w Slowáři *Mater verborum: Wandali* skrze Slowene, *Wandalus* Slowenin, wiz *Časopis Muz.* 1827. Sw. 4. str. 75. — A Pribevius, in *Corn. Tacit. de morib. Germ.* „*Quanquam Tacitus Vandalos Germanos esse dicat, Germani tamen ubicunque terrarum Slavi consistant Vandalos seu Vindelicos esse arbitrantur*.“ Srow. Ulricus Huttenus, in *Appendice ad Taciti Germaniam, Vittebergae, a. 1538.* „*Ptolemaei descriptione moveor, et ipsa appellationis vetustate, ut Vandalos (Taciti) gentem Sarmaticam esse existimem, quos vocamus Wenden. Nec mirum est, etiam antiquissimis temporibus Sarmatas, qui saepe mutare sedes solebant, in viciniam effusos, Germanis admixtos esse. Sunt autem variae illius gentis appellationes, quarum aliquae sono non multum discrepant: Venedi, Fenni, Wandali alibi Slavi vocantur*.“ Abrah. Ortelius, *Synon. Lib. V.* „*Wandali, Venedi, Fenni et Slavi, teste Melanchtone in Tacitum, sunt unius gentis variae appellationes*.“ Bonfinius, p. 123. „*Quin et Vandali eodem glossemate scilicet slavico utuntur, quorum reliquias Vindelicos Saxonibus conterminos plerique tradidere*.“ Carionis *Chronic. p. 243.* „*Non dubito Vandalos ex Heneta (Veneda) stirpe esse, sed credibile est, cum vicini crebra inter se bella gesserint, Heneti et Germani, usque ad recentiora tempora, aliis alios victores fuisse, et partem Henetorum linguam et leges Germanicas accepisse; eam partem existimo Vandalos a Plinio nominari*.“ *Acta Soc. Jablon. 1774. p. 6.* „*Tacitus in fine Libri de moribus Germanorum, Venedos appellat eandem gentem, quam initio Vandalos nominaverat*.“ Tamž., str. 113. „*Wandali Gothos*

Trulos appellarunt. „Přezjwka „*trulo, ty trulo* (t. g. Lümmel, Bengel)“ gest u Slowáků posawád w častém užjwánj; u Čechů se řjká *trdlo*, a o ženě *trdlena*. Srow. *Allg. Weltgesch. v. Baumgarten, Halle 1759. T. 17. p. 359.* „*Als das Land der Vandalen mit Volk angefüllt wurde, verliess eine grosse Menge von ihnen dasselbe bald darauf aufs neue; welche ihren Weg gegen Morgen nahmen, und in das Land zwischen den cimmericischen Bosphorus und der Tanais kamen; welches damals von den Slaven bewohnt wurde, die sie aber vertrieben, sich in ihrem Lande niederliessen und sich nun mehr selbst Slaven nannten.*“ Tutě žřegmé náwěštj o totožnosti gména *Vandal, Un* a *Slaw*. Gméno *Un* ten osud mělo w seweru, který gméno *Srb* w polednj, z toho powstaly přetwory *Wend, Wind, Wandal*, z tohoto *Sirm, Sarmat, Sauromat*: oboge gména přenášeno i na giné sausednj, Slawům poddané, aneb s nimi suijchané a spogené, národy. Ostatné srow. *Act. Soc. Ja bl. 1774. p. 123.* „*Nec historia certa eorum populorum esse poterat, qui tunc temporis coelum sedesque et regiones mutabant, ut hodie qui peregrinantur, quotidie alio hospitio utuntur. Praeterea etiam diversae gentes saepe sese conjungebant, sociatis non solum armis et animis, sed moribus etiam et vitae genere, ut sese contra validissimos Graecorum Romanorumque exercitus defenderent.*“ — Co *Plinius* pjše *L. 2. C. 67.* „*Germanorum genera quinque: Vandili, quorum pars Burgundiones, Varini, Guttones,*“ to už *Schlötzer* wyswětlil, *Nord. Gesch. p. 118.* „*Genera populorum heissen nicht bey Plinius, was genera plantarum in Linnäi Munde. Wenn man Völker eines neuentdeckten, und nur noch an seinem Rande bekannten Landes classificirt, da findet keine Praecision statt. Der Eintheilungsgrund des Plinius, wornach er hier rangirt, ist weder politisch, nach den Hauptstaaten, in die sich die Völker Germaniens vereinigt hatten; denn dergleichen gab es damals nicht, es waren mehr Tatarhorden als ordentliche Staaten; noch weniger historisch, oder genetisch, nach der wirklichen natürlichen Verwandtschaft der Völker mit*

einander, die die Sprache sichtbar macht; sondern bloß geographisch nach der Gegend ihrer Wohnsitze.“ — Srow. G. B. Schirach *De Henetis, Venedis in Act. Soc. J.* 1774. p. 30. „*Communis olim virorum doctorum sententia Venedis et Vandalis eandem originem tribuit, atque Vandalos et Venedos unam esse gentem statuit. Exorti postea sunt, qui sive novitatis cupidi, sive scriptorum locis seducti, et scrupulis fictis decepti, diversas gentes voluerint esse Vandalos et Venedos. Inter hos primariam auctoritatem nactus est Phil. Cluverius qui Germanos efficere Vandalos voluit. Grotius contra Vandalos facere Gothos tentavit, argumentis, quae jam in nostram, luce historiae Venedicae et Gothicae illustratam aetatem, cadere nequeunt. Viginti amplius scriptores proferri possint, qui omnes affirmant, eandem gentem Venedos et Vandalos fuisse. p. 35. Postea illa gens, adiunctis aliorum gentium copiis Romanam irruit in terram, ingenti multitudine, atque Galliam, Hispaniamque petiit. Neque, si tanta multitudo Vandalica apparet, unam hanc omnium eandemque gentem intelligamus, sed nomen illi migrantes exercitus commune sortiti sunt, sive ab potiori parte, sive ab natione, qua procreatus dux. Ita Marcomanni omnes illi populi nuncupati, quibuscum Antonius bellum gessit. Ita innumera illa multitudo, quam Attila duxit, non Hunnica sola, sed ex diversis gentibus conflata fuit.“*

§. 21. Buněwci.

Srow. I. Raič, *Istor. K. X. G. 7. §. 6.* při roku 1514. „*Bližaišji narody Ungarskji Budimskomu gradu bezsporno otdawali woly tija: obače meždu Tisoju i Dunawom žiwuščji zowomji Kuni ili Kumani, Bononii ili po našemu rešči Buniewci.*“ Katancsich, *de Istro. p. 109.* „*Maior pars Pannoniorum Shokcios, Dacorum Bunyevcios, ignota omnibus retro Scriptoribus nomina, se appellant.*“ Srow. I. Csaplovits, *Gemälde v. Ung. I. p. 206.* „*Slavonier theilen sich in sogenannte Schockzen und Bunyewzen, alle der Ka-*

thof. Kirche zugethan; im Bässer und in den slavonischen Comitaten mit Serben vermischt.“ Srow. Pejačević *Hist. Ser. in Addit. p. XLI.* „*Ex Buna (Una fluvio), trahit originem pars illa Slavorum; qui hodie adhuc Bunievci appellantur.*“ — *Bunewci* tedy gsau *Unéwci*, obywatelé *Uny*.

§. 22. Rozdíl mezi *Uny slawsko-europejskými čili západními*, a mezi *Hunny asijskými čili východními*.

Gméno *Un Hun Chun*, gako na poli etymologickém gedno, tak na poli ethnographickém rozdílné gest. Równozwukost gména, sausedstwj a průtahy weliký zmatek w Historii těchto národů způsobily, a přjliš trudno gest nynj geographické hranice určití, aneb rozhodnauti u Děgopisců, který vlastně národ rozuměj'pšjce o *Hunech*. Srow. *Stritteri Mem. pop. I. p. 451.* „*Ita late patuit apud scriptores Byzantinos et fluctuat Hunnorum nomen, ut, quam proprie gentem eo designare voluerint, ipsi ignorasse videantur. Hunnos nobis dicant, an Scythas, fere perinde est. Participant quidem Hunnorum nomen A v a r e s apud Menandrum, Theophilactum, Theophanem et Cedrenum, quorum duo posteriores eos Hunnos occidentales (nepochybně gménem od Unů slawských půgčným, s nimiž Avari, Obři pomjšáni byli) vocant. Bulgari apud Nieephorum Patriarcham, Theophanem et Cedrenum; Comani apud Nicephorum Gregoram; Gepaedes apud Auctorem Chronici Paschalis; Hungari apud Leonem Gramm. Cinnamum, Nicetam Choniatem et alios; SLAVI apud Cedrenum, quod ad mores et vivendi rationem attinet, multa ipsis cum Hunnis communia fuisse Procopius ait; Turci apud Theophanem; Uzi apud Annam Comnenam et Cedrenum. Ad Tribus vero Hunnicas magis definite et perpetuo a scriptoribus Byzantinis referuntur: Hunni Attilani qui κατ' εὐχρη, Hunni vocantur, nullo peculiari addito gentis vel tribus nomine; Acatiri, Vittores, Burugundi, Ephtalitae seu*

Hunni Albi, Cidaritae, Cuturguri, Uturguri, Uniguri, Ultizuri, Sabiri, Saraguri, Sarselt.“ *Constantin Porph. gmenuge Slawy Avary, a Avary gmenuge Hunny. Srow. Const. de ad. Im. P. II. C. 29. „Romanorum termini protendebantur usque ad flumen Danubium, quod quum aliquando transmisissent, discendi gratia, quinam trans Danubium habitent, invenerunt Sclavinos qui et Abari nuncupati.*“ A njže: „*Hac igitur permutatione multis annis facta, Slavi qui trans flumen habitant, qui et Abari dicti, re considerata dixerunt etc.*“ A opët hned njže: „*Hoc igitur consilio Slavi sive Abari at.d.*“ I Fredegar prawj: „*Avari cognomento Chuni.*“ Nechybowalo i na takowých, kteřj Atilowy Hunny za Slawy derželi: z čásky to i prawda gest, nikoli ale zcela. Srow. *Epistola Matthiae Markowicz ad filium Johannem de studiorum Methodo, 1756, Adonickým weršem, w Rpisu u P. Rohoniho, Nro II. c. „Nam licet Hunni |Sauromatarum| Quandoque voces |Ore sonassent| Hoc fuit inde |Quod Legiones |Attilianae| Mixta cuterva| Sauromatas mox| Aut alios tunc| In sociorum |Classe lubenter| Contuerentur.*“ Pod textem w Poznám. prawj: *Sic Convivium exequiale funeris Attiliani ab Hunnis ipsis vocabulo Sarmatico apud Jornand. L. 52. C. 49. vocatur Strawa, a verbo trawjm consumo.*“ Naruszewicz, *Hist. T. I. K. 2. p. 261. „Mędzy Hunnami že się wiele hord Słowiańskich s Alanami pomieszanych znaydowało, dowodem iest nie małym słowo strawa czyli bankiet, który Hunnowie na pogrzebie wodza swego Attyli sporządzili.*“ Faust. Procházka, *Com. de Lit. Ar. p. 10. „Hunnis cum Slavis et bellorum societatem et ceterarum rerum miram fuisse consensionem Procopius ait.*“ A Balbin, *Epit. L. 1. C. 4. „Si Slavi Hunnos pridem amicos in societatem bellorum trahere voluissent, libertatem suam retinere potuissent.*“ Jean Potocki *Fragm. hist. et geogr. sur la Scythie, Brunsvic. 1796. T. I. p. 5. „Atila donnoit de villages Slaves a ses femmes, ainsi qu'a ses Generaux. Il paróit même, que les Huns avoient déjà*

commencé à apprendre la langue Slave et qu' ils, l' auroient adoptée, si leur regne eût été plus long.“ Nowěgšj něm. Spisowatelé následugj a rozširugj toto domněnj i w historických Romaněch; wiz Chitawa, oder der Kampf d. Deutschen gegen die Wenden. Histor. Roman v. D. E. Dietrich, Meissen 1830. S. 85. „König Heinrich weilte noch auf dem h. Felde des Begräbnissplatzes, als Gesandte der Wenden sich meldeten. Der älteste unter ihnen nahm das Wort und sprach: *Wisse, Muth lebt in den Herzen der Slaven. — Den Tod werden deine Schaaren finden, indess der uns stamm befreundete Hunne, und sein treuer Bundesgenosse, der Ungar, in das Herz deiner Lande dringt.*“ Slawštj Unowé, Wanowé, Venedi už před Kristowým narozenjm w Europě seděli, asiatsj Hunowé wpadli do Europy tepruw na konci 4 stoletj po nar. Krist. asi r. 377. Srow. Gatterer, Comment. de Hunnis, in Comm. Soc. Gött. T. XIV. p. 21. „*Hunni Kalmykis seu Mongolis adnumerandi. Ipsum Hunnorum nomen nec a Chinensibus nec ab Hunnis ipsis videtur inventum esse, sed iis impostum a Tartaris orientalibus, i. e. Tungusis, quia hi identidem obnoxii fuerant Hunnis, potuerunt sane his nomen Hunni dare, nam in Tungusorum lingua Hunnu significat Dominum.*“ Ostatně my sme už naše domněnj o této wěci wýše w Rozpr. II: D. II. §. 11. progewili, zde gen to geště dodáwáme, že se nám gměna i Hunů i Obrů (Chobrů) do té třjdy přináležeti a týž osud mjti zdagj, který i gměno Sarmat, Wandal, Fin. Totiž Huni, Obri, Sarmati, Vandali, Fini, Rusi, Bolachowé, Wlachowé gsau půwodně slawská gměna, ale pozděgi i na cuzé, se Slawy sausedugicjanebo pomjchané, národy něwlastně přenešená. Srow. Schlötzer, Nord. Gesch. p. 210. „*Alle Völkernamen sind bey ihrer Entstehung oder ersten Bekanntwerdung historisch: d. i. sie bezeichnen nur ein Volk, nur eine Species, keinen Inbegriff von vielen Völkern. Der Griechen in Marseille lernte, so wie der Römer, ein gewisses Volk in seiner Nachbarschaft unter dem Namen Kelt oder Gall kennen; und was er sich anfänglich bey diesem Namen*

dachte, war wirklich nur Ein Volk, der Herkunft und Sprache nach. Aber in der Folge, und beym Wachstum der Weltkunde, kommen durch dunkle Gerichte neue Völker und Länder, hinter den schon bekann zum Vorschein: der Seefahrer, Missionar, Geograph sieht solche nur als eine Fortsetzung der vorhin bekannten an, nennt Kymren, Vasken und Germanier gleichfalls Kelten, und rechnet Mogolen, Mandschu und Kajbalen immerfort zur Tartarey.“ —

§. 23. *Srownáwánj gména Un, s podobnými ginonárodnými gmény, a sice:*

- 1.) Hebrejskými: *Anna* (milostná, sr. Unka), *Annas* (milý, dobrotivý), *Ananias* (milost Páně), *Enoch* (svatý, álechetrný), *Jannes*, *Joannes*, *Johannes* (miláček, sr. Uně), *Jonata* (dar božj, sr. weno, Unata), *Onan* (sja), *Onias* (sja božj), *Unny* (4. Chron. 15 ž. 18. 20).
- 2.) Řeckými: *Aeneas* (l. g. Un, Slaw), *Aenetius*, *Aenicus*, *Ainetus*, *Ainaeon*, *Antaeus* (král Mauritanský), *Antea* (kněžna w Lykii), *Antenor*, *Antonius*, *Antoninus*, *Antonia*, *Antandros* (Unimuž), *Anthaeus*, *Anthuss*, *Anthores*, *Antileo*, *Antagoras*, *Atidamas*, *Antigenes* *Antigonus*, *Antimachus*, *Antimenes*, *Antiochus*, *Antipater* *Antiphanes*, *Antiphon*, *Antisthenes*, *Antistites*, *Antiope*; — *Aenocles*, *Aenotheus*, *Aenesidemus*, *Epaenetus*, *Euenus*, *Onesimus*, *Onesippus* (syn Herkul.), *Onetor* (kněz w Troji), *Onites* (syn Herk.), *Oneiros* (syn Achill), *Onchestus* (syn Nept.), *Onca* neb *Onga* (Minerva Phoen.).
- 3.) Latinskými: *Honorius*, *Honoratus*, *Bonus*, *Bonifacius*, *Venustus*, *Venusinus*, *Janus*, *Januarius*, *Juno*, *Junius*.
- 4.) Německými: *Unni* (Adam Brem. p. 15.) *Uno* (Biskup Bremenský, Adam. Brem. p. 81.) *Unwanus* (Ad. Br. p. 27. 84. Tato tři Bremenských biskupů gména *Un*, nepochybně od Slawů k Němcům přešli, poněwadž gich ginde u Němců, od Slawů vzdálených, nenalezáme). — *Huno*, *Chuno*, *Kuno*, *Guno*, *Hunarich* (*Heinrich*), *Hunold*, *Chunibert*, *Kunibert*, *Kunrad* *Konrad*, *Kunehild*, *Kunigund*; *Wina*, *Winithar*, *Wennemar*, *Winfrid* *Wunefrid* *Unfrid*, *Winibert* *Wunebert*, *Winibald* *Wunibald*, *Winfeld*, *Winmar*, *Wonnemund*.

Na konci, w in: *Adelwin*, *Adelswinde*, *Baldwin*, (*Balduinus*), *Bernwin*, *Bertwin* *Edwin*, *Erwin*, *Gerwin* *Goswin*, *Hartwin*, *Lebwin*, *Malwin*. Srow. Dolz, *Die Morden in den Taufnamen*, Lpz. 1825. p. 23. „Chun, gun, hun, kun, bedeutet kühn; tapfer. p. 24. Win bedeu-

tet Sieger auch Freund, Geliebter.“ Srow. též: *Fleischners Onomatologie, Erlang. 1826.* — K těmto přidej i *Hungist* (snad Ungost, vůdce Sasů do Britanie přealých), a panownjky Wesgothů: *Suintil, Chintil, Chindaswind, Receswind; Hunila* (gothská kněžna), *Unilt* (gothský král); *Uncham* (poslednj scytický král), *Uncelenus* (fränkischer Minister, 605.), *Unamanus* (Pius r. 373); a Skandinawská gména *Suen, Sveno* a t. d. Ostatně w německých na *Un* se začjnagjejch gmenách weliké pozornosti potřebj při rozsauzenj toho, zdali to *Un* gest *Nomen*, čili gen *particula negativa*, gako k. p. *Unquad, Unhold, Unwerth* (indignus) a slawské *Neslaw, Nechwal, Netěch, Neklam* (Neklan), *Nemil, Nectom, Nedrah, Nemir, Nerad* a t. d.

§. 24. O hrobech a mohylách Uných, Unských, zwanych Hünengräber.

U starodáwných Slawů, i giných zvláště Skytických národů (Herod. 4. 71.) byl obyčeg, znamenitějšjm osobám po smerti, na znak wděčnosti a na památku, kopce, hned vyššj hned nižšj ze země a kamenj, nad hrobem sypati a stawěti, kteréž kopce rozličná gména měli, u Rusů a Poláků: *močila*, u Čechů: *homole*, u Slowáků: *kopa, kopec*, w turčan. stol. *prjekopa, mohyličky* a t. d. Tento obyčeg zachowal se dědičně od slawských předků až i k nynějšjm gegich potomkům, gako to swědčj weliká močila u Krakowa, *Kosciuskowi* od Poláků w našjch časech, w sausedstwj *močily Krakowy a Wandiny*, nasypaná a wystawená. Němci, po zněmčenj Wendů, čili Unů, a po osazenj gegich kragů a měst, nazwali tyto kopce *unskými* čili *Wendskými*, německy *Hunen* aneb *Hünengräber, Hunenbette*, aneb i *Sorbenhügel*. Srow. *Leipz. Lit. Ztg. 1828. Oct. N. 243.* „*Wer nicht nach zerstörten Burgverliessen, nach aufgewählten Hünen-oder Sorben-Gräbern, nicht nach Runenschrift u s.w. fragt und sucht, der wird in dem Vf. seinen Mann finden.*“ A wšak možno, že už i sami Slawové nazjwali tyto hroby *unými*, t. g. welikými, ohromnými, tak gako „*dubrawiny uné*“ w Libušíně saudě; což tjm prawdě podobnějšj gest, že i u Němců slugj tito *unj hrowové* „*Riesengräber, Riesenbette.*“ Srow. *Ant. Tkany Myth. d. Teutsch. u. Slaven. Zna-*

im, 1827. T. I. p. 140. „Unter den in Teutschland befindlichen Denkmählern des Heidenthums sind besonders die Hünenbetten Hünengrüber, in Südteuschland Liesensteine.“ Srow. Thunmann, Nord. V. p. 131. „Die Hünengrüber im Nördlichen Deutschland kommen ganz gewiss von den Wenden.“ K. G. Anton, über die alten Slaven, Leipz. 1783. p. 136. a 1789. p. 90. „In Meklenburg und Böhmen findet man auch so genannte Hünengrüber. In Böhmen heissen sie Homolka, Quarges, (?) oder wlizy Kopec, Wolfshügel (snad lépe Wilcú Wiltú t. g. Lutikú Kopec.) Wo Slaven im Deutschland wohnten, finden wir Urnen, so in Meissen und Brandenburg; auch im Lüneburgischen, wo noch ein kleines Stämmgen Slaven sitzt, findet man in ihrer Gegend sehr viele Urnen und Hügel, und vorzüglich da, wo sie noch jetzt wohnen. Leibnitz collectan. etym. I. p. 335.“ Gebhardi Gesch. d. W. I. p. 37. „Begräbniss der Wenden. Die Urne ward entweder mit Feldsteinen überbauet, und mit Erde beschütet, bis ein beträchtlicher Erdhügel (Mogila) entstand, oder wenn viele Leichen, wie etwa nach einer Schlacht, zugleich beerdigt wurden, auf der gepflasterten Brandstelle niedergesetzt und mit einem länglicht viereckten Hühnenbette (Homolka) bedeckt.“ — Surowiecki, Sledz. Pocz. p. 112. „Zabytki mogit znaydują się po wszystkich częściach stron północnych Europy; nad Wisłą mamy dwie znaczne, Krakusa i Wandy. U Rusinów zwane są pospolicie Kurhanami a u Němców Hünengrüber.“ I w řečtině znamená βσνος výšku, hrob.

§. 25. O unském oděwu (Huně), a unské obuwi.

Mnoho příkladů máme, kde oděw, u některého národu užjwaný, od sausedů bud' cizo-, bud' stegnogazykých, gméneim toho národu gmenowan byl, u kterého nayprwé zniknul a nosen byl. Tak Dolama Dolomán od Dalmatů; Sclabinia Schiavina od Slavinů; Čechel, Čechljk, Čoha od Čechů; Krabatek, Horvatica od Chorwatů, tak i Huně od Hunů, Unů. Ze gména Huně

Huňawa powstalo opét w nářečjch *Buniawa*, *Poniawa*, *Poňwa*, *Bunda*, *Penda*, a proméněhjm *B* na *M*, *Menték*, *Mentjeka*, u Němců *Mantel*. (srow. *Unatky*, *Benatky* *Mnatky*). O slově *Ponjawa* srow. Jos. Voltiggi, *Ricsoslovník u Becsu*, 1803. p. 398. kde stogj: „*Ponjava, ve, f. schiavina, grobe Bettdecke.*“ — O *Bundě* a *Pendě* wiz J. Csaplovics, *Croat. u. Wénd. in Ung.* p. 24. „*Die Untercroaten tragen in Winter Pelze (Mentén) oder sogenannte Bunda von Schaafhäuten, welche sie Karmen (srow. krab, krabatek) nennen. Ein kurzer faltenreicher Unterrock - Penda - ist der Anzug der Weiber.*“ Tu widěti, že *Huně Poňawa Schiavina* totožná gsau. Nebo w knize *Vocabolario Italiano Latino*, in 4, *Venezia* 1786. T. I. p. 416. toto stogj: „*Schiavina, veste longa di panno grosso, propriamente da Schiavi, lat. cento centunculus, se ne fano anche coperte da letto, dette Schiavine;*“ a opét *Tom. II. p. 51.* „*Cento-veste di cento pezzi, centunculus schiavina, coperta di cavali, muli.*“ — O oděwu *Krabatek* a *Horvatica* wiz w *Rozprawě II. Djl II. §. 14.* U Poláků dle *Lindsho* znamená „*junaty ów*, plur. gatunek futra, eine Art Pelzwerk. *Gunia*, Bosnice *guň gunina vestis rusticana. Guňka*, ktorá starzy Rzymanie *gausape militare* zwali, *Carn. janka, jankara.*“ Srow. slowenské *jankljč*, něm. *Jankrle*. Od *janka jankara* powstali *Jan-kari Jančari Janičari*, *) to gest wogáci *Hunj* čili *unským* oděwem oděnj. *Duchowsky in Act. Soc. Jabl. 1772. p. 155*, prawj: „*Formam aequae graecam codices nostri veteres praeferebant, ut olim ipsi Slawi vestem Hunicam.*“ Ne od aziatických *Hunnů*, ale od slawských *Unů* pocházj tento oděw, a geden i týž gest se *Slawinau*.

Sem přináležegj i následugjcj gména obuwi: *unice onuce onice, Bindische Kirpel, Bindische Schuh, Pantof-*

*) Srow. *Surowiecki, Sledz. Pocz. p. 63.* „*Dzisieysi Muzułmanie nawięcey przez Słowian rozpostarli swoje panowanie i potęgę w Europie: jak z początku oni naydzielniey opierali się wkraczajacym, tak następnie poczawszy od Bajazeta, naybliżey otoczyli tron Sultanów. Ich pismo i język był długo nadwornym u Porty Otomańskiej, a straszna Milicija Janzarów, od swoich zawiązków aż dotąd, składa się nawięcey z ludzi krwi niekdys Słowiańskiej.*“

fel. To prwnj gest tolik, gako *Unû obuw*; to druhé *Bindische Kirpl* gest přezjwka od Němcû w Uhřjch Slo-wákûm dáwaná, a gest nepochybně tož samo, co *unský krpel*, *krpec*, *krpelec*, *krpelan*, *Tzerbulian* u *Constan. Srow. L. Bartholom. Mem. Pr. Csetnek. p. 46.* „*Germani in vicinos Slavos, quibus Benden, et per contentum Bindische Kirpl dicunt, odio ducuntur.*“ *Srow. Schaffarik, Abk. d. Sl. p. 62.* „*Der Metzenseifer oder Dobschauer Quaden-Deutsche nennt, wie ich aus Erfahrung weiss, seinen slowakischen Nachbarn einen Bindischen Kirpl.*“ — Slovo *Bindischer Schuh*, *Bindschuh*, gest to co *Wind-*, *Windischer Schuh*, (tak i Štiawničtj Němci řjkagj *Bindschacht*, *Windschacht* t. g. *Schacht der Winden*). *Bindschuh* *Bundschuh* tedy nepochodj od *binden*, ale gest to co *Bindisch Kirpl*, *serbula*, *unská obuw*, *unkarka jančarka*. — *Pantoffel* powstalo, zdá se, ze slova *un-trewl*; we slowě *trewle trepky*, litera *r* w některých nářečjch wypadla, k. p. *krainsky čewl*, *slow. illyr. topanky topky*, *maďar. tzipelö*, *Dolňosasky Tüffel*, *Toffel*, odtud powstalo *Un-tüffel*, *Un-toffel*, *Wantoffel*, *Pantoffel*. *Srow. Adelung, Wörterb. T. III.* „*Pantoffel: man hat von diesem dunkel scheinenden Wort eine Menge Ableitungen. Indessen ist doch noch nicht ausgemacht, ob die Pantoffeln eine einheimische oder eine ausländische Erfindung sind, wovon doch die Ableitung mit abhängt.*“ — *Obuw unská: Bindschuch* *Pantoffel*, tak přišla k Němcûm gako i oděw slawský *Schalaune*. *Srow. Rozpr. I. §. 20. a Rozpr. II. D. I. §. 19.*

Zasluhuge všimnutj i to, že, gako ginj spisowatelé *Sarmatûm* a *Čechûm*, tak *Adam Bremenský Unûm* (*Kwenûm*, *Quenlandčanûm*) *Amazonky* připisuge; *srow. Hist. Eccl. C. 228. p. 59.* „*Circa litora Baltici maris ferunt esse Amazonas, quod nunc terra foeminarum dicitur.*“ *Adam Brem.* zdá se zde *Quenland* (*lépe Unland*) nepravě skrze *terra foeminarum* překládati, *swe-den* byw slowem *Queen*, které w některých sewernjch řečech *ženu* (*srow. venus*, *žena*) znamená. *Srow. Schlötzer, Nord. G. p. 485.* „*Quenland. Wo dieses Land in der Welt gelegen habe, würden vielleicht unsere Ge-*

schichtschreiber sorgfältig nachgesucht haben, wenn nicht Adam seine Lage bestimmt und uns zum Amazonen Lande hingewiesen hätte. Rudbek glaubte wirklich die Amazonen wären in Sweden zu Hause. Andere suchten Quenland theils in Russland, theils in demjenigen Bezirke von Finnland, welcher Kijanien heisst.“
— Srow. Plin. 6. 7. „*Tanaïm amnem colunt Sarmatae, in multa genera divisi. Primo Sarmatae Gineocratumeni Amazonum connubia.*“

§. 26. O Unských Runách, rolech, penjzech
(Winda - Runir, Wendische Beete, Vincones).

Negen hroby a rauchó, i giné, od Unských Slawú přigaté, wěci sausednj germanštj národowé unskými čili wendickými, gmenowali, k. p. pjsmo: Winda-Runir, die Wendischen Runen, role a brázdy wendische Beeten, a penjzê Vinken Vincones. O tom prwujm, wiz Thunmanna, über die gott. Alterth. d. Obotr. p. 283. „*Ausser dem Ditmar, kannten auch die Isländischen Schriftsteller die Wendischen Runen (Winda - Runir).*“ Srow. G. B. Schirach, *De Henetis, Venedis, in Act. Soc. Jab. 1774. p. 24.* „*Antiquissimas sedes VENDORUM in Germania luculentissime probant Runae Vendicae (Winda Runir), quibus certum est, usos esse Saxones, et quidem antea, quam Sec. 5. Britanniam peterent.*“ Srow. Egenolf, *Historie d. deutsch. Sprache, Th. II. S. 14.* „*Es haben die Wineder eine Slavonische Nation, und der noch jetzt unter uns wohnenden Wenden Stammväter, so in Pommern mitten unter den Teutschen gewohnt, ihre Schulen gehabt, worinnen die Runische Buchstaben und Schrift der Jugend gelehrt worden.*“ Srow. Schlötzer, *Nord. Gesch. p. 616.* „*Auch die Wenden an der Ostee hatten Runen. Egenolf sagte es schon positiv: allein ganz neuerlich erst hat man die Beweise dazu in einer Menge metallener Wendischer Götzenbilder, die Runische Aufschriften haben, gefunden.*“ Srow. Schurzfleisch, *Res. Slav. §. 9.* „*Quidam Winedorum literis exculi Runicis, quidam prorsus impoliti erant. De il-*

lis passim legas licet. Cum primis in Historia Bremensi. Quae Ranos memorat fortissimam Slavorum gentem. Eo refero Diminem, urbem frequentia Runorum celebrem. Hic Scholam, hic domicilium sapientiae pro captu condiderant suo. Sed mitto Runos: mitto Runorum scholas.“ Srow. *Rozličnosti pražských nowin*, 1829. dne 12. Břez. Čjst. 21. „Slowenská starowěkost. Professor Kucharstý z Polska, na swých cestách po slowenských wlastech, nynj w Zahrobech hlaw. městě Krobatska, wyzkaumal slowenské nápisy runických pjsmen na starowěkých kowových přjlbicech, genž w dolegšjm Štyrsku u Negowa mezi Ptujau a Radkersbergem, nedáwno wykopány, do c. k. Kabinetu starožitnostj we Wjdni se dostaly. Nápisy ty zněgj: 1.) *Zideku! tu dli iarmeisz! supni pan uapi.* 2.) *Eiorifosz jije ie-obil.* [t. g. Zednjku! tu dlj (ležj) Jarmysl, supnj (kragský) pán Wápský! Eiorifosz geg zabil.]. Paměti gest w tom hodno, že tito nápisowé se čtau od prawé strany k lewé, což se také považuge důkazem gegich welmi starého wěku.“ Srow. *Legis Fundgruben des Nordens*, I. p. 40. „*Die Runenschrift auf den Retraischen Götzenbildern wird überall von der Linken zur Rechten gelesen.*“ Některj zpytatelé Run odwozugj i slowo Run Runa, od slawského rygi *rýti, ryn, run*, (gako od dáti daň) z toho kořene pošli i naše *row, wrub, rowáš, rubl, ryl, rýč, rytec, rytina*, a t. d.

O *Unských rolech*, wiz Jos. Rohrer, *Vers. über d. slav. Bew. d. östl. Mon. Wien* 1804. T. I. p. 114. „*Schärfere Augen wollen es den Aeckern ansehen ob sie von Slaven oder Deutschen bearbeitet wurden. Die schmalen hohen Beete und tiefe Furchen haben sich auch in Deutschland erhalten, man heisst sie in einigen Orten des fränkischen Kreises die wendischen Ackerbeete.*“ Srow. J. C. Pfister, *Gesch. d. Teutsch. Hamb.* 1829. B. I. S. 341. „*Die Slaven sind als friedliche Anbauer in die verlassenen Länder heringekommen. Ihr stiller Fleiss ist von den wohlthätigsten Folgen gewesen. Auch später sind noch Kolonisten von ihnen geholt worden, und man hat gewisse Aecker, nach ihrer Art zu pflügen windische Beeten genannt.*“

O Unských penjzch, wiz K. G. Anton, über die Alten Slaven, Leipzig 1783. I. p. 150. 151. „Die in Teutschland wohnenden slavischen Stämme münzten zeitig Geld und sollen die Bilder ihrer Götter darauf gepräget haben (Ditmar VI. p. 225. VII. p. 236.). Wir finden in den mittlern Zeiten, dass die Städte Salzwedel, Königsberg und Morin in der Mark Brandenburg Okelpfennige ausprägen durften, welches dünne, nur auf einer Seite mit dem Stempel eingeschlagene, Silbermünzen waren, auf denen sich rundliche Figuren oder Nullen, die einem Auge ähnelten, befanden. Man nannte sie auch Finkenaugen, Vincones. Weil sie in der Mark, Meklenburg, Pommern und Polen ausgeprägt wurden, so hiessen sie bei den Auswärtigen Nummi Slavicales. (siehe Möhsen S. 66.). Herr Möhsen vermuthet dass sie der alten Slaven ihre Blechmünzen und ehemals von feinem Silber gewesen seyn möchten. Und das mit Recht. Der Name ist rein slavisch: Oko das Auge, penjz (welches Wort aber vielleicht nicht ganz in das tiefe Alterthum gehet) heist das Geld. Oko-penjze ist also Augengeld, woraus die Deutschen Okelpfennige und Finkenaugen machten.“ Srow. Adelungs Wörterbuch, T. II. p. 160. „Das Finkenaug, eine ehemalige kleine Scheidemünze in Meklenburg und Pommern, welche auch nur Finken genannt wurden.“ — Finken, Vincones a Nummi Slavicales gsau totožná, a toto poslednj gestgen přeloženj onoho. Finken Vincones tak se magj ku Un, Unek, Unko: gako Čestký (penjz) k Čechům; Polský (zlatý) k Polákům; Karantano (u Benatčanů krey-car, sr. Linhard. II. p. 346.) ku Karantanům; Frank Frankones (mince) ku Francauzům a t. d. Dle Linharda Gesch. v. Kr. II. p. 346. sluge i u Krainců „Vinar ein Pfenning,“ které on od benatské rodiny Venieri odwodj, nepochybně též tak nemotorně, gako (p. 336.) slowo svinez. (olowo) od swině, Schwein.

§. 27. Gmeňo Un potupně skrucováno od Němců na Hund, tak gako Slav na Sclav, Serb na Servus.

Historia nám často zpomjná, že Slawové od sausedů Němců potupně „Hunde, die Hunde“ přezjváni byli.

Ku této přejívce dalo nepochybně příležitost slawské gméno *un*, ze kterého Němci dle podobnosti zvwuku udělali *Hun*, potom *Hund*. Latíné pak pšějci Kronikáři přeložili to na *canis*, asi tak jako Němci ve Spiši ze wsi *Hunisvilla* Hunsdorf udělali *Hundsorf*, a w Čechách z *Unětic* a *Unimiru-Hundice*, *Hundmursch*, anebo w Sasjch *Unzburg* *Hundšburg*. Němci zwali nayprwé pohanské *Wendy* čili *Uny* „*Hunde*“ a od těchto rozšjřilo se toto gméno potom pozděgi na wšecky wúbec Nekřestany a Pohany. Srow. R o h r e r, *die slavischen Bewohner der Oest.M. T. II. p. 118.* „*Es war eine Zeit, wo in Deutschland die Slaven von den Franken Hunde genannt wurden.*“ Srow. Adelung, *Vorrede zu Karl Thams deutsch. böhm. Lexicon. Prag 1788.* „*Die schmutzige Feder des (deutschen) Klosterbruders beschreibt uns die Slaven als treulos, unbeständig, blödsinnig, unbarmherzig und als — Hunde.*“ Srow. Adamus Brem. *L. II. C. 84. p. 24.* „*Princeps Winulorum petiit filio suo neptem ducis Bernardi, Theodoricus Marchio interceptit consilium, proclamans, consanguineam ducis non esse dandam cani.*“ Grosser w *Lausitzer Merkw. o tom takto pšje*: „*Man müsse eine so vornehme Princessin keinem Hunde geben.*“ Meibom nazjwá tento wýraz *Détrichůw* „*scaevum et contumeliosum in gentem Henetam (t.g. Hunetam Wenetam) ejusque optimates scomma et convicium.*“ Srow. též *Fredegar C. 67.* „*Samo dixit, terra quam habemus Dagoberti est, et nos sui sumus, si tamen nobiscum disposuerit amicitias conservare. Sicharius dixit, non est possibile ut Christiani, Dei servi, cum canibus amicitias colere possent. Samo e contrario dixit: Si vos estis Dei servi, et nos sumus Dei canes, dum vos assidue contra ipsum agitis, nos permissum accipimus vos moribus lacerare.*“ Srow. *Gebhardi, Wend. Gesch. I. p. 13.* „*Die ersten deutschen Eroberer wendischer Staaten belegten diejenigen Wenden, die dem väterlichen Aberglauben getreu hlieben, mit Verachtung, und mit dem Schimpfnamen der Hunde, den Christen ehedem allen Heiden gaben.*“ Tento poslednj zchytralý wýraz *Gebhardiho* nic nenj, než nowý důkaz gednostrannosti tohoto

wašniwého a nesprawedliwého spisowatele, který wšudy winy Němců ztenčowati a přiopláštkowati, cnosti Slawů zastjňowati obyčeg má. Slušněgi pře o tom K. Chr. Leutsch, w knize: *Markgraf Gero, Leipz. 1828. p. 13. 14.* Kde o gednom mjstě u *Witichinda L. I. p. 641.* mluwj: „*Die Auffoderung der Ungarn ihnen beizustehen nahmen die Daleminzier nicht nur sehr kalt auf, sondern beantworteten sie auch durch die Darbringung eines fetten Hundes, als Ehrengeschenk, abschlägig. Was es indess mit dem fetten Hund für eine nähere Bewandniss hatte, wissen wir nicht, es müsste den seyn, dass die Daleminzier die Aehnlichkeit der Worte Hunne oder Ungar mit Hund, von ihren neuen Herren den Deutschen gelernt hätten.*“

§. 28. *Odrody a přetwory gména Un.*

Ku gménu *Un* (*Wen, Ben*) přináležej i následugjcy od *ban pan* pošlá gména kragin: *Banat, Panonia, Panla* anež s emplasmem *Pagania* (gako *Rausa Ragusa, Run Rügen, Chan Chagan*). A tak máme následugjcy ethymologicko-ethnographické rodoslowj:

<i>Un</i>		
<i>Hun</i>	. <i>Ant</i>	<i>Wan Ban Pan.</i>
<i>Chun</i>		<i>Wen Ben.</i>
		<i>Win Bin Fin.</i>
		<i>Bun.</i>

§. 29. *Které národnj gmeno ge staršj, Un či Slaw?*

Až gméno *Un* owšem starowéke gést, a w Historii dřjwe známé než *Slaw*, předce Slaw se geště staršj býti zdá proto, že ge wšeobecněšj, rozšjřeněšj a hluběgi zakoněné w našem národu. Haždý *Un* (*Wend*) může powěděti gá gsem *Slaw Slowan* nikoli ale každý *Slaw* gá gsem *Un* (*Wend*). *Slaw ges genus, Un* toliko *species*, a w tomto smyslu skutečně němečtj děgopiscowé o nich i pjšj, k. p. *Fredegar, C. 48.* „*Samo in Slavos cognomento Winidos perrexit.*“ *C. 68.* „*Slavi co-*

„A že gich starostů Čechů diěgiechu,
Proň zemi Čechy wzdiechu.“

Dalemi.

„... Merito gens universa charissimi Ducis nomen assumsit;
Czech enim quisque dici patria voce gaudet, hoc sese no-
mīne jactat, hoc magnifice gloriatur.“

Balbin Misc. hist. L. 2. 17.

ROZPRAWA

O gménu Čech.

§. 1. Čech z etymologickeho ohledu wûbec.

Národnj gméno *Čech* pochodj od osobného gména *Těch*, *Tiech*, *Ciech*, s proméněnjm méké litery *ě* na podobnau mékau *č*; anebo krátčegi, gméno *Čech* gest polsko-lužické wyslowenj, u Slawů zhusta užjwaného, gména *Těch*. Slovo pak *Těch* gest základ slowa *těcha*, *potěcha*, *u-těcha*, *těšiti*, *po-těšiti*, *potěšitel*, anebo polsky *ciecha*, *po-ciecha*, *u-ciecha*, *cieszyc*, *po-cieszyciel*. Od slowa *těšiti se*, aneb *cieszyc się* plynulo opět slovo *kochati se*, *kochan*, *rozkoš*, *rozkošný*. Wšech pak těchto slow zase žřjdlu gest slowce *tich*, *tichý*, *tišiti*, *utišiti*, *tišina*. Poslaupnost gegich tedy tato gest:

t i c h — t i š
t ě c h — t ě š
k o c h — k o š.

Každé české *ě*, *ti*, *tě*, nezřjodka i *te*, *ta*, *to*, wyslowuj a pjšj Poláci gako *é*, *ci*, *cie* *), Lužičané pak čili Sorbowé gako *č*, *či*, *če* anebo *cž*, *cži*, *cže*. Srowneg Jac. Xav. Ticini *Principia Linguae Wendicae, Praegae* 1679. str. 1. kde pjše: „*Nota, quod quemadmodum Bohemi ita et Wendi (Lusatiae) quasdam literas punctu-*

*) „Cz, ě jest w ścisłym powinowactwie z półgłosami t, s, c, k.“ J. B. Rakowickiego *Prawda Ruska Tom. II. str. 277.*

ent, nimirum ě, ê, d', ñ, ž, et harum quinque talis omnino sonus est, qualis apud Bohemos.“ Str. 2. „ě punctuatum profertur ita fere sicut Italicum c positum ante e.“ Ticinus píše str. 14. *ta nič*, filum, Gen. *téje ničé*, Dat. *tej ničí*. W infinitivech píše na konci též ě; str. 16. *boč* neb *boči*, česky *býti*; str. 31. *torhač* aneb *torhačĕ*, česky *trhati*; str. 36. *lubuwač* neb *lubuwači*; str. 41. *činič* neb *činiči*, *pěč* česky *pět*, *posvěčené boč twoje měno*, česky *posvěčené*; str. 75. *mač*, *mačer*, česky *mati*, *mater*. — Než Matthaei, *Wendische Gramm. Budissin* 1721. chtěge se, podle vlastnjho, na str. 1–2, wyznánj, swau Grammatikau wjce Němcům, nežli Čechům a Polákům blížiti, opusti w prwnj prostějšj cestu Ticinowu, přigal k wyraženj ě, na str. 3. dvě litery *cž*, o nichž prawj: „*cž gilt so viel wie ein tsch*, z. B. *čakacž*. (t. g. čekati), *torhacž*, *lubowacž*, *cži* (ti, tobě), *cže* (tě tebe), *pžacžel* (přjtel), *macž*, *macžer* (matka); str. 58. *Czech ein Böhme*, *Cziska* vel *czechowka eine Böhmin*.“ Str. 176. *Ja szum bil Czechach oder Cžyskey*: Ich bin gewesen in Böhmen. Wýraz *Cziska*, *Cžiskey* ukazuge na půwodnj *tieš*, *tiech*, w němž *e* pohlceno, aneb raděgi w *i* rozplynuto, gako w českém *wiera wjra*, *bieda bjda*, a w srbském *liep*, *lep*, *lip*. Wjce přjkladů z rozličných nářečj wedle sebe postawených a srownaných wěc naylépe obgasnj:

Česky :	Polsky :	Horno-Lužicky :
tělo	ciało	czielo, czewo
tele	ciele	cželo
testo	ciasto	cžesto
temný	ciemny	cžemny
tenký	cienky	cženki
teplo	ciepło	cžepło, cžopło
těsný	ciasny	cžesny
teci, teku	cieć, ciekę	cžecž, cžeku, cžeczu
trpěti	cierpieć	cžerpicž
tiskám	ciskam	cžiszkam
ticho	cicho	cžicho
tišjm	ciszę	cžeschu

Srbové tedy v Hornjch Lužicích, naybližšj sausedé Čechů, gméno *Těch*, *Wogtěch*, *Božetěch*, podle ducha a powahy swého nářečj, ani gináče psáti a wyslowowati nemohli a nemohau, než *Czech*, *Wogczech*, *Božeczzech*, tak že od slowa *Těch* ke slowu *Čech* nenj žádný skok, ale gen přjrozená, w nářečjch uzákladněná, a proto newyhnutná proměna. *) Polské pak *ć*, *ci*, *cie*, gest už u wyslowenj polowičné *ć*, *ci*, *će*, tak že se geho zwuk wjce ku *ć* než ku *t* chylj, k. p. *ćios*, znj téměř gako *ćos* (tes), *sgednotěnj* pols. *ziednoczenie*, *pamięt pamatowanj*, serb. *pamćenie*, rus. *мечта*. Na maliehorné grammatické důwtipnůstky w rozdjljch a stupnjch zwuku polského *ć*, *ci*, *cz*, lužického *č* a českého *č* tu ohledu bráti neslušno. Nenj tedy diw, že u samých Čechů *Těch* na *Čech* se změnilo a we všeobecné užjwánj přislo, anž k tomu Čechowé, w prostředku stogjčj, dwogjm sausedstwjm, z předu od Poláků (*Ciech*), ze zadu od Srbů Lužických (*Czech*), přiwedeni a přinuceni byli, přewahu dwau hlasů a dwau nářečj proti sobě magjce. *Čech* ge srbskopolský štěp we starém slawském pni *Těch*.

A wšak i bez potahu k giným, w samé česko-slowenské řeči, býwá často *t* na *č*, a toto na onno, proměňowáno, aneb oboge spolu užjwáno, k. pr. žintica, aneb žinčica, těšno aneb česno (djra na úli), dutela aneb dučela (pjšťala, od dúti), wysotjm aneb wysočjm (Palk.), těžký těžkost, u Sotáků čežký čežkosc; tepnu tepati, slowensky čapnem. čapnúti; třjda, čřjeda, čorda; třesně čerešně; třen čeren, trenowý črenowý zub; střewo črewo; třewjc črewica; střep, črep, čerep; štět ščet; štjply čjply; štěp ščep; šřuka ščuka; štěstj ščá-

*) „Die Sprache der Sorben in der Oberlausitz unterscheidet sich beträchtlich von jener der Sorben in der Niederlausitz, letztere nähert sich mehr dem Polnischen, erstere dem Böhmischen.“ *Schaffarik Gesch. d. Slaw. Lit.* S. 483. Než srowneg s tjmto co pje *Dobrowský w Slawjnj, str.* 365. „Die Ordnungen (der Slawischen Mundarten) haben ihre Zeitalter. Der alte Kroat, Serwier, Russe waren im 9-ten Jahrhunderte einander noch ähnlicher, als im Jahre 1806. So auch der alte Čech, Lech, und Serbe in der Lausitz.“

stie, lištička a liščina, lištj a liščj od liška; neboštk a neboščjk; utuchnauti učuchnauti; Stephan Sčepan, Tebus Čebus, wrch, ltm. kr.; sem patřj i tělo a čelo (nynhlawnějšj djl těla), táhati čili tiahati dožahnauti, dosahnauti a slowenské čiahati, dočahnauti; kot kotka a české kočka; swjtiti a swjčka; Katarina staženě slow. Kata česky Káča; žiwot žiwočích; zatinok záčínok; Báfa a Bača; tesati a česati, česnauti, rozčesnauti. Sem přináležj i srbský východek oča, chorwatský ocha, který se téměř gako oča wyslowuge, a českému ota odpowjda, k. pr. serb. zloča, bjesnoča, kratkoča, mirnoča, samoča, čistoča, skupoča; a chorwat. ostrocha, krotkoča, sladkocha, dalekocha. Srowneg i serbsko-chorwatské tud', tuča, tude a ruské čužii; Kribitani a Kriwiczanie, Dregowiti a Dregowiczanie, Lužici Lučane, *Narusz. Hist. T. I. C. 2.* Čechowé wůbec twerdé litery rádi w měké proměňugj; srowneg něm. die Tasse a naše čaša, čěša čjše, staroslawské žizn, žjžen; wes wse a wše weškeren, missa mše, posta pošta, passio pašige, passion wášen, Jesus Ježjš a t. d.

We Schwoyowě Topographii Markrabstwj Morawského nalezáme přjklady, kde se gedna a. taž wes we Přerowském kragi, str. 52. a 188, hned *Czechowitz* hned *Stiechowitz* gmenuge, a opět kde se *Těš* we skutečném žiwotě, *Čech* pak gen w pjsmech zachowalo, k. př. w Holomuckém kragi, str. 466, kde takto stogj: „Tieschitz, in alten Urkunden auch Cžessitz ein Dorf und Schloss zwischen Wischau und Kogetein in der Hanna gelegen.“

„Tischtin, in einigen alten Urkunden auch Cžisstin, ein ehemaliger Markt, jetzt ein Dorf in der Hanna. Im Jahre 1398. verkauften die Brüder Zdenko und Johann v. Sternberg Lukow den ganzen Markt Cžessstin oder Tieschtin dem Busco v. Krasna.“ Tu hle wjdjme gedno a tož gméno we čtyrech postawách: Těštin, Teštin, Čěštin, Čištin!

I powstánj slowa *koch*, *koš*, ze slowa *těch*, *těš*, přirozeně se dá, z powahy řečj a spoluhlásek wůbec, obzwláště z prawidel českého, polského a sorabského

nářečj, wyswětłiti, we kterýchžto hogně příkladů wzá-
gemnosti mezi *t*, *c*, *č*, *k*, nacházjme, tak že se hned
ononó na tyto, hned tyto na onono, mǎnj, k. př.

lat. tacere, *serb.* tuteti, *slowens.* čučeti, čušati, *něm.*
kuschen.

lat. titilo, *slow.* čikliti, čekliti, štékliti, *něm.* kitzeln.

lat. trans, *rus.* čres, čeres, *slow.* kroz, *čech.* skrz.

magyar. tiszta, *česk.* čistý, *lat.* castus, *něm.* keusch,
hebr. košer.

A w samé slawské řeči, k. př. *ret*, *rtý řeč*, *řjci*,
řeknauti; *matati*, *macati*, *mačati*, *mačkati*; *pjskati*,
pjššala, *pjščala*; *žlučnauti*, *žlutý*, *žluč*; *ločkati* *ločka-*
ti; staroslawské *čichati* gest naše nynějšj *kýchati*. Ob-
zvláště w Luneburgo-wendickém nářečj, k. p. *tyün*
česky *kůň*; *tyist tyoska-kost koštka*; *tyisa tyiska-koža*
kožka; *tyaurin-kořen*; *tyipa-kopa*; *tyereita-koryto*;
tyeirang-kuře; *tgela-kola (wúz)*; *tgetoy-kočka*; *tge-*
ter-kócúr; *tgilyon-koleno*; *styip-skóp* a t. d. *Wiz Do-*
brow. Slowanka, I. Liefer. str. 12-22. Wšiekni tito
příkladové *slow* ukazujj bljzké přjbuzenstwj mezi *T*
a *K*, a gsau toho důwodem, že mezi *těšiti* a *kocha-*
ti se, ne gen logický ale i etymologický swazek se nalezá.

Poznam 1.) P. Linde odwodj slowo *kochač* od greckého
xw a německého *küssen*; ale at mlčjme o tom, že znik slowa
kochati nowějšjm tepruw časům náležj, anť we staroslawském .
ruském, srbském a giných nářečjch ani šlaku z něho nenalezá-
me, tedy upomjáme, že mezi *těšiti* se a *kochati* se wětšj
rownost významů gest, nežli mezi *ljbati* a *kochati*, že na-
posledy w časoslowo *kochač* činný smysel, *milowati někoho*,
gen nedáwno skrze Poláky wložen gest, anť sám Linde pod
článkem *kochač* takto pjše: „*kochač transit. w dawnych pis-*
mach zwyczajniéysze slowo milowat, Knapski potěžyl tylko
następujące recipr. tak jak jest w Czeskim“ — tedy čelj to
odwozowánj i proti prwujmu pravidlu etymologickému, gež
Joh. Ihre, w Předml. na swůg *Glossar, str. 2.* takto
stanowuge: „*Prima etymologi disquisitio esse debet, ne pe-*
regre id quaerat, quod vel ante pedes, vel in vicinia spon-
te se offert.“

2) Bljzká mezi českým a lužickým nářečjm pokrewnost
i odtud zřegma gest, že w obau nářečjch gednostegné gest
přjzwukowánj slow a gednostegná nauka o přjzwuku. O Hor-
ňo-Lužickém přjzwuku pjše, *Matthaei w Gramm. str. 7.*

„ In der Wendischen Sprache ist eine genauere Verbindung der Praeposition mit ihren Nomine; als in anderen Sprachen, sintemal da der Accentus Nominis zurück auf die Praeposition fällt. Zwar sind und bleiben die Praeposition und Nomen zwey unterschiedene Wörter, doch aber also genau mit einander verbunden, dass sie wie ein Wort müssen ausgesprochen werden, und weil nach dem genuino principio Sorabico der Accent allezeit auf der ersten Sylbe, wenn gleich dass Wort sechs-oder-sieben-sylbig wäre, ruhet, so lautet es nach der Wendischen Mund- und Schreib-Art also: na-bok auf die Seite, do-domu ins Haus, po-weczeri. u. s. w.“ Tożsamo uěj i'o Dolno-Lužickém nářečj Job. Gottl. Hauptmann we swé Nieder-Lusitzische Wendische Grammatica, Lübben 1761. str. 30. takto píše: „In der Wendischen Sprache stehet der Accent allezeit auf der ersten Sylbe, das Wort habe auch so viel Sylben, als es immer wolle, z. B. nápscheschiwnik Feind, s bóhgabojasnosczu mit Gottesfurcht. Auch, in fremden Wörtern setzen die Wenden den Ton an die erste Sylbe, ob er gleich in der fremden Sprache auf einer anderen Sylbe stehet, als Cáthrina, pápira, láterna u. s. w.“ Známolé že totéž i Dobrowský o českém nářečj uěj, we swém Lehrgebäude d. böhm. Spr. Prag. 1809. str. 10. řka: „Die erste Sylbe eines jeden Wortes spricht der Böhme mit vorzüglicher Erhebung und mit besonderm Nachdrucke aus. Der Ton hat also seinen beständigen und unveränderlichen Sitz auf der ersten Sylbe. Diesem Gesetze müssen sich auch fremde Wörter unterziehen.“ —

§. 2. Rodoslowie slowcj těch a koch.

Abychom tuto pokrewnost geště gasněgi a důkladněgi ukázali, klademe zde rodoslowj a etymologické rozratolestěnj těch slow o nichž se zde gedná, začnauce od nayprwněgšjch žiwlů a nayhlubšjho kořene z něhož wyrostli. Takto:

du-ti

d - ch

t - ch

d e h u	dchnauti, nadchnauti,	t c h u	tchnauti, tchnutj; tchoř
	nadcha náčha,		(zwyře nepřjgemný dech, smraa
d š	nadšený.		rozširugj), natcha (těkké
d e c h	oddech, oddechnauti		chřjpmi tchnutj, rýma); sta-
	wzdechauti, zdechauti (po-		rosl. kyču, kyčiti (natchnau-
	slednj dech wydati, slow.		ti), kýchati, kašlati (silné tch-
	zdochnauti).		nutj, hlasitý dech wydati, sr.

- d y c h dýchati wzdychati, dych-
titi, dychawice, dychawičnost,
deychati (*srow. keychati*); t š
dychsa aneb dyša (*truba u
měchu k dýchánj*); *tussis*), kach (*kašel u konj*),
chechot (*cachinus*).
- d u c h dauchati, zduchaauti; t u c h
duchna poduška (*peřjm nad-
chnutá*); wzduch, záduch;
duchownj, duchowenstwo;
doch došek (*t. duch strasídlo,
u se na o měnj gako musjm,
mosjm*). t u c h tuchnauti, ztuchnauti,
potuchlý, potuchlina (*zkaže-
ný dech, wzduch*); tucha,
odtucha (*oddech*); utuchnau-
ti (*duch, dech w sobě zadržeti,
přestati tchnauti, mluwiti
neb znjti, utichnauti*); sem
patřj i slowenské čuchnauti,
učuchnauti (*utichnauti*), ani
nečuchni (*t. nedychni*), ostý-
chám se (*bojgm se směle dý-
chati*).
- d u š dušiti, dušno, dušnost; du- t u š tušiti (*prostředkem dý-
še, dušiti se, dušowati se; dau-
šek (o duch, dech stačj)*). č hánj, wzduchu, powěťřj něco
ejtiti, poznati, předzwěděti,
zawoněti, nayprwé w těles-
něm, potom i w duchownjm
smyslu), potucha (*polš. před-
zwěděnj, naděge, to počem
dychtjme, cf. lat. spirare, spe-
rare*), slowen. tošnjem (*sr.
Palkow.*).
- d u s dusiti, r-dausiti, udusiti,
zadusiti (*sr. starosl. tušiti ex-
stinguere, a latin. tussito*);
dusati, dusot (*silný dech,
zwuk*).
- d u h duh (*zdrawé powěťřj, čis- t u h tuhý (silný, zdrawý), tuho
té, wolné, nemocj nepřekaže-
né dýchánj*), dužj dužný
(*zdrawý, silný*), neduh (*po-
wěťřj, mor*); duha, pol. tęcza, t i c h ticho, tichost (*t. netchnutj,
mjrné lehaucké dýchánj, po-
tom wůbec nepřjtomnost ga-
kowéhokoli zwuku, hlasu, wě-
tru*); utichnauti (*gest totěž co
utuchnauti, sr. Thams Lex.
pod článkem still*).
- ti š tišiti, utišiti (*dech w sobě
zadržeti, tlnutj, wdnj, zněnj,
hnutj zastawiti, upokogiti*),
tišina (*mjsto kde wjter netch-
ne*).
- Sem náležejj geště i násl:
dutost, nadutost, zduťěl, dučela,
dutina, dudy, dudati, dýmati
nadýmati, dmauti, dmýchati,
dým, dyměj, дума; dauwati t ě c h těcha, utěcha potěcha (*uti-
šenj, potišenj ducha*).
- nadauwati se; dunauti, duněti,
dyně (*tak nazwaná od dutosti*). t ě š těšiti, polěšiti (*utišiti, uko-
giti, někoho, potom w po-*

wýšeném smyslu *obwra-
ti, obradowati*); *těšiti se, ci-
szyó, cžeschičž* aneb *kochati
se w něčem* (t. g. *w něčem-
tišenj, uspokogenj, radost pro
duši nagjti*); *kochan, kochi-
nek* (*osoba we které ta-
že utišenj a radost nale-
swau ždost a dychtiwost
nasitj, uspokogj, a z tohoto
utišenj přjgemnost a rozkoš
cjtj*), *rozkoš, rozkošiti* (*uspo-
kogenj a utišenj wdšně hle-
dati*).

Z tohoto obrazce widjme, kterák z gednoho kořene w bě-
hu času wýše sta slow utworeno. Tak plodná, hebká a vzdě-
lanliwá gest řeč slawská.

§. 3. Rozličná psánj slova „těšiti“ w giných slaw- ských nářečjch.

Slowo *těšiti* nezj a nepjše se u všech Sláwů ged-
nako: Rus. *tješit, razpotješitsia*, Ragus. *tjesciti, ta-
siti* (*těšiti tažiti*), Dalm. *tisciti, utisciti* (*tišiti utišiti*),
Carn. *tascheti* (*tašeti*), Wend. *tashiti, potaschiti* (*ta-
šiti potašiti*). Téměř we všech těchto nářečjch užjwá se
toto časoslowo bez proměny w obogjm smyslu: *stillen*
und *trösten, pacare et consolari*, wygmauce české a ru-
ské nářečj, kde se ku poznačenj prwnjho čistě *i, tich,*
tiš, ku poznačenj druhého dwogzwnčka *ie, tiech tieš,*
užjwá, práwě tak gako w němčině, kde *Friede* a *Freu-
de* též tak z gednoho kořene pošli, gako u nás *ticho* a
těcha. W řečtině znamená *παράκαλω, rogo, precor,*
hortor, consolor. W serbském nářečj znamená *těšiti, tje-
šiti, utješit, beschwichtigen, tranquillare, consolari,*
obzwláště o djtkách, gako naše *kogiti, ukogiti*. We sla-
wonské Gramm. od *Lanossovicha* w přjdaw. str. 23. *ti-
shiti trösten*. W Chorwátském, aspoň w tištěných kni-
hách, se mjsto *těšiti* řjká *razweseliti*; w Lužickém pak
a w Biblii *Jurja Dalmatina* klade se německé *tröstowati*.

4. *Naystaršj zmjnyk narodnjho gména Čech a geho rozličné psánj w děgopisech.*

Naystaršj památku gména Čech zachowali nám následugcj Spisowatelé:

1.) Skladatel básně „*Libušin Saud*“, dle Jungmanna mezi r. 550 — 575. we werši 16, genž takto znj:

„*Jenze pride s pleki Cech owimi
W seze zirne vlasti pres tri reki.*“

2.) Nestor, okolo r. 1113. w Letopisech *Kap. 14.* „*A druzi Česi narekošasja.*“ *A* opět pod rokem 6659. (t. 1151.) „*W tož wremja Mstislawu wedušču Georgiju, otcu swojemu Ugri i Čechi w pomoč.*“

3.) Kyrill, biskup Turowský w XII. wěku žigj-cj, gehož djla *Kalaidowič* pod titulem: *Pamjatniki Rosijskoj slowesnosti* XII. wěku, wydal, r. 1821. w gednom ze swých kázanj, kárage předsudky toho času, mezi ginými na str. 95. zpomjná následugcj „*I wjerujut w strječju, w Čech, w Polaz i w ptiči ěraj, worožju, i ježe básni bajut i w gusli gudut*“ t. g. wěrej w potkánj, w Čech i w Polaz, i we ptačj zpěw, i čaroděgnjkům, i tém kterj básně bágěj a hragj na huslech. — *Rakowiecki w Prawdě Rus. T. II. str. 320.* prawj takto o tomto mjstě: „*Co do wyrazów Čech i Polaz, te coby znaczyć miały z pewnošcią niewiem, zdaiesię atoli, iż pierwszy znaczy robaka, t. i. zarodka, drugi zaś znaczy pełzaiącă gadzinę.*“ Toté owšem negen bezzákladné ale i směšné wykládánj! Našjm zdánjm Čech a Polaz tu nic giného nenj nez Čech a Polach (t. g. Bolach Blach, Wlach, Lach, Lech); a důkazem gsau toho, gak hluboko a daleko tato narodnj powěst o Čechowi a Lechowi, nawet mezi pospolitým lidem, rozšjřena a známa byla. Sláwowé ruštj, obzwlášťe pozděgi z Polska tam přišlj, sobě a swým djtkám o Čechowi a Lechowi wšeliké rozprávky, powěsti, bágky, dobrodružstwa, a giné weliké, w očjch křesťanů téměř nemožné a půwěrčiwé skutky wyprawowali, asi tak gako Řekowé o Kadmusowi a Graikowi, Řjmané o Romulowi a Remusowi, Němci o

Teutowi a Hermanowi, a téměř každý národ o swých přecích. Křesťanské kněžstvo pokládalo to za pozůstatel pohanstva a proto i v nábožných řečech mluwilo podobným wěcem, gako zde Kyrill.

4.) Cinnamus r. 1180. w hist. L. 5. při roku 1119. „*Horum alter Tzechorum (τῶν Τζεχωρ) genti imperitabat*“ A zase při roku 1156. „*Rex Hungariae Geitza contracto ex Tzechis et Saxonibus exercitu Branitzobam urbem oppugnare contendit.*“ Při r. 1164. „*Gnarum Tzechorum linguae Romanum quendam ad se vocat.*“ Při r. 1165. „*Hungarus quidam affirmabat etiam Tzechorum Principem cum universis viribus venisse.*“

5.) Skladatel zpěwu Jaroslaw, w králedworském Rp w Praze 1819, str. 38. w těchto wersjch:

„*Tako zluti sie wz Tatari trci
Ciesie za niem gako krupobitie*“

to gest: Takto rozljtil se w Tatary běžel.

Češj za njm gako krupobitj.

Dobrowský w hist. liter. české, str. 385. takto saudj o tomto zpěwu: „*Da Kublai im J. 1241. noch nicht Gross-Chan war, und der Erschlagene im Gedichte Kublais Sohn genannt wird, so muss der Dichter nach der Begebenheit, also nach 1241. gelebt haben.*“

6.) Kronika Dalemilu připsaná, roku 1309. genž w Kap. II. takto zpjwá:

„*W Srbském gazyku gest země,
Gjž Charwáti gest gmě, *)*

*W té zemi běše lech, **)*

Gemuž gmě běše Čech.

Ten mužobystwa se dočini,

Pro něž swau zemi prowini.

Ten Čech gmiegieše bratrůw šest,

Pro něž gmiegieše moc i čest,

A od nich mnoho čeledi,

Giž gedné noci Čech osledi;

I wybra se se všemi z země

Gjž Charwáti gest gmě.“

A njže opět:

„*A že gich starostě Čech diegiechu,*

Proh zemi Čechy wzdiechu.“

*
2228 I
sko a
rách F
hoto :
nické!
nároci
déhoj
čež E
Posel
ného
ty ki
Choi
wýci
Řzil
lemil

To
tu
li:
Zi
ho
gr
a
ki
-
r
a

*) Srbský gazyk a Charwátská země : prwnj gest *germanica* poslednj *species*, *Serblia magna* obsahowala Serbii a dolnj Česko; *Charwáti* byl krag toho Srbska při horách Krakonošských: wiz *Dobnerowu* Mappu in Hag. Ann. Z toho Srbského Chorwátska přešel Čech do nynějšjho Rakowického krage ke kopci, genuž spolu i s okoljm dal od swého rodu gméno *Srb*, *Srbský krag*. Kterěz latinšjtj a němečtj děgopiscowé psali *Zrib*, gako *Srbia Zribia* u Cosmasa. *Prolog Beckowský* toto okolj prawě gmenuge *kragina Zripská*, w *oselkyni Kap. 3. str. 18.* „*Lech knjže Kauřjmské nemage žáděho úmyslu w Kauřjmsku zůstati, proto že se obáwal aby z kraginy totiž Zripská a Kauřjmská brzo se lidem tym z Chorwat pošlým nenaplnily, wyslal posly swé do kragin na východ slunce.*“ — Pozdějšj děgopisci porušili *Srb*, *Zrib*, na *Rzib*, *Rip*, *Zrit*, *Hrib*. Cožby nebyli učinili, kdyby byli *Damiliow* dobře rozuměli mluwjemu:

„*Alé že z té hory ná zemi zriechu
Proto té hoře Zrib wzdiěchu*“

To gest: ale že *Srb Čech* a ostatnj geho *spolu - Srbowé* na té zemi patřili se zaljbenjm, proto gi též swé gméno *Srb* dali: na znamenj že gi chtěj zaugati a osadau Srbskau učiniti. *Zrib* tedy půwodně značilo okolj, krag, statek Srbů, w gehož prostředku se wrch nalezal: w pozdějšjch časjch zůstalo gméno *Srb* gen při wrchu, německy *Georgenberg* nazwaném, a však i dvě wesnice téhož gména až do dneška se w rakow. kragi zachowali, totiž *Srb* a *Srbec*, u *Schallera* *str. 173. a 167* — I tu se potwerguje onna ethnologická prawda: „*Solent conuenire novorum oppidorum nomina, quae quasi pristinarum sedium memoriam conservant.*“ *Joh. Sal. Semlerus, in Actis Societ. Jabl. 1772. pag. 59.*

**) *Lech* (t. g. *Bolech Blech* magnas, srow. o gménu Polák) njže gmenuge Čecha i starostau; i *Lech* i *Starosta* to gsau co *kmet, wladyka, lopota*. Srow. *Libušin Saud*: „*Moi kmeti, Leši i Wladyky!*“ a w prwnjm zlomku: „*Ky pleznedle w sněmy slawny chodj, Chodj s kmetmi, Lechy, Wladykami.*“ Wšeco gména hodnostj w rozličných stupnjch.

7.) *Chalcocondylas*, w 15. stoletj, u *Strittera* *T II. str. 1060.* „*Pannonia versus Septemtriones excurret ad Boemos, quos Kechios nuncupant; ἐπι τῆς Βοεμας τῆς Κεχίος καλεμενς.*“ (Toto *Kech* aneb *Kiech*, gak někteřj *Codd. magj*, wyswětluge nám, i přjbuzenstwj mezi *Těch* a *Koch*).

8.) *Aeneas Sylvius*, roku 1450, in *Hist. Boh. C. 3.* „*Zechius Croatinus, haud obscuris parentibus ortus, gentem Bohemicam condidit.*“

9.) Krantzius, roku 1517. in *Vandalia L. I. C.* Hist. mat. tam. osob. cis. alaw. iz. Ex. hna. ner. ges. tal. T. n. D. p. i.
 píše Zethi: „*Erubescant Bohemi fabulam praeserentes de profectione Zethi ex Croatia in Bohemiam.*“ A opět dále: „*Fabulatores volunt tunc ex Croatia venisse Zethum in Bohemiam.*“ —

10.) Ricciolus Ferrariensis, r. 1669. Reformat. Chronol. píše: „*Zeccus Slavus dux in principatum.*“

Na druhém místě tohoto §. pod číslem 2.) mohloby nám být zmíněno *Itzi-Cechorum*, kdyby pře děgnárů o něm už rozšířena byla. My jen zde gestě některá domněnky o něm přivěsíme. Kunschke et Pannach, *Dis. hist. de Lusat. Sect. 8. p. 2-3.* „*Neclanum Sup. Lusatae partem in suam potestatem redegit testantur Annales Fuld. Hic cum Carolo M. bello implicatus ab eoque superatus, Zecho vel Lecho peritissimo belliduci bonam Lusatae partem concedidit, ut ita Carolo magis resistere posset. Zechum hunc Fabricius L. 4. Orig. Sax. ducem, principem Soraborum appellat. A Zecho Lusatae dominium ad Saxones transiit. Zechus enim filiam suam Suatam seu Suatunam heredem ducatus Itzizechorum, vel ut Leuberus (Des. Ort. C. 1. 2.) mavult Itzizechorum et Lusatorum Wittikindo, Saxonum celeberrimo belliduci in matrimonium dedit.*“ — Balbin *Miscel. hist. L. II. C. 20.* „*Est in Bibliotheca domus Professae Soc. Jesu Vienne grandis Ms. Codex plenus Genealogiarum, auctore Joh. Lud. König, in quo Wittikindi Magni conjux Suatana filia Itzi Cechorum in Bohemia principis fuisse dicitur.*“ Dobner *Ann. Hag. ad a. 785.* „*Non est praetereundum, a rerum Saxoniarum Widichindaearum Commentatoribus ac cum primis a Jazio, Reusnero, Fabricio, Andrea Crusio ac nostris cum Balbino affirmari, eidem Widichindo secundam uxorem fuisse Bohemam Suatanam seu Suaternam dictam, filiam Zechii Itzizechorum, seu ut alii Izychorum, Izechorum et Ichorum principis filiam.* — Argumentari liceat socerum Widichindi Izechorum principem non alibi quam in vetere Dania, aut certe ejus regionis confinibus quaerendum esse. Ezecho seu Izecho est castrum in hodierna Holsatia. Helmoldus praesidium vocat. Arnoldus Lubecensis locum comitis appellat. Albericus Monachus hoc ipso anno Slavis harum regionum accolis, bellum a Carolo M. illatum scribit, Danosque vicinos foederatos fuisse, ut ita conjecturam non levem capere liceat, Suaternam inde potius esse repetendam, cum a Slavis quoque loca haec habitata constet. Quamquam ingenue fateor, hactenus documentum vetus nullum in meas manus pervenisse quo Suaterna haec altera Widichindi uxor adstrueretur. — Quare etiam Hahnus (Reichs.

Hist. P. 1. C. 1.) *inter res incertissimas rependendam existimat Genealogiam Widichindi, a tot viris eruditissimis tractatam.*“ Witechind žil r. 767 — 804. Balbin deržj Itzi za osobnj, *Cescorum*, za národnj gméno, totiž filia Itzi, dušis Čechorum. Dobner pokaušj se ge wykládati od starolawské, u giných Slawů geště posud užjwané předložky *iz* (t. g. *wy*) a slowa Čech, gakoby *iz-Čechowé*, aneb *Ex-Bohemi*, od Čechů pošlj, aneb z České kraginy weu wyhnanej Čechowé. — Nám se widj, že to potworné *Itzi* nic giného neuj, než shluk německých spoluhlásek, kterými Němci naše, gegich gazyku a peru cizé, *C* wyraziti chtěli, a powstalo asi takto: *Čechorum, Tzechorum, Izechorum*, aneb *Izcechorum, Tzicechorum, Itzicechorum*; ačprávě u *Cosmasa* při r. 1100. nalezáme i složené gméno *Istimir* (Codex Dresd. *Lzimir*), a w Dobrowského historii lit. č. str. 101. gméno *Iscislaw*, gegichž prwnj část zawjratí dáwá, že *Isti, Isci*, i samo pro sebe gméno býti mohlo, pochodiwšj buď od *gistý, gistiti*, buď od *iskati išču*, t. g. hledati, žádati. — W německém, skrze *Pertza in Monum. Germ. hist.*, w *Hannowru* 1826. wydaném letopisci *Einhardu*, při r. 805. nalezá se mjsto osobnjho gména *Zech, Lech*, oprawa textu *Bech*. — *Bech* bylo sice gméno u Čechů užjwané, se kterým se srownati může i *Beš* (u Hágka r. 757.) hrad *Bšow Bechyně, Bšowka*: než nebylli *Einhard*, aneb geho přepisowatel, gen předcházegjećm gménem *Behemi* k tomu sweden, aby psal *Becho*, domnjwage se, že *Behemů* wůdce *Bech* (a ne Čech, Lech) býti musj? — Srow. *Monatschrift des böhm. Museums* 1. Jahrg. Januar, p. 55.

§. 5. *Naystaršj příkladowé osobnjho gména Těch (Tich, Cech, Čech) w děginách slawských.*

Roku:

- 1.) *Čech* (Těch), lech aneb šlechtic serbský, starosta gedné čeledi, potom wůdce několiká rodín s nim do Bohemie přišlých 550
- 2.) *Czesimir* (Těšimir), syn Leška II. zakladatel města Těšjna 810
U Kadlubka Epist. XVI. Com. ad 811. a Bogufala.
- 3.) *Bozdiech* (Božetěch), šwađer Wogenůw, brat Banky geho manželky 813
Hágek pod r. 813. Litery *d, t*, gsau wzágemné, sr. *dehnauti, tchnauti; dbáti tžáti; zdrawing, uzdrawing* a slow. *strabjm; tak i Bozdiech, Boztiech.*

- 4.) *Tesin* (Tešín aneb Těšina), poddaný arcibiskupstwj Spalatského 840
 Lucius *D. R. Dalm. p. 61. in Privilegio Archiep. Spalantensis: „Caeteri septem servi, quorum nomina sunt: Liutamiro, Strehemilo, Nedumyslo, Tesina a t. d.“*
- 5.) *Tichomil* (Tiechomil), župan w Serbsku, zeta nástupce Ciaslawa krále 840
- 6.) *Tešimir*, dwadcatý osmý král Bulgarský 864
Raič Istorija Slaw. narodow, Č II. Kn. VI. Hlawa 3. §. 2., „Supruga jeho (Paulimirowa čili Chwalimirowa) po smerti jeho rozrješiwšija bremene svojego rodila Pauliniru syna 7 dne po smerti otca jeho, которого narod za velikoje utješenie svoje priimše narekli Tješimirom kraljem 28.“ *Stritter. Mem. pop. P. II. p. 459. gmenuge tohoto krále Teichomerus (Těchomir) a klade rok 1040.*
- 7.) *Prubitech*, svědek, Dalmat. 892
 Lucius *p. 64. „Signum mei Prubitecho filio Petri Jup.“* *Prubitech gest vlastně bud' Prubitěch, bud' Pribytěch.*
- 8.) *Wogtěch* swatý, biskup Pražský 980
- 9.) *Tešimir*, u Const. Porph. Tzuzimer, syn Chwalimira knížete Serbs. 985
Pejačewič, Hist. Serviae Colocae 1799. p. 91. „Quem Diocleas Tisimirum scripsit, Porphyrogenitus Tzuzimerum appellat.“
- 10.) *Tešimir*, předeek rodiny Nemaninowy 1000
- 11.) *Setech* (Setěch), zvonjk w Čechách 1046
 (W listu nadánj kostela Staro-Bolesl. *Pelcel. Kron. I. str. 325.*)
- 12.) *Teseč* (Těšek), wčelář w Čechách 1058
 (W listu založenj probošt. Litoměřic. *Pelcel I. str. 348.*)
- 13.) *Boitachus*, *Woitachus* (*Wogtěch*), *Girj* knjže bulgarské. 1073
- 14.) *Techan* pekář
- 15.) *Techan* rybář
- 16.) *Tesen* robotnjak
- 17.) *Tesen* těž robotnjak
- 18.) *Utes* zvonjk
- 19.) *Boztech* rybář
- 20.) *Božetěch* opat kláštera Sazawského 1090
 (*Schaller, Topog. Th. X. p. 133. Pelcel I. p. 437.*)
- 21.) *Tessen* plátce soli
- 22.) *Petecha* dworský sluha
- } w Čechách, w listu o založenj Kapituly Wyšehrádské. *Pelcel I. str. 429. —* } 1088
- } w listu, založ. kláštera Kladrub. *Pelcel II. p. 101.* } 1115

- 23.) *Božetěcha*, manželka Kosmasowa, zemřela 1117
Kosmas L. 3. „*Rerum cunclarum comes indimota mearum
Bis Februarii obiit Bozetecha kalendis.*“
Některj Codices magj *Bozeteta*; Dobner, Prodróm. p.
173. píše *Bosotheta*.
- 24.) *Tichomir*, otec Prwoslawy, syn Uroša krá-
le Serbs. 1133
- 25.) *Utech*, pasák wolů, Čech, w listu za-
loženj kláštera Strahowského; *Pelcel* II. str. 211. 1143
- 26.) *Tehan*, biskup w Čechách okolo 1150
Necrologium Bohem. Saec. XI. *Dobner* mon. T. I. p. 11.
- 27.) *Tesmar*, *Thessemar* (Těšimir), vládyka we
Stargradě 1155
Helmold C. 83. *Edit Bangert*. 1695. p. 185. „*Manentes au-
tem apud regulum nocte illa, cum die ac nocte subse-
quenti transivimus in ulteriorem Slaviam, hospitaturi
apud potentem quendam, cui nomen Thessemar.*“ A něco
dále: „*Posthaec divertimus ad hospitium, ubi Thes-
semar suscepit nos cum magno apparatu.*“
- 28.) *Teša* neb *Tichomil*, král serbský 1162
U greckých kronikářů i *Dessa*, u *Ansberta* wydaného
Dobrowským str. 33. *Tohu*.
- 29.) *Wogtěch*, syn Wladislawůw, Arcibiskup
Pražský 1168
- 30.) *Wogtěch*, brat Přemysla Ottokara krále
Českého, Arcibiskup Salcburský 1198
Paprocký, Zrcadlo Mark. Moraw. kap. 17.
- 31.) *Wogtěchz* Leskowce (Balbin Dec. L. 3. C. 1.) 1232
- 32.) *Cech* (Čech) w Čechách, Judex Curiae
Regalis 1256
In Dipl. Přemysli regis. *Dobner*. Mon. hist. T. VI. p. 27.
- 33.) *Tech* Constantin, čtyřicátý král bulgarský 1257
Pachymeres, Tom. I. p. 19. *Filiae* (Imperatoris Lascaris)
*priores collocatae dudum fuerant in matrimonium, una
quidem Constantino Techo (Τεχο) Bulgariae principi.*“
Nicephorus Gregoras a *Acropolita* pšj toto
gméno *Toechus*, cožby přjležitost zawdati mohlo, zda toto
gméno krále Bulgarského slawské gest, kdyby sme už wyše
pod 5. a 11. čjsem gména tohoto druhu u Bulgarů neměli,
Těšimir aneb *Techomir* a *Wogtěch*, od nichž toto poz-
děgšj wyswětlenj a swědectwj dostává.

54.) Cech, w Uhřech, zeman

Diplom. apud G. Fejér Codex Diplom. Ungar. T. 4 Vo. 2. p. 500. „Anno 1259. „Maria regina cuidam Cech filio Pucina. possessionem Lobor offert.“

35.) Tech, Techo, w Čechách, Judex

Diplom. Ottoc. R. in Arch. Brewn. Dobner. Mon. T. VI. p. 32.

36.) Boztgech (Dipl. Transact. inter Abbat. Brew. Dobn. Mon. IV. p. 58.)

37.) Zeczech (Setěch), Servitor Vitkonis in Moravia

Dobn. Mon. hist. IV. p. 285. Specimen Codicis Dipl. Moravici, Zeczechius, Servitor Domini Vitkonis, vendit laneum agri Zyfrido Civi Brunensi. Ex autographo archivi Zderasiensis: „Ego Joannes filius D. Vitkonis piae recordationis, dicti de Swabencz, et Perchta ejusdem Vitkonis relicta: notum facinus universis presentem literam inspecturis quod Zeczechius servitor noster fidelis ac diuturnus, cognatus D. Hermanni nostri Capellani, plebani in Marueins, unum laneum et agros curticule — vendidit viro discreto Zyfrido Civi Brunensi, dicto de Dybaz pro 16. marcis argenti. In testimonium et firmitatem omnium predictorum nostrorum et civitatis Brunensis sigilla presenti litere sunt appensa. Datum et actum in Marueins anno Domini 1315. VIII. Kal. Febr.“

Mezi pochybná klademe *Slawitah* (Slawitěch), knjže w městě *Wiztrachy*, sr. *Ann. Francof.* 357. — W *Duchowského Lucifěre*, Prague 1765. str. 150. stogj i na medu rytý i wytištěný hrobowý nápis Čechůw, o němž ou prawj „*Cenotaphium istud Czechu aeri incidi feci ex antiquo Ms. Codice Joh. Jos. Hypschmanni*“ který kdyby byl prawdiwý, nepodložený, znalibychom mezi ginými i to, že přigmj Čechowo bylo *Malon*. Geho hodnowěrnost, od Dobnera do pochybnosti branau, nechagice w zawěšenj, pauze pro zwědawce tuto geg klademe:

„*Zde gest mocne a slawne knjže pan a gospodar narodu Charuského (snad Charwského Chorwatského) Malon Czech, a spj ozelen slzami bolestnymi od narodu sweho.*“

§ 6. Příklady téhož gména z českého Podlažického
Smertopisu.

Klademe zde wýtah z historie české řeči a literatury od Joz. Dobrowského, w Praze 1818. str. 91—102. „Das Nekrologium des ehemaligen Benedictiner Klosters Podlažic bei Chrast, das ich aus dem grossen Buche zu Stockholm, wohin es aus Böhmen gekommen ist, vor vielen Jahren abschrieb, enthält eine sehr grosse Menge von böhmischen Namen derjenigen Personen, die im 10. 11. 12. und 13-ten Jahrhunderte bis etwa 1250. gelebt haben.“ My z knihy P. Dobrow. toliko gména sem patřícíj wytáhnutí a zde poznaména-ti chceme:

Mužská:

<i>Tes</i>	na stránce	92
<i>Tessek</i>	.	95
<i>Tessata</i>	.	98

Ženská:

<i>Teha</i>	.	92
<i>Tehna</i>	.	97
<i>Tesca</i>	.	94

Spogená:

<i>Utech</i>	.	92 a 102
<i>Bozteh</i>	.	100 a 102
<i>Woyteh</i>	.	102

Tes gest nepochybně *Těš*; *Tessek* aneb *Těšek* gest zmenšené *Těch* aneb *Těš* s přídawkem *ek*; *Tessata* čti *Tešata*, *Teha*, *Tehna* čti *Těcha*, *Těchna*; *Tesca* čti *Těška*. Na str. 99. téže historie nalezá se geště i gméno *Tihawa*; na str. 95. *Cohan*, t. g. *Kochan*, na str. 97. *Cohna* t. g. *Kochna Kochana*. Odstudto widěti, gak welmi užjwanj tohoto gména mezi Čechy we starých časjch obljbeno a rozšjřeno býti muselo, anč gen w regstřjch gednoho kláštera w tak mnohých, w dewjti, aneb ra-

děgi we dwanácti, zdobách (formách) po namenane ná-
zámě. Pod gednau pak zdobau tohoto gména naležá
nepochybně wjce osob rovně gmenowaných w
Rukopisu Stokholmském, nebo P. Dobrowský shromá-
dil a předstawil nám toliko formy: „*Reine Wurzelwörter, die verschiedenen Formen derselben, ihre Zusammensetzung und Orthographie*“, neměw tak cjl gmen-
slovný a děgopisný, gako raděgi grammatický „*aus der Ausbildung der Sprache in frühern Zeiten, aus denen uns andere Denkmahle mangeln, einen richtigen Begriff zu machen*.“ P. Dobrowský ukazuge zde toliko
rozmanitost, nikoli pak *množstwj* těchto gmén. Mužské
gméno *Těšek* k. př. může se w onnom Podlažickém Ne-
krologu na rozličných mjstech a stranách, snad deset,
dwadcet aneb i wjckrátě nacházeti, tak i *Bozteh Woi-
teh*, aneb ženské *Teha* mohau negcn w každém stoletj,
ale i w každém roku a měsji několikrátě při rozličných
osobách opětowány býti. K žádánj by bylo i pozna-
menánj rokũ při všech gmenách tohoto wzácného wý-
pisu, i spočtowánj každého druhu gmén.

Wšěcka tato Podlažická gména gsau prawj, i co do
času, dosti hljzcy potomkowé, aneb raděgi bratrowé gmé-
na *Čech*, kteréj nám w gegich skryté domácnosti a sau-
kromnosti gméno toto neporušeně zachowali. Osobná,
obzwláště pjsmem utkwěná a ustálostěná gména nezmě-
ňugj a nepřetwarugj se tak snadno gako weřegná, často
odewšad hýbaná a týkaná, mezi rozličnými břehy se traucj
a otlaukagjcj, národnj gména, proto, poněwádž tam we-
plyw cizinců a zmatek nářečj nenj ani tak častý, ani tak
silný. Už dáwno před Čechem muselo gméno *Těch* u
Slawů zniknuwšeti a mnohá stoletj w užjwánj býti, anž
ge už w 9 a w 10 wěků u rozličných, i nářečjmi i kra-
ginami od sebe vzdálených, slawských kmenů široce
rozprostraněné a zhusta potřebowané nacházjme.

§. 7. *Gména česká tohoto druhu w pozdějšich časjch.*

Wogtěch z Leskowce 1232. (Balb. Dec. L. 3. C. 1.),
Boztiech 1287 (Diplom. Transcat. inter Abbatem Brew.

Do
Mc
(S
67
W
(J
M
M
C
(
c
M
Z
h
l

■ Dobn. Mon. IV. p. 38.), *Wogtěch* Hersso 1399. (Dobn. Mon. T. III. p. 399.), *Wogtěch* v. Melitz 1399 Morawan (Schwoy I. str. 467.), *Wogtěch* Trubek 1349. (Tamž II. str. 679.), *Woycessko* 1371. (Tamž III. str. 607.), *Wogtěch* v. Wažan 1376. (II. 433.), *Cich* Kužel v. Nedachlebitz 1420. (II. 471.), *Těšinský* Jan w 15 stoletj, *Wogtěch* opat w Milewsku 1504. (Dlabačůw zeměpis), *Jaroš Čech* 1520 Moraw. (Swoy III. str. 601.), *Čech* Jan 1536. (Jungm. hist.), *Čech* Mik. 1579. (Jungm. hist.), *Česka* Jan w 16 stoletj (Jungm. hist.), *Těšjk* Zigm. 1627. (Komens. hist. proti w.), *Cichowski* Řehoř 1639. (Jungm. hist.), *Woitěchowski* 1643. Morawan, *Wogtěch* Harrach 1651. Arcibisk. pražský, *Wogtěch* Crusius 1678. (Jungm. hist.), *Wogtěch* Dobrohlaw 1721. (Jungm. hist.), *Čech* Melch. 1730. (Jungm. hist.), *Wogtěch* Bürger 1730. (Jungm. hist.), *Tiehan* Jac. 1738. (Jungm. hist.), *Wogtěch* Kareš 1777. *Tessanek* Jan. 1782. (Procházka Comment.), *Tiechowský* z Tröstenberg, rod rytjřský (Dundra), *Čech* z Čechenherz, rod rytjřský (Dundra), *Utěšil* herec (Časop. wl. Muz. 1. Sw. I. str. 131) a t. d.

Gméno *Wogtěch* w přeloženj německo-latinském u Čechů: *)

Adalbertus prwnj probošt Doxanský 1542. *Adalbertus* syn Wladisl. Arcibisk. Salcburský 1551. *Adalbertus* Wartawa 1559. (Balb. Boh. doct.), *Adalbertus* Lobkovic 1618 (Druhá Apologia Stawůw), *Adalbert* Wodňanský 1619. *Adalbertus* Tobias 1621. *Adalbertus* Eremias 1625. *Adalbert* Paulin 1719. A zkráceně: *Albert* Ogjr 1438. Mik. *Albert* 1570. spolupřekladatel šestidjlné Bible. *Albert* Chanowský 1581. *Albert* Hubáček 1758. Potom *Albrecht* z Kolowrat 1510. *Albrecht* Gutstein 1554. *Albrecht* Klusák 1612. a t. d.

W Balbinowých genealogických tablicech na-

*) „Niezmierna we wszystkich Niemców i ich ięzyka przewaga była powodem, iż sami nawet wyższego stanu Czesi, nagle i zupełnie się zniemczeli, tak dalece, że nawet swój narodowy ubior i swe czeskie nazwiska zmieniali na niemieckie.“ Rakowiecki *Prawda* Rus. T. II, str. 203:

lezli sme běžným okem: *Wogtèchů* 4, a *Adalbertů* 56. Gen některé zde položíme:

Wogtèch Cij ze Šwogšic, *Wogtèch* Račjn z Arndorfu, *Wogtèch* Račjn z Čegkowa, *Wogtèch* Pietipekj, *Adalbertus* Šwihowský 1302, *Adalbertus* Drnowaj 1523, *Adalbertus* Křinecký 1547, *Adalbertus* Networský 1550, *Adalbertus* Kragjř 1570, *Adalbertus* Meklenburský wogwoda 1576, *Adalbertus* Kapaun 1604, *Adalbertus* Smiřic 1614, *Adalbertus* Wrba, *Adalbertus* Rodowský, *Adalbertus* Hořice, *Adalbertus* Nebilowský, *Adalbertus* Čenko; *Albertus* Šlik, *Albertus* Wogkowský, *Albertus* Kolowrat, *Albertus* Kapljř, *Albertus* Slawata, *Albertus* Sternberg, *Albertus* Lobkowic, *Albertus* Přichowský a t. d. Tam se také nalezá *Euphemia de Techwitz*, w Geneal. Salhausior. in Comit. Glacensi, a *Prech de Czesstin* (*Prech* značj u Němců tolik co naše *Tèch*).

K těmto gmenům *Tèch* přislauchagj geště i následugcj:

Kochan Wršowský 1002 (u Hágka), *Kochan* (praelectus de Dudleb 1175), *Kochan* Žerotin (w Balb. Geneal.), *Kochan* Walentin 1617. (Komenský, hist. protiw.), *Smil Kochtan* 1264. (Morawan, Dohn.), *Kochtichký* rodina česká; *Rozkochany* Klen, Slowák w 14. stol. (Jungm. hist.), Snad i *Skoch* u Hágka 1430. *Koch* šlechtická rodina (*Dundra*), *Kochata* (Pelzel I. 432.), *Rozkoš* (z Dubé 1449. Časopis 1827. S. 4. str. 22). Wšecka tato a těmto podobná nesčjselná, w českých rukopisech a knihách po různu se nacházegcj, gména, představugj nám nepřetržený řetěz w užjwánj gména *Tèch* w rozličných způsobách, od najstaršjch až do naynowěšjch wékůw.

§. 8. *Kdy a kterého času powstalo w Čechách obecné užjwánj srbsko-polského Čech mjsto Tèch?*

Z těchto zde, ač ne zuplna wýčerpaných, předce ale hogných a hodnowěrných, z českých diplomů a děgopisů donesených, příkladů, ukázati se může, že gméno *Čech*, *Čech* w české zemi do obecného užjwánj tepruw we 13 a 14 stoletj přišlo, asi mezi rokem 1256—1315,

čili od času Přemysla krále až k Dalemilowi Mezirickému. Až po rok 1256 nalezáme, gak we prostých tak i we složených těchto gmenách, všudy gen slowensko-chorwatské *T*, nikde geště srbsko-polské *C* aneb *Č*; gméno wúdce *Čecha*, s literau *Č*, stogj w Čechách až do tohoto času samotné, gen w historii, we zpěwch a powěstech známé, což důkazem gest toho, že z těch kmenů, kterj se w Bohemii osadili, kmenowé slowensko-chorwatštj množšj a lidnatěgšj býti museli, nežli srbsko-polštj, ač tito poslednj wogenstwjm a panstwjm tam ty přewyšowawšeti, a proto i gakausi přednost w kragině měwšeti se zdagj. Pročež konečně i gegich wyslowowánj gména *Čech* wjtězstwj obderželo. Nayprwněgšj napsanau proměnu těchto liter w samých Čechách nacházjme, w diplomě Přemysla krále, w Archiwě Břewňowském se nalezagjcjm, kde mezi ginými českými gmény stogj podepsaný „*Cech Judex Curiae regalis*“ a však opět roku 1264, w diplomě Ottokara krále, máme *Tech*, tak že se zdá gakoby w pospolitém žiwotě w těchto časjch *Těch* a *Čech* w obapolném zápasu byli, gakoby slowensko-aneb slowácko-chorwatské nářečj se srbsko-polským w této lhůtě spolu se bylo pronikalo a sléwalo, a nyněgšj české nářečj zplodilo. Lidé ze slowensko-chorwatských kmenů pošlj, psali a gmenowali se *Těch*; lidé ze srbsko-polských rodů psali a gmenovali se *Cech*, *Čech*, až se posléze gedno s druhým smjchalo. Tato proměna a mjchanice se tehdáž práwě i do složených gmén wetřela; roku 1046 máme w Čechách *Setech*, a roku 1315 w Morawě *Zeczech*; we 14. stoletj nalezáme w Morawě i *Woytěch* i *Woycessko*, sr. Schwoy III. str. 607. Do tohoto času padá w Čechách i proměna liter *g*, *r*, na *h*, *ř*. — Ostatné diwno, že se we staršjch zpěwch Rpisu kráľodworského žádná zmjňka gména *Čech*, *Těch* nenalezá, ani tam, na takowých mjstech, kde potřeba a příležitost k tomu byla, k. př. při oslawowánj vlastenectwj, při nenáwisti proti giným národům, zwláště Němoum, při opisech bitew a wjtězstwj, wygmauce snad naymladšj w něm obsaženau básěň, *Juroslaw*.

§. 9. *Gména Těch, Ciech, Čech, Koch u jiných
Slawů.*

1. U Poláků:

Czeszyński, básnjř (Dikcionarz Poetów pols.)

Czechowicz, překladař Now. Zákona. r. 1556.

Czechovicus Mart. (*Jöchers Gelehrten Lexicon* Th. I. p. 895. pjše o něm. „*Ein Lehrer unter den Socinianern aus Litthauen, war erstlich zu Wilna, hernach zu Lublin Prediger, starb 1608.*“)

Czechowski, spisowatel.

Kochowski Vespas. 1670. spisowatel. (Sahaffarih Gesch.).

Ciechoniewski, spisowatel (Schaff. Gesch.).

Ciechanowski, spisowatel (Catalog knih pols. 1823. Waršaw.).

Kochanowski Jan, 1530. básnjř.

Kochanowski Ondř. 1590.

Kochanowski Petr. 1618.

Kochanovius Nic. w 16 stol. Vicepraefect w Radomě (*Jöcher. Gel. Lex. T. I. p. 1700*).

Sieciech (*Sarnicki Hist. L. 6. C. 11. takto o něm pjše: „Anno 1105, decimo tertio regni Wladislai decretum est bellum contra Bohemos. Rex ipse Wladislaus ob adversam valetudinem ad eam expeditionem proficisci non poterat, sed Sieciechum universis Copiis praeficiens, mandata, jam adornanti iter, quo pacto se gerere deberet, dabat.“* — Nešťastná nešťastných časů památka, kde krew slawská geště krew slawskau wyléwala!) —

Thessmar Joh. (Dlugoš ad an. 1462. kde omylem tisku Thessnar stogj).

Dobrociech (lat. Nic. Dobrociescius; srow. *Jöchers Gel. Lex. I. p. 916. „Dobrociescius Nic. ein poln. Doctor juris und Canonicus zu Sendomir, woselbst er einen Tractat de Decimis, nebst einigen Orationen verfertigt, starb 1638.“*)

- Woyciech* Biskup Wladislaw- *Woyciech* Oczko 1581.
ský 1271.
Woyciech Palatin Krakow. *Woyciech* Kojalowicz 1609.
1279.
Woyciech Advokat Krakow. *Woyciech* Ignies 1628.
1312
Woyciech Dobrzyński 1352. *Woyciech* Tylkowski 1634.
Woyciech Malski 1410. *Woyciech* Węgierski 1651.
Woyciech, maljř Krakowský *Woyciech* Chroćinski 1712.
1493. a t. d.

Kdoby žádal geště wjce podobných gmén mjti; toho odsj-
láme ke Słownjkům polských Spisowatelů, k polským děgopi-
sům a rodopisům. — Linde we Słownjku pod člankem *Ciech* píše:
„*ciech, zakończenie wielu imion Polskich, n. p. Woyciech*
t. i. woyska ciezi, Sieciech i t. d.“ Gméno *Sieciech*, u Slo-
wáků *Setěch*, w českých starých spisech *Setech* (wiz §. 5. čjso
9. této Rozprawy), gest s wynechánjm prwnj, u wyslowenj něco
těžké litery to, co *Wsetěch*, pozděgi *Wšetěch*; srowneg *Wse-*
rad, Userad, Sieradz; Wćelakow, Celakow; Wchynský,
Chynský - Kynský a t. d.

2. U Slezáků:

Těšinská kněžata (*Joach. Curaei Ann. Silesiae. Witteb.*
str. 262: „*Teschinenses principes veteres sunt,*
origo tamen familiae mihi non est certo cognita.
Peperit ista familia principes aliquot excellen-
tes sapientia et virtute, et hodie adhuc cum lau-
de superstes est.“)

Tschesch (Češ, Těš, starobylá šlechtická rodina,
Frid. Lucae Schlesiens Chronica, Frankf. a M.
1689 str. 1858.).

Tscheschwitz (Těšowice, starožitná rodina, Lucae tamž).

Wogtěch Martinides, spisowatel (Jungm. hist.).

Tscheschmar aneb *Češmar* třináctý knihtiskář we
Wratislawi; (wiz Bandtkie hist. drukarů pols.
Kra. 1826. Bd. III. S. 242.)

3. U Lužičanů:

Tzezwitz (Těchowice, čili Těšiwjt? rod šlechtický,
Frencelii nomenclat. Lus. in Hoffmanni Scrip.
Lus. T. II. p. 33.)

4. U Pomořanů:

Tesmarus Joh. („*von Greiffswalde, war anfangs grae-*
cae und lat. linguae, hernach Eloquentiae Prof.

und Rector Paedagogii in die 40. Jahre zu Bremen, schrieb de Eloquent. VII. Bücher und starb 1641.“ Jöchers Gelehr. Lex. T. II. str. 1451.).

Možno že i *Tetislaw*, gméno krále Rugenského, sem palij a vlastně *Tečislaw* sluge, toto tjm prawdě podobněgšj gest, k máme gemu rowný opak *Slawitěch* (Slawitah), a že *Tetislaw* nikde w našem národu neualezáme. *Saxo Ann. L. 14. p. 293.* takto oněm prawj: „*Regem Tetislawum cum Jarimaro fratre et universis Rugianae nobilitatis proceribus advenisse perdocuit.*“ — Ostatně mysljme s Dolzem. *Die Moden in den Taufnamen, Leip. 1825. str. 26.* „*Nicht immer lässt sich, wenn ein Name verstümmelt auf uns gekommen ist, die Wiederherstellung desselben in seiner Urgestalt bewerkstelligen.*“ A proto *Tetislaw*, *Teta*, *Tetka* raděgi ke kořenu *Tit*, *Tot*, *Teut* odsjłáme.

5. U Serbů:

Teša aneb *Tešo* mužské gméno (*Srbski Rječnik* od *Wuka*, str. 818. I nyněgšjho serbského knjžeta *Miloše*, otec, slul *Tešo*, we wsi *Dobriněw* okolj užickém.)

Tešič (Wiz *Ljetop. Srb. 1826. Čast I. str. 17.*)

Tešan mužské gméno, k. p. *Tešan* *Podrugowič*, zpěwec (Wiz *Pjesme srbs. Predm. XXXIII.*)

Utešen aneb *Utješēn* gméno mužské w *Hercegowině* (*Srbski Rječ. Wukůw stran. 875.*)

Že we *Wukowě Slownjku* při gmeně *Teša* w záworkách *Theodor* stogj, pošlo, dle vlastnjho geho ustnjho wyznánj, gen odtud, poněwadž serbské kněžstwo pohanakým gménům weždy některé křestanské, bud' řecké bud' latinské, podobně zněgjcj gméno podkládalo, gako k. p. *Ctibor* a *Tiburtius*; *Chwalimir* a *Paulimer Phalimirus*; *Mirko Marko* a t. d. Už w desátém stoletj měli Serbowé gména králů *Tešimir* a roku 1162. *Tešu* čili *Techomila*; odkud po wrchu ležj, že *Teša* nepochodj od *Theodor*, ale hypocoristicon gest gména *Tiechomil*.

6.) Mimo to nalezáme geště u *Slo w á k ů*: *Těšenbý* učitel w *Turci* we *Sw. Martině*, r. 1557. *Albert Huselius* 16. stol. *Adalbert Gazda* 1790. *Adalbert Šimko*; a gména rodin: *Čech*, *Čechman*, *Čechowič*, *Čekonič*. U *Dalmatů*: *Albert* Archidiacon; u *Slawonců* *Adalbert* *Horwat* a t. d.

§. 10. Těch, Čech, Ciech z *geographického* ohledu.

We starých časech panowal u Slawů ten obyčeg, že syn (často i dcera) přigaw od otce djl swého dědic-twj, na něm gako na swém statku se usadil se swau čeledj, stawěl tam hrad pro sebe, genuž obyčegně swé gméno dal, wúkol hradu stály chalupy pro čeládku, z nichž zrostla časem wes aneb i město. *) *Hágek* a ginj spisowatelé nám mnoho takowých příkladů wyprawugj, k. p. *Krak* a *Krakow*, *Krok* a *Krokowec*, *Rad* *Radič*, *Kaša* *Kašjn*, *Teta* *Tetjn*, *Libuša* *Libošjn*, *Siten* *Sitenice*, *Slawoš* *Slawošow*, *Koštial* *Koštialow*, *Bid* *Bidžow*, *Boleslaw* *Boleslaw(a)*, *Časlaw* *Časlaw(a)*, *Wratislaw* *Wratislawa*, *Bohdan* *Bohdanec*; tak i *Těch* *Těchow*, *Těšek* *Těškow*, *Woytěch* *Wogtěchow*, *Kochan* *Kochanow*. W Čechách nacházjme weliké množstwj mjst, hradů, wesnic toto národnj gméno, hned čisté a neporušeně, hned s maličkau, časem, nářečjm aneb němčinau způsobenau, proménau nosjicjch. Poněwadž oni náš wyklad gména Čech, Těch i wyswětlujgi potwerzugj proto ge zde, w nedostatku půwodnj české, nazwjce podle německé, *Schallerowy Topographie* rozpoložjme:

A. Od Těch, Těš a sice

1. Prostá čili nespogená

a.) *Neproměněná*:

Těchow (*křm.* **), *Těchow* welký (*křm.*), *Těchow* malý, aneb *Těchowce* (*křm.*), *Těchow* (*Lindsdorf*, kde?), *Těchnič* (*prch.*), *Těchonice* (*prch.*), *Těchařowice* (*prch.*), *Těchlowice* (*plz.*), *Těchlowice* (*hrd.*), *Techobusitz* (*ltm.*),

*) „Toho času lidé z počátku hrady a potom seprw při nich města stawěli.“ *Pelzel D. I. str. 101*

***) Wyloženj zkrácených gmén kragů českých nalezněš w *Dundrowě* zeměpisu Kral. Čes. str. 10.

wice (*rkn.*), Kochendorf (*čsl.*), Rozkoš (*bls.*), Rozkoš (*čsl.*), Rozkoš (*tamž*), Rozkoš (*tamž*), Rozkoš (*křm.*), Rozkoš (*chrd.*), Rozkošjn (*hrd.*).

§. 11. Gmèna geographická téhož plemena w Moravì

W Holomuckém kragi: Čech, wes i panství (*Schwoy I. str. 211. „Czechein Dorf mit einer Pfarre, einem herrschaftlichen Schlosse und Mayerhof. Zu hiesigem Schlosse gehören noch die Dörfer: Kiniczek, Sluschin, Staržechowitz, und das ganze, durchaus fruchtbar gelegene Gut Cžech (ohne die demselben schon seit längerer Zeit einverleibte besondere Güter: Drahonowitz und Krakowitz) beträgt 8 $\frac{6}{7}$ Lahnen, 3903 fl 10 $\frac{2}{3}$ kr. obrigkeitlicher Schatzung.“*)

Čechowice (*u Plumlowa*), Čechowice (*u Bystřice*), Čechowice (*u Towačowa*), Čechůwek, Čzeschdorf (*něm. Zeschdorf*), Těšetice, Stichowice (Těchowice aneb Setěchowice), Těchanow (*něm. Zechau*), Těšíkow, Těšice aneb Češice, Těštju aneb Češtju, Zatěšice, Zechau, Zech-tice, Zeschow, Czakow, Deschna, Autěchow, Wogtěchow (*k panstwj Buzow*), Wogtěchow (*k pan. Goldenstein*), Bezdiekow (*u Buzowa*), Bezdiekow (*u Ausowa*), Bezdieczky a Wozdieczko gsau zdrobněná ad Božetěch, Božetěšky. Samotišek pochodj od Samotěch, a nikoli od Samota, gak se na prwnj pohled zdá, poněwadž dímínutivum od samota negestuge, a pak gen. foeminini býtiby musělo Samotiška, a ne Samotišek.

W Bruenském kragi: Autěchow, Čech (předtjm Seče, t. g. Sečech), Čechomez, Čišky, Těchow, Těšan, Těšice, Tlšnowice, Tscheschen, Tikowitz aneb Dikowitz (t. g. Těchowice), Utěšenice, Stěchow, Padechow (Potěchow), Striteš, Kochow, a německé Albrechtice.

We Hradiském kragi: Czetechowice (t. g. Setěchowice), Czikow, Těšow, Těšan (klein =), Deschna, Zdiechow, Pozdiechow (sr. Božetěch).

W Přerowském kragi: Čech, Čekin (sr. Čechin, Těšjn), Čechowice aneb Stěchowice, Tichau (gross und klein), Těšan, Těšjn (Dorfteschén), Tešice (hornj,

Ozobnj), Těšnowice, Desohen aneb Deschna (t. g. Těšjn),
 třešeš (trogj).

We Znogemském kragi: Čechočowice, Těše-
 ice (něm. Testitz), Těšwitz, Teškowice (nynj Stosiko-
 wice, něm. Teswitz), Deschau (gross, klein), Deschna.

W Gihlawském kragi: Čechtín, Deschen
 aneb Tetschen, morawsky Steište, Bezdiekow, Striteš,
 Kochoanow.

We starých spisech se nacházegjij, nynj zmizela
 anebo přegináčená, gména mjst morawských gsau: Tesshi-
 nie, roku 1228 wes k Welehradu přináležewšj, Czieko-
 wice r. 1359, Těšow r. 1368, Četice snad Čechtice r.
 1386, Zatěš r. 1389, Zatěšice r. 1376, Nezáteš r. 1407.
 Čessczin r. 1418, Čechowice 1508.

§. 12. Gména geographická tehož pokolenj w hornjch
 Sasjch, w Mjšni, w Lužicech a giných Čechům
 sauhraničnyých, aneb aspoň okolnjch a bljz-
 kých, někdy slawských, nynj zněmčilych
 kragech. (Podle Büschinga a giných).

Techow (*Prignitzer Kreis*), Teschnitz (*panstwj w
 Lužicech*), Techwitz (při městě Zeltz), Tätzschwitz (*w.
 O. Lausitz*), Deichow (*Neumark*), Deschno (něm. Dis-
 sen bey Cobus, *N. Laus.*), Deschank (něm. Dissenchen
 hinter Cobus, *N. Lausitz*), Zechow (*Neumark*), Zechow
 (*Mittelmark*), Zechin (*Mittelmark*), Zechlin (*Prignitz*),
 Tessin (*Pomorany*), Teschendorf (*Mittelmark*), Teschen-
 dorfer See (*dessen Wasser in die Havel geht, Mittel.*),
 Tieschirtz (*srow. Těcharowice, Herrschaft Gera*), Tauch-
 ritz (*O. Laus.*), Teuschnitz (Těšinec, *hrad i město, Fränk.
 Kreis*), Tietzow (*Mittel.*), Caaschwitz (*Gera*), Zech
 (*Churmark*), Zieche aneb Ziecko (*N. Laus. sr. Čech,
 Čiško*), Zeschnig (*Meissen*), Zeschwitz (*Merseburg*), Cis-
 mar (*Hgthum Schleswig, srow. Těšimir*), Thiecherisdorf
 (*srow. Techarowice, w diplomě Ottona, u Meibom. Tom.
 III. mezi osadami Saskými*), Tešow (*na ostrowě Rygen*).
 W diplomě Ludwjka cjsaře, o založenj wogewodstwa
 Lucenského r. 1328, nalezá se gméno *Ludovicus dux de*

Tech. W kronice Osnab. u *Meiboma*: „*Simon Comes de Techenburg.*“ — In *Onomastico Joh. Lindneri Monachi Pirnensis apud Menken T. II.* nacházjme „*Tetzsch, Tetzsch, Schloss und Städtlein an der Elbe 4. Meilen von Pirn; Tauche Schloss und Stadt in Meissen.*“ *Ts'chocha altes Bergschloss, OLaus.* (srow. Čech, Těcha, Lužičané často e na o proměňugj, k. p. teplo czoplo). *Ritters* ált. Meiss. G. str. 23. a *Pelzel*, *Abhand. über die Herr. d. Böhm. in Meiss.* str. 40, magj *Tuchenini pagus Sorabicus.* — Pak *Kochanojze* (*Kocksdorf, N. Laus.*) *Koschnojze* (*N. L.*), *Koszobus* (*N. L.*).

Sem patřj i *Dessau* (sr. *Tessow, Těšow*), knjzecz sjdelné město a úřad čili krag „*das Amt Dessau*“ w hornjch Sasjch, we knjzectwj *Anhaltském*, o kterém *Büsching, Erdb. T. 8. str. 790.* pjęc: „*Das Fürstenthum enthält 20. Städte und 2 Flecken. Die meisten Städte und Dörfer sind ehemals von Wenden angelegt worden.*“ I sausedugjcz s nim úřadowé slawská gména magj, k. p. *das Amt Wörlitz, das Amt Radegast, das Amt Gröppzig* a t. d. Owšem w celém úřadu *Dessauském*, a wúkol města *Dessau*, samá slawská gména mjst a wesnic nacházjme, k. p. *Nischwitz, Jesnitz, Mosigkau, Solnitz, klein-Leipzig, Qualendorf, aneb Chwalendorf, Wülknitz, Zemigkau, Elznigk, Storkau, Reupzig, Bresen, Klekewitz, Tornau.* Ostatně srow. se gménem *Dessau* i gména wesnic *Dolno-Lužických Dissen*, slaw. *Dešno* (t. g. *Těšno, Těšn*) a *Disseuchen*, slaw. *Dešank* (t. g. *Těšan, Těšánek*), kde se w obogjch též sauhlasky *t-š* w německém na *d-ss* změňugj. W *Lužickém Dešank* gest poslednj litera *k*, anebo zdrobňugjcz, rowná našemu *ek*, anebo gen zbytečný. liteře *n* důraz dáwagjcz, přjwěsek gako *Radowank*. Wiz *Hauptmanns Wend. Gram. p. 417.*

I gméno města *Keszin, Cessin, Kissin*, odkud se kmen slawský *Kessini, Kissini*, u *Adama Bremen. L. 2. Chizzini*, nazjwal, nic giného nenj než *Těšn, Česin, Ciešin, Čišin*. I *Chalcokondylas* pję Kechoi mjsto *Cechoi*. Wiz *Helmoldi Chron. Slav. C. 2.* „*Deinde venit ad Circipanos et Kyzinos* (njže má *Kytzini*, a *Bangert Kissini*) *quos a Tholenzis et Redariis separat flumen Panis et Civitas Dimine.*“ Srowneg *Thunmanns Unters. über d. G. nord. Völk. p. 267. 268.* „*Die Hauptstadt der Kesziner* (a tak wšudy *Thumann*), *von welcher die ganze Völkerschaft den Namen bekommen, war, nach dem Zeugnisse des Sächsischen Annalisten, famosior et opulentior ceteris. Annalist. Saxo p. 644. in Eccard. Corp. Hist. T. I.*“ Pamatugemeli na to, že táměř we wšech slawských kragech gméno *Těšin* nalezáme, srownámeli

~~Těš~~ ~~essin~~ a ~~Zechin~~ (Mittelm.), ~~Tessin~~ (Pomern), ~~Tešjn.~~ (w Uh-
~~sch)~~, ~~Tešjn~~ (we Slesku), ~~Czetschin~~, ~~Zetschin~~ (w Čechách),
 kdy o prawosti našj důmjnky pochybowati nelze.

Ze všeho tohoto widjme, že celá Česká země hustě
 jest obkljčená podobnými gmény, která ačkoli němčinau
 náličko změněna gsau, předce ráz slawský na čele no-
 vej, a snadno se ku staré swé a prawé twárnosti zpát-
 kem přiwesti dagj.

§. 13. Gména geographická téhož druhu w giných slawských kraginách.

I. W Uhřjch: Těkow, t. g. Těchow, hrad, maďarsky,
 latinský a německy Bars; Těkowska (Těchowska)
 stolice, Comitatus Barsiensis.

Powázjmeli že se we slawských kraginách tak mnoho hradů
 a měst Těchow od Těch nalezá, a žádně Tekow, od teku, té-
 ci, tok, tedy dobrým právem i gméno tohoto prastarého slo-
 wenského hradu w Uhřjch sem počjtati, a za půwodné Tě-
 chow držeti můžeme, tjm wjce, že wšickni Slowáci ge netwer-
 dě ale měkce wyslowugj řjkagjce ne Tekow ale Těkow. Maďa-
 ři nemagjce ch we swém gazyku, djlem to ch na k proměnili,
 djlem gméno to na bert, bart čili bars přeložili, což, gak se
 njže ukáže, w giných řečech to samo znamená co naše těch,
 k. př. Wog-těch a Adal-bert, se kterými srowneg Lambert,
 aneb Lombart a pokaženě Longobard. I sami Čechowé promě-
 nili ch na k, Božetěchow na Bozdiekow, Bezdiekow; Čechowice-
 na Čekowice, wiz §. 10. b. — Stolice aneb Widjek w Uhřjch
 gest to, co w Čechách a w Morawě krag, w Polsku wogewod-
 stwo, powiat, staroslaw. suda, župa a t. d. srow. Gebhard.
 Gesch. d. Slaw. I. p. 100. „Von diesem Reiche (Ungarn)
 gilt fast eben das, was von der Bulgarey, nemlich dass es
 mehr slawinisch, als altungarisch eingerichtet ist; die äl-
 teste Verfassung des Hofes, der Richterstühle und der Ge-
 setze enthält so viele Spuren slawischer Einrichtungen, dass
 man nicht wohl der Muthmassung derjenigen Schriftsteller
 widersprechen kann, welche glauben, dass der erste ungrische
 Monarch seinen neuen Staat nach slawinischen Mustern
 geformt habe. Severini Com. de vet. Inc. Hung. p. 104.“

Setěchow (trenč. st. srow. polsk. Sieciechow), Těša
 (hont.), Těš (šimég. croat. Tyesse, illyr. Tjesche), Těške,
 Těška (göm.), Těšjn (baran. maď. Tessény), Těšanowce
 (žel.), Ticha (ung.), Tichá (lípt.), Tichomir (borš.),

Tišina (*šimeg.*), *Tišinec* (*šariš.*), *Tišowa* (*bereg.*), *Čeh* (*nitr.*), *Čechnice* (*hont.*), *Čekowce* (*Čechowce*, *hont.*), *Čechowec* (*salad.*), *Čachy* (*Čechy*, *nitr.*), *Čachtice* (*mad.*), *Csejte*, *nitr.*), *Čaškowce* (*nitr.*), *Čahowce* (*satm.*), *Kochanowce* (*trenč.*), *Kochanowce* (*zempl.*), *Kochany* (*isriš.*), *Kochany* (*šimeg.*), *Kochany* (*zempl.*), *Kochany* (*bihar.*). Pochybné: *Košice*, *Kokawa* (*lipt. srow.* *Kochawa*), *Kešmark* (město we *Spiši*, srow. *Cesmir*, *Ciešimir*, *Cesmar*, k na konci zdá se gen zbytečný něm. přjwěsek). — Ostatně onna mnohá w Uhřjch se nalezagjcg gměna: *Čehy* (t. g. *Čechy*) gsau nowěgšj české osady.

2. W Chorwatsku: *Tihowo* (hornj a dolnj, *zagr.*), *Tihochaj* (*zagr.*), *Tišina* (*zagr.*), *Tiškowac* (*Reg. Liccan.*), *Čakowce* (*sirm.*), *Deszinecz* (*zagr.*), *Deschevecz* (*zagr.*).

3. We Styrsku: *Stechau* (hrad, *Büsching T. V. str.* 511.)

4. W Serbsku: *Ciasina*, srow. *Tišina*, *Těšjn*; hrad. (Wiz *Pontif. Pii* literas ad Thomam Pharensem 1460. die 18. Jan. „*Ut Castrum Ciasinae in Turcorum potestatem deveniat, quae res si sequatur, non modicum periculum Christianis finitimis immineret, cum castrum hujusmodi non parvi momenti habeatur.* Srow. *Pejačewič Hist. Serv.* p. 410.). *Tešan*, město w *Bosně*; *Tešewo*, wes w *Bosně*.

5. We Slesku: *Těšjn město*, *Těšjnsko*, aneb *Těšjnský krag*, *Těšjnské knjžectwj*.

Georg. Fabricius secundus, Poeta laureatus, město *Těšjn* takto opisuge: „*Urbs Teschinensis a fundatore Cessimiro nominata, et ante Piasti tempora ortum ducens, non immerito commendari potest a loci amoenitate.*“ Jac. Schickfus, *Schlesische Chron. B. 4. C. 17.* „*In Ober-Schlesien ist die Stadt Teschen fast die älteste, welche ihren Namen von dem Cessimiro hat, des Lesci III. Sohn darumb dass dieser Cessimirus umb das 810. Jahr das Schloss und die Stadt Teschen anfänglich fundirt, und nach seinen Namen genannt.*“ — Frenzel, *in Westphal. monum. II. 2420.* tlumačj *Těšjn* latině *solatii locus*. — W *Sadko* w *Zeměpisu* stogj chybně *Kazimir*, mjsto *Ciešimir*, *Těšimir*. Onano obecna powjodka, že *Těšjn* pocházj od wydobytěho zde wjtězstwj Poláků nad Němci, po němž se prey na tom mjstě *těšili*, jako onna druhá o dwau bratřjch, kteřj dluho rozlaučeni bywše a

dávno se newiděwše, zde se opět potkali, a geden druhého tjmto výrazem wjtali „*těšim se že tě uhljdam*“ — gsau pozdějšj bágky a mělké pospolitého lidu wyklady gména *Těšjn*. Měst a wesnic, gméno *Těšjn* nosjicjch, gest mnoho we slawských kraginách, zdažby sme při každém wjtězstwju nad nepřjtelem, anebo potkánj a wjtánj bratrů položiti měli? — Mnozj Slawowé w Zeměpisech a Slownjicjch chybně pjsj podle německého *Tešjn* mjsto *Těšjn*; že ne twerdé e ale měké ž státi má, na to by ge upamatowati mělo už onno staré, známé, na toto město se wzťahugjej, a geho půwod pěkně wyswětlugjej, přjslowj: „*Těšjnska gablka* (t. g. liché, marné potěšenj, falscher Trost), *těšjnské gablečko někomu darowati* (prážnau naděgj někoho kogiti); a *Ginterod* w Cyropaedii „*Darmo na ty těšjnské gablka očekáwá*.“

Těšjnský krag. *Galleti geogr. Lex.* takto pjsě o něm: „*Teschen* 1.) *mähr. Kreis von 64. Q. M. in 9. Städten, 5. Vorstädten und 279. Dörfern, bewässert von der Oder, Ostrawitza, Weichsel, Elsa.*“

Těšjnské knjžectwju; *Galleti* tamž: „*Teschen* 2.) *mähr. Herzogthum, den grösten Theil des gleichnamigen Kreises einnehmend, mit 133,533. Einwohnern meist slaw. Abstammung, in 5. Städten und 250. Dörfern.*“ — Pod výrazem: „*mährisch*“ rozumj se gen to, že pod morawské gubernium patřj.

Teschwitz (*Wohlan*), *Těšnow* (*panstwju*), *Tichan* (*hrad i wes w ples. kragi*), *Czeschen* (*Oels.*), *Czeschowitz* (*Wohlau*), *Czachowa* (*kde?*), *Czissowa* (*kožel. kr.*), *Czischek* (*kožel.*).

6. W Polsku: *Ciechanow město, Ciechanowska ziemia.*

„*Das Land Ciechanow, Ziemia Ciechanowska, besteht aus drey Districten, welche unter einem Grod stehen. Der Sochotzkische District, der Przasnitzkische District, der Ciechanowskische District. Ciechanow die Hauptstadt des Landes und Districtes, von 132 Rauchfängen. Von Warschau ist sie 12. Meilen entfernt.*“ *Büsching Erdb. Th. II. p. 203. 204.* Oboge, i město i krag Ciechanowský, gest we welkém Polsku, w mazowieckém woiewodstwě.

Ciechanow (*město, woiew. Lubel.*), *Ciechanowice* (*w. Podlas.*), *Cieszanow* (*w. Galic.*), *Cieszkowice* (*m. tarnow. kr.*), *Czechow* (*woiew. Krakow. powiat Sandec.*), *Czechowce* (*při řece Zbrocz, Sarnicki*), *Cichow* (*hrad, Sarnicki*), *Cichen* aneb *Zichen* (*w pruském Polsku*), *Pocieszka* (*w. okolice Krakow.*), *Pocieszka* (*w. woiew. Krak.*), *Przecieszyn* (*w. Gallic.*), *Sieciechow* (*hrad, Długoś XI.*); Sie-

ciechow (w. Dlug. II.), Sieciechowice (w. Dlug. X.), Swieciechow (w. Bandtkie hist. Druk.), Tehinia (ars ad Biologrod, Sarnic.), Woyciechow (m. August.), Woyciechów (m. Lubel.), Woycieszkow (m. Lubel.), Kochanie (hinc supra insulam Choryca, Sarnic.)

7. W Rusku: *Tichoml (snad Tichomil? Karamz. III. k. 5.), Tichwin (město i řeka w nowgorod. okolj), Techimerow, (Kozacká pewnost nad Dněprem w Ukraině), Teša (řeka w nižnonowgor. okolj).*

Poznam. We Slesku, Polsku, Rusku a we zněmčím Slawsku, nemagjce zwláštňjch Topographij těchto kragin kragů, nemohli sme všěcka sem přináležegjčj gměna suplna wyčerpati. — Gestliby se naši námjtek milownj wtipáčkowé, kterjby w cizj některé neslawské, k. p. Anglické, Francauské aneb giné kragině, historická a geographická gměna, gměnu *Těch Čech* podobná wyhledali a donesli, ptagjoe se: zdali i ta za slawská gmjna býti magj? tedy odpowjáme zde, že etymologia ěen tam platnost a prawdiwost má, kde se s národnj historiau a geographiau, s časem, mjstem a ginými okolostogičnostmi srownává. We všěch zagisté řečech nalezagj se rownozněgjčj, od giných nepůgčená, a giný smysel w každé řeči magjčj, slowa.

§. 14. *Obrazec rosmanitost psánj gměna Čech w krátkosti představugjčj.*

Seberemeli všěcka tato historicko-geographická, gak prostá tak i složená, gak domácými tak cuzými Spisowateli psaná, gměna, tedy nalezáme asi 96. rozličných způsobů a příkladů psánj této gedné syllaby *Čech*, totiž:

Těch, Tech, Tiech, Tieh, Tih, Thiech, Teh, Tgech, Teich, Toech, Tach, Tah, Tag, Toch, Toh, Tuch, Tauch, Tschoch, Tsech, Tzech, Tek: Teš, Ties, Tješ, Tyess, Tjesh, Tiesch, Tiš, Tess, Tes (Tet), Thes, Thess, Tesch, Tschesch, Tsche, Teusch, Tasch, Tietz, Tzetz, Tzez, Tätzsch, Tetzsch, Tetzsch.

X Diech, Deich, Dech, Deh, Diek, Dek, Diecz,
 Desch, Deisch, Dess, Diss
 Vok Čech, Cžech, Czech, Czeh, Cech, Cžek, Cek.
 Czah, Czah, Czak, Chak.
 Ciech, Czich, Čich, Cich, Cis.
 Ciesz, Cies, češ, Czesz, Czes, Ces, Cias,
 Czas, Caasch.
 Coh, Koch, Kech, Kiech, Koš, Kesz, Kiss,
 Kyz.
 Sech.
 Zach, Zech, Ziech, Zich, Zeth, Zecc, Zetsch,
 Zesch.

Připomenauti dlužno, že arci všěcka všudy geogra-
 phická aneb historická gména bez wymjny, ve kterých
 se některá z těchto zde vyložených syllab nalezá, sem
 do tohoto obrazce táhati, a ge za česká, aneb slawská
 už proto samo mji neslušj, gen taková sem náležej,
 která magj mjstnost, děginy a obdobu pro sebe, gakož
 toho w této Rozprávě bedliwě šetřeno. Některá gména
 na „Diek“ trudno určití, či powstali z Těch, Diech,
 Děk, čili přináležej ke kořenu *djk, děk*, něm. *Dag, Tag*,
 lat. *decus*, graec. *doksa*; tak i gména řek a potoků *Des-*
na t. g. *prawa*, a *Těšna*. To gednák obcizuge, že sami
 rozenj a weleučenj Slawowé při psánj tohota gména ča-
 sto tak nedbanliwj byli, k. př. *Naruszewicz* we swé
Hist. odwoláwage se na Pešinu pjše všudy *Zachorod*,
 mjesto *Čechorod*; *wiz T. I. Čast. II. str. 843. 844.* Gestli
 Slawowé slawská gména tak zpotwořugj, co cuzinci?

§. 15. *Srownáwánj těchto geographických gmén mezi
 sebau.*

Srownáwámeli už všěcka tato slawských kmenů a
 kragů gména wespolek, tedy nám nepotřebj wjce důwo-

dů k dokázání toho: že *Čech*, *Ciech*, *Těch* negen etymologickém, ale i na geographickém poli *totožné* gsau. Kolik hradů, wesnic, měst a kragů na Těchw celé Sláwii, tolik důvodů k potwizenj našeho wylkladu. Kdyby sobě *Ciechan*, zakladatel města *Ciechanowa*, aneb geho potomci, negen sausednj okolice, ale i giné krage a wogewodstwa byli podmanili, tedy by sme byli mohli mjeti *Ciechanowskie królestwo*, tak gako máme od *Wladimira*, *Wladimirské* aneb *Lodomerské królowstwj*. Kdyby Těšinská knjzata ostatnj krage Sleska: opawský, wratislawský, opolský, lehnický a t. d. sobě byli podrobili, nepochybněby *Silesia* tak nynj Těšinskau zemj slula, gako *Bohemia* Českau zemj sluge, po podmaněnj sobě kauřimského, luckého a giných kragů. Národnj gména nepowstáwagj ze schwálných umlaw, a směmownjch snešenj, ale z případných okolostogičnostj, z nepowědomého zrústánj a powolného se rozširowánj. Srownáwegme gen gména osob, měst, a powstalá z nich gména kragů, tedy uwidjme že Čechowé nestogj sami z tohoto ohledu, anť podobných, ba rovných příkladů wjce u Slawů nalezáme, k. př.

gména mjet:

gména kragů:

1. <i>Čech</i> , <i>Čechow</i> - - - -	<i>Čech-sko</i> , <i>Čechowa země</i> , <i>Česka země</i> . *)
2. <i>Čech</i> - - - - -	<i>Čech</i> , <i>panstwj w Morawě</i> .
3. <i>Těkow</i> (<i>Těchow</i>) - - -	<i>Těkowsto</i> (<i>Těchowsko</i>), <i>Těkowský krag</i> , <i>stolice</i> .
4. <i>Těšjn</i> - - - - -	<i>Těšinsko</i> , <i>Těšinský krag</i> , <i>knjžectwj</i> .
5. <i>Ciechanow</i> - - - - -	<i>Ciechanowska ziemia</i> .
6. <i>Kessin</i> - - - - -	<i>Kessinsko</i> , <i>Kessiner Land</i> .
7. <i>Dessau</i> - - - - -	<i>Dessau das Amt</i> , <i>Landschaft</i> .

*) Pozoru hodno, že se nemlawj *Česká kragina*, ale *česká země*, prawě tak gako u Poláků *Ciechanowska ziemia*, *Zakroczymska ziemia*, *Lekowska ziemia*, *Mielnicka ziemia*, *Wyszogrodzka ziemia* a t. d. což znamená gen tolik gako okolj, krag, powiat, district, a důwodem gest toho, že Česká země půwodně gen tento wýznam měla: totiž krage, okolj, panstwj, statku, chotáru. Wýraz „země ziemia“ newztahuge se na národ, a na občansko-kraginské důležitosti, ale gediné na hospodářstwj a rolnictwj, kterým se Sláwové nayraděgi zanašeli; odkud i *zeman*, *ziemianin*, t. g. mnoho zemj a rolj magjci.

§. 16. *Historické úvahy nad těmito geographickými gmény.*

U Rusů, Serbů a Chorwatů nalézáme toliko *Těch* (žádné *Čech*), u Poláků toliko *Ciech* (wygmauce *Tehinia* u Sarnic.), u Sorbů, Čechů, Moravanů, Slezáků, Slováků nacházíme oboge i *Těch* i *Čech*. U Sorbů nelze pro zněmčilost gmén určiti přewahu mezi *Těch* a *Čech*, u Slezáků ge wjce *Čech*, u Slowáků ge wjce *Těch*, u Čechů ge *Těch* a *Čech* téměř w rovném počtu a we společném zápasu. Odkud ten záwerek plyne, že Čechowé gako národ *smjšenina* gsau z rozličných kmenů složena, z takových totiž, kteří *t* mluwili, a kteří ge změňowali na *č*, gmenowitě ze slowenských a polsko-sorabských rodin a haufců, kteří ne na gednau, nýberž w rozličných časech a z rozličných stran do Bohemie připutowali. České nářečj powstalo, na gedné straně z polsko-lužického, na druhé z chorwatsko-slowenského aneb slowáckého. *) Sám Čech se swau čeledj přináležel nepochybně k těm nářečjm a kmenům, kteří *c*, *cž* řjkali, snad k Horňo-Lužickým; aneb wúbec Sorbským, mezi Sálau a Labem bydlivšjm, gegichž osazenj památka až po dnes se we mnohých gménách mjst a wesnic w Čechách uderžela, k. př. Serbitz, *ltm.* Srby, *rkw.* Srby, *kl.* Srbec, *rkw.* Srbec, *chrd.* Srbec, *bidž.* Srbice, *brn.* Srbín, *křm.* Srbice, *kl.* Srbsko, *brn.* Srbsko, *bls.* a t. d. Už před roky byla o tom rozeře; gistý spisowatel rodem z Mjšně pjše: „*Czechus si quando in has oras advenit, non ex Illyricana Dalmatia, sed ex Misnensi venisse censendus est: ignarus aliquis pro Daleminzia Dalmatiam accepit.*“ Vandalo — Bohemia w *Rpisu*, *srow. Balb. Misc. L. II. C. 14.*

15. Balbinowa náružiwost proti tomuto *Rpisu*, a obzwláště tomuto mjstu, nic norozsuzuge. My geho hodnowěrnost nechceme zde zpytowati. Že wšak Čech, aspoň pro swau osobu, z Kroacie a kroatského nářečj nepocházj,

*) *Srow. Joh. Leon. Frisch, de dial. Bohem. Berol. 1731. p. 1. „Dialectus Bohemica migrationibus quibusdam e diversis aliis Slavonicis nationis dialectis orta est.“*

mezi jinými důvody, už i odtud zřejmo gest, že Kroatové na č, Těch na Čech neproměňují, všude i v osobných i v místních gmenách gen Těch říkajíce, lečby snad gmeno Těch teprve potom později v samých Čechách od lžických osadníků na Čech proměněno bylo.

§. 17. Stav a obličej země České v nejstarších časech

Mnozí, vykládajíce gmeno Čech, mají Českou zemi tak před očima, jaková nyní jest v přítomnosti. To jest ale klamné a liché hledíště. K pochopení původu, a k nalezení pravého výkladu gmena Těch, Čech, nevyhnutná věc jest, abychom Českou zemi ve starých časech tak sobě nepředstavovali, jaková v její velikosti, okrauhlosti a obmezenosti nyní jest. Ve starých časech ani její hranice tak ostře jí od zevniterných sousedů nedělily, ani wniterně takový obličej neměla, a tak w jeden národ slita nebyla, jako teď. Stranický *Res. Boh. C. 2. 1.* „*Bohemiae aliam, quam nunc est, apud veteres fuisse divisionem, pauci inter nostrates sunt, qui nesciant. Veteres eam aliquando in Předlabianam et Zalabianam, seu quod idem est Cis-Albinam et Trans-Albinam, et utramque in aliquot Czudas h. e. territoria sunt partiti: aliquando in dynastias seu Toparchias Caurzimanam, Boleslaviensem et Lucensem seu Zatecensem dividebant.*“ Polský děgopisec Kromer výslovně Bohemii na troje knížactwa dělí, totiž *Wyšehradské, Lutské a Žátecké*. Staré Česko bylo alewěk rozličných žiwlů slawských. Co Thunmann *Gesch. d. Nord. V. p. 105.* o Slawech do Německa přišlých praví: „*die meisten kamen nicht nationen-sondern familien-und haufenweise hinein*“ to platí wíce méně i o těch rozličných slawských pokoleních, která později w jeden český národ srostla. Toho domněnj jest i Pelcel *Kron. I. str. 63.* „*Ti Slowané ne pagednau, ale po zástupcích do této země přitáhli, tak že okolo let 450. své taženj počati, a okolo 550. dokonati mohli.*“ Na str. 73. při r. 500. „*Že pak země Česká geště všude lidmi osazena nebyla, a že se geště země dosti k obyvatnj nalezala*

lo, proto z těch okolnjch kragin pořád nowých Slowanů přicházelo, kteří také při začátku ne Čechové ale jinými gmény se gmenowali. Tak w nynějším kragi Zateckém bydleli Lučané, okolo Litoměřic Bšowane a při horách Chorwati.“ — Str. 108. „Tu však ještě gednau připomenauti musjm, že ta kněžata od Přemysla až do Boleslawa I. nikoli celé země České w své moci neměli. Přemysl hrad Pražský založiw, spolu kněžectwj Pražské založil, které toliko několik kragů okolo Prahy w sobě obsahowalo. W ostatnjch kragjch ginj Páni a Wůdcové wládli. Mezi těmi ale kněžectwj Pražské nymocnější gsauc, ostatnj gedno po druhém k sobě počasu připogowalo, z něho weliké kněžectwj zrostlo, a potom i královskeho důstogenstwj dosáhlo.“ A opět tam str. 116. „Slowané, kteří se Lučané nazjwali, měli své kněže a proto se ještě Češi negmenowali. Bylo tehdaž to kněžectwj Lucké dosti obšjrné a na pět kragůw rozdělené.“ Str. 132. „Tenkrát toliko ti Slowané, kteří u prostřed země bydleli, Čechové sluli, a ginj se ještě jináče gmenowali a swá kněžata měli.“ W tomž smyslu píše Dobrowský w německém Časopisu musegnjm I. J. I. Heft. p. 60. „Schon im Jahre 845. hat König Ludwig 14. böhmische Fürsten taufen lassen, wie es die Fulder Annalen berichten: Hludovicus 14. ex ducibus Boemanorum cum hominibus suis Christianam religionem desiderantes suscepit et in octavis theophaniae baptizari jussit. Ueber die vielen Fürsten darf man sich nicht wundern, da Böhmen in den ältesten Zeiten, wie Russland, Polen, Schlesien aus mehreren Fürstenthümern bestand.“ — Kosmas wýslovně gen Pražany Čechy gmenuge. Srow. Jungm. Hist. lit. str. 6. „Slowané přitáhli do našj wlasti w prwnj polowici VI. wěku (550.) Bylo wjce kmenůw pod rozličnými gmény. Kragina okolo Prahy Čechům se dostala, od nichž asi w IX. wěku wšecká země Českau zemj nazwána.“ — Nayrozwodněgi píše o tomto předmětu Dobner, Prodr. Ann. Hag. p. 162. „Explorativissimum est: usque ad saec. X. imo XI. plures Slavorum republicas in Bohemia fuisse, credibile igitur, imo multis indiciis proditum est, non omnes ea Zechis — sed

etiam ex aliis Heneticis Sarmaticisque populis ortos fuisse. Quare tunc minus recte Bohemia Czechia, et Sclavi tot nominibus distincti Czechii dici poterant. Diversissimis Slavos sedisse in Bohemia ex his eruitur. Lusciani seu Luczani Slavos in Bohemia ad hodiernum Saccium considerentes a Pragensibus, imo ceteris Czechis distinctos fuisse ipse Cosmas prodit, dum de eorum regno Vratislavo ita loquitur: contra Bohemos frequenter susceperat bellum. *Alia peculiaris Slavorum Respublica erat ad hodiernum Melnicium, dictorum Glomacensium, qui e Dalemencia ad hodiernum opidum Glomin colonias duxere, quique adhuc Saec. X. foedus societatemque cum Boleslavo saevo inierant. Imo ex Henrici III. Imp. diplomate colligere est, duplicem Chrobatorum seu Charwatarum rempublicam fuisse in Bohemia, ut praeteream alias plurimas. Postquam autem Czechorum respublicae, in Bohemia praeter ceteris numero, ac cum primis potentia crevissent, et postquam praesertim iam ducibus parere ocepissent, eorum ductu pedetentim omnes Slavorum respublicas, per Bohemiam hinc inde sparsas absorbuerunt. Unde factum, ut cum Czechorum gens jam penes gubernacula esset, iuraque universae Bohemiae daret, tota regio nomen ab illa acceperit, illudque inter ceteros Slavos Bohemiae Luzanos, Kurimenses, Veitrachenses ceterosque diversi nominis protensum fuerit, non quidem subito, sed lente ac pedetentim, dum denique pleno veluti alveo Saeculo XII. prorupit, ut jam sub finem ejus promiscue Czechorum et Boemorum nomen adhiberetur. Quali fato res plane cum Slavorum respublica Lusici accidit, quae cum prius non nisi major pagus unius stirpis Slavicae esset, ad utrumque fluminis Sprevae latus, a flumine Nissa seu Nize ordiendo; postea a Marchionibus isthic ab Henrico Aucupe impositis nomen suum ad plures Slavorum pagos diversi nominis, et ad magnum terrarum tractum, hodie in superiorem et inferiorem Lusatiam divisum propagavit, ut de Misna, Brandeburgoque castris olim Marchionum quoque sedibus taceam, unde integrum provinciae nomen suum*

accepere.“ — Gebhardi, *B. VI. p. 282. pravj: „Schottgen, Zollmann und Bertram haben in ihren Charten und Beschreibungen gegen 30. slawische Gauen im Sorbenlande angegeben.“* *) To wjce méně platilo we starých časech i o nynějšj České zemi. — Geště pod r. 748. wyprawuge nám *Hágek* bitwu o meze mezi Nezamyslem knížetem Wišehradským a Rozhoněm knížetem Kauřimským, a pod. r. 869. bitwu mezi Neklanem Pražským a Wlastislawem Luckým o knížectwj, o kteréžto poslednj bitwě *Pelcel I. str. 120. pravj: „A tudy Čechowé nad těmi Lučany slawné wjtězstwj obdrželi, neboť proto tak udatně bogowali, že ne pro rozšjřenj swěho knížectwj, ale pro ochranu žiwotů, statků, manželek a djtek swých, neywjce pak pro zachowanj gména a sláwy národu swěho Českého, kteréž Wlastislaw z ahladiti mjnil, do pole wytáhli.“* Naposledy i pozůstalé šlepěge staré řeči to potwerzugj, že nynějšj Český národ ne gen z rozličných kmenů, ale práwě i z rozličných slawských nářečj, ku třjdě A (raz) a ku třjdě B (roz) patřjcejch, záležj. Ku prwnj patřj k. p. gméno mjsta „*Studenec*“ w časlaw. kragi, kteréby vlastně česky, gakožto w nářečj druhé třjdy, *studnice* slauti mělo.

§. 18. *Mnohonásobný swazek mezi Čechy a Serby Lužickými i Mjšeňskými.*

W prwnjch časech nynějšj Hornj Lužice a dolnj Čechy (žtc. ltm. bls. krag.), splýwali spolu negen geographičně, ale i co do řeči **) pod gménem Srbska, a gegich rodiny nepochybně k gednomu kmenu slawskému

*) „*Slavorum natio pro sua magnitudine multas provincias occupans nomina multiplicavit ut non putes eandem esse gentem, cum tamen unis ubique moribus, una denique lingua vivat.*“ *Krantzii Vand. in Proem.*

**) Staročeské geště u Dalemila zhusta potřebowané formy *biech*, *bišě*, *biechmy*, u Lužičanů posawád w užjwanj gsau. Hornolužické má tak gako české nářečj *h*, k. př. *Boh*, *roh*, *hoscž*, *toho*. Dolnolužické řjká s Polákem *g*, *Bog*, *rog*, *goscž*, *togo*. A proto sluině pravj *Ticinus* w Předmluwě o Hornolužickém nářečj takto: „*Longa experientia didici nostram cum Bohemica convenire, — accedit quod nostra sorer sit Bohemica.*“ *Srow. wjše §. 1. Pozn. 2.*

náleželi. Gméno Lužic na Hornj Lužice gen pozděj přenešeno gest. Viz *Diss. hist. de Lus.* Joh. Georg. Kunschke et Joh. Gottl. Panach, *Sect. I. §. 5. in Hoffm. Scrip. Lus.* kde takto prawj: „*Quae hodie inferior Lusatia audit, ea olim pars proprie sic dicta fuit Lusatia, quia Lusitorum sedes fuit. Superior vero Sorabia dicebatur a Sorabis vel Serbis slavicae gentis populis. Henrici vero Aucupis et Ottonis I. temporibus devicti Sorabi et Lusici in unum quasi corpus coaluerunt, et Lusati, ipsorum autem terra Lusatia fuit appellata.*“ Manlius, *Com. r. Lus. C. 5. §. 5.* „*Cum Henricus Auceps Soraborum regionem, subacta gente, provinciam Imperii Romani fecisset, constitutis Marchiis Misnensi et Lusatia, tunc Sorabiae nomen extinotum, atque hanc quidem oram, quae Hexapolis est, hodie cum Luticorum terra (inferiori Lusatia) conjunctam, communi nomine Lusatiam dici coeptam. Soraborum tamen vel Serbiorum nomen reliquiae in Lusatia Superiore adhuc usurpant.*“ — Durbavius twerdj, že Srbowé z Lužic do Čech připutowali, *Hist. L. 2.* „*E Serbis gente ibidem Sarmatica, qui nunc appellantur Lusatii, plerique desertis in superiore Lusatia jugis montium ad plana et saltuosa loca, qualia Zatecenses incolunt, immigrabant.*“ Hágek nazjwá Wratislaw, druhorozeného syna Wogenowa, knjžetem Lužickým, pod r. 832. takto pjše: „*Po dlauhých rozepřech a mnohém rokowanj na tom gsau zawřeli, aby Křesomysl, gako syn prworozený, Wišehradské knjžectwj a Pražkau kraginu wšecku na východ slunce zprawował, a Wratislaw gabo mladšj Lucké město, ginák Žateč, za djl wzał se wšemi kraginami půtnočnjmi, w kterých Čechowé spolu s Němci obýwali, i ty kterýmž Čechowé Serbi řjkali, ale oni se od luhůw (?) Lužičané gmenowali, aby pod swau zpráwu přigal. Křesomysl a Wratislaw knjžata tak gsau se zachowali.*“ — Tuto wčasnau styčnost a spogenost Lužic s Čechy potwerzugj i giné mnohé okolostogičnosti. Syn Wratislawůw *Wlastislaw*, knjže Lucké, měl Srby we swém dwořanstwu, gako pjše Hágek r. 869. „*Neklan sebraw*

Wogsko táhl osobně do Luokého knížectwj. A když ve ty všecy věci upokogily — posadil se na knížecké stolici, a otázal se na čeled Wlastislawowu. Mezitjm newědjno gemu že w Bitoze wsi u gedné báby gest tagně Zbyslaw syn Wlastislawůw, mládenček w pěti letech, kteréhož Neklan kázal před sebe přiwesti. A když byl přiweden, tak gakž byl naučen, njzko se před Nebianem poklonil. Tu Neklan gako otcowshým milosrdenstwjm hnut gsa, optal se kdo gest byl najwěrnějšj Wlastislawowi otci geho: I řekl gedem z přjstogjých: Serb gedem, gménem Durynk, ten gest Wlastislawowi milý a wěrný služebnjk byl, kterýž gako toto dědtko wychowal, neb od otce geho byl nad njm strážnjm ustanowen. Neklan wyslyšaw ty řeči, kázal na gedné rowině na břehu řeky, genž Ohře slowe, bljzko Postolport město založiti gménem Durynk, a tomu gistému Durynkowi ge darem dal.“ Wratislaw knjže české r. 927 měl manželku Srbkyni, hraběnkou Drahomiru nad kterauž podle Paprockého, toho času slawnějšj, ani pěknějšj nebylo. Christ. Manlius, *Com. Rer. Lus. L. VII. C. 46.* takto o tom píše: „*Wratislaus de gente Luticensi ex provincia Stodor uxorem duxit Drahomiram. Provincia Stoderana sita fuit in Lusatia inferiore, ergo uxor illa fuit Lusata.*“ Tjž Manlius *Lib. II. C. X. p. 162.* prawj „*Bohemi a Primislao Stadicensi primitivi possessores Lusatie, usque ad Dombrawiae elocationem.*“ Stranský *Res Boh. C. VII. §. 4.* „*Lusatia quamvis prior multo quam Moravia, Silesiaque Bojemis principibus venit in manus, aliis tamen atque aliis de causis ab eorum ditione aliquoties excidit.*“ — Srow. *Comment. de pari vel dispari Forma Boemiae, in opusculis Misc. Juris publ. 1725. p. 52.* „*Quis enim unquam Lusatiam ad territorium extra regnum (Boemiae) acquisitum retulit? Potius Lusatia pariter ac Silesia et Moravia, constituit pridem partem regni integrantem, neque illa Saxoni Electori cessa, talis exstare desiit, jure domini directi, et aperturae S. consolidationis utique retento.*“ — Pozoru hodno gest i to, že se Čechowé a Sorbowé i we

mnohých gmenách srownawagj, k. p. gméno *Lubus* *Libuše* téměř nikde ginde nenalezáme gen u Čechů a Srbů, tak *Lubuša* gméno kněžny české, *Lubosumnis* prope Soraviam ortus, apud Gubinum absorbat, *Dobner*, *An.* 710. *Lubuzua* gméno města u *Ditmar* *L. I. Leubuzi* (u *Helmolda*), *Leubuzzi* (u *Adama Brem.*), *Leubosi* (u *Meiboma*) gméno kmene. Že i *Mjšěňstj* *Serbowé* na Čechy, gegich řeč a lid weplyw měli, to widno odtud, že se *mjšěnské* osady do Čech přesjdlyly k. p. *Glomaci* w *Mjšni* a *Glomaci* u *Melnjku*. „*Die erste Spur einer Böhmischen Herrschaft in Meissen kommt schon auf das Jahr 984. vor*“ píše *Pelzel*, *Ueber die Herrschaft der Böhmen in dem Markgraft. Meissen, in den Abh. d. b. Gesch.* 1798. — A na opak i Čechowé se často do hornjch *Lužic* přestěhowali, známo gest k. p. že se žaloženj města *hornolužického*, *Budišina*, Čechům připsuge.

Ostatné *Paprocký*, w *Zrcadle Mark. Morawského* w *Předmluwé*, pěkně a prawě ukazuge, že negen mezi Čechy a Srby, ale i mezi Čechy a Poláky we starých časch mnohonásobná wzágemnost a weplywawost se nacházela, takto mluwě: „*Mnoho naypřednějšjch a naywzácnějšjch rodůw z Čech a z Morawy w Polště se nachádzj, kteřjž tam swau cnostj a hodnostj sobě i potomkům swým wěčné chwały dobyli. Naproti tomu také slawnj rodowé z Polsky pod spřjzněnjm gedněch s druhými w těchto kraginách se spatřugj. Tuto pak porozumjwáš, gaká swornost a láska předkůw našjch gedněch k druhým byla, že netoliko mezi sebau se přátelstwjm spogowali, ale i krále z Čech do Polsky, a z Polsky do Čech sobě za Pány bráwali, s nimiž mnozj rodowé s hornjm i dolnjm Sleskem, kteřj prwé ku Polsku náleželi, k těmto zemjm se připogili.*“ *Naruszewicz* pak geště dále gde „*že Čechy i Polska dawna, albo były iedno, albo mieszano ich czyny.*“ *Wiz Hist. nar. pol. T. I. K. IV. str.* 736. „*Zastanawiające się o nad historją naszą baieczną aż do czasu Przemysława, ietli ią do dzieiów Czeskich przystosować zechcemy, wnieis z podobieństwa: iż te oba narody, albo pod iednym by-*

byly rždem, albo piszące o nich pierwiastkowe pióra ged-
~~no~~ od drugich materyi sobie požyczaly. Braterstwo dwu
Land niemi panuujących pierwiastkowych *Książąt Lecha* i
szecha, ponowanie w oboim narodzie *Kraka*, następstwo
 10 nich dwu bohaterek *Wandy* i *Libussy*, dalsza sub-
~~messya~~ dwu także *Przemysławów*, obu z kmiecego rodu
Mpa państwo wziętych, iezli nie iedność czasów, iakiędy
~~nie~~ nigdy nie było, w niezaprzątających się chronologią
~~nie~~ pierwszych kronikarzach, przynajmniey podobieństwo
~~nie~~ dzieł i nazwisk daie poznać: że do czasów *Przemysła-*
~~wa~~ albo *Czeska* i *Polska* historia była iedną, albo
 6 ~~nie~~ między temi narodami żadnego nie było rozdziału.“ Ze
 2 ~~nie~~ wšeho tohoto už patrno gest, gak snadno a gak mno-
 1 ~~nie~~ hými cestami se litera *Č* we gméně *Těch* do české země
 1 dostati mohla. —

§. 19. *Gméno Těch, Čech, we složenj s ginými částka-
 mi řeči.*

Gméno Těch dwogjm způsobem složené nalezáme,
 hned *we předu* hned *we zadu* giných slow. Prwnj pří-
 pad máme w následujcých gmenách: *Čechman*, *Čecho-*
mez, *Těchomil*, *Těchoraz*, *Těchobuz*, *Těšimir*, *Těsi-*
slaw; druhý případ we gmenách *Božetěch*, *Dobrotěch*,
Hostitěch, *Netěš*, *Nezatěš*, *Potěcha*, *Setěch*, *Samotěch*,
Samotišek, *Slawitěch*, *Utěch*, *Utěšil*, *Utěšen*, *Wele-*
těš, *Wogtěch*, *Zatěš*. *Steigentesch*, gméno powěstného
 bogownjka w *Rakauském* wogsku, snad půwodem *Sle-*
záka, zdá se, býti složené z německého *Steigen* a slaw-
 ského *Tesch*, tak gako *Sachsen-Teschen*, aneb w *Če-*
chách *Khevenhüller-Meč*, *Clam-Martinic*, *Kolowrat-*
Liebsteinský a t. d. W topographických gmenách,
Stěchow, *Stěchowice*, gest s anebo předražka, gako *s-tjn*,
 slowensky *tien*, *ton*, *twoňa*; *s-třjzwý* slow. *triezwý*,
S-toskowice předtjm *Těškowice* wes w *Mor.* anebo *gsau*
 tato gména stažená od *Wsetech*, *Setěch*, *Setěchow*.

§. 20. *Gméno Wogtěch, geho přeloženj, složenj, význam, a swazek se gménem Těch, Čech.*

Wogtěch (rusky *Woitichij*) sluge w latinské aneb radági w germanské řeči *Adelbrecht*, zkráceně *Albrecht*, aneb s wynechánjm *ch*, *Adalbert* *), zkráceně *Albert*. Prwnj část tohoto gména *Adel*, *Edel*, rovná gest našemu *wog*, *wogák*, *bogownjk*, *rek*, *hrdina*, *šlechtic*, anebo, gelikož se we hromadném smyslu wezme, *der Adelwogsko*, *pluk*, *lid*, nebo we starých časjch šlechta a wogsko, (*Adelstand* und *Krigerstand*.) gedno znamenalo, gako geště až po dnes u Maďarů, Turků a giných národů, kde každý šlechtic rozeným gest wogákem, a každý udatný bogownjk w počet šlechty přigat býwá. Odkudž powstali gména *Adalgot*, *Adalmer*, *Adelgard*, *Adelmund*, *Adelrad*, *Adelram*, *Adelolf* (aneb *Adolph*), *Adelfrid* (*Alfred*), *Adelheid*, *Adeltrud* a t. d. A u nás *Wogen*, *Wogslaw*, *Wogmir*, *Boriwog*, *Budiwog*, *Platiwog*, *Swatopluk*, *Jaropolk* a t. d. *Leibnitz* a *Ihre* wykládaj *der Adel* skrze *gens*, *prosapia*; *adel*, *edel* skrze *praecipuus*, *praestans*. Druhá částka toho gména *brecht*, *bert*, rovná gest, co do smyslu, našemu *těch*, *slaw*, *chwal*, *swit*, *wit*. Tak gméno Morawana *Wjtězslaw*, Němci skrze *Siegbert* překládaj: wiz *Schwoys. Topog. v. Mähr. B. II. str. 654*: „*Witiezslaw oder Siegbert war Mönch zu Plasz, und Probst zu Kostel, † 1236.*“ Tu widjme že *bert* hned *těch* (*Woitěch*), hned *slaw* (*Witězslaw*) znamená. *Fleischner*, w *Onomatologii, Erlangen 1826, str. 22*. wykládá *Adalbert* skrze *Prachtedler*. (my by sme fekli

*) Tak s. Wogtěcha praž. Biskupa nazjwá latině pjejc *Boasni*, *Adalbertem*, *Dec. II. L. I.* „*Stephanus (rex Hung.) ab Alberti latere nunquam aberat, a quo et doctrina et exemplo tantum hominis sanctitatis, ut hunc suae gentis, salutis ac vitae, doctorem magistrumque unicum praedicaret.*“ *Komenského* wyklad tohoto gména w *Hist. Protiw. cirkwe, Kap. IV. str. 10.* nejj hodnowěrný, kule pje: „*Wogtěch biskup Pražský, w počtu druhý, w mládenectwj swém u Albrechta Magdeburského Arcibiskupa chován byw, tak milým gemu byl učednjkem, že i gméno své gemu daw Adalbertem (q. d. ad Albertum missum) ho nazwal. Odkud ho posawád všickni Historici Adalbertem gmenuj, a Němci i Poláci do dnes každému Wogtěchowi Albert řkaj.*“

adégi Edelpracht). Christ. Dolz, *str.* 22. *wykláda*
pracht, bret, brit skrze *prächtig, geschmückt*; a na *str.*
 7. Adalbert, *berühmter Edler*; *str.* 40. Adalberta *die*
alle Schöne, oder die durch *Adel* oder *Edelsinn* Berüm-
 te. — Adelung o tomto slowě we swém Slowáři, Th. III.
str. 819. takto píše:

„Die Pracht, welches ehemals in einem weitern Umfan-
 ge der Bedeutung üblich war als jetzt:

1. Eigentlich: *Geschrey, Lärm, Getöse, eine ver-
 altete Bedeutung. Bey dem Pistorius ist Pracht ein grosses
 Geschrey, und prächt en laut schreyen. Die voegel mit ge-
 rächte si sungen widerstrit. Im mittlern Latein ist pra-
 gare schreyen. Daher auch das lat. fragor und mit einem
 andern Vorlaute unser Krachen hierher gehören. Spre-
 chen, welches eigentlich einen Schall hervorbringen bedeu-
 et, ist vermittelt des vorgesetzten Zischlautes gleichfalls
 daraus gebildet. (Sem patřj i slaw. prositi, lat. precari, in-
 terpretari, graec. προσην, něm. preisen.)*

2. Figürlich a.) *Der Glanz, helle Schein, ei-
 ne im Ganzen genommen gleichfalls veraltete Bedeutung, de-
 ren Zusammenhang mit dem vorigen niemanden befremden
 darf, indem die meisten Wörter, welche jetzt Licht, Glanz
 u. s. w. bedeuten, eigentlich einen Schein ausdrücken, z. B.
 Hell. Brechen war ehemals für glänzen sehr üblich, und hat
 diese Bedeutung noch in anbrechen (der Tag bricht an, cf.
 slaw. briezj sa) erhalten. Schon im Hebreischen ist parak
 glänzen. Noch jetzt kommt Pracht zuweilen von einem Glan-
 ze vor, wo sich aber allemal der Begriff des Feyerlichen,
 des Vorzüglichen mit einmischt.*

b.) *Glänzende und kostbare äussere
 Hilfsmittel im gesellschaftlichen Leben, wo die Figur zu-
 nächst von dem Glanze, auf entferntere Art aber auch von dem
 Geräusche, hergenommen ist, z. B. Hofpracht, Kleiderpracht.*

*Im Schwed. Pracht, franz. braguer, daher Bragard ein
 Mensch welcher eine übertriebene Pracht führt. Mit einem
 andern Endlaute, oder vielmehr mit ausgelassenem Hauch-
 laute, lautet dieses Wort bey dem Hornekb parat, womit
 das Franz. Parade, das Ital. Parata, das Engl. Prid-
 e übereinkommt.“*

§. 21. *Dalšj považovánj slova bert, bart, pracht.*

We slowě *brecht, pracht, bert, bart*, gsau vlastně gen
 prwnj dvě litery *b-r* (*p-r*) koenné, *ch* a *t* gsau gen
 pozděgšj formowacj přjdwkwé. Tento kořen naleza se

we všech europejských starších i nowějších řečech, poznámenánj *ohně* a s ním spogených následků, totiž *světla*, *blesku*, *tepla*, *prasku* a *hřmotu*, k. př. *grec. πυρ*, *lat. fervor*, *Feriae* (blesk we mravném smyslu), *burnere*, *comburare*, *engl. burn*, *něm. Feuer*, *Feyerlichkeit*, *b-rennen*, *B-rand*, *b-raten*, *B-rod*, *b-rüta*, *B-runst*, *inb-rünstig*, *B-rühe*, *p-rangen*, *p-runken*, *P-runk*, *P-racht*, *Barmherzigkeit* (cf. *clemens*), ku kterým patří i *franz. brillant* a *giné*. I *lat. virtus* a řecké *αρεος* sem patří, a tak se má ku *bert*, *pracht*, jako *ctnost* *ctjm* ku *tit*, *titulus*, *titus*, *τω* a tato ku *sijagu*, *sijanie*. I we slawské řeči wyhnal tento kořen mnohé výstřelky k. př. *pyř*, *pyřjm*, *perňa*, *perla*, *berla* (oboge od lesku), *Perun*, *Parom* (od *ohně πυρ*) *paromová střela* (ohnivá střela); *para*, *pařiti*, *opařiti*, *upařiti se*, *zpara*, *zparisko*, *práhnauti*, *pražiti*, *paráž*, *pražma*, *praženice*, *pyroh* *), *prchký*, *prchliwý*, *prchliwost*, *prhlawa*; *perný*, *pernj*, *pernikař* *prysk*, *pryskati*, *prskati*; *pramen*, *promyk* (pol.); *břesk*, *zábřesk*, *pařesk* *papršek* *papršlek*, *rozbřeskuge se*, *briežj se*; *wru*, *wřiti*, *wraucnost*, *wraucně*, *war*, *wařiti*, *obariti*; a w serbském *briga* (péče), *brinuti se* (pečowati, pečemise *páliti*, *trápiti*, cf. *brennen*). Ostatně kořen *br*, *pr*, na světlo a oheň se wztahujc, stogj opět w pokrewnosti s kořenem *bl*, *pl*, odtud *břesk* *blesk*, *pramen plamen*; *para* *pariti* *prliti* a *paliti*, *paláti*, *plápolati* a t. d.

Z tohoto kořene powstala mnohá osobnj, městownj, kraginská a národnj gméno w Europé téměř we všek řečech:

*) Slovo *pyroh*, *pirog* Knapaki i z daleka i chybně odvodj od řeckého *πυρος triticum*; naymnožj, zvláštěmaučná, gjdla dostali u Slawů gména od *ohně* na němž se pripravowali, k. p. *opekance* (od *peku*), *žgance* (od *žhu*), *pražma*, *praženice*, *prskance*, *zápražka*, *zásmážka*, *škwarky*, *škrasky*, *krapno* (sr. *krop ukrop*), *hrianky*, *žiarenice*, *osauchy*, *pod-dymky*, *podplamenjky*, *podpopelnjky*, *papa* (aneb i *baba*) *papinka*, *papuch*; *pampuch*, *pampušky*, *papušina*, *pamule* (srow. *popel*, *popel*, *lat. favilla*) a t. d. Tak i *pyrohy* od *pýr pýřjm*. Srow. Ad Fr. Kollar, *Amoenit. Vol. I. p. 75.* „Non solum quotidiani, sed exquisitores etiam cibi Slavis omnibus sunt communes; etenim gratissimus Carpaticis Slavis cibus, vulgo *Pirohy*, Russis *Pirogy*, etiam Moskuas urbis civibus, longissimo terrarum intervallo a Carpato remotis, est in deliciis.“

O sobnj: *Bert, Brutus, Borut, Bertin, Bertil, Berchia, Pracht, Prechtl, Brechte, Bertha, Berta* (česky *Perchta*), *Britta*, a s emplasmem *Brigitta*; *Albert, Albertine, Berathilde* aneb *Berthilde, Berthold, Berchtold* (česky *Perctold*), *Bertholf, Bertram, Bertrud*; *Bonipert* (Biskup uherský w Pěti kostelch pod Štěpánem králem), *Bonapart, Malapert* (pols. básnj), *Dagobert, Giselbert, Gosbert* aneb *Gotbert* (*Božetěch*), *Herbert* aneb *Herburt, Hildebert Childebrecht, Hildebrand, Langbrecht* aneb *Lambert, Lombart* (pokažené Longobard, srow. Dluhoslaw), *Luitbert* aneb *Ludipert, Norbert, Reinbert* aneb *Reginopert, Ruetprecht* aneb *Rupert, Theodobert* aneb *Titbert, Volkbrecht, Volpert*; *Brittius* aneb *Briccius, Brittomar*: a slawské *Bretislaw, Bracislaw, Wracislaw, Wratistlaw, Sitiwrat, Kolowrat, Zwratka Wratka*; potom: *Breno, Brennus* *), *Bruno, Brunhild, Brand, Brandan, Bernhard, Bernwald*, a slaw. *Branko, Brankowid, Obrenowid, Branislaw, Branibor*; *Boris*.

Mjstná: Sem patj grecké *pyramida* a *pyrgos* t. wěže, hrad; latinské střednjo wěku *pyrga* t. g. castrum, regia; něm. *burg, berg*, slaw. *brch, wrch*, thracké *bria* **), odkud mnohá gména hradů a měst, k. př. *Pyrgos* (Ital. Tab. Peuting.), *Braga* (Portug.), *Brega, Brieg* (slez.), *Praga, Praha* (w Čechách), *Praga* (w Polsku), a složené u Ptolemaea: *Augustobriga, Deobriga, Mirobriga, Mesebriga, Arabriga, Talabriga, Mesembria, Celimbria* (w Thracii), *Calabria*; potom *Reginopyrga* (Regensburg), *Lytopyrga, Theopyrga, Burgund, Bourgoigne*, snad i *Brno* (Bruna), *Berún, Bremen, Berlin*.

Národnj a kraginská: *Britii* (Ital.), *Briti, Britani* ***) , *Brizani* (Slawi, Helmold), *Pruti, Porutti Borussi* aneb *Prussi, Russi, Rutheni, Bretagne, Brigantia, Braganza, Brettigau, Brescia, Parsi, Persae, Parthi, Bari, Bavari, Waregi, Warini, Warnavi, Wagiri*; a složené *Lomberti* aneb *Lombarti, Lombardey* (Longobardi, ne od dlauhých brad ale od wůdce *Lamberta*), *Brunswik, Braunschweig*.

W ýplynky: 1.) Přeložjmelj tedy město *Praga*, ze staršjch europegských řečj do nowěgšj slawské, tedy máme *Těch, Těchow* aneb *Těšjn*, anebo tomuto podobné *Slaw, Slawkow, Chalcocondylas* we wydánj Konrada Klausera, Paris 1650. str. 36. pje *Braga*, mjsto Praga „εντ Βραγαν τος πολεμυς των Βοσμων“. *Praga* se tak má ku *Těch, Čech*, gako se má *Albert* ku

*) „Brennus-der Leuchtende, Glänzende,“ Radlof, *Untersuch. des Keltenshums* 1822. Die Fossa Tract. de Literar. permus. powstala z *Brennus Verona, Veronica*, snad i *Varro*.

**) „Briga prisca Hispanorum lingua oppidum dicitur, ut Thracibus Bria, Germanis Burg, ideo has plurium locorum sunt terminationes, ut Arcobriga, Merebriga, Talabriga.“ Commentator ad Ptolem. *Geog. Basiliæ* 1540. p. 9.

***) „Brittania propter excellentiam nomen obsinuit.“ Cluver. *Geogr. L. 3. C. 6.*

Wogtëch, *Albrechtice* ku *Wogtëšice*, aneb gako se má *Berun* ku *Slawošow*, *Clutetia* ku *Paris* a t. d. Kdo rozhodne, zdali srownánj toto mezi *Prag* a *Tëch*, *Pragenses* a *Čechové* gen náhoda ěili zúmysel? a které starěj *Prag* ěi *Tëch*? Gëtě *Kadlubek* r. 1226. ač rozený *Slaw*, předece neznal gména *Tëch* *Čech*: má sice už *Lechity*, ale *Čechy* nazjwá *Pragitas*, L. 3. Ep. 19. „*Ut ergo erant primae Pragitarum phalangeae.*“ Powoděnj *Prahy* od tesánj *prahu* (*Schwelle*), gest pozděgěj, u nemysljcjhó, gen sluhem se zprawugjcjhó černilidu, sikká bágka. Zdá se wšak, že i naše *prah* (*Schwelle*, *Grund*, *Thür*) se slowy *pyrgos* a *burg* geden kořen má, gen že se u nás smysel sauzil k poznačenj, ne celosti, ale gen nahlawněgěj čitky hradu aneb giněho stawenj. *Prah* se tak má ku *Burg*, gako *Grund* ke *Hrad*.

2.) Gména wesnic w *Čechách* od osobnjho gména *Albrecht* aneb *Albert* powstalá, a našjm, od gména *Wogtëch* pocházegjcjm, rowná, gsau následugjcj: *Albrechtice* (*kde?*), *Albersdorf* (*plz.*), *Albersdorf* (*chrd.*), *Albertschlag* (*panstw* *Winterberg*), *Albrechtsried* (*prch.*), *Albrechtsthal* (*bls.*), *Albrechtsdorf* (*bls.*), snad i *Prachatice* tolik gest co *Prachtice* od *Pracht*. Srowneg i *Prachno*, *Prachenský krag*, sorbaké *Parchim*, a tēm podobná.

3.) K této europegské čeledi gmén patřj i naše *Wratis*, *Wracen*, *Bretislaw*, *Bratislaw*, *Bračislaw*, *Warcislaw*, *Warsawa*, *Wratislawa*, *Wratisir*, *Wratiwog*, *Litobradice* wes w *Morawě*, *Kolowrat*; a gména knjžat charjatsk. *Porin*, *Porga* (*srow.* *Praga*) a t. d. Odwoděnj tēchto gmén od *wrati*, gest sice zdanliwé a pohodliwé, ale neetymologické a neonomatologické. Tjm wšak nechceme to powěděti, gakoby *Warti*, *Wreti*, *Breti* cizá slowa byla, ant se, gak wyše ukázáno, hluboký gegich kořen i we *Slawštině* nalezá. Dále patřegi sem gména na *bor*, *Lutobor* (*sr.* *Luitbert*), *Ratibor* (*Radbert*), *Hotebor* (*Godbert*), *Zemibor* (*Landbert*), snad i *Poděbrad* (*sr.* *Bodebert*); a *dalmat.* *varlina*, *varlocha* (*Tapferkeit*) a t. d.

§. 22. Užjwánj gména *Tëch*, dle geho wýznamu, u giných národů; aneb gméno *Tëch* z *Analogického ohledu* (*Inductio*).

Gméno *Tëch*, dle geho smyslu, i u giných národů w užjwánj bylo, a sice:

1) U *Hebreů*: *Nahum* (gest naše *Tëch*, *potěšený*, *consolatione erectus*. *Wiz Pazor*, *Etyma nominum propriorum*, *Herborn*. 1663. p. 56).

Nehemiás (*Božetëch*, *potěšenj božj*), *Achinoam* (*Bratrotëch*), *Noemi* (*Těška*, *utěšená*, *pěkná*, *milostná*), *Abinoem* (*otec krásy* neb *přjgemnosti*).

Noe aneb *Noach* (*utěšený*. *Srow.* 1. *Moyžjš*. 5. ř. 28. 29. „*Lamech* zplodil syna gehož gméno nazwal *Noe*, řka:

„*ato nam odpočinutj [potěšeny] způsobj.*“ Pazor in Et.
58. prawj: „*Videtur hic Lamechus putasse, quasi
sachus futurus esset filiorum Dei consolator. Et certe
o filius suo etiam loco, modo et gradu suis fuit solatio.*“)

Barnabas (syn těchy, Těchowic. Wiz Skutky Apoštol. 4.
„*Josef pak kterýž přijmij měl od Apoštolů Barnabás, což
wykláda syn utěšenj, řecky υἱος παρακλησιος.*“)

Jan, Johan, Iwan (t. g. Kochan, miláček we kterém se
šjme). Manahem (Potěšitel). Abigail (Otcotěch, otcowa radost).

Salamon (Utišitel, upokogitel, potěšitel).

Salome (Tichá), Salem (město, sr. Těchow), Jerusalem
watotěchow, Božetěchow).

Wiz o těchto hebr. gmenách: Pazarj Etyma nomenclaturae
opr. Herb. 1663. Słowárnu biblickau od Laučeka. Wy-
řtlenj gmen hebrej. a kaldejských w přjdawku Biblij, wydá-
Palkowic. i giných.

2) U Ře k ů: Paracletus (Těšitel), Diocletus (Božetěch), Di-
Zetianus (Božetěchowský), Tharsis (Těch, od θαρσιω těšiti
, potěšenu býti), Tarsus (město w Cilicii), Tarsatica (mě-
o Illyr.), Terpnus (Těch, Citharoedus Neronis, Sveton. C.
.), Terpander (Těšimuž, básnjr lyrický), Terpsichore (Ple-
těcha, Musa), Terpsikoraunon (Těšihrom, Jupiter), Euter-
e (Dohrotěcha, Musa): všecko od τερπω těšjm. Charis, Cha-
ites, Caricles, (od χαρα, radost, potěšenj), Philetos (Milo-
ran), Philemon (Luboš), Epaphroditus (Kochan, Rozkošný),
Erasmus (Kochan, Miláček, Těchánek), Erastus (Kochan,
Milostnj); s pochopem tich, Ireneus.

3) U L a t i n ů: Solatius (Episcopus Veronensis, 584), So-
atius (quartus A. Episcopus Coloniensis w XI. stol. Meibom.
. II. p. 4.), Solatius (učitel práwa w Řjmě r. 1632.), Solamen
Herman, kněz w Goslaře 1309). Sem patřj i Gaudentius, Li-
entius, Laetus, Pacianus, Tranquillus, Amandus, Amasi-
s, Amadeus, Dulcia, Dulcibella, Dulcinea.

4. U N ě m e ů: Trostius (Martin, Philolog, Professor in
ostock 1588.), Trost (Gašpar, warhanj w Jeně 1622.), Trost (Ja-
ob, Pastor in Nordhausen 1632.), Trost (Joh. Baumeister in
ürnberg 1639.), Trost (Eberwein, Mitglied der fruchtbringenden
esellschaft in Weimar 1650.), Trost (Joach. Lehrer der Nord-
ausischen Schule 1658.), Tröster (Joh. Schriftsteller in Sieben-
ürgen 1685.), Blumentrost (Laurenz, žiwotnj lékař Petra Wel-
dily w Moskwě 1692.), Trostlöwe (Christ, Schriftsteller 1747.),
rost (Kriegsheld unter Kaiser Carl VII. 1743.), Trost (Johan,
riester zu Bilighausen), Troste (šlechtická rodina w Němcjch).
Viz: Grosses Universal Lexicon v. Zedlern a gině.

A Geographická gměna: Trostatt (Schloss in Henne-
rg), Trostberg (Schloss in Tyrol), Trostburg město a t. d.
pochopem tich, Friedrich.

§. 23. *Saugména (Synonyma) čili druhové a bratrstvo osobnjho gména Těch u samých Slawů.*

Gméno *Těch* i u samých Slawů nestogj samo, yberž má mnoho, hned wjce, hned méně sobě podobný, tentýž, aneb gemu bljzký smysel magjcjch, gmén w Slawském národě. Gako přjbuzná gsau slowa: *tefa se, radowati se, weseliti se*, něco *milého*, aneb *libho a krásného cjtiti* — tak přjbuzná gsau *Těchow* i nstodugcj gména: *rad, wesel, lib, mil, draž, kras, lad*, ba w obdalečném smyslu i *slaw, čest, hrd, un, mir, wit*.

rad: *Rad, Radek, Radek, Radjk, Radič, Radeg, Radug, Radon, Radonjn, Radjn, Radun, Radul, Radilo, (Nest.) Radoš, Radost, Radosta, Radota, Radoba, Radym, Raduch, Raduš, Radašjn, Radysa, Rader, Radom, Radomský, Radowan, Radwanský*, a ženské: *Rada Radka, Radohna, Nerada; složené Radhost, Radmir, Radmil, Radman, Radiwog, Radobud, Radoslaw, Radowjt, Gostirad, Ctirad, Sukorad, Zderad, Swerad, Userad (Wšerad), Woděrad, Otrad, Načerad, Mokurad.*

lub, lib: *Lubek, Libeč, Luboš, Luboch, Lubata, Lubel* (u *Constantin. Lobel*), ženské: *Luba, Lubuša, Lubawa, složené, Lubhost, Lubomir, Liboslaw, Welelib.*

mil: *Milek, Milec, Miljk, Milič, Miluch, Mileg, Milon, Milowan, Miloš, Milata, Milota, Milost, Milsčew, Milegij, Smil, Premil, Bohumil, Wšemil, Dalemil, Zezamil. (Zežamil?), Zdemil, Bolemil, Milhost, Milidruh. ženské: Milla, Milica, Milehna, Milohna, Ludmila, Bratrumila, Wacemila.*

draž: *Drah, Drahauš, Dražan, Dražota, Dražowen, Drahanowský, Dragowit, Drahotuš, Drahomira.*

wesel: *Weselý, Weselka, Weseljn, Weselowský, Wesel* (Joh. 1351. w Morawě), *Weselič; Kratochwil* (gméno u Čechů, Morawanů a Slowáků).

krás: *Krása, Okrasa, Krasjk, Krasow, Krasota, Krasata, Krasnj, Kráson, Krásel, Okrašowský; ženské: Krásna, Krasnel; Lepa, Lepawa, Leposlawa (u Serbů), srow. lat. Lepidus, Lepidius.*

slad: *Sladoje*, gméno muž. u Serbů.

lad: *Lada, Ladka, Ladeo* (sr. *Kochan*).

kwět: *Kwět, Kwětek, Kwětoň, Kwěten, Kwětawa.*

koi: *Koiš, Kojata* (cf. *kogiti, tišiti, těšiti*).

Tento obyčeg, wolenj a dáwanj přjgemných, krásně zněgjcjch gmén, byl sice i u giných národů, ale asnad nikde na tak vysokém stupni w obljbenj, gako u Čechů. On se cele srownáwa s gegich starým, národnjm, lehkým totiž, weselým, hudebným, swětu a žiwotu sa

sšjcm charakterem, který nám Bonfin, *Dec. IV. L.*
 takto maluge: „*Prae caeteris terrarum gentibus pro-*
eritate staturae roboreque corporum ac pulchritu-
line, praestantia crinium, et suavitate consue-
itudinis, Bohemi sane praecellunt; corpora, comasque
opus justo colunt, in habitu vestituque nitidissimi et
perquam molles, ad bellum et voluptates tantum
nati, populares omnes sunt et affabiles, ad concii-
liandas amicitias nimis idonei.“ *L. 2.* „*Fateor Bo-*
hemos esse fortissimum genus hominum, his inest per-
suaavis hercle consuetudo. Mori aut terga vertere, quam
comae cultum praeterire malunt.“

§. 24. Druhové národnjho gména Těch, powstawsj z osobnjch, gemu podobnjch.

Gména kragů a kragin, plemen a kmenů slawských, gménu Těch podobná, gsau následugjce:

Od slova *Rad*:

Od gména *Radjm*, pocházegj *Radimiči*. *Wiz Nestor. K. XI „Biasta bo dwa brata w Liachoch Radim, a drugii Wiatko. I prišedša siedosta Radim na Sožju i prozwašasja Radimiči.*“

Od gména *Radom*, pocházegj gména dwau měst a kragů w Polsku: *Radomski Powiat* w Sandomirském Wogewod. a *Radomski Powiat* w Sieradském Wogewodstwju.

Od gména *Rader*, pocházegj, zdá se, *Raderi, Riaduri, Redari*, část národu Wiltů aneb Lutiků, a hlawnj město gegich *Retra* aneb *Radera*. *Witichind An. Lib. I. p. 639. u Meib.* „*Redarii defecerunt a fide — Bernhar-*
do Redariorum provincia erat sublegata.“ *Ditmar, L. 6.* „*Est urbs quaedam in pago Redariorum Riedigast*
nomine.“ *Helmold, C. 2.* „*Ad occidentalem plagam oc-*
currit Winulorum provincia, eorum, qui Tholenzi, sive
Redarii dicuntur. Civitas eorum fulgentissima Re-
thre.“ *Adam Brem. L. 3. C. 24. p. 24.* píše: *Retheri* mjsto *Rateri, Raderi*, tak gako *Redigast* píše mjsto *Radegast*. — Že *Rader* gako osobnj gméno u Slawů w užjwánj bylo, toho důklad máme w listu o založenj kláštera *Klad-*
rubského r. 1115. w Pelclowé Kr. z latiny do če-

stiny přeloženého, kde w *D. II. str. 100.* tato slova nalezaj: „*Ke Kapli sw. Hawla ustanowili sme pět trdných, gichž gména gsau: Mutiš, Rader, Neprad, Merata, Koyata.*“ I w latinském originálu stogj *Ad. Wiz Dobn. Ann. Hag. VI. p. 123.*

Od gména *Sierad*, pocházj město *Sieradz*, powiat *Sieradski* a Woiewodstwo *Sieradskie* w Polsku. „*Sieradien enthält 4 Districte und 2 Starosteyen. Vorstere war diese Provinz ein Herzogthum.*“ *Büsching Erdbeschr. II. p. 176.*

Od slova *Lub, Ljub, Liub*:

Od gména *Lubos* aneb *Lubuša*, pocházj město *Leubus* a kmen *Liubuzzi* a *Leubuzi*. Srow. *Adam Brem. L. 2. C. 11.* „*Sunt et alii Slavorum populi, qui inter Albiam et Oderam degunt, sicut Heveldi, Doxani, Liubuzzi.*“ To samo opakuge za njm i *Helmold C. 2.* gen že mjsto *Liubuzzi* pjše *Leubuzi* a *Bangert Lebusii. Dittm. L. I.* „*Urbem quoque Lubuzum.*“ — Srow. *Dobner An. Hag. ad an. 710. p. 112.* pod článkem *Lubossa*: „*Annales Urbis Loebaviensis, quae postrema est urbium Superioris Lusatiae, ajunt hanc civitatem a Lubossa conditam, olimque a Slavis uti et hodie Serbis Libye dictam. — Alii etymologiam urbis hujus ab amne Lubossa deducunt, qui prope Soraviam ortus apud Gubinum absorbetur.*“ Tato wšak *Lubussa* tušjm rozdjlná gest od české.

I w dolnjch Lužicech se nalezá až posawád „*der Lübbensche Kreis, und Lubio die Kreisstadt.*“ *Büsch. Erdb. Th. V. p. 356.*

Od gména *Lub*, pocházj město *Lubjn* aneb *Lubljn*, Powiat *Lubelski* a Woiewodstwo *Lubelské* w Polsku. *Büsch. Erdb. II. p. 231.*

Od gména *Lubata* aneb *Luběta*, pochodj město *Lubětowa*, a krag *Lubětow*, aneb zkrácené *Lubtow*, *Lubtowská*, aneb *Libtowská* stolice; a s proměněnjm *b* na *p*, *Luptow*, *Comitatus Liptoviensis*, pod Tatrami w Uhřech. Taměgšj obywatelé Slowáci gmenugj se: *Lubták, Lubtáci.*

Od gména *Lubjm*, pochodj město *Ljubim* a *Ljubimski krag* w Rusku: „*Der Ljubinsche Kreis in der*

Varoslawschen Statthalterschaft, in welchem Ljubim die Kreisstadt.“ Büsch. *Erdb. I. p. 960.* K těmto patřj i *Pagus Lubenici*, o němz Meibom. *de Pagis Saxon. str. 104.* takto píše: „*Fuit tractus circa urbem Wurcensem. Dithmaro Ep. Merseb. L. 3. est Luibanizi hodie Lubenitz vocatur.*“

W Čechách pak se 35. wesnic, od slowa *lub*, *lib* pogmenowaných, nacházj.

Od slowa *mil*:

Od gména *Bogomil*, pocházj kmen aneb osada *Bomilů*. *Anna Comnena ad ann. 1114* „*Philippopolis est civitas in mediterraneis Thraciae. Ibi et Armenii sedes habuere, et qui dicuntur Bogomili.*“ Stritt. *Mem. pop. T. IV. Index Hist. p. 37.* „*Bogomili Philippopolim Thraciae Coloni deducuntur.*“

Od gména *Milek*, *Milec* pocházegj:

1.) *Milcieni* (srow. i *Wilci*, *Wilt*) kmen Sorabský w nyněgšjch Lužicech. *Dithm. L. 6.* „*Pagus Milzeni sive Milceni fuit pars Soraborum ut notat Reineccius ad Dithmarum.*“ Meibom. — Srowneg Kunschke et Pannach, *Dis. Sec. 1. §. 6.* „*Occurrunt etiam alia Lusätiae nomina quibus haec terra insignita fuit, mox enim Milzavia, Milcienla, Milceniia vocata fuit.*“ Naruszewicz *Hist. T. I. K. 3. p. 305.* „*Adelbold biskup, w žyciu S. Henryka Cesarza mówi: Milzawską ziemię Bolesław (Chrobry) podbił.*“ W Diplomě Henrika IV. cjsaře r. 1071. nalezá se mimo to geště i *Pagus Milska*. — Samuel Grosser, *Rektor Gerlického Gym. w knize: Lausitzer Merkwürdigkeiten*, píše: „*Von den slawischen Nationen sind bis diese Stunde uralte adelige Geschlechter in Teutschland vorhanden: alle können leicht aus der Endung itz, ik, nik, ow, u. s. w. und der Bedeutung ihrer Geschlechtsnamen erkannt werden, z. B. Lottice von Lutitiis, Stutterheime von Stoderaniis, Dalwitze von Daleminciis, die Milken von Milcieniis.*“ My za to máme, že naopak se stalo, že ne od národných osobná, ale od osobných národná gména powstala, od *Milka Milkenii*. — I w Čechách máme podobné osady, k. př.

Milčín tbr., Milčín křm., Miletin bdž., Milešín hl., Milewsko rkw., Milewsko tbr. a t. d.

2.) *Milška*: pagus in Saxonia in Diplomě Hemya IV. r. 1071. *Meibom T. IV. de pag. Sax.*

3.) *Milengi Slavi et Ezeritae, qui ad latm praecelsi montis Pentadactyli in Peloponeso sedes habebant.* Const. Porphy. *De Thematibus L. 2. C. 50. et Assemanni Calend. Ecc.*

Od slova *drag, drahý.*

Od gména *Dragowit*, pocházegj *Dragowiti*, u Constantina *Drugubitai*, u Nestora *Dregowici*; dále *Drugubitae* Slavi planiciem Thessalonicensem incolentes, et *Dragobintia* (*Durgabitia, Gurgabitia*) regio ab iis inhabitata. Sr. *Stritt. Mem. pop. II. p. 110.*

Ostatné srow. s těmito slawskými gmény i podobná ginonárodná, k. p. *Placentia* anebo *Piacenza* (Těšica, Lubenica), *Lombardey* (Dlauhotěch-sko), a t. d.

§. 25. *Gméno Čech, Čechel, z archäologického ohledu.*

Kdo pozorně čjtal to, co sme w předešlých Rozpravách wúbec o rozličném oděwu slawském poznamenali, totiž w R. I. §. 20. o *Slawině*; Roz. II. D. I. §. 9. o *Serbule a Surowici*, D. II. §. 14. o *Krabatku, Horwatici, Skabrině*; Roz. III. §. 25. o *Huni*: ten už snadno pochopj i smysla swazek oděwu *Čechel, Čechljk, Čechol* (rus.), *Čechto* (pol.). Oděw tento nepochybně w Českém kmenu powstal, a odtud k giným slawským kmenům přešel. U Rusů *Čechol* a u Kroatů *Čoha* (t. g. *Čocha, Čecha*), znamená tož samo co *Slawina, Horwatica, Huně, vestis rustica*. Srow. Joh. Csaplovics *Croaten und Wenden in Ung. Presb. 1829. p. 24.* „*Die Unter-Croaten tragen ganz einfache, weder mit Bändern noch mit Schnüren gezierte, theils blautüchene, theils aber von Kotzen-Tuch gemachte kurze Jacken, welche letztern Csoha, auch Horwatica genannt werden.*“ Takéž Lindeho, pol. *Slownjk*, pod článkem „*Czechel: Crochoha toga rustica.*“ U Slawonců a Turků značj *Csoha* wúbec sukno, tak gako i slowu *Huně* we mnohých kragjch též tento wšeobecný wýznam dáwán býwá. Če-

al a *Košelo Košula* gsau totožná a právě tak se ma-
gedno ke druhému jako *cieszyc* a *kochać*. Latinské
mačenj *cassula* powstalo z *košula* tepruw we středowěku
nenacházj se u staršjch Spisowatelů, tak gako i *Scla-*
ia a graecké *ραχη* (sr. raucho). *Linde* nedobře srow-
wá *Čechel* s graeckým *χαλασσις*, a lat. *calassis*, nebo
o slowa by se mohli raděgi s našjm *halena* srownati.
áwě tak též mjchá on ginorodý kořen *kik kikli* s tjm-
kořenem, když pod článkem *Čechel* pjše: „*Vd.*, *zhi-*
l, *kikel*, *czoka*, *koza*, Carn. *kikla*.“ — Tato windic-
a korytanská slowa srownawaj se raděgi se slowen-
ým *Kyba* (wiz Palkow. Slownj), *kukla*, lat. *cucullus*,
koza (čti koca) u Windů gest něm. *Kotzen*. *Čechel* gest
ský oděw, raucho Čechů, a musel tepruw*) tudy powsta-
a k giným kmenům přigjti, když se už w národnjm
méně *T, Těch*, na *Č, Čech* proměnilo.

*) Mjsto dluhé Apologie, proč w těchto Rozprawách twerdé *r* a *l* změkču-
geme aneb vokalizugeme pjšce tepruw, smert, twerdý, wniterný, der-
žeti, mysl a t. d. bud zde, geden za všecykrate, to k našemu ospra-
wedliwenj proti Křičičechům dotknuto, že sme my při tomto wieslaw-
ském djle, negen české, ale i polské, chorwatské, dalmatské a ruské
čtenáře w ohledu měli, kteří wůbec mertwé *r* a *l* odušewňugj; tyto pak
sme swěhlawými, odsterkawými zwuky od českého, gináče tak líbého
nářečj, odstraiti nechtěli. Zwukové bezsamohlasný, gako smrt, prst, krst,
krk, krt, krč, hrbet, brwno, drž, dlhý, tlstý, hlboký, slnce, stlp, klbko
a t. g. gsau geště nordičtj diwochowé a surowci, gegichž lesnj, huňatý
a draslavý oděw čaroděgná wzdělanost sama sebau na wljdněgij, dj-
lem už proměnila, djlem geště proměnj, a nic, nic ge dřjwěgi pozděgi
před tjmto dobročinným násiljm, obzwlastě u nás utlocitých, sladko-
řečných a zpěwných Slawů, neochránj. Srow. *Joh. Frisch, Diss. de*
Ling. Polon. Berolini, 1736. p. 6. „Bohemi difficultatem cumulant,
nam monosyllaba quaedam sua vocali plane privant. Exempli causa
scribunt *smrs*, et hanc vocali lectori peregrino mortuam tradunt,
anima enim sua privata est, scilicet vocali. Nescit enim an legenda
sit *amart*, smert, amirt, smort, aut smurt. Nescit idem an una,
duabus aut tribus syllabis pronuncianda sit, quia vocales *sm, mr, rs*
locum habent.“ Ačkoli pak i francauská, anglická a německá řeč litery
r a *l* gako půlvokálů užjwaj a ge, zwlastě na konci, bez samohlasny
pronášěgi; k. p. *letr*, *mair*, *battr*, *nobl*, *aimabl*, *Madl*, *Spiegel*,
Spektakl, předce k žádanj gest aby se tato, na každý případ neliboswuč-
ná, obzwlastě *nezpěwná* wada ze slawské řeči djm skůr cele ztratila,
tak gako se z řecké, latinské a wlaské, djlem i staroslawské, rus-
ké, polské a giných slawských ztratila. Zdá se, že někteřj slawitj
kmenowé, naywjce pak Čechowé, wyalowowanj zwučky *r* bez sa-
mohlasny půwodně od Gothů a giných starosewerných Germanů přig-
gali, kde přewelmi časté bylo, k. p. *Akre* (ager), *figgrs* (digitus), *aldr*
(aetas), *sigr* (victoria), *biab-r-jan* (stupere), *hugg-r-jan* (esuriere), wiz
Jac. Grimm. Deutsche Gram. T. II. p. 121, 309. Se kterými se srow-

§. 26. *Rozličná odwozovánj a výklady gména Čech, a giných.*

Bud' nám dowoleno tento paragraph ne námi vlastnjmi, ale cuzými slowy a saudy vyplniti :

Pelcel pjše w Kronice *D. I. str. 63.* „*Dobner usiluje, a z Azie, od černého moře Čechové do Čech přišli, za důvod máge, ze tam tenkrát gakýs národ Zygi řečený obýval, a tudy prey Čechové od těch Zygiů gmenovánj byli. Ale wyrašlo se, že ti Zygi nebyli národ Slowanský nýbrž Ta-*

nává české mistr, bratr, kmotr, lotr, wepř, tšpytětí a t. d. Ostatně i při štěpenj těchto plánek střízliwost a prozřetelnost přepotřebna. Námjtká některých, že tjm česko-slowenskau řeč rusizugeme a polonizugeme, gest wýměchu, neli něčeho horjho, hodna. Chcemei wy Slowowé národnj literaturu a wzdělanost mjti, tedy musj mezi nami přestati posawádnj osamotnělost a sobstw j gednotliwých kmenů a nářečj, na gegj pak mjsto musj nastaupiti *národnj wzágemnost* (reciprocitas, Gegenseitigkeit), to gest, takowé, ne politické, ale liternj spogenj mezi všemi čtyřmi hlawněgými kmeny slawskými, podle něhož by gedn každý kmen slawský při swém sicc nářečj zůstal, ale knihy a literaturu giných slawských kmenů znal, kupowal a čjtal. *Poldt k. př.* ať studuje knihy nářečj netoliko swého vlastnjho, ale i českého, ruského a serbského; *Rus* negen ruského, ale i polského, českého a serbského; *Čech* negen českého, ale i polského, ruského, serbského; *Serb* negen serbského, ale i polského, ruského, českého. Gen kdo všecka tato hlawnj slawská nářečj umj, zasluhuge gméno *wzdělaného Slawa*, a gen ten by pero do ruky bráti a spisowatelem býti měl. Takowáto, na wšestranne wzágemnosti založená, gednota Slawů i možněgij i lepšj bude, neži snářské universalizovánj a násilné mjchánj všech nářečj slawských w gedno gediné. Politické mohau a musegj býti Slawové (tak gako někdy Řekové, a nynj Němci) rozděleni, než literaturu magj a musegj mjti gednu, chtěgjli duchowné negen gak dosawád hliwěti, ale kwěsti a owoce pro člowěčenstwo přinášeti takowé, gakowé pro tak weliký národ powinnost gest. Při této wzágemnosti může se potom hrubost slow gednoba nářečj mjrniti zgemnělymi slowy druhého nářečj; gedn kmen může sobě krásy přigčiti ode druhého, a předce bude všeccko *naše* t. g. slawské. Kdo tuto wzágemnost napomáhá ten nenj zrádce, ale ten kdo gj překážj. Gednotliw slawštj kmenowé, gestli gako posawád osamotněl jřstanaui, nikdy nebudau mjti znamenitě kwetaucj a trwanliwau literaturu, nebo tato gen tam možna gest, kde gsau mnozj kupowatelé a čtenáři knih, mnozj čtenáři gen tam, kde mnoho lidu, mnoho lidu gen tam, kde ge weliký, sworný, sebe znagjecj a milugjecj národ. Bohužel, posawád gedn Slawcn druhého sotwy za bratra a za syna gednoba a téhož národu deržel. *Serb k. p.* deržel Čecha za bližšjho *Hottentotům* neli sobě, a Čech opět domnjwal se že Moskál mongolské plěmě. Proto by se, aspoň nynj už, w našem stoletj, školy a katedry wšeslawské, w hlawněgých každého kmenu městech, zaraziti měly: takby se o krátký čas zneprawdila ta prawdiwá žaloba *Hraběte Platera*, w *Opisau* wchodniých części Europy, w *Warszawie 1825.* „*Slawianie nie tylko ob-cym narodom mało są znani, ale między sobą nawet w grubiej niewiadomości jedni o drugich zostają.*“

tarský, ani gazyka slowanského neuzjwali. Přesto geště se nachádzj, že Slowané nikdy tak dalekého takenj nečinjwali, než že se wždy do kragin, které gim na bljzce ležely, rozšířowali. Od řeky Wisly přes pět a dwacet mil do země této neměli. Zygi naproti tomu přes tři sta mil wzddleni byli.“ — Srowneg s tjmto Duchowského *Lucifera*, Pragae 1765. in Dedic. „*Audistis Zecchos? ipsa barbarie barbarius genus, nec aliud quam ignavum ad servitutum natum sperma Tartarorum. Sunt hi ipsi Sinchi, in hoc uno famosi, quod humanis non hostium, sed hospitum hostiis Deastros placare consueverint.*“ Prawda gista gest, co týž Duchowský, na str. 126. mluwj. „*Illud enim, cui maximopere confidit Gelasius Dobner, quasi a Slavorum usu foret alienissimum ut a Ducibus olim nomen sortiti fuerint, non plausu sed explosione plane dignum est.*“ Ostatně srowneg i *Eugenii Bulgari* Schediasma de Zichis ad Czechos designandos extorsis, in *Actis Soc. Jablon.* 1772. p. 233.

Druhý wýklad wiz we Spisu: *Abhandlung über den Ursprung des Namens Tschech (Čech), Tschechen von Magister Dobrowsky, Prag und Wien, 1782.* kde takto prawj: „*Die Tschechen wären die vordern, die ersten, die Anfänger, die an der Spitze einer grossen Volkswanderung in die westlichen Gegenden vorrückten.*“ Srow. téhož *Geschichte d. böhmischen Spr. und Lit.* Prag. 1818. S. 65. „*Ich bilige noch immer die Ableitung des Namens Čech von četi, anheben, anfangen. Da die Böhmen am weitesten vordrangen, so konnten sie mit Recht von den an der March und in Schlesien zurückgebliebenen die ersten und vordern genannt werden.*“ Wýtah český onoho německého pagednánj nalezá se w *Casopisu Špol. vlast. Museum I. ročnjm běhu w 2. Swazku.* Tohoto domněnj byl už před tjm *Rosa*, gak píše *Linde* we *Slownjku* pod člankem „*Čech, a verbo obsol. četi čjti, incipere; unde počjti, začjti, bo osada Czeska byla pierwsza czyli przednia, w tyle byli Slezacy. Rosa Mskr.*“ — Proti tomuto wýkladu ohlásil se *Jos. Mone*, *Geschichte des Heidenthums im nörd. Europa, Leipzig 1822.* §. 36, S. 160. „*Ich kann die böhmische Sage von Čech nicht damit auflösen und vernichten, dass ich der gemeinen Erklärung folge: der Name bedeute nur die äussersten Slaven, denn warum hätten die weit westlichern Wagrier oder die Steyermärker und Illyrier nicht viel richtiger diesen Namen geführt? Diese Sage hat eine tiefere Bedeutung, als dass man sie so einseitig erklären könnte.*“ Co do zničenj osoby Čech, přiswědčugeme slowům *Adama Fr. Kollára*, *De Orig. et usu potestatis Legis.* C. 14. p. 156. „*Nunquam adhuc probare potui eorum scriptorum libertatem, qui repente et quasi divinitus missi, Civium suorum opinionibus bellum indicunt.*“ Srow. *Ossolińsk. Kadhub. v. Linde, str. 151.* „*Die Slaven hatten, wie alle alten Völker, ihre Hymnen und Lieder, in denen sie*

die wichtigsten Begebenheiten, die Namen und Thaten ihrer Helden, der Nachwelt übermachten: aus solchen mögen Kadlubek und Cosmas geschöpft haben.“ K tomuto pak i to gejtě dodáwáme, že nám w celé historii slawské nenj znodmo gměno ani osobnj, ani kragské, ani národnj, ani w prostě ani we složené postawě, kteréby od časoslowa *četi*, *čati*, *početi* pocházelo, owšem ani u giných národů a w cuzých řečech podobné příklady a obdoby nenalezáme. Gestli gen od sausedá Čechowé, gako taženj počjnagjej, zwáni byli, gak pak se oni sami mezi sebau gmenowali? gakým způsobem se toto zewněterné gměno na wniterné tak gednomyselně obrátiti mohlo? Na kterém sněmu a národnjm shromazděnj wymysleli, uzawřeli a přigali toto gměno? „*Die Völker pflegen sich nicht durch Reichstagschlüsse selbst Namen zu geben*“ prawj maudře Schlötzer, *Nord. G. p. 108.* Geli to historický už ukázáno, že Čechowé ze Sleska do Bohemie přišli? Pochodjli Slesko. Slesy skutečně od *sled*, *sladugi*? Mluwilili Čechowé we starých časjch *četi*, *čech*, ne raděgi *čati*, *počati*, tak žeby se odtud ne Čech ale Čach, Čachowé mluwiti a psáti musělo? A gak se Čechowé pred tjmto početjm swěho putowanj gmenowali, snad byli bezegmennj? —

Třetj wýklad wiz u Jos. Rohrera, *Versuch über die slaw. Bewohn. der öst. Mon. T. I. p. 30.* „*Ueber die Entstehung des Wortes Czech sind schon mehrere Hypothesen geschmiedet worden. Weil keine jedoch die Untrüglichkeit für sich in Anspruch wird nehmen wollen, so erlaube man auch mir mich in der Entfernung einer neuen zu nähern. Da nämlich der Pole den Teschner-Kreis im k. k. Schlesien allgemein Cieszinski cirkul nennt; ciesz aber in der polnisch-slawischen Sprache so viel als ein Zusammenfluss von Menschen, ein Volksgedränge sagen will, so würde auf diese Art cieszinski oder zusammengesogen cieszki Kray weiter nichts, als ein von einem Volke bewohntes Land bedeuten. Nun möge jeder die neue Muthmassung weiter verfolgen, denn ich habe hierzu keine Lust.*“ Každý znatel slawské řeči widj, že Těšinský krag nepowstal od *tjseh*, nabo *těš* a *těs* gsau podstatně rozdjlnj kořenowé; ani *český* nenj zkráčené z *těšinský*, ačprávě owšem oboge geden etymologický kořen má, totiž *Těch*.

V. P R J D A W E K

◦

G M É N U

RUS, POLÁK, MOLD WILT, LUTIK,
KRT KARANT, OBODRIT.

„Historia dawnych Słowian dopóty nie będzie dostatecznie
wyjaśnioną, dopokąd *sami Słowianie*, podobnie jak inne na-
rody, niepoświęcą się badaniom historycznym. “

Rakowiecki

Praw. Rus. I. str. 254.

l
c
z
h
ę

PRJDAWEK.

Podle ducha a prawidel těchto našjch Rozpraw, mohliby sme i giná gména slawských kmenů, rovné tak obšjrné a saustawné wypracowati; ale bud' nám dosti zde gen ukázati a proklestiti cestu. Pro mladé Slawisty klademe zde gen we stisklosti gešté návěštj o některých gmenách.

I.

O gménu Rut Ruten, Rus Ros.

„Imja Ruskoje imjejet dlja nas osobennuju prelest.“ Karamzin I. XI.

§. 1. *Rut Rus z etymologického ohledu.*

Wiz dŕjwe *Rozprawy IV. §. 20. 21.* Gméno. *Rut Rus* pochodj od kořene *b-rut* aneb *w-ru*, a tyto opét od wyššjho čili staršjho kořene $\frac{b}{w}$ r; nebo *ut* (*us os*) gsau už pozděgšj formowacj přjdawkové. Oba však tyto kořenové, i otec *br*, i syn *brut*, aneb s odhozeným *b* čili *w* (gako we *wrtěti* a *rotare*, *prut* a *Ruthe*, *praw prawý* *prawina* a *raw rawný rawina*) *rut*, wyznamenawagj tož samo co *Slaw* a *Srb*, totiž blesk, gasnost, skwélost, ohniwost, plamenitost w rozličném stupni a w rozličných barwách, obzwlášté pak červené a žlutawé gakožto sprowoditelkyni ohně, a černé gakožto následku ohně a zhořelosti. Sem přináležegj následugjcj slowa:

a) prostředně:

1. Latinské: *ferveo*, *fervidus*; *vir virtus*; *fur* (násilnjak, sr. wor); *brutus bruta brutum* (ohniwý, dlwý), *brutum* (diwé zwjře, swerép, sr. grae. *μω*); Potom s odho-

zenau prwnj spoluhláskau *rutilo* (blyštěti se, Arma rutilan videntur. *Virg.*), *rutilans* (*rutilantia arma, Tacit. rutilantior auro, Ven. Fort.*), *rutilus* (glänzend, feuerroth, *rutilus fulgor, Cicer.*); Litera *t* (*d*) měnj se na *s*, jako *tonus sonus*, proto k tomuto kořenu patřj i *rosa* (krwený kwět, gr. *ῥόδον*).

Odtudto powstali gména rjmská: *Brutus, Rutilus, Rutilius, Ruticles, Ruselius, Roscius* a t. d.

2. Germanské: *Feur, Feyerlichkeit; Brit Bert. brut, pert pracht, prangen, brennen, Brand, braten, brühen, sprühen, Brunst, Prunk, Barmherzigkeit*, a s odhoznan prwnj literau: *Rost, rösten, rüsten* (ornare), *Gerüst, Rüst-kammer, Ritter, Reiter, Ross* (ohniwý kůň, swěrepec), *Roth, Röthe, Russ, Rasen, Raserey* (ohniwost, diwokost), *Reitz* (podpal), *retten* (brániti), a t. d.
3. Slawské: *wru wřjiti, wraucj wrelý, wraucnost, wřelost. war* wařiti, obariti, *wáře swara*; a u *Voltig. warli* (bravo, vortrefflich), *warlina* (Vortrefflichkeit), *warloča* (Tapferkeit), *warliati* (chimerizzare, schwärmen), *warka* (Schein, apparitio, illusio); *bráti* (laupiti, násilně wzjti), *boriti bauriti; berce, borce, bor wor* (fur, násilnjik, zloděg, srow. rab rabowánj), *wrah warag* (buřič, nepřjtel, násilnjik), *wrač* (ohniwého, bystrého wtipu člověk, mudřec, hadač, lékař), *warawac* (Volt. zchytralec, klamce), *warowati se* (brániti se, maudřým býti).
par, pára, zpára, pařiti opařiti; per perna perný (ohniwý), *pernjik, perla berla* (od lesku); *perun parom; pyř pyřim, pyřenj, pyroh* (praženice); *pir* (Volt. swadba, Hochzeitfeyer), *pirowati* (slawiti swadbu), *parčiwati* (ausheuraten, ausstatten, wěno dáti), *parčija* (wěno), *brak* (srow. pir, parč, swatba, manželstwj).
- prl prliti, prlawa, někde i prhliti prhlawa* (Brennnessel).
prch prchký, prchliwý, prchliwost; wroh (ostrost, končitost).
- prsk prskati, paprsek, břesk zábřesk, rozbřeskuge se.*
prh brž: práhnauti, pražiti, pražma, praženice (srow. pyrožnice), *prigati* (Volt. pécti), *briežiti se* (slow. ohniwěti, gasněti), *briga* (serb. péče, pálenj se, srow. české brykule).
- brn brna brnawý barnawý* (ohořelý, opálený, ohněm neb sluncem začerněný), *brnoše* (náčerná kráwa), *brněti* (žlutnauti, sluncem zrěti), *bruna, brunatný* (ohniwé barwy); *wran* (serb. uhlowý, černý, ater), *wranilo* (serb. černidlo), *wraniti* (hrnawé, černé učiniti), *wrana* (černý pták, černý kůň).
- brněnj* (panoř, zbraň), *braň zbran, brána brániti, raniti raniti raněti.*

brog brogiti (ohněň wzbuzowati), *zbrog brog* (sjla, množstw), počet), *rog rogiti se* (bauriti, schwärmen).
wrm brm: *wreme* (čas, gasno, wedro, Wetter): *breme* *břjmě bremeno* (horkost, tjž sjlu wyhledawagjej a unawugjej, srow. *premo*).
braz brazda (rána, šram), *brazgotina* (Vollig. šram, Narbe, učinek ohniwosti, sjly), *raz uraz raziti obraziti poraziti*; *obraz* (okřasa, ozdoba), *obrus ubrus*.

b) bezprostředně:

brd, brt, wort, rt; *briditi* (serb. páliťi, swrběti), *bridek* (Voll. kysel, ljut); *prudký, prutký, břidký, brdký, brzký* (slow. s odhozeným *b*, rezký, a s proměněním *b*, na *w wrtký*), *brzo brzce* (ohniwě, ostře); *nábrzly* (slow. kyselý, ostrý); *brdo* (ostrost, končitost, špice, hora); *brodjm se. bredu* (horce, těžce, usilně kráčjm); *brit* (ostrost), *briti briati* (serb. holiti se), odtud ostré nástroje; *břitwa, bradwa, barda*, Halapartna a t. d. *brořili se* (serb. čerweniti, rubrum, flammineum facio), *ubroceny* (čes. očerweněný, ukrwawený), *broč* (serb. čerweno barwjcej rostlina).
wřtět (srow. lat. *rotare*), *zwrtnauti* (ohniwě, rychle, silně, se hnauti, srow. *křepčiti*, a *krep chrob, krutiti* a *krutý*), *wřtiti*, *wywrătiti*, *podwřtiti*; *rūtiti rúčeti*, *fjiti řjeci* (t. g. bořiti, zwrătiti), *zruta* (Riese, srow. obor, chrabornjk, Hüne, Hünengräber), *wřtký, ručj* (ohniwý, brzký, strmý), *ručeg* (hystřý, strmý potok, srow. bystřina, gárek, strumieň); *rořiti* (ohniwě, baurliwě sobě počjnati, bořiti, rúčeti, srow. kramoliti, puniti puntowati), *rořa* (spolek buričů), *rořnj* (kramolnik, puntownjk), *rař, ratag, ratar*, (bogownjk, rytjř), *rařišč* (zbrog), *ruta rauta, rasce* (rostliny prudké chuti a wřně).
brus rus rys: od *brid*, *brit*, *brdký, břitký, bričny*. (meč. Králdow. Rpis). *briti briati*. powstalo proměněním *t* (*d*) na *s* (giko *britwa*. tjen *sjen, tonus sonus*) *brusili* (ostřiti, ohniwě činiti), *brus* (ostřidlo); *rys* (zwjře ostrých, ohniwých očj).

Od *rud rudy*, powstalo *ruda rudka* (čerwěná země. Röthel), *rdjti se sardjti se*, *orudie oruřie*, srow. *rutilantia arma*), *orřč* (pol. m.ř.), *náruřiwost* (ohniwost), *ruřnica ručnica, rez* (Rost) *rziwý*; *ryza* (slawně, čerwěné raucho, srow. *Slawina, Horwatica, Hüně*; srow. *Rausy* nohawice wübec, potom obzwlášče Hösen des Federviehes, der Tauben).

Od *rudj* (něm. Roth, lat. *rutilus*) powstalo *rus ryřawý ryřan*, *rusiti se* (Vollig. čerwenati se, srow. *rdjti se*); *rosa* (od perlenja blesku); *ryřalec* (staroslaw. bogownjk, *ryřjř*, sr. Narusz. Hist. I. 3. p. 55.), *Rusag* (Vollig. deržawa, vlast. srow. ország). *Rusia* gměnuže se i *Ra-*

tia (srow. rat. ratag); viz Schlötzer, Nestor. III. p. 233. „Der Herausgeber der Act. SS. p. 25. fand in einer alten Mact. der Kirche S. Audomari: „*Georgius & la-vus rex Ratorum.*“ Georgius Slavus gest tu Jarokw.

§. 2. Rus z mytologickeho ohledu.

Wšeobecná gména Swátkû powstaly nazwjce od swěta, ohně, gasnosti, k. p. lat. *Solennitas* a *sol*; *feriae*, srow. *πυρ*, *ferveo*, něm. *Feyer Feyerlichkeit* od *Fer*; serb. *Pir* (Festtag d. Zunft); Illyr. u *Volt. Pir* (Hochzeitfeyer); u Wendû Dolño-Luž. dle *Hauptmanns Biré* (Přingsten); u Wendû Lüneb. viz Dobr. Slowanku, str. 74. *Trebe* (Wánoce, od *treb* srb); u Polákû a giných *Swięto Swátek* (od swit swět); u Čechû a Slowákû *Slawnost* (od *Slaw*) a t. d. Zvláštňj gména Swátkû powstala od Bohû a Bohyň, kterýmž poswěceny byli, k. p. *Turice*, Swátky *Turowi*; *Dodole*, Swátky *Dode Dondé*; *Smrtná* neb *Morná* neděle, *Mořeně*; *Kupalnice*, Swátky *Kupalu* (Karam. I. 90.), *Koleda Koljada*, Swátky *Koledowi* (Karam. I. p. 91.); *Rusala Rusadla*, Swátky *Rusalkám* obětované. Gméno *Rusala Rusadla* gest u Slowákû, Rusû, Srbû a poloslawských Walachû w užjwánj. Srow. Slo war Akad. Ross. Sanktpeter. 1822, Čast 5. p. 1105 „*Rusalka Rusalky, tak nazywali drewnije Slawjane Nimf, kotoryja počitajemy byli jazycníkami boginjami wod i lěsow.*“ — Srow. Petr. Alexiewa Cerkewnyj Slowar w Moskwě 1773. p. 288. „*Rusalie igrališča, ili igry skomraškija* (t. g. hry zábawné, splesem, zpěwem a kratochwjlemi spogené).“ Srow. Karamzin, Istor. I. p. 91. a 349. „*W sujewěrných predanijach naroda Russkago otkrywajem sledy drewnago Slawjanskiego bogopočítania: donyně prostyje ljudi goworjat u nas o Rusalkach ili Nimfach dubraw, gdě oně beğajut s razpuščennymi wolosami, osobenno pered Troicynym dnem. — Nedělja od sednicy Sw. Otec do Troicyna dnja nazywalas u nas w starinu Rusalnoju.*“ Srow. Palkowičû Slownjk, II. p. 2055. „*Rusadla, plur. gen. Rusadél, slav. Gömör. Přingsten, feriae pentecostes.*“ Srow. Bartholomaeides, Memor. Prov. Csetnek 1799. str. 218 „*Swátky a*

ste časy gakožto na Kračun, na Welikau noc a na usadla.“ A opodál, str. 222. „Na Rusadlnie swiatky podle vrjeho obyčjege králow staweti, tance wywdzeti do vrje kožuchy se obláčeti i gakžkolwěk se blázniti pod affanjm zakázáno bude.“ Tato slowa gsau članky kewnjho sněmu Evangeliků r. 1591. we Štjtnjku deržaho. Mezi slowenským Rusadla a mezi ruským Rutky, Rusalie, práwě takowý gest ethnologicko-mythogický swazek, gako mezi slowenským D'ond'a Doda, nezi ruským Did, Dido, o nichž wiz naše poznameňj w II. Swazku Pjsnj swětských lidu slow. w Uhř, w Pešti 1827. str. 32 a 167. Kopitar odwodj uhrb. d. Lit. Recen. d. Serb. Volkslieder) bez důwo Rusadla od latinského Rosalia, Rosenfest. O boněch čili Nymfách Rusalkách, wiz Mythol. v. Kaisar, str. 93. „Rusalky, waren die Russischen Nymphen d Naiaden. Die Fabel sagt, dass sie grünes Haar habt und grosses Vergnügen daran gefunden hätten, h auf den Zweigen der Bäume zu schaukeln.“

§. 3. Rut Rus z historického ohledu.

Rus, Rusowé byli kmen těch Slawů, kteřj pod gménem Unů, Wanů, Wendů od gakžiwosti nad Balticem mořem bydleli a často značné roge a osady i na otiležjckj Skandinawské a Šwedské břehy pauštěli. Odd se i samo toto moře, negen Wenedickým, ale i Rusm, Rutenským zwalo, gako píše *Helmsold L. I.* 1. „Rucenum mare (při Estlandě) breve brachium (fický chobot) in Graeciam transmittit.“ Adam Brenský wýslovně Rusko Windickým kragem nazjwá, 58. Ed. Fabr. „Deinde latissima Polonorum terra funditur, cujus terminum dicunt in Ruzia regnum uoceti. Haec (Russia) est ultima et maxima Winurum provincia, quae et finem illius facit sinus.“ ow. Schlötzer, Nord. G. p. 502. „Wo Adam (p.) Slaven an der Ostsee nennt, versteht er nicht Pomern und Meklenburg, sondern auch hauptsächlich essen. Und eben so setzt die slawische Chronik eines

Ungenannten und der Annalista Saxo Russen an d. Osee. Auch Saxo spricht von Russischen Flotten und Seekriegen.“ Týž w Nest. K. II. p. 39. „Sechzehn Völker zählt Nestor in Einem Odem auf, aber der erste Name Rus, sollte hier nicht mit darunter stehen: hier ist er ein blosses Einschleusen der Abschreiber. Freilich fehlt er in keinem einzigen Codex, daher ich ihn auch nicht wegzustreichen gewagt habe.“ Srow. Karamz. I. p. 830. „Ljetopisy Prusskije goworjat o častych wojnach Rossijan s Prussami w VI. wěkě (Lucas David. Chr. II. 45. 53. 55). Knjaz perwych, sojuznik Mazowskago. imenowalsja Čimbach ili Činbeg (Činbog). Ili sii Ljetopisy směšiwajut nowěšija dějanija s drewnimi, ili powěstwowanije ich dokazywajet, čto Rossijane prežde Rjurikowych wremen žili gđe nibud' w bližnem sosědstwě nyněšnimi Prussami.“ p. 50. „W Stepennoj Knigě XVI wěka, i w někotorych nowěšjch (?) lětopisjach skazano, čto Rjurik s bratjami wyšel iz Prussii, gđe izdawna nazywalis Kurskii zaliw Rusnoju, sěwernyj rubaw Němena ili Memelja Russoju, okresnosti že ich Porusjem. W drewnem Nowgorodě odna iz mnogoljudněšjch ulic nazywalas Prusskoju. Zamětim takže swidětelstwo Geografa Rawenskago: on žil w VII wěkě, i pišet, čto bliž morja, gđe wpadajet w něgo rěka Wisla, jest otečestwo Roksolan — Juxta Oceanum est patria, quae dicitur Roxolanorum, Suaricum, Sauro-matum, per quam patriam inter cetera transeunt flumina, quae dicuntur, fluvius maximus, qui dicitur Vistula et fluvius Lutta (dle Gatterera Rutta, čili Rusa): — dumajut našich Rossow, koich wladěnje moglo prostirafša ot Kurskago zaliva do ustja Wisly. Wěrojatnost ostajetsia wěrojatnostiju.“ — Z těchto baltických Slawů pronikly dáwno osady i hluběgi k seweru, zvláště do Šwedska, gako to řeč šwedská značně poslawenštěná, slawská historická a topographická gměna w této kragině, nordické powěsti, zpěwy a děge, potwerzugj. K takovým Slawismům ve šwedské řeči přináležej mezi jinými k. p. *terminatio adjectivorum in ski*, která se w jiných germanských nářečjch nenalezá, a nepochybně od Slawů

Rigčena gest, k. p. slaw. hradský, á, é, šwed. gardski,
 grecký, šwed. Gersti, slaw. Šwedský Swendsti, šwed.
 Sčenski a t. d. To wyznáva sám rozený Šwed, Thunmann,
 Weber die gottesd. Alterthümer d. Obotr. str. 274. „End-
 lich will ich nicht unbemerkt lassen, dass nach Sturle-
 gns Bericht ebenfalls einige Wenden in Odins Gefolge
 mit nach Skandinavien gekommen, und dass wirklich
 in den Sprachen, die daselbst geredet werden, verschie-
 dene Wörter zu finden sind, die in keiner andern Ger-
 manischen Mundart anzutreffen, und die mit gleichbedeu-
 tenden Wörtern in der Sprache der Slaven eine gänz-
 liche und ungezwungene Aehnlichkeit haben, ohne dass
 man angeben kann, woher diese Aehnlichkeit gekommen.“
 Pyl tam: „Die Frea Freia bekam in Skandinavien den
 Zunamen Wanadis, die Göttin der Wenden,
 vermutlich weil ihr Dienst daselbst ursprünglich von
 den Wenden herrührete, und in der That hatten auch
 die Wenden eine Göttin die Siewa hiesse, deren Name
 eben die Bedeutung hatte, als das Skandinavische Frea,
 eine Frau und Gebietherin.“ Srow. Surowiecki,
 Sledz. Pocz. str. 136. „Sieba czyli Dziewa wyobrażana
 była w postaci kobiety z twarzą wdzięczną. Tę boginię
 przyieli Normany Skandinaswcy od Wanów czyli Słow-
 ian, na znak przymierza a ożeniwszy z Torem, zwali-
 ją Wana-Sif. Runami pisano jéy imie Sieba lub Tai-
 ba, co w wymawianiu brzmiało Siewa albo Dziewa.“ Na-
 posledy se wšjm tjmtó srowneg: Aufsätze, betreffend die
 russ. Gesch. von I. K. M. d. Kaiserin Katharina
 II. Band. 1. „Die Slaven bemächtigten sich so vieler
 Provinzen in Osten, Süden, Westen und Norden,
 dass in Europa kaum irgend ein Ländchen übrig blieb,
 welches sie nicht berührt hätten. Wo sie hinkamen: da
 baueten sie Städten, von welchen viele bis jetzt slawische
 Namen führen.“ A Schlotzer, Nestor, III. p. 160.
 „Germaniens östliche Hälfte war von jeher, d. i. so weit
 wir in der Geschichte kommen können, mit Slaven be-
 setzt. Bey den mächtigen Fortschritten, die die Cultur
 der slawischen Geschichte in unsern Tagen thut, wird
 es nicht lange mehr dauern, dass die weitend allgemeine

Idee, als wären diese Germanischen Slaven erst eingewandert, seit dem eigentliche Deutsche, die wohnen in ihren Ländern gesessen hatten, ausgewandert wären, sich gänzlich verlieren wird. Nie hat sich ein Deutscher in Meklenburg (Rereg), in Pommern, in der Lausitz u. s. w. befunden, ehe Obotriten, Pommern, Sorben, das Land besetzten: diese sind Aborigines ihrer Länder in der vornehmsten Bedeutung.“

§. 4. O gmenách Rurik, Zniew, Trubor.

Ke gmenûm slawským pošweděným patřejj gmenû Rorig, Zniew, Trubor.

Prwnj gmenû Rurik, Rorek, gest čistě slawské slovo, a užjwá se až pošud, gmenowitě u Čechû, Polákû a Bosnákû, k poznačenj dwau druhû rychloletých ptákû, totiž sokola, zvláště modrého, a tu sluge raroh, potom wlaštowky čili lastowice a tu sluge roryk. Srow. Pa l k o w i č ů S l o w n j k II. str. 1967. kde stogj: „R a r o h, u, m. modrý sokol, Blaufuss, falco cyanopus, Vel. a tamž str. 1989. R o r e y k, a, m. sl. deštownjk (že dešt obadá), Spierschwalbe, Kirchschnalbe, hirundo apus, Linn.“ Srow. Bernolakû S l o w n j k, D. IV. str. 2618. „R a r o h = strakawj gestrab, accipiter stellaris, falco cyanopus, der Fischhaar, Blaufuss, Sternhabicht, Sprintz.“ Tamž str. 2738. „Roric = Trasoritka.“ Srow. w Biblii, 5. Moyž. 12. 16. „Těchto ptákû gjsti nebudste: Pstrosa, sowy, wodnj káně a krahulce wedle pokolenj geho, Raroha, kalasa a labauti.“ — Dále srow. Lindeho Polski S l o w n j k, Čest III. p. 14. „Rarog, a. m. Boh. raroh, ptak falco butea, der Blaufuss, wielkości iastrzębia, koło błot się tułaiący. Kluk. Zw. 2. 305. (cf. Boh. roreyk, roreyk ierzyk, iaskolka; Bos. roraj, roreis, bregula, ciopasierzyk). Kukulkę biią, obawiając się, aby się za czasem rarogiem nie stała. Kłak. Turk. 99. Rarog ptak myśliwy. Stat. Lit. 394. Rarog kwili. Ban. J. 3. b. Ptak rarog, po Włosku Laniero, po Niem. Scheymer, po Franc. Lanier, Lanneret, należy do naywiększych osobliwości w innych kraiach. Buffon wyznaie o tym ptaku niewiadomość. U nas rarogi z błękitnym dziobem i nogami, używane bywały do polowania

od času žniwa až do póżnéy iesieni. Opaliński, nauczyciel Zygmunta Augusta, usprawiedliwia niedanie pozwolenia wychowancowi swemu polowania rarogami, že te ptaki są nayokrutnieysze w swoim rodzaui, porwane ptaki rozdzieraia; a tak samego tylko okrucieństwa w tym polowaniu uczyć się možna. *Czack. pr.* 2. 245. Stoia iak rarodzy, dziwaiąc się. *Haur. Sk.* 93. Poglądali na mię iak na raroga iakiego. *Teatr.* 19. 30. Raroży, -a, -e, od rarogów. *Blaufuss*, Rarože skrzyła. *Pot. Arg. Zab.* 14. 238. —

Že Slawové osobnj gména často od ptáků brávali, máme nesčjselné příklady gmén, k. p. *Sokol Sokolow*, (u Rusů), *Lastowica, Orel Orlov, Gestrab Gestrabin-ský, Kawka, Kaně, Kalaus, Sowa, Holub, Hriwnák, Hus, Kohaut, Labút, Kácer, Slawjk, Skřivan, Stehlyk, Páw, Pawice, Sykora, Drozd Drozdjk, Wrana, Wranič, Woronič* a t. d. kterážto gména všecká we starých i nowých časech u Slawů nalezáme. Gméno *Rorik* tedy gest totožné se gménem *Sokol* aneb *Lastowica*; toto gméno w těch časjch i u Pomorských, Rusům sausednjch, Slawů nalezáme, kde hrad Meklenburg *Rereg, Rerich, Roreg*, ba celý kmen Obotritů *Reregi* sluli, nepochybně od prwnjho swého zakladatele a předka *Rorek*. Srow. *Adam. Brem. Hist. p.* 19. *ed. Fabr.* „*Deinde sequuntur Obodriti, qui altero nomine Reregi vocantur, et civitas eorum Magnopolis.*“ Srow. *Ann. Fuld.* ad a. 809. et *Mollerus* in *Helmoldo* p. 36. „*Rerich civitas Obotritorum. — Trascio in oppido Rerich ad mare sito, per sicarios a Dano submissos, occisus est.*“ — Tomuto mjestnému gménu *Rerich, Rereg*, podobná gsau následugicj gména měst, k. p. w Rusku: *Sokolsk*, w Polsku: *Sokol, Sokolee, Sokolka, Sokolow, Sokolowka* a t. d. wiz *Büsch*. II. W Serbsku pak celý krag se *Sokolským* nazjwá. — Gméno *Rarach, Rarássek*, Carn. *Rarashk* nalezáme i w Mythologii slawské se smyslem zlého ducha, ukrutnjka, snad zniklé od některého zlého trápliwého knjžete slawského. We slowjch *rarah rarach, roryk* gest toliko *rar (ror)* kořen, *oh, ach, ich, ýk, ic, aj, eis*, gsau formowacj přjdwkové.

Druhé slawské pošvedené gméno *Zniew*, aneb *new*, *Sineus*, *Snio*, pochodj od *znjti zweniti*, to je *slauti*, *slawiti*; gest tedy swým wýznamem totéž, aspoň podobné gménu *Slaw*, *Slow*. Odtud powstali gména *Zni*, *Zniow*, *Zniowský*, *Znin*, *Znislaw*, *Zwonislaw*, *Zwomir* a t. d. *Dlugoš*, Hist. Pol. T. I. p. 49. píše *Scynia Naruszewicz Zyniew*. — Geště r. 1500. nosil gedený ský spisowatel w Nowgorodě gméno *Zinow*, *Zinowij*, wiz *Greč*, *Istor. rus. liter. str.* 59.

Třetj takowé gméno gest *Trubor*, dle Schlötzeri *Truve*, gehož kořen gest *Srb*, *Trb*, *Trw*, odkud gména *Trbor*, aneb se wloženu samohláskau *Trebor* *Trubor*, *Trebata*, *Tribata*, *Treban*, *Trebawa*, *Trebeč*, *Trebač*, *Treboš*, *Trebaš*, *Trebomysl*, *Treborad*, *Trebislaw* a t. d. Wiz Rozprawu II. D. I. o gménu *Srb*. — Gméno *Trubor* *Tribor*, *Trebor*, anebo s předrážkau *Strebor*, nalezáme w naystaršjch časech i u Čechů, wiz *Králewo-wský Rpis* od W. *Hauky*, *Zpěw Ludiše a Lubor*, aneb o *slawném siedanj*, str. 64.

„I kaže kniez na Střiebora,
Střiebora Ludislawa zjwá.“

W tomto gméně *S-třebor*, gest *S*, pauhá u Čechů před literau *t* obyčegná, předrážka, tak gako: *Tur*, *Tyr*, u Kosmasa a *Styr* u Hagka, aneb *tjen s-tjn*, *třjda*, *s-třjda* a t. d. Ba geště w počátku 16 stoletj bylo toto gméno *Trubor* *Trubor* u Slawů, w Krainsku bydljčjch, užíváno; tak slawný překladačel Krainské Bible slul *Primus Truber*. *Srow. Dobrow. Slavin* p. 241. „*Primus Truber aus Krain wurde 1508 auf der Rastzhitz, einem Freyherrlich Auersbergischen Dorf 3 Meilen unter Laybach, von ehrlichen Aeltern, vermuthlich im niedrigen Stande geboren.*“ Gména českých wesnic a statků *Trebor*, *Treboř* (Treboč), *Streboř* a t. d. též sem náležej. *Schlötzer* sice prawj w Nestore Kap. XX. p. 191. „*Rurik, Sineus, Truwor: lauter ächt germanische, und besonders alt schwedische Manns-Namen, nur im Auslande etwas verzerrt. Lauter Namen dänischer und schwedischer Könige, Helden und Seeräuber, die bei Saxo, Snorro und in den Sagen in Menge vorkommen.*“

Proč že ale Schlötzer tato gména z germianské řeči ne-
 vysvětlil? Geho domněnj, že Rorek z Roderich powsta-
 no, gest hrubý blud, nebo oba tato gména cele rozdíl-
 ným kořenům přislauchajj.

Tyto slawské osady ruského kmene we Šwedsku,
 musely znamenité býti, an podle gegich gména sausednj
 národové celé krage *Rosslagen* čili *Rosslawen*, anoberž
 Eselau kraginu *Rootsi Ruotzi*, nazjwali. Srow. *Schlötzer*,
 Nestor, K. XIX. p. 179. „*Die Esten und Finnen trieben*
Uin sehr alten Zeiten Seeraub in der Ostsee, und vorzüglich
häufig in Schweden. Die nächste Küste, die ihnen
gegenüber lag, war die von Upland, diese heisst noch
wie vor Alters, Roslagen.“ Srow. Büsching, Erdb.
 Hamb. 1787. T. I. p. 492. „*Es begreift dies Land*
 (nehmlich Upland in Schweden) 1.) *Upland an sich selbst,*
 mit welchem Namen derjenige Theil belegt wird, der
 mitten im Lande liegt. 2.) *Roslagen, oder der Theil,*
 welcher gegen die See liegt.“ Co ge w Denemarku *Wendsys-*
sel, t. g. *Wendû* sjdlo, lat. *Vandalia, Venilia*, to ge we
 Šwedsku *Rosslagen* anebo vlastně *Rosslawen*, neho Ger-
 manové naše *Slaw* často na *Slag* proměňujj, srow.
Rozprawy o gménu Slaw. Tak proměnili hrad a město
 pomorské *Slawa* na *Slage*; tak pewnost w Hor. Sasjch
Slawetin na *Schlagentin*; tak gezero tamž *Slawetin*
 na *Slagetin*; tak i *Slavenfurt* na *Clagenfurt*; tak řeku
Drawu na *Drage*. Srow. *Nicol. Leuthinger*, Topog.
 March. Frank. et Lips. 1729. „*Schlagium opus Critonia*
a Slava conjuge Swantiboris filia.“ A Büsching
 Erdb. VIII. p. 783. „*Schla we oder Schlage, ehede-*
sen Slawina und Slawena, eine Stadt an der Wipper,
im Herzogthum Pommern.“ Od těchto pomorských Sla-
 worusů, čili *Rusoslawů*, *Rosslagů*, gmenowali Finové a
 Estové celé Šwedsko *Rus Rusko*. Wiz Juslenii Finni-
 sches Lexicon, str. 319: „*Ruotzi-Schweden; Ruotzalai-*
nen ein Schwede.“ — Wiz Hupel, Estische Gramma-
 tik, str. 259. „*Rootsi-ma, Schweden-Land; Roots, ro-*
otsi mess, rootslane ein Schwede.“ „*Sehr gewöhnlich,*
 prawj Schlötzer, w Nestoře K. XIX. p. 179. *benennen*
Nachbaren ganze Völker und grosse Länder nach den

nächsten Theilen, an die sie stossen, oder die sie zuerst kennen lernen: so Allemaigne bei den Franzosen für ganz Deutschland.“ Slawské gméno *Ros Rus* práwě tak přešlo na Šwedy a Šwedsko, gako slawské gméno *Un Wu Fin* přešlo na *Suomy Suomalainy*.

Gméno *Rus, Ruský*, nalezáme ale geště i we staršjch časech, totiž před Rurikem a w giných kragech slawského národu, totiž w polednjch, kde moře Pontické od dáwna *Ruským* se zwalo. Srow. *Nestora, Petersb. 1761. str. 7.* a *Schlötzerowo wydánj K. VI. „Dněpr tečet w Ponteskoge more tremi žerely, iže more slowet Ruskoje.“* Na čež Schlötzer prawj, str. 92. *„Wenn dieser Name bei den Byzantiern vorkömmt, so bezieht er sich gewiss auf die ältern Pontischen Russen.“* A str. 36. *„Sind die Pontischen Russen am Schwarzen Meer, deren die Byzantiner noch vor Rurik erwähnen, mit den baltischen Russen, von der Ost-See her einerlei?“* Nikoli! nebo práwě tak mohli býti rozdjlnj dwa kmenowé Rusů we slawském národu, gako byli dwa kmenowé Chorwatů, Obodritů, Lutiků, a t. d. Hledjmeli na to, že diplomatické příklady máme, kde cuzinci naše *Slaw* i gako *Solan* pjsali, wiz *Gebhardi Wend. Gesch. I. str. 65.* *„Jaromirus princeps Rugianorum gab 1256. eine Verordnung über die Anzahlwendischer Bauern in den Dörfern, worin er diese Solanos sive Slavos nennt. Siehe de Dreges Cod. Dipl. Pomer. T. I. p. 390.“* tedy nebude se nám tak nesmyslné zdáti ono staršjch i nowěšjch (k. p. *Assemanna*) děgopisců, potwerzowánj: že Sarmatský kmen *Rozolanů* Slawům patřj, a gest, co do gména, podobnj *Roslagům* čili *Roslawům, Rosislawům, Ruským* Slawům.

§. 5. O gménu Wareg Wrah Wager.

Tomuto všemu dáwa wáhu i gméno *Wrahů, Wragů* čili *Wariagů*, kteřj práwě tak gako *Ros* slawským, nad Baltem bydlivšj, národem byli. *Wor Wrag Wrag* i z téhož etymologického i z téhož ethnologického kořene pocházegj, wiz §. 1. *Wor Wrah* (srow. graec. *pyrata*), značilo půwodně muže ohnivého, silně

ho, potom násilnjka, nepřjtele. Wragi Waregi a Wagiri nepochybně gedno a tož gest; a wztahliwé na toto cele přiswědčugeme bádánjm Naruszewicze, Hist. Nar. Pol. T. I. k. II. str. 197. „*Morze Bałtyckie, to które Prusy i Inflanty od Szweycyi dzieli, Wareckiem nazwane było. Łatwo wniesć należy, że ci Waregowie ubrzeż morza Bałtyckiego, czyli od nich Wareckiem nazwanego osiadali, a Inflanty obytem swoim zajmować musie li; samo przezwisko narodu tego Rusczyzną wydawać zdaie się, i zabawy iego razem; dwa słowa Ruskie W o r o h (Wrah) nieprzyaciel; lub W o r, złodziey; musiały im nadać przezwisko: położenie nad morzem, ztąd na niem częste rabunki i z sąsiedzkiemi narodami zwáśnienia, dość władną przyczyną były. — Odnoga Estonii i morze Bałtyckie, koto wyspy Oseli, niemal po uyscie Dzwiny, po dziś dzień nazywa się od Moskalów Wareckiem, zachowując nazwisko od dawnych mieszkańców swoich nadbrzeży. Czytam dzieie Duńskie, i za panowania Frotona pierwszego Króla tego imienia, znajduję woynę iego toczoną z Rusinami, w Pontanie historiku Duńskim na karcie 16. położoną. Froto wojował z Rusią ieszcze przed przyściem Chrystusa: azaliż ta woyna nie była toczoną z Waregami, których dzieiopis Duński nazywa Rusinami? — Czytam w Saxonie Grammatyku na karcie 76. woynę Frotona III. z Slovakami, pctém bitwę między nimi zasztą w którém wódz Slovaków Strunik zginął, reszta zaś narodu poddać się musiała.“ Tamż str. 216. Srow. Eckardus T. I. fol. 5. „Rurico qui saec. VIII. principatum Russorum adeptus est, Waregus gente ab Ruis vocatur, quia aut ex *Vagria* aut e vicina Dania, quae mari Vargico seu Baltico alluitur, ortus erat.“ *Ze ta cała ziemia, która od Wagryi aż do państw Ruskich nad morzem rozciąga się, była niegdys Wagrią czyli Waregią nazwana i potężnych Książąt miała; pisze Helmold L. I. C. 12. “ Tjż tam, Tom. I. K. III. p. 568. „Waregowie. Helmod, autor kroniki Słowiańskiej, we XII wéku żyjący, pisząc o Wagryi prowincyi, teraz z Holsatami sąsiadującey a dawniey Słowian Wagirów wycyzynie, powiada w księdze I, roz-**

dziale XII, iż ta Wagrya miała niegdyś potężny Królów, i nie tylko Obotrytów i Lutyków aż do Ody, ale dalsze nawet nadmorskie Słowiany miała holdowcze. — Zamieniło się z czasem nazwisko Wagrów w Wagirów, i zostało przy Wagryi. Rusini, powiada Etkar (T. I. Comm. de reb. Fran.), Starygrad czyli Altenburg i Lubekę kładną w kraiu Wariach czyli Waragów. Nie czytamy nigdzie w starożytnych pisarzach, aby przy Wagirów Słowian okoto Holsacyi mieszkających, była gdzie indziej Wagrya, chyba że ciż sami Wagirowie, dawszy Rusinom pierwszego Księcia Rurika, wnieśli nim imię swoje do innych Słowian.“ Srow. Asseman Calend. T. I. p. 218. „Herbersteinus in Slavorum Annalibus narrari scribit Ruthenis Waregos imperavisse. Quum ipsi (Rutheni) mare Balticum et illud quod Prusiam, Livoniam, indeque post ditionis suae partem a Suecia dividit, mare Waregum, Waretzkoie maris, appellant; recte conjicit Herbersteinus, de illis Wageris sermonem fieri, qui Wagiriam incolebant, seu Wagriam, famosissimam quondam Vandalorum civitatem et provinciam, Lubecae et Ducatus Holsatiae finitimam: Wagiri enim populi, quos Russi Waregos vocant, Wendi fuere, eaque tempestate potentissimi; Russorum denique lingua, moribus atque religione utebantur; teste Helmoldo cujus in Chron. Slav. C. 2. postquam Slavorum populos inter Albiam et Odoram degentes recensuisset, haec sunt verba: Hos sequatur Obotriti, civitas illorum Mikelinburg. Inde versus nos (i. e. Lubecenses) Polabi, civitas eorum Racisburg (srow. Rat, Rut). Inde transitur fluvius Travenna, in nostram Wagirensem Provinciam: civitas hujus provinciae quondam fuit Aldenburg maritima. Russis itaque finitimis, quos nunc Moscovitas vocamus, olim imperarunt Slavi Principes ex Wagriis seu Waregis, potius evocati, quam externi, et a religione sua, moribus idiomateque diversi.“ Nestor wysłowne prawj że Waregowé nad mořem k Anglii bydleli. Srow. Nestor, K. II. str. 24. „Po smuře moriu Variařskomu prisedjat Variazi k zapadu do zemli Anglianskija.“ Srow. Karamzin, I. str. 326.

poznám. 105. Toto položenj srownáwá se cele s položenjm Wagrie. Prawdě podobno tedy, že toho času i Šwedské Rusko, Roslagen, pod toto Wagirsko čili Waregsko přináleželo, a w tomto smyslu píše Nestor K. XIX. „*Idoša za more k Wariagom k Rusi.* — a t. d.“ A opět K. XX. „*I izbrašiasia trije bratja s rody swoimi, i poiša po sobě wsiu Rus, i pridoša k Slowienom pierwije.*“ Pamatná gsau tohoto Letopisu slova ona „*poiša po sobě wsiu Rus*, t. g. pogali se sebau wšecko Rustwo, německy: sie nahmen alles mit was Russe hiess.“ To gest, tito tři knjžata Slawů, Rus gmenowaných, a na zábřežj Šwedska w cizj kragině bydlivšjch, snad i od ostatnjch Šwedů tlačěných, slyšawše toto wolánj bratrů Slawů Nowgorodských a Kriwických, při swém odchodu pogali, negen swau rodinu, ale i gine Slawy (wsiu Rus) spolu se sebau a wystehowali se s nimi ze Šwedska. Při této příležitosti mohel i drahný počet rozených Šwedů s těmi Slawy k nowgorodským Slawům přigiti: Slawové pak ti, tak dlauho we Šwedsku bydlewšj, účinkowali práwě tak na šwedskau řeč a gména, gako na opak. Odtudto se dagj wyswětliti gména a slova šwedská we staršj Ruské historii, zvláště we Traktatech s cjsařstwjm Konstantinopolitánským; odtudto se dagj wyswětliti i některé šwedsko-ruské názwy prahů Dněpra u Constantina De Ad. Im. C. 9. p. 59.—61. totiž: (*Essupe*) *Nessupe*, *Ulborsi*, *Gelandri*, *Aiphar*, *Baraphoros*, *Leanti*, *Strubun*. Perwé a poslednj gméno gest práwě slawské totiž *Nespi*, a *Strumien* čili *Strmina*. We slowjch *Ulbors*, *Aiphars*, *Baraphoros*, powstala druhá polowice *bors phars phoros* ze slawského *porog prog prag* anebo *prah poroh*, a má geden a týž význam.

Některé Codices Letopisů Nestorových (k. p. Valatyricus, Politicianus a t. d.) wyslowně to wyprawngj, že titi tři bratřj přišli ot Niemec, srow. *Schlötzer's* Nestor, K. XX, str. 189. Slawové Waregi, Wagri, seděli skutečně nayhloubě w Němejch. Ostatně nechceme se zde odwoláwati na Kroniku *Joachima*, o gegjž pravosti geště hádka gest mezi učenými Rusy, w které se *Rurik* i *Olga* čili *Prekrasa* wyslowně půwodu Slawského a potomky *Gostomyslawými* býti práwěgj. Gen to se zde ptáme: odkudže sám Nestor čelau tuto diwnau, giným děgopiscům nežnámu, Episodu o Rurikowi a geho dwau bratřjch wzal?

nenjli ona čerpána gen z kalných studnic nĕgakowých registjch bágek a prostonárodnjch zpĕwů? nenjli ona podveržek gen por-
dĕgi do geho letopisů wkluzly? Bezpečnoli na tak wiklawé dno
počátek a sanstawu celé Ruské historie klásti? Srow. Ossolin,
Kadlub. od Linde, str. 29. „*Das Andenken mancher Ereignisse*
konnten die Slaven aus ihren Ursitzen mitgebracht haben;
andere konnten ihnen auf ihrer langen Wanderschaft bei ih-
rem Zusammenstossen mit so vielerley andern Nationen, be-
gegnet seyn. Dazu mischten sich nun auch fremde, eigen-
thümliche sowohl jenen Ländern, wo sie Gäste oder Ansie-
ler gewesen, als den Völkern, die dort vor ihnen sich
mannichsalig abgelöst hatten“ — Srow. Thunmann, An.
ü. die allg. Nord. G. des H. P. Schlötz. p. 157. „Man dürf-
te fragen, was den Nestor für ein Schriftsteller ist,
dessen Nachrichten H. Schlötzer in einigen Stücken blind-
lings folget, und in andern nach Gutbefinden verlässt?
Nestor war ein Mönch, so unwissend und leichtgläu-
big wie andere seine Mitbrüder, die mit ihm zu gleicher
Zeit lebten und Chroniken schrieben; der von dem, was in
seinen Tagen vorging, keine andere als eine seichte und un-
vollkommene Kenntniss haben konnte, und eine noch unvoll-
kommenere von den Zeiten, die er selbst nicht erlebt hatte:
der schon in den nächsten Zeiträumen voll von Anachronis-
men, Ungerimtheiten, erweislichen Erdichtungen und an-
dern groben Irrthümern ist. Man vermische nicht, was ihm
aus reinen Quellen zugeflossen, mit dem, was er aus trübren
und schlechten Gewässern hat schöpfen können. Man behandle
ihn nicht eigenmächtig: man erkläre und verdrehe ihn nicht
wie es eine jede Gelegenheit erfordert. Im ersten Jahrhun-
dert nach Christi Geburt reiste schon nach seiner Erzählung,
in Rusland der heilige Apostel Andreas, befuhr den Dnepr
und die Wolchow, predigte den Slaven die hier wohnten,
das Evangelium, richtete auf den Kiewschen Bergen in
Kreutz auf, segnete Rusland ein, weissagete von der völli-
gen Bekehrung des Volkes, und der Erbauung von Kiew;
und erzählte von den hiesigen Slaven, ihrer Lebensart und
Gewohnheiten, bei seiner Zurückkunft nach Rom, viele Wun-
derdinge u. s. w. — Man erzähle was dieser bei allen seinen
Schwachheiten ehrwürdige Chronograph wirklich gesagt hat,
und bürde ihm nichts auf, was nicht sein ist, oder welches
noch schlimmer ist, was seinen Berichten widerspricht.“
Pĕkná prawidla, ale sám Thunmann ne wšudy ge následowal.—
Onano Kronika Joachimowa aspoň toho žiwým důkazem gest,
gak wĕasnĕ a slušnĕ historicko-národnj cit Rusů proti této
gegj neprawdu tušil. Srow. T a p p e, Gesch. Rus. p. 145 „*In-*
gor (srow. Ungor) *verheurathete Oleg mit Prekrasa, d. i.*
die Allerschönste, aus Isborak, von Gostomysl's Geschlecht;
von Oleg aber erhielt Prekrasa den Namen Olga. Dies sagt

Joakim, erster Bischof von Novgorod, ein Grieche, der 991 nach Russland kam, und 1030 daselbst starb, er soll der erste, und also noch älterer Chronograph als Nestor seyn, Müller, Schlötzer, Lomonossow, Karamzin halten Ioakims Chronik für apokryphisch, Tatiščew, Boltin, Jelagin und Völkner betrachten sie als echt.“

§. 6. *Ethnologicko-historický důvod: že perwá Slawo-Ruská knjžata nebyli a nemohli býti cuzinci, owšem z Germanského národu, nayméně pak ze Sasko-šwedského kmene.*

Pochybné zewniterné historické děje, magj se na charakteru a na wniterné historii národu, gako na průbjrském kameni, zkušowati; w sauwisu s předešlymi časy, s přjbužnými kmeny a s přjtomnými okolostogičnostmi, bez pogatosti, powažowati, a podle toho gegich prawdiwost aneb neprawdiwost rozhodnauti. O charakteru slawského národu w těch naydáwnějšjch časech, čtáme to, že on byl swobody milowný, knjžata z vlastnjho národu pošlá sobě woljcy a wysoce wážjcy, cizým pak se wyhybugjcy, ba ge opowerhugjcy. Swědectwj o tom wýslovné zanechali nám gak sami Germanowé, tak i Byzantinci. Mezi těmi perwými srow. Witichinda An. L. 2. „*Slavi bellum quam pacem elegerunt, omnem miseriam carae libertati postponentes. Transeunt sane dies plurimi his pro gloria et magno latoque imperio, illis pro libertate ac ultima servitute varie certantibus.*“ Mezi těmito poslednjmi wiz cjsaře L w a M audrého (Leo sapiens, w 9 stol. r. 850.-889, otec Constant. Porphyr.) w *Taktice*, Kap. XVIII. edit. Meursii: „*Slavorum gentes et vitae victusque ratione et moribus aliae aliis sunt persimiles, ingenuae atque liberae, quibus servitus et subjectio nulla unquam ratione persuaderi potuit, praesertim tunc, cum ultra Danubium in propria regione habitarent, unde etiam huc tractatae, et quodammodo servitutem amplecti coactae, nemini alii libentius servire volebant, quam quodammodo suis: melius enim arbitrabantur, a principibus gentis suae atteri et opprimi, quam Romanis parere, subjicique legibus.*“ Srowneg stjmato pamatná slowa, která

powěstný *Lauritas*, slawské knjže r. 595. wyslancim Chinovým řekel, dle Menandra u *Strittera II.* p. 49. „*Quis hominum est, qui solis radiis tepescit, qui nostrum potentiam possit sibi subigere et domare. Aliorum enim regionis dominatum acquirere solemus, non alii nostrae, qui nos certe manet, donec erunt bella et enses.*“ — Srow. Linhard, *Gesch. v. Krain, T. II. S. 211.* „*Die Slavische Nation fühlte ihren Werth und handelte nach diesem Gefühle. Sie liebte ihre Freyheit und vertheidigte sie gegen ihre Unterdrücker mit einer Verzweiflung, die ohne Beispiel war.*“ Surowiecki, Sledz. Pocz. str. 156. 167. „*Uważano powszechnie, że Słowianin, gdziekolwiek spottat Słowianina, osobnym zwyczajem narodowym, całował się z nim w twarz uprzemnie.* (Ljbanj se Rusi welikonočnj, snad odtudto se zachowalo). *A kiedy już widzieli, iż muszą pójść pod obce jarzmo, nie chcąc dożyć téj niedoli, całemi gromadami sami sobie zadawali śmierć dobrowolną.* Chalcocond. p. 16. Theop. I. 6. Cedr. T. 2. Witech. L. 2. Saxo Gr. 14. Crantz. Vand. L. 5. c. 39.“ — I nestaloliby tedy wolánj a wolenj cizinců za knjzata w přjčném odporu s tjmto charakterem národu Slawského?

Ale geště wjce odporujj *děge* a *skutky historické* tomu, žeby ta perwá Ruská knjzata z některého ku Germanskému národu přináležejicjho kmene byli. Toto wolenj ruských knjzat stalo se totiž w 9 stoletj, roku 861. Než ale komu známo nenj z historie, gak už předtjm celých dwoge stoletj, a právě *toho času a w tom desetoleťj*, kmenowé germanštj se slawským národem zacházeli, gak geg na všech stranách tlačili a týrali, ba gakowé křiwdy a muky gemu činili, začjnagjce od roku 610 od Franků totiž: *Pipina* (747), *Karla Welikého* (800), *Ludwika I.* (814), *Lothara I.* (840), *Ludwika II.* (855), *Karla II.* (875)? My chceme zde twárnost toho času a tehdegšj obapolné postawenj, *těchto* dwau národů, Slawského totiž a Germanského, letočtým pořádkem předstawiti, berauce Germanský národ w obšjrném smyslu a děljoce geg, podle *Schlötzer*, Nord. Gesch. 335. na *tři hlavní kmeny* totižto:

I. GOTHŮ,

II. FRANKŮ, (in Hessen, am Ober-Rhein in Ranken, Schwaben, Baiern, Oesterreich, in Elsass und in der Schweiz.)

III. SASŮ, ku kterýmž patřejí i *Skandinawové* gegich oddjly, totiž *Dánové, Švédové, Norwegové* a t. d.

Wšickni tito Germanštj kmenové, naywjce pak to poslednj, tak tlačil a odvrátil kmeny slawského rodu od sebe, že tito, gegich nátisku a ukrutenstwj se rozwiše, všemožně se gegich panstwj sprostiti usilovali. Slyšme, a to wětšjm djlem samy *německé, swédky*:

0. „Gothorum rex Ermanaricus in Venetos arma commovit, qui quamvis armis desperiti, sed numerositate pollentes, primo *resistere* conabantur. Hi ab una stirpe exorti, tria nunc nomina reddidere, i. e. Veneti, Antes, Slavi: qui quamvis nunc, ita facientibus peccatis nostris, ubique *desaeviunt*, tamen tunc omnes Ermanarici imperii serviere.“ *Jornandes Eppus. Rav. de Goth. Or. C. 22.*

3. „Gothorum rex Winitharius in Antarum fines movit provincium, eosque dum aggreditur, prima congressione superatur, deinde fortiter egit, regemque eorum *Boox* nomine cum filiis suis et 70 primatibus, in exemplo terroris, *cruci affixit*, ut deditiis metum cadavera pendentium geminarent.“ *Jornandes, ibidem C. 28.*

1) — 641. „Caeteri vero Chrobati versus Franciam (Germaniam, Saxoniam) commorabantur, parebant autem Othoni magno regi Franciae quae et Saxonia. Per aliquot vero annos etiam Dalmatiam incolentes Chrobati, Francis subiciebantur, quemadmodum et antea, dum in ipsorum terra degerent. Tanta autem in ipsos *crudelitate* utebantur Franci, ut lactantes adhuc eorum *pueros* occidentes, *canibus objicerent*. Quae res cum intolerabilis Chrobatis esset, facto dissidio, principes, quos ex ipsis habebant, intemerunt.“ *Const. Porphy. De Adm. Im. C. 30.*

Srov. Královdvorský Rukopis, wyd. od W. A. Svobody, w Praze, 1829. str. 44. „Wyprawugj, že německým rytjřům Pomořanky psy kogiti musely.“

1. „Samo dixit, terra quam habemus Dagoberti est, et nos, si tamen nobiscum disposuerit amicitias conservare; Sicharius dicens non est possibile ut Christiani, Dei servi, cum canibus (tak Němci zvali Wendy čili Uny, totiž Hunde) amicitias colant. Dagobertus superbiter jubet de univervo regno Austrasiorum contra Samonem et Winidos movere exercitum. Ubi tribus turmis falangae super Winidos exercitus ingreditur. Etiam et Longobardi solutione Dagoberti

idemque hostiliter in Slavos perrexerunt. Plurimum numerum captivorum de Slavis Alemani et Longobardi secum duxerunt.“ *Fredegarius*, C. 67.

„Recenset *Fredegarius* novies mille dispalatos ac parvos e Panonia (Slavos) cum liberis atque uxoribus ad *Deobertum* regem Franciae confugisse. Et assignatas quidem fuisse exulibus in Bavaria sedes, at non multo post, vel ipso rege iubente, vel non insciente, de consilio certu Francorum, omnes ad unum una nocte per *dolum interfectos esse*. Scilicet etiam *Boji* noverant apponeri coenam Siculam. Slavorum decem millia occisa.“ *Sam. Timon, Imago Ant. Hung. L. II. C. 11. p. 240.*

630. „*Dervanus*, dux gentis *Surbium*, qui ex genere Slavorum erant, et ad regnum Francorum jam olim aspexerant, se et regnum *Samoni* cum suis *tradidit*.“ *Fredegari ad h. An.* — „*Dervanus* dux qui *Urbibus* (*Surbis*) praerant Slavorum quae usque ad id tempus *Francis* paruerant, *desperatis rebus*, se ad caeteros transfert *Slavos*.“ *Aimou.*
747. „Schon im Jahre 747. hatte der fränkische König *Pipinus* sich der Hülfe einiger ihm zinsbaren wendischen Fürsten bedient, als er bey *Scheiningen* über die *Ocker* ging. Allein in dem grossen *Sachsen-Kriege* (772–813.) waren verschiedene wendische Stämme, besonders die der *Weletaben* oder *Wilzen* durch die fränkischen *Heeregedemüthigt*.“ *Gebhardi Gesch. d. Wend. I. p. 99.*
800. „*Carolus M.* omnes barbaras ac feras nationes, quae inter *Rhenum* et *Vistulam* fluvios *Oceanumque* et *Danubium* positae, lingua quidem pene similes, moribus atque habita valde dissimiles, *Germaniam* incolunt, *perdomuit*, inter quas fere praecipui sunt *Weletabi*, *Sorabi*, *Abodriti*, *Boemanni*.“ *Eginhard. Vita Car. 15.* „*Carolus M.* *Wilaos*, gentem *Wandalorum*, qualicunque occasione *oppugnare* aggredditur. Ingressus autem *Provinciam* late omnem terram *populatur*.“ *Krantzius, Vaud. L. 2. C. 23.*
805. „Eodem tempore misit *Carolus M.* exercitum cum filio suo *Carolo* super *Slavos*, qui vocantur *Boëmi*, qui omnem terram eorum *depopulantes*, Ducem eorum, qui appellabatur *Letzo* (*ginj čtau Becho*) *occiderunt*.“ *Regino, ad hunc A.*
„*Carolus M.* misit exercitum suum cum filio suo in terram *Slavorum* qui vocantur *Bohemi*. Vastata autem et incensa per quadraginta dies eadem regione, ducem eorum *Lechonem* occidit.“ *Ann. Metenses ad hunc A.* „*Causa* suscepti a *Carolo M.* contra *Bohemos* belli videtur fuisse, quod *Bohemi* cum *Sorabis* vicinis foedus contra *Carolam M. libertatis utrinque tuendae intuitu*, pepigerint.“ *Christ. Jordan. App. Hist. p. 283.*
806. „*Carolus M.* filium suum in terram *Slavorum*, qui dicuntur *Sorabi* et sedent super *Albim* fluvium, cum exercitu misit. In qua expeditione *Miliduch* *Slavorum* dux *inter-*

- fectus est*, duoque castella ab exercitu aedificata, unum supra ripam fluminis Salae, alterum juxta fluvium Albim.“ *Annales Lauresheimenses*.
19. „Gottfried, dänisch-südjütischer König, ging mit einer Flotte nach dem Obodritischen Strande, belagerte einige Schlösser, liess Gotlaiben (Godoljub), einen Obodritischen Mitregenten, *erdrosseln*.“ *Gebhardi, I. p. 133*.
„Im Jahre 809. fällt Thrasiko (Dražko), König der sämtlichen nördlichen Wendenstämmen, durch *Meuchelmörder*, die der rachsüchtige Dänen König, Gottfried, zu dieser Schandthat gedungen.“ *Lützow, Gesch. v. Meklenb. p. 19*.
19. „Heristalli Ludovicus Imp. recepit Legatos Obodritorum. Erant cum illis et oratores Liudewiti Ducis Pannoniae inferioris, *qui novas res moliens* Cadolaum Comitem et Marcae Foro juliensis praefectum *crudelitatis et insolentiae* accusare conabatur.“ *Eckard, Lib. 26. C. 145*.
10. „Tres exercitus contra Liudevitum in Pannoniam mittuntur, quorum unus de Italia per Alpes Noricas, alter de Saxonia per Carantanorum provinciam, tertius Francorum per Bajoariam et Pannoniam superiorem ingressi: cum in unum convenerunt, totam pene regionem *ferro et igne devastantes*, nullo gravi damno accepto reversi sunt.“ *Annal. Fr. Fuldenses*.
9. „Gegeh die südöstlichen Slaven hielten Markgraven die Vorhut. Unter Kaiser Ludwig fielen die adriatischen Slaven über die Save in das Kärnthische Gebirg. Marggrav Balderich war in der Grenzvertheidigung säumig gefunden, daher entsetzte ihn Ludwig der Teutsche, und vertheilte die Marken auf folgende Weise. Kärnthen gab er dem Franken Helmvin, das Land zwischen der Draus und Saue dem Graven Salacho, Friaul und Istrien dem Grafen Eberhard und die Liburnischen Gauen dem Graven Bruno. Die Ostmark von der Ens bis zur Leithe verwaltete Markgrav Ratbold. — Das (slawische) Herzogthum Kärnthen wurde unter Ludwig dem Teutschen ganz zu einer teutschen Provinz eingerichtet, nebst Steyermark und einem Theil von Krain.“ — Die Sorben mit ihren Unterabtheilungen auf beiden Ufern der Elbe, haben sich meist an die Böhmen geschlossen. Nach mehreren *Unabhängigkeits-Versuchen*, wurden sie als K. Arnulf den thüringischen Herzog ihnen zu gefallen abgesetzt hat, wieder zu Gehorsam gebracht. Bei der Annäherung der Ungarn, wollten sie jedoch lieber diesen, *als den Teutschen*, gehorchen.“ *I. C. Pfister, Gesch. d. Teutschen, Hamb. 1829. S. 468. 505. 506*.
- D. „Als die Pohlen das Unglück ihrer Geschlechts-Verwandten jenseits der Oder vernahmen, und wohl erwarten mussten, dass sich die Eroberer nächstens auch ihren Gränzen mit Feuer und Schwert nähern würden: traten die Bewoh-

ner von 4 weiten Bezirken, die nachher unter den Namen Gross- und Klein-Polen, Schlesien und Masovien bekannt worden, in einen festen Bund zusammen, und unterwarfen sich um das J. 840, also gerade in diesen kritischen Zulaufen, einem von ihnen selbst gewählten allgemeinen Oberhaupte. So erhielten sich die polnischen Slaven an der Warta und Weichsel in stolzer Unabhängigkeit; und kein deutscher Comes, Missus, Praetor, Pascha, durfte seine Despoten-Hufe auf ihren freien Boden setzen.“ *Schlötzer, Neiter III. str. 162.*

86

846. „Hludovicus circa medium mensem Augusti cum exercitu ad Slavos Margenses, defectionem molientes, profectus est, ubi ordinatis et juxta libitum suum compositis rebus ducem eis constituit Rasticen, nepotem Moimari. Inde per Bohemannos, cum magna difficultate et grandi damno exercitus sui, reversus est.“ *Ann. Fuld.*
- „Hludovicus Rex Germanorum adversus Slavos profectus, hostium victoria conterritus, reversus est.“ *Ann. Bertin.*
847. „Hludovici Germanorum regis exercitus adversus Slavos prospere dimicant, ita ut quod ante annum amiserat, reciperet.“ *Annal. Bertiniani.*
848. „Hludovicus rex quasi mediante mense Augusto Boemannos, eruptionem molientes, per Hludovicum filium suum missa adversus eos expeditione, contrivit, legatosque pacis gratia mittere et obsides dare coëgit.“ *Ann. Fuld.*
849. „Boemanni more solito fidem mentientes contra Francos rebellare moluntur. Ad quorum perfidos motus comprimendos Hernustus dux partium illarum, comitesque non pauci, atque Abbates, cum exercitu copioso mittuntur. Hostes effecti superiores caedendo persecuti sunt eos usque in castra, occisorumque spolia in conspectu eorum securi detrahentes, tantis eos terroribus affecerunt, ut evadendi spe penitus privarentur.“ *Ann. Fulden.*
851. „Sorabi Francorum fines crebris incursionibus atque incendiis infestant. Unde Hludovicus rex commotus cum exercitu terram eorum ingressus, gravi eos obsidione fatigavit, perditisque frugibus et omni spe victus adempta, magis eos fame quam ferro perdomuit.“ *Ann. Fulden.*
855. „Hludovicus rex in Slavos Margenses contra Rasticen ducem eorum sibi rebellantem, parum prospere ducto exercitu, sine victoria rediit, malens adversarium firmissimo, ut fertur, vallo munitum, ad tempus dimittere, quam militum suorum, periculose pugnando, damna sustinere. Magnam tamen provinciae partem praedis et incendiis vastavit exercitus.“ *Ann. Fulden.*
856. „Unter den Fürsten Rostislaw, Swatopluk und Kotzel war Rastitsch der mächtigste. Die Chronik des Marianus Scotus, die Hildesheimer, Helweider, Aschaffenburgere schreiben ihn schon seit 856 König von Mähren. Doch diese Macht wurde bald erschüttert. Ludwig bedrängte

ihn in seiner Feste Deyina. Liest man was die Fuldaische Chronik von dem Aufstande der Slaven schreibt, so wird man leicht gewahr, dass Rastitsch die Seele des Bundes der Ost- und Nord-Slaven war, um sich von dem Drangsale (der Deutschen) zu befreien.“ Graf Ossoliński, in *Kadlubek, von Linde 1822, p. 212.*

8. „Im Jahre 858. hatte K. Ludwig drey Heereszüge beschlossen, die seine drey Söhne gegen Obodriten, Sorben und Mähren zu gleicher Zeit ausführen sollten. In diesen äusserst unruhigen Jahren (861 - 864.) scheint die Gesandtschaft der drey (slavischen) Fürsten (Rastislaw, Swatopluk, Kocel) nach Konstantinopel abgegangen zu seyn. Suchten die gedrängten Fürsten etwa, durch eine Verbindung mit dem byzantinischen Kaiserhofe, sich zugleich nebenher Hilfe von daher gegen die Deutschen zu verschaffen. Diese fahren fort sich als Rostislaws unversöhnliche Feinde zu beweisen. — Einer dieser Fürsten, (Rostislaw) interessirt den Russen besonders, der Iwan Wasiljewitsch der germanischen Slaven werden wollte, und es wohl auch geworden wäre, wenn nicht gleich nach seinem Tode, ausserordentliche Revolutionen seinen grossen Entwurf vereitelt hätten. Hier stehen Deutsche gegen Slaven, wie Römer gegen Karthager.“ Schlotzer in Nestor III. p. 164-165.
1. „RURIK, ZNIEW, TRUVOR.“
2. „Rastislaw, Swatopluk, Hezilo bitten den Kayser Michael um einen Lehrer, der ihr Volk besser unterrichten könnte, als es die deutschen Priester bisher gethan haben.“ Dobrowsky, *Krit. Vers. I. a Cyrill und Method. Srow. Schlötzers, Nest. III. S. 181.* „Die Mährischen Fürsten hatten Bonsens; sie scheinen aufrichtig das Christenthum liebgewonnen zu haben, begriffen und fühlten aber, dass das, was ihnen die deutschen Geistlichen vormachten, nicht Christenthum sey.“
3. „Rex Ludovicus collecto exercitu, specie quidem quasi Rasticen Margensium Slavorum ducem, cum auxilio Bulgarorum ab oriente venientium, ut fama fuit domaturus re autem vera ad Carantanos, filium expugnaturus accessit.“ Ann. Fuld.
4. „Ludovicus rex in mense Augusto ultra Danubium cum manu valida praefectus, Rasticen in quadam civitate, quae lingua gentis illius *Dovina*, id est puella dicitur, obse- dit.“ Ann. Fuld. „Radislaus (lépe Rastislaw) noverat Francorum morem esse: devictas provincias suis primaevis ducibus privare, hos ad statum privatorum reducere, loco illorum autem Missos regios et Comites instituere, leges Francicas inducere, et omnem subjectionem imperare, prout cum Carantanis, Slavonibus et Dalmatis factum. Hoc excidium suae familiae et totius juris Slavici, non leviter metuendum habebat Radislaus, si portas ad id per exstructionem munimentorum Francicorum in terra sua

Moravica reseraret.“ *Pessina*, L. 2. C. 5. Gako poloz tento Ludwig Nėmec s Rastislawem tjmto konečnė naklad, wiz Schlőtzera w Nestoře, III. p. 166. „*K. Ludwig kam von Achen nach Baiern: da wurde der Mährische Soverain nach Regensburg in Ketten geschleppt, und hier vor ein Gericht gestellt, das aus Franken, Baiern und (unterjochten) Slaven bestand. Dieses Gericht verdamnte ihn zum Tode, der König aber begnadigte ihn. d. i. er liess ihm die Augen (nach Pessina mit glühendem Eisen) ausstechen und ihn auf immer in ein Kloster einsperren.*“

Srownegs tėmito dıkazy geštė i ty naystaršj slawské Rukopisy, národnj zpėwy a ginė památky, kde se už wšudy značné slepėge tėto národnj odchylnosti, ba ožahawosti, wýstrahy p ř ed Nėmci, nazjwánj gich wrahy a ginė w ýrazy rozhorčenė národnosti nalezajj, k. p. w Libusinė saudė, wyd. od *Swobody* w Král. Rpisu, w Praze 1829. str. 202. kde Ratibor mluwj:

„Neohwalno nám w *Niemciech* iskať prawdu.“

Potom w básni Ludiše a Lubor, str. 110:

„W ta doby kniez wece panóm:

W miře wálku mudro ždátí

Wesdy nám susiedė Niemci.“

Pak w básni Zábog a Slawog, kterau *Jungmann* do prwnj polowice 9 stoletj klade, a která za p ř edmėt má oswobozenj vlasti od nepřátel Nėmců, cizj řeč, práwa a náboženstwj Čechům násilně wtjragjicjch, tamž str. 72. 78. 82.

„I přiide cuzj

Usilno w dėdinu

I cuzými slowy zapowjdu.“

„Ai Ludieče, ty si parob

Na paroby krále!

Ty rci swėmu *ukrutnjku*,

Ze dýmem iest nám welenie ieho!“

„Ai ty *wraze*, Bės w tie!

Čemu ty našu krew piyeši?“

I Skandinawowė, sami kmen Sasů, neukázowali toho času lepšjho ducha naprotislawskėmu národu. *Srow. Saxo Grammat. L. 14. p. 263. 259. „Communibus sed discretis viribus, alterum Slaviae latus Dani invarrant, alterum Teutones lacerabant, interdumque exercitus alter ab altero invicem spectari poterat. — Res Daniae diluculo peragratis sylvis rura et vicos Slavorum in Rugia hoc acrius quo latentius irruit, incolat-*

*que adhuc somni securitate torpentes repentina incur-
sione protrivit. — Jarmarus (rex 62) intravit Slaviam
cum exercitu et Ismarum regem Slavorum occidit.*“ Srow.
Chron. Slavicum, ap. Lindenbrog. C. 15. 17 „*Critoni
(Kruk, knjže Slawské) Danus quidam securi caput ab-
stulit. Zuentopolk occisus est dolo cujusdam Holsatae
cui nomen Dason, et remansit filius Svineke qui
postea interfectus est, apud Erthenburg.*“ A čjm dále
w IX a X stoletj, tjm ostřegi se zgewowalo toto ne-
přátelstw j a odsterkánj mezi těmito dvěma národy, tak
že. ne zle ge Pfister, *Gesch. d. Teutschen, Hamburg
1829. S. 345.* charakterizuge, když pjše: „*Nie haben
Teutsche und Slawen sich als Brüder angesehen, ja
nicht einmal als Halbbrüder. Wenn sie auch gegen den
gemeinschaftlichen Feind mit vereinter Macht ausgegan-
gen sind, so zeigt sich doch eben sobald wieder gegenseitige
Abneigung, selbst Hass und Verachtung, und die Geschichte
wird es bekennen, wie gar stiefbrüderlich die Teutschen
ihre Slavischen Nachbarn behandelt haben.*“ A Herder,
Ideen z. G. d. M. Carlsruhe 1792, Th. 4. S. 38. „*Mehrere
Nationen, am meisten aber die vom Deutschen Stamme,
haben sich an den Slawen hart versündigt.*“ Prof. Wolt-
mann, *Gesch. d. Teutschen in d. Sächsischen Periode
I. Th. Gött. 1798.* „*Es scheint Sitte bei den Teutschen
gewesen zu seyn, dass sie ein Slavisches Volk angrif-
fen, so bald es ihnen in den Sinn kam einen kriegerischen
Zug zu unternehmen. Die Grausamkeit und Verachtung,
womit ihre Ueberwinder sie behandelten, reitze sie un-
aufhörlich das Joch derselben abzuwerfen.*“ Heindr.
Ludens, *Gesch. B. III. C. 2. §. 241.* „*Zwischen
den Slavischen Völkern und den Deutschen bestand, ne-
ben der volksthümlichen, auch noch eine religiöse Feind-
schaft.*“ Srow. Princeps Jablonowski, in *Actis Soc.
Lips. 1774. p. 27.* „*Nota sunt instituta Imperatorum,
Henrici atque Ottonum, quibus debellare Venedos ag-
grediebantur. Noti historicis instituti eam in rem Mar-
chionatus, ad tuendas Marcas, i. e. fines terrarum,
contra Venedos, quos deprimere hi novi principes Ger-
manici studiosissime adlaborabant. Quibus tamen cona-
tibus fortibus fortia pectora obtulerunt Venedi, donec*

Wilzi seu Lutici ab Marchione Alberto Urso, et Obo-dritae eorumque varia genera, ab Henrico Leone eodem tempore, Seculo duodecimo, prorsus opprimerentur ac natio fere deleteretur.“ Boh. Balbinus, *Dissert. Apul. pro Ling. slav. Pragae 1775. p. 11. 19:* „*Fatale est genti Teutonum linguas regionum mutare, aut penitus abolere. Saevius et inhumanius, ut mollissime dicam, apud Saxones actum cum Venedis: nam cum ab Albi ad mare Balticum usque et sinum quem Venedicum seu Vedicum hodieque appellant Geographi, slavica Venedorum lingua per Pomeraniam et Brandeburgiam caeterasque regiones diffusa regnaret, Saxones advenae, Slavorum natura inimici, hos antiquae simplicitatis homines, quibus possent artibus, opprimere statuerunt; ac primum duces Slavorum divisere discordiis, tum dissimulato universae nationis odio, divisos sunt aggressi. Spondanus Gallus, in Annal. Eccles. narrat perniciabile prorsus odium, quo Saxones adversus Slavos et omne Vedicum nomen flagrabant, licet Saxones advenae, Slavi contra veteres essent incolae, neminem in suis collegiis, societatibus ac tribubus paterentur, qui non esset ortus parentibus teutonicis, idque sacramento extorquerent ab iis, quos susciperent.*“ — Krantzii Vand. L. 7. C. 10. „*Omne nomen Vandalicum (Wenden) ita habuerunt Saxones exosum, ut non paterentur in suis collegiis et societatibus quemvis esse, qui non sit ortus parentibus Teutonicis, idque sacramentis extorquent ab iis, quos suscipiant. Magna gentis injuria!*“ — *)

*) Tento u Němců, zvláště Sasů k nimž i Švédové patřili, hluboce zakoreněný, starodávny, od pokolení na pokolení dědičný protislavský duch, ještě až v 15 a 16 století progewovati se nepřestal, a to sice téměř na všech místech a i ve vzdálených od sebe kraginách, jako k. p. pod Tatrami v původně slowenských městech, w Štiawnici, Bystrici a jiných. Viz *Matth. Belli, Not. Hung. Novae. Tom. IV. p. 571.* „De urbe Schemnitzensi: Saxonum in Slavos odium inexplicabile. — Eo usque Saxonum adversus Slavos odium processit, ut nihil dubitarent, senatus consulta edere, quibus a jure capiendae civitatis non solum, sed etiam, si iis quoquomodo potirentur, a civiorum munerum administratione, severissime arcerentur. Patrum hanc sanctionem, mira contentione, aduratione autem plus quam Lycurgica, posterius observant. Enim vero nec ad vilissima opificum contubernia, fas putabant, Slavos admittere; quam solertissimae gentis aversionem, usque ad saeculi 16. exordia mordacius tenere Saxones.“ *Stow. Versuch einer Geschick. d. slav. Sprache in Ung. in dem 16.*

Totohle gest obličeg toho času! tato byla postanost téchto dwau národů proti sobě. I možnoli to tedy, y Slawowé tomu národu, proti kterému se tak usilně na všech stranách zpjrali a bránili, sami dobrowolně do epet lezli? aby sobě panownjky z toho lidu a gazyka olili, od kterého takowá trápenj a tyranstwj, už tak auho předtjm a na všech mjstech, terpěti museli? To, č snad German sobělíbý, nikdo giný wěřiti nemůže. ať upřjmně wyznáme, kde se o čisté historické rawdě gedná, tam wšecko netopyřowánj, polowičkowanj, připlášťkowánj a gakowé koli okolkowanj nic nemáhá. Gestliby někdo snad poznamenal, že Slawowé Rusii bydljcy nic o těch křiwdách a nenáwistech wzdá-něgšjch bratrů neslyšeli, tedy to odporuge historic-

zeigen aus K. K. Erbl. Jahrg. III. Stück 14. „Nachdem die Deutschen in Neusohl die Oberhand behielten, suchten sie auf alle Weise die Slowaken ihrer Freiheit zu berauben. Wenigstens so weit hatten sie es schon gebracht, dass derjenige, der nicht einen deutschen Namen gehabt hat, zwar ein Ringhaus kaufen, aber das Recht nicht hatte Bier, Wein und Brandtwein zu verkaufen.“ *M. Schwartzners Statistik v. Ung. I. p. 126.* „Im Jahre 1608 gab ein weises gerechtes Landesgesetz den Slaven vollkommen gleiches Bürger- und Zunftrecht in den Städten des ungrischen Reichs mit den Deutschen, und Neusohl büsste seine laute Unzufriedenheit mit dieser, den Slawen günstigen Verordnung, kraft eines andern Gesetzes, im J. 1613. mit zwei tausend Gulden.“ *O Hamburgku srow. Dobrowsky, Reise nach Schweden, p. 13.* „Die Hamburger legten ihren alten Hass gegen die Wenden dadurch an Tag, dass sie ihre neuen Bütger, nach einer plattdeutschen Eideformel schwören lassen, dass sie keine Wenden seyen.“ O giných kragoch a městech wis *Gebhardi, Gesch. der Wenden I. p. 14.* „Die deutschen Colonisten behandelten die Wenden als Erbfeinde, litten keine in ihren Dörfern, schlossen sie ferner von allen Handwerksgilden aus, oder gaben ihnen eine besondere Innung, zu der sich kein Deutscher hielt, z. B. die Wendschlächter zu Barth in Pommern, und die Grobbecke in Lüneburg. Sie liessen in ihren Geburtsbriefen, selbst in den sogenannten wendischen Hansestädten, die doch den wendischen Namen nicht für schimpflich hielten, sorgfältig bemerken, dass unter ihren Vorältern kein Wende gewesen.“ Toto přjkožj a ukřiwděnj i we skutku celý národ slawský žiwě cjtíl: odtud onen zaufanljwý wýraz staropomorského knjzete Pribyslawa, u Helmolda I. C. 85. „*Principes Germanorum tanta severitate grassantur in nos, ut propter uescigalia et seruitutem durissimam, melior sit nobis mors, quam uita.*“ Odtud anikla i ona w dáwnowěkosti kořenugjcy žaloba *Golgiowskiého, Wiadomości z hist. polsk. str. 5.* „Sziadami Slowian i nieprzyiaciołmi ich wieczytymi byli Niemci.“ Odtud powstala ona národnj přjslowj práwě i u pospolitěho lidu, k. p. u Poláků: „*Póki świat światem Nieb gdzie Niemiec Polakowi braćem.*“ U Čechů: *Tenkrás Němec Čechu přege - Když se hus na ledě křega.*“ U Slowáků: „*Co ge Němec, len (ge) ge Němec*“ t. g. to Slawům nepřjzniwé. — A podobná, historicky pamatná, ducha prastarých wěků malugjcy, porekadla, magj i ginj slawěj kmenowé, gmenowitě i sami Rusowé.

kým dikazúm. Srow. Gebhardi, *Gesch. d. Wenden* I. p. 49. „Die Slaven und Wenden aller dieser verschiedenen Staaten unterhielten ein geheimes Verständnis mit einander, und betrachteten einen jeden Menschen, der ihre Sprache redete, als ihren Mitbürger, welchen sie im Nothfalle helfen müssten. Daher glaubten, als im Jahr 825. ein vom Kaiser vertriebener unruhiger Slavonischer Fürst Liudewit ermordet wurde, die Obodriten in Meklenburg, die Obodriten in Servien, die Sorben, die Wilzen und die Böhmen, dass an ihnen des Liudewits Empörung gerächt werden dürfte, obgleich sie von dem Staate dieses Mannes weit genug entfernt waren, und baten den Kaiser um Gnade, zum Zeichen, dass sie insgeheim Liudewiten unterstützt hatten. Ja, schon 590. waren alle durch Russland, Ungarn und Deutschland zerstreute Wendische Freystaaten so genau mit einander verbunden, dass der avarische Chan, nach dem er die Böhmen, Sorben, und Slavinen bezwungen hatte, von einem wendischen Freystaate, der bloss von einigen Aeltesten regieret wurde, und an der Ostsee lag, Hülfe forderte, obgleich dieser Staat von seinem Gebieth so weit ablag, dass dessen Abgeordnete auf dem Wege zu ihm 15 Monathe zubrachten. Eine sehr starke Stütze dieser Vereinigung waren diejenigen Tempel, deren Götzen im vorzüglich grossen Rufe stunden. Ausserordentliche Verstärkungen dieses Bandes veranlasseten zuweilen diejenigen angesehenen Wenden, welche von den Deutschen beleidigt waren, und aus Rache eine starke Macht gegen ihre Feinde zusammen zu bringen trachteten, wie z. B. der von dem Sächsischen Herzoge beschimpfte Meklenburgische Prinz Mistvoi.“ Srow. Schlötzer, Nestor III. p. 167. „Swatopluk tritt als Befreier der germanischen (Süd-) Slaven auf. Böhmen und Sorben und andere Wenden bis nach Meissen hinein, machen zu ihrer Erlösung gemeine Sache mit ihm und geben ihm den Tribut, den ihnen bis dahin die tyrannischen Deutschen abgepresst hatten. Er fiel A. 873. in Panonien ein, wüthete schrecklich gegen die dortigen Deutschen, nicht gegen Slaven, und setzte diese Verherungen 3 Jahre

lang fort. — Pulkawa (i Aeneas Sylvius) rechnet gar auch Russland unter die Länder, die sich dem Mähren unterworfen hätten.“ Toto poslednj nazjwá sice Schlö-
 tzer „*Beispiel von Nachstellungen die Russlands Unabhängigkeit von Grillen fantasirender Historiker auszu-
 stehen gehabt hat*,“ a klade Swatopluka a Morawské Slawy z tohotó ohledu do gedné třjdy s Mongoly, Šwe-
 dy, Maďary, proti swobodě Ruska bogowawšjmi: ale spogenj gednonárodnjch kmenů w gednu řjši, a pod-
 maněnj od násilných cuzinců tropené, gsau dvě cele rozdjlné wěci. Srow. Pelclowu Kroniku čes. Djl I. str. 275. „*Swatopluk wysokomyslný muž wš em náro-
 d ů m slowanským tu radu dal, aby se wšickni spo-
 lečně zawázali, a w gednu řjši pod gednjm władařem
 wešli a sobě gako cjsaře ustanowili, kterýžby gich proti
 nepřáteřům gazyka slowanského hágil, a tak žeby se
 tjm snáze we swých zemjch zachowati a z wlaš tē Něm-
 c ů m na odpor státi mohli*.“ Srow. Surowiecki, Sledz. Pocz. str. 255. „*Inni podobne daję świadectwa Słowia-
 nom i wystawiaję ich za wzór przywiązania do wła-
 snych swobod, spóřbraci i narodów pobratymskich. Mało
 w dziejach mamy przykładów podobnego męztwa, z ja-
 kiém między innemi, drobne pokolenia nadelbiańskie
 przez ciąg kilku wieków broniły swojéj niepodległósci
 przeciw potędze Niemców i Dunów. Sprawa jednego
 stawata sie sprawą innych, często nayodlegleyszych po-
 koleń, które się wzpierały nawzajem radę i pomocę*.“
 Nechať nikdo nenamjtá, že předce přjkladové gsau w
 historii, kde slawštj kmenowé cizince za krále wolili, k.
 p. Čechowé Němce Fridricha Falckrabě, Poláci Francau-
 ze Henrika z Valois, Šweda Žigmunda a t. d. Nebo toto
 se stalo tepruwa w nowěgšjch, od oněch starožitných do-
 cela rozdjlných, časech, stalo se wjce přimusenjm sau-
 sedstwa, manželských swazků, a giných děgopiscům
 známých zewniterných přjčin a okolostogičnostj, než-
 li wniterným dobrowolným pudem a vlastnjm samo-
 statným wolenjm: ať nic nedjme o tom, že dlauhost ča-
 su, wšeobecněgšj oswjcenost, a zwláště smjrliwý duch
 křestánského náboženstwa, onen ostrý osten mezi oběma
 národama už značně zatupily. —

Giná nowégšj domněnj, k. p. že Rurik; Sineus i Truvor Chazari byli, nezasluhuj rozwodněgšjho odpowjdanj. Srow. Dresch, *All. Gesch.* pod článkem *Russland*: „Rurik, Sineus, Truvor waren Rohs Warägen, wahrscheinlich vom Stamme der Chazaren, die an der Ostseite des Schwarzen Meeres bis zur Wolga wohnten.“

§. 7. *Práce a domněnj cizozemců, co do ruské stare historie.*

Spisowatel tohoto wážj sobě wysoce práce a zásluhy gmenowitě dwau Germanů, *Schlötzer*a Němce, a *Thunmanna* Šweda, o staršj dějiny slawského národu zwláště Ruského kmene, ale nikdy tato uctiwost u něho tak daleko nešla, aby všem gegich wýpowědám potakowal. Oni byli Germani, proto *w duchu swého národu a gazyku* i mysliti i psáti museli. Německá nepomocliwost w řeči slawské anebo ge nutila wšeco gen z germanských řečj wykládati, *) anebo wedla ge ku směšným závěrkům a historicko-etymologickým hámatilkám. Wúbec, newykládegme to cizincům na zlaú stránku, že se w nowégšjch časěch tak usilně, téměř wtjrawě, snažili gméno *Rus* hned *Němcům*, hned *Šwedům*, hned *Chazarům*, hned newjm komu přiwlastniti, gako se někdy sedem měst o gméno Homerowo nesnadnilo, ale dopřegme gim tuto učenau hračku a rwačku, a pyšnj budme nad tjm! — **) Gen se nedegme gegich třeskem my sami uspati, anebo gegich předzercad-

*) „Etiam *Venedorum* nomen *Germanis* debemus (!).“ *Thunmann* in *Act. Soc. Jabl.* 1774. p. 68. — Srow. *Schlötzer's Nest.* II. S. 75. „Nie fehlt das *n* in dem Namen *Slovens, Slaveni*, welches folglich *radical* ist; ein neuer Beweis, dass die Ableitung dieses Namens von *sláwa* oder *slowo* nichtig sey. Slavonisch ist also richtiger als slavisch; franz. *Esclaves*, lat. *Slavones*, richtiger als unser Slav.“ *Gakowá to etymologie!*

**) „Es ist nicht nothwendig ein Russe zu seyn, nur zu denken braucht man, um wissbegierig die Jahrbücher eines Volkes zu lesen, das sich durch Muth und Männlichkeit die Herrschaft über den neunten Theil des Erdballs zu erringen wusste.“ *A. W. Tappe Gesch. Russ.* p. 2 — „W stosunku liczby głów stanowią Sławianie blisko trzeciéj części całej europeyakiéj ludności a nayznacanieysza ich gałęź, naród Rosyjski, naywieksze w dziejach świata Państwo ustanowił, i naysilniey drżiszy na polityczne stosunki europeyskich narodów wpływa.“ *Hrabę Plater, Geograf. wschod. części Europy. w Wrocławiu* 1825.

owánjm ku slepému gich následowánj swesti. Prawliwá gsau slova *Rakowieckiego* w *Prawdě Rus. T. I.* str. 52. „*Obcy Pisarze więcéy o nas pisali aniželi my sami. Oddaiemy im hold wdzięczności za poczynione badania v przedmiocie dawnieý historyi przodków naszych, lecz obok téy czutéy im wdzięczności wynurzenia, nie możemy zupełnie na wielu ich domyslných zdaniach polegać; one dyktowane są miłością swego, a nie naszego Narodu.*“ *Schlötzer*owy kłopotné ba často burcowné diwody, kde naybaurliwěgšj gsau, tam nayméně přeswědčuj. Gak gednostranné a urážliwé gest negedno geho wyrčenj, w *Nestoře*, ku přjkladu: K. XXI. str. 193. „*Der hohe Freyheits-Sinn der Novgoroder, den sie durch das ganze Mittel-alter hindurch, oft im Uebermaasse, zeigten, lässt auch auf ein Warägisches (t. g. dle Schlötzer, Germanisches) Geblüt rathen.*“ Dle této wypowiedě tedy zawjrati dlužno, že slawská krew neměla žádného „*hohen Freyheitssinn.*“ A str. 191. „*Izborsk eine Stadt am Flüssigen Slawenskije Ključzi, die slavischen Quellen. Der Name scheint ursprünglich Isaburg, also skandisch, gewesen zu seyn, von einem dortigen Flusse Issa: dänn hätten es erst die Waräger angelegt.*“ — A gak boguge sám se sebau a s prawdau, K. II. p. 39. „*Der erste Name Rus, sollte hier nicht mit darunter stehen; hier ist er ein blosses Einschiebsel der Abschreiber. Freilich fehlt er in keinem einzigen Codex.*“ — Wübec oba tito mužowé, cokoli do gegich *germanské saustawy* w *Nestoře* se nehodj, to wydávaj za „*Einschiebsel, Zusatz der Stoppler (Schlötzer), Unwissenheit der Abschreiber (Thunmann p. 379.) a t. d.*“ Nic pružnatěgšjho nenj, gako *Letopisy* pod gmenem *Nestora* známé, pro welikau rozličnost *Rukopisů* a *Variantů*, může ge každý podle dobré libé wíle swé natahowati, a gakowékoli sny a wýlehy vlastnjho mozku nimi podporowati. Gmenowité pak ta mjsta, která o původu ruského národu gednagj, tak gsau wiklawá a rozwlačitá, že se na dwog i trog rozum slyšeti mohau. Wýborný *Karamzin*, wzdělau se naywjce wedle wzorů němeokých,

Schlötzera a Gebhardiho *), wsal i gegich předsedky na mnohých mjstech, a láme se s diwody a ropky všudy, kde mluwj o starožitnostech Slawů, zwiště Rusů. A předce i. on prawj *I. str. 49.* „*Naprasno w drewnych lětopisjach Skandinawskich budem iskať obja-snenija : tam nět ni slowa o Rjurikě i bratjach jeho, pri-zwanych vlastnowat nad Slawjanami,*“ Geli pak možno, aby Šwedowé, Skandinawci, Germanowé, kteřj ka-dau maličkost, zwiště samolásky se týkagcj, tak radi přehaudagj, udalost tak welikau a gegich národu tak pochlebnau, byli mohli cele zamlčeti i w děginách i w powěstech? — Zkrátka, gméno Rus gest we slawském gazyku a národu i tak hluboko zakořeněno, i tak široko roz-ratolestěno, že ge z cuzé, germanské neb giné řeči od-woditi a pügčowati, prozrazowaloby práwě takowau neumělost w Ethnologii, Mythologii, w Historii a w řeči slawské, gako kdyby někdo ruská gména *Roman, Romanow, Rumjancow* a t. d. od *Řjmanů* a *romanské* řeči odwoditi chtěl. W Serbsku ge weliké množstwj gmén *Rus*, gak prostých tak složených, gak we starých knihách tak w žiwotě, či snad i Serbowé běželi ku Germanům, Skandinawům a Šwedům tato gména sobě pügčiti? Než taktě to! cizinské ruky pracowali posawád na poli našjch děgin, a každý cizinec pracowal, chtě nechťe, ke sláwě swého, ne našeho národu. Geště za našjch časů nestyděl se geden Němec, *Tappe*, ty nay-starožitněgšj a nayslawněgšj ruské rodiny (*Mussin-Pu-kin, Buturlin, Kamenski, Goleniščew, Kutusow, Moro-sow, Tučkow* a t. d.) z Německa odwoditi a Germanům připisowati. Wiz geho *Gesch. Russ. str. 310.* Ale pře-terhugeme tu nit, obáwagjce se aby i tato Rozprawa opěť nestlustla. „*Ciěžko byďz zwięzłym, kiedy kto mówi o*

*) Srow. Surowieckiego Sledz. Pocz. str. 175. „Bezstronni historycy dawno już osadzili piama Gebhardiego o narodach Słowiańských. Prze-baczając licznym jego błędom i niewiadomości, tego nikt mu darować nie może: że wszędy o Słowianach mówi z jawnem stronnictwem. uprze-dzeniem i nienawiścią. Żałować potrzeba, że *Karamzin*, obravszj go sobie za przewodnika, i zawierzyszy mu na słowo, ważne i uczonne swoje dzieło historii Państwa Ross. zaraził w wielu miejscach fał-szywymi jego zdaniami.“

stasnym narodzie.“ Niemcewicz, *Śpiewy histor. w Warsz.* 1819. str. 20. Gen gešté několik přjkladů gmén m patrjčjch zde přiložjme.

8. *Rus z onomatologického a geographického ohledu.*

Gména z tohoto kořene powstala gsau:

O s o b n j a.) s kořenem celým: *Bor, Borak, Borek, Borej, Boril, Borin, Borič, Boris, Borko, Borut, Borislaw, Bretislaw, Wratislaw.*

b.) s kořenem prwnj litery zbaweným: *Rat, Ratag, Ratata, Ratek, Ratko, Ratiš, Ratislaw, Ratibor, Ratimir: Ruta (serb.), Rutan (serb.), Rus (serb.), Rusko (serb.), Rusana (serb.), Rusoila (serb.), Rosow (rod w Braniboře z něhož pošla mniška Roswita), Rossowski (pols.). A složená Rusmir, Roslaw, Rossislaw, Russlaw, Ruislaw.*

l. Geographická: w samých toliko Čechách se nalezaj tato: *Ratina (plz.), Ratinow (klt.), Ratka (lkt.), Ratkin (bdž.), Ratkow (tbr.), Ratkowec (čsl.), Ratkowice (klt.), Ratkowice (prch.), Ratnek neb Rotnek (kde?), Račjn (klt.), Račjn (bdw.), Račjn (tamž), Ratag (křm.), Ratag (tbr.), Ratzka (lkt.), Ratibor (mnoho), Ratibořice (mnoho), Rasice (ltm.), Rausjn (bdw.), Rausenstein (bls.), Rausinow (bls.), Rausinow (rkw.), Rausinow (křm.), Rausinow (čsl.), Rausinow (hrd.), Rausowice (bls.), Rosalow (prch.), Rosowice (ltm.), Rosowice (chrd.), Rosla (potok, lkt.), Roslow (bls.), Rosniak (čsl.), Rosnice (bdg.), Rosnice (lkt.), Rosec (tbr.), Rosec (tamž), Rosin (plz.), Rosice (chrd.), Roslowice (plz.), Rosow (bdg.), Rosnice (čsl.), Rosowice (brn.), Rosowka (bdg.), Rotow (tbr.), Rotmil (ltm.), Rotmil (čsl.), Rotmil (klt.), Rotmil (bdg.), Rotowice (ltm.), Rušinow (čsl.), Rusek (hrd.), Rusin (rkw.), Rušiswadow (ltm.), Rutkow (tbr.) a t. d. A w Uhřjch: *Russlaw*, maďar. *Oroszló* (w. bar.) a t. d.*

Giné kraginy a krage prozatjm pomineme.

II

O gménu Polák, Liach, Lengyel.

„Elaudem Lechi nomen gratiosum apud
Polonos. ob Lechi conditoris memo-
riam. — Neque fabulosum omnino li-
berandum est id, quod diuturno, non
tantum Bohemorum et Polonorum,
sed cunctae Slavicae nationis consen-
su celebratur, Lechum et Czecha
principes hinc Slavogum populis praer-
suisse et nomina imdidisse.“ *Cramer.*
Hist. L. I.

Gméno *Polak, Polan*, pochodj od *Bolak Bolan*, oby-
čegným proměňowanjm liter *b w a p*, o němž wiz *Rozp.*
II. D. II. §. 4. Pozn. Tuto proměnu *b na p* obzvláště Po-
láci milujj, k. p. mjesto chlužit řjkagj chelpic, mjesto bl-
cha - pchla, mjesto bučela bčela wčela - pczola; tak i Čecho-
wé řjkagj pobonka pobonkář mjesto bobona bobonkář
(od bobo = strašidlo) a t. d. Že pak se *B a W* we slawské
řeči proměňujj, toho i příklady dowesti za zbytečné třjmá-
me. *Bolji* znamenalo a znamená posud u Slawů to, co *uný,*
dobry, lepy, slawny, chrobry. Odtud gméno *Boljar,*
a s wynechaným *l* *Bojar,* t. g. šlechtic, vládyka, ma-
gnas, optimas, srow. *W u k, Srpski Rječnik, str. 42.*
„Boljar = der Bojar, Grosse, magnas, optimas, in den
ungrischen Chroniken Bojerones. Boljarka, Boljarkiňa
die Bojarin.“ Srow. *Kopitar, Jahrb. d. Lit. B. 40.*
p. 92. „Die Bojaren (im Vallachischen), sind nicht vom
ital. voglia Wille, sondern vom slawischen Bojarin,
und dieses aus Boljarin, von bolji besser, grösser;
also den alten Optimates, oder den neuern Ma-
*gnates etymologisch gleich bedeutend.“**) Čechowé řjka-

*) Pozoru hodno, že u Slováků w Uhřech slovo *Walach,* w pastýřské
obci, až posawád ten starý půwodnj amysel zaderželo, totiž *Magnas,*
Optimas. Walach znamená Slovákům zpráwce aneb představeného
menjch pastýřů gmenowitě owčáků. Naywyšj zpráwce salaie sluge
Bača, pod nim gsau dwa, tři i čtyři *Walachové,* kteřj naylepší

■i mjsto Boljar - *Boljach*, *Bolech*, staženě *Bliach Blech*; naposledy *Liach Lech*, gako u Dalemila nalezáme: „*W te zemi bieše Lech, — Gemuž gmie bieše Čech.*“ — Tak až posawád Krainci, Chorwati, Windowé, Serbowé s'jkagj *Lach Laško* mjsto *Wlach Wlasko*. Srow. Schlö- zers *Abhandl. über Lech*, Danzig 1767. p. 25. „*Das Femininum, Licha ein Mädchen, kommt mehreremale bey diesem Meistersänger, Dalemil, vor. Es scheint zugleich die Idee des vornehmen Standes, wenigstens der Freyheit, einzuschliessen: denn im Wendischen, wie mich H. Dobner lehret, heisst lichi noch jetzo frey.*“ — W maďarských ustech powstalo z *Liach* (Lech) — *Lenh Lengy Lengyel*. Slawské *ia* zagi- gisté gest u cizinců rovně rhinesmickému *en*, k. p. *riad* maďarsky *rend*, *piatek* maď. *péntek*, *swiatý* maď. *szent*, *widiat* lat. *vident*, a t. d. Maďaři nemagice w řeči swé litery *ch*, takowau weždy na ginau proměňugj, a sice buď na *h*, buď na *gy* (= *d'*), buď na *k*, odtud zniklo *Lengy* mjsto *Lench*. Syllaba pak *el* (*él*) we gměně *Lengyel*, gest u Maďarů obyčegný grammatický východek ku pozna- čenj národů a kragin, k. p. *Erdél Transsilvania*, od er- dő silva. —

Slowo *bolii*, stogj w etymologickém swazku se slowy *wele*, *welký*, *bělý*, *bjlý*, *blag*, *blahý* a latinským *bellus*, a, um, *belle*, *mel-ior*, pak s česko-slowenským *plech* *plechý* t. g. čistý, krásný, k. p. šwárný a *plechý* oděw, Biblj Kralic. *Neplech*, *nepleška*, srow. přjslowj: „*Čech neplech: ta Česka Nepleška w čerwených šatech,*“ wiz *Palkowiců* *Slownjk*. Slowo *falsus*, *falsch*, *faleš*, a s odho- zenau prwnj literau čili syllabau *lis liš lich*, *lichý*, *li- chota*, tak se má ku *bol*, *bolý*, *Boljar*, *Bolech*, *Wlach*, gako *maudrý* ku *Bodrý*, *Obodrit*. *Falsch* a *lichý* *ulis- ný*, znamenalo půwodně *maudrý*, *opaterný*, gen pozdě- gj zlým užjwánjm *opaternostj* zchaterněl w ýznam.

owce, totiž tak řečené dogky, pasau; těmto *Walachům* podzřjžení gsau opět nižšjho řádů pastýři a sluhowé, gmenowitě *Baranjar*, genž pase berany a skopy, *Hondnjk*, genž owce vyhánj a přihánj, *Trž- kár*, genž gedny owce ode druhých odtrhává a odděluje, *Podmetjar*, genž salaš a owčinec pod - aneb wymetá a čistj.

Odtudto powstala mnohá osobnj gména a sice:

- 1.) *Prostá*: *Bol*, *Bolek*, *Bołko*, *Balko* (slow.), *Bołka*, *Bolech*, *Bolch*, *Boleš*, *Bořč*, *Bolehna* (ž), potom *Volko*, *Volek*, *Volan*, *Volen*, *Waluch* (knjže Koryt.).
- 2.) *Složená*: *Bolebor*, *Bolečest*, *Bolehost*, *Boleluk*, *Bolemil*, *Bolemir*, *Boleman*, *Bolelega*, *Boleslaw*, *Bolevit*, *Bolchowit*, *Boleceg* (Dobrowský); potom *Welebor*, *Welelib*, *Weleslaw*, *Wolgast*, *Wolimir*, *Lachobor*, *Bodowlach*, *Starowlach*, *Starowołski* at. d.

Srow. J a b l o n o w s k i, in *Act. Soc. T. IV. r. 1774. p. 14.* „*Apud Scriptoras latinos antiquiores non raro vocatur Polonia Bolenia.*“ Rozličnost koncových forem *ak*, *ach*, *an*, a adjectivum polský zawjratí nutj, že půwodnj prostá gména forma byla gen *Bol Boři*, a takto se musel gmenowati ten otec, wůdce, pán, knjže, gehož potomci a poddanj sluli po něm *Boljani*, *Boljachowé*, *Boljaci*. Ze gména *Boljach* powstalo *Blach*, *Wlach*, *Lach*, tak gako ze sausednjho hned gména *Wolodomir Wlodimir*, *Lodomiria*, ze gména *Slaw*, *Lav Leb*, ze gména *Chorwat*, *Rwat*, ze gména *Gospodar Gosudar*, *Sudar* u Rusů at. d. Srow. R o h r e r, Slav. Bew. d. öst. Mon. I. S. 27. „*Von den Slavischen Bewohnern der böhmischen Erbländer, verdienen vor allem die sogenannten mährischen Walachen, nähere Aufmerksamkeit. Sie sind es, welche den mährischen Arm der Karpaten bewohnen, und sich an die Gorale, oder von den Schlesiern sogenannten Walachen schliessen. Die vorzügliche Wohnstätte dieser Gebirgs-Slaven, ist im Prerauer Kreise die Herrschaft Hochwald, und Herrschaft Walachisch-Meseritsch; im Hradischer-Kreise aber die Herrschaft Brumow, Buchlau und Wsetin.*“ Srow. S c h w o y, Top. v. Mähren I. S. 26. „*Vom Ausflusse der March aus dem Lande im Brüner Kreise durch den Ganzen Hradischer und den grösten Theil des Prerauer Kreises, bis fast an die Oder, unterscheidet sich der Landmann sowohl in der Sprache, als Tracht und Sitten, sehr merklich von dem übrigen Lande. — Jene so die Gebirge des Hradischer und Prerauer Kreises bewohnen, heissen insgemein Walachen, ihr Gebirge aber die*

Wallachey. Unter den letztern sind die Mannsleute von vorzüglich schönem Wachsthum.“ — Srow. Kuhnarski, w Časopisu Muzeg, 1828. Sw. II. str. 130. „Co se tkne gazyka rusniackého, ten w samé stolici Maršaroské gest trogj. Bydlitelé na pomezj Haličie nazjwáni gsau Rusiané, ty, kteřj bydlej w hlaubi krage, nazjwagj ginj Blachy (srow. Bolachy, Polachy).“ — Srow. Hallische All. Lit. Zeit. 1827. Oct. p. 307: „Die Bergbewohner der Karpaten nennen die Podlaken noch Lachy Lechy, und das Land Lachsko oder Lechsko.“ Celé Wojewodstwo w Polsku sluge gešté Podlachia (t. g. Podwlachia, w wypadlo tak gako Morlachia a Maurowlachia). Tito Morawštj Walachowé, Goralštj Walachowé, Haličtj Blachowé, Polštj Lachowé, a Podlachowé gsau nepochybně, zůstatky a článkowé někdy gednoho, nynj próterženého řetězu. Srow. Ossoliński, in Kadlubek v. Linde, Předm. XVIII. „Ich entdeckte den Keim der Polnischen Monarchie bei den Lachiten, die sich auf den Trümmern Gross-Mährens in einem Theile von Gross-Chrobatien ausgebreitet.“ Dále p. 389: „Die Lešken des Matthäus Cholewa sind vielleicht gewisse kleine Könige der Karpatischen Slaven, die man bey Menander zu suchen hat.“ Srow. Dobrowsky, Brief an Zlobicky in d. Monatschrift des böhm. Mus. 1829, März. str. 255: „Hinter Freiberg gibt es noch Lechen, die von den Walachen Laši, sing. Lach, genannt werden.“ Gméno Bolek gešté r. 1368. Sleský knjže nosil; srow. Hágka, při tomto r. „Při tom času Bolek, knjže Sleský, pán Swidnický umřel, nezůstawiw po sobie žádného dědice.“ Boleš má Lucius, p. 269. —

Sem patřj i gméno Blachů Wlachů, Wolochů, Walachia, ne w tom smyslu gakoby s Poláky totožný národ byli, ale že i nad nimi mohel a musel někdy panowati slawské knjže gménem Boljach, Woljach, po němž se krag ten a poddanstwo zwalo Walachy. Tato gména gsau slawského původu tjm wjce, že sami Rumunowé mezi sebau gich neznagj. A wšak tato rozdjlná slawská gména kmenů a mjst, nepowstala wšecká od

gedné toliko, ale od rozličných osob, které w rozličných i časech i kraginách žily. Tak nalezáme slawský kmeť Walachů i w Slawonii; srow. *Piller et Mitterpacher Itin. Slauon. 1782, p. 116.* „*Illud praeterire non possumus; eos, qui superiorem Provinciae tractum a Perkrac usque ad fluvium Ilovam inhabitant, Valachos adpellari; propter quod eos Consil. Taube e Valachia eo immigrasse autumat. Sed id nobis non placet; quod non sit credibile. adeo omnia primae originis sive decora, sive vitia vel longissimi temporis tractu obliterari potuisse, ut nihil eorum supersit: nullo ne in lingua quidem, cujus tardissima semper oblivio, vestigio superstit.*“ K tomuto gménu přináležej i *Morlachowé*, buď od *moře*, buď od *Mirowlach*; *Kucowlachowé*; potom osady a krage *Stariwlach* (w Serbsku), *Vilach* (t. g. *Wlach*, město w Korytanech), *Volinia Volhinia* krag w Polsku a t. d. „*Turci osobito Bošňaci zowu i Srblje, kašto i swe rišćane Wlasima*“ píše *Wuk* w serbském Slownjku pod článkem *Wlá Wlaa*. Nynějšj slawský názew Italie *Wlach Wlachy, Lah Laško*, a z něho powstałé německé *Wälsch, Wälschland*, ukazuje na welmi dáwný a úzký swazek mezi Slawy Illyrskými a kraginaw Italskau. Zdá se, že sem náležej i Ptolemäowi *Bulani* a Helmoldowi *Wilini*, ne sice geographičně a historičně, ale pauze etymologičně a onomatologičně: anoberž i polské slowo *Ulan* (t. g. wogák, bogownjk, šlechtic), a *Wulon* slowo Sorbské, w Němcjch po wykořeněných Wendech pozůstalé, a tož samo co *Ulan*, znamenagjcj, gsau we swazku se slowy *Polan. Bolan, Blan Wlan* a pak *Ulan*. Odwozowanj gména *Polák Polsko* od *polj*, gak obecné, tak neprawé a neethnologické gest: aniž odwoláwanjm se na příklad *Campanie, Champagne*, osprawedliweno a potwerzeno býti může, nebo i *Campania* nenj národnj, ale mjstné gméno; a kdy, kde, kdo psal aneb řekel *Campanenses*, aneb *Campunica natio*, tak gako řjkáme *Polonica natio*? — Už toto ge silný důwod kzawerženj onoho topographického, a k potwerzenj našeho onomatologicko-ethnologického wykladu; — ostatně i samé *pole polje* totěž gest, co

bolje, to gest dobro, deržawa, vlast, panstwj, statek, lat. *bonum*, das *Gut*. Proti odwozowánj národnjch gmén od mjst, hor, polj, řek, gezer a t. d. obšjrněgi gednáno w Rozprawě II. D. II. §. 15. str. 215; co tam powědjno o odvodu gména *Chrobat Horwat* od *hor.*, to platj i o odvodu gména *Polák* od *pole*. Dobře pjše o tomto předmětu i *Voigt*, *Gesch. Preussens*, B. I, p. 669. „*Ueberhaupt haben alle Ableitungen der Völkernamen von solchen Localbenennungen einzelner Flüsse und Seen die Schwierigkeit gegen sich, dass selten zu begreifen und nachzuweisen ist, wie ein solches Gewässer eine so grosse Wichtigkeit habe erlangen können, dass die nahe und fern wohnenden Menschen, sich und ihre Benennungen davon entlehnt haben sollten.*“

Schlötzerowo známé dwoge pagednánj proti Lechowi a pro Lecha, gsau dvě z geho nayslabšjch pracj. Srow. I. M. *Ossoliński* Vincent Kadlubek, übers. v. S. G. Linde, Wars. 1822. 8. S. 170 — 171: „*Dieser Schlötzer nun, der hier [Abhandl. üb. d. Aufg. aus d. poln. Gesch. Danzig 1769. 4.] ein Hauptgegner vom Lech ist, sprach aus einem gelindern Tone in Comment. de Lecho P. III. Vindiciar. Jablon. oder im Supplemente dazu, und endigt mit folgendem Schlusse: Si nequis a pertinacia tua impetrare, ut nunc Lechum credas, tamen ne temerarius esto in illo prorsus negando etc. Es ging ihm um die goldene Medaille, und die erhielt er auch am 15-ten May 1770.*“

O gménu a národu *Walach*, gako též i o proměňowánj osobných gmén w národná, srow. i *Thunmanna* Ann. über die Nord. G. p. 167: „*Im 5 Jahrhundert, waren noch keine Wlachen oder Walachen bekannt. Zum ersten Male, da sie in der Geschichte erscheinen stecken sie vielleicht unter dem Namen Balach, Walach oder Wlach, der ein König der Sabiren gewesen; und dessen Wittwe im J. 527 für die Römer Krieg führete: oder vielleicht haben sie von diesem König ihren Namen erhalten. Es war bei den aus Asien kommenden Völkern eine gewöhnliche Sache, sich nach ihren Fürsten zu nennen, welches auch die Ursache war, wst-*

rum eben dasselbe Volk sehr oft unter ganz verschiedenen Namen vorkömmt. Von den Awaren (oder besser Ogoren) ist solches gewiss, die auf diese Weise ebenfalls Uarchanten geheissen haben. Von den Cutriguren und Utiguren berichtet Procopius (de bell. Goth. 4. 5.), und von den Petschenegischen Stämmen Cedrenus (p. 640) eben das. Bei den europäischen Nationen, gestehe ich, wäre diese Etymologisirung sehr ungereimt: bei den Morgenländischen ist sie es aber nicht. Unter den Türkischen Stämmen giebt Abulghazi wohl hundert Beispiele davon an.“ Toto poslednj potwerzowanj Thunmannowo, co do europegských národů, gest welmi diwné, a wšak wšickni europegštj národowé z Azie do Evropy přisli, nyněgšj vzdělaněgšj, europegštj národowé nalezali se druhy práwě w takowém stawu surowosti, gako nynj geště naymnožšj aziatičtj, naposledy w Ethnologii a w Etymologii wšech národů nalezagj se gistj wšobecnej zákonowé, kteřj se wšudy w Azii gak w Europě stěgně opakuj. I w Europě máme nesčjselné příklady, kde od osobných gmén knížat, králů, wůdců a t. d. gména národů powstali, gako sme to w našj I. Rozprávě hognými důkazy potwerdili.

III.

O gménu Moldawa, Wladawa, Weletabi, Wilti.

Gméno *Moldawa*, *Muttany*, pochodj od slowa *Wlad Wladan*, proměněnjm *W* na *M*. Odtud u Čechů sluge řeka *Wltawa* (Wladawa), něm. *Moldau*. Odtud gméno národu u Helmolda poznamenanáho, w Němcjch bydlivšjho, *Wletawi Welatabi*, *Wladawi* a *Wilti Wilci*, to gest, lidé Wladowi. — Toto gméno hogně u Slawů užjwáno bylo, k. p.

Prosté: *Wlad*, *Wladan*, *Wladar*, *Wolodar* (1065 rus.), *Wolodša* (1181 rus.), *Wladko*, *Wolodko*, *Wladeta*,

Wladyka, *Wlastelin*, *Wladoje*, *Wladun*, *Wlasta*,
Wlasták, *Wlasten*, *Wlastej*.

Složené: *Wladrob*, *Wladimir*, *Wladislaw*, *Wladiboj*, *Wladiwoj*, *Wlastibor*, *Wlastimir*, *Wlastislaw*, *Wlastiwow*, *Wlastoljub*, *Wlastonoš*, *Zbywlast*, *Rogwolod*, *Wšewolod*.

Geště roku 1396. bylo gméno *Wlad* w Moldawě a Walachii užjwáno. Srow. Büsching, Erdb. Hamb. 1788. T. II. p. 799: „Im J. 1369. war der walachische Fürst Wlad von Wladislaw König von Ungarn und Polen, mit der Woiwodschaft Bessarabien belehnt.“ Srow. Thumann, An. zu. d. Nord. G. p. 16: „Nestor sagt, dass lange nach dem Babylonischen Thurmbau die Slaven ihren Sitz an der Donau genommen, wo nach ihnen die Wolochen, Ugern, Petschenegen gewohnt, und also in dem alten Dacien, dem jetzigen Bessarabien (sr. Srb.), MOLDAU, Walachei, Siebenbürgen und einem ansehnlichen Theil von Ungarn. Von hier breiteten sie sich allmählich gegen Westen aus.“ Naše domněnj, které sme w Rozpr. II. D. II. str. 208 o Constantinových Belochrobatech pronesli, že se půwodně od sausedstwa *Bolijch*, aneb *Bolanů*, *Polaků*, *Bole-Chrowaty* nazjwali, potwerzuga i ta okoličnost, že se někteřj z Chorwatů do dneška *Wlachy Blachy*, *Poljanci Paljanci* gmenugj, wiz *Csaplovits* Croaten und Wenden in Ungarn, Presb. 1829. S. 11: „Rücksichtlich der Wohnsitze scheiden sie sich selbst in Ober-Croaten, sonst auch Wlachy Walachen genannt, und in Unter-Croaten. Die erstern scheiden sich wieder in Ober-Oedenburger, welche auch Poljanci oder Paljanci genannt werden.“ Na giném mjestě p. 8. odwodj sice P. *Csapl.* tyto BeloChrobaty od *Bjlych hor* w Morawě, ale to průwodným býti se newidj.

Gména topo-a geographická gsau mnohá sem náležejcj, k. p. *Balda* (m. Mold.), *Wlodowice* (m. pols.), *Wladimir* (m. rusk.), *Wladimirec* (m. pols.), *Wladislawow* a t. d. Zdali i *Balt*, *Baltické moře* nenj we spogenj s těmito gmény *Wlad*, *Wilt*, *Welet*, necháwáme w zawě-

ženj. *) Gména řek a potoků w nynějším někdy Slawském Německu, k. p. *Mulda, Fulda, Milda, Moldau* s welikau prawděpodobnostj sem přináležej, a pocházegj od kořene *wlad*, t. g. *wládná řeka, silně, tuze, bystro, strmo tekaucj woda*, a cele podobná gsau gménům: *bystrica, bystrina, strumen, garek, bodrok, krepina* a t. d. Sem patřj i *wlaštowka, lastowica*, t. g. *wládně, mocně, prudce létagjcej pták*. W serbských prostonárodnjch zpěwch se až posud každý silný, zvláště rychlonohý aneb rychle gezdjcej hrdina *lastowicj* nazjwá: i Slowáci řjkagj „*to ge kůň gako lastowica; gezdl, běžel, létel gako lastowička*.“

IV.

O gménu Lutik.

Gméno *Lutiků*, u Helmolda a giných poznamenáně, pochodj od slowa: *lut, ljut*, česky *ljtý, ljtost, litice, rozljtiti se*; a značj půwodně to co *wládný, silný, chrobry, ohniwý, slawný, slutý, inclytus. Wlad, Mold, Mult, Wilt, Lut*, i geden etymologický kořen, i geden logický smysel magj. Helmold sám dobře toto gméno tlumočj, řjkage L. I. p. 6. „*Hi quatuor populi a fortitudine (wláda, ljtost) Wilzi sive Lutici appellantur*.“ Odtud gména:

Prostá: Ljut, Ljutek, Lutak, Ljutor, Lutoch, Lutol, Lutota, Lutoš, Litko, Litowan.

Složend: Ljutobor, Ljutimir, Ljutomysl, Ljutoslaw, Ljutowit, Litobrat Litohlaw, Litohost, Litochor, Litomil, Litorad, Litwin.

*) „*Übereinstimmung der Wörter einer Sprache mit andern Sprachen. Nicht immer hat eine von der andern geborgt. Das besste Mittel sich hier vor Verirrungen zu verwahren ist, sich mehrere Sprachen bekannt zu machen, und den Gang des menschlichen Geistes in Uebertragung der Begriffe zu studiren, so wird man das, was man anfänglich als eine Eigenheit zweyer oder dreyer Sprachen ansaunte, unzählige Mahl wieder finden, und folglich aufhören es zu bewundern.*“ Adelung, Gesch. d. Deutschen.

Prostá: *Krut* (chybně *Karat* knjže Korytanské), *Krutan*, *Krutoňa*, *Krito* aneb *Kruk* (knjže Pomor.).

Složená, osobnj (serbská): *Krutimir*, *Krutislaw*; mjstná gména: *Krutojarowka* (osada rus.), *Krutojarskaja* (pewnost rus.), snad i *Krutice* (m. rus.), *Krutičinskaja* (w. rus.), *Karenca* na ostrowě Rygen, a w Morawě *Krtomil*? Sem patřj mythologické *Krt Krodo*, *Škret*, *Škrjtek*, *Škraťok* (slov.), *Kuret*, *Kurent*, světi *Kurent* (u Krainců, Linhard, II. p. 263), a swátky gemu poswěćeně u Slowáků *Kračun*, *Kračun*, maďar. *Karátson*.

VI.

O gménu Bodrců, Obodritů.

Gméno *Abodritů*, a bez předrážky *O* — *Bodrců* *Bodroků*, pochodj od *bodr*, *bodry*, t. g. smělý, silný, garý, ljtý, chrobry, vládný. Wiz *Králochw. Rpis* od Hanky, str. 62. „*Rozstupi sie sila w udech; Rozstupi sie bōdrost w myslech.*“ U Voltiggiho: „*Batriv* muthig, herzhaft; *batrivost*, Muth, animositas; *batriveti* incoraggiare confortare, beherzen. U Kroatů týž smysel má, srow. *Adrianskoga mora Syrena* od Hraběte Petra Zriniho Obside Sigetske, Del Parvi, ž. 3. 4.

„*Suprot stal batrivo usakoj okornosti;*

Sat ču zpivat pravo Marsa batrivo.“

A opět tamž strofa 26, ž. 1.

„*Vidiš i kakome nebo batriviue.*“

Srow. něm. *bieder*, *Biedermann*, maďar. *bátor*, *Bátory* (smělý, silný), aziatické: *batur* (hrdina), a odtud s emplasmem powstalé polské *bohатыr*, snad i české *bohatec*, *bohаты*. I řecké a latinské *petra* (twrdost, skála) a slaw. *peščera* stýká se s tjmto prakořenem. — Gméno *bodry* stogj opět se slowem *watra* (ohněň), *wedro* (ohniwoť), *modry* (swětly), *patriti smotriti* (subjective lucere), *opatrný*, *mudr maudry*, *motorný nemotorný*, *bytr bystry*,

bedro bedra (silná kost), *petrowina* (násilná zběr), *petrenec* (hromada, síla něčeho k. p. sena), a gména slawských hor *Fatra, Matra*, (w Uhřjch), *Windisch-Matru* (w Tirolsku) a t. d. w etymologickém swazku. Odtud:

1. Gména osob,

Prostá: Bodr, Bodar, Bodor, Bodrak, Bodrok, Bodrič, Bodřil, Bodrowin (kazatel w Uhřjch 1670); *Petra, Petrica, Petroša, Petrata, Petrek, Petrec, Petrena.*

Složení: Bodrislaw, Bodružel, Petrislaw, Petrumil.

2. Gména mjst: *Bodrowice* (w česká, bls.), *Bodrošowice* (w tamž, bls.), *Bodrušinow* (w tamž, čsl.), *Bodorowá* (w. w Uhřjch, turč. stol.), *Bodrok* (řeka w Uhřjch), *Bodrocká stolicé* (krag w Uhřjch), snad i *Petřjn wrch* w Čechách (sr. peščera), a gméno *Dunage Ister* t. g. *Byster, Bystrina.*

Ostatně zawjráme tyto Rozprawy slowy našeho kragana *Mat. Bela*, Not. Hung. T. IV. p. 483.

„*Minutias ista videri possent:*

Sed sunt tamen eruderanda!“

GMÉNA. P. P. PŘEDPLATITELŮ.

I. W UHŘJCH.

Geho Eminencia knjže ALEXANDER RUDNAY z Rudna a Diwácké Nowéwsi, sw. Cjrkwe Řjmské Kardinal, Arcibiskup Ostřihomský, sw. apoštolské stolice rozený Posel, Králowstwj Uherského Primas, nawayšj tagemnický Kancljř, Řádu sw. Štěpána kr. Ap. welkého křjže Rytjř i téhož Řádu Praelat, G. Cjs. a Král. - Apošt. Gasnosti skutečný tagný, a při weleslawné mjstoderžj Raddě král. Rádce, cjkewnj Kommissie Předsednj, slawné Ostřihomské stolice ustawičný hlawnj lřpán, a při welesl. sedmipanské Tabuli Spolusaudce.

- Bag, pešt. stol., p. Štěpán Prjdawka, kaplan.
Bajša, báč., p. Joan Simsálek, s. b. k.
Bánka: p. Jan Ruhman, s. b. k.
Bečkerek welký: p. Matěg Ambrozy, s. b. k.
Beluja: p. Jan Melcer, s. b. k.
Berjn polnj: p. Giřj Kucián, s. b. k.
— — p. Pawel Tomášek, professor a rektor, 2 ex.
Beržen: p. Karel Braxatoris, s. b. k.
Březno: p. Jan Chalupka, s. b. k.
— p. Ondr. Greg. Loiko, kandidát.
Budjn: p. Jozef Bernolák, při weleslawné král. dwornj Komoře účtownj uřednj, a sl. čongradské st. saudnj tabule přjsednj.
— p. Fulgentius Čeypek, kooperator.
— p. Giřj Daniely, při weleslawné mjstoderžj král. Raddě expeditor, a sl. ostřihom. st. saud. tab. přjsednj.
— p. Aleš Dedinský de Eadem, při welesl. mjst. kr. Raddě viceprotocollista, a sl. nowohradské i oraw. stol. saudnj tab. přjsednj.
— p. Emerich Ebecky z Inánče, při weleslaw. mjst. král. Raddě účtownj konsultor, a několika sl. stol. s. t. přjsednj.
— p. Jozef Halbritter, hornj král. rádce, a wrchnj dohledáč hor w Králowstwj uherském.

- B u d j n :** p. Martin Hamulják , účtwnj uřednj k u weleslawné král. mjesto-
deržej Raddy.
- p. František Held , cjsarsko - králowský zlato - a sřjbróměnc.
 - panj Katarína Herchenrötterowa , rozená Susanny.
 - p. Jan Koiš , akessista u weleslawné král. mjestoderžej Raddy.
 - wel. ot. Theodor Král , řadu s. Františka , okolj Kapistranského,
administrator fary w předměstj Tabanském.
 - p. Hynek Lišák , doktor práw , a při welesl. král. Komoře prak-
tikant.
 - p. Štěpán Lukič , u weleslaw. král. dwornj Komory tagemnj.
 - p. Anton Nagy , kraginský advokat , Král. censor knih , a sl. zahranišké
st. soudnj tab. přjsednj.
 - p. Pavkovič , měšťan , a úřadu w předměstj přjsednj.
 - p. František Péchy de Péch-Úřalu ; farár we starém Budjuč , direktor
tamějšj hlawné školy a sl. ostřih. st. soud. tab. přjsednj.
 - p. Giřj Procopius , advokat a u weleslaw. král. mjest. Raddy i Ko-
mory gednatel.
 - p. Giřj Ráčay de Eadem , král. komornjho archivu indicant , sl. trenčan-
ské stol. soud. tab. přjsednj.
 - p. Štěpán Scultety , weleslawné kr. mjest. Raddy protocollista.
 - p. Jan Stankowič , zeměměřič a praktikant při sl. král. nayvyššjm
stawitelském ředitelstwj.
 - Geho biskupská Milost , preoswjaščenějšj P. Štěpán Stankowič ,
biskup Budinský cirkwe řecké nesgednocené.
 - p. Medard Schöbek , kooperator.
 - p. Mikuláš Temesváry , weleslawné král. mjest. Raddy tagemnj a
serbských škol wrchnj zpráwce.
 - p. Štěpán Turčány de Eadem , král. komornjho archivu akessista ,
slaw. nitr. stol. soudnj tab. přjsednj.
 - p. Jan Vitkowič , farár , a weleb. konsistoře Bud. přjsednj.
- B y s t r i c a** banská : p. Pawel Daubner , měšťan.
- — p. Jan Krčmery , s. b. k.
- C i n k o t a :** p. Dobromjr Petényi , s. b. k.
- Č a b a** békeská : p. Jan Čermák , kaplan.
- p. Jan Hán , s. b. k.
 - p. Jan Koryčanský , přjsažný notář a Gymnas. Birjn. Kurator.
- Č e r e n ě a n y :** p. Samuel Kollár , s. b. k. a district. notář.
- D ' a r m o t y** balaské : p. Karel Benedicti , s. b. k.
- D o b r á** Woda , nitr. p. Martin Lackowič , farár.
- D o m o ň :** p. Štěpán Koren , kandidat.
- D r a h o w c e ,** nitr. p. Jan. Suchánek , dworský.
- D u b n i c a :** p. Michal Rešetka , kaplan.
- F r a š t á k ,** nitr. wel. ot. Gaudenc Adami , vikář kláštera wel. otcůw. Frant.
- Klášter wel. otcůw s. Františka.

- Frašták:** p. Jozef Parasiný, farář.
Geřawa: p. Sam. Ferjenčik, s. b. k.
— p. Ondr. Laco, učitel školy.
— p. N. N.
Gemer: p. Jan Dlhání, professor.
Hložany: p. Giřj Rohoni, s. b. k. a Senior.
Hrádek, lipt. p. Beniam. Kern, doktor w lékařstw.
Hruřowo: p. N. Botto, farář.
Hyby: p. Jan Kraus, s. b. k.
Kalász, peřt. p. Frant. Chládek, notář.
Kečkémét: p. Jan Hajnař, s. b. k.
Kerestur rákoský: p. Jan Kubagda, učitel.
Kežmarek: p. Jan Benedicti, professor, 6 ex.
— — p. Jan Bulowský, kaplan.
— — p. Štěpán Grotkowský, kaplan.
— — p. Karel Kuzmány, pěstau synů p. Cekuř.
— — p. Sam. Tomášek, žák.
— — Knihowna řlowenské společnosti.
Kisač, báč. p. Ondřeg Franko, učitel.
— — p. Giřj Jesenský de Eadem, s. b. k.
Kladzany: p. Adam Hlowjk, s. b. k.
Kokawa: p. Matěg Haluřka s. b. k.
Komloř: p. Karel Bende z Hodoře, s. b. k.
Králowce: p. Leop. Jan Belohorský, s. b. k.
Krottendorf, peřt. p. Hynek Kolkowič, farář.
Kucura, báč. p. Giřj Hlawáč s. b. k.
Kulpjn: p. Michal Godra, pěstau Mladena Stratimirowiče.
— p. Jan Rohoni, s. b. k.
— p. Theodor Stratimirowič z Kulpjnu, wjce stolic saudnj tab. při-
sednjk, arcibiskupskéko dobra Dalja a Bořowo Inspector.
Kygatice: p. Karel Krman, s. b. k.
Lak welký: p. Sam. Křiřtoffy, s. b. k.
Lehota král. lipt. p. Jan Orphanides s. b. k.
— zwol. p. Adam Chalupka, s. b. k.
Lučenec: p. Jan Hlowjk, professor.
Lupča něm. p. Daniel Krman, professor mjřeně školy.
— slow. p. Jozef Melcer, s. b. k.
Madunice, nitr. p. Jan Holly, farář.
Mařlod: p. Mich. Pokorný, učitel.
— p. Ondřeg Seberini, s. b. k.
Městečko, nitr. p. Ludwjik Hazucha, kaplan.
— p. Joz. Urbanowský, farář.
Morawce kostelné: p. Bohuslaw Tablic, s. b. k. a Starřj.
Náměsto, oraw. p. Hynek Weselowský, mřřřan, arendator.
Něža: p. Štěpán Hamulják, kaplan.

Nire d'ház: Karel Adolf Kollár, knihář.

Nitra: Jeho Excellencia, Wysoce Důstogný P. Jozef Wurum, biskup Nitranský, Jeho c. k. apošt. Gasnosti skutečný tagný Rada. 2a.

Nowý Sad, báč. p. Jan Hadžič, doktor práw, advokát.

— p. Pawel Makoni, s. b. k.

— Jeho biskupská Milost preoswjaščenějšj P. Gedeon Petrovič, biskup Báčský, Segedinský, a Jágerský cjrkwě řec. nesged.

— p. Paw. Joz. Šaffarjk, doktor philos., profess. na serb. Gyman., k. Warš. společ. přátel nauk, učené Krakow. a latinské spol. w Jeně úd.

— p. Pawel Tóth, měštan.

Orawský Zámeck: p. Anton Koválik, účetnj sl. orawského panstwj.

Ostřihom: Wysoce důstogný P. Giřj Palkowič, probošt sw. Štěpána z hradu Ostřihomského a Kanownjk tamějšjho hlawnjho chrámu. 2 ex.

Padina: p. Jozef Wodář, kandidat.

Palota, peš. p. Pawel Simon, učitel.

— p. Ondřej Ivani, žák.

Pazdišowce: p. Jan Lindtner.

— — p. Matěj Lojko, kaplan.

Peš: p. Jan Alexič, tabulárnj advokat.

— p. Jozef Andreič, wyslaužilý professor při lékařské fakultě.

— p. Uroš Andreič, orientalnj korrektor při univ. tiskárně.

— p. Ondřej Barány, práwnjk.

— p. Alexander Blažkowič, kraginský advokat a fiškal hraběte Belez.

— p. Gabriel Bozitowac, kupec.

— p. Jozef Cirul, advokat.

— p. Jan Demetrowič, kupec.

— Wys. důstogný P. Jan Derčjk, opat sw. Jakuba z ostrowu Dunage, Kanownjk hlawnjho chrámu Ostřihomského, doktor s. bohoslowj, úd theologické tříjdy při král. Universitě w Pešti, král. knih revisor a všeobecného semenišťe peš. Rektor.

— p. Jan Dreysigstmark, cibelný pokrywač.

— p. Wawřinec Dunagský, řezbář.

— p. Jozef Eggenberger, knihkupec.

— p. Jan Fábry.

— p. Karel Fárnjk, tabulárnj advokat, a wjce slawných famil. fiškál.

— p. Jonáš Gwod, posluchač lékařstwj.

— p. Jan Gyöndely, advokat.

— p. Eugen Gyurkowič, tab. advokat a fiškal při illyr. školské Deput.

— p. Samuel Hajnal, kupec.

— p. Jan Herkel, advokat.

— p. Jan Gabr. Horecký, kandidat.

— p. Mikuláš Jankowič z Wišonty, mnoha slawných stolic saudnj tabule přjsednjk.

— p. Lazar Joanowič, kupec.

— p. Žigmund Iwanič, knihkupec.

- Peří:** p. Daniel Klein, kupec.
- p. N. N.
 - p. Giřj Margo, serbský farář.
 - p. Sam. Matěgkowský, učitel ew. slow. školy.
 - p. Jozef Milowuk, kupec.
 - p. Milan Milowuk.
 - p. Subota Mladenowič, professor normálnj školy.
 - p. Jan Mojžišowič, advokat.
 - p. Giřj Nemeš z Walentowé, advokat a některých sl. stolic soudnj tabule. přjsednj.
 - p. Ondřeg Palčo, advokat.
 - Geho Welkomožnost Swobodný pán Alexander Pronay ze Slowenského Prawna a na Blatnici, rytjř zlaté ostrohy, Geho cjs. k. apošt. Gasnosti Komornj, cjrkwj ev. A. W. nayvyšj Inspektor.
 - p. Peter Raič, kupec.
 - p. Ondřeg Rozmirowič, kupec.
 - p. Ferdinand Szentivanyi de Eadem, advokat a některých stol. soud. tab. přjsednj.
 - Welkomožný a Wysoce urozený pán, pan Jozef Szilaši de Eadem et Piliš, řádu S. Štěpána krále apoštolského uherského rytjř, Geho cjs. král. apošt. Gasnosti rada, sedmpanské tabule přjsednj, sl. stolice Tornanské hlawnj lšpán, cjrkwj ev. H. W. nayvyšj Kurator.
 - p. Jan Sklárík.
 - p. Peter Jan Solber, úřednj při Šašinské Kartonowně.
 - p. Giřj Stankowič, kupec.
 - p. Pawěl Stamatowič, posluchač philos.
 - p. Mikuláš Stojanowič, kupec.
 - p. Martin Suhány, doktor w lékařstwj a sl. nowohradské stolice soudnj tabule přjsednj.
 - p. Jan Theodorowič, walaský farář.
- Petrowac,** báč. p. Ondřeg Bulowský, učitel.
- — p. Beniam. Reisz, učitel.
 - — p. Jan Stehlo, s. b. k. a sen. notář.
- Piwnica,** báč. p. Samuel Borowský s. b. k. a děkan.
- — p. Jan Tychon, učitel.
- Polhora,** oraw. p. Martin Šperlák, lesnj úřednj slaw. oraw. panstw.
- Pomáz:** p. Karel Zsnyava, farář.
- Prawno slowenské:** p. Ondřeg Belohorský, s. b. k.
- Prešpurek:** p. Wawřinec Čaplowič z Jasenowé, hrbat Zichy archivář a wjce sl. stolic soud. tab. přjsednj.
- p. Sam. Chalupka, posluchač bohoslowj.
 - p. Sam. Godra, kandidat.
 - p. Sam. Kokeš, posluchač bohosl.
 - p. Bohumjr Šulek, posl. bohosl.
- Přešow:** p. Jozef Meša, posluchač bohosl.

- Ráb: p. Jan Pačič, c. k. setník při gjzdě, a básnjř serbský.
Ragcc: p. Matěg Tučko, farář.
Rimabáně: p. Matěg Holko, s. b. k. a Starěj.
Sarwaš: p. Joz. Gál, s. b. k.
Skalica: p. Giřj Holič, učitel.
— Knihowna školská.
Slanica, oraw., p. Jozef Gallasz, arendy regalných užitkůw sl. oraw. panstwj direktor.
Slawoška: p. Emerich Lauček, s. b. k.
Sobotica (M. Theresiopolis, báč.): p. Jozef Sárič, senator města, a zpráwce taměgějch národnjch škol.
Spiš: p. Ondřeg Apathy, seminárského panstwj kasnár.
— p. Jozef Balek, semináře alumna.
— Wys. důstogný P. Jozef Klinowský, katedráljnjo chrámu Spisk. strážce a Kanownjk, wjce sl. stolic saudnj tabule přjesdnjk.
— p. Michal Madanský, semináře spis. VŘektor.
— p. Jan Siwý, kaplan.
Sw. Jan, nit. p. Jan Chalupka, učitel školy a zpráwce choru.
— p. Jan Plech, s. b. k.
Sw. Křjž, nitr. p. Anton Knapp, farář.
— — lipt. p. Emerich Pawljar, farář a surrogatus VADiaconus.
Sw. Michal, lipt. p. Jan Nepomuk Zahora, farář.
Sw. Mikuláš, lipt. p. Giřj Bartoř, farář.
— — p. Matauš Blaho, senior a přednj s. b. k.
— — p. Štěpán Bubela, učitel a warhanjk.
— — p. Kašpar Fejérpataky, knihář, 2 ex.
— — p. Ondřeg Havaš, pomocnj uměnj knihárského.
— — p. Jozef Kalasancius Thuranský de Eadem, nekolika sl. stolic saudnj tabule přjesdnjk.
— — p. Daniel Láni, přednj kurator cirkwe ew.
— — p. Jan Muškuli, měšťan.
— — p. Ondřeg Pálka, měšťan Wyšňohuštácký.
— — p. Jozef Plech, profcasor.
— — p. Giřj Šolc, mladěj s. b. k.
— — p. Jan Štětka, měšťan.
— — p. Giřj Uličný, kachářský mister.
Sw. Ondřeg, peřj. p. Simeon Jozefowič, farář katedráljnjo chrámu řecké-
Sw. Peter, lipt. p. Emerich Demian, s. b. k.
Štáwnica banská: p. Mich. Burghard, učitel gram.
— p. Jan Šaško, učitel.
— p. Jan Seberini, s. b. k. a Spolustarěj.
— Knihowna slowenské společnosti.
Šopron: p. Martin Bencúr, apatekář.
Tarča malá: p. Giřj Salay, učitel a notář.

- Temešvár :** p. Dimitry Tirol, spisowatel serbský.
- Tisowec :** Důstogný a Dwogctihodný p. Pawel Jozeffy, Před-i Zá-
tiského okolj cirkwjevang. Superattendent, a s. b. k. w Tisowci.
- p. Pawel Jozeffy, kaplan superattendentnj.
- To-Almáš,** pešť. p. Jan Brodský, uřednj.
- Trenčjn :** p. Wiljm Šimko, s. b. k.
- Trnawa :** p. Jan Geljnek, wýsadnj knibtiskáť.
- Turopole :** p. Náthan Petényi s. b. k.
- Wacow :** p. František Kámánházy, sl. bisk. panstwj fíškál, a wjce sl. sto-
lic saud. tab. přjsednj.
- Wadkert :** p. Jan Wálka, s. b. k.
- Waradju veliký :** p. Ondřeg Bošány, professor řeči a literatury grecké
w král. Akademii. 3 ex.
- Geho biskupská Milost Welkomožný a Wysoce Důstogný p. František Lajčák, biskup Welko-Waradinský, Geho c. k. apošt.
Gasnosti Rada, w okolj literném Welko-Waradinském škol a
nauk naywýšj ředitel.
- Weinern,** přešp. p. Hynek Šeduny, saráť.
- Weršeč :** Geho biskupská Milost prooswiaščeněgšj P. Maximius Ma-
nuilowič, biskup Weršecký cirkwe řecké ncsgednoceně.
- Žilina :** Klášter wel. otcůw s. Františka.

II. W Č E C H Á C H .

- Praha :** Geho Oswjčenost, pan RUDOLĚ knjže KINSKY, ze Wchynica z Tetowa.
- Geho Excell. oswjčený pan František hrabě ze Šternberka-
Manderšaidu, GMC. skutečný rada, naywýšj Komornjk
králowstwj českého a t. d.
- Geho Excell. pan Kašpar hrabě ze Šternberku, GMC. sku-
tečný rada, předsednj společnosti vlastenského Museum w
Čechách a t. d.
- Wys. uroz. pan Jan hrabě Krakowský z Kolowrat, pán na
Březnici, Merkljně a t. d.
- Wys. uroz. pan Leo hrabě Thun a t. d.
- Knjžecj Fürstenberská knihowna.
- Knihowna česká knjžecjho arcibiskupského semináře.
- Knihowna česká libomudřeckého ustawu.
- Knihowna českého národnjho Museum.
- p. Jozef Baikora, akademik.
- p. František Brauner, posluchač práw.
- p. František Čelakowaký, spisowatel.
- p. Wáclaw Čerwinka, posluchač práw.
- p. Wáclaw Hanka, knihownjk českého nár. Museum.
- p. Theobald Held, doktor w lékařstwj.
- p. Ant. Jan Jungmann, doktor w lékařstwj a c. k. professor na wy-
sokých školách Pr.

- P r a h a :** p. Jozef Jungmann, doktor philosophie a c. k. professor gymnasiaľnĳ.
— p. Jozef Kollár, měšĳan Pražskĳ.
— p. Jozef Kopecĳkĳ, duchownĳ.
— pp. Kronberger a Weber, knihkupcowé.
— p. Anton Nowák, posluchaĳ philosophie.
— p. František Palackĳkĳ, redactor Ćasopisů mus.
— p. Jan Swatopluk Presl, professor a ředitel c. k. přĳrodowny na vysokých řkolách Pr.
— p. Jakub Skuhra, posluchaĳ bohosľ.
— p. Wáclaw Aloys Swoboda, c. k. professor humanitnjch řřĳd.
— p. Jaroslav Stradřat, posluchaĳ bohoslowĳ.
— p. Aloys řembera, posluchaĳ práv.
— p. Jozef Schwarz, měšĳan Pražskĳ.
— p. Matěĳ řimák, farář w Praze a ĳestnĳ Kanownĳk Staroboleslawskĳ.
— p. Karel řpott, posluchaĳ philosophie.
— p. N. Walter, bohoslow.
— p. Norbert Waněĳk, řřednjĳ při c. k. knihowně.
— p. Karel Winařickĳkĳ, knjžecĳ arcibiskupskĳ ceremoniář.
— p. Anton Wiesner, posluchaĳ bohoslowĳ.
B e r a u n : p. Jozef Seidl, děĳkan a vikář.
Ćáslaw : p. Anton Kubat, wýsadnj cichownĳ fabrikant.
Chrudĳm : p. Jozef Liboslaw Ziegler, doktor pĳsma S. děĳkan, ĳlen mnoha uĳených spoleĳnostĳ.
Ćiĳřjn : p. Jan Lhota, posluchaĳ řřeĳnictwĳ.
— p. Jan Konwiĳka, purkmister.
— p. František řřr, c. k. professor gymnas.
Hořice : panĳ Anna Pelikanowa, owdowělá Direĳtorka.
— p. Wáclaw Zahradnjĳk, duchownĳ zpráwce.
Hradec Králow ě : p. Wáclaw Brandeis, posluchaĳ bohoslowĳ.
— p. Jan Hostiwĳt Pospjšil, k. kragskĳ knihtiskař a ĳlen národnĳho Museum, 6 ex.
Hrusice : p. Wogřech Kramerius, duchownĳ zpráwce.
Křeseyna : p. Wáclaw Grolmus, lokalista.
Libuň ě : p. Anton Marek, děĳkan.
— p. Jan řolec, kaplan.
Litomĳřile : p. Theobald Buljĳek, posluchaĳ řřloskumu.
— p. Jozef Ehrenberger, „ „
— p. Aloys Janota, „ „
— p. Jozef Jaroslav Pohořelĳ, posluchaĳ umnice.
— p. Jozef Rořtlapil.
— p. Hynek Seykora.
Markwartice : p. František Weteřnjĳk, farář.
Mladořow : p. Wáclaw Nowák, kooperator.
Náĳhod : p. Myslimĳr Ludwĳk, kaplan.

- Plzeň: p. Wogtěch Sedláček, doktor philos. a c. k. professor na Lyceum.
Plzenském.
- Polička: p. Anton Hájek, kněz cirkewnj.
— p. Šebastian Hněwkowský, doktor obog. práv a purkmister.
- Ratibóřice: p. Jan Gjcha, kněžecj Šwarcenberský hornj kassownj úč-
townjk.
- Worljk: p. František Sláma, kaplan zámecký, 3 ex.

III. W M O R A W Ě.

- Brno: p. N. Beck, professor dogmatiky, při ustawu theol.
— Wysoce urozený Hrabě D e y m.
— p. Jan Jodl, c. k. professor human.
— p. Dominik Kinský c. k. guber. translator.
— p. N. Procházka, kooperator.
— p. Benedict Richter, professor náboženstwa a wychownj nauky.
— p. František Štěpnička, c. k. přjsednj při bankalnj administracii.
— p. František Trnka, učitel řečj slowanských.
— p. Řehoř Wolný, professor děgin při ustawu philos.
— p. Wáclaw Žák, kooperator.
- Blansko: p. Jos. Holásek, farář.
- Blučina: p. Wáclaw Čechorod Pešina, farář, úd společ. čes. Mus.
- Branná: p. Jozef Mirowjt Král, kněz cirkewnj,

IV. W R A K A U S J C H.

- Wjdeň: p. Barthol. Kopitár, kustos při c. k. dwornj knihowně.
— p. K. Schaumburg, knihkupec, 5 ex.
— Wys. uroz. p. Wogtěch Z a r g b a, c. k. rada.

V. W E S L A W O N S K U.

- Geho Excellencia Pan ŠTĚPÁN STRATIMIROWIČ z Kulpjna, východnj Cjrk-
we Arcibiskup Karlawecký a Metropolita, řádu Leopoldowského křjže
welikého rytjř, G. cjs. a Král. - apošt. Gasnosti skutečný tagný rada, a
učené společnosti Göttingské čestný úd.
- Čerewica: p. Jan Rezsny de Pacsér, mnoha sl. stolic saudnj tabule přjsed-
nj a prefekt sl. panstw Futacko-Čerewického.
- Pazowa: p. Štěpán Leška, s. b. k.
- Vároš: p. Bartoloměj Paulič, farář, na wogenském pomezj.

VI. W H O R W A T S K U.

- Berdowec: p. Michal Mihič, farář.
- Karlawec (Karlstadt): Geho biskupská Milost preoswjaščeněgij p. Lu c i a n
Mušický, biskup cirkwe řecké nesgednocené Karlawecký.

Karlowec: p. Sebastian Ilič, biskupský Protodiakon.

Krapina: p. Ludwjk Gay, práwnjk.

Steněwec: p. Tomáš Mikloušič, farář.

Záhřab: p. Jan Briglewič, šikál.

- p. Josef Koráb, posluchač libomudřectwj.
- Geho Welkomožnost p. Josef Kužewič, Geho cjs. apošt.-král. Gasnosti Rada, králowstwj Dalmatského, Horwatského, Slawonského a slawného Úřadu Banálského Magister Protonotarius, mnoha sl. stolic saudnj tabule přjsednj.
- p. N. Marakowič, přjsažný při Banálské Tabuli.
- p. Štěpán Moyses, philos. Dr., professor libomudřectwj, 2 ex.
- Geho biskupská Milost, Wysoce Důstogný p. Emerich Ožegowič z Barlašewce, wolený biskup Dulmenský; Arci-Děkan Waraždinský, katedrálého chrámu Záhrabského Kanownjk, infulowaný opat s. Heleny z Podborje, slawné sedmipanské tabule a sl. stolic Záhrabské, Křjžské a Waraždinské saudnj tabule přjsednj.

VII. W D A L M A T S K U.

Dubrownjk (Ragusa): Wys. uroz. p. Jerem. Gagič, rusko-cjsarský kolegialnj Assessor, VConsul, a rytjř řadu sw. Anny 3tj třjdy, 2 ex.

- p. N. Hlawaty, inžinjrský setnj.

Šibenjk: Geho biskupská Milost prooswjaičeněgšj p. Josef Rajačič, biskup cirkwe řecké nesgednocené w Dalmácii.

VIII. W M A C E D O N I I.

Weles: p. Andělko Palašow, Bulgar, kupec, milownjk literatury slawenské.

IX. W H A L I Č I.

Lwow: p. Karel Bodor Antoniewič.

- p. Pfaff, knihkupec, 6 ex.

- p. Flor. Mar. Zakrzewski, doktor w lékařstwj.

X. W E Š L E S K U.

Wratislawa: p. Traugott Benedict, professor lékařstwj na wys. školach.

- p. N. Faulhammer, kandidat.

- p. N. Paul, dozorce kupeckého stawenj.

- p. Jan Purkyně, professor lékařstwj na wys. šk.

XI. W P O L S K U.

Krakow: p. Giřj Bantkie, prof. i biblioth. Akad.

- panj Františka Bartošewska, guvernantka u Gegj Excell. hraběnkj Małachowské.

- Hrabia Bieliński.

- K r a k o w :** p. Aloysy Gastel, posluchač philologie.
— p. Adam Kłodzinski, článek towar. naukowého.
— p. Florian Kudrewič, professor univer. Jagielon.
— p. Ferery Mydlarski, probošt par. bož. těla.
— p. Michal Okonski, obywatel wol. města Krak.
— p. Adam Junoša Roscišewski, článek tow. nauk.
— p. Josef Rykard, tagemnjk wyslanstwa cjsars. Rus.
— p. Wogtěch Sadowski, doktor w lékařstwj.
— p. Maurycy Samelsohn, obyw. wol. m. K.
— p. Karel Siwecki, obyw. wol. m. K.
— JWny Josef Z a ł u s k i Kurator Univ. Jagielonskiego.
— p. N. Zeuszner, Doktor philos. professor univ. 2 ex.
- P ł o c k :** Geho biskupská Milost Adam F r a ž m o w s k i, biskup Płocký. a t. d.
- R a d o m :** p. Josef Čaputowič, advokat při sad. Wojew. Sand.
— Kollegium Xigzy piarów Radomskich.
- W a r š a w a :** Gahně Oswjceně knjže ADAM ČARTORYSKI, tagný rada gehu imperatorské Milosti wšech Rosij, Senator Wogwoda, řádů S. Anny i S. Jana Geruzalemského Kawaljř a t. d.
— Hrabě Maximilian Fredro, králow. dwornj Maršal.
— Hrabě Ludwj k P l a t e r, Senator Kastellan.
— Hrabě Josef Sierakowski.
— Hrabě Jan Tarnowski, Senator Kastellan.
— Geho biskupská Milost N. P a w ł o w s k i, biskup we Waršawě.
— p. Julian Uraia Niemcewič, přases král. společnosti přátel nauk.
— p. Lukáš Gołębiowski, tagemnjk král. společ. pr. n.
— p. Xawery Kosecki, tagemnjk statnj rady, General divisie.
— p. Kajetan Koźmian, Senator Kastellan.
— p. Ondřeg Kucharski, professor.
— p. Peter Šutary, kupec, a obywatel hl. města Warš.
— Knihowna společnosti přátel nauk.

XII. W R U S K U.

S. Petrohrad : p. Peter Köppen, cjs. dwornj rada a rytjř.

XIII. W N J E M E C K U.

Lippe-Detmold : p. Gindřich Clemen, philolog.
W a i m a r : p. Karel Kunz, professor.

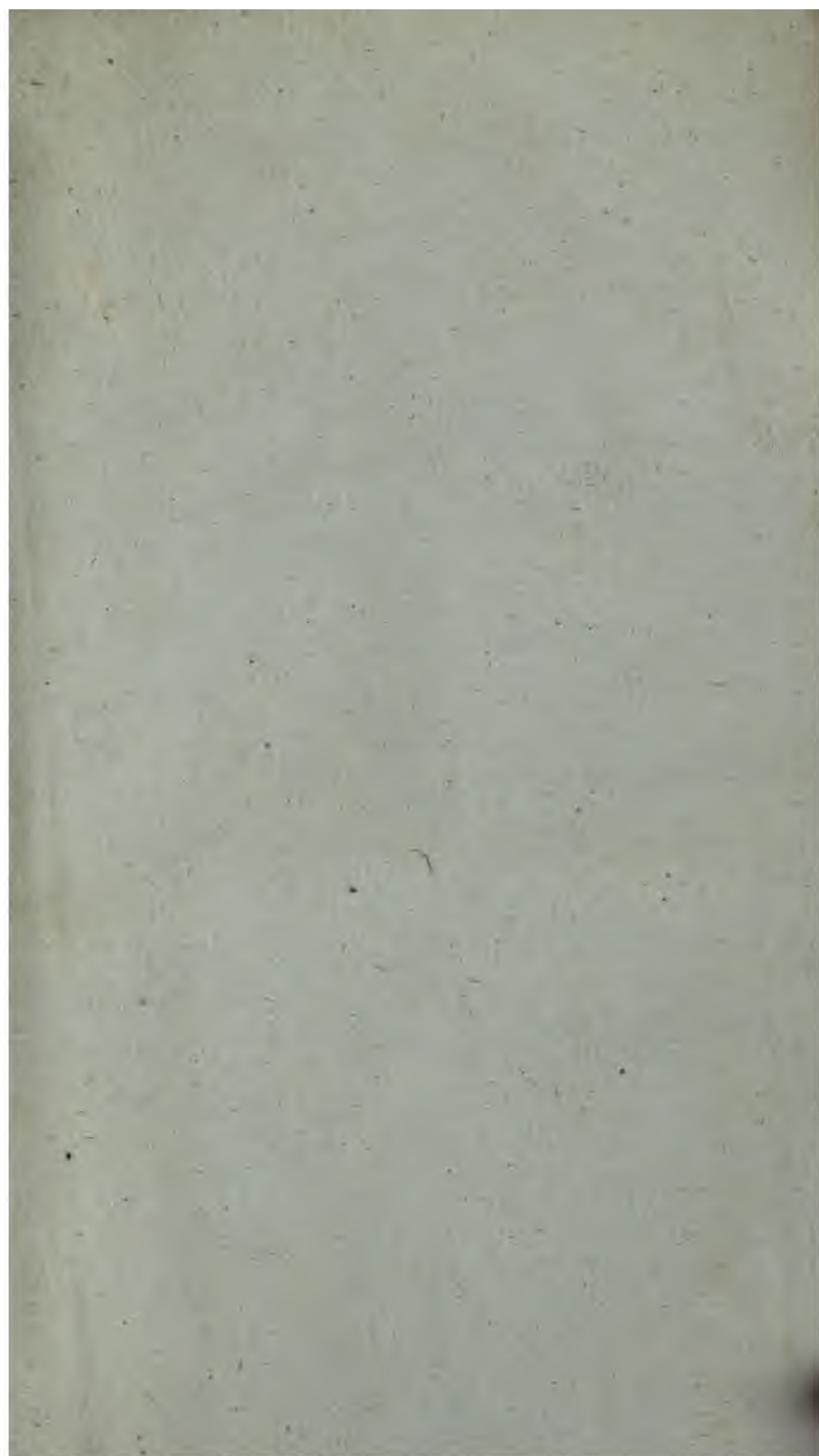
CHYBY TISKU.

(Perwý počet znamená stránku, druhý řádek).

5 12 <i>lasy</i> čti — <i>lasy</i> .	98 1 z něhož — z něhož.
5 19 wytečného — wýtečného.	139 10 po swrbenj, zetři komma.
8 39 południowo — południowo.	209 1 wýsłowně — wýsłowně.
9 11 Poloczanów — Poloczanów.	215 13 spaeroides — sphaeroides.
13 14 Herodesa — Herodota	223 8 oběme — oběma.
23 23 jošce — jošče.	292 14 tude — tudé.
32 35 Aethiopus — Aethiopes.	304 32 přjgmj — přjgmj.
48 24 dve — dvě.	336 20 parpšek — papršek.
67 8 slář — ilář.	— 28 gméno — gména.
81 15 užiwánj — užjwánj.	— 29 wšek — wšech.
86 1 němechých — německých.	366 24 Ungerimtheiten — Ungereimtheiten.
92 34 gau — gsau.	

Strana 89. ř. 2 po slově Slavina wlož toto: Anna Comnena gmenuge Serby *Dalmaty*, wiz *Sritter*, II. p. 113. „Serbli Chrovatorum semel, *Dalmatarum* praeterea ab Anna Comnena insignuntur nominibus.“ Gešté i Aeneas Sylvius užjwá *dalmatica* a *slavica lingua* gako totožná; wiz *Dobrow*. *Słowanka* II. Lief. p. 114 — 115. „Aeneas Sylvius, wo er sagen sollte, die Böhmen hätten Sigmund (1420) für einen Feind der böhmischen Nation (gazyk heisst Zunge, Sprache, Nation) erklärt, bedient sich in seiner Geschichte von Böhmen, Kap. 39. des unschicklichen Ausdrucks *qui Dalmaticae linguae hostis esset*.“ Dobrowský to wykládá pro *Bohemicae*, ale widno z celé Kap. že smysel ten gest wšeobecnějšj a znamená to *co Slavicae*.

Ser. 227. ř. 22. Dodeg: Že pak u samých Chorwatů wnoho z unogo powstalo, uěj nás duch chorwatského nářečj, we kterém se u we předku slow téměř wšudy na *v* měnj, k. p. serb. *umetlnost*, chorw. *umetlnost*; serb. *ureděn*, chor. *ureděn*; serb. *ukaniti*, chor. *ukaniti*; serb. *wtwerditi*, chor. *wtwerditi* a t. d.

296:5=198
14
77

D 147 .K6
Rozprawy o gmenach, pocatkach
Stanford University Libraries

3 6105 041 347 290

D
147
K6

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.

JUN 1 6 1971

NOV 16 1973

JUN 23 1977

